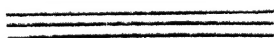

బీళ్లు దున్నేరు

(స్టోవీయన్స్ సెమిల)

రచయిత

మై కేల్ పౌలా కోవ్

అనువాదం

మ హీ ధర కృష్ణ మోహన్

బిశ్వసాహిత్యమాల, ముంగండ

బీళ్లు దున్నేరు:

ఒకటో ప్రకరణము.

ఆగంతుకుడు.

అది 1930వ సంవత్సరం; జూలై నెల. ఒక రోజు సాయంత్రం గుట్టపు రాతు ఒకడు 'ప్రెస్సీ' (పచ్చిక బయలు) నుంచి సైమాచీరాగ్ ను పోవు బాట వెంటనే వచ్చున్నాడు. ఆవూరి పోలిమేలో ప్రవహిస్తున్న ఏటివా గుట్టా న్నాటి, క్రింకి ఉరికేడు. గుట్ట రొక్కల నా నిరాయంగా మున్నూ మచుతో నిండివుంది. బాటకే చెడ వైపున్న చిట్టల ముల్లలో చి చంద్రుడు తోచిచూస్తున్నాడు. అప్పటికిప్పుడే బాగా రాత్రిపడడం చేత ఆహ్వానించుంతా నిర్మానుష్యంగా వుంది. ఏటి అవతల ఎక్కడో మక్కు మొరిగిన ధ్వని వినిపించింది. దూరాన్నుంచి వెలుతురు మినుకు మినుకును కనిపిస్తుంది. రాతు నెమ్మగా ఉపరితీసుకుని, సావధానంగా చేతి 'స్కోపు' ఉపతీసి, సిగరెట్టు వెలిగించేడు. తీసుకొనేసి, తీసుకొంద చెయ్యిపెట్టి చెమటలు కమ్మతూన్న గుట్టపువీపు ఆవిరికమ్మతూంటే చూసి తృప్తి చెందేడు. ఒక్కమాటు నిదానంగా భాలున గుట్టంమీదికి ఉరికి ప్రవాహం లోనికి నడిపించేడు. గుట్టపుడొక్కలు నీళ్ళలోని గులకెర్రాళ్ళమీదపడి గలగల ధ్వని చేస్తున్నాయి. ప్రవాహంలో నడుస్తూ నీళ్ళుతాగడానికి గుట్టం మెడ వంచింది. కాని రాతు కళ్లెం లో లాగి తగట చెట్టడంచేత, పక్కలు ఎర్రస్తూ నెమ్మదిగా ఆకలిఒడ్డు ఎక్కసాగింది.

సమీపంలో వసుమత్యుల ఆలిడి, నెడ్డిబండి లాగుతూన్న చప్పుడు విని, రాతు కళ్ళెం విగలాగేడు. గుట్టం చెవులు రిక్కించి స్వని వివబడిన వైపు చూసింది. రాతు రొమ్ముమీది వెండి పొడిగిన పతకాలు, తీసుముందరి

భాగ్యగుబ్బ, చంద్రకాంతిలో తళ తళలాడేయి. కంగారుపడుతూ, కళ్లెం వదిలేసి కోసక్ టోపీ ముఖంమీదికి లాక్కొని, గుట్టాన్ని పరుగెత్తించేడు. ఎదురుపడ్డ మనుష్యులు దాటిన తరువాత గుట్టపువేగాన్ని తగ్గించేడు; కాని, టోపీని మాత్రం తియ్యలేదు.

గ్రామంలోకి వచ్చినతర్వాత దోవలో ఎదురుపడిన ఒక స్త్రీని పిలిచేడు.

“యాకోవ్ ఆస్టోనోవ్ ఇల్లు ఎక్కడ?”

“అంటే... యాకోవ్ లూకుచ్ కాదూ!”

“అవును... అతడే.”

“అదిగో! ఆ కనిపిస్తున్న పూర్ణి చూసేయా... ఆ చెట్టుకి ఎదురుగా; అదే అతని యిల్లు”.

“సరే, తెలిసింది. నెలవు.”

వికాలంగావున్న ఆ పూర్ణింటియెదుట గుట్టం దిగి, కళ్లెం చేతులు ముక్కొని నడిపిస్తూ అవరణలోపలికి వెళ్లేడు. చేతిలోనున్న కొరడాతో తలుపు మీద చప్పుడు చేస్తూ,

“యాకోవ్ లూకుచ్! తలుపు తీస్తావా!” అని కేక వేసేడు.

నెత్తిమీద టోపీలేకయే, కొట్టుకట్టి వైన వేసుకొని ఆ ఇంటి యజమాని తలుపుతీసి గుమ్మంలో నిలబడి, కొంతసేపు ఆకొత్తగా వచ్చిన వ్యక్తిని నిదానించి చూసి గడపదాటి వచ్చేడు.

“ఎవరు మీరు?”

“లూకుచ్! ఇంకా గుర్తుపట్టలేదు నన్ను! ఈ రాత్రికి ఇక్కడ ఆగు తాను. గుట్టాన్ని కట్టడానికి మంచెస్థలం ఏదో వుందా?”

“కామేగ్! నేను మిమ్మల్ని గుర్తుపట్టలేకుండా వున్నాను. జిల్లా కమిటీ నుంచి వచ్చే నుకుంటాను. అవునా!... లేక వ్యవసాయ డిపార్టుమెంటు తాలూకా? మిమ్మల్ని ఎక్కడనో చూసిన జ్ఞాపకం వుంది.”

ఆ అగత్యుడు చిరునవ్వు నవ్వుతూ ముఖమున కప్పియన్న కోసకు టోపీ తీసివేసేడు.

“హలోవిట్నీవ్ ను ఎరుగుచువా?”

అమాట వినగానే యాకోవ్ లూకుచ్ నిష్ఠాంత పోయేడు. ఎవరేనా వున్నారోమోసని కంగారుతో నలుదిక్కులా చూసేడు.

“చిత్తం, తమరా! ఎక్కడనుంచి దయచేసేయి! గుట్టాన్ని కట్టడానికి శుభ్రమైన సాల వుండాలి. ఇప్పుడే అక్కడ కట్టేయిస్తాను. తమరు ఎంత సేపటినుంచి...” అన్నాడు నెమ్మదిగా.

“ఇప్పుడే. గట్టిగా మట్లడకు. మీరొంట్లో కొత్తవాళ్ళు ఎవరేనా వున్నారా?”

ఆ రాతు చేతులూని కళ్ళెం లూకుచ్ చీతికిచ్చేడు. మెడబాపి తల కొంచెం వ్రేకియెత్తి, వెనకకాళ్ళు నెమ్మదిగా ఈడస్తూ ఆ గుట్టం లూకుచ్ వెంటచే వెళ్ళింది. తచేలాలో ఇంకో గుట్టం వుండడం పసికట్టి సరిలించింది. లూకుచ్ కళ్ళెం తీసేడు. గుట్టం మేలి పొంగింది.

“టంగులు కొంచెం వొడులుచేసేడు. గుట్టం చల్లబడ్డ తరువాత తియ్య వచ్చు తేను:” అంటూ యాకోవ్ లూకుచ్ గుట్టం నడ్డిమీద ఒకగుడ్డ కట్టేడు. గుట్టం చాలా అలసి యుండడంచూసి, అతడు తన అతిథి చాలా దూరాన్నుంచి వచ్చియుంటాడని ఊహించేడు.

“యాకోవ్ లూకుచ్! పాడి, పంట బాగావున్నాయా?”

“అ-వాటికి బాటులేదు. కొంతసేపయినతరువాత నీళ్ళు పెట్టి నడ్డి వేస్తాను: ఇప్పుడప్పుడే తొందరలేదు. లోపలికి రండి...ఇప్పుడు మిమ్మల్ని ఏవని పిలవాలో నాకు తెలియకుండావుంది. పూర్వపు పేర్లతో పిలవడానికి కొత్తగా వుంది ఎందుచేతనో.”

“పోనీ- చిన్నప్పుడు మాతలిదండ్రులు పెట్టిన పేరుతో పిలు: ఆ పేరు మరచి పోలేద్దనుకుంటాను. ఏం-మరచిపోయేవా?” అతిథి తచేలా వదిలి బయటికి వచ్చేడు. లూకుచ్ నెమ్మదిగా అతని వెనక బయలుదేరేడు.

“ఎల్లా మరిచిపోగలను? మనం ఇద్దరం కలిసి జర్మను సైన్యాన్ని చావ. కొట్టి తరిమేవాళ్ళం. ఆ ఆఖరు యుద్ధంలో మనం..... అలెక్సాండర్!”

అప్పుడప్పుడు మీరు జ్ఞాపకం వచ్చేవారు. నోవోరోసిస్కులో మనం విడిపోయినతరువాత మళ్ళీ మీసంగేతే తెలియలేదు. కోసక్కులతో కలిసి మీరు టర్కీకి వెళ్ళిపోయి వుంటారనుకున్నాను."

ఇద్దరూ మాట్లాడుకుంటూ వంటఇంట్లోకి వెళ్ళేరు. ఆ కొత్తగావచ్చిన వ్యక్తి నెత్తిమీది టోపీతీసి, క్రొర్యాన్ని వెల్లిగక్కే ఆచిన్న నీలికళ్ళతో ఓది నాలుగుమూలలా కలయచూసేడు. అక్కడే బల్లమీద కూర్చునియున్న ఇంటి యజమానురాలిని చూసి కుశలప్రశ్న వేసేడు. ఆమె ముక్తసరిగా సమాధానం చెప్పి, "కొత్తగావచ్చిన ఈయన ఎవరు? మేము అతనిని ఎట్లు గాంచిచాలి?" అని. ఆడుగుతూన్నట్లు లూకుచ్ కళ్ళలోకి చూసింది.

"వెళ్ళి భోజనం సిద్ధంచేయ్యి" అని భార్యకు ఆజ్ఞించి, అతిథిలోకూడ విశాలంగా అందంగా వున్న ఒక గదిలోకి వెళ్ళి, బల్లమీద కూర్చున్నాడు. ఆ అతిథి భోజనంచేస్తూ వాతావరణస్థితిని గురించి, పూర్వస్మృతిని గురించి మాట్లాడేడు. భోజనం ముగించివచ్చి, అతడు ఒకమూల భార్యతో కొట్లాడుతూన్న సిలువదగ్గరికి వెళ్ళి, మోకరించి ప్రార్థించేడు. "లూకుచ్, నాకోసం చాలా శ్రమపడ్డావు. ఇప్పుడు నీతో కొన్ని ముఖ్యవిషయాలు మాట్లాడాలి"

లూకుచ్ తన భార్యకేసి వెళ్ళిపోమన్నట్లుగా చూసేడు. ఆమె త్వరగా బల్ల శుభ్రీకరించి వెళ్ళిపోయింది.

రెండో ప్రకరణము.

జీవితోన్.

పార్టీ డిస్ట్రిక్టుకమిటీ సెక్రటరీ కొంచెం మందకొడి వునిషి. ఆఫీసు గదిలో బల్లమందు కూర్చుని, పక్కన నిలబడియున్న జీవితోన్ను కొంత నేపు నిదానించిచూచి, అతడు తెచ్చిన దాఖ్యమెట్లు తిరగెయ్యడం ప్రారంభించాడు.

బయట గాలి హోరువని వీస్తూంది. ఒక గుంజకు కట్టబడ్డ గుర్రము నడ్డిమీన పట్టబడి వాలి పొడుస్తూంది. గాలివిసుకుకి ఎర్రకొట్టబడి తిరిగి వచ్చి గుఱ్ఱముమీద వాలి, విజయగర్వంతో మెడయెత్తి నలువైపులాచూసింది. ఆకాశంమీద మేఘాలు వేగంగా పరుగెత్తుతున్నాయి. కిందకూడ ఎండ, నీడ ఒకదాని నొకటి తరుము కెడుతున్నాయి. కిటికీలోనుంచి చూస్తే, మూరంగా 'డాక్' నది దానివెనుక అరణ్యము, ఆకెనుక మంచుతోకప్పబడి తెల్ల తెల్లగా ఉలిసిస్తూన్న పర్వతాలు... ప్రకృతి బహుమందరంగా వుంది.

"అయితే జబ్బుచెయ్యడం చేత ఇంతవరకు మీరు రాస్టోన్ లోనే వున్నారన్నమాట. సరే... ఈ ప్రాంతాల్లో సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణావళ్యోతమే గురించి ప్రచారం చెయ్యడానికని పంపబడిన తి మంది మూడు రోజుల కిందట వచ్చేరు. మేమంతా సమావేశం అయ్యేము. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల పరినిధులంతా వారిని కలుసుకొని మాట్లాడేరు." సెక్రటరీ ఏదో ఆలోచిస్తూ క్రింది పేడిమె కొరికేడు. "ఇక్కడ పరిస్థితులన్నీ చాలా విషమం గా వున్నాయి. ఈజిప్టులో 14.80% మాత్రం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేర్చడం అయింది. వీటిలో చాలాభాగం సమిష్టిగా వ్యవసాయం చేసుకొనడానికి ఏర్పరచబడ్డ చిన్నచిన్న సంఘాలు మాత్రమే. కులకులు ఎవ్వరూ ఈదరికేనా రావడంలేదు. పన్నుకూడా చెల్లించడంలేదు. ఇటువంటి సమయ

ములో మనకి ఎంతమందివున్నా అవసరమే: 43 మంది ప్రచారకుల్ని పంపమని వాగ్రీక్ష 9 మందిని మాత్రం పంపించి వారితో సేరివుచ్చుకోమన్నారు” ఆ మిడిగుడ్లతో మళ్ళీ డేజోవో కేసి చూసేడు.

“కామ్రేడ్! మీరు తాళాలు బాగుచేస్తూంటూ రన్నమాట. బాగానే వుంది. అయితే—మీరు ఫ్యూటిలోవ్ కర్మాగారంలో ఎంతకాలంనుంచి పని చేస్తున్నారు? సిగరెట్లు కాలుస్తారా?”

“సైన్యాల్ని విడగొట్టే సిగపటినుంచి జూడాను; అప్పుడే 9 బీళ్ళు అయింది.” అంటూ డేవిడోవ్ సిగరెట్టుకోసం చెయ్యిబాపేడు. అతని ముంజేతిమీది పచ్చబొట్టు చూసి, సెక్రటరీ చిరునవ్వుతో,

“మీరు నాకాదళంలో పనిచేసినట్టున్నారే”

“అవును.”

“మీ చేతిమీద ఆపచ్చచూసి అనుకున్నాను.”

“ఏదో—అప్పుడు చిన్నతనం. వేస్తూంటే మాట్లాడక ఊరకున్నాను”

డేవిడోవ్ కోపంతో చొక్కా చెయ్యి క్రిందికి తీస్తూ “దీనికేం గాని పన్ను పనుల్ని విషయం చూద్దురూ ముండు.”

సెక్రటరీ మానంగా వూరుకున్నాడు. పెదవులమీది అర్థిలేని చిరునవ్వు మాయం అయింది.

“కామ్రేడ్! మీరు జిల్లాకమిటీ ప్రతినిధిగా ఈరోజువనే బయలుదేరి వెళ్ళండి. రిజియన్ కమిటీ కొత్తగా యిచ్చిన నూచనలు మీరుగుదురు కాదు?...ఎరుగుదురా! సరే. వెంటనే మీరు గిరిమాచీ గారిను సోవియటుకి వెళ్ళండి. ఇప్పుడు ఏమాత్రం ఆలస్యం చెయ్యడానికి ఫీలులేదు. అక్కడికి వెళ్ళిన తరువాత విశ్రాంతి తీసుకొనవచ్చుతుంది. నూటికి నూరు పాళ్ళు—భూమి సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాల క్రిందికి తీసుకొని రావలసిన బాధ్యత మీది. అక్కడ నామమాత్రంగా ఒకసంఘం వుందిగాని, అంతగా పనిచేయడం లేదు. ఇప్పుడు మనం బ్రహ్మాండమైన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు ఏర్పాటుచెయ్యాలి. త్వరలోనే ఒక ప్రచారకదళం మీసహాయానికి అక్క-

డికి వంపిస్తాను. మీరు వెళ్ళి వెంటనే సమిష్టివ్యవసాయ డ్రిగ్రాటు ఏర్పాటు చేసి, జాగ్రత్తగా, నేర్పుతో, భాగ్యవంతుల్ని అణగారొక్కాలి. గ్రామం లోని బీదలైతుల్ని, మధ్య రకపు లైతుల్ని, పూర్తిగా సమిష్టివ్యవసాయ డ్రిగ్రాటులో సభ్యులుగా చేర్చండి. తరువాత 1980 లో సమిష్టిగా నేత్యం చేయదలచిన భూమికి వెట్టుబడి కొరకు కొంత 'ఫండు' ధాన్యం రూపంగా సమూహించెయ్యండి. ఈపని అంతా చాలా జాగ్రత్తగా చెయ్యాలి. సామాన్య రైతులతో అట్టే విరోధం పడకండి. గిగ్ హువీలాగ్ లో ముగ్గురు సభ్యులతో మన పార్టీకాఖ ఒకటివుంది. దాని శక్తిటరి, గ్రామసోవియటు అధ్యక్షుడు కూడ చాల చురుకైనవాళ్ళు. పూర్వం 'రెడ్ పార్టీజాన్ దళాల' లో పని చేసేరు. ఇంక నేను చెప్పేదేముంది— పరిస్థితుల్ని బట్టి మీకు తోచినట్లు పని చెయ్యండి. వాళ్ళకి రాజకీయ పరిజ్ఞానం తక్కువ అవడంచేత అప్పడప్పుడు పోరాటాల్లు చెయ్యవద్దు. ఏవిషయంలోనైనా మీకు సలహాగాని, సహాయం కాని కావలసివస్తే జిల్లా కార్యాలయానికి గండి. ఇంకా ఆగ్రామానికి ఇక్కడికి కెలిఫోను సౌకర్యాలులేవు. ఆపూల్కోని పార్టీ శక్రటరి 'ఆడ్డర్ ఆఫ్ ది రెడ్ బేస్' బిరువాన్ని పొందేడు. కొంచెంకోపిస్టి; మోటుదనం ఎక్కువ". శక్రటరి ఎదటి బల్లమీద తన వేళ్ళతో టకటక్ వాయిస్తూ, డేవిడోవ్ ఇంకా అక్కడే వుండడం చూసి మళ్ళీ పొగిరంభించేడు.

"ఇంకొక్క విషయం చెప్పడం మరచిపోయేను. ప్రతిరోజు ఎప్పుటి వార్తలప్పుడు నాకు తెలియచేస్తూండండి. అక్కడనున్న మన వాళ్ళని కొంచెం అదుపు ఆజ్ఞలలో వుంచండి. ఇప్పుడు మీరు నిర్మాణకాఖకి వెళ్ళి మరీ వెళ్ళండే! జిల్లా ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ తాలూకు గుజ్టాలు మీకు సప్లయ చెయ్యమని తెలియచేస్తాను. మీరు వెళ్ళిన పని నూటికి నూరుపాళ్ళు సాధించుకు రాలి. ఈ 18 గ్రామసోవియటులను కలిపి ఒక బ్రహ్మాండమైన సమిష్టి వ్యవసాయ డ్రిగ్రాటు చెయ్యాలి."

"భాగ్యవంతుల్ని అణచడంలో కొంచెం నేర్పుగా ప్రవర్తించమన్నారని ఆవిషయం కొంచెం విపరంగా చెప్పండి."

“చెప్పడానికేముంది?” కెక్రిటర్ గర్వంగా చిరునవ్వు నవ్వెడు.

“భాగ్యవంతులు రెండురకాలు. ధాన్యరూపంగా ఇయ్యవలసినదంతా చెల్లించే వారు కొందరు; మూర్ఖులు పట్టుదలతో ఏమీయు చెల్లించనివారు కొందరు. ఈ రెండవ రకపు భాగ్యవంతుల్ని ఏమి చెయ్యాలో తెలుస్తూనేవుంది. ఏమీ సంశయించకుండా ధాన్యపు వనూలు చట్టం 107 వ ఆర్టికల్ ప్రకారం మార్చిపారెయ్యడం. కాని, మొదటిరకపు కులకుల్ని ఏమి చెయ్యాలి అన్నదే కొంచెం ఆలోచించవలసిన విషయం. వీరి విషయంలో ఏంటే బాగుంటుందంటారు!”

“చెయ్యడానికేముంది! మళ్ళీ అదనపు పన్ను విధించడం.”

“అబ్బే! కామేడ్! అదేమీ సరియైన విధానం కాదు. దానివల్ల మన గొయ్యి మనమే తవ్వకున్న వాళ్ళం అవుతాం. ప్రజలకి మరమీదవున్న గౌరవం నశిస్తుంది. ఇట్లాచేస్తే సామాన్య రైతులు ఏమనుకుంటారు! వాళ్లు ‘సోవియటు ప్రభుత్వం చేసే పని యిది! ఏదో విధంగా రైతులందరినీ నాశనం చేస్తారు.’ అనుకుంటారు. ‘రయితు సమస్యల్ని ఉపేక్షాభావంతో చూడక, బాగోర్తగా ఆలోచించి, వారిని మనచైత్రకి తిప్పుకొనడానికి ప్రయత్నించాలి.’ అని కామేడ్ లెనిన్ చెబుతూంటే, వారిమీద అదనపు పన్ను విధించుకుంటారు మీరు. అవన్నీ చిన్నతనపు చేష్టలు. వాటివల్ల లాభంలేదు.”

“ఏమిటి! చిన్నతనపు చేష్టలా!” కేవిన్స్ ముఖం జేవురించింది.

“అయితే మీవుదేశ్యం ప్రకారం ‘ప్రైలిక్’ ఆవలంబించిన విధానం తప్పు అన్నమాట.”

“నే చెప్పినదానిలో స్టాలిన్ విషయం ఏముంది?”

“ఈమధ్య ప్రైలిక్, మార్క్సిస్టు.....అదేదో కాన్ఫరెన్సు జరిగి పప్పుడు...భూమి సమస్యను గురించి మాట్లాడిన ఉపన్యాసం చదివేను... వారిని ఏమని పిలుస్తారు! నోట్స్ ఆడుతూంది...”

“అశ్రోయనులవా?”

“అ! అది! మరచిపోయేను.”

“సరే, తర్వాత విషయం కానియ్యండి.”

“ఆ ఉపన్యాసం అంతా ‘ప్రవచన’ లో పడింది. ఆపత్రిక ఒక్కసారి తెప్పించండి.”

శ్రీకృతురీ ‘ప్రవచన’ తీసుకు వచ్చాడు. దేవిదోష్ గలగల పేజీలు తిరగెయ్యడం మొదలెట్టాడు.

అతడు నవ్వుతూ దేవిదోష్ ముఖం కేసి చూసాడు.

“అ! ఇదిగో! వింటి చదువుతాను.....దేశములోని భూమి అంతా కాకుండా, కొంతభాగము మాత్రమే సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడర్లుగా ఏర్పాటు చేయుటకు ప్రయత్నించినంత కాలము, నానం భాగ్యశుకుల్ని అణగ తీర్చిక్కిలేము.” ఇంకొక్కొక్కడ వరున్నాడంటే, కాని ఇప్పటి పరిస్థితులన్నీ వేరే. భాగ్యశుకుల నిరంధక శక్తిని నాశనంచేసి ఆకర్షణ పూర్తిగా అంతరింప చెయ్యడానికి అది కాక ఇంకొకటి ఉంది.” చూసేరా ఇక్కడేవున్నాడో! ‘వర్గాన్ని అంగీకరించు’ అని అన్నాడు. తెలియలేను? ఇంత స్పష్టంగా చెప్పినపుడు అదనపు పన్ను ఎదురుకుంటామో! అదనపు పన్ను విధించడమే కాదు, నేలనెట్టి రాజయ్యాల్సి వాళ్ళని.”

శ్రీకృతురీ పెదవులమీది చిరునవ్వు సోయింది. ముఖం గంభీరమైతే దాల్చింది.

సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడర్లలో చేరిన బీదరైతులచేత, మధ్య రైతులచేత రైతులచేత ధనిక వర్గాన్ని అంతరింప చెయ్యాలి.” అన్నాడు. అంతే కాదు? కానియ్యండి.”

“ఊ! మీరు...”

“ఊ! లేదు; అలేదు.” శ్రీకృతురీ అతి కోపంతో అన్నాడు. మాట కూడా కొంచెం ఉడబడింది. “మీరిచ్చే సలహా ఏమిటి? పిచ్చిగురికి విద్యనుక ఒకటే మార్గం అన్నట్లు పన్ను చెల్లించినవారిమీద చెల్లించనివారి మీద కూడ ఒకే విధంగా చర్య తీసుకుంటారన్నమాట. అదీ కాక 14.80% భూమి మాత్రం సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడర్లుగా ఏర్పడి సామాన్యరైతులు ఇప్పుడిప్పుడే సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడర్లలో సభ్యులుగా చేరుతున్న ఈజిల్లా

లోనా ఆవిధానం అవలంబించడం! స్థానిక విషయాలు తెలియకుండా, ఎక్కడినుండో వచ్చిన మీబోటివారంతా..." శైక్రటరీ ఉద్యోగాన్ని ఆపుకొని నెమ్మదిగా చెప్పడం ప్రారంభించేడు.

"ఏవో పెద్ద పెద్ద ఊహలు మనస్సులో నుంచుకొని పైకి తమ యిష్టం వచ్చినట్లు మాట్లాడుతూంటారు..."

"సరే. ఆ..."

"ఒక్కసారి ఆగండి— మధ్య అడ్డంరాక. భాగ్యవంతులమీద అటువంటి చర్య తీసుకోవలసిన అవసరంవస్తే, రిజియన్లో కమిటీనుంచి 'ఏ' ధంగా వైనా సరే ధనికవర్గాన్ని నాశనం చెయ్యండి.' అని వాళ్ళు తెలియచెయ్యనే తెలియచేస్తారు. అప్పుడు మిలీషియా సహాయంతో వారిసంధర్మి అణచి పోరేయ్యచ్చు. కాని అంతవరకు పన్ను చెల్లించనివారిని మాత్రం 10% ఆర్థిక ప్రకారం దావా చేసి తగిన చర్య తీసుకొనడం చాలు."

"అయితే బీద రైతులు, సామాన్య రైతులు, కూలీలు మొదలైనవారు ధనికవర్గాన్ని నాశనం చెయ్యడానికి అంగీకరించరంటారా? వారంతా పెద్ద రైతుల పక్షం వహిస్తారనా మీవుద్దేశం!

శైక్రటరీ ద్రావరు తాళం వేసేడు.

"నాయకులు చెప్పినదానికి మియిచ్చేం వచ్చినట్లు ఆర్థం చెప్పచ్చును. కాని, ఈజిల్లకు నేను, జిల్లా కమిటీ బ్యూరోమాత్రమే జవాబుదారీ. మీరు మా నీతి నమసరించి పనిచెయ్యవలసిందే కాని మీ ఇష్టం వచ్చినట్లు పనిచెయ్యడానికి వీలులేదు. అవతలనాకు చాలాతోందర పనులున్నాయి. ఇంక మీతో కూర్చుని మాట్లాడడానికి తీరుబడిలేదు." అంటూ శైక్రటరీ లేచి నిలబడ్డాడు.

డేవిడ్తో వ ముఖం కేపురించింది. పెదవులు చలించేయి. కాని, కోపం అణచుకొని నెమ్మదిగా,

"నేను పార్టీ అనుసరించమనిన నీతి అనుసరిస్తాను. దాపరికం ఎందుకు నిర్మోఖమాటంగా చెపుతూన్నాను. మీరు అనుసరించమనిన వీధానం తప్పు. రాజకీయ దృష్ట్యా అది సరియైనది కాదు. ఈవిషయం ఘంటాపడంగా చెప్ప

గలను" అన్నాడు.

"నుంచి చెడ్డల విషయముతో మీకు అవసంలేదు. మీరు నేను చెప్పిన ప్రకారం నడచుకొని తీరాలి. దానిలోని లోపాలకి జవాబుదారీ నాది. ఇంక ఆవిషయం కట్టిపెట్టండి."

టెలిఫోనుగంట గణగణ మ్రోగింది. శైక్రటిరీ రిసీవరు తీసుకొని చెవి దూక పెట్టుకొన్నాడు. ఇతడు లెవరో ఇద్దరు ముగ్గురు లోపలికి వచ్చేరు. దేవి దోవ నిర్మాణశాఖ ప్రధానాధికారిని కలుసుకొనడానికి వేగంగా వెళ్ళి పోయేడు.

"మితవాద ధోరణిలో పడ్డాడు.....ఏమీ అనుమానంలేదు." అను కున్నాడు, ఆఫీసు వదలి వెళ్ళిపోతూ. ప్లానిన్ యిచ్చిన ఆవుపస్యం వా రందరికి చదివి వినిపిస్తాను. రాకు మెత్తనయితే గుర్రం మూడు కాళ్ళమీద నడిచిందని, నీమెత్తనం చూసి పెద్దచెతులు అంతకంతకు లొంగనిస్థితికి వస్తాయన్నాడు. రిజియనేషన్ కమిటీ ఆఫీసుకు వెడితే వాళ్ళు నువ్వు చాలా సమర్థుడవని చెప్పేరు. ఏం లాభం? పెద్దచెతుల్ని ఒక్కడిని కూడా లొంగ తియ్య లేకపోయేవు. ఒక్కడూ ఇవ్వవలసిన ధాన్యంఇవ్వకుండా మూట్లాడక కూర్చున్నాడు. ప్రజాసామాన్యాన్ని కూడగట్టుకొని, వాళ్ళని ఎందుకు అభి వృద్ధి మార్గానికి నడిపించడం లేదు?" శైక్రటిరీతో మాట్లాడుతూన్నట్లుభావిం చుకొంటూ వెళుతూన్నాడు: ఎవరితోనైనా మాట్లాడుకున్నంతసేపు ఏవిష యంతోచక, తరువాత 2ంటరిగా తనలోతను ఆలోచించుకొనే సమయంలో అనేక నూతన విషయాలు మనస్సుకి తట్టడం చూశాను. శైక్రటిరీతో మాట లాడుతూన్నంతసేపు - ఉద్యోగం చేత తొట్టుపాటుపడి, ఏవిషయం తోచక మొదటి మాటనే పట్టుకు కూర్చున్నాడు. అప్పుడు శైక్రటిరీతో నెమ్మదిగా మాట్లాడి ఉండవలసింది. అట్లా ఆలోచించుకుంటూ పరధ్యాన్నంగా వెళుతూ, బహిరులో మంచుపడి తెల్లగానున్న పేడ కడిమీద ఆడుకు వెసి బారిపడ్డాడు.

“అంతటితో చాలించి వెళ్ళిపోయేవు. లేకపోలే మెత్తగా తన్ని ఒదిలి పెడుదును.” అనుకున్నాడు గట్టిగా. పేడలోకి కారిపడి తనలో తన మాట్లాడుకొంటూన్న డేవిడోవ్ ను దోవనుపోతూన్న ఒకయువతిచూసి నవ్వుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది. లేచి బట్టలు దులుపుకొని డేవిడోవ్ వెళ్ళిపోయేడు.

అతడు తిన్నగా తనబసకి వెళ్ళి నూటాకేస్ తీసుకొన్నాడు. అతడు లెనిన్ గార్డెలో బయలుదేరనప్పుడు రెండుజల గుడ్డలు, మేజోళ్ళు, స్క్వాడ్రే వర్లు, రెంబిలు, ఇంకాచేతికి దొరికిన ఇతరసామానులతోటి పెట్టి నింపేడు. వాటిల్లా బట్టలు తప్ప మిగిలినవన్నీ అవసరమే. పెట్టిలో వున్న ఈసామాను విషయం జ్ఞాపకం వచ్చేటప్పటికి అతనికి నవ్వువచ్చింది. “వీటి అవసరంకూడా తప్పకుండా వస్తుంది” అనుకున్నాడు. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో ఏటాక్వరేనా సరమృత్తు చెయ్యవలసి వచ్చినప్పుడు, అప్పుటికిప్పుడు మనకి ఎక్కడ దొరుకుతాయి? కాని అక్కడ ప్రాప్తమవుతున్నావా? అనుకుంటే భయంలేదు. నేను అగ్గవైజరుగా జిల్లాఅధికారి తిరుగుతూ ఉన్నాను కదూ? సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో పనిచేస్తే ఏ కమ్యూనివానికేనా యిస్తే కళ్ళకిద్దుకొని పచ్చుకుంటాడు? అని నిశ్చయించి నూటాకేసు పెట్టిబండిలో పడేసేడు.

బాగాబలిసియున్న జిల్లాఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీగట్టాలు పెట్టిబండితో నిమిషంలో ఉరుదాకేయి కొంతదూరం వెళ్ళేటప్పటికి డేవిడోవ్ చలిభరించ లేకపోయేడు. చిరిగిపోయిన బూట్లలోంచి చలిగాలిదూరి, కార్కుకొండల్లు పోతూన్నాయి. టోపీబాగాముఖంమీదికి లాక్కొని, చొక్కాదిగిగుంబొని, ముడిచిపెట్టుకొని నూర్చున్నాడు. జిల్లాముఖ్యపట్టణాన్నుంచి గ్రెమాచీంగ్ కి 17 మైళ్ళువుంది. అంతా గుడ్డల ముసుం, కినుమాపుపేర ఎటుచూసినా నంచుతో కప్పబడిన బీటిభూమి లే కనిపిస్తున్నాయి. బాట కిరుప్రక్కల కొట్టేసిన చెట్లు మొదళ్ళతోటి, మళ్ళ రుప్పలతోటి నిండివుంది.

శరీరం వేడి ఎక్కడానికి డేవిడోవ్ బండిదిగి సెనకభాగం పట్టుకొని పరుగెత్తసాగేడు. కొంతసేపయిన తరువాత బండిలోకి ఉరికి కార్కుముడుచుకొని కొంతసేపు కునికేడు. బండి కుదుపుకి అప్పుడప్పుడు కళ్ళు తెరచి తూసి మళ్ళీ పడుకుంటూన్నాడు.

చలి పక్కటనంచేస్తూంది. డేవిడ్‌వ లేచి కూర్చున్నాడు. పొద్దు
బాగా వారిపోయినది. ఎటుచూసినా కనుచూపుమేరవరకు వ్యాపించియున్న;
నైలీరియా బైస్పీ మంచుతో కప్పబడి తెల్లటి బట్ట పరచిట్లుంది. బాటకీ
పక్కగా బూడిసేవర్ణపు నక్క ఒకటి వెనక కాళ్ళమీద కూర్చుని వుండి
నైట్టిబండి చూడగానే ఒక్క గంటేసి అతివేగంగా పరుగెత్తిపోయింది.

డేవిడ్‌వ గిరిమాచీలాగ్ చేరేటప్పటికి సాయుకాలరి అయింది.
గ్రామసోపయతు లక్ష్మీసు అవరణలో చాలా నైట్టిబట్ట అగివున్నాయి. ఏడు-
ఎనిమండుగురు కోసకులు చుట్టలు కాచుస్తూ వరండామీద కూర్చున్నారు
నురగలు కత్తుతూ వెళ్ళి గుత్టాలు వాళ్ళమంచు అగేయ.

“ఎచుడీ! తబేగా ఎక్కడ? అని అడిగేడు. డేవిడ్‌వ. వారిలో
ఒకకోసకుయువకుడు “కామ్రేడ్! అవిగో ఆవులకు కనిపిస్తూందిమానేయ;
అదే తబేలా.” అన్నాడు.

“బండ్రి అక్కడికి పోనియ్యవోయ్.” అని బండివానికి చెప్పి బండి
దిగి చలికి కొండరించుకుపోయి జిల్లిన లాగుతూన్న దవడలు వేడియెక్కు
డానికి చేతులతో యద్దుతూ బండివెనుక బయలుదేరేడు. ఉత్తర రవ్వకుల
వలె యాసగా మాట్లాడుతూన్న ఈతిడేవడో వెద్ద వుద్యోగస్తుడై వుంటావని
అనుకోని ఆ కోసకులు అతని వెనుకనే బయలు దేరేరు.

సాలలోంచి ఉచ్చ, పేద, కలకలొక్కిన చిన్న ప్రవాహం వస్తూంది.
బండివాడు గుత్టాల్ని అడేడు. డేవిడ్‌వ గుత్టాల్ని విప్పసాగేడు. కోస
కులు అతని చుట్టాచేరి, వింతగా చూస్తున్నారు. బుగ్గమీసాలనిండా పట్టు
కొనియున్న మంచు తుడుచుకుంటూ.

“కామ్రేడ్! దగ్గరికి వెళ్ళకండి గుత్టం తన్నుతుంది.” అన్నాడు.

డేవిడ్‌వ తోకపట్టా తీసి, తొస్సిపళ్ళు కనిపించేట్లుగా నవ్వుతూ
అతనికేసి తిరిగేడు.

“తాతా! గుత్టపునల్లలో పనిచేసినవాణ్ణి నేను. ఈగుర్రాన్ని లాంక
తియ్యలేకపోను.”

“బక్కోటి డిడిపోయింది—ఏసుర్రేమేనా తన్నడంచేత కాదుకదా?” అన్నాడు కాకలా నల్లగా వున్న ఒకకోసమ్మ. మిగిలిన వాళ్ళంతా విరగబడి నవ్వారు. కాలరు సర్దుకుంటూ డేవిడోవ్ పరిహాసంగా—

“అచ్చే!—వెనక ఒకసారి తప్పతాగింతు రెయ్యడంలో విరిగిపోయింది. అసీ ఒకంతుకు మంచిదే అయింది. ఆదాళ్ళకి ఇప్పుడు నేను కడుస్తాననే భయంపోయింది. ఏమంటావు, తాతా?” అన్నాడు.

ఈవిధంగా వాళ్ళంతా కొంతసేపు వేరొక్కొక్కంగా మాట్లాడుకుంటూ నవ్వుకున్నారు.

డేవిడోవ్ వారందరికి తలొక సిగరెట్టు యిచ్చి, తనొకటి వెలిగించి, గాగ్గిమసోవియటు ఆఫీసువైపు బయలుదేరేడు.

“అధ్యక్షుడు, చార్టీ కెక్రిటరీ నాడ అక్కడే వున్నారు.”

అన్నాడు, డేవిడోవ్ వెనకవస్తూన్న ముసలి కోసమ్మ. మిగిలిన కోసమ్మలందరు రెండుదమ్ముల్లో సిగరెట్లుకాల్చి ఆవతలపారేసి వాళ్ళుకూడా బయలుదేరేరు. కొత్తగా వచ్చిన ఆతడు, సాధారణముగా అక్కడికి వచ్చు అందరి వలె బండిదిగి డాక్యుమెంటుకేసు చంక బెట్టుకొని పక్కనున్న వాళ్ళకేసి కన్నెత్తి కూడా చూడకుండా తిన్నగా లోపలికి పోకుండా,— ఎంతో అనుభవం ఉన్నవానివలె తీసు విప్పడంలోను, గుర్రాన్ని బాగ్రత్త పెట్టడం లోను, బండివానికి సహాయం చేసి, అందరితోను చాల కలిసి కట్టుగా మాట్లాడడం చూసి ఆకోసమ్మలు ఆశ్చర్యపోయేరు.

“కామ్రేడ్ ! బండివాడు చేసుకొనే పనికి మీరు సహాయం చెయ్యడం ఎందుకు? ఉద్యోగస్తులు చెయ్యవలసిన పని కాదది. ఏమంటారు?” అని నల్లకోసమ్మ పట్టలేక అడిగేడు.

“ఇది మాకు చాలావంతగా వుంది.” అన్నాడు ముసలికోసమ్మ. డేవిడోవ్ ఏదో చెప్పబోయేడు, కాని అతనికి అవకాశం ఇవ్వకుండానే, రాగి మీసాల కోసమ్మ, సుత్తితో పనిచెయ్యడం చేత కాయలు కాచియున్న డేవిడోవ్ చేతులకేసి చూపిస్తూ,

“ఏం అంత ఆశ్చర్యం ఎందుకు? అతను కమ్మరి” అన్నాడు.

“కాదు. తాళాలు చేసేవాడిని.” అన్నాడు జీవితోక్త. “కాని మీ రంతా నాతో కూడా సోవియట్‌కు వస్తూన్నారెందుకు?”

“మీరు ఇక్కడికి ఎందుకు వచ్చేలో అని. రైతులు బకాయి పెట్టిన ధాన్యపుపన్ను వసూలు చెయ్యడానికా?” అన్నాడు ముసలి కోసమ్మ వరండా దగ్గర అగి.

“సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాలు ఏర్పరచే పనిమీద.”

అమాట వినిగానే ముసలికోసమ్మ వరండా దగ్గరనుంచి గబ గబా బయటకు వెళ్ళిపోయేడు.

సరసీ చేసిన ఆగడి తోళ్ళు ఎండబెట్టిన వాసున వేస్తూంది. గది చుట్టూ ద్రామయరు దగ్గర ఆశానుభావమండొకడు జీవితోక్త కేసి తిరిగి, నిలబడి ఉన్నాడు. అతని బూడిదరంగు చొక్కామీద ‘అర్డర్ ఆఫ్ ది రెడ్ బేనర్’ అని వ్రాయబడి యున్న ఎగ్జిటి కిబ్బను గుచ్చబడివుంది. ‘ఇతడే పార్టీ కెక్జిటరీ అయివుంటాడు.’ అనుకున్నాడు, జీవితోక్త.

“జిల్లాకమిటీ పంపించిన ప్రతినిధిని నేను” అని జీవితోక్త తనని తనే పరిచయం చేసుకున్నాడు. “కామ్రేడ్! మీరు పార్టీ కెక్జిటరీ కాదా?”

“అవునండి. నేనే కెక్జిటరీని. నామేరు నగుల్నోవ్. సోవియట్లు అధ్యక్షుడు ఇప్పుడే వస్తాడు.” అంటూ జీవితోక్త దగ్గరికి వచ్చేడు. సాధారణంగా గుర్రపురైతులందరి కాళ్ళవలెనే అతనివి కూడా దొడ్డికాళ్లు. వికాలమైన వక్షస్థలం, అందమైనకళ్ళు, తీర్చిదిద్దినట్లున్న కనుబొమలు, నీల్ని బాగానే వున్నాయి, కాని విపరీతంగా పైకి తోసుకుపోయిన ఆ చిన్నముక్కు ముఖానికి అందవికారం తెచ్చింది.

గొత్తొచ్చిపోతో చేసిన టాఫీ నెత్తివెనక పెట్టుకొని, నైపులు ధరించు చిన్నబాకెట్టు తొడిగి, కోసమ్మ ప్రాజెక్టును చివర మేజోళ్ళలో బిగించి, మడినుట్టింగావున్న ఒకవ్యక్తి ప్రక్కగదిలోనుంచి వచ్చేడు.

“ఇతనే సావియట్లు అధ్యక్షుడు- అండ్రీ రజ్జట్స్కి” అన్నాడు సగుల్నోవి.

అధ్యక్షుడు చిరునవ్వుతో ఉంగరాలు తిరిగి బొద్దుగానున్న మీసం సవరించుకొని డేవిడ్‌జోవ్ కేసి చెయ్యిబాకేడు.

“ఎవరు మీరు? బిల్లకమిటీనుంచి వచ్చిన ప్రతినిధులా? ఆ— మీ డాక్యుమెంట్లు... మకార్! అవి నవ్వు చూసేవుకాదూ? అయితే మీరు సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విత్తాల విషయమై వచ్చేరనుకుంటాను.” అతను కను రెప్పలార్యతూ ఆనీలికశ్యతో డేవిడ్‌జోవ్ కేసి చూడడం మొదలెట్టేడు.

డేవిడ్‌జోవు బల్లదగ్గర కూర్చుని, కమ్యూనిస్టుపార్టీ రెండు మాసముల లోపుగానే దేశములోని భూమిఅంతా సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విత్రిములుగా ఏర్పాటు చెయ్యవలెనని నిశ్చయించినదని చెప్పి, ఆచరునాడే గావుము లోని కోసక్కులను, ఇతర Active Workers ను కలిపి సమావేశం చేస్తే బాగుంటుందన్నాడు.

సగుల్నోవు స్థానిక విషయాల్ని గురించి, ముఖ్యంగా సమిష్టివ్యవసాయ ము ఏర్పరచు ఉద్దేశములో స్థాపించిన గ్రామాదీ అసోసియేషనును గురించి చెప్పేడు. అతడు మాట్లాడినంతసేపు రజ్జట్స్కోవు శ్రద్ధగా వింటూ మధ్య మధ్య తనుకూడా అందుకుంటోచ్చేడు.

“ఇక్కడి భూములన్నీ సమిష్టిగా సాగుబడి చేయించడానికి ఒక అసోసియేషను ఏర్పరచేము.” సగుల్నోవు తొట్టుబాటుగా చెప్పసాగేడు. “కామ్రేడ్! నేను చెప్పేది వినిపి. దీనివల్ల ప్రభుత్వానికి నిచ్చుమేగాని లాభంలేదు. సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విత్రిం అని పేరేకాని అంతరింపే మరేమీ లేదు. మొత్తం 18 మంది సభ్యులు వున్నారు. వాగంతా గిర్బదరిదుగ్రిలే ఈ సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విత్రిం పొంగింభించేటప్పటికి ఆ 18 మందికి కలిపి 4 గుర్రాలు, ఒక కాడి ఎడ్లు మాత్రం వున్నాయి. పోషింపబడవలసిన వాళ్ళు 107 గురు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో దానిని జయస్రదంగా నడపడం ఎట్లాగ చెప్పండి. వ్యవసాయానికి కావలసిన యంత్రాలు, పశువులు, మొదలయినవి

కొనడానికీ కావలసిన సామ్య ప్రభుత్వంనుంచి దీర్ఘ వాయిదాల మీద తీర్పు పద్ధతిని అప్పుగా తీసుకోవచ్చును. కాని దీర్ఘ వాయిదాలలో నయనా ఆలస్య ఏవిధంగా తీర్పుస్తావు? పోనీ ప్రభుత్వం ఇచ్చిన సామ్యతో బ్రాక్టరు కొన్నా బాగానేవుండును. కాని, అవికొని ఇయ్యరు ఇంక పశువుల్ని కొని, వాటితో వ్యవసాయంచేస్తే అంతలా భంవుండదు. ఇంకొవిషయంకూడాను: అసలు వీళ్ళు సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడ్రాల్ని సరిఅయిన పద్ధతులమీద నడిపించడంలేదు. నేనయితే ఈపాటికి వీళ్ళందర్నీ మూట ముల్లె కట్టించి బయటికి తోలేసి వుండును. ఎంతసేపూ ఇచ్చినంతవరకు అప్పుపుచ్చుకొనడంతప్ప, దానిని సద్వినియోగం చేసి, సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడింగ్ అభివృద్ధి చెయ్యడంలేదు. ఇంతఅప్పు పుచ్చుకొని ప్రభుత్వం అప్పు ఇస్తూంది- ఇయ్యనీ. వాళ్ళుయిస్తూ మంటూంటే వద్దనడం ఏమి? గోసీతూదారేని మనస్థగ్రుంచి వాళ్ళు వనూలు చేసేదేముంది?" అని వాళ్ళు డిహిస్తూన్నారు. ఇంక ఆసోసియేషన్ ఆఫ్ కాలం నిలవదు. పోలికలును సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడింగ్ లో! చేప్పడమే సరియైన పద్ధతి. అదేకనక కొనసాగినవాడు స్వర్గం అంటూ వేరే ఎక్కడో వుండదు. కాని, ఒక్కటక్కట వుంది. ఈ కొనక్కటలు శుద్ధమొద్దులు చెబుతే వివర; వాళ్ళకి తోచదు. ఇలాటివాళ్ళందర్నీ వెనకముందు చూడకుండా....

“ఈ ఆసోసియేషనులో మన పార్టీమెంబర్లు ఎవరేనా వున్నారా?” అన్నాడు దేవిదోవ.

“లేదు.” అన్నాడు సగుల్నోవ్. నేను 1920 సంవత్సరంలో ఒక కమ్యూన్ లో చేరను. క్రిమంగా దానిలోని సభ్యులు కొంతమంది విడిపోవడంచేత అది రద్దయిపోయింది. నా అస్థి అంతా ఆ కమ్యూన్ కి ఇచ్చేసేను. స్వంత అస్థి అంటే నాకు కిట్టకు. అందుచేత నా పశువులు ఇతర పరికరాలు అన్నీ కూడా మరియొక కమ్యూన్ కి ఇచ్చేసేను. ఆ కమ్యూన్ ఇంకా పనిచేస్తూ యుంది. ఇప్పుడు నాకు, నా భార్యకు ఏమీలేదు. ఇంక రజ్యట్ నోవ్ విషయం. పాపం- అతనికి భార్యలేదు. ఒక ముసలిచెల్లిమాత్రం వుంది. అతను కనక చేరినట్లయితే వాళ్ళు ఏడు వీసంఎత్తు పనిచెయ్యడంపరికరం- పైగా ఆ

ముసలమ్మని కూడా మనకి అంటగట్టేడు, మేపరుని. అంటారు. అందుచేత సాధ్యమైనంత దూరంగా వుండడం మంచిది. మూడవపార్టీ మెంబరు ఇప్పుడు ఇక్కడవుండడంలేదు. ఆతనికి ఒక చెయ్యిలేదు. యంత్రంలోపడి త్రేసిపోయింది ఈ అసోసియేషన్ లో చేరడానికి ఆతనికి ఇష్టంలేదు. పోషించడానికి ఆవున్న వాళ్ళు చాలు. మైగా నేకూడా ఎందుకు, దండం? అంటాడు.

“అవును. ఆ అసోసియేషన్ పరిస్థితులేమీ బాగులేవు.” అన్నాడు రబ్బర్ నోవ్. అక్కాల్లోనీవ్ దానికి అధ్యక్షుడు. ఆతనికి నానిని మేనేజి చెయ్యడం తెలియదు. అటువంటివాడు అధ్యక్షుడు. అవుతూంటే చేతులు ముడుచుకొని చూస్తూ, మనని కొనట్లు ఉంచుకొనడం మనకి తెలియలేదు. అసలు ఆతడు అధ్యక్షుడుగా రాకుండా చెయ్యవలసింది.”

“ఏం? ఎందుచేత?” అని అడిగేడు డేవిడ్ ఏవ్ కాగితాలు తీశాడు.

“ఆతను ప్రతిపక్షపు తిరిగి లాభానికి అమ్ముతూంటాడు. ఆతని దగ్గర నన్న పెద్దలోపం అది, అసోసియేషన్ ధ్వంసం అవడానికి అదే ముఖ్య కారణం. మంచిపనువుల్ని అభివృద్ధి చెయ్యడం కోసం అసోసియేషన్ కి మంచి ఆబోతు నొకడాన్ని కొన్నారు. లోనీవ్ కి ఆ ఆబోతును మార్చి, మోటారు సైకిలు కొనాలని తోచింది. ఈ విషయం మాకు చెప్పకుండా ఎల్లాగో ఆ అసోసియేషన్ మెంబర్లచేత అంగీకరింపజేసి, వెంటనే ఆబోతును అమ్మేసి, మోటారు సైకిలు కొన్నాడు. ఈ విషయం మాకు తెలిసింది. కాని అంతా అయిపోయిన తరువాత మేము మాత్రం ఏం చెయ్యగలం. పోనీ, అదేనా ఉపయోగించేరా- అవ్వలేదు. ఒక్కడికీ దాన్ని సడిపించడం తెలియదు. తిందు చేత దాన్ని కొన్నవోటుకి తిరిగి పంపేసేరు. అక్కడ మెకానిక్సులు దానిని పరీక్షించి, ‘ఈపాటికి దీనిని మూల పారెయ్యవ్వు. బాగుచేస్తే అసలు ఖరీదు కంటే ఎక్కువ వాతుంది—లాభంలేదు’ అన్నారు. దాల్లో కొన్ని భాగాలు పోయేయి. అవి ఈప్రాంతాలలో ఎక్కడా దొరకవు. అసోసియేషనుకు యాకోవ్ లాకుచ్ ఆప్రావి నోవ్ ను అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకోవలసింది. ఆతడు చాలా తెలివైనవాడు. క్రెస్నా దార్ నుంచి కొత్తకపు గోధుమకత్తులు తీసుకు

వచ్చి నాటేడు. ఎంతవద్దడి సంవత్సరం అయినా అవి పంటజబ్బు ఇయ్యవు. అతడు వేసవిలో భూమి మెత్తగా నున్ని అట్టే పెట్టడంచేత అందరి భూముల కంటే బాగా పండుతాయి. మంచినీళ్ళు పశుజాతిని కూడా అభివృద్ధిచేస్తున్నాడు. కాని పన్నుకి తొందగపెడితే మాత్రం కొంచెం మూలుక్కుంటాడు ఇయ్యడానికి. ఏమయితేనేం - వ్యవసాయంలో మంచిస్వేచ్ఛి. వ్యవసాయశాఖ నాయకుడికి 2 కి.మీ. స్టేషన్ కోటలు కూడా ఇవ్వరు" అన్నాడు రజ్జుటోవ్.

"అబ్బో! అతని పైకి అల్లావుంటాడు కాని తోడేలువంటివాడు. ఎంత సేపూ నవబాగే చూసుకుంటాడు. విరిగి నేలమీద వున్నకూడా పోయ్యడు" అన్నాడు నగున్నావు.

"ఆ - విషయంలో అతన్ని ఏమీ అనడానికి వీలేదు. అలా అయితే ఇంతకాలం దాగుకుంటా" అన్నాడు రజ్జుటోవ్.

మూడో ప్రకరణము.

కుట్ర.

కెప్టెన్ పోలోవిట్స్కివు య కోవు లూకుచ్ అసోసోవును కలుసుకొన్న రాత్రి వారిద్దరు చాల పొద్దుపోవువరకు మాట్లాడుకుంటూనే వున్నారు. యాకోవు చాలా తెలివైనవాడని, జిత్తులమారిఅనీ గిరిమాచీలో అందరు ఎరుగుదురు. అయినప్పటికి ఆకోజులలో దేశమంతటా ప్రతివారిని అల్లకల్లోలపరుస్తున్న రాజకీయ వాతావరణం అతనిమీద విరుచుకు పడడం మానలేదు. ఆ కోజు రాత్రి మొదలు అతని జీవితం దినదినం డాలతో ప్రారంభం అయింది.

రాత్రి భోజనం అయిన తరువాత లూకుచ్ ఒక కఠినమైన మిన కూర్చుని వెనుకటి విషయాలన్నీ చెప్పసాగెడు.

“అలెగ్జాండర్! పూర్వం ఆకోజుల్లో వున్న కులాసాయేలేదు ఇప్పుడు కోసక్కులు వ్యవసాయాల్లో కొంచెం బాభాజుతిని కోలుకుంటున్నారనుకుంటూంటే- మళ్ళీ చూడండి- పన్నులు ఎంత పెంచించారో, మిశ్రాంతాలలో ఎల్లావున్నాయి పరిస్థితులు! అక్కడ సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాల గొడవ ఏమీ లేదా?”

“అయ్యో! లేకపోవడం ఏమిటి! ప్రతివోటా వుంది!” అని అతిథి ముక్తసరిగా సమాధానం చెప్పి, లూకుచ్ ముఖంకేసి పరిశీలనగా చూడసాగెడు.

“ఇంకా ఈగొడవ ఇక్కడ ఒక్కచోటే అనుకున్నాను. దేశమంతటా వుంది!” అన్నాడు లూకుచ్. “నాథచెబుతాను, వివండి. 1920వ సం॥ రం లో మన సైన్యాలు ఓడిపోపోతూంటే నేను తిరిగి వచ్చేసేను. నాసామానంతా అరెండు గుర్రాలతో సహా నల్లసముద్రం దగ్గర విడిచివెట్టివట్టిచేతులతో వచ్చి నా బుట్టుగుడిసెలో ప్రవేశించేను. అప్పటినుంచి, రాత్రి పగలు

అనక రెక్కల మక్కలయాల పనిచేసేను. మొదటిసారి కామోడు పొట్టుకాయలు కూడా మిగల్చకుండా అంతా పట్టుకుపోయేరు. అది మొదలు నన్ను ఈవిధంగా ఎన్నిసార్లు చేసేలో రెక్కలేదు. కాని వాళ్ళు తీసుకొన్న ప్రతిసారి, రసీదులు మాత్రం ఇవ్వావచ్చేరు. అందుచేత వాళ్ళు చేసిన అన్యాయాలు మరచిపోదం అనుకున్నా ఆ రోజులు చూడగానే మళ్ళీ జ్ఞాపకం వస్తూన్నాయి." లూకుచేలేది గోడనున్న అద్దం వెనకనుంచి కాగితాల కట్ట ఒకటి వైకితీసేడు. "ఈకట్టంతా ఆబాపలే! ఇది 1921వ సంవత్సరంలో తీసుకొన్న వాటికి రసీదు. అప్పుడు థాన్యం, కోళ్ళు, వెన్న, లోళ్ళు, మాంసం, సురుత్తం ఇచ్చేసేను. ప్రత్యేకిం వ్యవసాయపు పన్నుకి రసీదులు ఇవిగో. ఇవి అన్నీ ఇన్నాస్యరెన్న పన్నులకి రసీదులు. ఒకటేమిటి- మేతలేక చావడానికి సిద్ధంగావున్న పశువులకి, ఇల్లువదలి సారిపోకుండా వున్నందుకు మాకుమాడా పన్నుకట్టేరు. ఇప్పటికప్పుడే అమాంబాపతు ఒకనుంచి రసీదులు పోగుపడ్డాయి. ఆ లెజ్గాండర్ అనిసిమోవిచ్! ప్రభుత్వం మాటిమాటికి- నేను కష్టపడి సంపాదించినదందా దోచేస్తోంది. మళ్ళీ నేను కూడపెడుతూనే ఉన్నాను. నా దగ్గరనుంచి ఎడ్లజత ఒకటి ఉండేది. అందులో ఒక ఎడ్డును మంచి ఖరీదుకు అమ్మేసేను. నా భార్యతాలూకు కుట్టుమివను అమ్మేసి మళ్ళీ ఎడ్డునుకొన్నాను. 1925వ సంవత్సరం నాటికి ఇంట బుట్టిన దూడలు ఎదిగి, ఆవి ఒకకొడి ఎడ్లు కలిపవచ్చేయి. అప్పటికి మొత్తం 2 జతల ఎడ్లు, 2 ఆవులు ఉండేవి. అయినప్పటికీ ప్రభుత్వం నావోటు రద్దు చెయ్యలేదు."

"గుర్రాలు ఏమిలేవు- నీకు?"

"ఒక్కొక్క విషయమే వస్తూన్నా; ఉండండి. ఒకరైతు దగ్గరనుంచి చిన్న ఆడగుర్రపుపిల్ల కొకదాన్ని కొన్నాను. అరోజుల్లో ముగ్రామానికంతకీ అదొక్కటే గుఱ్ఱం. క్రిమంగా ఎదిగి, అది మంచిగుఱ్ఱం అయింది. నేను ఇరీత వరకు ఎక్కడా ఆటవంటి గుఱ్ఱం చూడలేదు. ఒకటిల్లా వ్యవసాయ ప్రదర్శనంలో దానికి పర్మిషేకటు కూడావచ్చింది. అగ్రికల్చరల్ ఇన్స్టిట్యూట్ చెప్పే బిషయాల్ని క్రొద్ధగా విని, చేతనయినంతవరకు వాటిని ఆచరణలో పెడుతూ

దున్నడం, విత్తులు చల్లడం, ఊడ్చడం, అన్నీ సకాలంభావేత్తూ, అతిశ్రద్ధగా వ్యవసాయంచేసేను. పంటవిషయంలో, నా చేలతరవాతే, మిగిలిన వాళ్ళ నందరినీకూడా. వేసవిలోనే మొత్తగా నాలుగుచాళ్ళు తొలి అట్టేపెట్టి, తొలకరించగానే, విత్తులుచల్లేవాడిని, అందరికంటే ముందుగా. ఈప్రాంతాలలో నాకంటే బాగా వ్యవసాయంచేసే వాడులేడు. వ్యవసాయశాఖవారు నా సామర్థ్యానికి మెచ్చుకొని సర్టిఫికేటు ఇచ్చేరుకూడాను. అది ఒకసారి చూడండి.

అతిథి, యాకోబ్ లూకుచ్ చూపించినక్షేపు చూసేడు. ఒక సిలువ ప్రక్కన అద్దముకట్టిన ఒక సర్టిఫికేటు వేలాడుతూంది. దానివల్లనే సోవియట్ కమేండరు నోగోషిలోపు ఫాటోఉంది.

“అ—అదే, వాళ్ళుయిచ్చిన సర్టిఫికేట్. నేను పండించిన గోధుమలు రాష్ట్రావులలోని వ్యవసాయడిపార్టుమెంటు అధికారులు కూడా చూసే చాలా మెచ్చుకున్నారు.” లూకుచ్ సుగర్వంగా చెప్పసాగేడు. “మొదట నేను తిరిగివచ్చిన కొత్తలో 12 ఎకరాలు మాత్రం వ్యవసాయంచేసేను. క్రమంగా 20, 40, 60, చివరకు 70 ఎకరాల వరకూ కూడా వ్యవసాయం చెయ్యగలిగేను. ఇంతభూమి కూడానేను, నాభార్య, కొడుకు, కోడలు కలిసి చేసేవాళ్ళం. అదును రోజుల్లోమాత్రం ఒకటి, రెండుసార్లు కూలి వాడిని పెట్టేవాడిని. ఆరోజులలో సోవియటుప్రభుత్వం ప్రతిరైతును ఎంత భూమిచెయ్యగలిగితే అంత, సేవ్యం చెయ్యమని ప్రోత్సహించింది. ఆరోజులలో అహర్నిశలు నిగ్రాహకాలుకూడా మాని, యెంత కష్టపడి పనిచేసేనో అభగవంతుడికే తెలియాలి. అలెగ్జాండర్ అనిసిమోవిచ్! మీరు నమ్ముతారో లేదో కాని— ఇప్పుడు చాలా భూమి సేవ్యం చెయ్యడానికి భయంగా వుంది. ఎందుచేతనంటారు? 70 ఎకరాలు దున్నుతే నన్నుకూడా కులశుతలో జను కడతారు. మాసోవియటు అధ్యక్షుడు ఆర్గడీరజ్జుట్నోవ్ మూలంగా వచ్చింది. ఈ చిక్కుఅంతా. అతను ‘యాకోబ్ లూకుచ్! నువ్వు ఎంత భూమి దున్ను గలిగితే అంతాదున్ను. మన సోవియటు ప్రభుత్వానికి ఇప్పుడు ఆహార పదా

థాలకి చాల చిక్కుగావుంది. నీవంటి ఉత్సాహంల రైతులే చెయ్యాలి ఏం చేసినా అనేవాడు. 70 ఎకరాలభూమి స్వంతంగా చేసుకుంటూన్నా నన్ను కులకులలో జమకట్టి సర్వనాశనం చెయ్యడానికి చూస్తూందీ సోవియట్ ప్రభుత్వం. ఆ భగవంతుడి ఆజ్ఞ ఎల్లావుందో తెలియదు.

“సమిష్టివ్యవసాయ డేట్రాలోలా చేరడానికి మీరూళ్ళో వారెవరేనా మూడుకు ఉత్సాహంగా వస్తూన్నారా!” అని అడిగేడు, అతిథి చేతులు పెక్కి కట్టుకొని మంచం దగ్గర నిలబడి.

“సమిష్టివ్యవసాయ డేట్రాలోనా! ఇంతవరకు చాల్లోచేరమని వాళ్లు బలవంత పెట్టడంలేదు మమ్మల్ని. కాని రేపు బీదకోసంకు లంతాచేరి మీటింగు చేస్తారుట. సాయంకాలం వాళ్ళందరితోను చెబుతూవెళ్ళేరు. ఈవిషయాల్ని గురించి క్రిస్తమన్ పండుగుల నాటినుంచి చెబుతూనే ఉన్నారు, అందర్నీ చేరమని. కాని ప్రతివాళ్ళు మేముచేరం అంటే మేముచేరం అన్నారు. ఎవడేనా తెలిసికూడా గోతులో దిగుతాడా! వాళ్ళు మళ్ళీ ఏదో కొత్త యెత్తు యెత్తుకొన్నట్లుంది. వైనుంచి యెవడో కొత్తవాణ్ణి తీసుకు వచ్చేరు, మమ్మల్ని అందర్నీ సమిష్టివ్యవసాయ డేట్రాలోలా బలవంతంగా ఛేదించ దానికి. ఇది మా అంతానికే వచ్చింది. ఇంతకాలం కష్టపడి సంపాదించుకొన్న అస్తి-మానేరా అస్తమానంపని చెయ్యడంచేత చేతులు ఎల్లా కాయుకాచేయో- ఎడ్లు, ఆవులు, గుర్రాలు, కోళ్ళు, థాన్యం, భూములు, చివరకు ఇల్లుకూడా వాళ్ళకిచ్చేయ వలసిందే. ఈవేళ అస్తిఇమ్మన్నారు- రేపు వెళ్ళాన్నే ఇమ్మంటారు. ఏమంటారు- అలెక్సాండర్ అనిసిమోవిచ్! మీరు చెప్పండి. పశువులు గుర్రాలు, థాన్యం, మొదలైన నా అస్తి అంతా ఇచ్చేస్తాననుకోండి. ఇంకో కడు తన స్వల్పము పట్టిన పాతమంచము ఒకటిస్తాడు. అంతకంటే ఇతరమైన ఆస్తినిమీలేదని. మేమంతా ఎంతఅస్తి ఉంటే అంతా ఇచ్చి, వచ్చిన లాభం సరిగా పంచుకోవాలి. ఇది న్యాయమేనా? దీనివలన నాకు నష్టంకాదూ! ఒకడు తన జీవితమంతా ధారపోసి 10 ఎకరాల కొండ్రు సంపాదించటానికి ప్రయత్నించవచ్చు. నేను నాకు ఇష్టమైన మరియొక.....ఇదిగో! మనం

యెన్ని వాగినా లాభంలేదు. చూడండి!” లూకాచ్, పీకలు కోసేస్తారన్నట్లుగా అభినయించేడు. “ఇంక అగొడవకట్టిపెడదం. ఇప్పుడేం చేస్తున్నారు, మీరు? ఏదేనా ఉద్యోగమా?”

అతిథి యాకోబ్ లూకాచ్ దగ్గరగావచ్చి ప్రక్కనే బల్లమీద కూర్చుని సిగరెట్ పెరిగించేడు.

“లూకాచ్! నువ్వు నాదళంలో పనిచేసేవు. ఎకటిరిండోనార్ నుంచి మనం వెనక తిరిగి పారిపోతూన్నప్పుడు సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని గురించి అక్కడి కోసక్కులికి ఏమని చెప్పేసో జ్ఞాపకం ఉందా? ‘ఒరేయ్’ కమ్యూనిస్టులు మిమ్మల్ని నేలపెట్టిరాసేస్తారు. బాగ్రిత్! వాళ్ళ చేతులలో పడితే మళ్ళీ తప్పించుకోవడం అసంభవం. చెయ్యికాలిన తర్వాత ఆకులు పడితే లాభం లేదు. అని చిలకకి చెప్పినట్లు చెప్పేను.” కొంతసేపు నిశ్శబ్దంగా ఉన్నాడు. ఎందుకో తనలో తనే నవ్వుకున్నాడు. “నేను ఎంత చెప్పేసో అంజాజిగింది. మన నైన్యాలన్నీ చెదిరిపోయినా నేను ‘నోవోరొసిస్కు’ లోనే ఉండిపోయాను. మనకి సహాయంచేస్తామన్న వాలంటీర్లు, విదేశీప్రభుత్వాలు కూడా దగాచేసేరు. అటువంటి పరిస్థితులలో వశం. ఏం చెయ్యగలం? నెమ్మదిగా బోల్షివిక్ నైన్యాలలో చేరేను. నన్ను స్కాల్వడోన్ కమేండురుగా నియమించేరు. పోలండు యుద్ధరంగానికి వెళ్ళేముందు నైన్యాధికారులను పరీక్షించి, వారిలో దోషులను తొలగించడానికి ఒక కమిషను ఏర్పాటు చేసేరు. ఆకమిషను నన్ను వాఉద్యోగాన్నుంచి తొలగించి, అరెస్టుచేసి, విచారణకి రివల్యూషనరీ ట్రిబ్యూనల్ కి పంపించింది. కామ్రేడ్స్, బహుశా నన్ను కాన్స్టేబుల్ కు క్యాంపుకి పంపించడమో, కార్పెయ్యడమో చేసి ఉండురు. ఎందుకో తెలుసునా? మా ఊరువాడొకడువచ్చి నాకు వ్యతిరేకంగా, ‘పోటిల్స్కోవ్ ను చంపిన చాంతకులలో నేను ఒకడనని’ చెప్పేడు. కాని విచారణకి తీసుకొని వెళుతూంటే, దోషలో తప్పించుకొని పారిపోయాను..... చాలాకాలం మారుపేరుతో, రహస్యంగా కాలక్షేపంచేసేను. 1928 వ సంవత్సరంలో మాడూరు చేరేను. నేను ఒక్క తెలివైన పనిచేసేను.

బోల్చివిక్కు నైవ్యాలులా కపేంద్రయగా పనిచేసిపట్టు తెలియజేసేటందుకు వెనకటి డాక్యుమెంటున్నీ బాగ్గుతచేసేను. అప్పటినుంచీ, జీవితం నెమ్మదిగా ఒడుదుడుకులు లేకుండా లాక్సొన్నాన్నాను. క్రిమంగా నన్ను 'డాన్ ఛేకా' (గూఢచారిదళం) యొక్క రిజియనల్ పాలిటికల్ బ్యూరోలోకి తీసుకున్నారు. కాని నెమ్మదిగా దానిలోనుంచి తప్పుకొని స్కూలుమేష్టరుగా చేరేను. మొన్న మొన్నటిదాకా దానిలోనే ఉన్నాను. కాని ఇప్పుడు ... ఇప్పుడు చేసే పనివేరు. ఏదో పనిమీద డెప్యూ-ఛోఫరస్కు జిల్లాకి వెడుతూన్నాను. పూర్వస్నేహితుడవు కనక ఒకసారి చూసివెడదామని వచ్చేను”

“మీరు మేష్టరీ చేస్తున్నారన్నమాట. అయితే.....మీరు చాలా వుస్తకాలు చదివిఉంటారు. ప్రపంచ విషయాలన్నీ బాగా తెలుస్తాయి. సమిప్తి వ్యవసాయ డ్రిట్రాలంటూ మొదలెట్టేరు నీళ్లు; దీని పర్యవసానం ఎలా తేలుతుందంటారు ?”

“పర్యవసానం ఎలా తేలుతుందని అడిగేదేమిటి! కమ్యూనిజమే. మళ్ళీ ఎల్లాటి కమ్యూనిజమో తెలుసునా? ఏమీ కర్రీలేని కమ్యూనిజం. కారర్ మార్కుస్ కమ్యూనిస్టు మేనిఫెస్టో మొదలయిన గ్రంథాలు చాలా చదివేను. సమిప్తివ్యవసాయ డ్రిట్రం అని చెప్పి చివరకేం చేస్తారో తెలుసునా? ఎవరికీ కూడా స్వంతఅస్తి అనేది లేకుండా ఒక్కపశువులే కాదు, చివరకు నీపిల్లల్ని కూడా తీసుకుపోయి ప్రభుత్వమే పోషిస్తుంది. ప్రతివస్తువు సమాజపరమవుతుంది. పిల్లలు, భార్య మొదలు ఇంట్లో వాడుకొనే ప్రతివస్తువు కూడా అంతే. నీకు ఏ ఓండివంటయినా, ఏకోడిమాంసం కూరేనా, తినాలనిఉన్నా కాని సాగదు. కలో, అంజలో వాళ్ళు ఏదివెడితేఅదిని సంత్సరిస్తాందాని. ఏవిధమయిన స్వతంత్రతూ లేకుండా బానిసలలాగ చాకిరీ చేస్తూ పడి ఉండాలి”

“అది నాకు ఇష్టం లేకపోలే!”

“నీకు ఇష్టం ఉందా, టేదా! అని అడిగిచెయ్యరువాళ్ళు”

“అంటే ?”

“నేను అన్నదే!”

“చాలా బాగుంది.”

“నేనో పోతూ అడుగుతాను. ఆవిధంగా నువ్వు జీవించగలవా?”

“ఉహూ - జీవించలేను.”

“అల్లా అయినట్లయితే చేతులు ముడుచుకొని కూర్చుని లాభంలేదు; ఆ విధానం నాశనం చెయ్యడానికి పోరాడాలి.”

“అల్లాండర్! ఆప్రియత్నాలన్నీ ఇదివరకే అయ్యాయి. ప్రాణాలకి తెగించి పోరాడేం... దానివల్ల సాధ్యం కాదు.. కలలో కూడా నమ్మను నేను”

“ఇంకోసారి ప్రయత్నించి చూడు.” పొలోవిట్స్ గడియనేసి ఉన్న తలుపుకేసి చూసి, ఇంకా దగ్గరగా చేరడం. దీనిలో నువ్వు తప్పకుండా చేరుతావని నిన్ను కూడా లెక్కవేసుకున్నాము. మన ఈ జిల్లాలో కోసక్కులంతా తిరుగుబాటుకి తయారవుతున్నారు. రెడ్ ఆర్మీ లో పని చేస్తూన్న నేనా నాయకులతోను, మాస్కోలోను, ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు జరుగుతున్నాయి. పెద్ద పెద్ద కర్మాగారాలలో పనిచేస్తూన్న ఇంజనీర్లను కూడా చాలామందిని మన వైపుకి తిప్పేసేము. ఇంతే కాదు. విదేశాలనుంచి మనకి కావలసినంత సహాయం వస్తుంది. మనం అందరం దేశం నాలుగుమూలలా ఒక్కసారి తిరుగుబాటు లేవతీస్తే, విదేశ ప్రభుత్వాల సహాయంతో రేపు తొలకరినాటికి డాక్టర్ల గౌరవంతో ఒక్క కమ్యూనిస్టు కూడా లేకుండా చెయ్యాలం. నీ భూమి నువ్వు స్వయంగా దున్నుకొని, స్వేచ్ఛగా జీవించగలుగుతావు. అగు; నేను చెప్పడం పూర్తి అయిన తరువాత మాట్లాడు. మనవుద్యమం అంటే ఆభిమానం వున్న వాళ్ళు ఈ జిల్లాలో అనేకమందివున్నారు. అటువంటి వారిందరినీ మనం ఏకం చెయ్యాలి. నేను ‘ఉస్తు-ఖోప-స్కు’ జిల్లాకి వెడుతున్నాది అందు కోసమే. నువ్వు మాతో చేరుతావా? అప్పుడే మన జిల్లాలో 300 మంది చేరేను. దుబ్రోవిస్కీ, వైస్కోవాయ్, టుర్బొక్ స్కో, మొదలయిన గ్రామాలలో మన సంఘానికి కాఖలు ఏర్పాటు అయ్యాయి. ఈవూళ్ళో కూడా అటువంటి సంఘకాఖ ఒకటి ఏర్పాటు చెయ్యాలి. ఇప్పుడు చెప్ప-న నువ్వు నీవు చెప్ప

దబ్బుకున్నావో."

"ఈవూళ్ళో సమిష్టివ్యవసాయ ఖేత్రాల్లో చేరడానికి ఎవరికీ యిష్టం లేదు. ధాన్యపు....."

"ఒక్కసారి ఆగు. ఇప్పుడు ప్రజల సంగతికాదు మనం మాట్లాడు తూన్నది; నీసంగతి చెప్పు.

"ఇటువంటి విషయం వెంటనే, ఏమీ ఆలోచించుకొనుకుండా నిశ్చయించడం ఎల్లాగి? ఇదేమేనా సామాన్యవిషయం కనకనా!"

"ఆలోచించు. ఒక్కసారిగానే అన్ని గ్రామాలలోనూ కూడా తిరుగుబాటు లేవతీస్తాము. జిల్లాముఖ్యపట్టణం ముట్టడించి, మిలిషియాని, కమ్యూనిస్టుల్ని, వేరు వేరుగా యెదిరించి నాశనం చేసి, వశపరుచుకుంటాము. ఇంక మనకి ఆడ్డేమీ వుండదు."

"కాని మనకి ఆయుధాలు ఎక్కడినుంచి వస్తాయి?"

"ఎక్కడినుంచో వస్తాయి. నీరగ్ధరకూడా ఏమీ ఆయుధాలు లేకుండా వుండవు."

"గుర్తుగా ఇక్కడెక్కడో పాతిపెట్టే ననుకుంటాను. ఆస్త్రియన్ మోడల్....."

"మనం ప్రాంతంభంచేస్తే చాలా, వారం రోజులలో విదేశాలనుంచి ఓడలమీద తుపాకులు, ఫిరంగులు కొపలసివన్నీ వస్తాయి. ఏ మానా లు కూడాను, తెలిసిందా?"

"అయినా, నన్ను స్థిమితంగా ఆలోచించుగో నియ్యండి. వెంటనే చేరమని బలవంత....."

"సమిష్టి వ్యవసాయ ఖేత్రాల్లో చేర్చినట్లు బలవంతంగా ఎవర్నీ చేర్పడంలేదు మేము. చేరడం, చేరక పోవడం నీయిష్టం కాని, లూకుచ్! ఈ విషయం రెండోకంటివాడికి తెలియకూడదు సుమా!"

"నేను ఎవరితోనైనా చెబుతానని భయపడనక్కరలేదు. కాని ఇది చాల ప్రమాదకరమైన పని. అందుచేత సాధకబాధకాలు ఆలోచించుకొని

మరీ చేరుతాన్నాను. ఇంతకీ, నాకు ముసలితనం వచ్చింది.” రెండు నిమిషాలు మాట్లాడకుండా పూయకున్నాడు. “ప్రభుత్వంకనక భాగ్యవంతుల్ని మాటిమాటికి ఏదోరూపకంగా దోచుకొనకుండా వున్నట్లయితే, ఈ పాటికి ఈపూళ్ళో వాళ్ళందరికంటే భవంతుణ్ణి ఆయివుందును. నేనొక్కడిని అందులోకి దిగు నే.....”

“నువ్వు ఒక్కడివే దిగడం ఏమి?” కెప్టెన్ లూకుచ్ మాటకడ్డంపట్టాడు.

“సరే, నేను చేరుతాను బాగానేవుంది. కాని, మిగిలినవాళ్ళ మాటే మిటి! వాళ్ళంతాకూడా ఈపుగ్యమంలో చేరుతారా?”

“ప్రజలంతా గొర్రెలమంద లాంటివాళ్ళు. నడిపించేవాళ్ళు ఉండి, ఎల్లానడవమంటే అల్లా నడుస్తారు వాళ్ళు. నీమాట ఖాయమేనా!”

“అలాగ్జాడర్! నావుద్దేశం.....”

“ఉరికే నీళ్ళు నెమలక, అవును, కాదు కాని రెండు ముక్కల్లా నేర్చుకోవాలి.”

“అలాగించుకొనడానికి కొంచెం వ్యవధి యివ్వండి. ఏసంగతి రేపు ప్రదయం చెబుతాను.”

“నీకు నమ్మకస్తులని తోచిన ఇతర కోసక్కులతో కూడ మాటలాడు, సోవియటు ప్రభుత్వమీద కసిత్తు కొనడానికి ప్రయత్నిస్తూనే వాళ్ళ నందరినీ నెమ్మదిగా చేర్చు” అంటూ పాలావిట్నీవ్, అప్పుడే ఆజ్ఞలు ఇవ్వడం ప్రారంభించాడు.

“ప్రతివాడికీ సోవియటు ప్రభుత్వమీద గురుగ్గానే వుంది.”

“కాని నీకొడుకు మాట ఏమిటి?”

“అవుతోపాటే చూడకూడా. నేను ఎటువైపుంటే మావాడుకూడా అటువైపే.”

“అతను మంచివాడేనా! మనం నమ్మవచ్చా!”

“ఆ విషయంలో మీరు సందేహించ నవసరంలేదు. సరియైన కోసక్కు” అన్నాడు లూకుచ్ సూర్యంగా.

లూకువ్ ఒక పెద్దరగ్గు, దానిపైన ఒక గొర్రెచర్మం పరచి, పొలోవి ట్నీవ్ కి ఒకమంచి గదిలో పక్క ఏర్పాటు చేసేడు. పొలోవి ట్నీవ్ బూట్లను మాత్రం తీసి, అదుస్తులతోనే పడుకొని నిద్రపోయేడు.

మరునాడుదయం వెలుతురురాకముందే యాకోబ్ నిద్రనుండి లేచి, వరండాదగ్గర, ఒకచిన్న గదిలో నిద్రపోతూన్న ఎనుబడేండ్ల ముసలితల్లి దగ్గరకు వెళ్ళేడు. పొలోవి ట్నీవ్ వచ్చిన పనినిగురించి క్లుప్తంగా చెప్పేడు. ఆమె నిశ్శబ్దంగా వింటూ కూర్చుంది.

“అమ్మా! నీ ఆశీర్వాదం కోసం వచ్చేను” అని సాష్టాంగపడి నమస్కారం చేసేడు.

“నాయనా! లే! శత్రువుల నెదిరించు. భగవంతుడు నీకు సహాయం చేస్తాడు. వాళ్ళు చచ్చిపోతూ మూసేస్తూన్నారు.....మతగురువుల్ని వాళ్ళు బ్రతకనిచ్చేలా లేరు.....వాళ్ళని నాశనం చెయ్యి”

ఆ రోజు ఉదయం యాకోబ్ ఆతిథిని లేపేడు.

“చేరడానికే నిశ్చయించేను. ఇకపైని నేను చెయ్యవలసిన పని ఏమిటి?”

“ఇది. పూర్తిగా చదివి అడుగున దస్కతు చెయ్యి.” పొలోవి ట్నీవ్ లోపలి జేబులోనుంచి ఒక కాగితం వైకితీసేడు. యాకోబ్ ఆ కాగితం తీసుకున్నాడు.

“భగవంతుడు మనపక్షాన్ని ఉన్నాడు. కోసక్కునైన నేను నాజన్మ భూమియైన డాక్ పరగణాను దాస్యబంధములనుండి విడిపించుటకు బద్ధ కంకణుడనయితిని. క్రిస్టియన్ మత నాశకులును, రవ్వను ప్రజాపీడకులును అయిన కమ్యూనిస్టు బోల్షివికులను నాశనము చేయుటకు పై అధికారుల ఆజ్ఞల ప్రకారము నాసర్వస్వము ధారపోసి, కంతములో కొనఊపిరి ఉన్నంత వరకు పోరాడుటకు నిశ్చయించితిని. పై అధికారుల యొక్కయు, సేనాధి పరుల యొక్కయు ఆజ్ఞలను సర్వవిధముల అనుసరిస్తాను. రవ్వను సనాతన మాతృభూమియొక్క స్వాతంత్ర్య బలిపీఠముమీద నాసర్వస్వము అర్పణ చేసెదను.”

నాలుగో ప్రకరణము.

గ్రామ సమావేశము.

గిరిమాచీలోని బీదకోసకులు, Active workers కలసి మొత్తం 32 గురు వరకు సమావేశమయ్యేరు. అందరూ నిశ్శబ్దంగా ఉన్నారు. జేనికోవ్ గొప్ప శక్తి కాకిపోయినప్పటికి అతని ఉపన్యాసం మొదటినుంచీ చాలా శ్రద్ధగా వింటూన్నారు.

“కామ్రేడ్సు! నేను ‘రెడ్ ఫ్యూటరీలోవర్సు’లో పనిచేసేకూలీని. మన కమ్యూనిస్టుపార్టీ నన్ను ఈ పార్టీతమలో సమిష్టి వ్యవసాయ త్రేత్రోములు నిర్మించుటలోను, జలగలవలె రక్తముపీల్చి, మనల్ని పిప్పిచేస్తున్న భాగ్యవంతుల్ని నాశనము చేయుటలోను మీకు సహాయం చెయ్యడానికి పంపించింది. ఎక్కువగా నేను చెప్పకులకినది ‘ఏమిలేదు. మీరంతా ఒక సమిష్టివ్యవసాయత్రేత్రంలోచేరి భూమిని, పశువుల మొదలైన మీ ఆస్తిని సమాజపరం చెయ్యాలి. సమిష్టి వ్యవసాయత్రేత్రంలో చేరడం యెందుకు? పుస్తకంవరకు వ్యవసాయం ఉన్న నికృష్టపరిస్థితులలో యింకా ఉండలేముకనుక. ఇప్పుడు మనం తిండి లేక ఎందుకు మాడవలసే నన్నుతో తెలుసునా? పండిన పంటఅంతా కొద్దిమంది భాగ్యవంతులు పొందరుచేసి ముక్క పెడుతున్నారు. వాళ్ళద్వారానుంచి ఆపంట అంతా మనం బలవంతంగా స్వాధీనం చేసుకోవ వలసివస్తూంది. ఇప్పుడున్న మన ఈదరిద్రం పోవాలంటే ఇంకా ఎక్కువ భూములు దున్నాలి. కాని పూర్వకాలపు మొద్దునాగ్నీశ్వలో ఇప్పటికంటే హెచ్చుభూమి దున్నడానికి అవకాశంఉందా? లేదు. మరి మనం ఏం చెయ్యాలి? ట్రాక్టర్లను ఉపయోగించాలి. ఇక్కడ మీ ‘డాక్ ప్రాంతంలో ఒక్క ఆరకలో ఎంతభూమి సేవ్యంచెయ్యగలరో నాకు తెలియదు...”

“కట్టిన నాగలి విప్పకుండా రోజంతా దున్నలే, 30 ఏకరాలవరకు వ్యవసాయం చెయ్యచ్చు.” అని ఒక కులకు సమాధానం చెప్పేడు.

“అబ్బా! 80 ఎకరాలే! గట్టిభూమి అయితే!” అని ఇంకొక కోసకు అడ్డుపెట్టాడు.

“అధమం శి బలం వజ్రేనా ఉంటే కాని అంతభూమి దున్నడానికి సాధ్యంకాదు. ఇక్కడ ఉన్నవార్షిలో ఒక్కడికీ బలమైన ఒక జత ఎట్లలేవు. కొద్దిమంది భౌగోళికముల చేతుల్లో ఉన్నాయి అని అన్నాడు.” అంది ఒక ఆడది.

“అసలునివ్వడం అనికాదు! తెలియనిదే ప్రతిదానిలోనూ కల వేసుకోక నోరుమూసుకో!” అన్నాడు ఒక కోసకు.

“నాకుకాదు, ఇంట్లో పెళ్లి నీ పెళ్ళానికి చెప్పి, నోరుమూసుకోమని” అమె జవాబు చెప్పింది.

“ట్రాక్టరుతో మీరెంతదున్నకలరు?” అని అడిగేడు ఇంకొక కోసకు.

“జేవిడోవ్ నద్దు అనిగేవరకు ఉరుకొని, తరువాత “మన ప్యూటిలోవ్ మక్కునలో తయారయిన ట్రాక్టరునట్లయితే ఆ 80 ఎకరాలు ఒకసారిలో దున్నేస్తుంది.” అన్నాడు.

సభ్యులంతా ఆశ్చర్యపడారు.

“అబ్బా! 80 ఎకరాలే!” అన్నాడు ఒక కోసకు.

జేవిడోవ్ కంగారుచేత అరిపాయిని పెద్దపుల్ల తుడుచుకొని మరల పొరంభించాడు.

“ఆ ట్రాక్టరుని సాధారణ రైతులు ఎవరూ కొనలేరు. కొనినా ఉపయోగంకూడా ఉండదు. అందుచేత ఒక ట్రాక్టరు కొనాలంటే చాలావంతు రైతులు కలసి కొనాలి. ఒకటి, రెండు ఎకరముల చిన్నచిన్న భూఖండాల్ని ట్రాక్టరుతో దున్ని వ్యవసాయం చేయడంకలన ఏమిలాభం లేదు. వైగా వీలుకూడా లేదు. అది ఎంతసేపూ పెద్దపెద్ద భూఖండాల్ని దున్నడానికే ఉపయోగిస్తుంది. బీదవాడికి ఏమిగును ఇస్తే ఎంత ఉపయోగిస్తుంది? అట్లే సాధారణ రైతుకి ట్రాక్టరుకూడా అంతే ఉపయోగిస్తుంది.”

“అంతకంటెకూడా కనిష్టం” అని వెనక బెంచీలమీదనుంచి ఎడో బాంగురు గొంతుతో అన్నాడు.

“అందుచేత ఇప్పుడు మనకర్తవ్యం ఏమిటి?” అని డేవిడ్‌తో వైమాటలు ఏమీ వినిపించుకోకుండా మొదలుపెట్టేడు. “కమ్యూనిస్టుపార్టీ దేశము లోని రైతులందరినీ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలలోనికి ఆకర్షించి, వాటి ద్వారా ట్రాక్టర్లను ఉపయోగములోనికి తెచ్చి, ప్రజల దరిద్రము పోగొట్టడానికి నిశ్చయించింది. కామ్రేడ్ లెనిన్ చచ్చిపోయేముందు ‘దేశములోని రైతుల దరిద్రం పోవాలంటే సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణం జరగాలి. లేకపోతే, రైతులు ఇంకా అధోగతిపాలవుతారు. కలకులు బీదరైతుల రక్తమాంసాలు పీల్చి పిప్పిచేస్తారు’ అని చెప్పేడు. అందుచేత మీరంతా లెనిన్ చూపించిన మార్గం అనుసరించాలి. కూలీలు, బీదరైతులు కలసి సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలు ఏర్పాటుచేసుకుంటే సెద్దరైతుల్ని అతిసులభంగా నాశనం చెయ్యగలుగుతారు. నేను చెప్పేదానిలో అతిశయోక్తి ఏమీలేదు. ఇంకా అసోసియేషన్ విషయం చూడండి. మన అసోసియేషన్ ఇంకా ప్రారంభ స్థితిలోనేఉంది. దానివల్ల సప్తమేకాని లాభంలేదు. అందుచేత ఈ అసోసియేషన్, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో కలిపేస్తే వీలుగా ఉంటుంది. క్రమక్రమంగా సాధారణ రైతులు కూడా.....”

“ఒక్కసారి అగండి—మీ మాటలకి అడ్డంపెచ్చను” అంటూ అసోసియేషన్ లో పూర్వం సభ్యుడుగానున్న డిమిట్రీ ఉషాకోవ్ లేచాడు, మెల్ల చూపు చూస్తూ.

“ముందు అనుజ్ఞతీసుకొని తరువాత మాట్లాడాలి. అంతేకాని ఎవరియివ్వం వచ్చినట్లు వారు లేచి మాట్లాడడానికి వీలులేదు” అని డేవిడ్‌తో ప్రక్కన కూర్చునియున్న నగుల్సోవ్. మందలించేడు.

“అడమిగ్నండా లేచి మాట్లాడుతూన్నందుకు తుమించండి. అసోసియేషన్ వల్ల సప్తమేకాని లాభంలేదని, మన సోవియటు ప్రభుత్వానికి ఇది గుదిబండలాఉందని అంటే, అది ఎవరి లోపమంటారు? ముష్టివాళ్ళవలె మేము ప్రభుత్వం ఇస్తూన్న అప్పలవల్లనే బ్రతకడానికి కారకులమనీ! అసోసియేషన్ అధ్యక్షుడయిన అర్కామ్యాయ్ దీనికి ముఖ్యకారకుడు. ప్రతి చిన్న

విషయంలోను పీఠలాడి చేరంచేసే అతని స్వభావం మూలాన్నే ఇంతవరకు వచ్చింది."

"నుంచీ చెడ్డా లేకుండా నోటికి వచ్చినట్లులా చేలకు" అని హాలు మూలనుంచి ఒకీమధ్యని వినిపించింది. అర్కాష్కావంగి సభికుల్ని తప్పించు గుంటూ సభావేదికి దగ్గరకు దారి తీసేడు.

"అవసరం అయినట్లయితే ఆ విషయం రుజువు చేస్తాను." అని డెమ్మా ఎదురుకున్నాడు. రెడ్డిట్నోవ్ పల్లమీద గుడ్డుతూ, గోలచెయ్య వద్దని సభికుల్ని కోరేడు. కాని ఆమాటలు వినిపించుకొనుండా డెమ్మా అర్కాష్కావైపు తిరగేడు "లేదని బొంతులే ఎక్కడికి పోతుంది— చేసిన పని! చెరపడానికి చేటపెయ్యాలి." మావంటివాళ్ళు ఎంతమంది ఉంటే మాత్రం ఏం లాభం, నీవంటివాడు ఉన్న తరువాత. మొదటినుంచీకూడా అసోసియేషన్ పాడు చెయ్యడానికేమానేవు నువ్వు. మాతో ఎవరితోను ఆలోచించకుండా ఆబోతును ఇచ్చేసి, ఎందుకూపనికిరాని మోటారుసైకిలును పుచ్చుకోలేమా నువ్వు? గుడ్లు పెడుతూన్న జాతైన కోడిపెట్టల్ని అమ్మి వాటికి....."

"ఇంకూ ఒక్కటి నిజంలేదు. అంతా అబద్ధమే!" అని అర్కాష్కా తనని సమర్థించుకున్నాడు.

"మూడు గొర్రెల్ని, ఒక ఆవును యిచ్చి, పాతబండి ఒకటి తీసుకొనడానికి కారకుడవు నువ్వు కాదా? నువ్వు ఏపని చేస్తే బాగుపడింది?" అంటూ డెమ్మా చప్పట్లు కొట్టేడు.

"ఏమిటిది; కోడిపుంజుల్లా అల్లా పోట్లాడుకొంటున్నారే?" అన్నాడు సగుల్నోవ్.

"కొంతసేపు మట్లాడడానికి అవకాశం ఇయ్యండి వాళ్ళు." అని అర్కాష్కా వేదిక దగ్గర నిలబడి, ఎర్రటిగడ్డం గుప్పెటులాకి తీసుకొని, ఏదో మట్లాడబోయేడు. ఇంతలో డేవిడోవ్ అతనిమాటకి అడ్డంవచ్చి "డెమ్మా ఉమకోవ్ మట్లాడటం పూర్తి అవనియ్యాండి మళ్ళి అడ్డురాక. సరే, బాగానే

వుంది. కామేగ్ను ! మీ దరిద్రం పోవాలంటే, సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడర్లని నిర్మించి వాటిద్వారా....."

"ఈ విషయమై మీరు ఇన్ని సార్లు చెప్పవలసిందేదు. మహాపూర్వ కంగా మేమంతా సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడర్లలో చేరుతాము." అన్నాడు, తలుపుదగ్గర కూర్చున్న Red partisan పావెల్ లుబిష్కిన్.

"సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడర్లలో మేమంతా కూడా చేరడానికి సిద్ధముగా ఉన్నాము." అంటూ ఇంకొకడు తేచేడు..

"మనం ఇంతక్రితమే సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడర్లు. ఏర్పరచుకొని ఉన్నట్లయితే, దరిద్రం ఇంతకాలం ఉంటుందా! "

"అయితే — ఒకటే. దాన్ని సరియైన పద్ధతులమీద సడిపించాలి" అన్నాడు లుబిష్కిన్ గట్టిగా. అతడు కుర్చీలోనుంచి లేచి, తలమీది నల్లటి ఉన్ని టోపీతీసి చేతితో పట్టుకొని, దగ్గరనున్న తలుపుని జేరపడ్డాడు.

"మీరు సోవియటు ప్రభుత్వం తరఫున, మూలా ప్రచారం చెయ్యడానికి వచ్చినట్లు తోస్తోంది. కాదా? సోవియటు ప్రభుత్వ నిర్మాణంకోసం పాటుపడ్డవాళ్ళం. మేము. అది పదిహేనుండా, సమస్తం ధారపోసి, దాన్ని నిలబెట్టినవాళ్ళం మేము. సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడర్లం అంటే మాకు తెలుసును. అది కావాలని కోరేవాళ్ళలో మేమే మొదటివాళ్ళం. మాకు కావలసిన యంత్రాలు ఇయ్యండి. ఇంక ఏమీ అవసరంలేదు." అతడు ఏడికిలి బిగించి చెయ్యివైకి ఎత్తేడు. ట్రాక్టర్లవల్ల చాలాలాభం వుంటుందని మాకు తెలుసును. అయితే మాత్రం ఏం లాభం? మాకు సరిపడినన్ని యంత్రాలు మీరు తయారు చెయ్యడంలేదు. అందుచేత నెనుకటి మాదిరిగానే ఒకచేత మేడితోక పట్టుకుని రెండవచేతితో కళ్ళనీళ్ళు తుడుచుకుంటూ జీవితాలు గడిపేస్తున్నాము. మీరు సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడర్లలో విషయమై ఈ ఉద్యమం ప్రారంభించక ముందే, రైతుల ఆభివృద్ధికి తగినంత శ్రద్ధ తీసుకొనవలసిందని సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని కోరుతూ ఒక చునాజరు పెట్టేము. సోవియటు ప్రభుత్వంవచ్చిన తరువాతకూడ కొన్ని సంవత్సరముల వరకు, మా పరిస్థితులు నెనుకటి మాదిరి

గానే వుండేది. ఇవ్వవలసిన పన్నులు ఇచ్చేయ్యడం—చూడరిద్రామా, మేము మిలడం. ఎల్ల కాలమూ ఈవిధంగానే ఉండేట్లుంటే ఈసోవియటు ప్రభుత్వం వచ్చినలాభం ఏమిటి! అంతద్యుద్ధంలా మనం గలిచేము. బాగానేవుంది; కాని తరువాత విషయం ఏమిటి! తిరిగి వెనకి మాదిరిగానే భూమి వున్న వాడు దున్నుకొని బ్రతికడం, లేనివాడు.....నాశ్యంతా మట్టికి బయలుదేరాలా! లేకపోతే దుడ్డుకర్ర చేతపుచ్చుకొని, దారులుకాచి సోవియటు ప్రభుత్వాన్నే గోమకొవాలా! భ్యక్షకులు వెనుకటి మాదిరిగానే భూములు అమరకము చెనుకొనియు, కూలీలను పెట్టి పనిచేయించుకొనియు జీవిస్తున్నారు. 1918 వ సంవత్సరంలో ఎంతో వ్యయప్రయాసలకోర్చి తీసుకొని వచ్చిన విప్లవానికి ఫలితం ఇదేనా! అసలు విషయం మీరు మరచిపోయినట్లు లోస్తుంది. మేము కనక 'ఎందుకొరకు ఇంతత్యాగం చేసేము' అని అడుగుతే కరీగం కూడా కదుపుకొనవలసిన అవసరంలేకుండా సౌఖ్యంగా జీవించే పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగిస్తులు,—వారు చెప్పిన ప్రతిదానికి వెనకతాళంవేస్తూ వారి దయ సంపాదించుకొనడానికి ప్రయత్నంచేసే భావదాసులు వెనక వెనక నవ్వుతుండగా—'దానిని గురించి మీరు అంతగా చెప్పవలసిన అవసరంలేదు. మాకు ఆమాత్రం జ్ఞానంవుంది.' అని సమాధానంచెబుతారు. మేము ఇటువంటి వాళ్ళని అనేకమందిని చూసేము. కెరీడిటుమీదకాని, లేక ధాన్యం తీసికొని కాని ఒక బ్రాక్టరు ఇన్స్పెండి. ఎటువంటిదో ఎరుగుదురా? ఇప్పుడు మీరు చెప్పేరే—అటువంటిది; ఒకటోరికం బ్రాక్టరు. ఇది మాకేమీ వుచితంగా ఇవ్వడంలేదు; ఎందుకో ఎరుగుదురా? అంటూ అతను, చిరిగి మాసిపోయి వున్న బ్రౌజరు గుండీలు తీస్తూ తిన్నగా డేడోవ్ దగ్గరికి వెళ్ళి, చొక్కా వైకిలాగి గడ్డంకింద నొక్కిపట్టి, పొట్టమీద, తొడలమీదనున్న పెద్ద పెద్ద గాయపు మచ్చలు చూపించేడు.

“ఈ గాయాలన్నీ నేను ఎందుకు తిన్నానంటారు!”

“నీకేమీ సిగ్గులేదూ! బ్రౌజరు పూర్తిగా తీసిపారేయి. కొంతకొంత తియ్యడం ఎందుకు.” అంది డెమ్కూపుసాకోవ్ పక్కన కూర్చున్న ఎనీసా.

“నీకు అల్లా బాగుంటే మొదటనే సలహా ఇచ్చి వుండవలసింది; పాపం” డెమ్మో పెల్లమాపుమాస్తూ తిరస్కారంగా అన్నాడు.

“ఎవీహా! అనవసరంగా వాగక నోరుముయ్యి! నా గాయాలు ఒక క్రామికుడికి, చూపించడానికి సిగ్గుపడవలసినపని లేదు. ఈవిధంగానే జీవితం గడవవలసివస్తే గాయాలు కప్పడానికి ఈచింకిరిగడ్డలుకూడా వుండవు. ఇప్పుటికే, గడ్డలన్నీ చిరిగి పీలికలు అయిపోయేయి. పగలు అడవిల్లులు ఈ గాయపు మచ్చలూ, నన్ను చూస్తే హడలిపోతారు.” వెనక బెంచీలమీద నున్నవారు నవ్వడం మొదలుపెట్టేరు. సభలో గోల బయలుదేరింది. లుచిష్చిన్, సభికులకేసి తీవ్రంగా చూసేడు. క్రిమంగా సభలో సర్దు అణిగింది.

“కాన్ స్ట్రీట్యూషన్ డెమాక్రాటిక్ యంథంపేసేనది భాగ్యవంతులు, బీదలు అనే రెండువర్గాలు వుండటానికేనా? భాగ్యవంతులు అజ్ఞం చేసే లాగ తెగతని బలస్తూంటే, గంజిశృకుకూడా ముఖంవాచి మేమున్నాము. కామ్రేడ్! ఇది అబద్ధమా! మకార్! నేను ఇల్లా నిర్మోఖమాటంగా అంటున్నానని కష్టంగావుందా! సాధారణంగా ఎప్పుడో కాని మాట్లాడనే మాట్లాడదు. మాట్లాడడం అంటూ వస్తే ఇంకా మాట్లాడుతాను.”

“బాగానేవుంది. కానియ్యలడి.” డేవిడ్ వ తలదాచేడు. “ఈ సరి నేను తి ఎకరాల భూమిమాత్రం సాగుచేసేను. మగ్గురు పిల్లల, ఒక కంటి చెల్లెలు, రోగిప్రిభాగ్యని నా ఒక్క చేతిమీదా పోషించాలి. రజుట్నోవ్! ఈ సరి ఇవ్వవలసిందంతా చెల్లించేసేనుకదూ!”

“అ-ఇచ్చేవుకాని-దాన్ని గురించి అంతగా పోగడుకోనక్కరలేదు.”

“పోగడుకుంటే తప్పులేదు! పెద్దరైతు పోగో ఇచ్చేడా! సాధారణంగా ఇవ్వవలసినదంతా పృథుత్వానికి చెల్లించేడా! చెల్లించలేను”

“కోర్టువారు అతనికి జుర్రానా విధించి వసూలుచేసేరు.” రజుట్నోవ్ వుచిరునవ్వు నవ్వుతూ అన్నాడు.

అప్పుడు డేవిడ్ వుకు జిల్లాకమిటీ కక్రిటరీ మాట వ్రాపకం వచ్చి, “ఇప్పుడు వుండవలసింది, నవ్వు.” అనుకున్నాడు.

“అయి లేమాత్రం అతనికి పోయినదేముంది. మళ్ళీ తొలకరించగానే నాబోటివాళ్ళని నలుగురి కూలికి పెట్టుకొనడానికి తయారవుతాడు.” అంటూ లుబ్కిన్ చేతిలోనున్న నల్లటిన్నీటోపీ డేవిడ్‌తో కాళ్ళమీద పడేసేడు. సమిష్టివ్యవసాయతే త్రాల్సి గురించి మాదగ్గర వర్ణించడం ఎందుకు? ఈ భాగ్య వంతుల్ని అందరిని గొంతుకలుసులనుండి—మేమంతా సమిష్టివ్యవసాయతే త్రాల్లావోడానికి సిద్ధంగా వున్నాం. వాళ్ళ సాధనసంపత్తి అంతా మాకియ్యండి. అప్పుడు మనం అందరం హెచ్చుతగ్గులు లేకుండా సమానంగా వుండేటందుకు అవకాశం కలుగుతుంది. ఇప్పుడు ఓవైపున మీరు వేదికలెక్కి గొంతుకలుపోయే టట్లు ‘భాగ్యవంతుల్ని నాశనంచెయ్యాలి.’ అనిబల్లుగుద్ది వుపన్యాసాలు యిస్తూనేవున్నారు — అవతల వాళ్ళు రోజురోజుకు భాగ్యవంతులవుతూనే వున్నారు, మాబోటివాళ్ళందరినీ పీల్చి పిప్పిచేస్తూ.”

“ఆ ఫోర్ సుపర్ తిత్తి అంతా మీకిచ్చిపెట్లయితే నిముషంలో దానికి బదులు ఒక విమానం కొనుక్కొనివస్తాడు, అర్కామ్మ” అని డేమ్మా అందుకున్నాడు.

“హ్లా-హ్లా-హ్లా-హ్లా”

“ఓ! అందుకేమీ సందేహంలేదు. అంతపన్నీ చెయ్యకలదు.”

“మాసేరా! ఇంతమందిలో నన్ను ఎల్లా అవమానం చేస్తున్నారో” అంటూ అర్కామ్మ రేచేడు.

“అబ్బా! ఊరుకోండి. చెవులు తడకలు కడుతూన్నాయి.”

“ఒకరి తరవాతఒకరు మాట్లాడమండమా-మక్కల్లా పోట్లాడకపోతే!”

కొంతసేపటికి డేవిడ్‌తో వాళ్ళని అందరినీ మాట్లాడకుండా చెయ్య గలిగేడు. “ఇదే మనపార్టీయొక్క నీతి.” అన్నాడు అతడు. “మీరు అందరూ అసీతిని అర్థంచేసుకోలేక అవసరంగా కంకారుపడుతూన్నారు. భాగ్యవంతుల్ని నాశనం చెయ్యండి. వాళ్ళ ఆస్తి అంతా సమిష్టివ్యవసాయతే త్రాల్సి దఖలు చెయ్యండి. ఏమోయి! కామ్రేడ్ లుబ్కిన్! టోపీ తేబిలు క్రింద అవసరంగా సారేసేవు. ఇంకా దాని అవసరం వుంది నీకు. భూములను

అమర్పుకొనడం, కూలీలను పెట్టుకొనడం, ఇకపైని మనం ఎంతమాత్రం సహించి ఉండుకోకూడదు. మనం ఇంతవరకు మన ఆవసరం కోసం భాగ్య వంతుల్ని చూసీచూడనట్లు పూరుకొనవలసి వచ్చింది. సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రాలకంటే వాళ్ళే ఎక్కువ పంట పండిస్తూన్నారు. కాని ఇకపైని వాళ్ళని అట్లా అని ఉండుకోకూడదు. గోటితో పోయేదాన్ని గొడ్డలితో నరక వలసివస్తుంది. ఈవిషయమై కామ్రేడ్ స్టాలిన్ 'పెద్దరైతుల ఆస్తి అంతా లాగేయ్యండి. ఆ ఆస్తింతా సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రాలవశం చెయ్యండి' అని చెప్పేడు. మీరంతా యంత్రాలు కావాలని ఆందోళన చేస్తున్నారు. మన ప్రభుత్వం ఈ సంవత్సరం సమిష్టి వ్యవసాయాభివృద్ధికి 50 కోట్ల రూపాయలు వంతులు చేసింది. ఈవిషయం మీకు తెలుసునా? ప్రస్తుతం మన కర్తవ్యం ఏమిటి? సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రాలు నిర్మించడం. తరువాత, మనకావలసిన యంత్రసామగ్రికోసం ప్రయత్నం చెయ్యడం. కాని మీరు గుఱ్ఱం కొనకముందే చీను చేరం ఆడుతున్నారు. ఏం? నవ్వుతారెందుకు? నేను చెప్పేది అబద్ధమా?"

"లుబిష్కెక్కి అడావిడి ఎక్కువ."

"మేమంతా సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడ్రాలలో చేరుతాం"

"మాకేర్లు తీసుకోండి. మేమంతా ఇప్పుడే చేరుతాం."

"నడిపించేవాడు లేక ఉండుకున్నాం. లేకపోతే పెద్దరైతుల్ని ఈ చూటికే నాశనం చేద్దం."

సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడ్రాలలో చేరదలచినవాళ్ళంతా చేతులు పైకి ఎత్తండి." అన్నాడు సెగుల్స్కీ. 38 కేతులు లెక్కపెట్టేరు. పరధ్యాన్లుగా ఒకడు రెండుచేతులూ కూడా ఎత్తేడు పైకి.

ఉక్రభరించలేక డేవిడోవ్ కోటువిప్పి మర్రికి తగిల్చి, చొక్కా బొత్తాలుకూడ ఉడతీసి కేబురుమాలతో విసురుకుంటూ, చిరునవ్వుతో సుఖికులందరు నిశ్శబ్దంగా వున్న తరువాత ముట్టాడవచ్చునట్లుగా కూర్చున్నాడు.

“మీ అందరికీ వర్గ చైతన్యం వుంది. బాగానే వుంది. సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలలో చేడం ఒక్కటే మీపని అనుకుంటున్నారేమో. అది ఒక్కటే కాదు. ఇంకా చాలాపని వుంది. మనసోవిరుటు ప్రభుత్వం బీద రైతులమీదనే ఆధారపడివుంది. మీఅంతట మీరు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేడమేకాకుండా, చేరుదమా వద్దా అని సంకల్పిస్తూన్న బీద రైతుల్ని కూడా చేర్చవలసిన బాధ్యత మీ మీదే వుంది.”

“ఇప్టంలేని వాళ్ళని చేర్చడం ఎట్లా? వాళ్ళేం పడుతుంటే ఏమిటి ఇప్టంవున్నా. లేకపోయినా మెడమీద కాటిపెట్టి తోలడానికి!” అన్నాడు ఆర్కామ్మా.

“వాళ్ళకి నచ్చచెప్పి చేర్పించాలి. ఒకరికూడా ఒప్పించి చేర్చలేక పోతే, మీరు ఎన్ని విషయాలు తెలిసివుంటేమాత్రం లాభం ఏముంది? రేపు కూడా మళ్ళీ ఒక మీటింగు ఏర్పాటుచేద్దాం. అప్పుడు, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణ విషయంలో ఓట్లు తీసుకోనేటప్పుడు అనుకూలంగా మీరు ఓటు చెయ్యడమే కాకుండా, మీదగ్గరనున్న వారిని కూడా బోధిస్తూ ఉండండి. ఇంక ఆ విషయం కట్టిపెట్టి వెద్ద రైతుల విషయం ఆలోచిద్దాం. వాళ్ళందరినీ ఉత్తరకేషియాలో ఎక్కడా ఉండకుండా తరిమివెయ్యాలని ఒక తీర్మానం Pass చేద్దామా?”

“అమా అందరికీ అంగీకారమే.”

“ఈ చుట్టుప్రక్కల ఎక్కడా వుండకుండా తరిమివెయ్యాలి.”

“తరచుడమేగాదు; తరిమినాశనం చెయ్యాలి.” అని ఛలోక్తిగా అని దేవిడోవ్ రజ్యట్నోవ్ వైపు తిరిగి ఈవూల్ఫోవున్న వెద్ద రైతుల బాధిత తయారుచేసి చదవండి. అప్పుడు ‘వాళ్ళందరూ వెద్దరైతులవడంచేత వారి ఆస్తులు జప్తుచేసి, దేశములోనుంచి వెళ్లొట్టాలని’ స్థిరపరుద్దాం” అన్నాడు.

అంటే రజ్యట్నోవ్ దామ్యమెంటు కేసులోనుంచి ఒక కాగితం పైకి తీసి దేవిడోవ్ చేతికిచ్చేడు.

“‘ఫోర్ డెమాస్కోవ్’ మనం విధించబోయే శిక్షకి ఇతడు అర్హుడు.”

జేనా!” అని అడిగేడు జేవిడోవ్.

వెంటనే అందరూ చేతులెత్తారు. ఓట్లు లెక్కపెట్టేటప్పుడు ఎవరో చతుక్కున చెయ్యి దించెయ్యడం మాసి జేవిడోవ్ “హీనీకి నువ్వు వ్యతిరేకుడవా!” అని అడిగేడు.

“నేను వోటు చెయ్యడంలేదు” అని కొంచెం అమాయకుడులా కనిపించే, ఆ చెయ్యి దించేసిన కోసక్కు జవాబు చెప్పేడు.

“ఏం! ఎందుచేత?” అని అడిగేడు జేవిడోవ్.

“అతడు మా ఇరుగుపొరుగువాడు. అప్పుడప్పుడు నాకు సహాయం కూడా చేస్తూంటాడు. అందుచేత అతనికి వ్యతిరేకంగా ఓటు చెయ్యడం నాకు ఇష్టంలేదు.”

“వెంటనే సభలోంచి వెళ్ళిపో!” అంటూ సగుల్స్టావ్ లేచేడు.

“కామ్రేడ్! అంత తొందరపాటు ఎందుకు? మీరు కూర్చోండి.”

అని జేవిడోవ్ అడ్డంపెచ్చేడు. “వెళ్ళిపోండి; ఇల్లారండి. మీకవ్వనుఖాలు పూర్తిగా తెలియచెయ్యండి. డెమాస్కోవ్ పెద్దలైతే అవునంటారా, కాదంటారా? మీ ఉద్దేశ్యం ఏమిటో చెప్పండి.”

“మీరు చెప్పేది నాకేమీ అర్థం అవడంలేదు. నేనేమీ చూపుకోలేదు. ఈసభలోనుంచి నన్ను వెళ్ళిపోనివ్వవలసిందని కోరుతున్నాను.”

“అల్లాకాను, డెమాస్కోవ్ మీకు ఏవిధమైన సహాయం చేస్తున్నాడో చెప్పండి.”

“దున్నుకోనడానికి అప్పుడప్పుడు ఎడ్లని ఇస్తూంటాడు, అవసరమై నప్పుడు ధాన్యం బదులు ఇస్తూంటాడు. నావంటి వాడికి అంతకంటే కావలసినది ఏమిటి? కాని అంతమాత్రం చేత నేను జేకడోహిని కాను

సోవియట్ల మీద నాకు సంపూర్ణమైన అభిమానం వుంది.”

“ఆయన తరపున నిలబడమని మిమ్మల్ని అడిగేదా; భవసహాయం కాని మరి యే యితర సహాయం కాని చేస్తూంటాడా? మీరు భయపడవలసిన అవసరంలేదు. నిజం చెప్పండి.”

ఇంతలో రజ్యట్నీవ్ “డెమాస్ట్రేట్-వ్ ఏమి ఇచ్చాడో చెప్పేయ్యి” అని వెటుకారంగా నవ్వెడు.

“అతను నాకేమీ ఇవ్వలేదు; ఇస్తానని వాగ్దానమూ చేయలేదు. ఆ విషయం మీఅందరికీ తెలియనే తెలుసును.”

“టిమోఫీ! అబద్ధం ఆడుతున్నావు నువ్వు. నీకు కొంత లంచం ఇచ్చి అతనివైపు తిప్పుగున్నాడు. అందుచేత నువ్వు అతనిని సమర్థిస్తున్నావు.” అని ఎవడో వెనకబల్లమీద కూర్చున్నవాడు అందిచ్చేడు.

“మీ ఇవ్వుం వచ్చినట్లు అనండి.....”

“ఏమండీ మీరు సోషలుటు ప్రభుత్వం తంపునా, లేక భాగ్యవంతుల పక్షమా? ఒక్కముక్కలో తేల్చేయండి! బీదవాళ్ళలో పుట్టి సర్దానికి అప్రతిష్టమాత్రిం లేకండి.”

“అనవరత విషయాలు చర్చించడంతో కాలం అంతా వృధా చేస్తున్నారు.” అంటూ లిడ్స్కిన్ విసుక్కున్నాడు.

“ఒకజేత పాతబట్టలు, తాగి దానికి ఒక మోడ్కాసీసా, యిస్తే మీ పక్షానికి తిరుగుతాడు. టిమోఫీ! నిన్ను చూస్తే తలనొప్పి వస్తుంది నాకు”

టిమోఫీ బోర్నెవ్ కి ఎటుతప్పించుకోదానికి అవకాశం లేక పోయింది.

“నేను ఎప్పుడూకూడా ప్రభుత్వపక్షమే. కాని ఇందాకా పొర పాటు పడ్డాను.”

తిరిగి రెండవపర్యాయం ఓట్లు తీసుకొన్నప్పుడు అతడు కూడా చెయ్యి ఎత్తేడు; కాని ఆయిచ్చత ముఖములో స్పష్టంగా కనిపిస్తూనేవుంది.

డేవిడ్ ఓవ్ నోటుబుక్కుతీసి “టిమోఫీబోర్నెవ్ కూర్చి ఆయినప్పటికి భాగ్యవంతుల పక్షం. అతనిని ఒకకంట కనిపెట్టి చూస్తుండాలి.” అని వ్రాసుకున్నాడు.

తరువాత మరి నలుగురిపేర్లు చదివారు. సభికులందరు ఏకగ్రీవంగా వాళ్ళు ‘భాగ్యవంతులని’ ఓటు చేసేరు. డేవిడ్ ఓవ్ మళ్ళీ చదివేడు:

“టిటాక్ బోరోడిక్”

“ఇతనికి అనుకూలంగా ఎవరేనా ఉన్నారా!” అన్నాడు.

ఎవ్వరు మూట్లాడలేదు. రబ్బల్స్, నగుల్స్ వంటి ఒకరి ముఖంకేసి ఒకరు చూసేరు. లుబ్కి-కొనుదుటిమీది చెమట తుడుచుకుంటూ నిలబడ్డాడు.

“ఎవరిచుట్టుకువాళ్ళు మూట్లాడక ఉరుకున్నారు ఎందుచేత?” అని డేవిడ్‌తో సభికులందరి ముఖాలవంక కలయచూసేడు. కాని ఎవ్వరూ మూట్లాడకపోవడంచేత పక్కనవున్న నగుల్స్ కేసి చూసేడు.

“చూశారా!” నగుల్స్ నిశ్చయంగా చెప్పడం మొదలెట్టేడు. “ఈ బోరోడిన్ — అతనిని సాధారణంగా మేము టిటాక్ అని పిలుస్తూము 1918 వ సంవత్సరంలో మతో కూడా బోర్నిక్ పైన్యాలలో విచ్చి కట్టుడుగా చేరడు. ఇతని తండ్రి ఒక బీద కోసక్క. ఇతడు చాలా వైద్య సాహసాలతో యుద్ధచేసి చివరకు గాయపడ్డాడు. ఇతని వైద్యసాహసాలకి మెచ్చి ప్రభుత్వం ఇతనికి ఒక పెండింగ్ యూరం బహుమతిగా ఇచ్చింది. కామ్రేడ్! ఈవిధంగా ఇతడు అందరిచేత మంచివాడని అనిపించుకున్నాడు. వైద్యము వదలి ఇంటికి వచ్చిన తరువాత, రాత్రింబగళ్ళు విడవకుండా కట్ట పడి పనిచేసి క్రమంగా డబ్బు కూడబెట్టడం మొదలెట్టేడు. మేమందరము ఎన్ని విధాల చెప్పినా వినక, ఒంటిగుడ్డతో సంవత్సరం పొడుగునా కాల తేపం చేసి, క్షయం చేసుకొనడానికైనా ఒక్కడబ్బు ఖర్చుపెట్టక వైస దగ్గరనుంచి కూడబెట్టటం మొదలెట్టేడు. అతనికి 8 జుల ఎడ్లు వున్నాయి. మగ్గురు జీతగాళ్ళని పెట్టుకొని ఆ 8 జుల ఎడ్లతోటి రాత్రిసుడులా పని చేసేడు. అతనికి ఒక చిన్న మిల్లుఉండేది. అది అమ్మేసి, పెద్దఇంజను ఒకటి కొని, నూనె మిల్లు నడిపించడమే కాకుండా, పశువుల వర్తకంకూడా సాగి న్నూండేవాడు. తను కడుపునిండా తిండితినకపోవుట సరికదా — వైగా తన జీత గాళ్ళకికూడా జీతం ఇవ్వడానికి ముప్పుతిప్పలు పెడతాడు. వాళ్ళచేత 24 గంటలూ గూడ పని చేయించుకుంటాడు. అనేకసార్లు గామిమనోవియటు సంఘం, కమ్యూనిస్టు పార్టీల ద్వారా చెప్పిచూసేను. కాని ఏమీ లాభం లేకపోయింది. ‘టిట్! ఈవ్యాపారం మానెయ్యి. తున సోవియటు ప్రభు

త్యానికి అడ్డురాకు. అంతర్యుద్ధకాలంలో అనేక యుద్ధరంగాల్లో విజ్ఞన ద్రోహులతో యుద్ధంచేసి, సోవియటు ప్రభుత్వానికి సహాయం చేసేవు. నీ ప్యాపారం. మానకపోలే నీమీద చర్య తీసుకోవలసివస్తుంది.....' అని అనేకసార్లు చెప్పేము. కాని ఇవి ఏమీ కూడా అతని తలకి ఎక్కలేదు. తెలిసి యుండికూడా పెద్దపులితోట్లో చెయ్యి పెడతానంటూంటే ఏం చెయ్యగలం? మేము మళ్ళీ పిలిచి అంతర్యుద్ధంగా మేమునుభవించిన బాధలు, చేసిన త్యాగం అవీ చెప్పి, ఆరనితో చాలా తర్కవిత్తరంగాలు చేసేము. అప్పటికీ వినక పోలే, తుదకు 'పెట్టుకొనిదారుడవయి, విప్లవకృతి రేకుడ వయ్యేవంటే, నాశనం చేసేస్తాము నుమా' అని కూడా బెదిరించేము. కాని ఏమీ లాభం లేక పోయింది."

“ఈ అనవసరపుగొడవంతా ఎందుకు?” అన్నాడు డేవిడ్‌తో విసుబుతో

“ముఖ్యవిషయాలే చెబుతూన్నాను. ఇంతకంటే తగ్గించి చెప్పడం నా సాధ్యంకాదు. ఇన్నివిధాల నచ్చచెప్పినా అతని బుద్ధికి ఎక్కలేదు. సోవియటు ప్రభుత్వం, పంటలు వృద్ధి చెయ్యవలసిందని హెచ్చరిస్తూంది, ఆ ప్రకారమే నాశక్తిగలిగి నేను పండించడానికి ప్రయత్నిస్తూన్నాను. అందు వల్ల ఏమీ తప్పలేదు. కొద్దిమంది కూలీలను కూడ పెట్టుకొనవచ్చునని ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. నాభార్య అడవాళ్ళకు నచ్చు జబ్బులతో బాధపడు కూండడంచేత, కూలీలను పెట్టుకోవలసి వచ్చింది. మొట్టమొదట నేనూ దరిద్రుణ్ణి. క్రిమంగా నాస్వతంత్రతేత ఆస్తి సంపాదించుకున్నాను. వెనక నేను యుద్ధం చేసిందికూడా ఇందుకే. తీర్మానాలు Pass చేసి, కాగితాలు నలుపుచెయ్యడం తప్ప మీరు పీసం ఎత్తు పనేనా చెయ్యరు. నావంటివాళ్ళు కట్టపడి పనిచేసి పంటలు పండించడం చేతనే ఇంతవరకు సోవియటు ప్రభుత్వం నిలిచి వుంది. లేకపోలే యీపాటికే కూలిపోను” అని సమాధానం చెబుతూండేవాడు. అందుచేత ఇక గత్యంతరంలేక అతని ఓటింగునాక్కు తొలగించేము. వెంటనే అతడు జిల్లాఅధికారులకి, మాస్కోకి అర్జీలు పెట్టేడు. కాని అక్కడనున్న అధికారులందరూకూడ చిరకాలానుభవం కలిగిన బోర్డి

వికలవడంచేత, ఒకప్పుడు ఎంతత్యాగము, నేన చేసి ఉన్నప్పటికీ, వాడు దోహదంచేస్తే, కత్తువుగా పరిగణించి, వానిని దయానాక్షిణ్యాలు చూడక అణచి పెయ్యాలి అనే విషయం అనుభవమొకడ లేకునుకొన్నవాడు అవడం చేత, అలాగ అర్జీలన్నీ బుట్టదాఖలు చేసేరు.”

“ముఖ్యమైన విషయాలు ఏవో చెప్పి ముగించండి.”

“అయిపోవచ్చింది. వోటింగునామ్మ పోయినప్పటికీ అతను పూర్వపు పద్ధతులేమీ మార్చుకోలేదు. కూలీలను పెట్టుకోవడం మాత్రం.....”

“అసలు విషయం వదిలేసి ఈ అనవసరపు గొడవ అంతా ఎందుకు? అని డేవిడ్తోపు నగుల్నోపు కేసి చూసేడు.

“ఎవరిచుట్టుకు వాళ్ళే, మాట్లాడక ఊరుకోడానికి కారణం ఇదే! టిటాక్ ను గురించి మీకు అన్ని విషయాలు వివరంగా చెబుతూన్నాను.”

డేవిడ్తోపు పెదవులు బిగించేడు. ముఖం నల్లబడింది.

“ట్రాబ్లీని ఏం చేసేము చెప్పండి! — ఈవిషయాలన్నీ ఎందుకు చెప్పడం నాకు? అతడు ఒకప్పుడు గొప్పత్యాగం చేసేడు; మనం ధన్య వాదాలు అర్పించవలసిందే. కాని ఇప్పుడు భాగ్యవంతుడయ్యాడు, దేశానికి ప్రజలకి కత్తువు అయ్యాడు; అతన్ని నాశనం చెయ్యవలసిందే! ఈమాత్రం దానికి ఇంత ఉపాధ్యతం ఎందుకు?”

“కామ్రేడ్! ఇదంతా అతనిమీద జాలితేత కాదు చెప్పడం.....”

“బోరోడిన్ భాగ్యవంతుడనడంచేత, అతనిని నాశనం చెయ్యడానికి అంగీకరించేవాళ్ళు ఎంతమంది?” డేవిడ్తోపు సభికులవంక చూసేడు. నెమ్మదిగా ఒకరి తరువాత ఒకరు — అందరూ చేతులెత్తేరు.

మీటింగు అయిపోయింది. డేవిడ్తోపుకు ఆరాల్ని త్వరయింటికి రమ్మని నగుల్నోపు పిలిచేడు. “రేపు ఉదయం మీకు బస ఏర్పాటు చేస్తాను.” అన్నాడు నగుల్నోపు డేవిడ్తోపుతో కలిసి సోవియట్ అఫీసు దాటివెళుతు. ఒకరివక్క ఒకరు నెమ్మదిగా మంచుమీద నడిచి వెళుతూన్నారు. సన్నని స్వరంతో నెమ్మదిగా నగుల్నోపు చెప్పడం మొదలెట్టేడు.

“కామ్రేడ్, మీరు భూమి అంతా కూడా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల కిందికి తీసికొని రావాలని చెప్పినప్పటినుంచి, నాకు చాలాఉత్సాహంగా ఉంది. చిన్న తననుంచి కూడా నాకు స్వంత ఆస్తి అంటే కిట్టదు. మార్క్కు, ఏంగిల్సులు చెప్పినట్లు, ఈ ప్రపంచములో ఈ దుస్థితి కంతకీ, ఈ శ్రీత్యేకపు ఆస్తి కారణం. సోవియటు ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత కూడ ప్రజలు ఇంకా ప్రత్యేకపు ఆస్తులు పోగుచెయ్యడం మానడంలేదు. అదొక అలవాటైపోయింది. ఇప్పుడే ఇల్లా అనిపిస్తూంది. బారు ప్రభుత్వపురోజుల్లో ఎంత ఘోరంగా ఉండేదో ఆ విషయం తలుచుకోదానికి కూడా భయం వేస్తుంది. మాతండ్రి ఒక కోసక్క. కుటుంబం చాలా పెద్దది. అంతా శ్రమ పడి పనిచేసేవారు. ఆస్తికూడా బాగా ఉండేది. 4 జతల ఎద్దులు, 5 గుడ్డాలు ఉండేవి. 800 ఎకరముల భూమి ఉండేది. వెళ్ళిఅయిన అన్నగార్లు ముగ్గురు ఉండేవారు. ప్రత్యేకపు ఆస్తి అంటే అసభ్యం కలిగించిన అవిషయం ఇంకా జ్ఞప్తేవుంది. ఒకరోజున మాపక్క ఇంటివార్య పందిఒకటి వచ్చి మా దొడ్లో పడి, బంగారాదుంపులు నిద్దగించి తినెయ్యడం మొదలెట్టింది. మాఅమ్మ వచ్చి దడిగుమ్మముచాటున నిలబడి, నన్ను పందిని తోలమంది. నేను వెళ్ళి పరిదిని తరిమేను. అది పారిపోతూంటే మా అమ్మ సలసలలాడుతున్న తారు దాని మీద పోసింది. అబ్బ! ఆతారు పడడంతోటే, అంతమేర తొడుగు ఊడి పోయింది. అది వేసవికాలం. క్రిమంగా ఆపుండు పెద్దదై వచ్చి పురుగులు పట్టింది. అఖరుకి అది వచ్చి పోయింది. మేము అపందిని చంపేసినప్పటికి ఆపంది స్వంతధారుడు మూగడక ఊరుకున్నాడు. తరువాత ఒకవారం రోజులకి పొలంలో మాగడ్డివామి అంటుకొనిపోయింది. అది ఎవరు అంటించేరో మాతండ్రికి తెలిసింది. వెంటనేకోర్టులో దావా పడేసేడు. అదే పేదీలకి సాగిరంధం. ఒకరిని చూస్తే ఒకరికి కిట్టేదికాదు. ప్రతిరోజూ ఏదో ఒక చిన్న విషయానికిదొమ్ములాడుకుంటూండేవారు. ఈవిధంగా 5 సం॥ గడిచింది. ఒకరోజున అతాత్తుగా అతిని కొడుకుని ఎవరో పోడిచి చంపేసేరు. అనేక కారణాలనిబట్టి, ఆ చంపినవార్యు మాఅన్నలే అయివుంటారని ఊహించు

చేసు. పోలీసులు వచ్చి, ఆవోకీ తీసేరు. కాని ఏమీ లేలేదు. అందుచేత తప్పతాగి కొట్టుకొనడంలో చచ్చిపోయేదని వాసుకొని పెళ్ళిపోయేరు. కాని ఆరోజు మొదలు మావాళ్ళమీద నాకు అనుభూతి గలిగి, ఇల్లు వదలి వెళ్ళిపోయేను. ఒకమిల్లులో కూర్చిగా చేరి జీవితం గడుపుతున్నాను. ఇంతలో యుద్ధంలో చేరవలసి వచ్చింది. జర్మనులు ఎదతేలిపిలేకుండా కాలస్తూన్న ఫిరంగిగళ్ళు నాపక్కనపడి బద్దలై పొగలేస్తూంటే, కందకాలలో నిలబడి ప్రాంతంలోను స్పెల్టర్ వెట్టుకొని, ఇక్కడ కేసుయద్ధం చెయ్యడం ఎందుకు? ఇదంతా ఎవరి ఆస్తి గాక్షించడం కోసం? అని ఆలోచిస్తూండేవాడిని. అక్కడ యుద్ధరంగాలలో కూడ అనేకమంది, ఈయుద్ధాలన్నీ ఎవరి లాభంకోరకో, ఈయుద్ధాలు లేకుండా ఉండాలంటే ఏం చెయ్యాలో, బోధిస్తూండేవారు. ఆవిరిన్నీ విని కొంతకాలంకి నేను బోల్షివిస్కుని అయిపోయేను. తరువాత అంతర్యుద్ధంలో అనేకమంది దోచుకున్న ఈజీతితో వెనకముందు ఆలోచింపకుండా చంపేశాను. చివరికి ఒక యుద్ధంలో చెబ్బతగిలి, అప్పటినుంచి మూర్ఖునిగా పట్టుకుంది. కాని, ఇది చూసేరూ." అంటూ ఒక పతకం చూపించాడు. సంతోషంచేత కంఠం పులకించింది. "ఇది చూస్తే వెనుకటి అంతర్యుద్ధపు రోజులు జ్ఞాపకం వస్తాయి.

"అవును కాని—కామ్రేడ్! బోరోడిన్ ను మీరు బాగా ఎరుగుదురా?"

"అవు ఎంగేకేమి! మేమిద్దరం చాలా స్నేహంగా ఉండే వాళ్ళం; కాని అతనికి ప్రశ్నకపుటా స్థితింటే విపరీతమైనఆక. అందుచేత ఆవిషయాన్ని గురించి మేము అస్తమానం వాదోపవాదాలు చేస్తుండేవాళ్ళం. 1920సం॥లో డోనెట్సుబేసిన్ లో జరిగినయుద్ధంలో వందలకొలది యుక్రేనియనులు చచ్చిపోయి గుట్టలు గుట్టలుగా పడిపోయిఉన్నారు. ఆగ్రాత్రి టిటాక్ బస్తాలలో ఏవోకట్టి తీసుకువచ్చేడు. అక్కడ ఆబస్తాలన్నీ తిరగపొసేటప్పటికి తెగకొట్టిన 8 కాళ్ళు క్రిందపడ్డాయి. 'నీకేమీ వతిపోలేదుకదా!' అని అడిగేడు ఒక కామ్రేడ్. "వెంటనే వాటిని తీసుకొని అవలంకిపో!" అప్పుడు టిటాక్, చచ్చిపోయినవాళ్ళకి ఈబూట్లు ఎందుకు ఉపయోగిస్తాయి? ఈ 1 జతల

బూట్లు ఉంటే నాకు అధనం 10 సం॥లు అయినా గడచిపోతాయి. అన్నాడు అతడు ఆరాత్రి అంతా కూర్చుని ప్రాదగ్ధర వాటిని పెచ్చబెట్టి వాక్రితగా బూట్లు అన్నీ విప్పి దాచుకొన్నాడు. ఆకాళ్ళు తీసుకొనిపోయి గడ్డిక్రింద పారేసి తిరిగివచ్చి ఆకాళ్ళన్నీటిని గొయ్యి తీసి పారేపెట్టేనని చెప్పేడు. ఈవిషయం నాకు అప్పటికే కనక తెలిసిపోయింది. వెంటనే కుక్కని కాల్చినట్లు కొల్చివంటేనే ఉంచును. అతనికొమ్మేడ్లు ఈవిషయం చెప్పకుండా దాచేను. తరువాత కొంతకాలానికే తెలిసి అన్న అడిగేను. అతడు 'ఆహా— నిజమే. ఇంకా ధంగా బూట్లు వచ్చేవా కనిపించలేదు. చలిచేత ఆకాళ్ళు దిగును కొనిపోయి ఉండడంచేత బూట్లు ఊడిరాలేను. అందుచేత నాకత్రితో కాళ్ళు తొక్కితీ తీసుకునిరావలసి వచ్చింది. శుభ్రమైన బూట్లు వృథాగా పోతూంటే మానీ ఊరుకోలేకపోయాను' అన్నాడు. ఇదిగో! ఇదే మా ఇల్లు! నగుల్నావ్ ఒక ఇంటి ఆవరణలోపలికి వెళ్ళి తలుపు తట్టేడు.

అయిదో ప్రకరణము.

అండ్రి రబ్బటోన్.

అండ్రి రబ్బటోన్ 1913 వ సం॥లో సైన్యంలో చేరెడు. అప్పటి నియమముల ప్రకారం సైన్యంలో చేరు వాని కోసము గుఱ్ఱమును, సైనికులకు తెచ్చుకొనవలసివచ్చేది. కాని రబ్బటోన్ గర్భదరించెను. అండ్రి చచ్చినాయెటప్పటికి అతనికి సంక్రమించిన ఆస్తి అంతా, త్రుప్తపట్టియున్న తాతలనాటి కట్టి ఒక్కటే. అందుచేత గ్రామస్తులంతా కలసి అతనిని కోసము సంఘపు ఖర్చు మీద సైన్యములో చేర్పించుటకు నిశ్చయించి, ఒక గుఱ్ఱపుతెట్టు, దానిమీదకి కావలసినసామాను, రెండు పెద్దకోట్లు, రెండుజతల బ్రౌజులు, బూట్లు కొనియిచ్చి “అండ్రి! నీన్న సైన్యంలోకి పంపించడానికి అయేఖర్చు అంతా మనసంఘం భరించి పంపిస్తాంది. త ర త రాల నుంచి ప్రసిద్ధిచెందిన మన కోసము పౌరుషం నిలబెట్టు. జారుచక్రవర్తి సేవలో పాల్గొని అర్పించడానికి కూడా వెనుకొనకు.” అని చెప్పి పంపించెను.

అండ్రి సైన్యంలోచేరిన కొద్ది నెలలకే యుద్ధం ప్రారంభం అయింది. జారుచక్రవర్తియొక్క సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరింప చెయ్యడానికి, — కొద్దిజీతానికి జీవితమును అమ్ముకొన్న అండ్రి — ఒక యుద్ధరంగంలోనుంచి మరొక యుద్ధరంగంలోకి తిరుగుతూ, నిరంతరం యుద్ధంచేసేడు. ఆ యుద్ధములో అతడు చూపిన సాహసానికి, రి సైంటు జార్జి పతకాలు బహూకరింపబడ్డాయి. ఈ సైంటు జార్జి పతకాలకి ఇచ్చే అదనపుజీతం ఇంటికి పంపించేవాడు. అండ్రి పంపించిన ఈ సొమ్ముతోనే అతని భార్య, ముసలితల్లి జీవితం గడిచేవారు.

యుద్ధం సమాప్తి కావస్తూంది. అండ్రి వున్న 11 వ డాన్ కోసము రెజిమెంటు యుద్ధరంగంనుంచి వెనుకకు వచ్చి విశ్రాంతి తీసుకుంటూంది. అండ్రి భార్య కూలిచేసి మిగులుకున్న సొమ్ముతో టిక్కెట్టుకొని యుద్ధ

రంగంలో ఆంధ్రీనికలుసుకొని ఆతనితో కొన్ని రోజులు స్నేహితుగా గడిపింది. ఆ రోజులు వారికి నిమిషాలవలె గడిచాయి. కొద్దిరోజుల తరువాత ఆమె స్వగ్రామం బయటే వెళ్ళిపోయింది. ఆక్కడ 9 నెలలు నిండిన తర్వాత వచ్చాకాలం వెళ్ళిపోయాయుడు సుఖప్రసవమై ఆంధ్రీ పోలికల కుమారుణ్ణి కంది.

1918 సం॥ లో ఆంధ్రీస్వగ్రామమైన గ్రీమాచీలాగ్ ను తిరిగి వచ్చేడు. చిమికిపోతూన్న నాగచి మరచిపోయిపోయి, 5 ఏకరాల భూమి దున్ని, విత్తులు సాగిస్తాడు. ఆపని పూర్తయిన తరువాత ఒక రోజునా తా కొడుకుని ఎత్తువని పుట్టాడు. కాలక్షేపం చేసేడు. ఎప్పుడూ తీక్షణంగా వుండే ఆతని కొడుకు పదానగా వుండడం చూసి అతని భార్య "అండ్రి!" మళ్ళీ నన్ను ఒంటరిగా వదిలివెళ్ళి, పైకెళ్ళి వెళ్ళిపోతున్నావా!" అని అడిగింది. "అవును రేపు బయటదేరాలి; దోలో తనడానికి ఏనాచేసిపెట్టు" అన్నాడు.

ఆ మరునాడుదానం ఆతడు, మకారానగల్లోన్, అబిమాన్ రెడిమెంటు లోని, లుబ్జిస్కీ, టిబ్బిట్స్, ఇంకా ఎనమండుగురు యితర కొసకులు కలసి ఆతనిగుడిసెముందు సమావేశమయ్యారు. వారంతా గుట్టలు ఎక్కి బయలుదేరి, గ్రామందాటి గుట్టుపుడెక్కల తాకుడుకు లేస్తూన్న భూమిలో క్రమంగా అద్భుతమై పోయారు.

కొమన్ మూ ద్వారా ఆంధ్రీ మిగిలినవాళ్ళతో విడిపోయాడు. వోరోషిలోవ్ డివిజనులో పనిచేస్తూన్న మరియొకరితో కలసి, మగో2విస్కీ మీదుగా జాకెట్టుకు వెళ్ళిపోయాడు. మకారానగల్లోన్, లుబ్జిస్కీన్ మొదలైనవాళ్ళంతా ఒకరినొకరితో వైపుకు వెళ్ళారు. మూడునెలలు అయినతరువాత ఒక పెల్లుబిద్దలయి ఆంధ్రీకి చిన్న గాయం తగలడంచేత వైద్యశాలలో చేరవలసివచ్చింది. అక్కడ అతనిపరిచయమైతే ఒకడు కనిపించి, పొడిలోకోవ్ డిటాచ్ మెంటు హతమైపోయిన తరువాత, గ్రీమాచీలాగ్ లోని కొసకులు కొందరు, ఆంధ్రీబోల్లివిక్కులో చేరుదులను; ఆతనిభార్య ఇన్వోడియా మీదభయంకర ప్రతీకారము సలిపేరనియు, ఆమె ఆ అశమానంధరించలేక ఆత్మహత్య చేసుకుందనియు చెప్పేడు.

*

*

*

*

శీతకాలం. డిశంబరు నెల. పొగమంచు దట్టంగా వ్యాపించివుంది. గిరిమా చీలగా లోని ఇళ్ళు, చెట్లు, నేల, అంతా కూడా మంచుతో కప్పబడి ఎటు చూసినా తెల్లగా కనిపిస్తూంది. గాగ్గిమానికి వెనక కొద్దిదూరంలో ఉన్న గుట్టల వెనక యుద్ధం జరుగుతూంది. ఫిరంగుల మోత ప్రతిధ్వనిస్తూంది..... సాయంకాలం అయింది. మధ్యలు కుక్కతూన్న గుర్రాన్ని దొడు తీయిస్తు అండీ గాగ్గిమానికి వచ్చేడు. అతనికి ఈ రోజుకు కూడా కళ్ళకి కట్టినట్లు ఆ వెనుకటి సంగతులన్నీ..... కర్రలతో కట్టిన ఓడితలుపు విరిచాయి నది. అతను ఒగరుస్తూ కళ్ళెము బిగించి గుర్రమును ఆవరలోపలికి నెమ్మదిగా పోనిచ్చేడు. అతని తల్లి గుడిసెలోనుంచి పరుగెత్తి వచ్చింది.

విచారాన్ని వెలిగేస్తే, దిక్కులేని ఆముసలితల్లిని చూడగానే అండీ కళ్ళనీళ్ళు తిరిగేయి.

“అయ్యో! అండీ! అది మనల్ని వదలిపెట్టి వెళ్ళిపోయిందిరా— నాయనా.....!”

అండీ ఏమీ మాట్లాడకుండా గుర్రం దిగి, కళ్ళెం దడి రాటకు చుట్టబెట్టి తిన్నగా లోపలికి వెళ్ళేడు. లోతుకుపోయి నిర్జీవంగా వున్న కళ్ళలో వంటయిల్లు, ఉయ్యెల కలయచూసేడు.

“చంటిపిల్లాడేదీ?”

బట్టతో ముఖం కప్పకొని అతని తల్లి వెక్కి వెక్కి ఏడ్వసాగింది.

“అసలు జరిగిన విషయం ఏమిటో చెప్పకుండా ఏడుస్తే ఎల్లాగ.”

“చంటిపిల్లాడి నేనా దక్కించుకో లేకపోయాను. ఎవ్వరికీయో చచ్చి పోయిన వారం రోజులకి వాడుకూడా పాలివచ్చి చచ్చిపోయాడు.”

“ఏడవకు..... ఏం చేస్తాం..... ఎవ్వరికీయోను చెరిగిన వాడెవడు?”

ఎనిగి డెస్ట్రక్టివ్ క్రిందపడేసి ఈడ్చుకొని పోయి... .. చేతిలో నున్న కొరడాతో నన్ను కొట్టి బయటికి గెంతుకోడు. విగిరిన వాళ్ళం మీ

సిరేడు. తెల్లటి ఆ చేతులమీద, శరీరం అంతటా కూడా వాళ్ళ ఇష్టం వచ్చినట్లు కొట్టేరు. బయటికి వచ్చేటప్పటికి చెబ్బలచేత శరీరం అంతా కదుములు కట్టి నల్లబడిపోయింది.....ఒక్క కళ్ళు.....”

“వాడు ఇంటిదగ్గర ఉన్నాడా, ఇప్పుడు?”

“లేదు, పొయ్యేడు.”

“వాళ్ళ వాళ్ళెవరేనా ఉన్నారా ఇంటిదగ్గర?”

“భార్య, తండ్రి వున్నారు. ఆంధ్రీ! వాళ్లని చంపకు. ఎవళ్ళో చేసితదానికి వాళ్లెంచేస్తారు.....”

“నాకు నీతులు నేర్పుతూన్నావా, నువ్వు!” అన్నాడు కనుబొమలు ముడచేస్తే. కోపంచేత శరీరం వణికింది. తొడ్కునియున్న పెద్దకోటు, వస్తు లాగిపారేసేడు. పక్క ఎముకలన్నీ బయలుపడి వున్నాయి. మనిషి పాలి పోయేడు. నడుముని బిగించబడియున్న తాచేటితాయ తీసిఅంచు కరిచిపెట్టి నీళ్ళుతాగి లేచేడు. తల్లివైపు తిరగకుండానే “అమ్మా! చచ్చిపోయేముందు నాతో ఏమైనా చెప్పవందా? ” అని అడిగేడు.

ఆమె ఒక మూలకు వెళ్ళి, క్రైస్తవ సిలువ కనుకనుంచి ఒక చిన్న కాగితం ముక్క తీసుకొనివచ్చి ఇచ్చింది.

“నా ప్రിയమైన ఆంధ్రీ! ఆ దుర్మార్గులు నన్ను అలా క్రూరంగా హింసించారు. మీమీద నాకుగల అసలైన ప్రేమ చూసి సహించలేక ఆ విధంగా ప్రతికారం చేసి తృప్తిపొందేరు. బహిరంగంగా, అందరినోనూ... ..తలుచుకుంటే ఒక్క గుర్తు ఉన్నాంది.....భయంకరమైన అవమానం పొంది ఇంకా జీవించడానికి నాకు ఇష్టంలేదు. ఆంధ్రీ! ఈ రాత్రి లన్నీ కంటిమీద కుసుకేనా లేకుండా ఎంతవిచారించానో ఆ భగవంతుడితో తెలుసును. కన్నీళ్ళతో తలగదా అంతా తడిసిపోయింది. మీరాకకి ఎదురు చూస్తూ, రోజులు లెక్కపెడుతూ అనేకవిధాల ఆలోచిస్తోండేదానిని. కాని ఆ ఆలోచనలన్నీ ఆలోచనలుగానే ఉండిపోయాయి. మళ్ళీ ఈకళ్ళతో మిమ్మల్ని చూస్తాననే ఆశ పోయింది. మన ఇరువురం సౌఖ్యంగా గడిపిన ఆ

కోజులు, ఈలోకంలో కాదు సరిగదా పరలోకంలో కూడ మరుపుకురావు. ఇక్కడ నేను విచారపడవలసినవాళ్ళు ఎవరూలేరు—మీరు, మన బిడ్డతప్ప. కొద్దికాలమైనా మన ఇద్దరం కలిసి సుఖంగా గడపలేక పోయేమని మాత్రం నా మనస్సు బాధిస్తుంది. కానీ, అయిపోయిన దానికి విచారిస్తే ఏం లాభం? మీరు మళ్ళీ నెళ్ళిచేసుకొన్నట్లయితే, మన బిడ్డని మాత్రం జాగ్రత్తగా, చూడమని చెప్పండి. ఈనక్కలేని ిడ్డనిమీరు ఎల్లా చూస్తానో! నాబట్టు మా చెల్లెలికి ఇయ్యమని చెప్పండి, మీఅమ్మతో. అది ఈమధ్య నెళ్ళిచేసు కొంటే, ఆననం, ఆవుతాయి.....”

అండ్రీ వెంటనే గుర్రమీద ఎడి రోస్టాస్కిన్ ఇంటివైపుకి పరుగెత్తెడు. అక్కడ గట్టమీదనుండి ఉరికి, కత్తిరూని ఇంట్లోకితొరపడ్డాడు. తల నెనసి, పడ్డికూడా కొంచెం ముగియున్న డెవ్యాట్కిక్కిరండిరి, అండ్రీ చూడగానే భయంచేత కాళ్ళు తడబడ్డాయి. నిలువునా కింద కూలబడ్డాడు.

“అండ్రీస్టికినోవిచ్” అంటూ, అతను అండ్రీపాదాల ముందు నేల మీద ఒరిగేడు.

“నీ కొడుకు చేసినదానికి ప్రతిఫలం నువ్వు అనుభవించువుగాని! ఎవ్వడొచ్చి నిన్ను రక్షిస్తాడో చూస్తాను. నీ కీర్తిని పొగ్గించుకో” అని గర్జిస్తూ, ఎడమచేతితో ఆ ముసలివాని జుట్టుపట్టుకొని బరబరా లోపలికి ఈడ్చుకొని పోయేడు. ఈగండరగోళం అంతాచూచి, అతనిభార్య పొయ్యిదగ్గర సామ్మసిల్లి పడిపోయింది. అనికే డెవ్యాట్కిక్కి భార్యమాత్రం ఏడుస్తూ, ప్రక్కనే వున్న పిల్లల్ని అందర్నీ రెండుచేతులతోను పొగుచేసి, అండ్రీను వోటికి పరుగెత్తుకొని వచ్చింది. ముసలివానిని చంపేయ్యడానికి అండ్రీ కత్తివెత్తెడు. ఇంతలో చీమిడికారుతూ మడ్డిఒడుతూన్న పిల్లలు ఏడుస్తూవచ్చి అండ్రీకాళ్ల మీద పడ్డారు.

“వాళ్ళందర్నీ కూడా చంపిపారేయ్యి. వాళ్లంతా అనికే పిల్లలే! వాళ్ళతోపాటు నన్నుకూడా చంపిపారేయ్యి” అని భార్య ఏడుస్తూ, చొక్కా బొటాలులాగిపారేసి, ఎండిపోయి వేళ్ళాడుతూన్న గుండెలతో తిన్నగా

అండ్రి దగ్గరికి వెళ్ళింది. చిన్నా, పెద్దా— పిల్లలందరూ ఏడుస్తూ అండ్రి కళ్ళకి చుట్టుకున్నారు. అండ్రి చేతిలోనున్న జుట్టుకదలి వెంకటేశ్వరస్వామిని చూచింది. అండ్రి ఒకటి పెట్టి తూటాతూటా కట్టాడు. అండ్రి తండ్రి కూడా, కళ్ళనీరు కారస్తూ వచ్చి, అండ్రి కళ్ళమీద పడ్డాడు. అండ్రి నిరసనతో వెనుక తిరిగిపోయాడు.

“ అదృష్టం బాగుంది.....అపిల్లలు.....”

తర్వాత మూడురోజులకు అండ్రి ఇంట్లోనుంచి బయటకు రాలేదు. ఏడుస్తూ, నోడ్డుత్రాగుతూ, మతిపోయిన వానివలె అల్లాగే పడివున్నాడు. రెండవరోజు రాత్రి, ఎవ్వరినూ ఉద్రేకించుకుని వచ్చిపోయిన పాక అంటిం చేసేడు. నాలుగవ రోజున, వాడిపోయి, వికారముగానున్న ముఖముతో వచ్చి తల్లి దగ్గర కలవ వ్రేసుకున్నాడు. ఆమె కొడుకు తల గండెల కడుముకొని రెండు అళ్ళుండించువులు రాల్చింది.

రెండు రోజులు అయిన తరువాత అండ్రి పోలిషు యుద్ధరంగం నుంచి ఇంటికి తిరిగి వచ్చేడు. ఒక సంగీతసాము ఎగువ తాళ పరిజ్ఞానాలో ఆహార పదార్థాలు పోగుచేసి దళంలో చేరి తిరిగేడు. అక్కడినుంచి ఇంటికి వచ్చిన తరువాత వ్యవసాయం చేసుకుంటూ, అక్కడే ఉండిపోయేడు. తల్లి ఎన్ని సార్లు వెళ్ళిచేసుకోవని చెప్పినా, ఏమీ సమాధానం చెప్పకుండా ఉండిపోవాడు. కాని, చివరకు ఒకరోజున నిర్బంధించి అడిగింది.

“అండ్రి! ఇంకనువూ వెళ్ళిచేసుకోవకపోతే మీరేదు. నాకు— వెనకటి బలంలేదు. ఇక్కడ చెంబు అక్కడ నెట్టలేకుండా ఉన్నాను. నీవంటి వాడిని వెళ్ళిచేసుకోవడానికి ఎవళ్లు ఇష్టపడరు! ఎవర్ని చేసుకోవాలని ఉందో చెప్పు!”

“నాకు వెళ్ళిచేసుకోవాలనిలేదు. ఇంతటినుంచి ఆమాట నాదగ్గర కలపెట్టకు.”

“ఏమాటాంటే అదేకాని, కొంచెం ఆలోచన, వంచి, చెడ్డ ఏమీ లేదా ఏమిటి! చూడు! జుట్టుఅప్పుడే ఎల్లా నెరిసిపోతూందో! ఇంకా ముసలి

తనం వచ్చిన తర్వాత ఏమిటి పెళ్ళి చేసుకొనడం? పెద్దవాళ్లు ఎందుకు చెబుతున్నారో అని కొంచెం ఆలోచించాలి. ఎన్నాళ్లనుంచో మనమల్ని ఎత్తుకోవాలని ఉంది. కాని ఆమాత్రం మహిమానాది! మనమరికి ఉంటాయని, మేల్కోళ్లు కట్టి సిద్ధంచేస్తున్నాను. వాళ్లకి నీళ్ళుపోయడం అంటే సరదా నాకు. ఈ ఆవుని పాలు పిళ్ళ లేక ఉస్తున్నాను. కోడలుగస్తే ఈ భారం తగ్గకుండాని చూస్తూన్నాను." అని కళ్ళనీళ్లు పెట్టుకుంది. "ఏం పుణ్యం చేసుకుంటే దొరికేడో యింత చెప్పినా విని కొడుకు! వేపుడు తినేస్తూన్నాడు. ఎన్ని చెప్పినా బెల్లం కొట్టిన రాయిలా మార్లాడతా."

అండ్రీ టోపిశీనీకొని ఇంట్లోంచి వెళ్ళిపోయేడు. ఆతనితల్లి అంతటితో ఊరుకోక ఇరుగుపొరుగు ఇళ్ళకు వెళ్లి, వాళ్ళతో చెప్పడం మొదలెట్టింది.

"ఎక్కడికీ పోయింది. ఇంక నేను ఎవరిని వెళ్ళి చేసుకొన దలచుకోలేను." అని అండ్రీ తల్లితో ఖండితంగా చెప్పేసేడు. అందుచేత క్రమంగా అండ్రీమీది కోపం, చచ్చిపోయిన కోడలుమీదికి తిరిగింది.

"ఆ ముండ మావాడికి మందు పెట్టింది. ఉరిపోసుకొని బలవంతంగా చచ్చి, పికాచమై మావాణ్ణి పీక్కు తింటుంది. ఇంక ఎవరినీ వెళ్ళి చేసుకోనంటాడు. తల్లిప్రాణాన్ని నేను బ్రతికిఉండి, వాడు ఒంటరిగా వుంటుంటే చూస్తూ ఊరుకోగలనా! మీరు చెప్పండి! మొన్న నాకళ్ళ యెదుట ఎదిగిన వాళ్ళంతా, మనమల్ని, మనిమనమల్ని ఎత్తుకుంటున్నారు. ఇన్నేళ్ళు వచ్చినా నాకు మనమలు లేకపోవడంచేత నలుగురిలోను తలఎత్తుకొని తిరుగుతానని సిగ్గుపడ్డాంది. ప్రతివాళ్ళు, చిలకల కడుపులా ఉండడం ఏమిటి! నేనొక్కటేను తోడు దిక్కినా లేకుండా ఒంట్రెంబుడతలా వుండడం ఏమిటి! నా ఖర్మం కాకపోతే!" అని కనిపించిన వాళ్ళందరితోనూ చెబుతూండేది.

ఆ సంవత్సరమే అండ్రీ, నోవోచెర్కాస్ యజ్ఞంలో వచ్చిపోయిన సార్జెంటు 'మైకేల్ పోయాగోర్స్' భార్యతో తిరుగడం మొదలెట్టేడు. అప్పటికి ఆమెకి 40 ఏళ్ళు నిండేయి. కాని ధృఢమైన శరీరము, అందమైన ముఖము చూస్తే, అంత వయస్సువున్న దానివలె కనిపించదు.

అట్టొబరునెలలో ఒకరోజున అండ్రి ఆమె ఇల్లు నేస్తున్నాడు. సాయం కాలం మధ్య నీకటివేళ ఆమె అతనిని ఇంట్లోకి పిలిచింది. త్వరగా ఒక కప్పు నూప్ తీసుకొనివచ్చి అతనినగ్గర టేబిల్ మీద పెట్టింది. బుటేదారిపని చేసిన శుభ్రమైన తుండుగుడ్డ ఒకటి తీసుకొనివచ్చి అతని తొడమీద కప్పి, యెదటమరియొక కుర్చీలో కూర్చుంది. అండ్రి నూప్ తింటూ, తుమ్మెదరెక్కల్లా నల్లగా దట్టంగా ఉన్న ఆమె జుట్టు, అందమైన ఆమె ముఖం చూడడానికే మొదలెట్టాడు. ఆమె కూడా తనకే దృష్టితో అండ్రి కనే చూస్తూ, “ఇంకొక కొంచెం తీసుకురానా?” అని అడిగింది.

“నాకోసం అనవసరంగా శ్రమపడుతున్నావు” అని మీసం సవరించు కొని, మళ్ళీ నూప్ తినబోతున్నాడు. మెరీనా అతనికి ఎదురుగా కూర్చుని అండ్రివైపు చూస్తూంది. ఆమె చూపుల్లా ఒకవిధమైన ఉద్వేగం, ఆశ కనిపిస్తున్నాయి. అండ్రి, తెల్లటి ఆమె మెడమీద రక్తనాళాలు ఉబికివుండడం చూసేడు. అతని మనస్సుకి ఏంతోచిందో, వెంటనే న్యూన్ అక్కడ పెట్టేసేడు.

“అజేమిటి!” అంది ఆశ్చర్యంతో.

“ఏమీ లేదు. కావసినంత తిన్నాను; ఇంక అక్కరలేదు. శేపు ఉదయాన్నే వచ్చి మిగిలిన పని పూర్తి చేసేస్తాను”

మెరీనా చిరునవ్వు నవ్వుతూ లేచి, అతని దగ్గరకు వచ్చి, వెనకనుంచి అతనిమీదకు వంగి,

“నీకు ఇష్టమైతే ఈరాత్రికి నాతో కూడ ఇక్కడ ఉండకూడదు!” అంది నెమ్మదిగా.

“ఉంటే ఉండవచ్చు—దానికేం”

“నాకోరిక నువ్వు అంగీకరిస్తావనుకోలేదు.....” అంటూ ఆమె ప్రక్కనే వెళ్తున్నా ఉన్న కొవ్వవత్తి ఆర్పిసి, పక్క సవిరించి, వీధితలుపు ఘడియ చేసింది.

“నీలో కోసకు లక్షణాలేవీ లేవు. నట్టి పిరికివాడవు.”

“ఏం, అట్లా అంటున్నావేమి?” అన్నాడు అండ్రి, కొంతవరకు విప్పిన

బూట్లు వదిలేసి.

“నేను చెప్పేదాల్లో అబద్ధం ఏమీలేదు. నువ్వు అందరివలెనే మామూలుగానే ఉన్నావు; అందుకేమీ లోపంలేదు. కళ్లలో కూడ చురుకుదనం కనిపిస్తుంది. కాని అదేదానివల్లగిర కూడా నీకోరిక వెల్లడించలేనంత పిరికివాడవు. ఇంత పిరికివాడవు నువ్వు యాద్ధంలో సైంటు బాడ్జి పతకాలు సంపాదించే వంటే ఆశ్చర్యంగా ఉంది.” అని ఆస్పష్టంగా— తలపిన్నులు పళ్ళతో పట్టుకొని జుట్టు దువ్వుకుంటూ, “మా మిమ్మని ఎరుగుదువా నువ్వు? నాకంటే కొంచెం పొట్టి. నువ్వు సరిగ్గా నాయెత్తే వున్నావు. అయితే..... అంత సాహసం యెక్కిడా చూడం. అతన్ని నేను ప్రేమించింది కూడా అందుకే. వేచి వచ్చిందంటే వెనక తియ్యడం అంటారేదు— ఎదటివాడు ఎంతబలమైన వాడయినా! చివరికి ఆయో వే ప్రాణాలు తీసింది.”

మేరీనా భర్తతో కలిసి సైన్యంలో పనిచేసి, అతని చావు స్వయంగా చూచిన కోసంబులు చెప్పిన విషయాలన్నీ అండ్రీకి జ్ఞానం వచ్చేయి. అతడు తన ఆధీనములోనున్న కొద్దిమంది సైనికులతో, బోల్షివిక్ కాపలా సైనికులమీద ఆకాత్తుగా దాడులు సలుపుతూండేవాడు. ఒకదాడిలో బోల్షివిక్ కాపలా సైనికులు లూయిస్ మరఫీరంగితో వాళ్ళని చెదరగొట్టి, తరిమి పట్టుకొనడానికి, నలుగురు అశ్వకుల్ని పంపించేడు. ఆ గండ్రగోళములో మిగిలిన సైనికులనుంచి, మైకేల్ పాయాస్కోవ్, విడిపడిపోయేడు. వెనక నుండి తరుముకొని వస్తూన్న నలుగురు బోల్షివిక్ సైనికులలో ముగ్గురిని కాల్చి చంపేసేడు. వెనకనుంచి వాళ్ళు కాలస్తూన్న గుళ్ళు తగిలకుండా అతి చాక చిక్కుముతో గుట్టాన్ని పరుగెత్తిస్తున్నాడు. కొద్దిసేపటిలో అతడు శత్రువులకు చిక్కకుండా పారిపోయి వుండును. కాని ఆ గట్టము కాలు ఒక నెరియలోపడి ఇరుకుకొని పోయి క్రింద పడిపోవడంలో మైకేల్ పాయాస్కోవ్ కాలు ఒకటి పరికిపోయింది. ఇంతలో వెనకనుంచి తరుముకొని వస్తూన్న మిగిలిన బోల్షివిక్ సైనికుడు అతనిని కాల్చి చంపేసేడు.

ఈ విషయాలన్నీ జ్ఞప్తికి వచ్చి అండ్రీ చిరునవ్వు వేసేడు. మేరీనా

నిట్టూర్పు విడుస్తూ ఆంధ్రీని దగ్గరిగా లాక్కొని పడుకుంది. ఒక ఆరగంట అయిన తరువాత వెనుకటి తరవాయి సంభాషణ సాగించేరు.

“మిమ్మని, అతని శైశ్వసాహసాలు చూసి పేమించేను.....నిన్న కూడా పేరుస్తున్నాను.....కాని ఎందుకో నాకే తెలియదు.” అంది అతని కళ్ళలోకి చూస్తూ. తూర్పు తెల్లవారుతూండవగా ఆమె “నేత పూర్తి చెయ్యడానికి రేపు ఉదయం వస్తావా” అంది.

“ఏం! ఎందుకురాను?”

“పోనీ—మానెయ్యి.”

“ఎందుచేత?”

“ఇల్లు నెయ్యడం నీకు బాగా చేతనవునే! ‘ఘోర్’ కూడా నీకంటే నయం.” మెరీనా నవ్వింది. “అయితే నిన్ను పిలవడానికి ఒక కారణంవుందిలే. ఈవంక పెట్టనిదే ఎందుకొస్తావు నువ్వు ఇక్కడికి? నీచేత నేయించడం చేత వెనుకటి గోడు కాస్తా కూడా పోయింది. ఇల్లంతా మళ్ళీ నేయించాలి.”

రెండురోజులు పోయిన తరువాత ‘ఘోర్’ వచ్చి, ఆంధ్రీరెల్లుఅంతా చిక్కుచేసి పాడుచేసినందుకు విసుక్కుంటూ ఆ ఇల్లుఅంతా మళ్ళీ నేసేడు.

ఆంధ్రీ ఆ రోజు మొదలు ప్రతి రాత్రి మెరీనాదగ్గరకి వస్తూయుండే వాడు. ఆమె ఆంధ్రీకంటే 10 సంవత్సరాలు పెద్దది అయినప్పటికీ ఆమెమీద ఆంధ్రీకి విపరీతమైన ప్రేమ కలిగింది.

ఈవిషయం క్రిమంగా గాగ్రిమం అంతటా పాక్కింది. ఎవరికి తోచి నట్లు వాళ్ళు అనేక విభాల చెప్పుకున్నారు. “అఖిరుకి ఇంతకాలం వుండి ఆ ముసలిముండని చేరతీసేడు. ఎవరేనా వింటే సిగ్గుకూడాను.” అని ఇరుగు పొరుగువాళ్ల అందరితోను చెప్పి వచ్చింది ఆంధ్రీతల్లి. కాని క్రిమంగా దానికే సంతృప్తిపడి ఊరుకుంది. ఆంధ్రీ చాలా కాలంనుంచి అంత క్రితం వరకు న్యూరా అను ఒకయువతితో సరసాలాడుతూ కలిసి తిరుగుతూండే వాడు. కాని మెరీనాతో పరిచయం ఏర్పడినప్పటినుంచి, న్యూరా కంట పడకుండా తప్పించుకొని తిరగడం మొదలెట్టెడు. ఒకరోజున అతను పొల

ములో రుప్పలు కొడుతూండగా న్యూరా వచ్చింది. ఆమెను చూడగానే అండ్రి వెలవెలపోయాడు.

“అండ్రి! ఎవరైనో ఒకముసలిదానిని పెళ్ళిచేసుకున్నావుట కాదా నువ్వు?” అంది వణకుతూన్న పెదవులతో. కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి.

“ఊపిరి పీల్చడానికి కూడా తీరుబడి ఉండడంలేదు” అంటూ అండ్రి సంభ్రావణ మార్చడానికి ప్రయత్నించేడు.

“ఇంకా కాలం తిరిగి ప్రయత్నం చేసినా, ఆ ముసలిదేగాని, పడుచుపిల్ల లెవరూ దొరికిలేదు నీకు!”

“నేను మాత్రం పడుచువాడినా ఏమిటి? చూడు?” అని నెత్తిమీది టోపీ తీసి అక్కడక్కడ నెరుస్తూన్న జుట్టు చూపించేడు.

“కాని, నిన్ను నేను ప్రేమించాను. ఆవిషయం నీకు తెలిసే ఈ నాటకం ఆడేవు. నాదే బుద్ధితక్కువ. సరే! వెడతాను.” అని మళ్ళీ వెనక తిరిగి కూడా చూడకుండా వెళ్ళిపోయింది. మకార్ సగల్సావ్ “అండ్రి! నాకేమీ నచ్చలేదు. మెరీనాని పెళ్ళి చేసుకుంటే నీకు స్వంత ఆస్తి పోగు బడుతుంది. తమ్మునిట్టుపాట్రి మెంబరువై యుండి, ఇన్నికబుర్లుచెప్పి, చివరకు ఇదా నువ్వుచేసేవని! నేను కేళాకోళానికి చెప్పడంలేదు. కొద్దికోజుల్లా నీకే తెలుస్తుంది ఆవిషయం. ఏం, తెలియదా?” అని హెచ్చరించేడు.

“అండ్రి! మెరీనాని కాస్త్ర ప్రకారం వేళ్లనా చేసుకో.” అంది ఒక రోజున ఆతని తల్లి.

“కాస్త్రాక్తంగా పెళ్ళిచేసుకోకపోతే పనికిరాదా?” అన్నాడు అండ్రి.

మెరీనా 20 సంవత్సరముల యువతిలావుంది. ప్రతి అవయవంలోనూ యవ్వనం లోడికిసలాడుతూంది. ప్రతిరోజు, రాత్రి అండ్రి వచ్చినది మొదలు మరునాడు ఉదయం బాగా ఎండ వచ్చేవరకు ఆతన్ని వదిలేనికాదు. ఆమెకు వెనకటి యవ్వనపు రోజులు వచ్చినట్లు ఉంది. ఆతనికి రకరకాల సిల్కు దుస్తులు కుట్టించి ఇస్తూ, ఆతని ప్రసక్త వనిపెడుతూ యుండేది. క్రిమంగా, అండ్రి తనని వదిలిపెట్టి వెళ్ళిపోతాడేమోనని భయం కూడ కలిగి

గిరిది మెరీనాకి.. అందుచేత ప్రతి మీటింగుకు వెళ్ళి అతడు ఏ పదును పిల్లతో కలిసి తిరుగుతూన్నాడో, ఏ యువతిమీద కన్నీసి చూస్తున్నాడో అని అదే పనిగా పరిశీలించడం మొదలెట్టింది. ఆంధ్రీ ఇదంతా చూసి చిన్న పుచ్చుకొని ఆమెను తిట్టేడు. అప్పటికే వివరపోతే అనేక సార్లు కొట్టేడు. కాని ఏమి చేసినా లాభం లేకపోయింది; చివరకు విసుగెత్తి ఊరుకున్నాడు. ఆంధ్రీని సంతోష పెట్టడానికి చచ్చిపోయిన తన భర్త దుస్తులన్నీ యిచ్చింది. అంతవరకు అతడు ఎన్నడూ, అంత ఖరీదైన బట్టలు ఒప్పుకొనక పోవడంచేత, ఉప్పొంగిపోయి, సాక్షాత్తు బ్రౌజర్లు, పొట్టిగా ఒక పుగానన్న చొక్కాలు తొడుగుకొని, తిరుగుతూండేవాడు.

ఆంధ్రీ మెరీనాకు వ్యవసాయపు పనులలో సహాయంచేస్తూ, వేటకి వెళ్ళి, ఏడుప్పినో, కుండేలునో, చంపి తీసుకొనివచ్చి ఇస్తూండేవాడు. మెరీనాకి ఆంధ్రీ తల్లిమీద కొద్దిగా వున్నప్పటికీ, ఆమెతో పేచీడక, ఆంధ్రీ వేటాడి తెచ్చిన మాంసం ఆమెకి కూడా పంపిస్తూ, మంచిమాటలతో కాలక్షేపం చేస్తూండేది.

వ్యవసాయంలో మొదలుతూ అక్కిరలేకుండానే ఆమె సమస్తం స్వయంగా చేసుకోగలదు. ఆమె, అమాంతంగా, రెండవవార్ళ సహాయం అవసరం లేకుండా రెద్ద రెద్ద బరువులు ఎత్తుకొనడం, కొడవలి చేత పుచ్చుకొని వంచిన కడుము ఎత్తకుండా, ఒక్కసారి, ఇద్దరిపని చెయ్యడం ఆంధ్రీ చాటు నుండి చూసి, ఆమె బలానికి నవ్వుకొనేవాడు. మొత్తంమీద మెరీనా చాలా బలమైన మనిషి.

సంతోషాలు గడిచిపోయాయి. ఆంధ్రీకి మెరీనామీద ప్రేమ నాటుకొని స్థిరపడింది. అప్పడప్పుడు మొదటిభార్య జ్ఞాపకం వచ్చినా వెనుకటి వలె విచారపడేవాడుకాదు. ఒకపర్యాయముప్రాసన ప్రవాసమువెళ్ళిన అనేక డెవ్యాట్రిన్— పెద్దకొడుకు పునించేడు. అతను అచ్చంగా తండ్రిపోలికే. అతనిని చూడగానే ఆంధ్రీ జెల్లబోయేడు. కాని తన నాతనైతే సంతాన చిక్కులలో పడి క్రిమంగా ఆధోకణి పోయింది.

బీదరైతుల సమావేశం పూర్తి అయిన తరువాత ఆంధ్రీ తిన్నగా మెరీనా ఇంటికి వెళ్ళేడు. లోపల గదిలో రాట్టం తిప్పుతూన్న చప్పడు వినిపిస్తూంది. లోపలికి వెళ్ళేటప్పటికి చిన్న మేకపిల్ల గంతులు వేస్తూంది.

ఆంధ్రీ చిరాకుతో ముఖంచెట్టించి “ఒకసారి రాట్టం ఆపేస్తా!” అన్నాడు.

మెరీనా రాట్టం ఆపేసి, బద్ధకంతో నడ్డి విరుచుకొంది.

“మీటిలో ఏ కేసాలేమిటి?”

“భాగ్యవంతుల అస్తులన్నీ జప్తు చెయ్యడానికి నిశ్చయం అయింది. రేపే పని ప్రారంభిస్తాము.”

“అ! నిజంగానే!”

“బీద రైతులంతా సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరారు”

ఆ బట్టలతోనే పక్కనవున్న నుంచంమీద పడుకొని మేకపిల్లని పట్టుకొన్నాడు.

“నువ్వకూడా దరఖాస్తు పెట్టు రేపు, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరడానికి.”

“దరఖాస్తు ఏమని?”

“సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేర్చుకొనమని”

ఎదుటనున్న రాట్టం దూరంగా గెంటిపారేసింది.

“నీ కేదేనా మతిపోయిందా ఏమిటి? ఎందుకూ చేరడం?”

“మెరీనా! అనవసర వాగ్వాదం ఎందుకు? ఏమైనా సరే, నువ్వు చేరక తప్పదు. రేకపోతే అందరూకూడా నా మెరీనాని మాత్రం దూరంగా ఆట్టేపెట్టి మిగిలినవాళ్ళని అందరినీ వేరమంటూన్నానని ఆక్షేపిస్తారు. ఆ మాట మాత్రం నేను సహించలేను.”

“ఏమైనా సరే! నేను మాత్రం చేరదల్చుకోలేదు. అపైన నీ ఇష్టం అంటూ లేచింది.

“అయితే, నువ్వం విడిపోవలసివస్తుంది.”

“బెదిరిస్తావా ఏమిటి?”

“బెదిరించడం లేదు నేను. అంతకుంటే గత్యంతరంలేదు.”

“సరే, నాకు ఉన్న ఒక్క ఆవునీ తీసుకొని చేరుతానుకా. మళ్ళీ మనకి ఏం వస్తుంది, దానిపట్ల? పాలులేమండా. మనం ఎల్లాగ గడుపుతాము?”

“సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేసిన వాళ్ళందరూ ఆపాలన్నీ సయంగా ఎవరికీ కావలసినవి వాళ్ళు తీసుకోవచ్చు”

“అయితే ఆదవాళ్ళనికూడా అంతేనా! అందుచేత నేనావుంది నన్ను విడిచిపెంతునని బెదిరిస్తున్నావు.”

“నీకూ మంచిదేకాదు అల్లాచేస్తేను? అనేకమందితో ఉండచ్చు.” అండ్రి చేతిలోని మేకపిల్లను నేలమీద పారేశి, ఊబరుమూలు బుజము మీద వేసుకొని, టోపీ చేతపుచ్చుకొని “ప్రతి చేతకాని వెదన, సమస్తం తెలిసినట్లు వాడింది స్పాగ్నం విసిగించేస్తూన్నాడు. అభిరికి మేనాకూడా ఎదిరిస్తూండే! సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలలో చేరడాన్ని గురించి! రేపు జరిగే గ్రామస్థల సమావేశంలో వ్యవసాయ ఏమని తేలుతుందో? భాగ్యవంతులకి బాగా ఒత్తిడి కలగజేస్తే తిరుగపడతారు.” అనుకుంటూ కోపంతో ఇంటికి వెళ్ళిపోయేడు.

చాలా సేపటివరకు నిద్రపట్టక ఇటు, అటు దొంగతూనే ఉన్నాడు. అతనితల్లి పడుకొన్న తరువాత పనిమీద రెండుసార్లు లేవడం మాన్పూనే పడుకున్నాడు. కొంతసేపటికి ఒక కోడి అదేపనిగా కుయ్యడం మొదలెట్టింది. అండ్రికి వ్యవసాయ పునిర్నిర్మాణాన్ని గురించిన అనేక విషయాలు, బుచ్చిలోగిరున తిరిగిపోయాయి. డేవిడ్ తొందరపడి, ఏదో పొరపాటు పనిచేసి, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరుదమా-వద్దా- అని ఊహించుకున్న మధ్యరకపు చైతుల్ని బెదరకొడతాడేమోనని భయపడ్డాడు. కాని, ఇంతలో-కుదిమిట్టంగా దృఢంగా ఉన్న అతని విగ్రహం, తెల్లని తేటలు ఉట్టిపడే ముఖం ఆచురుక్తనకళ్ళు కళ్ళకి కట్టిపట్టు కనిపించేయి. లువిస్కిక్ మీటింగులో మాట్లాడుతూంటే వెంకట్రావున డేవిడ్ నగుల్నోవ్ కేసి తిరిగి, “మా సేరూ, అతనికి సరియైన శిక్షణ ఇస్తే అతడువృద్ధిలోకి వచ్చి మనకి చాలా ఉపయోగిస్తాడు. మీరు

అశ్రద్ధచేసి ఊరుకున్నారు. ఇక మీదటియినా ఊరుకోక అతని విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకోవాలి" అని అన్న మాటలు చెవుల్లో పరిధిధ్వనించేయి. ఈ మాటలు జ్ఞాపకం రావడంతోనే ఉత్సాహంతో అతడు తొందరపడి లేచిపోని చిక్కులు తెచ్చేరకం కాదు. మకార్ ను మాత్రం అదుపులో ఉంచాలి. లేకపోతే ఉద్యమంజోరుగా సాగుతూన్న సమయంలోవుదేకం పట్టలేక తొందరపడి, వ్యవహారం అంతా పాడుచేస్తాడు. సారథ్యం అతని కిస్తే, కిందు, మీద చూడకుండా ఉద్యమం ఎక్కడో బోల్తా కొట్టించేస్తాడు. మకార్ టి.ఎ.ఎ.ఎ.ఎ. రేపు....." క్రిమంగా అతనికి తెలియకుండానే నెద్ర అవస్థించింది. చెదవులమీది చిరునవ్వు, నూర్యరస్మికి మంచు కరిగిపోయినట్లు కరిగి అదృశ్యమై పోయింది.

ఆరో ప్రకరణము.

ఉద్వాసన.

మరున్మాదదయం, డేబోవ్ సోవియటు ఆఫీసుకు వచ్చేటప్పటికి 8 గంటలయింది. అప్పటికిప్పుడే 14 గురు బీకరెడులు ఆరోగ్యశకు ఎదురు చూస్తూ కూర్చున్నాయిన్నాయి.

“నూర్యోదయం ఆయినప్పటినుంచి, ‘మీరు ఎప్పుడు వస్తారా’ అని ఎదురుచూస్తున్నాము.”

“ఇప్పటికే ప్రొద్దువెక్కింది. ఇంక ఏమీ ఆలస్యంచెయ్యడానికి వీలు లేదు.” అన్నాడు ముసలి ఛూకర్.

డేబోవ్ వచ్చిన రోజు సాయంకాలం, అడవాళ్ళు కట్టుకొనే తెల్లటి గొట్టెచగ్గంతో చేయబడ్డ దుస్తులు ధరించి ఆరోగ్యశో పరిమాణంగా మాట్లాడిన ముసలివాడు, ఈ ఛూకర్. ఛూకర్ అంత క్రితంవరకు డేబోవ్ ను ఎన్నడో పోయినప్పటికీ, ఆతిథిచయంగా మాట్లాడడం మొదలైతేడు. డేబోవ్ సోవియట్ ఆఫీసుకు వచ్చేముందే, ఛూకర్ “ఇప్పుడు చెయ్యవలసినపనిని గురించి అతడు, నేను కలసి ఆలోచించాలి. రెండురోజులక్రితం అతడు నన్ను కలుసుకొని అనేక విషయాలు చర్చించేడు. పూర్వపరిచయంచేత మేము ఒకరినొకరు వేళాకోళం చేసుకొన్నా, ముఖ్యమైన విషయాలు వచ్చినప్పుడుమాత్రం తీవ్రంగా ఆలోచిస్తాము. నాలాగే అతడు కూడా వేళాకోళం మనిషి.” అంటూ కోతలు కొనేడు.

డేబోవ్, ఛూకర్ వేసుకొన్న దుస్తులనుబట్టి అతన్ని అనవాలుపట్టి, “అ! తాతా దోవలాకి వస్తున్నావు నువ్వు! అల్లాఉండాది! రెండురోజుల క్రితం నేను సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రం ఏర్పాటుచెయ్యడానికి వస్తానని విన్నగానే కంగారుపడి వెళ్ళిపోయేవు. అల్లాంటివాడవు నువ్వు ఇప్పుడు సమిష్టి

వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరడానికి అందరికంటే ముందే నడుంకట్టి సిద్ధమయ్యేవు" అన్నాడు. ఛూకర్ కి కోపం వచ్చింది. "మొన్న అగడానికి తీరుబడిలేక వెళ్ళిపోయాను. అంతకంటే మరేమీలేదు." అని, సబుగుతూ అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయాడు.

అక్కడికి చేరిన కోసక్కులందరు, రెండు దశాలుగా విడిపోయి మొదటి దశం మొదటివీధికి, రెండవదశం పల్లపువీధికి వెళ్ళి, భాగ్యవంతుల ఆస్తులు స్వాధీనం చేసుకొనడానికి నిశ్చయం అయింది. డేవిడ్ ఓ సగుల్నావ్ ను మొదటి దశంతో వెళ్ళుచుని చెప్పగా అతడు నిరాశరించాడు. అనుమానంతో డేవిడ్ వు సగుల్నావు కేసి చూడసాగెడు. సగుల్నావ్ కం గారుపడి అరిచిని దూరంగా రమ్మని సాంజ్జుచేసేడు.

"మొదటిదశంతో వెళ్ళసన్నా రెండుచేత మీరు?"

"రెండవ దశంతో పల్లపు వీధికి వెడతాను."

"ఎక్కడికయితే ఏమి?"

మకార్ వెదవులు కొరుకుతూ, ముఖం పక్కకి తిప్పుకొని,

"ఎక్కడికయినా.....అంటే.....మీకు ఏదయినా ఒకటే కాని ఫోర్ డెమాస్క్స్ కొడుకు టిమోఫీకి నాభార్యకి సంబంధంవుంది. నేను అక్కడికి వెడితే ఈ విషయం ఏదో వస్తుంది. అందుచేత వెళ్ళడం నాకు ఇష్టంలేదు. నేను రెండోదశంతో వెడతాను. మొదటిదశంతో రజ్మిల్నావ్ వెడితే బాగుంటుంది." అన్నాడు.

"కామ్రేడ్! అక్కడికి వెడితే ఏదో మాట వస్తుందని భయపడుతున్నారా! సరే! మీ యిష్టం; బలవంతంలేదు. నాతో కూడా రెండో దశంతో రండి."

ఇంతలో, ఉదయం సగుల్నావ్ భార్య కణితమీద చూసిన గాయం. సంగతి జ్ఞాపకం వచ్చింది అతనికి. "అవిడని కొట్టి గాయపరచినది మీరేనా? కొడుకుంటారా ఏమిటి మీరు?"

"కాదు! నేను ఎప్పుడు కొట్టను."

“ఎవరు మరీ?”

“అతడే.”

“ఎవరు అతడు?”

“టిమోఫీ, ఫోటోకొడుకు.”

“అబ్బా! అంతటివాడా! గండి వెడదం. ఆ విషయం తరవాత ఆలోచిద్దాం.” అన్నాడు డేవిడ్‌తో కోపంగా.

సేగుల్నోవ్, డేవిడ్‌తో, లుబిష్కిక్, ఛూకర్ ఇంకొక ముగ్గురు కోసక్కులు కలిసి బయలుదేరేరు. సైసంభాషణ జరిగిన తరువాత డేవిడ్‌తో సగుల్నోవుల ముసుగులు ఎల్లగో ఉన్నాయి.

“ఎక్కడినుంచి పొంగింపం చేద్దాం?” అన్నాడు డేవిడ్‌తో.

“‘టిటాక్’ దగ్గరనుంచి.” అన్నాడు మకార్.

మట్లాడకుండా, నిశ్శబ్దంగా వీధుల వెంట వెళుతున్నారు. వీళ్ళవైపు, కిటికీలలోనుంచి ఆడవాళ్ళు తొంగిచూడడం మొదలెట్టేరు. కొంతమందిపిల్లలు పోగియి, అల్లరిచేస్తూ వీళ్ళవెనుక బయలు దేరేరు. కాని లుబిష్కిక్ భృషీకరి ఒకటి ఊడలాగి, వాళ్ళని తరుముకొని వెళ్ళేటప్పటికి నాలుగువైపులా పొరి పోయారు. వాళ్ళందరూ టిటాక్ ఇంటిదగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి “సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర కార్యాలయముగా ఉపయోగించుకొనడానికి బాగుంటుంది ఈ ఇల్లు. మంచి విశాలంగా వుంది. దొడ్లొప్పున్న పాకలలో పడుపుల్ని, గుర్రాల్ని కట్టుకొనడానికి వీలుగావుంది” అన్నాడు మకార్.

ఆ ఇల్లు చాలా విశాలంగా ఉంది. 1922వ సంవత్సరపు కరువు కోజులలో టిటాక్ ఒక ఆవుని, 4 బస్తాల ధాన్యం ఇచ్చి, కొద్దిదూరములోనున్న ‘టుబన్ స్కో’ అనే ఊళ్ళో ఒకనిదగ్గర కొన్నాడు, ఆ ఇల్లు. కాని ఆకుటుంబం అంతా నాశనం అయిపోవడంచేత, అంత భవనంగా కొనినప్పటికీ, టిటాకును అడిగేవాడెవడూ లేకపోయేడు. అతను ఆ ఇల్లంతా ఊడపీకి, సామానుగిరించాచీకి మోసుకొనివచ్చి, అక్కడ ఇల్లు కట్టుకున్నాడు. దొడ్లొడూడల్ని కట్టుకొనేటంగుకు పాకలు, తబేలా మొదలైనవి వేసేడు. వీధి గోడమీద

‘టి. కె. బోరోడిన్. 1928’ అని చెక్కి ఉంది.

జేవిడోవ్ ఇంటికేసి పరీక్షగా చూసేడు. అందరికంటే ముందుగా నగుల్నోవ్ ఆవరణదాటి లోపలికి వెళ్ళేడు. మనుష్యుల అలికిడి వినగానే గాదిపక్క పడుకొనియున్న పెద్ద బూడిదరంగు కుక్క ఒకటి బరువైన ఇనుపగొలుసు ఈడుస్తో పరుగుత్తుకొని వచ్చింది. గొలుసు రెండవవైపు ఒక రాటకు కట్టి ఉండడం చేత, ముందుకురాలేక వెనక కాళ్ళమీద లేచి మొరుగుతూ, గొలుసు తెంపుకొని మీద ఉరకడానికి ప్రయత్నించింది. కాని గొలుసు చాలా బలంగా ఉండడంచేత సాధ్యపడక గొలుసు ఈడ్చుకుంటూ త బేలావైపు వెళ్ళబోయింది.

“అది మీదపడితే, మళ్ళీ ఒదిలిపెట్టడు.” అనుకుంటూ ఛాకర్ దృష్టి అంతా ఆ కుక్కమీదే ఉంచి, ఆపాయం వస్తే తప్పించుకొని పారిపోవడానికి వీలుగా వుండేటట్లు దడి దగ్గర నిలబడ్డాడు.

మిగిలినవాళ్ళంతా తిన్నగా లోపలికి వెళ్ళి, వంటయింట్లో ప్రవేశించేరు. సన్నంగా, పాడుగ్గా వున్న టిటాక్ భార్య దూడకి నీళ్ళు పెడుతుంది. అకాత్రుగా కీళ్ళందరు లోపలికి రావడంతోటే అనుమానపడి వాళ్ళవైపు కోపంగా చూసింది.

“టిటాక్ ఇంటిత్తగ్గర వున్నాడా?” అని అడిగేడు నగుల్నోవ్.

“లేరు.”

“ఎక్కడికి వెళ్ళేడు?”

“నాకు తెలియదు.” అని నిరసనగా సమాధానం చెప్పింది.

“మేము ఇక్కడికి ఎందుకు వచ్చినది మీకు తెలిసే ఉంటుంది. మీరు.....” అంటూ ఛాకర్ ఇంకా ఏదో చెప్పబోతుండగా నగుల్నోవ్ అతనికేసి ఎర్రమారిచూడ్డంచేత మాటవూర్చి చెయ్యకుండా, గుటకలు మింగుతూ అక్కడే బెంచీమీద చలిగిలబడ్డాడు.

“గుర్రాలన్నీ త బేలాలో వున్నాయా?” అన్నాడు నగుల్నోవ్ ఏమీ ఎరగనట్లు.

“అ—వున్నాయి.”

“ఎట్లు?”

“లేవు. అంతపరీక్షగా అదుగుతున్నారెందుకు?”

“మేము చెప్పడానికి వీలులే.....” అని ఛూకర్ మళ్ళీ ఏదో చెప్పబోతున్నాడు. లుబిష్కిన్ విసవిసా వచ్చి, అతని మెడ పట్టుకొని వరండా లోకి గంప్రేసేడు.

“అయితే ఎట్లు ఏమయ్యేది?” అంటూ నగుల్నొవు మళ్ళీ అడిగేడు.

“ఎక్కడికో తోలుకుపోయేరు.”

“ఎక్కడికి?”

“ఏమో! నాకు తెలియదు.”

నగుల్నొవు దేవిదోవుకు సౌజ్ఞచేసి బయటికి వెళ్ళిపోయేడు. ఛూకర్ ని దాటి వెళుతూ, పిడికిలి బిగించి బెదిరిస్తూ “మాట్లాడమననిదే అనవసరంగా వాగ్దానం నోరుముయ్యి,” అని దేవిదోవు వైపుతిరిగి “మనం చేసిన ప్రయత్నం అంతా వృధా అయింది. ఆ ఎడ్లని ఎక్కడికి తోలుకొనిపోయేదో చూడాలి యిప్పుడు. వాటిని మనకి దొరకకుండగా చెయ్యకుండా అని అనుమానంగా వుంది నాకు” అన్నాడు.

“పోనీ ఆ ఎడ్లు దొరకకపోలే.....”

“ఏమిటి?” అని నగుల్నొవు ఆందోళనగా అన్నాడు. “ఈ వూరి మొత్తం మీద అటువంటి ఎడ్లు లేవు. మనం చెయ్యి యెత్తుకోవాడ అందవు కొమ్ములు. అంతయెత్తయినవి, అశ్రద్ధచేసి వారిలెయ్యడానికి వీలులేదు. ఎల్లాగయినా టిటాక్ ను, యెడ్లను పట్టుకోవాలి.”

నగుల్నొవు లుబిష్కిన్ లు కొంతసేపు ఏదో గుసగుసలాడి దొడ్లో దూడలపాక వైపు వెళ్ళేరు. దూడలపాక, దొడ్డి అంతా చూసేరు. రోనిముషాలయినతరువాత లుబిష్కిన్ దూడల్ని కట్టే గుంజ వూడపీకి కుక్కుని బయటికి దూరంగా తరిమేసేడు. నగుల్నొవు తళేలాలోనుంచి మంచి యెత్తరి అయిన గుర్రమునొకదానిని బయటికి తీసుకువచ్చి నిలబెట్టేడు. నోటు కళ్ళెము తగి

లిందీ, జూలుపట్టుకొని జీనులేనిగుర్రము మీద యెగిరి కూర్చున్నాడు.

“మకార్! అడగకుండా పరాయివాళ్ళసొత్తు నీ యిష్టంవచ్చినట్లు తీసి కొనిపోవడం ధర్మమేనా?” అని కేక వేస్తూ టీటాక్ భార్య వరాండా మీదికి పరుగెత్తుకొనివచ్చింది. “ఇంటికి తిరిగివచ్చినతరువాత ఆయనతో చెప్పకపోతే అను! ఈ సారితో యేదోతేలిపోతుంది.”

“అట్టే వాగకు. టీటాక్ యిక్కడ వుంటే ఈసాటికి నేనే తేల్చేసి వుండును. క్రామేడ్ డేవిడోవ్! ఒక్కపర్యాయం యిల్లావస్తారా?”

నగుల్నొవు పువ్వున ఏమీ అర్థం అయిందికాదు డేవిడోవ్ కి. ఏమీ మాట్లాడకుండా అతని దగ్గరికి వెళ్ళేడు.

“అదిగో! ఆ మూల కళ్ళంలోనుంచి రోడ్డు మీదికి ఎడ్ల గిట్టల బాడలు కనిపిస్తున్నాయి.” అని నగుల్నొవు చెయ్యి జోపి చూపించేడు. “టిటాక్ మనం వస్తామన్నదివయం వ్రాపించి వాటిని అమ్మడానికిని యెక్కడికో తోలుకొనిపోయేడు. బళ్ళన్నీ పాకలోనేవున్నాయి. టీటాక్ భార్య అబద్ధం అడుతూంది. మీరు ‘కొచీటోవు’ అన్నీ జప్తుచేస్తూండండి. నేను ‘టుబన్ స్కోవు’ వైపు పడతాను. అతను తప్పకుండా అక్కడికే వెళ్ళివుంటాడు. గుట్టాన్ని తోలడానికి చిన్న జువ్వ ఒకటి అందుకోండి.”

నగుల్నొవు కళ్ళంలోనుంచి ఎడ్లబాడవెంబడినే గుట్టాన్ని పోనిచ్చేడు. కొంతదూరం వెళ్ళేటప్పటికి, ఎడ్లగిట్టల బాడలు, పక్కనే కనిపిస్తున్న గుట్టపు డైక్ల ఆనవాళ్ళు అదృశ్యం అయ్యాయి. అక్కడినుంచి నగుల్నొవు ‘టుబన్ స్కోవు’ వైపుకు మళ్ళేడు. దోవలో అక్కడక్కడ మంచుదిబ్బలమీద పేడపిసళ్ళు, వెనకటిమాదిరిగానే బాడలు కనిపించడంచేత, టీటాక్ ఎడ్లను తోలుకొని వెళ్ళినమాగ్గం అదే అయివుంటుందని నిశ్చయించి గుట్టాన్ని మేంగా పోనిచ్చేడు. సుమారు ఒక మైలుదూరం వెళ్ళినతరువాత వాగు ఒకటి అడ్డం వచ్చింది. వెనకటిబాడలు మాయమయ్యాయి, మంచు దట్టంగా పడడంచేత కనిపించడంలేదేమోనని, గుట్టుదిగి పరిశీలనగాచూసేడు. కాని, ఆ తెల్లటి మంచు మీద ఎక్కడా బాడలు కనిపించలేదు. వాగులోపల ‘కాటుక పిట్ట’ నడిచి

వెళ్ళిన బాడలు మాత్రం సుప్తంగా కనిపిస్తున్నాయి. విసుక్కుంటూ మళ్ళీ గుట్టం యెక్కి, నెమ్మదిగా వచ్చిన దోవనే నడిపిస్తూ, నలువైపులా చూస్తూ బయలుదేరెడు. కొంతమూలం పోయేటప్పటికి బాడలు మళ్ళీ కనిపించేయి. అందుచేత అతడు కోడ్డువదలి బీట్లోంచి తోలుకు వెళ్ళివుంటాడని వూహించి, గుట్టాన్ని వేగంగా పోనిచ్చేడు. కొంతమూలం వెళ్ళినతరువాత, టిటాక్ గుట్టల ఘర్షణనుంచి 'వైస్కావాయ్' గ్రాయం వైపు తోలుకొని వెళ్ళేడని కనిపెట్టి, 'ఎవరో స్నేహితులీదగ్గరికి వెళుతుండివుంటాడు.' అనుకుంటూ బాడ వెంబడే గుట్టాన్ని పోనిచ్చేడు. గుట్టలమీదుగా వెళుతుండగా కొద్దిమూలం లోనున్న లోయ దగ్గర వేర కనిపించడంతో గుర్రాన్ని ఆపేడు. వేడ అంతక్రేతమే వేసేట్లు వుంది. సీగుల్నీవు గొర్రె వర్మపు నుస్తులలోని రివాల్యూరు తడిమి చూసుకున్నాడు. అక్కడినుంచి గుర్రాన్ని లోనుకేసి తిప్పేడు. ఒక ఆర మైలు దూరం పోయినతరువాత మారమున ఆకులు రాలిపోయివున్న ఓకు చెట్ల తోపువారనుంచి, ఒకడు గుర్రును నెక్కి, ఎడ్లమే తోలుకొని వెళుతూ వుండడం చూసేడు.

“ఏయ్! ఆకు! ఆకు!” అని గట్టిగా కేక వేసేడు సగుల్నీవు. టిటాక్ కళ్ళెం బిగిస్తూ, నలువైపులా చూసి, నోట్లో సిగరెట్టు పాత్రేసి, గుర్రాన్ని యెడ్లముందుకు పోనిచ్చి “ఎందుకు ఆగమన్నావు?” అన్నాడు.

సగుల్నీవు వేగంగా ముందుకువచ్చి కలుసుకున్నాడు. టిటాక్ అతని కేసి చూస్తూ నిలబడిపోయేడు.

“ఎక్కడికి వెళుతున్నావు?”

“వీటిని అమ్మడానికి వెళుతున్నాను. మకార! వీదగ్గర దానడం ఎందుకు?” టిటాక్ చీది, బొద్దుగా వెరిగి యెర్రగానున్న మీసాలు తుడుచుకున్నాడు. గుట్టాలు ఒకదానిని ఒకటి చూసి సంతోషించేయి. వాళ్ళిద్దరు ఒకరి కొకరు ఎదురుగా గుట్టాల్ని చూడే కూర్చున్నారు. చలికాలి తగిలి వసుల్నీవు ముఖం ఎఱుపడింది. కోపంగావున్నాడు. టిటాక్ మాత్రం పైకి గంభీరంగాను కాంతంగాను కనిపిస్తున్నాడు.

“ఎద్దం వెనుకకు మళ్ళించి ఇంటికి తోలుకొనినాడు.” అని అజ్ఞాపించేడు, సగుల్నొవు గుత్తొన్ని అదలిస్తూ.

టిటాక్ కొంచెంసేపు అనుమానించేడు. కిల్లెం వేళ్ళకి చుట్టుపెడుకూ విచారంగా తలవేల్చాడవేసి, రెప్పలు వాల్చి, అర్ధనిమిలిత నేత్రాలతో, స్వంతంగా వడికి తయారుచేసుకున్న ముతక కోటుతో, టోపీ చెవులను కూడ కప్పనట్లు వెట్టుకొనిన అతడు కునికిపాట్లు పడుతున్న జేబులా వున్నాడు. “కోటులోపల ఆయుధం ఏదయినా వున్నట్లయితే యింతమేలకనగా చిక్కిపోయివుండును.” అనుకొంటూ, సగుల్నొవు కదలకుండా, నిశ్చలంగా కూర్చుని యున్న టిటాక్ కేసి చూస్తూన్నాడు. కాని, టిటాక్ ఏమి ఆలోచించుకున్నాడో, నిద్రనుంచి మేల్కొన్నవానివలె, ఆతాత్తుగా ఎట్లని అదలించి వెనక్కి మళ్ళించేడు.

“నా ఆస్తి అంతానూడా లాగేసుకుంటాగా? నన్ను భ్యావంతులలా చేర్చి నాశనం చేస్తారా?” అన్నాడు టిటాక్ సుదురుకూడా కిప్పియున్న టోపీ అంచుకిందనుంచి చూస్తూ.

“ఇంతవరకు స్వేచ్ఛగా నీ యిద్దం వచ్చినట్లు చేసేవు. ఇకవైని నీ ఆటలు పానవు.” అన్నాడు సగుల్నొవు కోపం పట్టలేక.

టిటాక్ గుట్టలదగ్గరకు వచ్చేవరకు పూరుకున్నాడు.

“అయితే, నన్ను ఏంచేద్దం అని—మీ వుద్దేశ్యం?” అన్నాడు.

“ఈ జిల్లానుంచి వెళ్ళగొట్టేస్తాం. నీ కోటుకింద అక్కడ ఎత్తుగా వుండి ఏమిటి?”

“తుపాకీ” అని సగుల్నొవుకేసి చూసి కోటు విప్పేడు. నాటుకపు తుపాకీ వొకటి కనిపించింది.

“అది ఇల్లా యిచ్చేయ్యి.” అంటూ మకార్ చెయ్యి బాడేడు. కాని, టిటాక్ మాట్లాడకుండా తుపాకి కోటులోపలదాచేసేడు. “అయితే ఇదంతా నాకోసం కాదన్నమాట.” పొగాకు వెయ్యడంచేత గాగపట్టియున్న పళ్ళు ఇకిలిస్తూ నోవ్వేడు. సగుల్నొవు కేసి తీక్షణంగా, చులకనగా చూసేడు. “అస్తే

కాకుండా ఈ తుపాకికూడా పుచ్చేసుకుంటారా? భాగ్యవంతులందరు తుపాకులు బాగ్రిత చీనీరని పత్రికలన్నీ రాస్తూనేవున్నాయి. నిజంకూడా అంతే. అస్తి ఛోలేపోయింది—ఈ తుపాకిలో వేటాడేనా జీవిస్తారని తోచక్కర లేదానీకీ? నవ్వుతూ తల పంకించేడు. నోల్కా తుపాకి స్వాధీనం చెయ్యమని టీటాక్ ను బలకఠిపెట్టుకుండా పూరుకున్నాడు. 'ఊళ్ళోకి వెళ్ళనీ నీ పనిచెలుతాను' అనుకున్నాడు.

"ఏమి తుపాకితో తిరుగుతున్నాడెందుకు! అని ఆలోచిస్తున్నావా ఏమిటి! ఇది యుక్తేనియాలో విప్లవం ఆణిచేసి, తిగివచ్చేటపుడు తీసుకు వచ్చేను. నీకు జ్ఞాపకంలేదూ? అప్పటినుంచి అల్లాగే ఒకమూలపడేసి వుంచడం చేత తుగ్గిపట్టండి. ఎందుకేనా అవసరం వస్తుందని ఈమధ్యనే తుగ్గిపట్టమి బాగుచేసేను. నువ్వు భాగ్యవంతులందరినీ నాశనం చెయ్యడానికి ప్రియత్నాలు చేస్తూన్నావని నిన్ననే తెలిసింది. ఈలోజుననే ప్రారంభిస్తావని తెలుస్తే నిన్న రాజేరి తోలుకొనిపోయివుందును,....."

"ఎవరు చెప్పేరు నీకు?"

"ఒకరు చెప్పేమిటి! ఎవరినోటవిన్నా అదేమాట. అందుచేత రాత్రి నా భాగ్యతో ఆలోచించుకొని ఈ ఎడ్లు స్నేహితులు ఎవరిదగ్గరేనా భద్రపరచడానికి నిశ్చయించుకున్నాము. తుపాకికూడా మీకు దొరకకుండా ఎక్కడేనా దాచవచ్చునని ఉద్దేశించి తీసుకొనివచ్చేను. ఈసాటికే ఎక్కడైనా దాచేసి వుండకలసింది. అశ్రద్ధ చేసేను. ఇంతలో నువ్వు వచ్చేసేవు. చూడు! చెయ్యి లాగుతూంది కూడాను" అన్నాడు, ఉల్లాసంతో. ఒకటంగా కళ్ళు చిగిలిస్తూ, తన గుర్రాన్ని నగుల్చేవు గుర్రం మీదికి పోనిచ్చేడు.

"టిటాక్! తరువాత వేళాకోళం చెయ్యచ్చులే. ముందు ఇంటికీకడు."

"అట్లా కాదు—ఏమేనాచేస్తే యిప్పుడే చెయ్యాలి. నామటుకులోపం లేకుండా ఇంత అస్తి సంపాదించుకున్నాను. పృథుత్వాన్ని అన్ని విధాలా సమర్థించాను. అటువంటిది యిపుడు నన్ను నాశనం చేస్తున్నారు." అతనికంతం దుడ్తమై పోయింది. అది మొదలు అతను మళ్ళీ మాట్లాడలేదు. కాని మకారాని

ముందుపోనిచ్చి, కళ్ళెం బిగించి క్రమక్రమంగా అతను వెనక పడడం ప్రారంభించాడు. కాని టిటాక్ వెనకవుంటే ఏమి చేస్తాడో అన్న భయంతో మకార్ కూడ గుర్రాన్ని నెమ్మదిగా తోలడం ప్రారంభించేడు. ఎట్లు చాల దూరం ముందు వెళ్ళిపోయేయి.

“తొరగానడు, తొరగానడు” సగన్నోవ్ టిటాక్ ని తొందరపెడు తూ శేబులోని రివాల్యరు నవ్వుడు చేసేడు. టిటాక్ సంతతి అతనికి బాగా తెలుసును. నా వెనక ఉండడానికి వీలు లేదు. అతాత్తుగా కల్పడానికి చూస్తూన్నావేమో. అదేమీ లాభం లేదు.”

నిజో ప్రకరణము.

అశ్రమము.

అశ్రమస్థుడొకడొక ప్రాంతమునకు, ఇంటికివెళ్ళుటపట్టిక వాళ్ళు మధ్యస్థులు భోజనము చేస్తూన్నారు. పిమ్మట వారు మళ్ళీ అశ్రమలో తీసుకుంటూపోయి, గంగా, గంభీరగాను అది భార్య. 22 ఏళ్ళ వయసు ల కలవాళ్ళు. అది అతని కొడుకు. వేళ్ళ కలహాన్ని చూచుకు చూస్తున్నా వున్నాడు.

అతనితో మాట్లాడుతూ అతనితో. మంచి అంశములు చూపుచుంటావని. మూతి చూచుకుంటూ అతనితో. “మరికే వేర్వేరు తాళివురు! దీనిచేయ్యండి.” అని అతని ముప్పై ముప్పై కేసీ చేయ్యింప జేయించాడు.

“కుంజోరనికే నీరుడి ఎక్కడ?” అంటూ అతడి స్వల్పమైన దాత్యమంటు కేసునోంది. 22 కాలిం వైకినేను. “అలాగో, మోన్న చేదిరైతుల తాళి చూచేతమి మీ స్థితి రాస్తులన్నీ ప్యాఫ్-ము చేసుకొని, మిమ్మల్ని ప్రవాసమునకు పంపించాలని తీర్మానించేను. మీభోజనం త్వరగామగించండి: ఈలోపగా అన్ని జానితా తయారుచేస్తా.”

“ఏమిటి.....నిండుటి?” ఫోర కేటలాని న్నాక క్రిందపాకేని లేచినిల్చున్నాడు.

“మీవంటి భాగ్యవంతుల్ని అందరినీ తొలగించడానికి నిశ్చయి చేము.” అన్నాడు, డిమాండ్ హాకోవ.

భార్యతోటలో ముడకబడిన కెల్లు చూట్టు కొకా వప్పుకుచేస్తూ, ఫోర పక్క-గడలో వెళ్ళి ఒక కాగినిం పట్టుకొనివెంటనే తిరిగి వచ్చేడు.

“స్మట్నోవ్! ఇదిగో వా స్వల్పకెట్టు. దీనిమీద నవ్వుస్వలుంగా దస్కుతు చేసేవు.”

“ఏమిటా సర్దిఫిక్టు?”

“నేనివ్వవలసిన థాన్క్స్ అంతా ప్రభుత్వానికి చెల్లించినట్లు.”

“నువ్వు థాన్క్స్ చెల్లించడానికి, దీనికి సంబంధంలేదు.”

“అయితే, నా ఆస్తి స్వాధీనం చేసుకొని, నన్ను ఇంట్లోనుంచి గెంటెయ్యడానికి కారణం ఏమిటి?”

“గ్రామంలోని పేదలైతులంతా ఆల్లా నిశ్చయించేరు. అవయం మొదటే చెప్పేను.”

“ఆల్లా చెయ్యమని ఎక్కడా థాన్క్స్ లేదు. ఇది పట్టుకుంటే బండి పోటు. స్వయంగా జిల్లా ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీకి పోయి చెప్పవంటూ, నాన్నా! జీను ఎక్కడవుంది.” అన్నాడు, డి. హెచ్.

“జిల్లా ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీకి వెళ్ళడం నుంచే నడిచి వెళ్ళు. గతాన్ని మాత్రం ఇయ్యం.” ఆ డ్రీ ఆక్కడవున్న బల్లలనుంచి అనికూర్చుని, కాగితం పెనిసలు వైకితీ సేడు.

కోపంచేత ఫోటోలు శరీరం వణకసాగింది. ముక్కుపుట లదిరేయి. అతా త్తుగా నిల్చున్న చోటనే కూలబడిపోయేడు. నాలికి తడబడింది. “వికాచాలు! దోచుకోండి! తడిగుడ్డలతో గొంతుకలు కొత్తేసేకం. చంపేయ్యండి మమ్మల్ని” అని మూలిగేడు.

“నాన్నా! లే! దీవుడు చూస్తాడులే!” ఏడుస్తూ అతనికూతురు ఫోర్త జబ్బుపట్టుకొని లేవతీసింది. అతడూ—కొంచం స్థిమితపడి, బల్లమీద నడుకొని డెమ్మా ఉపాకోవ్, మైకేల్ ఇగ్నాటివోవ్లు, చెయితూంటే రజ్మిట్నవు రాస్తూండడం చూస్తూ న్నాడు.

“ఒక ఇనుపమంచం మూడు తలగడాలు, రెండు కంబళ్ళు”

“రెండు పట్టిమంచాలు.”

“వంటసామగ్రితో నన్ను కిక్ బోర్డు, ఒకటి. వివరంగా ఆ సరకుల పేర్లు చెప్పాలా ఏమిటి! చచ్చే!”

“పన్నెండు కుర్చీలు, ఒక సోఫా.

“పియానో ఒకటి.”

“నా పియానో, మాత్రం నేనెవ్వను.” అన్నాడుటిమాక్—డెప్పుడో చేతుల్లాని పియానో లాక్కుంటూ.

“దూరంగావుండిమరీ మాట్లాడు. లేకపోలే చంపేస్తాను.” అని డెప్పుగ్గొచ్చేడు. “ముసలమ్మా! పెట్టెల తాళంచెవులన్నీ యిల్లా పారేయ్యి.”

“అమ్మా! ఏమయినా సరే—తాళంచెవులు మాత్రం యివ్వకు. చేత నయితే పెట్టెలు ఒద్దులుకొట్టి తీసుకువెళ్ళి.”

“వాటిని ఒద్దులు కొట్టడానికి అధికారంవుందా మనకి!” అన్నాడు మూగ డ్రెమిడ్. అతడు సాధారణంగా ఎప్పుడోకాని మంట్లాడడు. మాటా మంతి లేకుండా, తన పని తను చేసుకొనడం, తీరిక సమయాలలో మిగిలిన కోస మ్మలతో కూర్చున్నా, మాట్లాడకుండా చుట్టకాలస్తూ, వాళ్ళు చెప్పకొనే మాటలు వింటుండడం — మీటింగులకు వెళ్ళినా మాట్లాడక ఏమాలని కూర్చోడం అతనికి మామూలు. అందుచేత ప్రజలు అతనిని ‘మూగ డ్రెమిడ్’ అని పిలుస్తారు. అతనికి ప్రజలంతా మాట్లాడుకొనేది అనవసరంగా కనిపిస్తుంది. గడచిన ఏమాత్రము కిట్టదు అతనికి. అందుచేత గామంతో సంబంధంలేకుం డగా దూరంగా ఒకచిన్న గుడిసె వేసుకొని కష్టపడి పనిచేసుకొని జీవిస్తాడు. ఆ పొంతంలో అంతటి బలవంతు డెవడూలేడు. కాని దురదృష్టవశాత్తు, అతనికి జీవితం పొడుగునా అన్నీనప్పులే. మొదట రసం||వరకు ఫోలో డెమా స్కోపు దగ్గర కూలిపనిచేసేడు. తరువాత వెళ్ళి చేసుకొని, కాలుకొండలుచే యడం మొదలెట్టేడు. వరుసగా రసం||లుపైరు కుప్పమీద వుండగా ఎవరో అంటించేసేరు. అందుచేత అతని శ్రమ అంతా పృథాని యింది. తరువాత కొద్ది రోజులకు అతనిభార్య, “రెండో సం||లమంచి నీతో కాపరం చేస్తోన్నా. నాతో. ఒక్కసారికూడా నోరు విప్పి మాట్లాడలేదు. ఇంక నేను నీతో వుండను. నీద గ్గర వుండేకంటే అడవిలో వుంటేయం. అక్కడ, అఖిరికి ఏ జంతువుల అర్పు లేనా నినిపిస్తాయి. ఇక్కడ వుంటే యింక ఏచిక్కూడా యెత్తితావుంది” అని అతనిని పదలిపెట్టి వెళ్ళిపోయింది.

మొదట డ్రైమిడ్ మీద చాల క్రేపుగా వుండేది. “డ్రైమిడ్! నాలో నైనా మట్లాడు. ఒక్కమాట మాట్లాడుతే చాలు.” అని బ్రతిమాలి ఏడుస్తోంది. దానికి సమాధానంగా డ్రైమిడ్ చిరునవ్వు నవ్వి పూకుకునేవాడు. కాని, డ్రైమిడ్ మోసగాడనీ, ఎవరో యెన్ని చెప్పినప్పటికీ స్వయంప్రంగా ఆలోచించి బుద్ధి యెంతోనే అంతా చేస్తాడనీ వాడు. కొంతకాలం అది నిజం అయితే అనూనవు.

ఎన్నడూ మాట్లాడని డ్రైమిడ్ మోటవిరిపించగానే అండ్రీ నలయితి చూశాడు.

“అధికారం వుందా అంటావా?” డ్రైమిడ్ ఈ అంతర్గతం యెన్నడూ చూపుకు ఆశ్చర్యంగా చూశాడు.

“అ — నాకే అధికారం వుంది.”

బాగా చిరిపోయిన బూట్లతో, పెద్దపెద్ద అంగులువేస్తూ, డ్రైమిడ్ పెట్టుకున్న గదిలోకి వెళ్ళాడు. ద్వారంబంధంముఖం పట్టుకొని గదిగుమ్మానికి అడ్డంగా నిలబడ్డ టిమోఫీని మెడపట్టుకొని గెంపేసి, చిందరవందరిగా నేలమీద పడియున్న సామాను తోక్కుకుంటూ తిన్నగా పెట్టెల దగ్గరికి వెళ్ళాడు. అక్కడ కూర్చుని, పెట్టెకివేసియున్న తాళ్ళంపు పట్టుకొని తీసి, ఘడియ విరిచి లాగేశాడు. అర్కామ్మా డ్రైమిడ్ బలారికి నిర్భాంతపోయి, “అంత బలం నాకుంటే బాగుండును.” అనుకున్నాడు.

అండ్రీ వ్రాసిన లిస్టు ప్రకారం సామానంతా దొరికలేదు. గదిలో నుంచి డెమ్కా వునాకోవ్, అర్కామ్మా, అండ్రీ దళంతో కూడా వచ్చిన ఆవట్టై వెనీనీసా అను యవతి ఒకరికంటే ఒకరు గట్టిగా చెబుతున్నారు.

“అదవాళ్ళు తోడుక్కోనే వున్నకొంటు ఒకటి.”

“గి జతల కొత్త బూట్లు.”

“ఒక అరతాను గుడ్డ.”

“అండ్రీ! ఈసామానంతా ఒక బండిమీద పెళ్ళం కప్పం. చెండు పట్టుబట్టలు, గొనులు యింకా చాలా వున్నాయి.”

అంద్రీకూడా లేచి గదిలోకి వెళ్ళాడు. ఇంకెలా బయటపసారామీద నుంచి ఫోన్ కూతురు వచ్చింది, ఇంకొక స్త్రీ కేక్ లు ఇగ్నాటియోనాక్ మాటల నందడి వింటింది గభాలున తలుపులు తెరిచేను.

“ఏమిటి, ఈ గొడవ?”

కల్ల నీళ్ళు కాలుస్తూ, ఒకమూల చేతులు ముడుచుకొని, ముందువరకి ఫోన్ కూతురు వచ్చింది. ఆ మెల్లకూడా అక్కడే తిరుగుతూ ఇగ్నాటియోనాక్ ను ట్రైస్టోస్తోంది. కందుడలా ఎక్కువ ముఖంతో ఇగ్నాటియోనాక్ చిరువ్యవస్థలూ ఫోన్ కూతురు తోడుగుకొనిన చొక్కా పట్టుకొని లాగుతూన్నాడు.

“ఏమిటిని?..... నీకేనేనా మతిపోయిందా?” అంటూ అసహనము తెలుసుకొనకయే, అతిశయంతో ఇగ్నాటియోనాక్ ను వెక్కిరింపేస్తాడు. అతడు వెళ్లకపోతే పడిపోయేడు. “చాలా బాగుంది. అతి అంద్రీకూడా ఉంది. అక్కడ మేము సామాన్య జుట్టచేస్తోంటే, ఈమూల మధ్య అడ్రోల్లో బలాత్కారం చేస్తోన్నావా? కొద్దిగా దీనికి సమాధానం చెబుతున్నావే.....”

“అగ్గో! ఆసన విషయం ఏమిటో తెలుసుకోకుండా తోం దర పడకండి” ఇగ్నాటియోనాక్ కంఠాదుతో లేచిని బడ్డాడు. “అడ్రోల్లో బలాత్కారం చేస్తోన్నావా? చూడండి! ఏమి చొక్కాలు తోడిగి తొమ్మిదవని తోడుగుతూండగా ఉండినీ ఇదా మీరు అనేసి!”

అప్పుడు, చాలాలో గొడవలోన జరుగుతూన్న సమయములో ఎవ్వరు చూడకుండా ఫోన్ కూతురు ఇంట్లోని విలువైన బట్టలన్నీ తీసుకొనిపోయి ఒక దానిమీద ఒకటి తోడుకున్నాడని అంద్రీకూడా తెలుసుకున్నాడు. చొక్కా అగ్గోనాకు అదానిదిగా ఒక దానిమీద ఒకటి తోడిగెసుకొని ఎడ్డిబొద్దులా మూలనిలబడి వైచొక్కా బొత్తాలు పెట్టి గుంటుంది. కన్నీళ్ళు చాగుకుట్టి, వీసం గాతన్న ఆమె ముఖం చూడగానే అంద్రీకి బాగుకొనింది. “తోడుకున్నావో తోడుకున్నావో అని అగ్గోనాకు. కాని ఆమెగిరిన వేమీ ఇక్కడ వుండనియ్యక తీసుకొనిపో.” అనితలు పువేసి తోపలికి వచ్చేస్తాడు.

మఠాంతరేపటికి ఇంట్లోని కస్తువులన్నీ బాచితా తయారుచేసి, ఒక చోటికి చేర్చడంపూర్తి అయింది.

“ధాన్యపుకొట్టు తాళంచెవులు కూడా ఇచ్చేయ్యి.” అని ఆండ్రి అడిగేడు.

పోర్ ముఖం మాడిపోయింది. “మాదగ్గర లేవు” అంటూ చెయి తిప్పేడు.

“బెళ్ళి తాళం బద్దంకొట్టేయ్యి.” అని ఆండ్రి డైమిడ్ కి అజ్ఞాపించేడు. ఒక మూలపడి మున్న కొద్దో తీసుకొని, డైమిడ్ బయలు దేరేడు. రెండు వీశల బరువైన ధాన్యపుకొట్టు తాళంబద్దం కొట్టేటట్టికి డైమిడ్ కి వాళ్ళంతా ముచ్చెమటలుపోసేయి.

“బాల్త్ర! తిలుపు కిమ్మికి చెబ్బి తగలనియ్యకు. ఇప్పుడు అదిమన సామ్య. పాడు చెయ్యకు.” అన్నాడు డెమ్మా చెపుటలకమ్మ తూన్న డైమిడ్ తో.

ధాన్యపుతూకం ప్రారంభం అయింది. “ఈ ధాన్యం ఇప్పుడే తీసుకు పోలే బాగుంటుందేమో, ఇక్కడినుంచి! ధాన్యం బాగుచెయ్యడానికి జ్వలద కూడా సిద్ధంగా ఇక్కడేవుంది!” అన్నాడు ఇగ్నటియోనో సంతోషంపట్ట లేక. అంతా పకపకా నవ్వేరు.

“వంద బస్తా వైగా వుంటుంది.” అన్నాడు డెమ్మా లోపలికి దిగి ధాన్యం తోడుతూ. గుప్పెడు గింజలు తీసి, చేతితో తూస్తూ, “గింజమంది తూకంగా ఉంది. అంగారంపటి ధాన్యం. పనమీద బాగా ఎండకపోవడంచేత కొంచెం ముక్కవాసన మాత్రం వేస్తూంది” అన్నాడు. అర్కామ్మ ఇంకొక నితో కలిసి దొడ్లో పంచుచేస్తోన్నాడు. ఎర్రటి గడ్డం నిమరుకుంటూ, వేడలో కనిపిస్తూన్న అరగని జొన్నగింజలు, చూపిస్తూ “భాగాపని చేసేయం లే చెయ్యవు; జొన్నలు, ఉలవలు తెగతిన! గడ్డి అయిపోతుందని భయంతో, రెండేసి పరకలు వేసి పొద్దస్తమానం కట్టివెట్టి, పనిచెయ్యమంటే ఎల్లా చేస్తాయి మన ఎడ్డు!” అన్నాడు.

ధాన్యపుకొట్టు దగ్గరనుంచి నవ్వులు, పరిహాసాలు వినిపిస్తూన్నాయి.

ధాన్యపుగాలు ఎగురుతుండె. అక్కడినుండి అంద్రీ ఇంట్లోకి వెళ్ళెడు. తల్లి, కూతురు వంటసామానంతా సంచీలో పేసి ఖూటకడుతూన్నారు. కాళ్ళను బూట్లు లేకుండా ఫ్లోర్ గుండెలమీద చేతులువేసుకొని బెంచీ మీద చచ్చిపోయి పట్టు పడి వున్నాడు. అంద్రీని చూడగానే టిమోఫీ అసహ్యంతో వెనక తిరిగి కిటికీలోనుంచి బయటకి చూస్తూనిల్చున్నాడు.

అంద్రీ గదిలోకి వెళ్ళటప్పటికి డైమిడ్ కూర్చుని ఉన్నాడు. అతని కాళ్ళని, అంతక్రింద ప్రోల్ నొడుగుకొనియున్న కొత్త ఫెల్టు బూట్లు ఉన్నాయి. వెడ్డెన్బుక్తో బాల్చీలోనితేనే తీసి నోట్స్ పాసుకొనితాగు తూన్నాడు. కళ్ళు సంతోషాన్ని వెల్లడిస్తున్నాయి.

ఎనిమిదవ పాఠ్యరసము.

పాఠ్యరసము.

సగుల్నావ్ టిటాక్ ను తీసుకొని ఊళ్ళోకి వచ్చేటప్పటికి రెండు యూసు లయ్యింది. ఈలోపుగానే జేవిడోవ్ ఇద్దరు భాగ్యవంతుల ఆస్తులను బట్టచేసి వారిని కుటుంబాలతో సహా బయటికి వెళ్ళకొట్టేశాడు. తరువాత టిటాక్ ఇంటికి తిరిగివచ్చి, లుబిష్కిన్ సహాయంతో ధాన్యం తూకం వేసి, బస్తాలలో పట్టేశాడు. పనికిరాని అడుగుధాన్యం పోగుచేసి ఛూకర్ గొర్రెలకి పోస్తాంటే టిటాక్ కనిపించేడు.

బోలోడిన్ గుట్టాన్ని దొడ్లోకి పోనిచ్చేడు. బోల్తాలు ఉడిపోయిన అతని కోటు గాలికి ఎగురుతూంది. వెత్తిమీద టోపీ కూడా లేదు. అతడు తిన్నగా కళ్ళంవైపు దారి తీసేడు.

“టిటాక్! ఆగు! చెప్పినమాట వివకపోయేవంటే ఇప్పుడే బేడీలు వేయిస్తాను.” అని కేక వేసేడు సగుల్నావ్.

మకార్ చాలా కోపంగా ఉన్నాడు. టిటాక్ తిరిగివస్తా అతని చేతిలో నితుపాకీ సగుల్నావ్ చూడకుండా ఎక్కడో పారేసేడు. ఊళ్ళోకి వచ్చిన తరువాత సగుల్నావ్, “నీ దగ్గరకు పాకీ ఇచ్చేస్తావా? బలవంతంగా అయినా సరే నీ దగ్గరనుంచి ఎల్లాగా లాక్కుంటాం.” అన్నాడు.

“ఈ నేరాల కోరికలు కట్టి పెట్టు” టిటాక్ నవ్వేడు. “నా దగ్గరకు పాకీ ఉందని కలగన్నావేమో.”

తీరాచూసేటప్పటికి టిటాక్ దగ్గర కుపాకీ లేకపోయింది. అతుపాకీ కోసం, వెనక్కి వెడితే లాభం ఉండదు; యేరుషలలో పారేసేదో వెతికే పట్టుకొనడం అసంభవం. అందుచేత తన తెలివి తిక్కువకి తననే నిందించుకుంటూ, సగుల్నావ్ ఈ విషయం యావత్తు జేవిడోవ్ కి తెలియజేసేడు.

వెంటనే డేవిడ్‌'స్ టీటాక్ దగ్గరికి వచ్చి, “మీదగ్గరవున్న తుపాకీ ఇచ్చేయండి. మీ బాగుకోరి చెబుతున్నాను.” అన్నాడు.

“అసలు మీదగ్గర తుపాకీయే లేదు. ఇదంతా సగుల్నావ్ కల్పించి చెప్పేడు, నామీద కోపంచేత.” టీటాక్ నవ్వేడు.

“మిమ్మల్ని అరెస్టుచేసి, ఖైదులో ఉంచవలసి వస్తుంది, జాగ్రత్త.”

“అరెస్టు చేస్తారా నన్ను?”

“అవును. అరెస్టుచేస్తాం. ఇంక ఏం చెయ్యకలం చెప్పండి? ఇంతవరకు మీరు చేసిన పనులు జైప్రికి తెచ్చుకొండి! ప్రభుత్వానికి ధ్వంసం బకాయి పెట్టేరు. ఇంతక్రిందే మీ మీరు...”

“నన్నే?” “మీదకు ఉరుకుతాడా” అన్నట్లు ముందరికేకంటే బేర్రంగా అన్నాడు.

ఇంక కోపం అణచుకోలేకపోయేను! అంతవరకు అతనిలో అణగి వుండిన కోపం డేవిడ్‌'స్ మాటలతో ఒక్కసారి ఉప్పొంగింది. ఎదలనిలబడి యున్న డేవిడ్‌'ని కాంట్రీసి, పరుగెత్తుకొని వెళ్ళి క్రిందపడియున్న ఇనుపనీల చేతపుచ్చుకొన్నాడు. డేవిడ్‌'ని సహాయంకోసం సగుల్నావ్, బుల్‌షిన్‌లు పరుగెత్తుకొనివచ్చేరు. ఇదంతా చూచి ఛూకిర్ వెనతిరిగి చూడకుండా బీళ్ళు లోకి పరుగెత్తేడు. ఆ కింగారులో చీలమండల వరకు వ్రేలాడుతున్న కోటు కాల్యో అడ్డుపడి, “అయ్యో! హ్యా! హత్య! సహాయం గండి” అని అరుస్తూ చాపచుట్టగా క్రింద పడిపోయేడు.

డేవిడ్‌'ని మీదికి వస్తున్న టీటాక్‌ని ఎవరుచేతిగుత్తిపట్టుకొనిపోతేడు. కాని, టీటాక్ కుడిచేతనున్న ఇనుపనీలతో డేవిడ్‌'ని నెత్తిమీద సత్తువ కొలిది ఒక్క చెబ్బ కొట్టేడు. డేవిడ్‌'ని కళ్ళు చీకట్లు కమ్మాయి. కాళ్ళు తేలిపోయాయి. కాని నిలతోక్కుకున్నాడు. నెత్తిమీద గాయములో నుంచి రక్తము కారి కళ్ళు మూసుకుపోయాయి. టీటాక్ చెయ్యివదలేసి రెండుచేతుల తోను కళ్ళు మూసుకున్నాడు. ఇంతలో టీటాక్ కొట్టినరెండవచెబ్బతోక్రింద పడిపోయేడు. వెంటనే బుల్‌షిన్ టీటాక్‌ను కాగలిపేసి పట్టు గున్నాడు.

అతన్ని విదల్చిపారేసి టిటాక్ అతివేగంగా కళ్ళవైపు పారిపోయేడు. సగుల్నోవ్ అతనిని తరుముకొనిపోయి గుమ్మముదగ్గర అందుకొని రివాల్వరు మడమతో ముచ్చిలగుంటుమీద ఒక్క దెబ్బ కొట్టేడు.

లుబిష్కిన్, సగుల్నోవ్ లు తన భర్తను పట్టుకొనడానికి పరుగెత్తడం చూసి, టిటాక్ భార్య గాదిదగ్గరకు పరుగెత్తుకొనివెళ్ళి, ముక్కుని వదిలేసింది. భయంచేత వెక్కిరికేలువేస్తోన్న ఛూకర్ ని చూడగానే ముక్కు ఆటువైపు పరుగెత్తి, తెల్లటి అతని కోటుమీద కళ్ళతో కరచి, లాగడం మొదలెట్టింది. కోటునుంచి పింజ పింజలుగా ఊలు, అనేక సంలనుంచి ఆశ్రయించియున్న దుమ్ము ఎగడం మొదలెట్టింది. ఛూకర్ భూలున లేచి ముక్కుని కాటుతో తిన్ని కోటు వదల్చుకొనడానికి ప్రయత్నించేడు. కాని ముక్కు వదిలకుండా, ఇంకా గట్టిగా కరచిపెట్టి వెళ్ళా లాగడం మొదలెట్టింది. కొంతసేపటికి ఛూకర్ అతి ప్రయత్నముమీద 4, 5 గజముల దూరములోనున్న దడివరకు తీసుకొని వెళ్ళి దడికరి ఒకటి లాగేడు. ముక్కు పట్టువదలి మొరుగుతూ పారిపోయింది. కాని పారిపోయేముందు ఒకకొస కాళ్ళతో తొక్కిపట్టి రెండవకొస నోటు కరిచిపెట్టి సత్తువకొద్ది లాగడంలో కోటునిలుపునా రెండు చీలికలయిపోయింది.

ముక్కు పారిపోవడంతోటే ఛూకర్ కి కొంతశ్రద్ధం చిక్కింది.

“మకార్! ఆ రివాల్వరు ఈలాఇయ్యి. ఈ ముక్కుని, దీని యజమాను రాలినికూడా కాల్చిపారేస్తాను.” అనిఆశ్చర్యం.

ఈలోపుగా లుబిష్కిన్, మకార్ కలిసి జేవిడోవ్ ను చేతులమీద ఇంట్లోకి తీసుకొనిపోయి, సెత్తి మీద గాయం తగిలినచోట జుట్టుకత్తిరించేసేరు ఇంకను నల్లటి రక్తం ఏకధారగాకారుతూనే వుంది. లుబిష్కిన్ పాకలోనున్న నైట్టిబండి ఒకటిపైకి తీసుకొనివచ్చిగుర్రాలని పూస్తేడు. సగుల్నోవ్ త్వరగా ఒక ఉత్తరం వ్రాసి లుబిష్కిన్ కి ఇచ్చేడు.

“జిల్లా పోలీసుకాఖాధి కారికి.

“కామ్రేడ్ ఇఖరింకో! [ఒగ్గుకాఖికి జిల్లాప్రతినిధి.] మోసగాడు,

విద్రోహి, పెద్దరైతు అయిన టిటాక్ కాన్స్టాంటినోవిచ్ భారోడిన్, అనే ఇతనిని మీ స్వాగతం చేస్తాన్నాను. ఇతని ఇంటికి పోయి అస్తిని స్వాగతం చేసుకుంటూండగా, ప్రభుత్వంచేత ఇక్కడకు పంపబడిన కామ్రేడ్ డేవిడ్ ఓవ్ నెల్లిమిద ఇనుపఖడ్గితో రెండుసార్లు కొట్టి అతనిని చంపడానికి ప్రయత్నించేడు.

అంతే కాదు. ఇతనివద్ద నాటుగకపు తుపాకీ ఒకటి చూసేను. ఆ సమయంలోనే మిద్దగం ఒక కొండవారనే నడిచి వస్తోన్నాము. అప్పుడే లాక్కుండుకు ప్రయత్నిస్తే పరిస్థితులు ఏలాగపరిణమిస్తాయో అనీ, తరువాత తీసుకొనవచ్చునీ ఊహించుకుంటున్నాను. కాని దోషంలో ఎక్కడనో నా కంటపడకుండానే గాచేసేడు. అది నోరకితరువాత, దానిని సాక్ష్యంతోనం మీయెదుట దాఖలు చేస్తాను.

“మకార్ నగుల్నోవ్.”

అఖిల రష్యన్ కమ్యూనిస్టుపార్టీయొక్క గిరిమాచీవాగ్ శాఖికార్యదర్శి.

Member of the order of the red banner.

వాణ్డరు టిటాక్ ను క్లెడ్జిబండిలోకి ఎక్కించేరు. కొంతసేపటికి అతడు మంచినీళ్ళు కావాలని, ఒక్కసారి నగుల్నోవును తీసుకొనిరమ్మని కబురంపేడు.

మకార్ వసారామిడికివచ్చి,

“ఏం కావాలి?” అని కేకచేసేడు.

“మకార్! జాగ్రత్త! జ్ఞాపకంఉంచుకో.” సంకెళ్ళు చప్పుడయేలాగ భారోడిన్ చేతులు ఊపుతూ కేకపెట్టేడు.

“మళ్ళీ మనం కలుసుకొనకపోము. ఇప్పుడు నన్ను అధికారాధినికి లోక్కేస్తేవు. దీనికి తగిన ప్రతీకారం చేసి తీరుతా! ఆ ప్రతిక్రియ ఏమిటో తెలుసునా! హత్య. నిన్ను ఖానీచెయ్యకపోతే నాకు మునుపేరు కెట్టు. న”

“పోరా, దోగ్గి! నువ్వు చేసేదేమిటి!” అంటూ నగుల్నోవ్ చెయ్యి ఊపేడు.

ఒండి కదిలితొలిగిపోయింది.

తొమ్మిదో ప్రకరణము.

విషయనిర్ధారణ.

జన్మచేసిన 'గెయింట్' అస్తి అంతా బళ్ళమీద 'టిటాక్' ఇంటికి చేర్చి, రోజంతా విశ్రాంతి లేకుండా పనిచేసి అలసియున్న బీదకోసక్కులను ఇళ్ళకు పంపేసి, రజుట్నోవ్ సోపయిటు ఆశీసుకు వచ్చేటప్పటికి కనుచీకటి పడుతుంది.

చీడీలు ఎక్కుతుంటే గదిలో ఒకమూల వెలుగుతోన్న దీపం కనిపించింది.

రజుట్నోవు తలుపులు తోసుకొని గదిలోకి వెళ్ళేడు. నోటుపుస్తకం చూస్తోన్న జేవిడోవ్ తలుపుచప్పుడు విని, తెల్లటిగుడ్డతో కట్టబడియున్న తలపై చూసి చిరునవ్వు నవ్వేడు.

“కామ్రేడ్ రజుట్నోవ్! రండి! ఈవేళ భగ్యవంతుల దగ్గి నుంచి స్వాగీతం చేసుకొన్న ధావ్యం మొత్తం ఎంతో లెక్కచూస్తూన్నాం. మీరు వెళ్ళిన పని ఎంతవరకు అయింది?”

“అంతా బాగానే అయింది. కాని తలకి కట్టు కట్టేరందుకు!”

దీపం వెలుతురు కళ్ళకి తగ్గలకుండా కాగితం అడ్డం పెడుతూ నగు ల్నోవు “టిటాక్ కొట్టేడు ఇనుపఖడ్గీపుచ్చుకొని. అతన్ని అరెస్టుచేసి సోలీసు వైమనుకి పంపించేము.” అన్నాడు.

“ఒక్క నిమిషం ఆగండి. ఆ విషయాన్ని గురించి తరువాత చెబుతాను” అంటూ జేవిడోవ్, పక్కన వున్న పూసలచుట్రిం పేబులు వధ్యకి లాగేడు. “నూటపది హేను కలపండి, అయిందా? నూటఎనిమిది.....”

“ఆగండి! నింపండి.” అంటూ నగుల్నోవ్ పూసలు లెక్క పెడుతూ వచ్చాడు.

అండ్రీ పెదవులు చెలిస్తూన్నాయి. అందోళనతో వాళ్ళవైపుచూస్తూ
“ఇంతటినుంచి నేనుకలగచేసుకోను,” అన్నాడు.

“ఏమిటి కలగచేసుకోకపోవడం?” అన్నాడు, సగుల్లావ్ పూసల
చట్రం పక్కకితోస్తూ.

“ఈభాగ్యవంతుల ఆస్తులు జప్తుచేసి, వాళ్ళని ఇళ్ళలోనుంచి బయటికి
గెంట్టేయ్యడం నావల్లకాదు. ఏం అల్లా చూస్తావెందుకు! మతిపోయిందా
ఏమిటి?”

“తాగివచ్చినట్లు అల్లా మాట్లాడుతున్నా రేమిటి!” అన్నాడుజేవిహోవ్
కోపాన్ని వెలిగిర్చుతూన్న అండ్రీ ముఖంకేసిచూస్తూ. “అసలు విషయం
ఏమిటో చెప్పండి. మీ ఉద్దేశ్య ఏమిటో బోధపడుతులేదు.”

“నేను ఇంతవరకు ఎప్పుడు, అమానుకులైన పిల్లల్ని చంపడంనేర్చుకో
లేదు. గుండ్లలో నెత్తి వేరు. అక్కడ కత్తిపుచ్చుకొని క్రెవుల్ని, మనకి
తోచినవాళ్ళని చంపుతాము.....మీ ఇవ్వం; మీరు ఏమిచేసుకొన్నా సరే.
నేను మాత్రం కలగచేసుకోను.” అతని కంఠస్వం అంతకంతకు తీవ్రమయింది.
నిట్టూర్పు విడిచి ఆతాత్తుగా కంఠస్వం తగ్గించి నెమ్మదిగా చెప్పుడం ప్రారం
భించేడు.

“అది న్యాయం అంటారా? హంతకుడిని అనుకుంటున్నారా నమ్మ?
నాకు కూడ హృదయం అనేది వుంది. ఇదివరకు చేసినదిచాలు.....”మళ్ళీ
గట్టిగా ఆరున్న చెప్పడంమొనరెట్టేడు. “గెయిన్ కి పదకొండుగురు పిల్ల
లున్నారు. నేను వాళ్ళని బయటికి గెంట్టేనేటప్పుడు ఎంతదీనంగా ఏడ్చేరు!
ఆ ఏడుపు మాచి నా గుండెలు నీయిపోయేయి. అంతమందిని బయటికి
గెంట్టేసి, నిలువ నీడకూడా లేకుండా చేసేము....ఆ దృశ్యం చూడలేక లాప
లికి వెళ్ళిపోయేము. అలావాళ్ళ ముఖాలమీద కత్తివేస్తే నెత్తురుచుక్క లేదు.
అతని కోడలు మూర్ఖ.....పిల్లలు.....అబ్బా!మీరు మాత్రం.....”

“ఆ ఏడ్చేది ఏదో గట్టిగా యేడు! బరువు తగ్గుతుంది,” అన్నాడు
సగుల్లావ్, అండ్రీకని చూస్తూ.

“ఏనుస్తోనే వున్నాను. సాపా, పుణ్యం ఎరగని పసిపిల్లలు...” అండ్రీ కంఠం రుద్దమైపోయింది. నోరు తెరచి వెనుదిరిగి బల్లనానుకొని నిలబడ్డాడు అంతా నిశ్శబ్దం.

డేవిడ్‌తో నెమ్మదిగా లేచి నిలబడ్డాడు. అండ్రీ దగ్గరికి వెళ్ళి, అతని జబ్బుపుచ్చుకొని తన వైపుకి తిప్పుకొన్నాడు. భారంగా ఉండిపోయిస్తో, అండ్రీ ముఖంలోకి మాస్తో ముట్టాడడం మొదలెట్టేడు.

“వాళ్ళకోసం విచారిస్తున్నాను.....వాళ్ళని దయదలచాలంటారు. వాళ్ళు చున్న ఏమేనా దయదలేవురా? మళ్ళిల కన్నీళ్ళు చూసి, శత్రువులు ఎన్నడేనా ఏద్యేగా? వాళ్ళ వ్రాగ్యానికి బలమైన వాళ్ళ అనాథ పిల్లలను చూసి ఒక కన్నీటిబొట్టు కూడా రాలేదే వాళ్ళకి! సరే! ఒక్క-విషయం చెబుతా. వినుండి. ఒక పర్యాయం సమ్మెలో పాల్గొన్న నేనొక మనిషి మా తండ్రిని మైబీరియా ప్రవాసానికి పంపించేడు. నలుగురు పిల్లల్ని పోషించవలసిన భారం మా అమ్మమీద పడింది. అందరికంటే నేనే పెద్దవాణ్ణి. తొమ్మిది సంవత్సరాల కూడా నిండా లేవు. ఒక్క చూటకూడా ఎదురేత్తు లేదు. అందుచేత ధన సంపాదనకోసం మాతల్లి.....నాకేనే చూడండి!.....మేము ఆకలిచేత చచ్చిపోకుండా, ఇంత గండేనా పోసి పాత్రాలు నిలబెట్టడానికి, నీగ్ల చంపుకొని వీధులపంట బయలుదేరి వెళ్ళేది. తిరిగి, తిరిగి, ఎవరినో కూడా తీసుకొని ఇంటికి వచ్చేది. అప్పుడు మేమంతా ఒకటే గదిలో వుంటూండే వాళ్ళం. అగ్గి సన్నంగా, తల ఎత్తులే అటుక నెత్తికి తగ్గుతున్నా, సారంగంటా వుండేది. మా కుటుంబానికి అంతే ఒకటే మంచం, అందుచేత నేను మిగతా మగ్గురు పిల్లల తోను నేలమీద పడుకొనేవాడిని. దోచిన్న తెర అడ్డం కట్టి వాళ్ళు ఆ మంచంమీద పడుకొనేవారు.....నేను తొమ్మిది సంవత్సరాల కుర్రాణ్ణి..... ఆ సమయంలో కూడా వచ్చేవాళ్ళు తప్పతాగి ఒక్క తెలియని స్థితిలో వచ్చేవారు. పిల్లలు ఏడవకుండా నేను ఉరుకో పెట్టవలసి వచ్చేది.మా కళ్ళనీళ్ళు చూసి ఎవరైనా జాలిపడ్డారా? కామ్రేడ్! వింటున్నారా? అవిధంగా సంపాదించిన కొద్ది ఆదాయం మరునాడుదయం తీసుకొని వెళ్ళేవాడిని.....”

జేవిడోవ్ పట్టుపట్టుపట్టు కొరుకుతూ చెయ్యివీలేడు. “మా ప్రాణాలు నిల బెట్టుకొనడానికి, ఆ డబ్బులతో ఇంత రొట్టి కొనుక్కుని తినేవాళ్లం...”. అలాత్తుగా బల్లమీద గుడ్డేడు. “అటువంటిక్రూరుల్ని రాక్షసుల్ని ఎల్లా దయదలుస్తావు?”

మళ్ళీ అంతా నిశ్శబ్దంగా వున్నారు. జేవిడోవ్ గదిలో పచారు చేస్తున్నాడు. అండ్లీ మాట్లాడక వూగుకున్నాడు. కొంతసేపటికి జేవిడోవ్ వెనుక నుంచి అండ్లీ జబ్బులు పట్టుకొని, బల్లమీద కూర్చోవెట్టి, పక్కని తను కూడా కూర్చున్నాడు.

“మీ మనస్సు సరిదిపోయింది. నిచారిస్తూ వచ్చి, “నేనువని చెబుతున్నాను.....పిల్లలు.....నానీ, అని అడుగుతూ అర్థం చేసుకుంటారా? మీరు ఆ సందేహం మార్చుకుంటారా? మంచిచెడ్డలు తర్కించండి. భగ్యవంతుల ఆధులు జప్తు చేసి, వారిని ప్రాణాపం పంపించడం అన్యాయం అంటారా? మళ్ళీ ఆలోచించండి. అధిక సంఖ్యకుల అభివృద్ధి సాధ్యములకు అటుంకముగానున్న కొద్దిమంది భగ్యవంతులను తొలగించి.....ఇంతటినుంచియైనా ఈఅన్యాయం జరగకుండా చెయ్యడం మన విధి! ఈ గ్రామంలో సోదరులు ప్రభుత్వపు ప్రతినిధులుగానున్న మీకునేను చెప్పవలసి రావడం విచారకరమైన విషయం.” జేవిడోవ్ తన సత్వ తేచ్చిపెట్టుకున్నాడు. “ఈ భగ్యవంతుల్ని అందరినీ తెల్లసముద్రములోని సోలాస్కీ ద్వీపానికి కాదు, సరకానికి పంపించినా దోషంలేదు. ఎక్కడికి పంపినా చచ్చిపోరు: మరేమీ భయంలేదు. ఒక్క మంచి కష్టపడి పని చేస్తే ఇంత తిండిపొరేస్తాం. నూతన సమాజ స్థాపన జరిగిన తరువాత మన క్రామిక వర్గం ఆ భగ్యవంతుల సంతానానికి సరియైన శిక్షణనిచ్చి సన్మార్గానికి తిప్పుతారు. భగ్యవంతులు బీదలు అనే భేదం నశించి పోతుంది.” జేబులోనుంచి సిగరెట్టు వెట్టి తీసేడు. కాని వేళ్ళు వణుకుతూ పట్టు తప్పియుండడంచేత చాలాసేపటివరకు సిగరెట్టు తియ్యలేకపోయేడు.

జేవిడోవ్ మాట్లాడుతున్నంతసేపు, నగుల్నోవ్ ముఖంకొర్రుంకత ఎర్రపడిపోయింది. శరీరం అంతా చురుగుడుపొసినట్లు పోసింది. ఇంతసేపు

కూడ అండ్రీ రెప్ప వాల్చకుండా నగుల్నావ్ ముఖంకేసి చూస్తాన్నాడు. అంతలో అతడుగా అండ్రీ లేచి నిలబడ్డాడు. నగుల్నావుకూడాకుర్చీ వెనక్కి గంటేసి లేచి నిలబడ్డాడు.

“దోహో! శ్రామికవిప్లవం ఎల్లానడిపిస్తాన్నావు నువ్వు! వాళ్ళనిమాసి తాలిపడుతున్నావా! చూడు.....వేలకొలది ముసలివాళ్ళని, అడవాళ్ళని, పిల్లల్ని వరసగా నిలబెట్టి, విప్లవంకోసం నాళ్ళందరినీ కాల్చేయాలని చెప్పావో. నాతో. నాతో...బెదురు లేకుండా, మరతుచాకితో అంతమందిని వరసబెట్టి కాల్చి చంపేస్తాను.” అని గర్జించేడు నగుల్నావ్.

“కాల్పడం చాలించి కూర్చోండి ఒక్కసారి.” అన్నాడు జేవిడోవ్ తొట్రుపాటుతో.

దోహో అడ్డం ఉన్న కుర్చీ విసిరిపారేసి అండ్రీ నగుల్నావు మీదికి ఉరికేడు.

“ఒళ్ళు తీట వదులుస్తాను, రా!” అన్నాడు. నగుల్నావ్.

అతని ఎడమచెయ్యి కత్తిబరగోసం, కుడిచెయ్యి కత్తిపిడిగోసం వెతికేయి.

అండ్రీ కండువతీరిగి బలిసియన్న మకార్ ని కాగలిచేసి పట్టుకున్నాడు.

“ఇతనికి ఒళ్ళు తెలియడం లేదు. మీరువచ్చి పట్టుకోండి.” అన్నాడు మకార్ జేవిడోవుతో.

* * * *

వారు ముగ్గురు స్కూలు దగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి, మీటింగుకువచ్చిన జనంతో హలం తాటేటకిలాటడుతూండీ. లోపల స్థలం లేకపోవడంచేత గుమ్మం దగ్గర అడవాళ్ళు పిల్లలు అంతా ఒకరినొకరు తోసుకుంటూ నిలబడివున్నారు.

బద్దలయిన నెదవులమీద కరుడు కట్టిన రక్తంతో, పాలిపోయిన ముఖంతో, అందరికంటే ముందుగా నగుల్నావ్ వచ్చేడు. జనంఅంతా ఒత్తిగిలి లోపలికి దోవయిచ్చేరు. అతని వెనక జేవిడోవ్ వచ్చేడు. అరిన్ని చూడగానే గుసగుసలు బయలుజేరేయి.

“జేవిడోవ్ ఇతనేనా!” ఒకయువతి అతన్ని వేరెత్తిచూపిస్తూ అడిగింది.

“ఆ ఒకరుకొంటు తొడుక్కున్న ఆయన..... అంత ఎక్కువ పెద్ద కాదుకాదు...”

“అయితే ఏమి! నుంచి ఎముకపుస్తే ఉన్నవాడు. అతనిమెడ లెగబలిసి దున్నపోతు మెడలా ఎల్లాఉందో చూడు. ఇంకాబాగా మేపమని మనదగ్గరికి పంపించేరు అతన్ని.” గుండ్రటి నీలికళ్ళతో చూసి నవ్వుతూ అంది ఒకయువతి.

“చూడండి, చేతులెంత బలంగా ఉన్నాయో! కాగిలించుకున్నాడంటే పక్కఎముకలు విరిగిపోవలసిందే!” అంది నటాలియా, కనుభూమలు తిప్పతో.

“పాపం, మన నటాలియాకి మొగుడు లేకపోవడంచేత, ఎవడేనా మొగాడు కనిపించడం తడవు—ఎంతసేపూ అదేదృష్టి.” అని ఒకయువకుడు ఎత్తిచూపిస్తాడు.

“ఎవరో కొట్టివట్టున్నారు, నెత్తిమీద. కట్టుకట్టి ఉంది.”

“తలపోటుచేత అల్లా కట్టుకున్నాడేమో.”

“కాదు. టీటా.....”

“ఏమర్యా! పరాయి మొగాడివైపు అల్లా చూస్తారెందుకు గుడ్లుమిట కరింది! నాకంటే అందంగా వున్నాడా!” అని ఒక కోసక్కు పకపక నవ్వుతూ చుట్టూ వున్న ఆడపిల్లల్ని చేతులు జాపి పోగుచేసి, గోడవైపుకి నొక్కివేళ్ళు అంతా నవ్వుతూ, అరుస్తూ, ఆ కోసక్కుని గుద్దుతూ, జుట్టు లాగుతూ నానాగల్లంతూ చేసేరు.

జేవిడోవ్ గుమ్మం దగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి ఉక్క చేత చెమటపోసింది. జనంలోనుంచి చుట్టలపొగ లేస్తూ ఉంది. వోడ్కావాసనగుప్పుమని కొడుతూంది. ఆడవాళ్ళున్న చోటునుంచి సెంట్లవాసన, కొత్తబట్టలవాసన వస్తూంది. ప్రజలంతా పట్టుమిది లేనెట్టిలలాగ దగ్గరగా కూర్చున్నారు.

జేవిడోవ్ వేదిక ఎక్కుతూ, “ఆడవాళ్ళు చాలా మోటుతనంగా వ్యవహరిస్తూన్నారు” అన్నాడు. వేదికమీద రెండు స్కూలు డస్ట్రులు మాత్రం

వున్నాయి. డేవిడ్‌తో సగుల్నీవులు కూర్చున్నారు. రజ్జుట్నీవ్ సభ ప్రారంభంచేసేడు. కొంతసేపు ఉపన్యాసం చెప్పి, “పార్టీయొక్క జిల్లా కమిటీ ప్రతినిధియైన కామ్రేడ్ డేవిడ్‌వు, సమిష్టివ్యవసాయ డ్రేఠ్రాలని గురించి వివరంగా చెబుతాడు. ఇంతటితో నేను విరమిస్తున్నాను.” అని ముగించి కూర్చున్నాడు.

హాలంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది. డేవిడ్‌వ్ సర్దుకుంటూ నెమ్మదిగా లేచి నిల్చున్నాడు. ఒక అరగంట వరకు ఉపన్యాసం చెప్పేటప్పటికి గొంతుక బొంగురుపోయింది. సభికులందరు నిశ్శబ్దంగా వింటున్నారు. కుభ్రమైన గారి రావడానికి తగినన్ని కిటికీలలోకపోవడంతో, ప్రజలు కిక్కిరిసి కూర్చోవడంతో ఉక్కపోసే గారి పీల్చడంకూడా కన్పించగా వుంది. వేదికమీదనున్న రెండు లాంతర్ల వెలుగుక, ముందువరుసలో కూర్చున్నవారి ముఖాలమీద చెమట సువ్పంగా కనిపిస్తోంది. డేవిడ్‌వ్ ఉపన్యాసం ఇచ్చినంతసేపూ ఎవ్వరూ అడ్డుప్రశ్నలు చెయ్యలేదు. కాని ఉపన్యాసం అపి మంచినిశ్శబ్దం అందుకొనేటప్పటికి సభ్యులు ప్రశ్నల వర్షం కురిపించేరు.

“ప్రతివస్తువు సమాజపరం చెయ్యబడుతూందా?”

“ఇశ్వనివయంలో ఏమిచేస్తారు?”

“ఈ సమిష్టి వ్యవసాయ డ్రేఠ్రాలు తాత్కాలికమా— లేక స్థిరంగా వుంటాయా?”

“సమిష్టి వ్యవసాయ డ్రేఠ్రాలలో చేరక ఎవరి భూములువారు స్వంతంగా నేవ్వం చేసుకొనేవారని ఏమిచేస్తారు? వారిభూములు ప్రభుత్వము వశపరచుకుంటుందా?”

“భోజనాలుకూడా అంతా కలిసేవా?”

డేవిడ్‌వు ఆ ప్రశ్నలన్నింటికీ సంతోషంగా, పూర్తిగా సమాధానం చెప్పేడు. వ్యవసాయ సంబంధము లైన విషయాలు వచ్చినప్పుడు వగుభీష్మీవు, రజ్జుట్నీవ్‌లు సహాయం చేసేవారు. తరువాత సమిష్టివ్యవసాయ డ్రేఠ్రం యొక్క ‘కాన్ఫిట్యుషనల్ డ్రాఫ్టు’ చదివి వినిపించేడు. సభ్యులు ఇంకా

ప్రశ్నలు జేస్తూనే వున్నారు. నక్క చర్మంతో వేసిన మూడుమూలల ట్యాగ్ పెట్టుకొని, నల్లటి గొట్ట్రెచర్మం కప్పుకొన్న ఒక కోసమ్మ మధ్యవరసలలో నుంచి లేచి నిలబడి కొంతసేపు మాట్లాడడానికి ఆనకాళం ఇమ్మని కోరెడు.

“నేనుకూడా సాధారణ క్షుణ్ణులీకుడనే. నేను చెప్పేది ఏమిటంటే — సమిష్టివ్యవసాయ డ్విత్తం ఏర్పరచడం అనేది మంచి ఆలోచనే; అందుకేమీ సందేహంలేదు. కాని ఇంకా మనం ఆలోచించవలసిన విషయాలనేకం వున్నాయి. ‘అంతా సిద్ధంఅయింది. ఇంకా మనం అనుభవించడమే తరువాయి.’ అనే ఉద్దేశ్యంతో మనం సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విత్తంలో చేరడమంత తేలివితక్కువ పని ఇంకొకటి వుండదు. ప్రభుత్వంచేత ఇక్కడికి పంపబడిన మన కామ్రేడ్ మన నందరం కలసి ఏచేసేస్తుంటే చాలా లాభం వుంటుందని అంటున్నారు. కామ్రేడ్ లెనిన్ కూడా ఇదే అభిప్రాయమును అనేకవోట్లు వ్యక్తపరిచేరని కూడా చెబుతూన్నారు. కాని ఈ కామ్రేడ్ ప్రతినిధికి వ్యవసాయవిషయమై ఏమీ అనుభవం లేనట్లుతోస్తోంది. ఆఖరుకు పేడితోక పట్టుకోడంకూడా తెలియదనుకుంటాను. మొదటినుంచి ఫ్యాక్టరీలలో పనిచేసియుండడంచేత, ఆయనకు వ్యవసాయ సంబంధమైన అనుభవంలేదంటే దాల్లో ఆశ్చర్యంలేదు. ఆ కారణంచేతనే ఆయన అంచనాలో కొద్ది పొరపాట్లు కనిపిస్తోన్నాయి. నా ఉద్దేశ్యప్రకారం ప్రజలందరిని సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విత్తాలలో ఈ క్రిందివిధంగా చేర్చాలి: తగినన్ని పశువులుఉండి చాగా కప్పపడి పనిచేసేవాళ్ళ నందరను ఒకదానిలోకి, బీదవాళ్ళ నందరను ఒకదానిలోకి, ధనికుల నందరను ఒకదానిలోకి, చేర్చి మిగిలిన సోమరిపోతులనందరిని నెటిల్చేయటంలోకి పంపించి పని నేర్పాలి. అందరిని గుడ్డుగుచ్చి ఒకే సమిష్టివ్యవసాయ డ్విత్తంలోకి చేర్చడం శుద్ధ తెలివితక్కువ పని; ఉపయోగంకూడా ఏ మాత్రము వుండదు. మనవాళ్ళు ఏదో సామ్యుంచెబుతారా—అట్లా వుంటుంది. ఆకొళ్లలో ఎగిరే నాంసని, నీళ్ళలో తిరిగే చేపని, కదలకుండా పడియుండే రాయిని ఒకదాని కొకటి ముడిచేసేస్తు ఉంటుంది.”

సభికులు నవ్వారు. వెనక బల్లమీద కూర్చున్న ఒక యువతి బాధచేత

గట్టిగా అర్పించి: వెనువెంటనే మరొకవ్యక్తి “అ అల్లరి చేసేది ఎవరు, అక్కడ? మీకేమీ మంచి- చెడ్డ ఏమీలేదు! ఇది మీ పడకగది అనుకున్నారా ఏమిటి, సరసాలు ఆడడానికి?” అని కేకేసేడు.

నక్కచర్మం టోపీ పెట్టుకొనిన కోసమ్మ జేబురుమాలుతో ముఖం తుడుచుకొని మళ్ళీ ప్రారంభించేడు. “రైతు ఎడ్లలో మంచివాటిని ఏరి ఏవి ధంగా జతలు ఏర్పాటుచేస్తాడో, అల్లాగే మనంకూడ ప్రజలలో ఏరకానికా. రకం వేరవేరే ఏర్పాటు చెయ్యాలి. తెలివైనరైతు, సమానమైన బలం, ఎత్తు ఉన్నవాటినే జత చేస్తాడు. ఒకడుంచిఎద్దుని-ఒక బక్కఎద్దుని జతచేసే ఏమవుతుంది? బలమైన ఎద్దు ముందుకు లాగుతూంటే, బక్కఎద్దు వెనక ఈడిగిలపడుతుంది. అందుచేత ఈ బక్కఎద్దు మూల్కాన్ని బలమైన ఎద్దుకూడా అగిపోవలసివస్తుంది. అటువంటి వాటిలో పని ఎట్లా సాగుతుంది? మన కౌమేడో, ఒక్క భాగ్యవంతులుతప్ప మిగిలిన గ్రామం యావత్తు ఒక సమిష్టి వ్యవసాయ డేక్షన్లోనే చేరాలన్నారు. దాని పర్యవసానం ఏమవుతుంది? వైన చెప్పినదే!”

లబిష్కిన్ లేచి, కోపంగా, ఉపన్యాసమని వైపు తిరిగేడు.

“కుక్కా! మహాకోస్తున్నావు సారకాయ కోతలు.....మేము అంత ఆడవాళ్ళం కాము, నువ్వుచెప్పే వాటికన్నీటికి ‘ఊ’ కడుతూ, దోమలు దూరీలా నోరుతెరుచుకొని కూర్చోడానికి!” అంతానవ్వడం. “ఈ మీటింగు కు వచ్చినవాళ్ళంతా శుద్ధచవటలని ఊహిస్తూన్నావేమో.” ప్రజలవైరగబడి నవ్వుతూ గొల్లుచున్నారు. నగుల్నావు పెదవులమీదికి కూడా చిరునవ్వు పోకింది. లబిష్కిన్ పెద్దగొంతుకతో, అంత గొడవలోనూ కూడా ఖంగు మని వినిపించీలా మళ్ళీ అందుకున్నాడు;

“ఇంతలా నీ స్వబుద్ధి కాదు; ఎవడో చెప్పిపెట్టేడు నీకు!”

సభలో పెద్ద గడదెడల బయలుదేరింది. రజ్జుట్నోన్ లేచి, అతికష్టం మీద సద్దుబాటు చేసేడు. చాలా నేపటివరకు కేకుల వినబడుతూనే ఉన్నాయి.

“ఏడికికూడా ఏ మార్కెటా చెయ్యి తడి అయినట్లుంది!”

“చూస్తారేం—బుర్రోపేలగొట్టక!”

నికోలాయ్ లుష్నియా అనే సాధారణుడైన ఒకడు లేచి, మాట్లాడడానికి అనుమతి కోరెడు.

“ఇంక వాదనలు అవసరంలేదు. అనుసరించవలసిన విధానం స్పష్టంగా కనిపిస్తోనేవుంది.” అని నగుల్స్టోన్ హెచ్చరించెడు.

“ఆవిషయం నిర్ధారణగా ఎల్లా చెప్పగలరు! ఆ విధానం నాకున్న పోవద్దు! మీ ఉద్దేశాలకి ప్రతికూలంగా మేము మాట్లాడకూడదా! నా వుద్దేశం ఇది. సమిష్టి కృషిసాయ తేత్రంలో తప్పుకుండా చేరాలనే నిర్బంధం వుండకూడదు. ఇవ్వం అయిందా చేరడానికి, లేకపోతే బయట ఉండిచూడడానికికూడ అవకాశం ఇయ్యాలి. మేము దానిలో చేరకుండా, బయటనే వుండి, అది ఎంతవరకు జనుప్రదంగానున్నదో చూస్తోంటాము. బాగుంటే ముందు ముందుచేరుతాము.”

“ఆ ‘మేము’ ఎవరు?” అని అడిగేడు డేవిడ్ సోన్.

“రైతులనే ఉద్దేశ్యంలో మాట్లాడెను.”

“మీ విషయం మీరు మాట్లాడండి; అంతేకాని అందరి విషయం మీకెందుకు. ఎవరి అభిప్రాయం వాళ్ళే చెబుతారు.”

“నా విషయమే నేను చెబుతుంటు. సమిష్టి కృషిసాయ తేత్రంలో చేరినవాళ్ళు ఏవిధంగా జీవిస్తోన్నారో చూస్తాను. బాగుంది అని తోస్తే, నేనుకూడా చేరుతాను; లేదా, అవసరంగా చేరడం ఎందుకు! మంచిది కాదని తెలిసికూడా చేరే మూర్ఖుడు ఉంటాడా.....”

“నిజం చెప్పేవు!”

“మేమంతా కొంత కాలం పోయిం తరువాత, బాగుంటే చేరుతాము.”

“ఆ-ముందు చేరినవాళ్ళు ఎల్లాంటి మోసజీవితం గడుపుతారో గడపనియ్యండి!”

“నిజంగా చెబుతోన్నాను—తప్పుకుండా చేరండి! చాల్లోచూసేటందుకు ఏముంది?”

“తరువాత అఖివట్కిన్ మాట్లాడుతాడు. అఖివట్కిన్, రా.”
అన్నాడు. రజ్జుట్కిన్.

“నా స్వవిషయం చెబుతోన్నాను నేను. మా అన్న తమ్ములం ఇద్దరం కూడ కలిసి వుంటున్నాము. కాని మాలో మా ఇద్దరికే సఖ్యతలేదు! మొదట అడవాళ్ళు దొమ్ములాడుకుని తైరంపెంచేరు. క్రమంగా వాళ్ళమాలాన్న, నాకూ, మా అన్నకూ కూడ పడిందికాదు. ఇప్పుడు మీరు ఈ గాగ్గిమస్తుల్ని అందరినీకూడా ఒక్కచోటికి పోగుచెయ్యాలనిమాస్తున్నారే! అదిఅసంభవం. మనస్పర్థలు పేచీలు ఇంకా ఎక్కువ అయిపోతాయి. ‘ఇవాన్ నా ఎడ్లచేత పొద్దు అస్తమానమూ పనిచేయించేడు, వాడి గొట్టానికి నేను తక్కువ డిడ్డి చేసి బాగా పేపలేదు’ అని ప్రతీవిషయంలోనూ పేచీలు వస్తున్నాయి. ప్రతి కోజూ అరకలు తోలుకుపోయిపప్పుడు కొట్టుకుంటుంటారు. ఈ పేచీల కోసం అని మిలీషియాని ఇక్కడ స్థిరంగా ఉంచవలసిన అవస్థకూడా వస్తుంది. ఒకడు ఎక్కువ పని చేస్తాడు. ఒకడు తక్కువ పని చేస్తాడు. ఫాక్టరీలో అయినట్లయితే రిగంటలు పనిచేసి, తరువాత ఒక్కనిముషం కూడా అగవుండా చుట్టకాల్చుకుంటోవెళ్ళిపోతాడు.....”

“మీరు ఎప్పుడేనా ఫాక్టరీలో పనిచేసేరా?”

“లేదు. కామ్రేడ్ డేవిడ్తో! కాని నాకు తెలుసును.”

“ఫాక్టరీలో పనిచేసే కూలీలను గురించి మీరు ఏమీ తెలియదు. అటువంటిపప్పుడు ఫాక్టరీలను గురించి, ఆ కూలీలను గురించి, ఉన్నవి, లేనివి నాలుగు కల్పించి చెప్పి శ్రమపడకండి! భాగ్యవంతులుకూడా కూలీలని గురించి, ‘అ-వాడికేమి? కష్టపడి పనిచేసి ఏరోజు తిండి ఆరోజు సపాదించు గుంటాడు; హాయిగా, నిర్విచారంగా బ్రతుకుతాడు. మనకంటే వాడేనయం అంటాడు, అట్లా ఉంది మీరు చెప్పేమాట!”

“సరే, ఆవిషయం మనం ఎత్తుకోవడం మానేద్దం; నియమప్రకారం ఆతని పని అయిపోయిన తరువాత వెళ్ళిపోతాడు. కాని మనం, ఝామురాత్రి వుండి అనగానే దున్నడానికి బయలుదేరాలి. పుకల్లా దున్ని రాత్రిఅయిన

తరువాత ఇంటికివస్తాము. కోటల్లా పనిచేసివుండడంచేత పూజం విసుగెత్తి ఉంటుంది. అయినాకాని ఎడ్లకి మేత వెయ్యడానికి రాత్రి 4,5సార్లు లేవాలి. అందుచేత నిద్రకూడా ఉండదు. ఎడ్లనిబాగా మేపకపోతే మరునాడు అరక కడితే లాగవు. సమిప్తి వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరి నేను బాగా పనిచేస్తానను కోండి. మన 'కోలీబా' వంటివాడు పనిచెయ్యకుండా ఏ చెట్టుకిందో బట్టపరుచుకొని పడుకుంటాడు. బీదవారూ ఎప్పుడూ సోమరితనంగా వుండరనీ, అది అంతా భాగ్యవంతులు కల్పించి చెప్పేవట్టి కథుర్లని, చెప్పే సోవియటు ప్రభుత్వం మాటలలో నీజం ఎంతమాత్రం లేదు. ఎక్కడో ఎందుకు—మన 'కోలీబా'ని చూడండి. నెండు దగ్గర కూర్చుని చలికాగడంతప్ప అతడు భూమి పని చెయ్యడు. తిండి లేకపోతే ఉపవాసాలేనా చేస్తాడుకాని పనివ్యూహం చెయ్యడు. అటువంటి సోమరిపోతుతో కలసి నేను పని చెయ్యడం ఎట్లాగ? నేను సమిప్తి వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరను."

"కొండాల్ ట్ మైడనికోవ్ మాట్లాడతాడు. మైడనికోవ్! లే."

అంత పొడుగు, పొట్టి కాకుండా మధ్యరకంగా వున్న ఒక కోసక్క పెనక వరసలలోనుంచి నెమ్మదిగా వేదికదగ్గరికి బయలుదేరేడు. బూడిదరంగు కోటులోడుక్కున్నాడు. బుడానీ ఆస్తికమైకులు ధరించే, వెలిసిపోయిన టోపీ పెట్టుకున్నాడు. వేదిక ఎక్కి సభికుల వైపు తిరిగి బ్రాజరు కేబులు వెతుకుతోన్నాడు.

"ఉ ప న్యా సం చదువుతోవా?" డెమ్మాఉసుకోవ్ నవ్వుతో అడిగేడు.

"టోపీ తీసిపారెయ్యి!"

"కంతలా వర్ణించినట్లున్నాడు!"

"ప్రతి చిన్నవిషయం కాగితంమీదికి ఎక్కిస్తాడు!"

"చదువుకున్నందుకు ఫలితం ఏమిటి మరి!"

మైడనికోవ్ చిన్న నోటుబుక్కుతీసి లొందరగా పేజీలు తిరగేయడం మొదలెట్టేడు.

“అల్లాగే, నవ్వుకుండండి. ఆ నవ్వు పూర్తి అవకుండానే ఏడవలసి వస్తుందేమోకూడాను.” అన్నాడు కోపంతో. “నాకు అరసర మైన ప్రతివిషయం ‘నోట్’ చేస్తాను. చరువులాను వినండి. ఇంతవరకు అనేకమంది ఉపన్యాసాలిచ్చేరు. కాని అసలువిషయం ఎవరూ ఎత్తుగోలేదు. మనం ఎటువంటి జీవనం గడుపుతున్నామో ఒకసారి ఆలోచించండి.....”

జేవిజోన్ ఆతని ఉపన్యాసం శ్రద్ధగా విన్నడం మొదలెట్టేడు. ముందరివరసలలో కూర్చున్నవారి ముఖాలమీద చిరునవ్వు కనిపిస్తూంది.

“మాకు ఆట్టే ఎక్కువ భూమిలేదు. క్రిందటి సంవత్సరం 12 ఎకరాల భూమి నున్నేమి. నాకు ఒక జుబ్బ ఎడ్లు, ఒక గుర్రం, ఒక ఆవునూత్రం వున్నాయి. మాకుటుంబం—నేను, నాభార్య ముగ్గురు పిల్లలు కలసి—మొత్తం అయిదుగురం. ఇంతమందిలోను పనిచేసేవాడిని నేను వొక్కడినే! ఆ 12 ఎకరాలలోను 90పూడుల గోధుమలు, 18పూడుల బార్లీ, 28 పూడుల ఓట్లు పండేయి. మాకు సం॥కి 60పూడులు వుండాలి. కోళ్ళు మొదలయిన వాటికి 10పూడులు, ఓట్లన్నీ గుడ్డానికి వుండాలి. ఇంక మిగిలేది 38పూడులు. పూడు ఒకరూబులు పది కోపెక్కుల చొప్పున అవి అన్నీ అమ్ముతే మొత్తం 41 రూబులు వస్తాయి. కోళ్ళు, బాతులు మొదలయినవి అమ్ముతే 15 రూబులు వస్తాయనుకోండి” ఆతని ముఖంలో విచార రేఖలు కనిపిస్తూన్నాయి. కంత స్వరం తీవ్రం అయింది. “ఈ 56 రూబులతోను మా కుటుంబానికి కావలసిన బట్టలు, బూట్లు, సబ్బులు మొదలైనవన్నీ వస్తాయా? ఏం మాట్లాడరేం! ఈ విధంగా జీవితం గడపగలమా? పంటలు బాగున్న సం॥లలోనే జీవితం గడపడం ఇంత దుర్భరంగావుంటే, పంటలు పూర్తిగా పోయిన సం॥రం మనస్థితి ఎల్లావుంటుందో ఆలోచించండి! ఏనో కల్లబొల్లిమాటలు చెప్పి మోసగించి సమిప్తివ్యవసాయ శ్రేత్రంలో భేరకుండా చేస్తోన్న బీళ్ళని ఏంచేసినా పాపం లేదు. ఇప్పుడు మనం బీదతనం క్రిందిమెట్టులోవున్నాం. అంతకంటెతక్కువ మెట్టు లేనేలేదు. సమిప్తివ్యవసాయ శ్రేత్రంలో చేరుతే మన యీ బీదతనం పోవాలికాని అంతకంటె పోయేటందుకు ఏమీలేదు.”

“కోండాగిట్! చెప్ప! అల్లా సిగ్గువచ్చీలా బుద్ధి చెప్ప వాళ్ళకి.” అంటూ బిల్కిన్ సంతోషంతో అన్నాడు.

“ఓ, చెబుతాను! కూర్చుని వినను! మీదపై ఎంతసేపూ, మీరవు, పూరి గుడిసె దాటి ప్రసరించదు. గుడిసెలో ఖరీదైనవస్తువు ఒక్కటైనా వుండదు. నడికొప్పుమీద ఆకులకూడా వుండవు. కానీ, అది నాదని మాత్రం సంతోషిస్తూంటారు. కమ్యానిస్టుపార్టీ మిమ్మల్ని నూతన జీవితంలోకి తీసు కొని వెడుతూంది. అప్పుడే పుట్టిన లేదాదని దాని తల్లి పొదుగుదగ్గరికి తీసు కొని వెడితే, పాలు తాగక, ఇటు-అటు గింజుకున్నట్లుగావుండి ప్రస్తుతం మీ ఆవస్థ. నేను ఈ రోజుననే సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేర్చుకోవలసిందని దగ్గభాస్తు వెడుతూన్నాను. ఇతరులనుకూడా చేరవలసింది సలహా ఇస్తున్నాను. కానీ, చేరతల్చుకోనివాళ్ళు చేరేవాళ్ళకి అడ్డురావద్దనిమాత్రం కోరు తూన్నాను.”

రజ్జుటోవ్ లేచి నిలబడ్డాడు.

“సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరడాన్ని గురించి చాలా చెప్పజరిగింది. ముందుచేయవలసిన కర్తవ్యం మీకు తెలిసేవుంటుంది. ఇప్పటికే చాల పొద్దు పోయింది. దీపాల్పకూడా ఆరిపోతున్నాయి. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరడానికి అంగీకరించేవారెవరో చేతులెత్తండి. వుంటుంటయజమానులేయెత్తాలి. మిగిలినవాళ్ళు ఆవసరంలేదు.”

అక్కడికి వచ్చిన 217 గురు వుంటుంటయజమానులతో 67గురు మాత్రం చేతులెత్తారు.

“వ్యతిరేకులవరేనా వున్నారా!”

ఒక్కరుకూడ చెయ్యి యెత్తలేదు.

“మీరు సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో సభ్యులుగా చేరరన్నమాటేనా” అని జేవిజోవ్ అడిగేడు. “అయితే కామ్రేడ్ మైడియనోవ్ అన్నదాల్లో అతిశయోక్తి లేదు.”

“మాకు దాని అవసరంలేదు.” ఒక స్త్రీ కంఠస్వరం వినిపించింది.

“వైడియనోవు మాకు ఆదర్శమా యేమిటి?”

“మా తండ్రి తాతలు సమిష్టి వ్యవసాయ డ్డేత్రాలలో చేరకుండాగా బ్రతక లేదా?”

“బలవంతంగా చేర్చడానికిమాత్రం ప్రయత్నించకండి!”

ఈ కేకలన్నీ అణిగిపోయినతరువాత చీకటిగానున్న వెనక వరసలలో నుంచి ఎవరిదో తీవ్రమైన కంఠస్వని వినిపించింది.

“మమ్మల్ని బలవంతంగా చేర్చడానికి ప్రయత్నిస్తున్నావేమో, జాగ్రత్త! మొన్ననే టిటాక్ నిన్ను తీవ్రమైనదలయేగా కొట్టేడు. ఈ సారి మేము మిగిలినపని పూర్తిచేస్తాం, బాగ్గిత.....”

డేవిడ్‌తో ఉరికిపడిలేచి నిలబడ్డాడు. అంతటా, నిశ్శబ్దంగావుంది. ఒక్కనిమనం నోటు మాటులేకుండా నిస్తుపోయి చూస్తోనిలబడ్డాడు.

“దోస్తీ! టిటాక్ కొట్టిన చెబ్బ బాగా తగలలేదు! నీవంటి దుర్మార్గులంతా ఒక్కడొక్కడ మిగలకుండా నాశనం అవడం నేనుచూస్తా! చావుకి వెనుస్తాననుకుంటున్నావేమో! కలలొకడైనా అనుకోకు! అవసరం వచ్చిందంటే పార్టీకోసం, నాపార్టీ కోసం, కూలీలకోసం నా రక్తంకంటే ధారపోస్తాను. నీవంటి కార్మికశత్రువుల్ని, మానవపితాచాలని, ప్రపంచములో ఎక్కడా నాకురూపాలు లేకుండా చెయ్యడానికి నాకంతంలో పొగిం. వున్నంతవరకు పోరాడుతాను.”

“ఎవరు, అల్లాఅన్నవాళ్ళు?” నగులోవ్ కూర్చునే, తలఎత్తి చూస్తో అడిగేడు.

రజుట్నోవ్ నేడికమీదనుంచి క్రిందికి వురికేడు. వెనక వరసల్లో ఒక బల్లకిరికిరలాడిన చప్పుడయింది. ఇరవైమందివరకు లేచి గోలచేస్తూ బయటికి వెళ్ళిపోయేరు. మధ్యవరసలలోనున్న వాళ్ళుకూడా కొందరు లేవడం మొనరేట్టేరు. ఎవరో కిటికీ అద్దపుతలపులు బద్దలుకొట్టేసేరు. కిటికీలోంచి చల్లటిగాలి రయ్యిమని వీచింది.

“ఫోలో కొడుకు టిహాఫీకాదూ?”

“వాళ్ళని వెంటనే గాగ్గిమంలానుంచి తరిమెయ్యండి!”

“అతను కాదు. అకిమ్మా. టుబ్యాక్ స్కోనుంచి వచ్చిన కోసక్కులు కూడా కొంఠమంది ఇక్కడ వున్నారు.”

“లంజకొడుకులు! ఏరీ! పట్టుకోండి!”

అధికారివరకు మీటింగు జరుగుతూనే వుంది. సమిష్టివ్యవసాయ త్రేత్రానికి అనుకూలంగాను, ప్రతికూలంగాను, అనేకమంది, కంఠాలు బొంగురుపోయాలాగ్గి గంభీరంగా ఉపన్యాసాలు యిచ్చేరు. సభలో అక్కడక్కడ రెండుకత్తులవారు వాదనముదిరి చేతులు కలపడంవరకు వచ్చింది. మైడనికోవ్ సన్నిహితబంధు వొకడు అతనికోటు అడ్డంగా చింపిపారేసేడు. దానిలో ఇద్దరూ కొట్టుకొనడానికి సిద్ధంఅయ్యేరు. డెమ్మా-ఉమకోవ్, ముందువరసలలో కూర్చున్న సభ్యులమీదనుంచి రెండుఉరకలలో. దాటి, మైడనికోవ్ కి సహాయంచెయ్యడానికి పరుగెత్తివచ్చేడు. ఇంతలో డేవిడ్కోవ్ వచ్చి రెండువైపులవాళ్ళని విడతీసేడు. డెమ్మా, చిరిగిపోయిన మైడనికోవ్ కోటుమాపిస్తో ఇల్లా ఆస్తాడు:

“కోండ్ర్యా! ఎన్నిరోజులూ శ్రమపడితే మళ్ళీ ఇటువంటికోటు సంపాదించగలవో ఆలోచించు.....”

“అతనివిషయం తరువాత చూడవచ్చు. ముందు నీ భార్యకి.....”

“అటువంటి వేరాకోలాలు కట్టిపెట్టండి. లేకపోతే బయటికి పంపించెయ్యవలసి వస్తుంది.”

మీటింగు మొదలుపెట్టినది మొదలు ఇంతవరకు మూడుమైడ్ ఈ అవసరపు గొడవ వివరపడకుండా చెవులమీదుగా కోటుకప్పకొని వెనక వరసలలో ఒక బెంచీకింద పడుకుని నిద్రపోతున్నాడు. పేజోళ్ళు కుదుతూ మీటింగుకివచ్చిన ఆదవాళ్ళు కొంతమంది నూదులు, ఊలువుండలు క్రిందజార విడిచి వరండామీద గోడని జేరబడి కునిపాట్లు పడుతున్నారు. చాలామంది అంతక్రితమే ఇళ్ళకి వెళ్ళిపోయేరు. సమిష్టివ్యవసాయత్రేత్రానికి అనుకూలంగా మాట్లాడడానికి అర్హుడీ మళ్ళీలేచి యేదోమాట్లాడపోయేడు, కాని అంతవరకు

గట్టిగా అర్చియుండడంచేత కంఠంపోయి మాట సరిగా వచ్చిందికాదు. కంఠం ముడి పెరించుకుంటూ, చెయ్యిఎత్తి విసురుతూ నిల్చున్నచోటనే కూర్చుని, వుద్రేకంపట్టలేక, ప్రతికక్షియైన 'నికోలాయ్ అఖవట్కిన్'తో, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణం పూర్తి అయినతరువాత అతనివంటివాళ్ళంతా ఏమవుతుందో అభినయించేడు. ఒక బొటనవ్రేలు గోరుమీద మరియొకటి పెట్టి 'చిటిక్కు' మనిపించేడు. నికోలాయ్ తిడుతో లేచిపోయేడు.

పదో ప్రకరణము.

ఎడబాటు.

మైదనికోవ్ మీటింగునుంచి ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి రాత్రి బాగా పొద్దుపోయింది. ప్రకృతంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది. కీమరాళ్ళ రోజుమాత్రావిని పిస్తోంది. తిన్నగా, కోండాట్ దొడ్లోని మాశలపాకలాకి వెళ్ళేడు. ఎడ్ల ముందు గడ్డి లేకపోవడం చూసి గుప్పెడు గడ్డిపకలు వాటిముందర వేసేడు. కాని, మరునాడుదయం వాటిని సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానికి తోలిపెట్టాలన్న విషయం జ్ఞప్తికి వచ్చి, సంబెడుగడ్డి తీసుకొని వచ్చి వాటిముందు వేసేడు.

“ఈరోజుతో మన బాకీ తీరిపోయింది.....ఎవాయ్. తిరుగు! నాలుగు సంవత్సరాలనుంచి, ఒకళ్ళకొకళ్ళం కష్టపడిపనిచేసేము. కాని ఏంలాభం? మీరు నేను కూడ ఒక డొక్కమాడుతూనే వున్నాముకాని— ఒకరికీ కడుపునిండా ఇంత తిండిలేను. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేతులే మీరు, నేనుకూడహాయిగా జీవించవచ్చునని ఆశగావుంది. నేను చెబుతున్న దంతా తెలిసినట్లు, అల్లా తల ఊపుతున్నావెందుకు?” అంటూ చిట్టిమూర వేసియున్న ఒకఎద్దు ముట్టిపట్టుకొనివైకెత్తి, నెమరుకేస్తూన్న దాదలు రెండు చేతులతోను పట్టుకున్నాడు. 6 సంవత్సరాలక్రితం తను ఆ ఎద్దుకోసం రాత్రిం పగళ్ళు ఎల్లా కనిపెట్టుకొని కూర్చున్నది జ్ఞాపకం వచ్చింది. ‘కోండాట్లో’ కాని, దూడల్ని కాచేవాడుకాని లేకప్పుడు ఆ మనులి అవు పొల్లింది. కాని అది మాడుతో వున్న లక్షణాలేమీ కనుపించలేదు. “ఇంకా మాడుతో వున్నట్లు తోచదు. అప్పుడే ఒట్టిపోయి 2 నెలలయింది. పెనవగొడ్తు.” అని కోండాట్ దానిని చూసినప్పుడల్లా అనుకుంటూండేవాడు. కాని నెలకో జులకు ఈనుతుండవగా, సంబరునెలలో, మాడుతోవున్న లక్షణాలు కను పించసాగేయి. ఆ శీతకాలపు రాత్రులలో, ఆవు ఎప్పుడు ఈనుతుందోనని, మెలకువ వచ్చినప్పుడల్లా లేచి చూస్తూండేవాడు. ఆ సంగతి చలి పక్కలు

ఒంచేసింది. దూడని వెయ్యగానేమాసి బాగ్రత్త పెట్టుకపోలే చలికి కొంకరిం
చుకొని చచ్చిపోతుండేమానని భయంతో ఘడిఘడియకు వచ్చి, అవు ఈనిం
దేమానని చూస్తుండేవాడు. ఆ రోజుల్లో అతనికి కంటిమీద కుసుకు కూడా
ఉండేది కాదు. ఆఖరుకు ఒకరోజు వ్రదయం అతనిభార్య 'అనా' గజబావచ్చి
“.....ఈ రాత్రితప్పకుండా ఈనేస్తుంది.” అంది.

ఆరోజు సాయంకాలం అనకుండానే రాత్రిభోజనం చేసేసి, కోం
డ్రాట్ సిద్ధంగా కూచున్నాడు. ఎప్పుడు అవసరం వస్తుందో అని బాంధ్యం
ఆర్చియ్యకుండా వుంచేడు. ఆరాత్రి ఆవుని ఏడుసార్లు చూసివచ్చేడు. ఆఖరుకు
తెల్లవారుగ్గామున ఎనిమిదో పర్యావం దూడల పాకలాకి వెళుతుంటే ఆవు
ఆర్పు వినిపించింది. అతనిరగా పాకలాకి వెళ్ళేడు. అప్పటికప్పుడే ఆవు మావి
వెయ్యడానికి సిద్ధగావుంది. ఎక్కిదూడ ఒకటి చలికి గజగజ వోణుకుతూ,
ఆవు పక్కన నేలమీద పడుకొని తలఎత్తిచూస్తూంది. మావి తింటే పాలివ్వ
దనే నమ్మకం అతనికికూడా వుండడంచేత, ఆవుకి అందకుండా మావి దూరం
గా తోసేసి, లేగదూడనెత్తుకొని ఇంట్లోకి తీసుకుపోయేడు.

“కోడెదూడే!” అన్నాడు కోండాట్ సరితోవంతో.

‘అనా’ క్యాప్ చేసింది. “దేవుడు మనకుండున్నాడు. మనఅవసరం
గర్తించి కోడెదూడనే ఇచ్చేడు.”

అప్పటికి కోండాట్కి ఒక్కటే కోడెదూడ వుంది. ఇంకొక్క
కోడెదూడ వుంటే, ఎదిగి రెండేళ్ళనాటికి అక్కరకువస్తాయని ఇంకో
దూడని కొన్నాడు. క్రమంగా ఆ రెండుదూడలు ఎదిగి పెద్దవయ్యాయి. కోం
డాట్ నాటికి సరిపోయేటంత బండి ఒకటికొన్ని, అద్దనురోజుల్లో దుక్కి
దున్నుకుంటూ, తీగికరోజుల్లో బండిపని చేసుకుంటూ, కాలక్షేపంచేసేవాడు.

ఆ ఎద్దను చూసేటప్పటికి కోండాట్కి కంఠంలో ఏదో అడ్డుపడ్డట్లు
అనిపించింది. కళ్ళనీళ్ళు తీరిగయి. మాట్లాడకుండా అక్కడినుంచి వెళ్ళిపో
యేడు. ఆరాత్రి అతనికి నిద్ర పట్టింది కాదు. చుట్టకాలుస్తూ, ఏదో అలోచి
స్తూన్నట్లు పరధ్యానంగా పడుకున్నాడు.

“చివరకి ఈ సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రం ఎల్లా పరిణమిస్తుందో? ఎటువంటి చిట్టలు వచ్చినా, వెనెతియ్యక, తలపెట్టిన పని చివరకంటా కొనసాగించాలని, నాలాగ, అంతా పట్టుదలగా పనిచేస్తారా? ఇంటిపుట్టి పెరిగిన దూడల్ని, ఈ కోజు వదిలేసి, ఇతరుల చేతిలో పెట్టడం అంటే మనస్సుకి చింతగానే వుంది. అయితే మాత్రం—తిప్పుతుందా? స్వంత ఆస్తిమీద వుంచే మమకారాన్ని చంపుకోవాలి. ఆ విషయం ఇంక తలంపుకేనా రాకుండా చెయ్యాలి!” అతని భార్య పక్కని గుఱుపుట్టినిద్రోసాతూంది కొండాబ్ట్ చీకట్లోకి చూస్తూన్నాడు. కాని అతనికి శృతి దృష్టి లేదు. “అయితే ఈ కేకపిల్లల్ని, గొక్రొల్ని ఏమిటి — చెయ్యడం? వాటిని వెచ్చగా వుండేబోట వుంచి బాగుత్తగా చూస్తుందాలి. మిగిలినవాటితో కలిసిపోతే, వాటిని ఆనవాలుపట్టి నేరచెయ్యకలమా? ఆవుల విషయం ఏమిటో? పిట్టన్నుటిని పోషించడం ఎల్లాగ? కొన్ని చచ్చిపోవచ్చు. కొన్ని కోబాలు పోయినతరువాత ఎవరిమట్టుగువారు భయపడి ఒక్కొక్కరే తప్పుగుంటే? ఈడూరు వదలి ఎక్కడికేనా లేచిపోవలసింది నేను. ఇప్పుడు ఉన్నది కాస్తా కూడా తుడిచిపెట్టుగుపోతుంది.” అని ఈవిధంగా ఆతను ఆ రాత్రంతా ఆలోచిస్తూనేవున్నాడు.

తెల్లవారుగ్గామున కొంచెం కలతనిద్రోపట్టింది. ఆ నిద్రలోకూడా ఈవిషయాన్ని గురించిన కలలే! సమిష్టివ్యవసాయ విభానములోని ముఖ్య నూత్రం అతనికి బోధపడలేదు. చివరకు అతికష్టమీద స్వంత ఆస్తిమీద వుండే ప్రేమపాకాలు తెంపెనేడు.

మరునాడు వుదయం, భోజనం అయినతరువాత, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరేటందుకు దరఖాస్తురాస్తోకూర్చున్నాడు. తప్పులు రావడంచేత రెండు మూడు కాగితాలు చింపేసి, చివరకు:

“కమ్యూనిస్టుపార్టీ యొక్క గ్రీమాచీగా మకాఖకు కార్యదర్శియైన కామ్రేడ్ మకార్ సగుల్నోవ్ కి—

“దరఖాస్తు”

“మధ్యతరగతి రైతుసయిన కొండాబ్ట్ క్రొస్తోఫోవ్ మైద ని కోవ్ అను నేను, నా భార్య పిల్లలతోను, అస్తి అంతతోను, సమిష్టివ్యవసాయ క్షే

తొంలా సభ్యుడుగా చేరదలచితిని. కనుక నన్ను దానిలో చేర్చుకొని మాతన జీవితం గడిపే అవకాశం కలుగ చెయ్యవలెనని కోరుతున్నాను. అన్ని బంధుల కన్నీటిని నేను అంగీకరించుచున్నాను."

"క. మైడెనికొవ్."

అనివార్తను.

"చేరడానికీ నిశ్చయించేరా!" అంది ఆతని భార్య.

"అవును."

"దూడల్ని కూడా తీసుకువెడతారా!"

"అ-తీసుకువెడతాను. పికాచంలా అల్లా చూస్తావెందుకు! నీకు ఇష్టం లేనట్టుంది! నీకు నచ్చ చెప్పడానికి పడ్డ ఈ కంఠకోమ్రతా వృధా అయిందీ! ఎంత తోస్తే అంతే కాని, వైవాళ్ళు ఏమి చెప్పినా, వివదం అంటూ లేదు."

"కొండాగ్రాట్! ఆవు విషయం తప్ప నాకూ ఇంకో విచారం లేదు. చేరడం నాకూ ఇష్టమే. కాని ఆ ఒక్క విషయం తలచుకుంటే మాత్రం ఎందుకో తెలియదు—విచారంగా వుంటుంది." అని నవ్వుతూ, చేతిలో గుడ్డతో కళ్ళ నీళ్ళు ఒత్తుకుంది. ఇదంతా చూసి 'క్రిష్టమ్యా' అను నాలుగు సం॥ల వయస్సు గల వారిపిల్ల కూడ ఏదవదం మొదలెట్టింది.

కొండాగ్రాట్, ఆవుని, ఎడ్లని వీధులలోకి తోలి, ఒక గుఱ్ఱం ఎక్కి, వాటిని నీళ్ళు పెట్టడానికి ఏటికి తోలుకు వెళ్ళేడు. అవి నీళ్ళు తాగి ఇంటికి వచ్చేయి. కాని కొండాగ్రాట్ వాటిని అడ్డంకొట్టి, స్టావియట్ ఆఫీసు కైపు వుల్పించేడు.

అడవాళ్ళు కిటికీలలోను, గుమ్మములలోను నిలబడి కొండాగ్రాట్ వైపుకి ఆకర్షణముగా చూడసాగేరు. కొనస్కూలు వాకళ్ళలో దడులను అనుకొని నిలబడి చూస్తాన్నారు. అంతమంది అతని వైపు చూడడంచేత అతని శరీరం బరు వెక్కిరిస్తూ తోచింది. కాని మలుపు తిరిగేటప్పటికి సోవియట్ ఆఫీసు యెదుట వీధి అంతా గుఱ్ఱాలు, ఎడ్లు, ఆవులు, గొర్రెలు మొదలైన వాటితో నిండి వీధి అంతా కోలాహలంగా ఉంది. పక్కనందులో నుంచి లుబిష్కిన్, ఆవు

కొమ్ములకి తాడుపోసి బలవంతంగా లాక్కొస్తూన్నాడు. వెనకనుంచి, మెడలోతాడుతో దూడఒకటి వస్తోంది.

“వీటితోకలు అన్నీ కలియిస్తే తోలుకుపోదం.” అని బువిస్కిన్ వేళాకోళంగా అన్నాడు. కాని, ఎందుకో అతనుకూడ దీకాకుగానే ఉన్నాడు. క్రిందిదాడమీదతగిలి దెబ్బ కొద్దిగా రక్తంచిమ్ముతూంది.

“అదెబ్బ ఏమిటి!

“రహస్యం ఎందుకు! నా భార్యకంటే ఎవరున్నార? ఆవుని తోలు కొని వస్తూంటే, తోలుకువెళ్ళడానికి వీలులేదని అడ్డంపచ్చింది. కాని నేను విడిపోవడంచేత దెబ్బలాటలోకి దిగింది. నమ్ముతావో లేదోకాని పశ్యంబకటి తీసుకొని మీదికి వచ్చింది. దానితో నాబిల్లు మండిపోయింది. ‘అ! బోర్ని విక్కునికొట్టే సాహసంవుందీ నీకు!’ అంటూ చేతిలోవున్న కర్రతో ఒళ్ళట్టి న్ని కొట్టేను.....”

గ్రామస్థానియటు ఆకీసునుంచి వాటినిన్నిటిని టిటాక్ యింటికి తోలుకువెళ్ళేడు. ఇదంతాచూసి, అంతవరకు ‘చేరువామా-నద్దా’అని ఆలోచిస్తోన్న మరిపండ్లెందుగురు కోసమ్మలు ఆ ఉదయమే దర్శనాస్తులు పెట్టి పశువుల్ని తోలుకొని సున్నివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరడానికి వచ్చేరు.

ఇద్దరు పనివాళ సహాయంతో నగుల్నావ్, ఆ పశువులన్నీటినికట్టుటకు వీలగుట్టు పాకలు బాగుచేయించి, గుంజలుపాలి, కావలసిన ఏర్పాట్లు అన్నీ చేసేడు. గ్రీమాచీలాగ్ లో ఏర్పాటు చేయబడ్డ మొట్టమొదటి సమిష్టి పశుకాలలు ఇక.

పదకొండో ప్రకరణము.

జ పు.

కోండాబ్, లిబ్బిన్ గో కలసి, గోతులు తవ్వి రాటులుపాటు తూన్నాడు. లిబ్బిన్ వెత్తితొడనున్న నల్లటి బోసేకిందనుంచి చెనులుకారు తూంది. ఒకరుస్తో నే, అతడు వంచినదుము ఎత్తకుండా పనిచేస్తో న్నాడు. కొంతసేపటికి పని అంతా పూర్తి అయింది. బయట నిలబడియున్న 28 జతల ఎడ్లని తోలుకువచ్చి ఆపాకల్లో కట్టే సేరు. వాటివెళ్ళ చెమటకితడిసి ఒంటిని అంటుకొనిపోయిన కాకిట్టిల్లు చొక్కాలో సగుల్నోవ్ వచ్చేడు.

“మకార్! 10 నిముషాలు పనిచేసేవో, లేదో—ప్పడే నీశరం అంతా చెమటపడుతూ ఎల్లావుండో చూడు. చొక్కానుంచి చెమట పిండవచ్చు. ఈమాత్రంపనికే అలసిపోనే నువ్వు పని వీంచెయ్యగలవు!” అన్నాడు లిబ్బిన్. “చూడు! నేళ్లా పనిచేస్తావో! గుంపం పుచ్చుకున్నానంటే రాళ్లు కూడా వణకాలి. టీటాక్ దేకాదూ యీగునపం! బాగా వుంది. ముందు ఆ కోటు తొడుక్కో. లేకపోతే చలిగాలి తగిలి జలుబుతీస్తుంది.”

సగుల్నోవ్ కోటు తొడుక్కున్నాడు.

“వెనక యుద్ధంలో విషవాయువు తగిలినప్పటినుంచి, ఏమాత్రం పనిచేసినా ఒకర్లువస్తోంది. ఇక్కడపనిఅంతా పూర్తి అయిపోయిందే! బాగుండు! ఇప్పుడు చూడు! వరసగా ఇన్నిపనువుల్ని కట్టేస్తే కల కల లాడుతూ ఎల్లా వుండో!” అంటూ సగుల్నోవ్ సంతృప్తిని వెళ్ళక్కేకళ్ళతో ఎడ్లకేసి చూసి అన్నాడు.

పాకలలో ఖాళీలేకపోవడంచేత, ఆవుల్ని బయట కడుతూన్నారు. ఇంతలో రబ్బట్నోవ్, డెమ్కావచ్చేడు. అండ్రీ, సగుల్నోవ్ బుజుంమీద చెయ్యివేసి కొంచెం పక్కకి తీసుకొని వెళ్ళేడు.

“మకార్! నిన్నటి సంగతి మనస్సులో ఉంచుకోకు. పసిపిల్లల ఏడ్పులు విశేటప్పటికి మావాడు జ్ఞాపకంవచ్చి, మనస్సులో ఒకవిధమైన బాధ కలిగింది.”

“ఇల్లాంటివాడవు—నువ్వు ఎందుకు పనికివస్తావో నాకు తెలియకుండా వుంది.”

“నావిషయంలో వెనకటిలా లేవు నువ్వు; నీముఖం చూస్తే స్పష్టంగా తెలుస్తోంది.”

“ఇంక ఆవిషయం కట్టిపెట్టు — చంపుకుతున్నావా? ఎక్కడికి—బయటదే లేవు? పశువులికి గడ్డిలేదు. కొంచెం తెచ్చివేద్దం. డేవిడ్‌తో ఎక్కడా కనిపించడంలేదు—ఏం చేస్తూన్నాడు?”

“అయన, ఆర్కామ్మా కలిసి సోవియట్ ఆఫీసులో దరఖాస్తులు చూస్తూన్నారు. నేను వెదుతూన్నాను.....నిన్నటి పని ఇంకా కొంచెం తరువాయి వుంది. సిమకా తెప్పిస్తోవని వెళ్ళగొట్టి ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకోవాలి.”

అక్కడినుంచి వచ్చి, మళ్ళీ నిన్నటిలా ప్రారంభిస్తావేమో” అన్నాడు సరుల్నోవ్ నవ్వుతూ.

“దానికేంకాని — నాతోకూడా ఎవరిని తీసుకొనివెళ్ళను? యద్దరంగంలో ఉన్నట్లు అంతా అడావిడిగా ఎల్లావున్నారో చూడు! పశువుల్ని తోలుకొని వస్తున్నారు; గడ్డితీసుకొస్తూన్నారు; కొందరు అప్పుడే ధాన్యం కూడా తీసుకొస్తున్నారు. వాళ్ళని అందర్నీ వెళ్ళి పంపించేసేను. ధాన్యం విషయం, ఈతొందర అణిగిన తరువాత చూడచ్చు. నాతో వచ్చేటందుకు ఎవరు సిద్ధంగావున్నారు?”

“కోండాగోట్ మైడనికోవ్ వున్నాడు. కోండాగోట్! ఒక్కసారి ఇల్లారా! ఛైర్ మన్ తో కూడా వెళ్ళి, తెప్పిస్తోవ ఆస్తి జప్తుచేసి స్వాధీనం చేసుకోవడంలో ఆయనకి సహాయం చెయ్యి. ఏం, ఆలోచిస్తున్నావు? వెళ్ళదానికి ఇష్టంలేదా ఏమిటి?”

“ఇష్టం లేమి? తప్పకుండా పెడతాను” అన్నాడు.

డెమ్మ-ఉషాకోవ్, కోండాట్, అండ్రి కలసి బయలుదేరారు—
రజ్యట్నోవ్ కోండాట్ కేసి చూస్తూ;

“విచారంగా ఉన్నావేమి— సంతోషంగా వుండవలసిన సమయంలో!
చూడు, ప్రకాంతంగా వుండే గామజీవనంలో ఎంత సంచలనం కలిగిందో.
గామంతంతా చేసిన తేనెపట్టులా వుంది.” అన్నాడు.

“సంతోషించడానికి ఏమి వుంది ఇప్పుడు; కిష్టలన్నీ ఇంకా ముందు
న్నాయి” అన్నాడు కోండాట్.

“ఏం?”

“చల్లికరోజులలో తెలుస్తుంది. అంతవరకు ఎందుకు? ఇప్పుడు నేను
వస్తుంటే ముగ్గురు మాత్రం పనిచేస్తున్నారు. ఒక డబ్బముంది వరకు చల్లగా
చెట్టునీడని కూర్చుని చుట్టలు కాలుస్తున్నారు.....”

“అంతలా ఈరోజే ప్రారంభంకనక ఊరుకున్నారుకాని-పనిచెయ్యక
ఏం చేస్తారు! ఎంత సోమరిపోతు అయినా తిండిలేకపోలేసరి, చచ్చినట్లు
పనిచేస్తాడు.”

కొంతదూరం వెళ్ళేటప్పటికి, ఒక ములుపులో బోల్తాపడిపోయిన బండి
ఒకటి కనిపించింది. గడ్డిమోపులన్నీ చిందరవందరగా పడిపోయివున్నాయి.
బండి గనిగలు విరిగిపోయేయి. ఎడ్డు పక్కనే పచ్చగడ్డిపరకలు పీక్కుతీంటు
న్నాయి. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో సభ్యుడుగా చేరిన సివన్ కృజనోకోవ్
అఖిరికొడుకు చెదిరిపడియున్న గడ్డిపరకలు నెమ్మదిగా నొల్లుతూన్నాడు.

“అబ్బే! కూర్చుంటేకతూ అపని ఏమిటి? నేను నీ వయస్సులో నలు
గురు చేసేవని ఒక్కడిని చేసేవాడిని. ఇల్లాగే పనిచెయ్యడంతో ఏది, రాగోలు
కర్చి ఇల్లా ఇయ్యండి.” అంటూ డెమ్మ-ఉషాకోవ్ నవ్వుతూన్న అతని
చేతిలో రాగోలుకర్ర తీసుకొని, ఒకపట్టులో, మంచిబలువుమోపు గడ్డిపైకి
ఎత్తేడు.

“ఎందుచేత బోల్తాపడింది?” అని అడిగేడు కోండాట్.

“అపెట్టమిదినుంచి వేగంగా వస్తో పడిపోయింది.”

“స్వతః! తొందరగా వెళ్ళి గొడ్డలిఒకటి తీసుకురా. ‘డౌనిట్ స్కోప్’ ఇంట్లో వుండి, అక్కడికి వెళ్ళు.”.

వారుముగ్ధులు బోల్తాపడియున్న బండితిక్కతీసేస. వింగిపోయిన గసిగబ బాగుచేసి మళ్ళీ నిగకొట్టేరు. డెమాక్ గడ్డిమోపులన్నీ బండిమీద బాగిత్ర గా అమర్చి, తాళ్ళుపోసి బిగిస్తేడు.

“కృజస్కోప్! మానేవా ఎడ్లు గడ్డిఅంతా తొక్కేసి ఎల్లాపాడుచే నేయో! దూరంగా తోలి కొంచెం గడ్డివేసి మేపాలికాని ఏకంగా గడ్డిమీద బిరిలేస్తారా!”

కృజస్కోప్ నవ్వి, ఎడ్లకుకట్టి బండితోలుకుపోతూ, “ఈగడ్డి సమిప్తి వ్యవసాయక్షేత్రానిది కాని మరది కాకుకదా. అందుచేత అది ఎల్లాపోలే మాత్రం మనకెందుకు!” అన్నాడు నెమ్మదిగా.

“మానేవు! ఆ పెథవ ఏమంటున్నాడో!” అన్నాడు డెమాక్ కొంద్రాట్ కేసి చూస్తూ.

వాళ్ళు లెప్సిన్స్ ఇంటికి వెళ్ళి జప్తు పొందించి కొద్దిసేపటికే ఆ ఇంటిదగ్గర 30మంది వరకు పోగొడేరు. వాళ్ళలోచాలామంది ఇకను పోయి గు కోసకున్నారే. కొద్దిమంది కోసకులుకూడా వున్నారు. లెప్సిన్స్ ని ఇల్లు వదిలి వెళ్ళిపోమ్యనగానే పాపిల్లోమూగియున్న ప్రజలలో గుసగుసలు బయలు దేరాయి.

“ఇదంతా చూడగా పట్టపులు దోపిడీలావుందే! కట్టపడి అస్తిసంపాదించుకున్నందుకు ఫలితంగా—ఇప్పుడు ఆ అస్తిఅంతా లాక్కుని ప్రవాసం పంపిస్తున్నారు చూడు!”

“చాలా అన్యాయం.....”

“పాపం! అతన్ని మానే జాలేస్తోంది.”

“జాలెక్కడా—యెవరికొచ్చినా కష్టం ఒకటే!”

“వెనక ఇతను ట్రిఫ్లెస్కోప్ అస్తి అంతా వేసుకోలేమా—బాక్సీకెంద!

అప్పుడేమీనా మంచిచెడ్డలు ఆలోచించాడా?"

“చూడు, ఎట్లా ఏడుస్తూ న్నాడో!”

“ఎన్ని కొంపలు కూర్చేదురా, వీడు! ఇట్లా అవలసిందే వీడికి. మంచి పని జరిగింది.”

“ఒకళ్ళకి కష్టంవస్తే చూసి సంతోషించడం మంచిపని కాదు. ఈరోజు ఆరిన అయ్యేడు... రేపు మనం అవచ్చు.”

“మన దగ్గిరే ఏమీనా కలెక్కాదూ యలా అవడానికీ! వస్తే ఎవరిదేనా మనకి రావాలికాని మన దగ్గిరేనుంచి పోయేదేమీ లేదు.”

“మొన్న వేసవిలో కొంతకొనుసేయంత్రం రెండు రోజులు అడ్డకి యిచ్చి, 10 రూపాయలు గూబలుపిండి వసూలుచేసేడు. అప్పుడు మనమీద ఏమైనా దయతర్చేదా?”

లాస్టి నోవ్ బాగా డబ్బున్న వాడే. యువంకాటికే అతడు బాగా డబ్బు పోగుచేసేడు. దొంగవస్తువులు కొని, పెచ్చువడ్డీకి అమ్మలిచ్చి, బాకీ క్రింద వాళ్ళ అస్తులుచేసుకొని ధనవంతుడయ్యాడు. అచ్చుపక్కలనున్న దొంగలందరితోను అతనికి లాలోచింపుందని ప్రతీతి. గిప్పి గుజ్జుపువర్తకులు గుర్రాలని యెత్తుకువచ్చి యితనికి అమ్మడం మామూలు. అతడు ఆ గుర్రాల నన్నిటిని బాట్లీక్, ట్రాన్స్ రాగ్, ఊయపిన్సుక్ మొదలైన వోట్లకి తోలు కొనిపోయి అమ్మేసేవాడు. సంవత్సరానికి రెండు-మూడు సార్లు దగ్గిరబస్తీకి వెళ్ళి, కాకితపునోట్లు బంగారుమొహర్లుగా మార్చి తెచ్చి, దాచుకొనేవాడు. 1912 వసం||లో ఒకసారి ఇతనిని దారికాచి దోచుకొన్నదానికి ప్రయత్నం జరిగింది. కాని లాస్టి నోవ్ ఒక్కడూ చేతిలోనున్న కర్రతో వాళ్ళనందరినీ ఎదిరించి తప్పించుకొని పారిపోయాడు. వీరస్తువైనా సరే కంటపడడం తడవు - పెంటనే ఎత్తుకొనిపోయి యింట్లో చేసుకొనేవాడు. ఎప్పుడు దొంగతనం చేసి నప్పటికీ అతివాగ్ధిత్వంగా రెండోకంటివానికి తెలియకుండా చేసేవాడు.

కాని ఒక్కసారిమాత్రం- ఎకనో ధాన్యపుబస్తాలు ఎత్తుకొనిపోయి అమ్మేయడానికి పట్నానికి తీసుకొనిపోతూండగా- దొరికిపోయాడు. అద

యినా ఎప్పుడో అతని చిన్నతనంలా. ఈపాపాలన్నీ పోవడాని! పగిలిపోజ్జు చచ్చి! వెళ్ళి, కొవ్వవత్తి వెలిగించి, కీక్కుయెడుట రెండురెండు వాయింతు కొని పచ్చాల్తాపపడి పెంటనే కొవ్వవత్తి ఆరేసి జేబులోపేసుకొని వచ్చేస్తూం జేవాడు. అంత బాగ్రత్త గా వాడడంచేత ఆ ఒక్కకొవ్వవత్తి సంగారం వరకు సరిపోయేది. ఈలోభత్వం, జేవునిమీద అశ్రద్ధనూపి ఎవరేనా ఆక్షేపిస్తే, “జేవుడికి మన మాత్రం తెలివి లేకపోలేదు! దీపం పెట్టడానికి మనం ఎంత డబ్బు ఖర్చుచేసేమో చూడడు జేవుడు—“పని ఇక్కిశిధ్ధలలో చేసేరా లేదా అని చూస్తాడుకొని!” అని సమాధానం ఇస్తుండేవాడు.

జుబ్బో జరుగుతూన్న సంగతులన్నీ, అతనికి ఎప్పటికప్పుడు తెలుస్తూ నేవున్నాయి. తన ఆస్తికూడా స్వాధీనం చేసుకొని గ్రామంలోనుంచి వెళ్ళి గొట్టడానికి నిశ్చయించేదని తెలియగానే, ఖరీదయిన వస్తువులన్నీ స్నేహితుల దగ్గర, బంధువులదగ్గర దాచేసేడు. అందుచేత రజ్జుబ్బోవ్ వచ్చి, అస్తి అంతా వదలి కట్టుబట్టలలో గ్రామం వదలి వెళ్ళిపోవలసిందని చెప్పినప్పటికి ఏమీ కంగారుపడలేదు. సామాను బ్లాబితా తయారు చెయ్యడంలాగూడ వాళ్ళకి సహాయపడ్డాడు. ఇదంతా చూసి ఏడుస్తున్న ముసలి భార్యకేసి తిరిగి,

“ఏడవకు. మనం పడితూన్న యీ కష్టాలన్నీ భగవంతుడికి తెలుగును. ఎక్కడ యేమిజరుగుతున్నా, ఆ దయామయుడు కనిపెడుతూ నేవుంటాడు!”

“అన్నీ కనిపెడతాడుకాని నీ వున్న కోటు ఎక్కడదాచేవో మాత్రం కనిపెట్టడనుకుంటాను; అంతేనా!” డెమ్మా పెటకారంగా అతని కంఠస్వం అనుకరిస్తూ అన్నాడు.

“ఉన్నీ కోటేమిటి?”

“క్రిందటి ఆదివారం నువ్వు చెప్పికి వెళ్ళేటప్పుడు తొడుక్కొన్నది.”

“నేనెప్పుడూ అలాంటి కోటు తొడుక్కొలేదే!”

“నువ్వు తొడుక్కొని పెడుతూంటే నాకళ్ళారా చూసేను. అది యిప్పుడు యెక్కడో దాచేసేవు.”

“ఇదిగో! దిమెంటీ! భగవంతుడు సాక్షిగా చెబుతూన్నాను. అసలు

నాకు అటువంటి కోటు లేవేలేదు.”

“దేవుడంటూ వుంటే నిన్ను తగిల్లు తీస్తాడేలే.”

“అ ఏనుక్రిస్తు సాక్షిగా— నువ్వు పొరపాటు పడుతున్నావు” అంటూ లుప్టినోవ్ కాన చేసేడు.

“అబద్ధం అడి యింకా — పాపం యెందుకు మూటట్టుకుంటావు!” డెమ్మా కళ్ళుచిగిలిస్తూ ప్రజలకేసి చూసేడు.

“నేనేమీ అబద్ధం అడడంలేదు— ఘంటాపదంగా చెప్పకలను.”

“అ కోటు దాచేసినందుకు భగవంతుడి దగ్గర సమాధానం చెబుదువు గానిలే!”

“ఏమిటి? నా స్వంత కోటు కోసమా?”

“అ! అది దాచి నందుకు.”

“దేవుడుకూడా నీవంటివాడే అనుకున్నావా ఏమిటి? అనికి యిటు వంటి విషయాలు అభ్యుక్తం. అసలు నాకు కొత్తదన్నికోటు లేందే! నావంటి ముసలివాడితో పోహసం అడడానికి సిగ్గు లేదూ నీకు?”

“విత్త నాలకోసం వెనక నీ దగ్గర 20 కుంచాలు తీసుకుంటే తిరిగి 30 కుంచాలు తీసుకున్నావు జ్ఞాపకంలేదూ! అందుకు నువ్వు కొంచెమైనా సిగ్గు పడ్డావా?” అని అడిగేడు కోండాట్. యిటు చేరిన ప్రజల గోలలో అతని మాటలు స్పష్టంగా వినిపించలేదు. కాని లుప్టినోవ్ అతనివైపు తిరిగి,

“కోండాట్! మీనాన్న చాలా మంచివాడు. మహానుభావుడు— చచ్చి స్వర్గాన వున్నాడు... అతన్ని చూసేవా నువ్వు యీ అన్యాయానికి వోడిగట్ట కుండా వుండవలసింది. పవిత్రక్రిస్థంలోకూడా, ‘శత్రువైనా సరే’ పడిపో యినవాడిని కొట్టకు అనివుంది. కాని, నువ్వు చేసేవిని యేమిటి? నీకు 20 కుంచాలు ఇచ్చి 30 కుంచాలు వసూలు చేసేవావు. ఎప్పుడు? భగవంతుడు యేమయేడు? అతడు చూస్తూనేవుంటాడు.”

“అ 20 కుంచాలధాన్యం యిచ్చేసి, పూరుకోవాలని! దురాశాపాతికపు ముండాకొడుకులు!” అని హృదయావేదన, క్రోధం వెల్లిక్కుతూ యెద్దించి.

“ఏడవకు. ఏనుకీస్తుకే బాధలు తప్పలేదు- ఇంక మనబోటివారకు రావడంలేక్కా.” అంటూ లాష్మినోవ్ చొక్కాచేతిలో కళ్ళు వొత్తుకున్నాడు. బయట జంబూ సద్దు అణిగింది. ఈద్యవ్యం చూసి అడవాళ్ళు కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకున్నారు. రబ్బిన్సోన్ తన వ్రాతపని ముగించి లాష్మినోవ్ వైపుతిరిగి

“లాష్మినోవ్! యింక నువ్వు యిక్కడినుంచి వెళ్ళిపోవాలి. కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుంటే యేమిలాభంలేదు. ఇంతవరకు నువ్వు అనేకమందికి అపకారంచేసేవు. దానికి తగిన ప్రతీకారం ఇవ్వకుండు చేస్తాడని చేతులుముడుచుకొని కూర్చోకుండా యిప్పుడు మేమే చేస్తున్నాం. ఒక్క నిమిషంకూడా నువ్వు యిక్కడ వుండడానికి వీలులేదు. వెళ్ళిపో.” అని తీవ్రంగా అన్నాడు.

లాష్మినోవ్ టోపీ నెత్తినపెట్టుకొని, వెరికొడుకుని చెయ్యిపట్టుకొని నడిపించుకుంటూ బయటకు వచ్చేడు. వాట్లోవున్న జంతులతో ఒక్కరి ఒక్కరు తోసుకుంటూ అతని వెనకపడ్డారు. లాష్మినోవ్ వాట్లోకివచ్చి మోకరిల్లి నాలుగు వైపులకు తిరిగి క్రాచ్ చేసేడు.

“చాలులే! యీపాటికి లేచి దయచెయ్యి!” అని వసారాలోనుంచి రబ్బిన్సోన్ కేక చేసేడు.

బయటచేరిన జంబూలోనుంచి మళ్ళీ కూతలు, కేకలు బయటచేరాయి.

“చిన్నప్పటినుంచీ వున్న యిల్లు, వాకిలి సమస్తం వదలి వెళ్ళిపోయేటప్పుడేనా కదసారి నెలవు తీసుకోనియ్యి!”

“అండ్రీ! యింత అన్యాయం కూడదు. కాటికి కాళ్ళుబాపుకొని వున్న ముసలిమండలకొడుకుని నువ్వు.....”

“ఇటువంటి దుర్మార్గపు బ్రతుకు బ్రతికిన తరువాత యింకా కాటికి కాళ్ళు బాపివుండడం యెందుకు? — రెండుకాళ్ళతోను కాటికి ఎక్కడా పాకాలింపని—” అన్నాడు కొండ్రాబ్.

చిర్చికాపలాదారైన ‘గ్లాడినోవ్’ అనే ముసలికొడుక్కు “ఏలాగైనా ప్రభుత్వం మెప్పు పొందుదాంతనా? నీవంటి వాడిని కొరడా వుచ్చుకొని నీవుబద్దలయిలా కొట్టాలి.” అన్నాడు.

“ఏమిటో చూపేయతూన్నావు, నోటికివచ్చినట్లుల్లా? నాళ్ళ కొంచెం దగ్గరవుంచుకొని మరీమార్లా తూండు.” అన్నాను కొండారీట్.

లాష్టి నోవ్ సాప్టా పడి క్రాస్ చేసి, గుంపులొనన్న అడవాళ్ళకేసి తిరిగి అందరికీ వివరణపట్టు ట్టిగా చెప్పడం పాపం భించేడు.

“మీ అందరికీ వందనాలు. ఈ గ్రామానికీ, నాకు ఋణం కీరిపోయింది. కెలవుతీసుకుంటున్నాను. నువ్వంటున్న అంబరానో గ్రామం... అంబా నా అంబా ముఖ గా... ఇది. ఈ నోజు కు నేను... నీకీ అన్యాయం చెయ్యలేను. ...మీ...”

“చాటుగా దొంగవస్తువులు కొంటూండేవాడివి.” అని అమ్మా వసారా మీదినుంచి అంటచ్చే.

“పట్టపడి దెనుటోడ్చి సంపాదించేను కాని గ్రామం ఎంతోనేది మా ఇంటు వంట యెక్కిడా లేదు.”

“అనేకమంది కొంపలు తీసేను. ఏమి చొన్నీ యెత్తుకుపోయేన.... కానీ! మెడలు వల తీసి నాళ్ళట్టిన్ని గుద్దే గోం వదిలిపోయి.”

“అటువంటివాడికి, అఖిరికి మనలికేనం వచ్చేటప్పటికి.....”

లాష్టి నోవును చూసి బాలేసి, అడవాళ్ళు యెక్కినట్టా శ్రేణుమార్లతో కిళ్ళుతుడుచుకోసాగేరు. ఇంట్లో గొట్టోవులు బాగువచ్చి లాష్టి నోవుని కబ్బుపట్టుకొని “ఏమిటి ఈ వుపస్యం యిక్కడ? నువ్వు...” అని యింకా యేదో అనబోతున్నాడ. ఇంట్లో వరదామీద డెమ్మా నిలబడియున్న వోటునుంచి దంగిగోళ్లు బయలుదేరింది. లాష్టి నోవు భార్య వంటయిల్లో నుంచి ఒకచేత బాతుగుడ్లున్న ఒక పట్టక, రెండవచేత ఒక బాతును పట్టుకొని పగులేత్తుకొని వస్తోంది. డెమ్మా ఆమె చేతులని బుట్టుకు సునాయా సంగా లాగేసి, బాతునుపూడ లాక్కొనడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. కాని, ఆమె రెండుచేతులతోను బాతును ట్టిగా పట్టుకుంది.

“దిక్కుమాలిన ముండాకొడ కా! దూరంగా పో.” అని అరుస్తూ తిట్టసాగింది.

“సమిషి వ్యవసాయక్షేత్రపు బాతు నువ్వు తీసుకొనివెళ్ళడానికి వీలు లేదు.” అంటూ డెమ్మా మెడబాపి చూస్తున్న బాతుని కుతుక దొరకలుచ్చు కున్నాడు. లాష్టి నోళ్ళ భార్య బాతుకాళ్ళు గట్టిగా పట్టుకుండి. బాతుకోసం వాళ్ళిద్దరు కాళ్ళు ఒకరు మెడ ఒకరు పట్టుకొని లాగడం మొదలెట్టారు.

“నా బాతుని యిచ్చేయ్యి, నీదుంప తో!”

“నేనివ్వను.”

“దీన్ని ఒక్కదాన్నీ తీసుకుపోవీ. ఎంగతు ఏడిస్తావు”

“ఇది సమిషివ్యవసాయక్షేత్రానిది. నువ్వు తీసుకువెళ్ళడానికి యెలా వీలు?” అన్నాడు డెమ్మా. ఒగరున్నా: “తొలకరినాటికి గుడ్లు పెట్టడం ప్రాచీనం భిన్నం. ఆర్థి వచ్చినా సరే దీన్నిమూల్యం తీసుకువెళ్ళనివ్వను.”

వరండా మెట్లమీద నిలబడియున్న లాష్టి నోళ్ళ భార్య మెట్లని తన్నీ పెట్టి లాగడం ప్రారంభించింది. బాతు మొదట కొంతసేపు ఆర్చింది. కాని డెమ్మా లాగడంలో మెడ గట్టిగా నొప్పి కుపోవడంతో ఆర్పు మానేసి రెక్కలు తటతట కొట్టుకొనడం మొదలు పెట్టింది. వీళ్ళిద్దరు లాగడంగా తల ప్రాణం తోకకి వచ్చింది. డెమ్మా బాతును లాగేయ్యడానికి సిద్ధంగా వున్నాడు. ఇంతలో బాతు మెడ కుతుకలోకి వూసేవచ్చింది. దానితో లాష్టి నోళ్ళ భార్య మెట్లమీద కిరిందికి దొడ్ల పోయింది. బలంకొలదిలాగుతూండడం చేత ఆవుతానికి డెమ్మా కూడ వెనకనున్న బుట్టమీద పడ్డాడు. బుట్టలోని గుడ్లన్నీ చిరికి పచ్చడైపోయేయి. ఇదంతా చూస్తూ బయట నిలబడియున్న జనం గొల్లుమన్నారు. లాష్టి నోళ్ళ కింగారుగాలేచి టోపి సద్దుకొని కొడుకుని తీసుకొని వీధిలోకి పరుగెత్తేడు. మెట్లమీదనుంచి కిరిందికి దొర్లడంచేత లాష్టి నోళ్ళ భార్యకి బాగా చెబ్బ తగిలింది. నెమ్మదిగాలేచి ఒట్టదులుపుకొని రెక్కలు కొట్టుకొంటూన్న బాతు మొండెం అందుకోటానికి చెయ్యిచాపింది! కాని ఇంతలో పక్కని తారటలాడుతూన్న కుక్క ఒకటి రక్తంకారుతూన్న బాతుని చూడగానే ఒక్క ఉరుకక దానిమీదపడి నోటకరచుకుని పారిపోయింది. ఆక్కడ చీదిన పిల్లలంతా కేకలేస్తూ దానివెంటబడి తరుముకు పోయేరు.

దెమా-చేతిలోనున్న బాగు మెడను లాష్టి నోవు భార్యమీద గిరవా
 పేసి నోటికివచ్చినట్లుతిడుతూ యింతోకి వెళ్ళిపోయేదట్లు చాలసేపటివరకూ
 లాష్టి నోవు వాకట్లోనూ, ఆ వీధులోను ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగాచేరి
 యీ విషయాన్ని గురించి చెప్పుకోంటూ కడుపులు చెక్కలయిలా వత్స
 కుంటూనే వున్నారు.

పన్నెండో ప్రకరణం.

మాతృ.

గిరిమాచీలాగ్ లోని వెనుకటి ప్రకాంతత పోయింది. రాత్రింపగళ్ళు కోసమ్మలు, పక్క సందులలోను, యిళ్ళలోను చేరి సమిష్టివ్యవసాయ షేత్రాన్ని గురించి చర్చిస్తున్నారు. నాలుగు కోటలు వరుసగా సాయంత్రం మీటింగులు పెట్టి, తెల్లవారు ఝామున కోడి కూసే వరకు చర్చలు సాగించేరు.

ఆరోజుల్లో విక్రాంతి లేకుండా పనిచేయడంచేత నకుల్పాన్ చిక్కి కల్యం అయిపోయేడు. డేవిడ్‌వ్ మాత్రం మైక్ వెనుకటివలెనే వున్నాడు. తాని మనసులోని ఆరాటం ముఖంలో స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. ఆతనిమీద రజ్జుట్నానికి ఒకవిధమైన గురి ఏర్పడింది. అహంభావంతో చిరువ్యవస్థ కుంటూ, ఇండ్రీ పక్షకాలలు తనిఖీచేస్తూ, గ్రామం అంతటా తిరుగుతూ మేనేజిమెంటు కమిటీ యెన్నుకొనే వరకు తాత్కాలికాధ్యక్షుడుగా నియమింపబడ్డ ఆర్కాడీతో "మన సమిష్టివ్యవసాయ షేత్రాన్ని అదర్శప్రాయంగా నడపాలి. తరువాత ఒక్కొక్కరే నచ్చి చేరకొచ్చేస్తారు." అంటూండేవాడు.

డేవిడ్‌వ్ జిల్లాకమిటీకి ఒక వార్తావహుని పంపించి సమిష్టివ్యవసాయ షేత్రంలో భేదపలసిన వారిలో 92 0/0 రైతులు మాత్రమే జేకేసీ, తీవ్రమైన వొత్తిడి కలిగించి మిగిలినవారిని కూడ జేర్చడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయనీ తెలియజేసేడు.

ఇళ్ళనుంచి వెళ్ళగొట్టబడిన భాగ్యవంతులు వారివారి బంధువుల ఇళ్ళకి స్నేహితుల ఇళ్ళకి చేరరు. ఫ్రాన్స్ తన కొడుకు 'టిమోఫీ'ని రిజియన్‌లో ప్యాసిఫ్యాటరు దగ్గరికి పంపి, వెనక బీదకోసమ్మల మీటింగులో వోటుచెయ్యడానికి నిరాకరించిన బోర్డర్ ఇంటికివచ్చేడు. అయింట్లోనే గ్రామములోని

భాగ్యవంతులు, యితరులు కొంతమంది చేరడం ప్రారంభించారు. పగటికేళ్ల ఒకేకూ-యిద్దరూ చొప్పున ఇదివిడిగా సోవియట్ అధికారుల కంట పడకుండా దొడ్డివోసనీ, పక్కసందుల్నీ పడివచ్చి జేరుతూండేవారు. జేవిడ్, గేయిక్, లాస్సినోవ్ మాత్రం ప్రతిరోజూ తప్పకుండా వస్తుండేవారు. యాకోవ్ లూకుచ్ ఆస్ట్రోనోవ్ యెవరేనా చూస్తారేమోనను భయంచేత అపుడప్పుడు అతి రహస్యంగా వస్తూండేవాడు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం అంటే యేమాత్రమూ కట్టిన వధ్యరకపు రైతులు నికోలాయ్ బుష్నియా వంటివాళ్ళు గూడ కొందరు వస్తుండేవారు. ఇక్కడికి వచ్చేవారిలో బోర్షెవ్ కాక యింకొక యిద్దరు బీద కోసక్కులు మాత్రం వున్నారు. వారిలో వాసిలీ అటమంఛకోవ్ ఒకడు; స్వంగా జువ్వలా వుంటాడు. నికీటా ఖాప్రావ్ రెండవవాడు. ఇతడు పూర్వం బారుప్రభుత్వ కాలంలో ఫిరంగి సైన్యంలో పనిచేసేడు. అంతర్వ్యుద్ధకాలంలో సైన్యంలో చేరకుండా తప్పించుకొని తిరిగేడు. కాని 1919 వ సం॥లో విప్లవ వ్యతిరేకులతో చేరి 'కెల్టర్' అస్టి మోవు, నాయకత్వము క్రింద బోల్షివికు సైన్యాలతో పోరాడేడు. అందుచేత బీద కోసక్కు అయినప్పటికి సోవియటు ప్రభుత్వం అతనిని శత్రు భావంతోనే చూస్తూ వచ్చింది. గిరిమాచీలోని ముగ్గురు వ్యక్తులు: యాకోవు లూకుచ్ ఆస్ట్రోవునోవు, అతనికొడుకు, లాస్సినోవులు ఇతను అస్టి మోవు సైన్యంతో కలసి విప్లవ వ్యతిరేకులకు చిహ్నమైన తెల్లటి బాడ్జి ధరించి 1920వ సం॥లో బోల్షివికు సైన్యములకుఓడి పారిపోతుండగా చూసేరు. మరియొకపర్యాయం కుషివ్కా రైల్వే డిపోలోని కూలీలను, ఖాప్రావు మరి ముగ్గురు కార్మిక్ కోసక్కులు కలిసిఅరెస్టుచేసి విచారణ కొరకు అస్టి మోవు దగ్గకు తీసికొని పోతూండగా చూసేరు. అంతర్వ్యుద్ధం పూర్తి అయిన తరువాత ఖాప్రావు 'నోవోర' సిస్కు'నంది తన స్వగ్రామమైన 'గిరిమాచీ లాగ్' చేరేడు. తను విప్లవ వ్యతిరేకులతో చేరి పనిచేయడం లాస్సినోవు, ఆస్ట్రోవునోవులు స్వయంగా చూసేరని తెలుసుకొన్నాడు. విప్లవ వ్యతిరేకుల నందరను, సోవియటు ప్రభుత్వం దయాదాక్షిణ్యాలు లేకుండా తీవ్రంగా

అణిచేస్తూన్న రోజులవి. కాటాబస్తా అమాంతంగా రెడోవాడి సహాయం లేకుండా ఎత్తుకొన గలిగినంత దారుణ్యవంతుడైనప్పటికి ఖాపోవు విషపు నవ్వు నవ్వుతూండే లాష్టి నోవు ఎదుట పడ్డాడంటే గజగజ వణికి పోయేవాడు. అతడు లాష్టి నోవుకి తప్ప యింకెవరికి అంత భయపడడు. ఎప్పుడైనాలాష్టి నోవు, యెదురు పడినపుడు ఖాపోవు దీపంగా,

“బాబూ! నా పొగొలు మీ చెతిలోవున్నాయి. యెంచేసినామీదే భారం” అంటుండే వాడు.

“నికీటా! నీకేమీ భయంలేదు. నేనుమాత్రం క్రైస్తవుడిని కానా! క్రైస్తవ్ ఇరుగు పొరుగు వారినీకూడదయితో చూస్తూండు’ అని చెప్పేడు. కలలోకూడా నవ్వు అటువంటి భయం పెట్టుకోకు. నాలుక కోసినా నా నోట అబద్ధమాట రాదు. చెప్పడం ఒకటి చెయ్యడం ఒకటి—మా ఇంటా వంటా కూడాలేదు. కాని నవ్వు ఒక్క ఉపకారం చేసిపెట్టాలి.....

మీటింగులోనైనా— యెదటివాడు పచ్చగాఉంటే చూసి ఓర్వలేని అసహ్యిష్టులు కాని,— లేక ప్రభుత్వమే అవనమ్ము— నన్ను ఎదర్కొన్న పుడుమాత్రం కొంచెం మాట సహాయంఎవరు తవ్వు కొన్న గోతిలో వాళ్ళే పడతారులే— ఏమంటావు! అయినా ఎందుకయినా మంచిదని చెబుతున్నాను. ఇంకో చిన్న విషయం వుంది: అదును రోజుల్లో కొంచెం సహాయం చెయ్యవని అడుగుదం అనుకుంటున్నాను. మా వాడిని నవ్వు యెరుగుదువు కదా— అవధ్యుడు— యెందుకు అక్కరకు రాడు. పోనీ కూలీని పెడదం అంటే — వనబోటి సామాన్య సంస్థానం భరించలేం.”

లాష్టి నోవు, నికీటా ఖాపోవు చేతి నానా పెట్టిచాకిరి చేయించుకుంటూండేవాడే. ఖాపోవు యింటికి వెళ్ళి కుర్చీలో కూలబడి “యెంతకాలం వీడికి యిల్లా పెట్టి చాకిరి చెయ్యడం! ఎప్పుడో ఖానీ చేసేస్తా!” అనుకుంటూండే వాడు.

యాకోవు లూకుచీకి కూడా ‘తను ఏమి కోరినా ఖాపోవు చేతన యినంతవరకు చేస్తాడని’ తెలుసును. కాని ‘లాష్టి నోవు’లా కాకుండా మంచి

మాటలు చెప్పి చల్లచల్లగా చేయించుకుంటూండేవాడు. అతడు వెనక తిరిగిపోతే భాషాప్రేమ పుట్టించుకుంటూ, “దొంగ ముండాకొడుకులు యిద్దరూ యిద్దరే! మిరిద్దరూ చావాలి— నా ప్రాణం గురించి పదార్థం—” అనుకొనేవాడు.

పొలోవిట్సీవు యింకా యాకోవులూకుచ్ యింట్లోనేవుంటున్నాడు. యాకోవులూకుచ్ అతనికి తన తల్లి పడుకొనే గది బాటిచేసి యిచ్చాడు. పగలల్లా ఆ గదిలో దుంచుమీద కాళ్లు పై వైపు పెట్టుకొని కాచుకుంటూ, వదలకుండా సిగరెట్టు మీద సిగరెట్టు కాలుస్తూ, యేదో ఆలోచిస్తూ పడుకొని ఉండేవాడు. రాత్రి వూరు మాటుచుడిగించనగానే పికాచంలా యిల్లు అంతా తిరుగుతూండేవాడు. అప్పుడప్పుడు బొచ్చుకొటు తొడుగుకొని, సిగరెట్టు ఆర్పి, రహస్యంగా, నెమ్మదిగా దొడ్లో పాకలోనున్న తన గుర్రాన్ని చూడడానికి వెళుతుండేవాడు.

ఒకరోజు రాత్రి కన్ను—కన్ను కానరానంత అంధకారములో పొలోవిట్సీవు పాకలోనుంచి గుర్రమును బయటకు తీసుకొని వచ్చి, యెక్కడకో యెక్కడో వెళ్ళిపోయేడు. అతడు తిరిగి వచ్చేటప్పటికి తూర్పు రైల్వే వారవచ్చింది. గుర్రం చెమటతో తడిసి ముద్దయిపోయింది. పక్కట యెక్కెస్తూంది. ఉండి ఉండి ఆపాదమస్తకం పణిపోతూంది. ఆపుద్దయం పొలోవిట్సీవ్ లూకుచ్ ని పిలిచి “రాత్రి మావూకి వెళ్ళి వచ్చేను. అక్కడ నాకోసం వెళుతున్నాడు. కోసక్కులంతా తిరుగుబాటు చెయ్యడానికి సిద్ధంగా వున్నారు. ఆజ్ఞకోసం యెదురు చూస్తున్నారు.” అని చెప్పాడు.

తరువాత కొద్ది రోజులకే దేవిదోవు గ్రామస్తులందరూ సమావేశపరచి, సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రమువల్ల కలుగు లాభములను గురించి చెప్పాడు. ఆసభలో పొలోవిట్సీవు సలహా సమసింది యాకోవ్ లూకుచ్, గ్రామస్తులందరూ తప్పక చేరవలెనియు, దానివల్ల అనేక లాభములున్నవనియు గంభీరోపన్యాసముయిచ్చి తన వెంటనే సభ్యుడుగా చేరేడు. అతను కేసుట చూచి ఆరోజు నాయంకొలము లోపుగా మరీ 30 మంది చేరేడు.

అర్రోజున సభలో సమిష్టి వ్యవసాయ డేట్రం వల్ల చాలా లాభాలు వున్నాయని చెప్పేడు. కాని మరునాడునయం రహస్యంగా, సమిష్టివ్యవసాయ డేట్రములో చేరుటకు ఇవ్వలేని కోసక్కుల దగ్గరకు వెళ్ళి, వారిని చేర వద్దని చెప్పడం మొదలెట్టేడు. డబ్బు ఆశ వున్నవాళ్ళకి డబ్బు యిచ్చి, కొంత మందికి వోడ్కా వోళ్ళు తెలియకుండాపోయించి తనవైపు తిప్పుకున్నాడు.

“మీ అందరికంటే ముందుగా నేనే సమిష్టి వ్యవసాయ డేట్రంలో చేరాలి. లేకపోతే నన్ను కూడ భగ్యవంతులలో జనుకట్టి పెంటనే నా ఆస్తి అంతా స్వాధీనం చేసుకుంటారు. అంతేగాని మీరు చేరడం అనవసరం. ఎక్ల నిమానేరా— వాటి మెడకి కాడి తగిలించి రెంట్లా చాకిరీ చేయించు కుంటున్నారో? అలాగే మిమ్మల్ని గూడ నిర్బంధించి చాకిరీ చేయించు గుంటారు. ” అంటూ తన మామూలు శాతం వల్లించేడు. ఆడవాళ్ళనిగూడ సమాజపరం చేస్తారనీ, కుటుంబ విచ్ఛేదం చేస్తారనీ దేశం అంతటా రైతులు తిరుగుబాటు చెయ్యడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారనీ, తోచినట్లు కల్పించి చెప్పి కొత్తవారిని యిద్దరిని రహస్య సంఘంలో చేర్చి యింటికి వెళ్ళిపోయేడు.

అంతా సత్యంగానే జరిగి పోతుంది. యాకోవ్ లూకుచ్ నుమారు 80 మందిని రహస్య సంఘంలో సభ్యులుగా చేర్చేడు. ఇంతలో మాత్రుగా అనుకోని విపత్తు ఒకటి సంభవించింది. ఒకరోజు సాయంకాలం యాకోవ్ లూకుచ్ మామూలుగా బోర్నేవు యింటికి వెళ్ళేడు. అప్పటికప్పుడే అక్కడ చాలమంది సభ్యులు పోగయ్యారు. గదిలో వెచ్చగా వుండడంకోసం బోర్నేవు నెగడుకెళ్ళులకు తగులుస్తున్నాడు. బల్లలమీద ఫ్రోర్, లాష్టి నోవు, గెయిలు, నికోలాయుష్నియా, వాసిలీ అటమంచుకోవ్, ఖాప్రోవు మొదలయిన వాళ్ళు కూర్చుని వున్నారు. అప్పుడే పట్నంనుంచి తిరిగి వచ్చిన ఫ్రోర్ కొడుకు టిమోఫీ ద్వారాబంధము నానుకొని నెలబడి ‘పల్లికు పొగిసిక్కుటారు’ తన ఫిర్యాగు విచారించుటకు బదులు, అరెస్టు చెయ్యడానికి సిద్ధపడడం మొదలైన విషయాలు చెబుతున్నాడు. లూకుచ్ రాగానే టిమోఫీ మాత్రుగా వెబుతున్న విషయం అతేసేడు.

“టిహెఫీ! అతడు మనవాడే. నువ్వేమీ భయపడ నవసరం లేదు.” అని ఫోన్ కొడుకుని హెచ్చరించేడు.

టిహెఫీ అక్కడ జరిగిన విషయాలన్నీ సాంతంగా చెప్పేడు. కళ్ళు తళ తళలాడుతున్నాయి.

పరిస్థితులన్నీ మనకి వ్యతిరేకంగా వున్నాయి. వాళ్ళకి శత్రువులని తోచిన వాళ్ళందరిని తీవ్రంగా అణచేస్తున్నారు. ఇప్పుడు డేకంలో యేదయినా తిరుగుబాటు వచ్చిందంటే నేను కూడా తక్షణం బయటదేరి యీ కమ్యూనిస్టుల్ని అందర్నీ నాశనం చేసేద్దాను.”

“ప్రభుత్వం వొత్తిడి, నిర్బంధం చాలా తీవ్రంగానే యున్నాయి; కాని యింతకంటే ఆర్థాన్నం అవకపోతే అదీ ఒక ముగుసుటే.” అన్నాడు లూకాష్.

“ఎంతవరకు అలా అంతవరకూ ఇదివరకే అయింది. — గోచీకి, మిక్కిలి దరిద్రం వుందా” అన్నాడు ఫోన్ కొంపతో.

“నీ ఆస్తి నీకు భద్రంగానే వుంది. నీకేం? యెటాచ్చీ అస్త్రీ అంతా పోయి చిప్పతోతికొచ్చిన వాళ్ళం. మేము. మొన్న మొన్నటి వరకు మనం యద్దరం సమాన స్థితి పరులుగా వుండేవాళ్ళం. ఇప్పుడు నీకు కొంత అస్త్రీ పోయినా తిండికి గడ్డకి లోటు లేదు. మాదర్గరనుంచి మార్కెం వంట వండుకోనే గిన్నె సహా లాక్కున్నారు.”

“ఆ విషయం కాదు. ఇంకో విషయం ఏదో ఆలోచిస్తున్నాను.”

“ఏమిటది?”

“మళ్ళీ యద్దం వస్తుండేమోనని.”

“ఆమాత్రం అదృష్టం కూడానా! యద్దం వస్తే యింకా మనకి కావలసినదేముంది భగవంతుడికి మొక్కుతున్నాను.....”

“1919 సం॥లో ‘వియోవన్ స్కూల్’లో ప్రజలు తిరుగుబాటు చేసేరు మానేవు; అట్లా చేతికి అందినదల్లా పుచ్చుకొని తయారవుతాను.”

“నా కనీ తీరా కమ్యూనిస్టుల్ని చిత్రవధ చేస్తాను.”

అంతర్యుద్ధంలో కంఠానికి దెబ్బ తగలడం చేత కీచుకంఠం అయి పోయిన అటమంచుకోవ్, చీరండలా నన్నని గొంతుకతో “ప్రజలు యింక యేమాత్రం ఓర్వలేని స్థితికి వచ్చారు. అయిదాలు లేకపోతే గోళ్ళతో రక్క-పళ్ళతో పీకి, చంపుతారు” అన్నాడు.

యాకోవులూకుచ్, చుట్టపక్కల అన్ని జిల్లాలలోను అకాంతి ప్రతి లుకూందనీ కొన్ని చోట్ల కోసక్కులు కమ్యూనిస్టుల్ని పట్టుకొని సంచలనం కట్టి నీళ్ళలో పారేసి — కాళ్ళు చేతులు ఒక్కొక్కటే తెగగొట్టి చంపేసే అనేక విధాల చిత్రికథలు చేస్తున్నారనీ, డాక్ నదీ తీరాన కొన్ని జిల్లాలలో ‘శ్రీలని అందరు సమానంగా అనుభవించాలి’ అని చట్టాలు చేసేసిననీ, కమ్యూనిస్టులు సుసార శ్రీలనందరిని మానభంగం చెయ్యడానికే యీ చట్టాలన్నీ చేస్తున్నారనీ, తొలకరి నాటికి విదేశ ప్రభుత్వాలు రష్య మీదికి దండెత్తి వస్తాయనీ, అక్కడ వున్న వాళ్ళందరు నమ్మేటట్లుగా చెప్పేడు. ఆ విషయాలన్నీ నమ్మకస్తుడైన ఒక నేనానాయకుడు వారం కోజులకిరేతం ఆవురు వచ్చినపుడు తనకి తెలియ జేసేడని చెప్పడేకాని, అతడు యింకా తన యింట్లోనే వున్న సంగతిమాత్రం చెప్పలేడు.

అంతవరకు మానంతో వింటూ కూర్చునియున్న భాషాస్ర “యాకోవులూకుచ్! మనంతా తిరుగుబాటుచేసి యీ ప్రాంతంలోని కమ్యూనిస్టుల్ని అందరిని చంపేస్తామనుకో, తరువాత! మిలిషియా వచ్చినా వోడించేస్తాం. కాని ప్రభుత్వం పై న్యాయాలు తీసుకువచ్చి దింపుతే! వాళ్ళతో యుద్ధం చెయ్యడానికి మనల్ని నడిపించేవాడెవడు? మన వంటినాళ్ళు యెంతవుండి వుంటే మాత్రం యేం లాభం — సమర్థులైన అగ్గిసర్లు, నేనానాయకులు లేకపోయిన తరువాత!” అన్నాడు.

“సమయం వచ్చిందంటే అంతా సమకూడుతారు. బోల్షివిక్ నేనానాయకులకంటే సమర్థులైనవాళ్ళు, యుద్ధవ్యవసాయంలో తల నెరసినవాళ్ళు, అనేకమంది మన పక్షాన పోరాడడానికి సిద్ధంగా వున్నారు. బోల్షివిక్ నేనానాయకులు యెల్లాంటి వాళ్ళో యెరుగుదువా? యెక్కడిదాకానో యెందుకు?

మన మకార్ నగుల్నివుని చూడు. అమాంతంగా మనిషిని నిలుపునా చంపెయ్య కలదు. అంతమాత్రంచేత నైనాల్లు నడిపించడం చేతనవుతుందా? నేనా నాయకుడికి యెంత అనుభవం, తెలివితేటలు, నేర్పు, వుండాలి?" అన్నాడు.

“కాని—మనకి ఆఫీసర్లు యెక్కడినుంచి వస్తారు?”

“ఇకపైని దేశంలో పడతారు.” లూకువ్ కొంచెం గాభరా పడ్డాడు.

“నికీటా! యెక్కడినుంచి వస్తారు? అని నన్ను వేపుగ తిన్నేస్తున్నావు. నాకేమీనా జ్యోతిషం వచ్చుననుకున్నావా, వాళ్ళు యెక్కడినుంచి వస్తారో చెప్పడానికి?”

“ఏ విదేశాల నుంచో వస్తారు. ఎక్కడినుంచి వస్తే మనకెందుకు, మన పని మనకు అవాలి కాని?” ఫోర్ ముందురాబోయే విప్లవం, అప్పుడుశత్రువులమీద తాము జరిపే భయంకర ప్రతీకారము మనస్సులో చిత్రించుకుంటూ సంభృతితో పెద్ద వుచ్చాస్వ తీసుకున్నాడు.

ఖాపావు లేచి నిలపడ్డాడు. దట్టంగా పెరిగియున్న యెర్రటి గడ్డం నిమరుకుంటూ వినేవారి మనస్సులకి గాఢంగా నాటేటట్లు మాట్లాడడం మొదలెట్టేడు;

“సరే! యెక్కడినుంచి వస్తే మాకిం నాకెందుకు కాని కోసక్కులు వెనకటంత మూర్ఖులు, అజ్ఞానులు కారు. వెనుక తిరుగుబాటు చేసినందుకు ప్రభుత్వం బహు కూరంగా శిక్షించింది. ఇంక యెన్నడూ, వాళ్ళు తిరుగుబాటు చెయ్యరు. క్యూబాకొ కూడా తిరుగుబాటులో పాల్గొంది.....”

యాకోవ్ లూకువ్ నవ్వి నవ్వు మూతికూడ కప్పేసికొని బూడిద వర్ణపు గడ్డంలోనే అంతరించిపోయింది.

“ప్రజలంతా ఒక్క త్రాటిమీద లేచి తిరుగుబాటు చేస్తారు. క్యూబాన్ అంతా నామరూపాలు లేకుండా నేలమట్టంచేసి పారేస్తారు. ఇంత వరకు ఆదాచి యుంచ బడిన వారందరు మరుక్షణంలో తిరుగుబడి శత్రువుల్ని నేల రాసేస్తారు.” అని యాకోవ్ ధీమాగా అన్నాడు.

“మీరు లక్ష చెప్పండి, నాకేమీ సమ్మతం లేదు. నేను ప్రభుత్వం మీద తిరుగుబాటు చెయ్యడల్లుకోలేదు. నా సలహా అడిగిన వాళ్ళకి కూడ తిరుగుబాటు చెయ్యడనే చెబుతాను. లూక్సన్! ప్రజల్ని తిరుగుబాటు చెయ్యమని చెప్పడం పట్ల భయం లేదు. రాత్రి మీయింటికి వచ్చిన ఆఫీసరు ఎవరో కూడా తెలియదు నీకు. అటువంటి వాళ్ళ మాటలు సమ్మతం మంచిది కాదు. సుఖంగా జీవిస్తున్న మనల్ని తిరుగుబాటు చెయ్యమని ప్రోత్సహించి వ్యవహారం చెయ్యి దాటిపోగానే చల్లగా తప్పుకుంటాడు. తరవాత, బాధ పడేవాళ్ళం మనం. క్రిందటి యుద్ధంలో యేమయింది? మనచేత సోవియటు ప్రభుత్వంమీద తిరుగుబాటు చేయించేరు. అదరా బాదరాగా మనల్నే ఆఫీసరుగా కూడా తరిగివేయ చేసేరు. వారు మాత్రం యుద్ధరంగం వెనుక నిలబడి పడుచు పిల్లలతో కలసాగా కాలం గడిచేరు. చివరకి యుద్ధం ముగిసిన తరువాత తిరుగుబాటు జేసినందుకు సప్తపడినవాళ్ళు ఎవరు? నోవోరోసిస్కులో బోల్షివిస్టులు చేతికొరిగి ‘కాల్మిక్’ల నందరిని కోసి వోదెలు పెట్టేరు. ఆఫీసర్లు, యితర తిరుగుబాటునాయకులు మాత్రం వోడలెక్కి కడుపులో చల్ల కదలకుండా జాగ్రత్తగా విడేశాలకి చేరుకున్నారు. డాన్ నైన్యాన్ని అంతనీ తరిమి తరిమి గొర్రెల మంద తోలుకు వచ్చినట్లు ‘నోవోరోసిస్కు’కు తోలుకు వచ్చేరు. ఆ తిరుగుబాటు నాయకుల యేమయేరు? మిమ్మల్ని యింకొక విషయం అడగ దల్చుకున్నాను. రాత్రి మీ యింటికి వచ్చిన పెద్దమనిషి యున్నాడే — ఆతరువాత మీ యింట్లోలేడూ? దొడ్లో పాకలోకి నీవు బాల్బీతో నీళ్ళు తీసుకు వెళుతుంటే అనేకసార్లు చూసేను. ‘లూక్సన్ యెందుకో అక్కడికి నీళ్ళు తీసుకు వెళుతున్నాడు? నీళ్ళు తాగడానికి అక్కడేమీ లేవే’ అనుకున్నాను. అంతట్లో గుర్రం నడిలింపు విసబడింది.” క్రమంగా అడ్డాగ్రివోవు ముఖవైఖరి మారుతూ చివరకి నెత్తురు చుక్క కూడా లేనట్లు తెల్ల పోవడం ఖాపోగ్గివు చూసి లో లోపల సంతోషిస్తూ నిలబడ్డాడు. అక్కడవున్న అందరి ముఖాలలోను అందోళన, ఆతురత వ్యక్తం అవుతూంది. ఖాపోగ్గివు సంతోషం కంత వూర్తి అయింది.

“మా యింట్లో ఆశీస్రవమా లేదు.” అన్నాడు లూకుచ్ తీవ్రంగా.
“నీకు వివరణ ఆ సకిలింపు మాగుర్తినదే. ఆ పాకలోవున్న పండికి పొయ్యి
దానికి కుడిది తీసుకు వెళ్ళేను, కాని నీళ్ళు యెప్పుడూ తీసుకు వెళ్ళలేదు.”

“నీ గుఱ్ఱం సకిలింపు నాకు గుర్రే; ఆ కళ్ళు నాదగ్గర చెప్పకు.
పోనీ— ఆ గొడవ నాకెందుకు? ఇంతటినుంచి నేను మాత్రం మీతో కలిసి
రాను.” భాషోవు టోనీ వెట్టుకుని చుట్టూ చూసి, గుమ్మం వైపు బయలు
దేరడు. ఇంతగా లాష్టి నోవు చేతులు చాపి దోహా అడ్డంగా నిలబడ్డాడు.

“దోస్తీ! వెళ్ళి ఇక్కడ జరిగినదంతా తెలియజేస్తావా? ఎట్టుకి
అశపడి వాళ్ళతో జేరేవా” నవ్వు వెనక ‘కార్మిక్’లతో కలిసి ఫ్యూనిటివ్
కటాలాలలో పనిచేసేనని తెలియజేస్తాం— భూపకం ఉంచుకో.....”

“ఒరేయ్! ముగరిపీనుగా! ఇంకా చెదరించి వుపయోగించుకోదానికి
చూస్తున్నావురా!” భాషోవు డిడిలి కిరించి లాష్టి నోవు గడ్డం యెత్తు
యెత్తేడు. “మొట్టమొదట నా విషయంతోనే ప్రారంభిస్తాను; నేను
‘కార్మిక్’ ఫ్యూనిటివ్ దళాల్లో పనిచేసేను. శిక్షించండి. అని చెప్పేస్తాను.
కాని మీ విషయం కూడా ఆలోచించుకోండి. ఒరే! ముసలివక్కా! నువ్వు
.....” అంటూ పెద్ద నిశ్వాస వదలేడు. “ఇంతవరకూ
జలగలా నా కత్తం-పీల్చి, డిప్పి చేసేరు. ఇప్పుడు తగిన ప్రతికారం చేస్తాను”

అతడు లాష్టి నోవు ముఖమీద ఒక్క గడ్డు గుడ్డి, అక్కడే నిలుపు
నా కూలిపోయిన అతని వంక తిరిగేనా చూడకుండా గుమ్మము దాటి గభా
లున తూపు వేసి వెళ్ళిపోయేడు. టిహాఫీ బోర్డేవు ఒక బాల్చీ తీసుకువచ్చి
లాష్టి నోవు ముందు పెట్టేడు. అతి నెమ్మదిగా లేచి కూర్చుని బాల్చీ మీదికి
వంగేడు. గది అంతటా నిశ్శబ్దంగా వుంది. ఆ నిశ్శబ్దంలో లాష్టి నోవ్
సన్నటి మూల గు, బాగా యెదిగిపోయివున్న అతని గడ్డంమీదనుంచి రక్త
పు బొట్లు బాల్చీలోకి పడతున్న ధ్వని స్పష్టంగా వినిపిస్తున్నాయి.

“ఏమీ అనుమానం లేదు. వెళ్ళి చెప్పేస్తాడు.” అన్నాడు కులక్
గెయిన్. నికోలాయుషియా గభాలులేచి వెళుతున్నాననేనా చెప్ప

కుండా బోపి పెట్టుకునేటందుకుకూడ వ్యవధిలేకుండా గబగబా వెళ్ళిపోయేడు. అతని వెనుక అటయంచుకోవ లేచి కీచు గొంతుకతో “వెంటనే మనం అంతా ఇక్కడనుంచి చెదిరిపోవాలి. లేకపోతే పట్టుబడి పోతాం” అంటూ వెళ్ళిపోయేడు.

చాల సేపటివరకు యాకోవు లూకుచ్ మాట్లాడకుండా అల్లాగే కూర్చుండిపోయేడు. కంఠానికేదో అడ్డుపడినట్లు అనిపించింది. అతనికి ఉపిరి పీల్చడం కూడా భారం అయింది. రక్తం తలలోకి వేంగా ప్రవహించి పోగింది. నుదుటిమీద చిరు చెమటలు పోసేయి. కొంతసేపటికి లేచి నిలబడ్డాడు. అప్పటికిప్పుడే చాలామంది వెళ్ళిపోయారు. నెమ్మదిగా బయలుదేరి వెనుకూ టిమోఫీ వైపు తిరిగి “సోలోకూడా రా!” అన్నాడు.

మారు మాటాడకుండా టిమోఫీ కోటు తొడుక్కొని, బోపి చేత పుచ్చుకొని యాకోవ్ వినక బయలుదేరేశాడు. రాత్రి బాగా పొద్దుపోవడం చేత గొర్రెమం అంతా మాటు మలుగుతూంది.

“ఎక్కడికి వెడుతూన్నాం” అన్నాడు టిమోఫీ.

“మా యింటికి”

“ఎందుకు”

“చెబుతా, అది నాటినీ.”

సాహసించి యాకోవు లూకుచ్ సోవియటు ఆఫీసు దగ్గరనుంచే దోపిశీలేడు. ఆఫీసులోకూడా ఎవరూ లేరు. చీకటి కొట్లాడుతూంది. వారిద్దరు యాకోవు యింటిని సమాపించేరు. యాకోవు అవలం గుమ్మం దగ్గర ఆగి టిమోఫీ కోటు స్పృశించేడు.

“ఇక్కడ కొంచెం సేపు ఆగు. నేను మళ్ళీరచ్చి పిలుస్తాను.”

“అ— అల్లాగే.”

యాకోవ్ తలుపు తట్టేడు. అతని కోడలు వచ్చి తలుపు తీసి “మీరే నా—యెవరో అనకున్నాను.” అంది.

“అవును” అంటూ తలుపు ముడియచేసి, తిన్నగా పోలొవిట్సివు వున్న

గది గుమ్మం దగ్గరకు వెళ్ళి తలుపుమీద చప్పుడు చేసేడు. లోపలనుంచి గంభీరమైన ధ్వని వినిపించింది.

“ఎవరు వారు?”

“నేనండి—అలెగ్జాండర్ అనిసిమోవిచ్! లోపలికి రావచ్చా?”

“అ—రావచ్చు.”

పొలోవిట్స్కివు కిటికీకి యెదురుగానున్న టేబులుమీదుగా కూర్చుని యేదో వ్రాసుకుంటున్నాడు. గదిలోవారూ వీధిలోకి కనబడకుండా కిటికీకి బద్దముగా నిల్చిపోతేర వేళ్ళు కదలకుండా వ్రాస్తున్న కాగితం మీద చెయ్యి అడ్డంగా పారేసి యాకోవు లాకుచ్ వైపు చూస్తూ,

“ఏమిటి విశేషాలు? పనులన్నీ సవ్యంగా జరుగుతూన్నాయా? అన్నాడు.

“ఏంబాగులేవు. ఇప్పుడే చొక విషయం జరిగింది.....”

“ఏమిటి? త్వరగా చెప్పు!” పొలోవిట్స్కివు మెరుపులా లేచి నిలబడ్డాడు. వ్రాస్తున్న కాగితాలు టేబులో కుక్కేసి, తొందరగా చొక్కాబొత్తాలు పెట్టుకొని, కిందగడ్డలా యెర్రబడిన ముఖంతో, మాటుకాచి వురకడానికి సిద్ధంగావున్న పులిలా ముందుకి వంగి నిలబడ్డాడు.

యాకోవు లాకుచ్ కంకారతో తడబడితూ బోర్షేవు యింట్లో జరిగినదంతా చెప్పేడు. పొలోవిట్స్కివు లాకుచ్ కేసి తీవ్రంగా చూస్తూ నిశ్శబ్దంగా అంతా విన్నాడు. పశ్యుకొరుకుతూ, విడికిళ్ళు బిగించి హఠాత్తుగా—తుపానులా—లాకుచ్ మీద విరుచుకుపడి నోటికివచ్చినట్లట్లా తిట్టేడు.

“ఏమిరా—గాడిదా, నీకేమీనా బుద్ధివున్న పనేనా ఇది? నన్ను నాశనం చెయ్యదల్చుకున్నావురా? ఇంత క్రిమిపడి మేము చేసిన పని అంత ధ్వంసం జేస్తావా? నీ అజాగ్రత్తవల్ల అంతపని నాశనం అయిపోయింది. మొదట నీకు యేమని చెప్పేను? — మాట్లాడవంటి ముందుగా ఒక్కొక్కళ్ళనీ పరీక్షించి చూసి మరీ చేర్చమని చిలక్కి చెప్పినట్లు చెప్పేనే! ఇన్నీ చెప్పినా చివరకు కార్యం అంతా తగలేకావు. శుద్ధ మూర్ఖుడంటే పగవ

ర్పించేవు.” అసలే భయపడుతూ వచ్చిన లూకుచ్, కొయ్యతారి పోయేడు.
“ఇప్పుడు యేం చేద్దాం? భాస్కర్లు యీ పాటికి యీ విషయం అంతా చెప్పి
వుంటాడా? బెల్లంకొట్టిన రాయిలా ముట్టాడేనీ! ఈలాంటి మూర్ఖుడిని
యెక్కడా చూడలేదు! చెప్పలేదు! అక్కడనుంచి తిన్నగా యెక్కడికి
వెళ్ళేడు? అతనితో కూడా వెళ్ళి చూసేవా!”

“లేదు..... వెళ్ళలేదండీ. ఇప్పుడు వెళ్ళాలి.”
అన్నాడు యాకోవు లూకుచ్ నేడును చుట్టుకుంటూ. కన్నీటిమక్క ఒకటి
కొలికి లోనుంచి తొంగిచూసి క్రిందికి జారిపోయింది. పొలోవిట్స్కివు పళ్ళు
కొడుకుకూ నిలబడ్డాడు.

“అడదానిలా యేమిస్తావెందుకు? యిప్పుడేవో తెగిన ప్రతికర్మము
చెయ్యాలి కాని..... నీ కొడుకు యింట్లో వున్నాడా?”

“తెలియదు కూడా యింకొకర్ని తీసుకువచ్చేను.”

“ఎవని?”

“ఫోలో కొడుకుని”

“అ! అతన్ని యెందుకు తీసుకువచ్చేవు?”

ఇద్దరి కళ్ళు కలిసేయి. ఆ మాపులో ఒకరిని వొకరు అర్థం చేసుకు
న్నారు. యాకోవు లూకుచ్ కళ్ళు మరల్చుకొని, “అ త దు న మ్మి త గి న
వాడేనా?” అని అడిగిన పొలోవిట్స్కివుకి సమాధానంగా తల వూపేడు. వెం
టనే పొలోవిట్స్కివ్ గోడనున్న గొర్రెబొమ్మ జాకట్టు అందుకొని, తలగీడా
క్రింద శుభ్రముగా తుడిచి భద్రము చేయబడిన పిట్టలు తీసేడు.

జాకెట్టు బొత్తాలు పెట్టుకుంటూ పొలోవిట్స్కివు యుద్ధరంగంలో
మాదిరిగా, తొందరగా, క్లుప్తంగా ఆజ్ఞలు యివ్వడం మొదలెట్టేడు.

“నొడ్డలి తీసుకు నా, అడ్డుకోవని నడు; యెంత నీపట్లో వెళ్ళగలం”

“అట్టే దూం రదు, యేదెనిమిది యిళ్ళ అవతలః”

“కుటుంబం యేమేనా వుందా?”

“ఒక భార్యమాత్రం వుంది.”

“అతని యింటి చుట్టూ యిళ్ళువున్నాయా?”

“ఒకవైపు కాలిస్థలం. రెండవవైపుతోట”

“సోవియటు ఆఫీసు యెంతదూరం వుంది?”

“యెక్కడో, దూరంగా వుంది.....”

“సరే, నడవండి!”

లూకుచ్ గొడ్డలి తీసుకురావడానికి లోపలికి వెళ్ళేడు. పొలాల్లోకి వెళ్ళివు యెడమ చేతితో టిమోఫీ ఒబ్బు ఒట్టుకోని “నేను రోది చెబుతే అది మాని మాట్లాడక వెంటనే చేసేయ్యాలి! మనం అక్కడికి వెళ్ళినతరువాత నువ్వు మారుకంతంతో సోవియటు ఆఫీసు కాపలావాడననీ, దాక్కుమెంట్లు తీసుకు వచ్చేనని కేకయ్యి. ఎలాగయినా అతనే తలుపుతీసి బయటకు వచ్చేటట్లు చెయ్యాలి.”

కామ్రేడ్, మిచ్చుల్ని చూడగా యేమని పిలవాలో అర్థం అవడంలేదు ఈ ఖాపోవు చాలా బలమైనవాడు. జాగ్రత్తగా వుండకపోతే, యే ఆయుధం లేకుండానే మన ముగ్గుర్ని కలిపి” అంటూ వొకదానికొకటి పొందిక లేకుండా చెప్పడం మొదలెట్టేడు.

“ఉన్ — మాట్లాడకు!” అంటూ పొలాల్లోకి వెళ్ళి అతని మాటకొద్దం వచ్చి లూకుచ్ వైపు చెయ్యి జాపి “అది నా చేతికిచ్చి దోప చూపించు.” అన్నాడు.

అతడు గొడ్డలి బ్రౌజరు బేల్టులో పెట్టి కనబడకుండా వైని గొర్రె బొచ్చు జాకెట్టు కట్టేసేడు.

ముగ్గురు నిశ్శబ్దంగా పక్కనందులోంచి బయలుదేరారు. ఒడ్డు-పాడుగు, మంచి బందోబస్తుగా రాక్షసుడులా మన్న పొలాల్లోకి వెళ్ళి ముందు ‘టిమోఫీ’ వూరాపిలా కనిపిస్తున్నాడు.

అతడు పొలాల్లోకి వెళ్ళి పక్కని నడుమూ అతని ముఖంకేసి చూడ సాగేడు; కాని అచీకట్లో అతనికి యేమీ కనిపించిందికాదు.

సెమ్మదిగా ముగ్గురు ఒక దడిలోనుంచి దూరి, బయలులోకి వచ్చేరు
“ఒకరి అడుగు జాడల్లో ఒకరు నడవండి: యెంత తెలికినా ఒక్క
అడుగు జాడకంటె యెక్కువ కనుపించదు.” అని పొలోవిట్సివు సెమ్మదిగా
లెజ్జాపించేడు.

ఆ తెల్లటి మంచుమీద వొకరి వెనుక వొకరు నిశ్శబ్దంగా తోడేళ్ళలా
బయలుదేరేరు. ఖాపోవు యింటిచుట్టూనున్న దడిగుమ్మం దగ్గరకి వచ్చిన
తరువాత యాకోఫులూకుచ్ వెనుక తిరిగి చూసేడు.

పొలోవిట్సివు గుమ్మం వైపు చూపిస్తూ సెమ్మదిగా “వెళ్ళి పిలు”
అన్నాడు. అతన్ను మాట టిమోఫీకి వినపడకపోయినప్పటికి అతని వాస్త
చాలననిబట్టి గ్రహించి గొల్కెం పట్టుకొని చప్పుడు చేసేడు. తన వెనుక నల్లటి
వున్నిటోపీ పెట్టుకొనిన వ్యక్తి గొర్రె చర్మపు జాకెట్టు బలవంతంగా లూగి
చింపేసినట్లు వినిపించింది. టిమోఫీ మళ్ళీ రెండవసారి తలుపుచప్పుడుచేసేడు.
కునుమృతల అలుకుదుని వాకెట్లోపడియున్న నాగలికిందనుంచి బయటికివచ్చిన
గట్టపట్టిన చిన్నకుక్క నొకదానినిచూచి లూకుచ్ నాడేలిపోయేడు. కాని చలికేత
కొంకరించుకొనిపోయి మొరగడానికి కూడా వోపిగలేక, తొక ముడుచుకొని
ముడ్డివంచి సెమ్మదిగా మూల్యగుతూ, మరో మూలకి పోయి పడుకుంది.

* * * *

ఖాపోవు యెంత ఆలోచించినా ఒక నిశ్చయానికి రాలేకపోయేడు.
అఖరికి తిరిగి తిరిగి యింటికి వచ్చేడు. చల్లగాలిలో తిరిగి రావడంవల్ల మనస్సు
కొంచెం కలక తేరింది. భార్య బలవంతం మీద భోజనం దగ్గర కూర్చుని
కొంచెం యెంగిలి పడి లేచేడు.

“మేరియా! పుచ్చకాయ వుంటే తినేద్దను యిప్పుడు.”

“వోడ్కా యెక్కువగా తాగడంచేత తలనొప్పిగా వుందా!” అంది
అమె నవ్వుతూ.

“లేదు. అసలు యీవేళ వొక్కసారి కూడ తాగలేదు. వెనుక నేను
ప్ర్యానిటివు దళంలో పనిచేసేనని వుదయాన్నే వెళ్ళి ప్రభుత్వానికి తెలియ

చేస్తాను. ఎంతకాలం యాలాగ మనస్సులో బాధపడుతూ వుండడం.”

“మంచి ఆలోచనే! ఈ వేళ ఉదయాన్నుంచీ యిలా వున్నారేమి? నాకేమీ అర్థం కావడం లేదు మీ వరస.”

భాషోవు పక్కమీద నోళ్ళు వాల్చేడు నిద్ర పోవడానికి. నికీటా నవుతు వచ్చి అతని రెండు చెంపలమీద చేతులువేసి మీదకు వంగి. “నా కోసం చేసుకున్న రొట్టెలున్నాయి; రెండు తినకోడను? లేకపోతే యేదేనా చేసిపెట్టమంటే చేసి పెడతాను” అంది.

కాని భార్య యెన్ని చెప్పినా వినుకుండా ఆలోచిస్తూ పడుకున్నాడు. “ముందు నా సంక్రతి చెప్పి తరువాత అస్త్రోవుకోవ్ సంక్రతికూడా చెప్పేస్తాను. నాతోపాటు వాళ్ళూ అనుభవిస్తారు! కాని నాకు యేమీ శిక్ష విధిస్తారు? పాధారణంగా మరణశిక్ష విధించరనుకుంటాను. నాలుగైదు సం॥ల శిక్ష వేస్తే పూరణ పర్వతాలలో చెట్లు నరకడమో యేదో పనిచేసి తిరిగి వస్తాను. అంతటితో స్వేచ్ఛగా వెనకటి రహస్యం వెల్లడి అవుతుండేమోననే భయం లేకుండా జీవించవచ్చు. వీళ్ళందరికీ బెట్టిచాకిరీ చెయ్యడం తప్పిపోతుంది. ఏమీ దాచకుండా అంతా పూసగుచ్చినట్లు చెప్పేస్తాను. తరవాత వాళ్ళ యిష్టం వచ్చినట్లు చేస్తారు. యీ విషయం జరిగి చాలాకాలం అనడం చేత అట్టే యెక్కువశిక్ష విధించరనుకుంటాను. ఏమైనా సరే— అంతా చెప్పేస్తాను. స్వయంగా నేను యెవరీ చంపలేదు. అంతచుటుకు నిజం... .. సైన్యం వదలి పారిపోయినవాళ్ళని, కొంతమంది బోల్షివిస్కులని మాత్రం కొరడాలతో బాడేను. అప్పుడు నాకు యీ మాత్రం ప్రపంచజ్ఞానం వుంటే ఆ పని చెయ్యకపోదును.”

క్రమంగా కుదుట పట్టింది. కొద్ది సేపటికే తలుపు చప్పుడుకి మెలకువ వచ్చింది. “ఇంత రాత్రివేళ వచ్చి తలుపు తట్టేవారెవరగా? అని ఆలోచిస్తున్నాడు. ఇంతలో నుళ్ళీ తలుపు చప్పుడయింది. కంగారుపడుతూ లేచి దీపం వెలిగించడానికి అగ్గి పెట్టెకోసం వెతుకుతున్నాడు. అతని భార్యకు మెలకువ వచ్చి,

“మర్నీ యేదేనా మీటింగు వుందా? దీపం వెలిగించకండి. రాత్రిపగ
లూ చకటే గొడవ, విశ్రాంతి లేకుండాఅంతకంతకి యీవిచ్చి
మితిమీరిపోతూంది.” అంది నెమ్మదిగా.

నికీటా సావిట్లగోకి వచ్చేడు.

“ఎవరు వారు?” అన్నాడు.

“నేను నికీటా.....సోవియటు అఫీసుకుంచి.”

ఆ మాట వినగానే నికీటా కొంచెం గాభరాపడ్డాడు.

“నేను; ‘నికోలాయ్ కురుస్కో’ని. పెరిసిడెంటు గారి దగ్గరకుంచి
నోటీసు తీసుకువచ్చేను. మిమ్మల్ని వెంటనే సోవియట్ అఫీసుకి రమ్మన్నారు.”

“ఆ కాకితం తలుపు సందులోంచి లోపలికి పడెయ్యి”

ఒక్క నిమిషం వరకు బయట నిశ్శబ్దంగా వుంది. తెల్లవూలు టోపీ
క్రిందనుంచి రెండు కళ్ళు మెరుస్తూ తీక్షణంగా చూసేయి. టిమోఫీ ఏమి
చెప్పడానికి లోచక లోటు పడ్డాడు. కొంతసేపటికి “ఆ కాకితంమీద
దస్కతు చెయ్యాలి. తలుపు తియ్యి.” అన్నాడు టిమోఫీ.

అతనికి లోపల ఖాఫ్రావు అడుగుల చప్పుడు వినిపింది. ఘడియ
తీసిన చప్పుడుకూడ వినిపించింది మరో నిమిషానికి.

ఆ చీకట్లో ఖాఫ్రావు విగ్రహం గుమ్మంలో కనబడింది. మరుక్షణం
లో పాలోవిట్సేవు గడపగుమ్మంమీద యెడమకాలు వేసి, వూతం తీసుకొని
గొడ్డలిమడమతో ఖాఫ్రావునుదురుమీద కత్తికొలిది వొక్క చెబ్బకొట్టేడు.

ఖాఫ్రావు కిక్కురుమడకుండా క్రిందకూలబడి నెమ్మదిగా వెనక్కి
పడిపోయేడు.

“లోపలికొచ్చి తలుపు మూసెయ్యండి” అన్నాడు పాలోవిట్సేవు
తొందరగా. గొడ్డలిచేత దృఢంగా పట్టుకొని,సావిడీ లోపలితలుపు తెరిచేడు.
మంచం వున్న మూలనుంచి “నికీటా! కాలికి యేదేనా తగిలి పడిందా
యేమిటి, అంత చప్పుడయింది? వారెవరు?” అని వొక స్త్రీ ఆతురతగా
అడిగింది.

పొలోవిట్నీవు గొడ్డలి వదిలేసి, చేతులు చాపి మంచం వైపు పరుగెత్తడు.

“అయ్యో! యేమోయ్! దొంగలురండి!”

చీకటిలో టిమాఫీ కాలికి గుమ్మం తగిలి ముందరికి తూలి పడ్డాడు. లోపల యెవరో మూలుగుతూ వెనగులాడుతూన్న శ్వని వివడింది, అతనికి. పొలోవిట్నీవు ఆమె మీదపడి ఆమె మాట్లాడడానికి వీలు లేకుండా తలగడతో నట్టిగా ముఖము మూసేసి, రెండుచేతులు కోపి ఒక తుండుగడ్డతో కట్టెయ్యడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు; అతని మోచేతులు పడిలేస్తున్న మెస్తటి ఆమె గుండెలమీదనుంచి పక్కలకి బారినోయేయి. అతనినుంచి విడిపించుకొనడానికి వెనగులాడడంలో, ఆమె నెప్పటి శరీరము, భయంచేత వేగంగా కొట్టుకొంటూన్న హృదయం అతను శ్శీలయేను. అతనికి వుద్రేకం కలిగి ఊణమాత్రం చూస్తు చలించింది. తలగడ క్రిందకి వెయ్యి పోనిచ్చి, బలవంతంగా ఆమెనోరు పడతీయ్యడానికి ప్రయత్నించేడు. అతని రాత్నను బలం ముందు ఆ పెదవులు బద్దలై రక్తము చిమ్మి క్రిమంగా లొంగిపోయి నోరయిచ్చేసేయి. పొలోవిట్నీవ్ ఆమె జాకెట్టు గుండెలపైకి లాగేసి వుండచేసి నోట్లో అంగుడు వరకు కుక్కేడు. దానితో అంతవరకు విసిబడుతున్న ఆమె మూలుగు కూడ అంతరించింది.

అతడు టిమాఫీని ఆమెదగ్గర నిలబెట్టి, తిరిగి సావిట్లోకి వచ్చేడు.

“అగ్గిపుల్ల వెయ్యి” అన్నాడు.

యాకోవు లూకుచ్ ఒక అగ్గిపుల్ల గీసేడు. ఆ వెలుగులో పొలోవిట్నీవు ఖాసోవు మీదికి వంగిచూసేడు. వెల్లకిలేలా పడివున్నాడు. ముఖం వొక పక్కకి పడిపోయింది. ఇంకా పూపిరి పీలుస్తున్నాడు కాని వొకసారి త్వరగాను వొకసారి అలస్యంగాను, నిలకడ లేకుండా అసమాన అవకాశాలలో పీలుస్తున్నాడు. ఊపిరి వదలినపుడల్లా మీసాలమీదనుంచి కారుతున్న రక్తం అక్కడ చుడుగు కట్టిపట్టుంది. అగ్గిపుల్ల ఆరిపోయింది. పొలోవిట్నీవు ఖాసోవుకి యెక్కడ వెళ్లి తగిలిందోనని తడిమి చూసేడు. కనుబొమల

మధ్య యెముక వొకటి విరిగిపోయి జవజవలాడింది. ఆ ప్రదేశం అంతా పొంగి యెడమ గుడ్డును మూసేసింది.

“నన్ను వెళ్ళిపోనియ్యిరక్తం చూస్తే వాంతి వొస్తూంది.” అన్నాడు యాకోబు. లూకుచ్ నెమ్మదిగా. అతని శరీరం వణకు తూంది. కాళ్ళలో నిలబడేటందుకు కూడా శక్తి లేకపోయింది. కాని పొగో విట్నీవు అతని మాటలు వినిపించుకోలేదు.

“గొడ్డలి తీసుకు రా—మంచి దగ్గర వుంది. కొంచెం నీళ్ళుకూడా కావాలి” అన్నాడు.

ముఖం మీద నీళ్ళు చల్లగానే ఖాపోవు కొంచెం తేరుకున్నాడు. పొలోవిట్నీవు మోకాలుతో అతని గుండెలమీద తొక్కిపెట్టి సన్నని కింఠం తో “తెలియచేసేవా? దోస్తీ! చెప్పి!” అని యాకోబ్ లూకుచ్ వైపు తిరిగి “అగ్గిపుల్ల వెయ్యి!” అన్నాడు.

అగ్గిపుల్ల వెలుతురులో కిళ్ళు సగము తెగచియున్న ఖాపోవు ముఖం కనిపించింది. యాకోబు చేర్చులు, వాటితోపాటు మొగుళ్ళున్న అగ్గిపుల్లకూడ వొణికింది. పుల్ల పూర్తిగా కాలిపోయి నుంట యాకోబు వేళ్ళు అడుకుంది. కాని అతనికి బాధ అనిపించలేదు. పొలోవిట్నీవు వెనకటి ప్రశ్న రట్టించి అడిగి సమాధానం రాకపోవడంచేత అతని చేతివేళ్ళు పట్టుకొని వెక్కిరింపడం చేసేడు. ఖాపోవు మూలుగుతూ హఠాత్తుగా బోర్లపడి లేవడానికి ప్రయత్నించేడు. పొలోవిట్నీవు పళ్ళుకొరుకుతూ మళ్ళీ అతనిని తగ్గతియ్యడానికి ప్రయత్నించేడు. కాని ఖాపోవు అతనికి లొంగక నెమ్మదిగాలేచి యెడమ చేతి తో, దగ్గరనే నిలబడియున్న లూకుచ్ నడుమును పటకా పట్టుకొని, కుడి చెయ్యి పొలోవిట్నీవు మెడకి చుట్టేసి పట్టుకున్నాడు. అతడు పీకి నొక్కెయ్యకుండా పొలోవిట్నీవు తల ముందుకువంచి గడ్డం, గుండెల కానించి, “దీపం—దీపం—త్వరగా వెలిగించు;” అన్నాడు. ఆ వీక్షణ్ణ అతనికి గొడ్డలి చేతికి దొరక లేదు.

టిమోఫీ వంటయింటి గుమ్మంలాంచి తొంగిచూస్తూ,

“నీయ్, నిన్నే అల్లాగమాట్లాడడు. గొడ్డలివాయతో పక్కయెముకల క్రింద తెగ్గొయ్యి” అని సలహా ఇచ్చాడు.

పొలోవిట్టివు గొడ్డలి చేతికి తీసుకొని, అతి కష్టమీద ఖాపోవు పట్టు విడిపించుకొని, రెండుదెబ్బలు కొట్టాడు. ఖాపోవు క్రిందపడిపోయాడు. పొలోవిట్టివు పళ్ళు కొరుకుతూ, వాక కాలితో అతని తల తొక్కి పట్టి, గొడ్డలితో సరికి తలను ముందెండుంచి వేరుచేసేడు. చిమ్మన గొట్టంలోనుంచి చిమ్మపట్టు రక్తంబయటకు చిమ్మింది. అతడు లూకుచీని గుమ్మము లోనుంచి లోపలకు లాగి వీధితలుపులు దిగింది, చిన్న గొంతుకతో “పిరికి పందలా వున్నావే నువ్వు! దాన్ని లేవకుండా గట్టిగా తల అణచి పట్టుకో; ఖాపోవు మన విషయం ప్రభుత్వానికి తెలియచేసేదో లేదో ఆమె నడిగి తెలుసుకోవాలి. టిహాఫీ! నువ్వు కాళ్ళు పట్టుకో.”

బంధింపబడియున్న ఆమెమీద పొలోవిట్టివు నిలువునా పడుకున్నాడు. అతని దగ్గరనుంచి చెమటవాసన ముక్కుబద్దలయ్యాలా వస్తోంది.

“నీ మొగుడు సాయంకాలం యింటికి వచ్చేక, సోవియటుఆఫీసుకేనా యొక్కడికేనా ఫెర్లేదా?” అని అడిగేడు.

ఆ మసక చీకట్లో కళ్ళ నీరుకారుస్తూ బిత్తర చూపులు చూస్తున్న ఆమె కళ్ళలోకి చూసేడు. చిరాకుతోచి ఆరుబయట గాలిలోకి వెళ్ళి విశ్రాంతి తీసుకోవాలనిపించింది. ఆమె మాట్లాడక పోవడంచేత వెంటనే తేల్చెయ్యాలని, ఆమె చెవుల వెనుక గట్టిగా నొక్కేడు. కొంతసేపు వెనగులాడి ఆ బాధ భరించలేక మూళ్ళ పోయింది. కొద్దిసేపటికి మెలకువ వచ్చి వుమ్మిలో తడిసి ముద్దయిపోయిన నోటిలో గుడ్డ నాలికతో బయటికితోసి సింది; కొని కేకలేసి యేడవకుండా వెక్కుతూ నెమ్మదిగా,

“అంతా చెప్పేస్తాను! యేమీ దాచను! నన్ను మాత్రం బాధ పెట్టకండి!” అంది.

పక్కనే నిలబడియున్న యాకోవు లూకుచీని గుర్తుపట్టి, “లూకుచీ! యెందుకు నన్ను బాధపడతారు! నొదిరెయ్యండి!” అంది భయంతో దీనంగా

అమె మూట్లాడకుండా పొలావిట్టివ నోరు మూసేడు. ఎలాగోనా ప్రాణాలు దక్కించుకోవాలనే ఆశతో, కత్తం చిమ్ముతున్న పెదవులతో అతనిచెయ్యి ముద్దుపెట్టుతుంది. ప్రాణాలంటే యెంతటిపి! విపరీతంగా భయ పడిపోయింది; పాపం!

“ఏం-మూట్లాడవో! ఎక్కడికేనా వెళ్ళేదా, లేదా!”

లేదన్నట్లుగా కలతిప్పింది. యాకోబ్ లూకుచ్ అతనిచెయ్యిపట్టుకొని,

“నీ.....మీ..... అల్లెగాండర్ అనిసిమోవిచ్!” అన్నాడు తడబడుతూ. “దాన్ని చొదిలెయ్యండి! భయపెడదం. యెన్నడూ చెప్పను! ఎన్నడూ చెప్పదు.”

పొలావిట్టివ అతన్ని దూరంగా గెంటేసేడు. ముంతేతితో ముఖం తుడుచుకున్నాడు. “శేపు చెబుతుందా! అడది, అందులోనూ కోసకుబాతి, నమ్మడానికివీలులేదు. నావంటి ఆశీసరుకి చిన్నతనం.....చావనీ! చూడకుండా కళ్ళుమూసేస్తాను.....” అనుకున్నాడు.

అమె లోడుగుకొనిన వర్షునే లాగి ముఖం కప్పేసేడు. నడివయస్సు లోనుండి అంతవరకు సంతానము లేకపోవడంచేత అందంగా, దృఢంగావున్న అమె అవయవాలు వొక్కనిమిషం అతని దృష్టి నాకర్పించేయి. వొక కాల తాపి పక్కకి వొత్తిగిలింది. ఆ గుడ్డిచెలుతురులో పొలావిట్టివ అమె గుంటలు నిగినిగలాడుతూ వుప్పొంగడం, కృమంగా చిరుచెవుటలు పొయ్యడం గుర్తించేడు. “దాని ముఖం యెందుకు కప్పేనో అప్పుడే తెలుసుకుంది. చావనీ!” పొలావిట్టివు గొడ్డలి యెత్తి వొక్కచెబ్బతో కంఠం నరికి పోసేడు:

యాకోబ్ లూకుచ్ అమె శరీరం గిలగిల కొట్టుకోడం చూసేడు అమె శరీరాన్నుంచి యేకధారగా ప్రవహిస్తున్న కత్తపు వాసన భరించలే పోయేడు. పానిట్లోకి వచ్చేటప్పటికి వాంతివచ్చి, పేగులలోపల వున్నదంత కక్కి పోసేడు.

పొలావిట్టివు తప్పతాగినట్లు తూలుతూ బయటికి వచ్చేడు.

ఎదట దడిమిద పేరుకొనియున్న మంచుమీద వంగి పీల్చేడు. అక్కడినుంచి వారు ముగ్గురు తిన్నగా వీధులలోకి వెళ్ళిపోయేరు. టిమాఫీ మాత్రం నెమ్మదిగా నడుస్తూ, వారికి వెనకపడి, మలుపు తిరిగి. స్కూలు వైపునుంచి వస్తున్న 'ఎకార్డియన్'. చప్పుడు విని, ఆ వైపుకి వెళ్ళిపోయేడు. స్కూలు దగ్గర కొంతమంది పోగయి, పాటలుపాడుతూ నాట్యం చేస్తున్నారు. చుట్టూ గుండ్రముగానిలబడి వింటున్న పడుచుపిల్లల మధ్యనుంచి తోసుకొని లోకలికి వెళ్ళి, 'ఎకార్డియన్' వాయిస్తున్న వానిని అది యిమ్మని అడిగేడు.

“టిమాఫీ! ఒక్కసారి గిప్పీనాట్యం ఆడు.” అని అడిగింది వొకతై.

అతను 'ఎకార్డియన్' అందుకుంటూంటే వారి కింద పడిపోయింది.

మళ్ళీ తీసుకొనడానికి ప్రయత్నించి మళ్ళీ పదిలేసేడు. అతనివేళ్ళు పట్టు తప్పి పోయేయి. చివరకు ఎక్లగో ఎకార్డియన్ పట్టుకొని వాయించడానికి ప్రయత్నించేడుకాని, చేతులు స్వాధీనంఅవక దానిని తిరిగి యిచ్చేసేడు.

“ఎక్కడో పీకలదాకా యెక్కించి వస్తున్నాడు.” అంది ఒకయువతి.

“చూడు! తాగినవాడులా లేదూ!”

“ఆ వాలకం చూడు యెలాగవుందో!”

వాళ్ళంతా వొక్కొక్కళ్ళే అతని దగ్గరనుంచి తప్పుకున్నారు. అంత వరకు ఎకార్డియన్ వాయిచినవాడే, దానిమీదపడ్డ మంచు తుడిచేసి, గిప్పీ నాట్యం వాయించడం మొదలెట్టేడు. ఉలియానా అఖివాటినా అనే వొక యువతి నాట్యంచెయ్యడం మొదలెట్టింది. “తెల్లారేవరకూ, యిక్కడే వుంటాను. ఆవోకీతీసినా, నావిషయం యెవరూ ఆలోచించరు.” అనుకుంటూ బయలుదేరి, తప్పతాగినట్లు నటిస్తూ, బరి అరుగుమీదకూర్చున్న వొకతే దగ్గరికి కూలుతూ వెళ్ళి, ఆమె కౌశ్యమీద తలపెట్టి, “తలలో పేలున్నాయి, కుక్కుదూ” అన్నాడు.

యాకోవ్ లూకువ్ కడుపులోదంతా వెళ్ళిపోయేదాకా కక్కుకొని, యింటికి రాగానే తనగదిలోకి వెళ్ళిపోయి పడుకున్నాడు. అతడు పొలోవి ట్సీవ్ శుభ్రంగా చేతులు కడుక్కొనడం, అనిశ్చయ పారపాయ్యడం, గదిలోకి

వెళ్ళడం అన్నీ వింటూనే వున్నాడు. ఆగడిలోనుంచి పోలోవిట్స్ బయటికి వచ్చేటప్పటికి అర్థరాత్రి దాటింది. లూకుచ్ భార్యని లేపి పశ్చిమం యిమ్మని అడిగేడు.

తాగడం పూర్తయింది. (యాకోవ్ లూకుచ్ పడుకొని యిది అంతా చూస్తూనే వున్నాడు.) బాగా ముగ్గిన 'పియర్' పండు మోకటి తీసి పీల్చుకొని తినేసి, తరువాత సిగరెట్టు ముట్టించి, గుండెలమీద వాయించుకుంటూ బయటికి వెళ్ళేడు. కొంత సేపటికి నిలొకి వచ్చి, అప్పటికికూడా, యింకా వేడిగానున్న 'ప్రా' మీద కాళ్ళు కాచుకున్నాడు. వాతపు నొప్పులచేత, యెంత సేపయినా తనివితీరక, అల్లా కాచుకుంటూండడం ఆతనికి మామూలు. మాతృదేశ రక్షణకొసం, మహా ఘనత వహించిన చక్రవర్తిగారి సేవలోచేరి పనిచేస్తూ 1916వ సం॥ శీతకాలంలో 'బ్ల' నదిని దాటుతున్నపుడు ఆచలికి కాళ్ళు కొంకిరించుకొనిపోయినప్పటినుంచి ఆ వాతపు నొప్పులు కలిగేయి..

పదమూడో పాఠము.

ప్రతిష్ఠా సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రం

జేబీడోవ్ 'గ్రీమాచీ' వచ్చి వారం రోజులయింది. ఆవారంరోజులలో ఆనేక విషయ సమస్యలు యెదుర్కొన్నాయో అతన్ని. అతడు ప్రతిరోజూ పగలల్లా సోవియట్ ఆఫీసులోనో 'టిటాక్' యింటిలోనెట్టుబడిన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర కార్యాలయంలోనో పనిచేసి, బసకి వచ్చినతరువాత కొంత సేపు సిగరెట్టు కాలుస్తూ గదిలో పచారుచేసి, 'ప్రవదా'; 'మొలాట్' మొదలైన పత్రికలు చదివి, తిరిగి ఆలోచనా ప్రపంచంలో పడిపోయేవాడు. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాన్ని గురించి, క్రితంరోజు జరిగిన విషయాలని గురించి కలిగే ఆలోచనలకి అంతేవుండేదికాదు. చివరకు విసుగెత్తి, ఆ ఆలోచనలలో నుంచి తప్పుకొనడానికి, 'ప్రొటోటైప్' వద్దకు లోని తన పాపుని ఆస్నేహితుల్ని, అక్కడ తనచేసే పని జ్ఞాపకం చేసుకొనేవాడు. తనయిక్కడికి వచ్చిన యీ కొద్దికాలంలోను అక్కడ ఆనేక మార్పులు జరిగివుంటాయనీ, తన స్నేహితులంతా తనని, తన యిక్కడికి వచ్చేముందు ఇచ్చిన ఆ వుపన్యాసాలనీ కూడ మరిచిపోయి వుంటారని మనస్సుకి తట్టినప్పుడు కొద్దిగా విచారం కలిగింది. అతని ఆలోచనలన్నీ మళ్ళీ అతడుగా 'గ్రీమాచీలాగ్' మీదికి తిరిగేయి. 'గ్రీమాచీలాగ్' వచ్చేముందుకూడా అతనికి గామినీమలతోను, అక్కడ వుండే ప్రజలతోను పరిచయం వుండేది; కాని అప్పుడు వర్గ కలహములోని వివిధకక్షలు, వాటి గమనము, పరస్పర సమ్మిళితములైన విషమఘట్టములు, స్పష్టంగా అవగతంకాలేదు. ప్రభుత్వము సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రములో చేరిన వారికిందరకు ఆనేకవిధాల సౌకర్యములు కలిగిస్తున్నప్పటికి, సాధారణ రైతుల్లో హెచ్చుభాగము, తీవ్రమైన ప్రతికూలత కనపరుస్తూ దానిలో చేరక పోవడానికి కారణం గోచరించిందికాదు. 'గ్రీమాచీ' ప్రజలయొక్క మనోగతాభిప్రాయ

యాలను, వొకరితో వొకరికిగల అవినాభావసంబంధాలను, అర్థంచేసుకోలేక పోయేడు. పూర్వం బోల్షివిక్ పైనాల్లలో పనిచేసిన టిటాక్, యిష్టానుభూతివంతమైన అప్రభుత్వంమీదే శతృత్వం వహించేడు. బీదకోసమైన అయిన 'టిటాకోబోషేవ్' బహిష్కరణముగా భాగ్యవంతుల పక్షం వహించేడు. తెలివయినవాడు, భాగ్యవంతులలో జమకట్టనగినవాడు అయిన అస్ట్రోవ్ నోవ్, ధైర్యముతో ముందుకువచ్చి సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో సభ్యుడుగా చేరుతే నగుల్నోవ్ అతనిని అనుమానించి బయటికి గెంట్లెమ్యుడానికి చూస్తున్నాడు. డేవిడ్సోవ్ మనోవీధిలో గిరిమాచీలాగ్ ప్రజలందరు గిరున తిరిగిపోయేరు. అతనికి గ్రెమాచీ ప్రజలకి మధ్య అగోచరమైన వొక తెర అడ్డురావడంచేత, వారిని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోలేకుండావున్నాడు. ఒకదానికొకటి పొండ్లక లేక చిక్కు పెడుతున్న గ్రెమాచీ విషయాలన్నీ అర్థం చేసుకోవడానికి తీవ్ర ప్రయత్నాలు చేస్తూన్నా సాగ్యం కాక అంతకంతకీ చిక్కుపడిపోతున్నాయి.

ఇంతలో ఖాపోవ్ ని అతని భార్యని హత్యచేసి, పతా దొరకకుండా పోవడంచూసి, వీటికన్నిటికి మూలకారకులెవరో వుండి వుంటారని వ్రాసిం చేడు. వాళ్ళకవాయి చెండా కనుగొనబడిననాటి వుదయం డేవీసోవ్, రజ్మిట్నోవ్, నగుల్నోవ్ లతో చాలసేపుమాట్లాడేడు. కాని వాళ్ళుకూడ యేమీ చెప్పలేకపోయేరు. ఖాపోవ్ ఆవూళ్ళోని బీదకోసమలలో వొకడు. పూర్వం విప్లవప్రతినిధులైనాల్లలో పనిచేసేడు. గ్రామంలో యేవిషయంవచ్చినా కలుగ చేసుకోడు. లాప్సి నోవ్ ని అశ్రయించి వెనక తిరుగుతుంటాడు. దొంగత్తనమే హత్యలకు కారణమై వుంటుందని వ్రాసిం చేరు; కాని అతని యింటిలో సామానంతా యెల్లా వున్నది అల్లాగే వుండడంచేతను, అసలు హత్యచేసి యెత్తుకుపోదగినంత విలువైన సామాను యేమీ లేకపోవడంచేతను ఆ డిసా సరియైనది కాదని తోచేసేరు. చివరకు యేవిషయం నిర్ధారణచెయ్యలేక రజ్మిట్నోవ్,

“దీనికంతకీ కారణం వొక అడవి అయివుంటుంది. ఇతనుయెవరి భార్య తోనో తెడితే, వాళ్ళు చంపేసివుంటారు.” అన్నాడు.

నగుల్నోవ్ యేమీ మాట్లాడలేదు; అతని మనస్సుకి యేదితట్టితే అది.

సబబు, సందర్భంలేకుండా వాగ్దానికి యిట్టపడకు. కాని డేవిడోవ్; భాగ్యవంతు లెవరికో యీ మాత్యతో సంబంధం వుండి వుంటుందనియు, వారినందరిని వెంటనే గాగ్రిమంలోనుంచి బయటికి గెంటెయ్యాలనియు చెప్పగానే నగుల్నోవ్ అతనిని సమర్థించేడు.

“ఖాపోవ్ ని, వాళ్ళే యెవరో చంపేసివుంటారు. దాల్లోయేమీ అనుమానంలేదు. ఆనోగోహుల్ని అందర్ని వెంటనే ఉత్తరధ్రువ ప్రాంతాలకి ప్రవాసం పంపించెయ్యాలి!” అన్నాడు.

రజ్జుట్నోవ్ చివ్వి బుభాబు కుడిచేడు.

“వాళ్ళందరిని ప్రవాసం పంపించెయ్యాలి, దాల్లో అనుమానంయేమీ లేదు.” అన్నాడు రజ్జుట్నోవ్. “సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో ఛేరవద్దని రైతులలో దుష్ప్రచారం చేస్తున్నారు. కాని వాళ్ళే ఖాపోవ్ ని మాత్యచేసే రన్నది సబబుగాలేదు. అతడు వాళ్ళతో యెప్పుడూ కలిసిలేడు. లాప్సినోవ్ పెనకమాత్రం తిరుగుతూ అతనికి పనిచేస్తుండేవాడు; కాని కావలసిన తిండి పోరేస్తున్నపుడు చెయ్యడంలో ఆశ్చర్యం యేమింది! కడుపు కక్కుర్తిచేత, లాప్సినోవ్ దగ్గరికి వెళ్ళేడు. ఉభయ యేమిజరిగినా, అది భాగ్యవంతులు చేసి వుంటారని వాళ్ళ నెత్తినరుద్దడం భావ్యంకాదు. దీనికంతకీ కారణం అడది. తరువాత మీయిప్పం.”

జిల్లా పట్నంనుంచి, వొక యిన్వెస్టిగేటింగు అఫీసరు, వొక డాక్టరు వచ్చేరు. రెండు శవాలనీ పంచాయతీచేసి ఖాపోవ్ యింటి పక్కవాళ్ళని కాగ్రుహపరీక్ష చేసేరు. కాని ఆవోకీ యేమీ దొరకలేదు. ఆ మరునాడు ఫిబ్రవరి 4 వతారీఖున సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యుల సాధారణ సమావేశంలో గ్రిమాచీలాగ్ భాగ్యవంతుల సందరిని కుటుంబములతో సహా ఉత్తర కాకేషియా పరగణాలలో యెక్కడా వుంచకుండా వెళ్ళగొట్టాలని వొక రిజల్యూషన్ ప్రతిపాదించి యేకగ్రీవంగా ఆమోదించేరు. ఆ సమావేశములోనే పావెల్ లుబిష్కన్, ఆర్కాడీ, డేవిడోవ్, డెమ్కూఉహకోవ్, లూకుచ్ లను సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర పాలకవర్గంగా ఎన్నుకున్నారు. నగుల్నోవ్ యెది

రించినప్పటికీ, డేవిడ్‌వ్ రజ్యట్నవులు తీవ్రంగా సమర్థించడంచేత యాకోబ్ లూకువ్ కూడ పరిపాలకవర్గంలోకి ఎన్నుకోబడ్డాడు. జిల్లా కమ్యూనిస్టు పార్టీ సీఫారసు చెయ్యడంచేత డేవిడ్‌వ్ అధ్యక్షుడుగా యెన్నుకోబడ్డాడు.

తరువాత సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రానికి పేరు పెట్టడానికి కొంతసేపు చర్చ జరిగింది. అందరు ముట్లాడిన తరువాత రజ్యట్నవ్ రేచేడు, ముట్లాడడానికి.

“రెడ్ కోసమ్మ, అనే పేరు పెట్టడానికి నేను అంగీకరించను. ఇంతమరకు ఆ పేరు పెట్టినది యేవీ అభివృద్ధిలోకిరా లేదు; వైగా దాల్లో జీవం కూడా లేదు. పూర్వం కూలీలు వాళ్ళపిల్లల్ని ‘కోసమ్మ’ అని భయపెడుతూండేవారు. కామ్రేడ్స్, మన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రానికి కామ్రేడ్ ప్టాలిన్ పేరు పెట్టవలసినదని వ్రుపపాదిస్తున్నాను. ఆయన గురించి నేనుయే మ్మవ చెప్పవలసిన పనిలేదు. మనం యే ఆదర్శంకోసం, భార్యాపిల్లల్ని చదిలి, పాఠశాలనికూడా లక్ష్యపెట్టక రక్తప్రవాహాలలో యాదులాడి పోరాడేమో, ఆ ఆదర్శనిర్దిష్టం, కామ్రేడ్ ప్టాలిన్ యెన్ని ఆటంకాలు కలిగినప్పటికీ ధైర్యంతో యెదుర్కొని దేశాన్ని ముందుకు నడిపిస్తున్న సంగతి మీరందరు యెరిగినదే.”

అండ్రీ వుద్రేకంచేత కంపించేడు. కళ్ళు కొంచెం చెమ్మగిల్లేయి. మళ్ళీ కొంచెం తప్పుయింతుకొని ముట్లాడడం మొదలెట్టేడు.

“కామ్రేడ్స్, కామ్రేడ్ యూసెఫ్ స్టాలిన్‌వోచిచ్ ప్టాలిన్ చిర కాలము జీవించుగాక! ఆయన గౌరవార్థం మనం అంతా నిలబడి బోపిలు తియ్యాలని ప్రతిపాదిస్తున్నాను.”

సభ్యులంతా లేచి నిలబడ్డారు; బట్టలలు నిగనిగలాడేయి, జడలుకట్టిన అనేకరింగుల జుట్లు బయలుపడ్డాయి. రజ్యట్నవు మళ్ళీ పొర్రంబించేడు.

“అపేరు పెట్టడానికి మీరంతా అంగీకరిస్తారని వ్రుహిస్తున్నాను. మేమంతా ‘హరిజన్’ రక్షిస్తున్న పుడు కామ్రేడ్ ప్టాలిన్ ఫిరంగి గుళ్ళకికూడ పెరవక యుద్ధరంగంలోకి వచ్చి స్వయంగా వైన్యాని నడపడం నేను ప్రత్య

తంగా చూసేను. ఆరోజుల్లో ఆయన, వోరోషిలోవ్ రివల్యూషనరీ మిలిటరీ కౌన్సిలు సభ్యులుగా వుండేవారు; కాని యేమీ అడంబరిం లేకుండా సాధారణ వస్త్రాలే ధరించేవారు. పైన్యాలని పరీక్షించేటపుడు, యుద్ధరంగం లోను కూడ, మాకందరికి, పిరికితనం లేకుండా క్రైశ్యంగా నిలబడడం.....

“రజ్జుట్నోవ్! అవసరంలేని విషయాలు మాట్లాడుతున్నారు మీరు.” అని డేవిడోవ్ అతని వుపన్యాసానికి అడ్డువచ్చేడు.

“అవసరంలేని విషయాలా? సరే, తుమించండి. కాని మన సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానికి ఆయన పేరు పెట్టాలని కోరుతున్నాను.”

“ఆవిషయం మాకందరికీ తెలుసును. నామట్టుగు నేను, ఆయన పేరు పెట్టాలనేవాళ్ళలో వొకణ్ణి” అన్నాడు డేవిడోవ్. “కాని ఆ పేరు పెట్టినతరువాత మనం ఆ పేరుకి అగౌరవము రాకుండా చూడాలి. ఆ పేరేకవక పెట్టేటట్లుయితే యాజిల్లాలో వుండే మిగిలిన సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలన్నిటికంటే అభివృద్ధిలో వుండేటట్లు చెయ్యాలి.”

“దానికి మాకందరికి అంగీకారమే అని” ఛూకర్ లేచేడు.

“అవునుకొండి.” రజ్జుట్నోవ్ చిరునవ్వు వేస్తేడు.

“కామ్రేడ్స్, సోవియట్ అధ్యక్షునిగా నేను కామ్రేడ్ స్టాలిన్ పేరుకంటే మంచిది లేదని చెబుతున్నాను. నన్ను అడిగేటట్లయితే అన్ని సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలకీకూడ ‘స్టాలిన్’ పేరు పెట్టాలని చెబుతాను. మన కమ్యూనిస్టుపార్టీ ఆయనని సమర్థించడమే కాక, అటువంటి మహామహుడు పార్టీలో వున్నందుకు గర్విస్తుందికూడాను. అంతకంటే మంచి ఫేరు ఎంత తెలిసినా వొరకదు. ఉదాహరణకి చెబుతున్నాను, 1919 సం॥లో ట్యుసిక్ నది మీద టాపోల్కా అనే గ్రామం దగ్గరనున్న ఒక వంతెనను మన పైన్యాల ఆక్రమించడం చూసేను.....”

“అదిగో, మళ్ళీ తెనకటి సంగతులన్నీ యెత్తుతున్నారు.” అన్నాడు డేవిడోవ్ విసుబుతో.

“ఆపేస్తానులేండి. ఈవిషయంమీద సమృతులు తీసుకుందాము.

కాని ఆ వెనుకటిరోజులన్నీ తలుచుకున్నప్పుడు హృదయం వుప్పొంగుతుంది. ఎంతసేపూ ఆవిషయాన్ని గురించి మాట్లాడాలని వుంటుంది." అని రజ్వట్స్కావ్ సవ్యతూ కూర్చున్నాడు.

సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి 'స్టాలిన్' పేరు పెట్టడానికి యేకగ్రీవంగా అంగీకరించడంతో సభ ముగిసింది.

* * * * *

డేవిడ్సోవ్ యంకా సగుల్స్కావ్ యింట్లోనే వుంటున్నాడు. రాత్రులు ఆతను పడుకొనే బల్కీ, సగుల్స్కావ్ దంపతులు పడుకొనే మంచానికి వొక చిన్న తెరమాత్రం అడ్డుగా వుంది. దాని ముందు గదిలో ఆ యింటి యజమాని, పిల్లలులేనివొకవిధవ వుంటున్నారు. తనుకూడా అక్కడే వుండి మకొర్కి యిబ్బంది కలుగజేస్తున్నానని డేవిడ్సోవ్ యెరుకును. కాని అంతవరకు పని తొందరలచేత, వేరే వొకయిల్లు తీసుకొనడానికి తీరుబడి లేకపోయింది. సగుల్స్కావ్ భార్య లుకిరియా మొదటినుంచీ డేవిడ్సోవ్ ని ఆతిథ్యపరిచడంగా చూడడం మొదలెట్టింది. కాని ఆతనికి, లుకిరియా టిమోఫీతో తిరుగుతుందని తెలిసినప్పటి నుంచి, ఆ పామిద బేవ్తాభావం యేర్పడింది; వారితో వుండడానికి కూడా నునస్కరించింది కాదు. డేవిడ్సోవ్ లుకిరియాతో మాట్లాడకపోయి నప్పటికీ, ఆమె కనబడినప్పుడుమాత్రం తల విమూలగాపెట్టి తీవ్రంగా చూస్తుండేవాడు. ఆమె 25 యేళ్ళకింటె యెమ్మవ వున్నదానిలా కనబడదు. ఆ నల్లటి కళ్ళు, తీర్చిదిద్దినట్లున్న కనుబొమలు, గుండ్రనిముఖము, మొత్తంమీద ఆమె అందంగానే వుంటుంది. యెప్పుడూ కలకలలాడుతూ సరదాగా వుంటుంది. చిరునవ్వు తొలుకాడుతుండే ఆ పెదవులలోంచి తెల్లటి ముందరిపళ్ళు కనిపిస్తూనే వుంటాయి. నడకతీరులోకూడా అందం వుంది. వేషభాషల్లో మిగిలిన కోసమ్మ స్త్రీలలాగే వున్నా వారికింటె కొంచెం శుభ్రంగాను, పొందికగాను వుంటుంది.

ఒకరోజు వుదయాన్నే డేవిడ్సోవ్కి తెనపక్కనే మకొర్మాటలు వినబడ్డాయి. "నానాకెట్టుజేబులో యేదోవుందితీసుకో" అన్నాడు. "నైమియస్

వూరి వెడుతూంటే యేదో తెచ్చిపెట్టమన్నావుట. నిన్న పాయంకాలం వూరి నుంచి తిరిగివచ్చిన తరువాత నీకు యిమ్మని చెప్పి నాచేతికిచ్చేడు.”

“మకార్! నిజమే?” నిద్ర మత్తు బాగా వదలని ఆమె స్వరం సంతోషంచేత వణికింది. ఆమె తోడుగుకొనిన ఆ మర్దతోనే, పక్కమీదనుంచి వురికి గోడని వెల్లొడుతున్న బొచ్చుబాజెట్టు అందుకుంది. ఆ జేబులోనుంచి, తేపు చుట్టబెట్టి కట్టే మామూలురకపు మేజోళ్ళు కాక పట్టువాసపు స్త్రీలు ధరించే అందమైన కొత్తరకపు మేజోళ్ళు వైకితీసింది. జేవిడోవ్ కి యెదుట నున్న అద్దంలో ఆమె విగ్రహం స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. లుగ్గరియా వాటిని పరిశీలనగా చూస్తూనిలబడింది. ఆమె చెక్కిళ్లు యిర్రబారడం, కళ్ళు సంతోషాన్ని వెల్లొక్కుతూండడం, జేవిడోవ్ అద్దంలో చూసేడు. ఆ నల్లటి మేజోడు వొకటి తొడిగి, దిగువుగా, కాలికి సరిపోయివుండడం చూస్తూ సంతోషంతో జేవిడోవ్ వైపుతిరిగింది. బొత్తాలు లేకపోవడంచేత మర్దుచెదిరిపోయి, యావనాన్ని వెల్లొక్కుతూ నలిస్తున్న ఆమె గుండెలు బయలుపడ్డాయి. అప్పుడే ఆమె వెనకనున్న జేవిడోవ్ ను చూసింది. ఎడమ చేతితో మర్దు రెండు అంచులు గుండెల మీదికి లాగిపట్టుకొని, నవ్వుతూ అతని కళ్ళ లోకి చూసింది. “నేను యెంతఅందంగా వున్నానో చూడు.” అని ఆ కళ్ళు ఆహ్వానించేయి.

జేవిడోవ్ సిగ్గుపడి బల్లమీద వెనక్కిపడి తోచాటుకిమరుగుపడ్డాడు. బల్ల కిరకిరలాడింది. నుదురుమీదికి పడ్డ జుట్టు వేళ్ళతో వెనక్కి దువ్వుతూ “ఫీ! తనకేసి పరకాయించి చూస్తున్నాననుకుంటుంది. కొంపతీసి, -తనమీద కన్నే సేననుకుంటుందేమో” అనుకున్నాడు.

“పరాయి పెద్దచుమఘ్యల దగ్గర, వొంటిమీద బట్ట వుందోలేదోకూడ చూసుకోకుండా ఆ నిలబడడం బాగులేదు.” మకార్ అసంతృప్తితో నవ్విగేడు, జేవిడోవ్ దగ్గు విని.

“అయినా కనిపించదు.” అని లుగ్గరియా జవాబు చెప్పింది.

“కనిపిస్తుంది.” తెర వెనక జేవిడోవ్ మళ్ళీ దగ్గడు.

“కనిపించేటట్లయితే, తనివితీరేలా చూసి సంతోషించండి.” అని స్వల్పంగా సమాధానం చెప్పి వద్ద సవరించుకుంది. “మకార్! యిప్పుడు కొత్తవాళ్ళు యెవరూలేరు. ఒకరోజు రెండురోజులు కాని యెల్లకాలం అంటేనా!” ఆమె శవ్వకూ కళ్ళి పక్కమీద పడింది.

ఉదయం భోజనం అయి జేవిడోవ్, నగల్నోవులు యద్దరూ బయలుదేరారు. ఇల్లుదాటగానే జేవిడోవ్ సంభాషణ ప్రారంభించేడు.

“మిత్రార్థ ప్రవర్తన యేమిటాగులేదు.”

“ఆ విషయంలో మీకు సంబంధంలేదు.” నగల్నోవ్ జేవిడోవ్ వైపు చూడకుండా మామూలుగానే సమాధానం చెప్పేడు.

“ఆవిషయంలో మీకు సంబంధం వుంది! ఈ వేళే నాబస యింకో నోటికి మార్చేస్తాను. ఆప్రవర్తన చూస్తే నాకు కొంచెం చిరాకుగా వుంది. మీవంటివాళ్ళు ఆమెని యిష్టంపచ్చినట్లు తిగనిచ్చి, నలుగురిలోను చులకన అనడం తాగులేదు. మీ నోటితో మీరు, ఆమె టిమోఫీతో తిరుగుతూందని చెప్పేరు.”

“అయితే పెట్టుకొని చావకొట్టకుంటారా!”

“కాదు, సన్మార్గానికి తిప్పడానికి ప్రయత్నించాలి! ఇదిగో! నేను కమ్యూనిస్టుని; మనస్సులో యెంతోస్తే అంత, కుండబద్దలు కొట్టినట్లు ముఖం మీద అనేస్తాను; అంతేకాని మనస్సులో పెట్టుకొని కుళ్ళేరకంకాదు. నేనే కనక అయినట్లయితే వోల్శ్ట్రీనన్ని కొట్టి, మళ్ళీ దాని ముఖంకేసికూడా చూడకుండా గెంటేసి వుండును. ఆమె ప్రజల యెదుట మిమ్మల్ని చులకన చేసి అపకీర్తి పాలు చేస్తుంటే, మీకు చీమకుట్టినట్లుకూడా లేదు; నోరుమానుకొని చేతకానివానివలె చూస్తూ వూరుకున్నారు. ప్రతిరోజు రాత్రి అంత పొద్దుపోయేవరకు ఆమె యెక్కిడికి వెళుతుంది! మనం మీటింగునుంచి రూగాపొద్దుపోయి వచ్చేటప్పటికి కూడా యింటికి రావడంలేదు. ఏమైతే నాకెందుకు; మీకుటుంబవిషయాలలో యింతటినుంచి నేను కలగజేసుకోలేల్చుకోలేదు.....”

“మీకు వెళ్ళి ఆయిందా?”

“లేదు. వెళ్ళి చేసుకొని మీరు అనుభవిస్తున్న యీ సౌఖ్యం చూసిన తరువాత, చచ్చేవరకు యెప్పుడూ వెళ్ళి చేసుకో కూడదనిపిస్తుంది!”

“శ్రీ పురుషుడి స్వంత ఆస్తి అన్నట్లు మాట్లాడుతున్నారే.”

“ఓహోహో! పెద్ద అన్యాయంలా మాట్లాడుతున్నారే! స్వంత ఆస్తి! యిప్పుడు కూడా స్వంత ఆస్తి లేకుండా చెయ్యడం యెట్లాగ? వెనకటివలెనే కుటుంబంకూడా వుండి యిప్పుడు. కాదూ? కాని మీరు..... ఇద్దరైనా వాళ్ళు మీ భార్య వెనక చిత్తకార్తి కుక్కల్లా తిరుగుతంటే సహనం అనే పేరుతో అవినీతి వ్యాపింపచేస్తున్నారు. పార్టీ సమావేశంలో యీ విషయం తప్పకుండా చర్చకి పెడతాను. రైతులకి మద్దదర్పణైన ధీమావంటివారి కార్యాలకి హద్దుయేర్పరచాలి. ఆహా! యెటువంటి అదృష్టం!”

“అయితే, వెళ్ళిపోయి చంపేస్తాను!”

“చాలా గొప్పపని చేస్తారు”

“అట్లా అయేటట్లయితే వినండి.....యింక ఆ విషయం నొదిలె య్యండి, ప్రస్తుతం చుట్టూ.” అంటూ మకార్ నడుస్తూ నడుస్తూ, అతాత్మ్య అగిపోయేడు. “నాకు యెల్లాతోస్తే ఆలాచేస్తాను; కాని యిదికాదు సమయం. ఇది యీవేళ, నిన్నటినుంచి జరుగుతున్నది కాదు; అది నాకు పరిపాటయి పోయింది..... గొడ్డికాలం నోపికపట్టండి” తరువాత చూద్దం. దానిమీద నాకు విపరీతమైన ప్రేమ లేకపోనే చాలాకాలంకిందటే తగిన కట్టుదిట్టం చేసివుండును. యెక్కడికి వెళుతున్నారు, సోవియటు ఆఫీసుకా?” అని సంభాషణ మార్చేడు.

“కాదు, ఆస్ట్రోవ్ నోవ్ యింటికి వెళుతున్నాను. వాళ్ళయింటికి వెళ్ళి అక్కడ తీరుబడిగా మాట్లాడాలని తోచింది. అతను వ్యవసాయంలో చాలా నేర్పరి. సమిష్టివ్యవసాయ షేత్రానికి మేనేజరుగా యేర్పాటు చెయ్యాలని వుంది నాకు. యీ విషయంలో మీ ఉద్దేశం యేమిటి? మన సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాన్ని అభివృద్ధిలోకి తీసుకురావాలంటే మంచి తెలివి తేటలు,

సమర్థత వున్నవాడిని మేనేజరుగా యేర్పాటు చెయ్యాలి. ఆ లక్షణాలన్నీ ఆస్ట్రోవునోవులో వున్నాయి.”

నగుల్స్కోవ్కి విపరీతమయిన కోపం కలిగింది.

“మీకు, అండ్రీకి, ఆస్ట్రోవునోవు మీద యంత్రురి యెందుకు యేర్పడిందో నాకు అర్థం కాకుండావుంది. నేను యెన్నడూకూడా ఆస్ట్రోవునోవుని మేనేజరుగా చెయ్యడానికి అంగీకరించను. అతన్ని సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలోనుంచి తరిమేస్తాను. రెండు సంవత్సరాలనుంచి అదనపు పన్నుకూడా కడుతున్నాడు. దొంగిలీ! వాడికోజులింకా దగ్గరకు రాలేదు; యుద్ధానికి పూర్వంనుంచీకూడ భాగ్యవంతుడుగా వున్నవానిని సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు మేనేజరుగా చేస్తారా?”

“అతడు తెలివైన వ్యవసాయదారుడు. భాగ్యవంతులతరపున మాట్లాడుతున్నాననా మీవుద్దేశ్యం?”

“తేనెపట్టుపిండినట్లు యెప్పటికప్పుడుపిండికుండా వున్నట్లయితే యీ చాటికి గొప్ప భాగ్యవంతుడయి వుండేవాడు.”

ఎంతసేపు మాట్లాడినా సమాధానానికి రాలేక వొకరిమీద వొకరికి అసంతృప్తితో విడిపోయారు.

పద్మానుగో ప్రకరణము.

మేనేజరు నియామకం.

చలికి నేలంతా రాయిలా చిగుసుకు పోయింది. పైప్పీలో పెద్ద పెద్ద సుడులు లేచి గాలిలో ఆకుకూర కళ్ళకి మిరుమిట్లు గొల్పుతూంది. గాలిచేత మంచు యెగిరిపోయినచోట్ల భూమిని లికి పెద్ద బీటలు తీశిపోయింది. నదిగట్ల మీదనున్న 'పాప్లార్' చెట్లు సందిభూత పూసిపట్ల మంచుతో తెల్లగా కనిపిస్తున్నాయి.

రాత్రి తెల్లవారు పకువులు దొడ్లలో తరుగుతూనే వున్నాయి. తెల్ల రేటుప్పటికి పకువుల కొట్టాలు వొక్క గడ్డిపరకకూడా లేకుండా ఖాళీగా నాకేసిపట్లున్నాయి. చలి యెక్కువగా వుండడంచేత గొర్రె పిల్లలు, మేక పిల్లలు యిళ్ళలోనే వుంటున్నాయి. రాత్రి నిద్రపోయేమందు ఆడవాళ్ళు వాటిని చంకిపెట్టుకొని తల్లుల దగ్గరకు తీసుకొనివచ్చి పాలు తాగడం అయిన తరువాత మళ్ళీ యిళ్ళల్లోకి తీసుకుపోతున్నారు. అర్ధ రాత్రులు నక్షత్రాలు మినుకు మినుకుమంటూన్న ఆ నిర్మలాకాశమా, నిళ్ళబ్బంగా చలనం లేకుండా వున్న ఆప్రకృతీ చూస్తే ప్రపంచం నిరీక్షం అయిపోయిందా అనిపిస్తుంది. వుండి వుండి పైప్పీలో యెక్కడో తోడేలు అరుపుమాత్రం వినిపిస్తూంది.

ఆ నిశీధ నిళ్ళబ్బంలో పాలు చేపువచ్చి, ఆడగుఱ్ఱం సకలిస్తే ఆధ్వని అనేక మైళ్ళ దూరం వరకు వినిపిస్తుంది.

ఫిబ్రవరి నెల.....

తెల్లవారు రూమున, నిర్మలమైన ఆకాశము, చలిచేత కొంకిరించుకొని పోయిన ప్రకృతీకూడ నిద్రపోతున్నాయి.

నిశీధం సూర్యుడు వస్తూన్నాడేమో అనే భయముతో వెల వెల పోతూంది.

ఇక్కడ కిటికీ సందులలోనుంచి అప్పుడే వెలిగించిన న్నెడు వెలుగు కనిపిస్తున్నాయి.

ఫిబ్రవరి నెల.....

ఇంకా తెల్లగలేదు. యాకోవ్ లూకుచ్ యింట్లో వాళ్ళందరినీ లేకేడు. ఆడవాళ్ళు ప్లా. వెలిగించేరు. లూకుచ్ కొడుకు సైమియన్ కత్తులు పరుసు పట్టేడు. కచ్చెన్ పొలోజీటీవు కాళ్ళనున్న వూలు వేజోళ్ళ మీద చింకి గుడ్డలు బాగా చుట్టినట్టి, వాటిపయిన డెల్టా బూట్లు తొడిగేడు. సైమియన్, అలాదూ కిలసి గొర్రెల దొడ్లో వెళ్ళేరు. యాకోవ్ లూకుచ్ కి మొత్తం 17 గొర్రెలూ, 2 మేకలూ వున్నాయి. వాటిలో చూడతే వున్న కేవో యానినకేవో సైమిన్ కి బాగా గుర్రే. అలాడు ఆ దీకట్లోనే పొట్టేళ్ళు, గొర్రెలూ, వేకలూ, వేటికి వాటిని కెదతీసి, వొక్కొక్కదాన్నే పట్టుకొని లాక్కొస్తున్నాడు. తెల్లటి టోపీ ముఖమీదికి లాక్కొని సిద్ధంగా నిలబడి యన్న పొలోజీటీవు వొక పొట్టేలు కొమ్ములు కట్టుకొని క్రింద కెదతోనే డు. మర్నీ పైకి లేవకుండా దానిని కాళ్ళతో తొక్కికెటి, పెడలు పెక్కి వంగతీసి కత్తిలో కంఠముడి కొని చంపేసేడు.

యాకోవు లూకుచ్ వొక్క వ్యవసాయంలోనే కాక అన్నివిషయాల లోనూ కూడ గట్టివాడే. అలాడు లేన గొర్రెల మాంసం, బోల్షివికు సైనికులు కాని, పారిశ్రామిక కూలీలు కాని అలాదానికి యివ్వడలేదు. వాళ్ళంతా లూకుచ్ మీద పన్నులు, అడవిపు పన్నులు కలిపి 10నం నుంచి అతను భాగ్యవంతుడనకుండా క్రింగతీస్తున్న సోవియట్ ప్రభుత్వానికి మూలస్తంభాలు. సోవియట్ ప్రభుత్వము, 'యాకోవ్ లూకుచ్'ల వొకరి కొకరు గట్టి శత్రువులు. దీపంచూస్తే పిల్లలు దాన్ని అందుకొనడానికి గల గల పాకినట్లు, యాకోవు అతని జీవితంలో వొక్క నిమిషం కూడా వృధా చెయ్యక భవంకూడ బెట్టడానికి పాటలాడేడు. విప్లవనాటికి అతని ఆశయాలు ఫలోన్ముఖానికి వచ్చేట్లు కనిపించేయి. అతని కొడుకుని 'నొవోఛెర్కాస్' జంకర్సు నూకలలో చదివించాలని అనుకొనేవాడు. చిన్న 'ఆయిల్ మిల్' కొనాలనేవద్దే

శ్యామతో కృమంగా డబ్బు కూడపెట్టడం మొదలెట్టేడు. నలుగురు కూలీలని పెట్టి వ్యవసాయం విడిచిగా సాగించాలని కలలుకంటూ, ముందు తనకు కలుగబోయే వుచ్చస్థితిని తలుచుకొని ఆ సంతోషం పట్టలేక యెగిరి గంతులు వేసేవాడు. చిల్లరికొట్టు నోకదానిని పెట్టాలనియు, తరువాత యే దివాలాతీసిన కోసమ్మ జమీందారు దగ్గరనుంచో చవుకగా వొకమ్మిని కొనాలనియు ఉద్విగ్నముగనుండేవాడు. ఊహ ప్రపంచములో యాకోవు లూకుచ్, నిరంతర కృషిచేత మొద్దుపారియున్న శరీరము, చవుకబారు కోసమ్మ-బ్రౌజర్లు, బాకట్లు తొడుగుకున్న తనని అంద మైన నాజూకైన శరీరముమీద సిల్క్ బ్రౌజర్లు, ఫైబర్లు, తొడుగుకొని పట్టమీద బంగారపు గొలుసు వ్రేలాడుతూ, సముస్త సౌఖ్యాలు అనుభవిస్తున్నట్లు చిత్రించుకొనేసాడు. అతని కొడుకు మైస్యంలో కల్నల్ గా పనిచేస్తూ చదువుకొనిన పెద్దకుటుంబములోని యువతని పెళ్ళి చేసుకొంటాడు. అతనిని తీసుకొని రావడానికి యాకోవు లూకుచ్, సాధారణ బండి కాకుండా మంచి ఖరీదయిన మోటార్ కారునే తీసుకు వెడతాడు..... యాకోవులూకుచ్ స్వప్నాలకి అంతే వుండేది కాదు. ఇంకాలో విప్లవం వచ్చి దేశం అల్లకల్లాలమైపోయింది. కాని యాకోవులూకుచ్ దానివల్ల నష్టపడలేడు. స్వతహాగా తెలివైనవాడు, జిత్తులమారి అవడంచేత ఆర్థికకష్టమస్తుందని ముందే గ్రహించి, వెంటనే దీపం వుండగానే యిల్లు చక్క పెట్టుకున్నాడు. అతడు 1914 సం॥లో కొన్న ఆరియంత్రం ఆమ్మోనీ మూడువందలరూముల బంకారం, వొకతొలుసంచి నిండా వెండి, కుండలోపెట్టి పాతేసేడు. పశువులు, గొర్రెలు, మొదలైన జంతువులన్నీటిని ఆమ్మోనీ, తనకి కావలసినంత భూమి మాత్రం సేవ్యంచేసి మిగిలినది బీడుగా వదిలేసేడు. అంతా సిద్ధంచేసుకొని కూర్చున్నాడు. రెల్లు దుబ్బు మీదనుంచి తుపాను వెళ్ళిపోయినట్లు విప్లవము, అంతర్యుద్ధము, కరువులు అతనిమీదనుంచి వెళ్ళిపోయేయి. తుపాను వస్తే మహావృక్షాలు వేళ్ళతో కూడా తెగ క్రిందకూలిపోతాయి. కాని రెల్లు నేలమీదికివంగి తుపాను వెళ్ళిపోగానే పయికి లేస్తుంది. కాని సాపం— యాకోవు లూకుచ్ మళ్ళీ పైకి

మళ్ళీ లేవడానికి పీలు లేకపోయింది. అందుచేతనే సోవియట్ ప్రభుత్వం అంటే అతనికి తీరని ద్వేషము. అతని పని విత్తులు తీసిన గిత్తమాదిరి అయి పోయింది. సంపదలు పోగుచేసే అవకాశాలు, వాటితోబాటు శరీరానికి మైకం కలిగించే ఆసంతోషముకూడా పోయేయి. అందుచేత పొలోవిట్సీవు, అతనికి భార్యాపుత్రు లందరికంటె కూడా సన్నిహితుడయ్యాడు. వీరైతే పొలోవిట్సీవు పక్షాన్ని జేరి సోవియట్ ప్రభుత్వాన్ని నాశనంచేసి జీవితాదర్శాన్ని సాధించాలి, లేదా యీ ఆస్తి కూడా వదలి మామూలు కూలీలలా జీవించాలి! యీరెండూ వదలి మూడో మార్గం యేదీలేదు. లూకుచ్! మొదటి మార్గమే మంచిదని తోచింది.

అందుచేతనే యాకోవులూకుచ్ 'ప్రొలిక్' సమిష్టివ్యవసాయ డ్విత్త్రపు మేనేజిమెంటు కమిటీలో సభ్యుడై యుండియు 14 గోరెలని చుప్పేస్తున్నాడు. "ఆ కుక్క పొలోవిట్సీవు కాళ్ళవద్ద రక్తం యెలా కతుకుతూందో! నా గోరెలన్నటిని నా పి యీ కుక్కకేనా పారేస్తానుకాని, వొక్క గోరెలకూడా సమిష్టివ్యవసాయ డ్విత్త్రానికి యిచ్చి; వెగి పిల్లల్ని పెట్టుచి సోవియట్ ప్రభుత్వానికి వుపయోగపడడానికి మత్రం. వొప్పగోను." అనుకున్నాడు లూకుచ్. పొలోవిట్సీవు చెప్పిన ఆలోచనకూడా బాగుంది. "నువ్వు నిపకువుల్ని సంపేసెయ్యి. బోల్షి విక్లోకి యేమీ అంకినియ్యకు. పకువులన్నీ సంగతులు లేక చావనీ; అధికారం మనచేతిలోకి వచ్చిన తర్వాత కావలసినన్ని సంపాదించుకోగచ్చు. ఆమెరిగా, స్వీడను, దేశాలనుంచి మేలుబాతి పకువుల్ని పంపిస్తారు. కబుడివన్నీ నాశనంచేసి తరుగుబాట్లు చేసి కమ్యూనిస్టులకి వూరిరావకుండా చెయ్యాలి! యాకోవు లూకుచ్! చింతిక్కిలాంటి నీ గుత్తం పోతుందని విచారించకు. గుత్తాలన్నటిని సమాజ పరమ చెయ్యడంకూడా వొకలదుకు ముచ్చదే! దానివల్ల ముందుముందు చునక ములువు, లాభము కూడ వుంది. మనం తరుగుబాటుచేసి వొక గాగ్రిమాన్ని స్వాగ్రీసం చేసుకున్నప్పుడు యింటింటికీ తిరిగి గుత్తాలను వెతకనక్కర లేకుండా, తిన్నగా సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విత్త్రపు తేదీలలోకి వెళ్ళి గుత్తాలన్నీ

టిని బయటకి తీసుకువచ్చి యెక్క వెళ్ళిపోవడానికి వీలుగా వుంటుంది.” ఓహో! యెంతటి ఆలోచన! ఇంతటి దూరాలోచనతో సలహా యిచ్చేవాడు లూకుచీకి అయ్యాచితంగా దొరికేడు.

పోలోవిట్సీవ్, పైమియెక్ గొర్రెల్ని నంపి తోళ్ళు వొలుస్తుంటే లూకుచీ పక్కని నిలబడి చూస్తున్నాడు. లాంతరు వెలుగుల్ని తెల్లటి గొర్రె చర్మం నిగనిలాడుతూంది. వాళ్ళిద్దరూకీలసి తోళ్ళు సునాయాసంగా వొలి చేస్తున్నారు. ఎక్కడికి వేళ్ళాడుతూ, చర్మం పొట్టచూతూ తిగుతీసి లా గేయన్న మొండెంవైపు, పక్కనే క్రిందబడి నొల్లతూన్న తెలవైపు, చూసేటప్పటికీ యాకోవు లూకుచీ కాళ్ళు చదలడ్డాయి. చాతాత్తుగా ఖాప్రోవు భార్య భయంతో పంపితూ నెమ్మగా “లూకుచీ! యెందుకున్న యిలా? తాళ పెడతారు? పదిలేయ్యండి.” అనడం జ్ఞాపకం వచ్చింది. తోలు లాగేసిపోట నీలిగాను, యెక్కిగాను కనిపిస్తున్న మాంసం ముద్దలు, పైకి వుబికియన్న కండరాలతోను, భయంకరముగాయన్న గొర్రె మొండెము వైపు అయిష్టంతో చూసేడు. అక్కపువాసానికి మళ్ళీ వెకివచ్చినట్లే వాంతి రాబోయింది.

“చూస్తే కిళ్ళు తిరిగిపోతున్నాయి.....వాసానికి పేగులు కడుపులోనుంచీ.....” అని నసుగుతూ బయటకి వెళ్ళిపోయేడు.

“ఇక్కడ నిలబడి యిదంతా చూడమని యెవరేనా బ్రతిమాలేరా నిన్ను? పేమిద్దం చెయ్యకలం యీవని!” పోలోవిట్సీవు నవ్వి, అక్కపు చేతులతోనే సిగరెట్టు తీసి వెలిగించేడు.

ఉదయం భోజనాల వేళకి అతిష్టమీద ఆపని పూర్తి అయింది. వొలిచిన తోళ్ళన్నీ చాటుచా గదిలో ఆపట్టారు. అడవాళ్ళిద్దరు బలిసిన గొర్రెమాంసం కూర తయారు చేసేరు వుదయం భోజనానికి. పోలోవిట్సీవ్ గదిలోకి వెళ్ళి లోపల తాళం వేసేసుకున్నాడు. కేబేజీ ఫ్రులును గొర్రెమాంసం కూర తీసుకువెళ్ళి అతని గదిలో వెట్టేరు. అని భోజనం అయిన

తరువాత లూకుచ్ కోడలు ప్లేటుతీసి గది బాగుచేసి బయటికి వచ్చింది. ఇంతలో బయట తలుపు తీసి చప్పుడు వినిపింది.

“నాన్నా! డేవిడ్తోవు పస్తున్నాడు!” అని సైమియన్ పరుగుత్తివచ్చి తండ్రితో చెప్పేడు. గూకోవులూకుచ్ నిష్క్రమిస్తోయేడు. కత్తిపేటుచేసి ముఖంలో రక్తపుచుక్కలేదు. డేవిడ్తో పండువా నిలబడి బూట్లమీది మంచు తుడుచుకుంటున్నాడు. నిలబడి దగ్గి, పెద్ద పెద్ద అంబు వేస్తూ వచ్చేడు.

“నా పని అయిపోయింది!” అనుకున్నాడు గూకోవు లూకుచ్.

పిశాచం మండాకొడుకు యెలా నడుస్తున్నాడో! ప్రిపంచం అంతా తనదే అయినట్లు! స్వంత యింట్లో మసలుతున్నట్టు. ఏమీ సందేహం లేదు. యీవేళతో నాపని అఖం! నిజేటా ఖాపోవుని హాస్య చేసినందుకు నన్ను అప్పు చెయ్యడానికి వస్తున్నాడనుకుంటా. ఆచోకి తీసేడు; దొంగ లంజ కొడుకు!”

తలుపు తట్టిన చప్పుడు ఆ పెంటనే వొక వంతస్వరం వినిపిస్తాయి.

“లోపలికి రావచ్చా?”

“ఁంజీ!” అని గూకోవు లూకుచ్ అనబోయేడు. కాని నోట మాట రాలేదు.

డేవిడ్తో వొక్క నిమిషం ఆగి తలుపు తెరిచేడు. లూకుచ్ బల్లమీ దనుంచి లేవలేదు. — లేచి నిలబడడానికి కాళ్ళు స్వాధీనం కట్టేయి. ముఖ కుతూహల కాళ్ళబూట్ల మడమలు నేలకి తగిలి చప్పుడనకుండా పయికి కాళ్ళ యెత్తవలసివచ్చింది.

“కౌమేర్డ్! డేవమా”

“కౌమేర్డ్, తమరు డేవమా” లూకుచ్ అనిభాష్య కూడ వొక్క సారిగా అన్నారు.

“మంచు విపరీతంగా కురుస్తూంది.....”

“అవును బాగా కురుస్తూంది.”

“ఈ మంచువల్ల జీనికి నష్టం లేకనుకుంటాను. నష్టం వుందంటారా?” అంటూ డేనిషోవ్ జేబులో చెయ్యిపెట్టి వొక జేబురుమాలు పైకి తీసేడు. ఉతికి యెంతకాలం అయినదో కాని మాసిపోయి నల్లగా తోయిలావుంది. అది గుప్పెట్లో వుండచేసి దాలో చీడేడు.

“కామ్రేడ్! లోపలికి రండి” యాకోవు లూకుచ్ అహ్వానించేడు.

“ఈలా? వున్నా డెంచే? చెప్పా!” అస్త్రోవునోవు వాలకం అతని వొణుకు మాసి డేనిషోవ్ అశ్చర్యపోయేడు.

“రై చేలకి నష్టం వుందంటారా?” అని డేనిషోవ్ అడిగేడు.

“నాటికేమీ నష్టం వుండకూడదు.....—మంచుబాగా కప్పేసింది. గాలి చెబ్బకి మంచు యెగిరిపోయినచోట మాత్రం కొంచెం జబ్బు యిస్తుం.....”

“నెమ్మదిగా యామాటా, ఆమాటా, మాట్లాడి, హఠాత్తుగా ఖాస్రోవుని ఖానీ చేసినందుకు నిన్ను అరెస్టు చేస్తాను.” అంటాడేమో! బహుశా పొలోవిట్సీవు యిక్కడ వున్నట్లు తెలిసిందేమో. సోదా జరుగుతుంది!” అనుకున్నాడు. యాకోవు లూకుచ్ భయం వదలి ముఖం కొంచెం తెగిపిని పడింది. నుదుటిమీద చెమటపోసి దట్టంగా పెరిగిన గడ్డంలాకి జారుతూంది.

“అంతా తెలిసి కొంచెం పలహానం దీసుకుందం. రండి, అవైగదిలో కూర్చుందురుగాని.”

“యాకోవ్ లూకుచ్! మీతో మాట్లాడడానికి వచ్చేను. మొన్నటి మీటింగులో సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రం మీద మీరు చెప్పిన వుపన్యాసం చాలాబాగుంది. కాని వొక్క ‘లేబర్ ఆగ్గనైజేషన్’ విషయంలో మాత్రం మీరు కొంచెం పొహాటుపడ్డారు. మిమ్మల్ని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి మేనేజరుగా యేర్పాటుచెయ్యాలని అనుకుంటున్నాం. వ్యవసాయంలో మీకు చాలా నైపుణ్యము, అనుభవమూ వుందని విన్నాను.”

“ఇల్లా నిలబడ్డారేమిటి! లోపలికి రండి. ‘గూ! ‘టి’ సిద్ధంచెయ్యి. ‘కేబేజీనూప్’ మీకు ఇవ్వమేనా! లేకపోతే పుచ్చకాయలు వున్నాయి.

మీ యిద్దం; రండి. మీకు తోచి వచ్చేరుకాని, మీ యెత్తు బంగారం యిస్తే మూత్రం వస్తారా. ప్రజల్ని దరిద్రం లోనుంచి లేవనెత్తడానికి వచ్చిన మహా పురుషులు....." యాకోవు సంతోషంతో వుక్కిరి బిక్కిరి అయిపోయేడు. నడ్డిమీదనుంచి నెద్ద బరువేదో దింపేసినట్లు అనిపించింది. నేను శాస్త్రీయ పద్ధతులమీద వ్యవసాయంచేయడం, నిజమే. వ్యవసాయంలో వాళ్ళ తండ్రి తాత లందరి పద్ధతినే అనుసరించే యీ కోసమ్మ లందరికి నూతన మార్గాలు నేర్పాలి. వాళ్ళు యెలాగ దున్నతాకో చూడండి. నేలపైన గోకి బెల్లులు తిరగతీస్తారు! వ్యవసాయ శాఖవారు నాకొక 'సర్టిఫికేటు' యిచ్చేరు. సైమియన్! అద్దం కట్టించిన ఆ 'సర్టిఫికేటు' తీసుకురా. పోనీ, అవసరం లేదులే మేమే విడతాం, అక్కడికి."

'సైమియన్' సైగచేసి యాకోవ్ లాకుచ్ డేవిడ్తోవుతోకలసి మిద్దె గదిలోకి వెళ్ళేడు. తండ్రి ప్రదేశ్యం గ్రహించి సైమియన్, పొలోవిట్స్కి వున్న గదికి తాళం వెయ్యడానికి వసారాలోకి వెళ్ళేడు. గదిలోకితొంగిచూసి లోపల యెవరూ లేకపోవడానికి ఆశ్చర్యపోయేడు. అక్కడినుంచి సావిట్లోకి వెళ్ళేడు. పొలోవిట్స్కివు కాలి బూట్లు లేకుండా వొక్క పూలు మేజోళ్ళు మాత్రం తొడుగుకొన మిద్దెగదిలోకి వెళ్ళే గుమ్మంలో నిలబడి తలుపు సందు లోనుంచి తొంగి చూస్తున్నాడు. అతడు సైమియన్ని చూడగానే వెళ్ళి పొమ్మని సంజ్ఞచేసి తలుపుసందు దగ్గర చేచి వెట్టి వింటున్నాడు. "గుండెలు తీసిన బంటు" అనుకుంటూ సావిడి వదలి వెళ్ళిపోయేడు సైమియన్.

ఆహాలు కేతకాలంలో వుపయోగించరు. ఒకమూల గంజాయి విత్తులు రాశి పోసి వున్నాయి. గుమ్మందగ్గర ఆపిలుపళ్ళు నిలువచేయబడ్డ పీచా పడి వుంది. పొలోవిట్స్కివు ఆ పీచా వంచమీద కూర్చున్నాడు. అక్కడ కూర్చుంటే డేవిడ్, యాకోవు ల సంభాషణ బాగా వినిపిస్తుంది. చలిచేత పొలోవిట్స్కివు కాళ్ళు కొంకల్లు పోతున్నాయి. కదలకుండా కూర్చుని, తలుపు అవతల ముట్లాడుతూన్న డేవిడ్ వ మాటలు శ్రద్ధగా వింటున్నాడు. "అస్తమానూ వెధవ మీటింగుల గొడవే! నీలుంటేనా.....ఈ

తక్షణం....." పొలావిట్టివు పళ్ళు కొరుకుతూ గుప్పెళ్ళు బిగించి గుండెలకి అదుముకున్నాడు.

తలుపు అవతలనుంచి యీ మాటలు వినిపిస్తున్నాయి:

"కామేడ్! అసలు కిటుకు అది. పూర్వంలాగే వ్యవసాయం చేస్తే లాభం లేదు. పంటలు యెలాగ పండుతున్నాయో చూసేరా! ఏకం పుట్టు పండులే గొప్ప. ఒక్కొక్కప్పుడు పండినపంట పెట్టుబడికే సరిపోవడంలేదు. మా చేయి చూడండి! మనిషి అడ్డపడితే కదలటానికికూడా వీలుండదు. చేలో నిలబడి చెయ్యెత్తుతే వెన్నులు అదమడా యెదగిన 'సలహాలు' కూడా యెరుగుదును నేను. కురిసిన మంచు అంతా యెక్కిడి పోతుండా చేలల్లో నిలకట్టడమే కారణం. అంతకంటే మరేమీలేదు. 'సన్ ప్లార్' మొక్కలు చలి మంట కాగడానికి వుపయోగిస్తాయని వేళ్ళలోకి కోసిస్తే యెలాగ! వేసవిలో పిడకలుచేసి బాగ్గెత్త పెట్టుకుని శ్రద్ధ వొక్కడికీ కూడా లేదు. సోమరితనం బలిసి పోయింది. 'సన్ ప్లార్' పంటమూత్రం కోసుకుని మొక్కల్ని అట్టేపె త్రేస్తే కురిసిన మంచు అంతా యెక్కిడికి పోతుండా వాటిని అంటిపెట్టుకుని వుంటుందని, గాలి మంచుని యెగరకొట్టకుండా అడ్డుగాకూడ వుంటుందని కూడ వీళ్ళకి తెలియదు. అటునంటి భూమి వేసవికాలం దున్ని విత్తులుచల్లలే యెంత పంట పండమంటే అంతపంటా పండుతుంది. మంచు నిలకట్టుకపోతే అదంతా వృధాగా పోయి, నేలకి సత్తువ వుండదు: మనకి పంట వుండదు."

"అవును మీరన్నమాట నిజమే."

"మీ సోవియట్ ప్రభుత్వం నాకు వూరికే యివ్వలేదు సర్టిఫికేటు. గొప్ప చెప్పకోడం కాదు కాని — వ్యవసాయంలో నాకు వున్న అనుభవం యీ చుట్టుపక్కల యెవరికీ లేదు. గవర్న మెంటు వ్యవసాయ విభాగాలు చెప్పి వాటిలో కూడ అక్కడక్కడ కొద్ది లోపాలున్నప్పటికీ, నేర్చుకోవలసినది చాలావుంది; నేను వ్యవసాయ విషయాల్ని గురించి వ్రాసే పత్రిక ఒకటి తెప్పిస్తున్నాను. అందులో వొకడు చేల నిండా మంచు లేకుపోయినట్లయితే నేల బీటలు తీసి మొక్కల వేళ్ళన్నీ తెగి చచ్చిపోతాయని వ్రాసేడు."

“అ! అలాగా. ఈ సంగతి నేను యెప్పుడూ వివరేడు.”

“అది అక్షరాలా నిజం. పరీక్ష చేసి చూశానా కూడాను. కొన్ని మొక్కలు తిద్ది చూస్తే వాటి పిల్లవేళ్ళన్నీ తెగిపోయి వున్నాయి! ఆహారం తీసుకొనే వేళ్ళు లేకపోతే మొక్క చావక యేం చేస్తుంది? రక్తనాళాలు కోనేస్తే మనిషి చావడూ! అలాగే మొక్కలు కూడాను.”

“నిజమే. యాకోవులూకుచ్, మీరు చెప్పేవాటిలో వొక్కటికూడ అసత్యం లేదు. చేలలో మంచు నిలకట్టాలి. వ్యవసాయ సంబంధమైన పత్రిక లేనో తెప్పిస్తున్నారన్నారు, అః! వొక్కసారి యింట్లోండి. నిద్ర మళ్ళీ యిచ్చేస్తాను. ఇప్పుడు మీదగ్గర వున్నాయా?”

“అవి నీకు ఆటే వుపయోగించవు” అనుకున్నాడు పొలోవిట్సీవు. “వాటిని చదవటానికి నీకు వీలుండదు. నీనోజులు దగ్గర పడ్డాయి.” అతను తనలో తనే నవ్వుకున్నాడు.

“ఈ కాలం వీళ్ళలో మంచు నిలకట్టడం యెల్లాగి?” లూకుచ్ మళ్ళీ మొదలెట్టేడు. “దానిని కూడా ఆలోచించాను. ‘బ్రష్ వుడే’ లో దడికట్టడం కంటే సులువైన పద్ధతి యేదీ కనిపించలేదు.”

“సరేలేండి. దూడల పాకలు వెచ్చగా వుండడానికి యేం చెయ్యాలంటారు. చవకలో నేలిపోవాలి: తెలిసిందా?”

“దానికి పెద్ద ఆలోచన యేముంది? చుట్టూ దడి కట్టి మట్టిపూత పూయించడం; లేక పొయినట్లయితే రెండువరసలని దడలుకట్టి ఆ కాలిలో యెండిన పేడ కాయడం”

కాళ్ళు నొప్పి పట్టడంచేత సులువుగా కూర్చోడానికి పొలోవిట్సీవు కొంచెం కదిలేడు. అడుగున పీపా దొర్లి పోవడంచేత గభావన కింద పడిపోయేడు.

“ఏదో పడినట్లు చప్పుడయింది, యేమిటది?” అన్నాడు జేవిడోవు.

“పిల్లి యేదో కింద పడతోనే వుంటుంది. శిశుకాలంలో ఆసానిడి ఉపయోగించం. ఆసానిట్లో నులాయి విత్తులున్నాయి చూద్దురుగాని రండి.”

పాతావిట్టివు గభాలునలేచి, తన గదిలోకి వున్న ద్వారం తెరిచి, లోపలికి వెళ్ళి తలుపు వేసేసుకున్నాడు. తలుపు గ్రంథులన్నిటిలోను మాన వెయ్యడంచేత యేమీ చప్పుడవలేదు.

దేవిదోవు, ఆస్ట్రోలునోవు బాగా వుపయోగిస్తాడని సంతోషిస్తూ, వేళ్లు కట్ట వొకటి చంకని పెట్టి, యింట్లోనుంచి బయటకి వచ్చేడు. ఇంట్లో వాడు చేతిలో వుంటే గ్రామం గ్రామం అంతా సంవత్సరంలో మార్చేయ్య వచ్చు. కష్టపడి పనిచేస్తాడు. తెలివిలేటలున్నాయి; వైగా చదువుకున్నవాడు. మేనేజరు పదవికి తగినవాడు. మకార్ యితనిని అనమానించడాని కారణం తెలియకుండా వుండి. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి వుపయోగిస్తాడు. సందేహం లేదు." అనుకుంటూ దేవిదోవు సోనియల్ ఆఫీసుకి వెళ్ళిపోయేడు;

పది హే నో ప్రక రణం.

జంతు వధ.

యాకోవు లూకువ్ పోత్రాహంచేరి, గిమాచీలాగ్ లో ప్రతివాళ్ళు గాతురిలందు రహస్యంగా పశువులు, గొర్రెలు, పందులు, కోళ్ళు మొదలైన వాటినిన్నిటిని చంపడం ప్రారంభించేరు. చీకటి పడ్డది మొదలు తెల్లారేవరకు, రాత్రి అంతా యేదో వొకదాని అరుపు వినిపిస్తూనే వుంది. వీరు, వారు అని భేదం లేకుండా సమిష్టి వ్యవసాయ శ్రేణిలో చేరినవాళ్ళు, చేరినవాళ్ళు కూడ చంపుతూనే యున్నారు. గొర్రెలు, పందులు మొదలయిన వాటినే గాక పొడి పశువుల్ని, యెడ్లనికూడ చంపేస్తున్నారు. చండు రోజుల్లా గిమాచీలాగ్ లోని పశు పశువులు కనిపించేయి. పేగులు, యెముకలు, నోలు కనుమకొనిపోతున్న కుక్కలే యెక్కడ చూసినా. 18 నెలల నుంచి కోరికప రేటివ్ స్ట్రాపులో పడియున్న 50 బస్తాల వుప్పు యీ రెండు రోజులలోను ఖర్చయిపోయింది. “మనవి కావు, చంపెయ్యండి” “చంపక అట్టేపెడితే మాంసపు పన్ను పేరు చెప్పి యెల్లాగా తీసుకు పోతారు వీటినిన్నిటిని.” “సమిష్టి వ్యవసాయ శ్రేణిలో చేరిన తరువాత మాంసం దొరికదు. కడుపు నిండా తినండి” అనుకోనేవాళ్ళే యెవర్ని చూసినా. చిన్నపిల్లలు మొదలు ముసలివాళ్ళ వరకూ ప్రతివాళ్ళు పొట్టలు విచ్చీలా తిన్నారు మాంసం. పండు గులలోను, చచ్చిపోయినవాళ్ళ ఆత్మకాంతి రోజులలోను తిన్నట్లు తెలిసిన కడుపు నొప్పిచేత బాధ పడ్డారు.

ఛూకిర్ తన జంతుమాదని మొదటిరోజులాటే చంపేసేడు. దూలా నికి వేళ్ళాడతినీ చర్మం నులుపుగా తీసెయ్య వచ్చునని భార్య, అతడు కలసి ఆశవానికి తాడుపోసి వేళ్ళాడతయ్యడానికి ప్రయత్నించేరు. బాగా బలిన ఆ దూడని యెత్తడంలో ఛూకిర్ భార్యనడుము బెణకడంచేత వానరోజుల

వనకు 'మమభికా' చేత సజ్జీ తోమించుకొనవలసి వచ్చింది. భార్య సజ్జీ దెణకడం చేత ఆమరునాడు ఛూకిర్ కి వంట తప్పించి కాదు. ఆశచేత ఆ మాంసం తెలిసినాడు. దానితో ఆజీర్ణం చేసి కడ పుట్టి బాధపడతూ 24 గంటలూ దొడ్లో 'సెన్ ఫ్లోర్' మొక్కలలోనే కూర్చుని ఉండేవాడు. అతని యింటిపొక్కునంచి వెళ్ళేవాళ్ళు యెప్పుడుమాసినా ఛూకిర్ టోపీ ఆ 'సెన్ ఫ్లోర్' మొక్కలలో కదలిక లేకుండా అల్లా కనిపిస్తూనే వుండేది. ఉండి ఉండి ఛూకిరు ఆతాత్తుగాలేచి బాధతో మూలగుతూ, వీధిపైనేనా చూడకుండా యింట్లోకి వెనుతూండేవాడు. కాళ్ళు యీవచ్చకుంటూ నెమ్మదిగా గెమ్మం వరకూ వెళ్ళి, అక్కడ యేదో జుప్పికి వచ్చినట్లు ఆతాత్తుగా వెనకి తిరిగి మళ్ళీ 'సెన్ ఫ్లోర్' మొక్కలలోకి వచ్చి కూర్చునేవాడు.

ప్రజలంతా పశువుల్ని చంపేస్తున్నారని రజ్జుట్నవుకి రెండోరోజు సాయంత్రం తెలిసింది. వెంటనే అతడు డేవిడ్ యే బసకి పరుగెత్తేడు.

"సావకాశంగా కూర్చున్నారా!" అని అడిగేడు.

"చదువుకుంటున్నాను." చేతిలోనున్న చిన్న పచ్చఅట్ట పుస్తకం చేతిలోనే ఉట్టి డేవిడ్ యే చిరునవ్వు నవ్వేడు. "ఈపుస్తకం చదువుతూ కూర్చుంటే యింకెంతిడికూడా అక్కర్లేదు." అతడు తొస్సికనిపించీలా పకపకానవ్వేడు.

"నవలలు చదువుతున్నారా! ఆశల గ్రామం అంతా....."

"నవల యిది! మతిలేదా యేమిటి!" డేవిడ్ యే విగ్నబడి నవ్వుతూ రజ్జుట్నవుని తనకియెదురుగా బల్లమీద కూర్చోపెట్టి ఆపుస్తకం అతని చేతికి యిచ్చేడు. ఇది రాస్తోవు పార్టీకిమిటి సభ్యులకి అండ్రీవ్ యిచ్చిన పోర్టు. బెధవ నవలలు దీనిముందు యెందుకు పనికివస్తాయి! నిజం! యేమీ తోవక పుస్తకం చదవడం మొదలెత్తేను. అంతే; ఆ ధోరణిలో ఆకలికూడా మంచి పోయేను. చాలా సరిగా వుండే!" అతడు లేచి జేబుల్లో చేతులు పెట్టి వంట యింట్లోకి వెళ్ళేడు.

"నేను చెప్పేది వింటారా, సారా?" రజ్జుట్నవు రోషమతో గట్టిగా అడిగేడు.

“అయిదో వస్తున్నా! ఒక్క నిమిషం.”

వంట యింట్లోనుంచి ‘కేబేజీ సూప్’ మూడుడు చేత పట్టుకొనివచ్చి కూర్చున్నాడు. రజుట్రోవ్ కేసిచూస్తూ నెద్ద రొట్టెముక్క నోటితో కొరికి నవలదం ప్రారంభించేడు. మూడుడులోన్న ‘కేబేజీసూపు’లో పచ్చగా తేలుతూన్న గొత్తరి మాంసపు కొవ్వు, యెర్రగానున్న మాంసపు ముక్కలు కనిపిస్తున్నాయి.

“సూప్ లో మాంసం వేసేరా నోవీటి?” అండ్రీ మూడుడుకేసి చూచిస్తూ అడిగేడు.

ఉక్కిరిబిక్కిరి అయ్యేట్లు నోటినిండా రొట్టె వుండడంచేత, మాట్లాడడానికి వీలులేక బుర్ర వూపేడు, జేబిదోపు.

“మాంసం యెక్కడిది?”

“నాకు తెలియదు; కాని యెక్కడిది అయితే మనకెందుకు!”

“వాళ్ళు అప్పుడే గ్రామములోని సగం జంతువుల్ని పయిగా చంపేశారు.”

“ఎవరు?” జేబిదోపు యింకొక రొట్టెముక్క విరిచేడు.”

“ఇంకా యెవరిని అడుగుతున్నారా? సమిష్టి వ్యవసాయ షేర్లీపు ఫ్రెండ్స్! యీ లోకంలో లేరా మీరు? మీ సమిష్టి వ్యవసాయ షేర్లీపు రైతులు వారి పశువుల్ని అన్నిటిని చంపేస్తున్నారు. వాళ్ళే కాదు. గ్రామం లోని రైతులందరూను! క్రిందు, మీరు తెలియక రక్తం చవిచూసిన నెద్ద పులుల్లాగ యెడ్లనికూడా చంపేస్తున్నారు.”

మీటింగులో మాట్లాడుతూన్నట్లు అంత గట్టిగా ఆరుస్తారెందుకు? అదో దురలవాటు.” జేబిదోపు రొట్టె, సూప్ కలిపి పోట్లో వేసుకున్నాడు. “20కిలోలంతా నెమ్మదిగా చెప్పండి, యెవరు చంపుతున్నావీ, యెందుకు చంపుతున్నావీ!”

“ఎందుకు చంపుతున్నారో నేనెల్లా చెప్పాలను.”

అనవసరంగా ఆరుస్తూ చెప్పట్లు చెరుస్తారు. నేను కళ్ళు మూసుకుని

1919 నాటి ఆ వెనుకటి సంగతులన్నీ శాంతముగా జ్ఞప్తికి తెచ్చుకో కలను.”

“ఇంకొక నిమిషానికి మీరుకూడా ఆనందం మొదలెడతారు.”

రజ్వల్స్ వు తనకు తెలిసినంతవరకూ, ప్రజలు జంతువుల్ని చంపడం విషయం తెలియజేసేడు. దేనిదోవు క్రమంగా లొత్తై నమలకుండానే తినె య్యడం మొదలెట్టేడు. అతనిలో పరిహాసభావం పోయింది.

“వెంటనే వెళ్ళి ‘జనరల్ మీటింగు’ జరుగుతుందని ప్రజలకందరికీ తెలియ చెయ్యండి.” అని ఆజ్ఞాపించేడు. “నా లోన్లీవ్ ని యిక్కడికి
.....పోసేలెడి, నేనే వెడతాను అక్కడికి.”

“జనరల్ మీటింగు దేనికి?”

“ఎందుకా? జంతువుల్ని చంపకూడదని తెలియచెయ్యడానికి. అటువంటివాళ్ళ సభ్యత్వాలు రద్దుచేసి, కేసులు పెడదం. చూసీచూడనట్లు వదిలెయ్య వలసిన విషయం కాదది. ఇంతంతా కులకల పోరితానాం. ఈ సిగరెట్టు తీసు కొని కాల్చి చూడండి. ఇండాకటినుంచి యీ విషయం మరచిపోయేను. చూసేరా,” దేవిజోవ్ పెదవులమీదచిరునవ్వు తిక్కుకుమంది. కళ్ళు సంతోషాన్ని వెల్లిక్కుతున్నాయి. అతడు పెదవులు కదల్చకపోయినా, సంతోషం ముఖంలో తాండవం ఆడుతూనేవుంది.

“ఈ రోజుననే, నాకు లెనిన్ గ్రాడు నుంచి బంగీ వొకటి వచ్చింది. స్నేహితులు పంపేరు.” వుత్సాహం చేతఎర్ర బడ్డ ముఖంతో వంగి, మంచం కిందనుంచి, చిన్న పెట్టివొకటి యివతలకి లాగి మూత తెరిచేడు! సిగరెట్టు పెట్టెలు, బిస్కటు ప్యాకట్లు, చమ్కొప్పని చేసిన సిగరెట్టు కేసు, ఇంకా అనేక వస్తువులు చిందరవందరగా పడివున్నాయి.

కామ్రేడ్స్ యి మంచిపోలేదు. చూడండి, యెన్ని వస్తువులు పంపించారో ఇవి లెనిన్ గ్రాడ్ సిగరెట్లు. ఫోక రెట్లు కూడా పంపేరు. చూసేరా! నాకు యెందుకు అవి! ఏవోకేనా పిల్లలకి పంచిపెట్టేస్తాను..... కాని అదికాదు విషయం, అసలు

మనకి పంపించేరు, అదీ మనం చూడవలసింది. ఏమంటారు, అంతేనా? జ్ఞాపకార్థం యీ వస్తువులన్నీ పంపుతూ వాటితో వొక వుత్తరం కూడా పంపేరు.....”

జేవిడోవు కంఠ స్వరంలో యెన్నడూలేని నెమ్మది తోణుకాడు తూంది, అండ్రి కాంతము, సంతోషము మూర్తీభవించియున్న యీకామ్రేడ్ జేవిడోవుని యిదివరకు చూడలేదు. జేవిడోవు తత్తరపాటంతా రజ్జుబోవుని ఆవహించింది.

“సరే, బాగానేవుంది, మీరు చాలా గొప్పవాళ్ళు. అందుచేతనే మీ స్నేహితులు యివి అన్నీ పంపించేరు. కాని యివిఅన్నీకలసి వొక ‘రూబులు’ ఖరీదేనా వుంటాయా!”

“ఖరీదు యెంత అని కాదు మనం చూడవలసినది. నేనున్నాను చూసేరా, రెల్లి, తండ్రి, భార్య, అల్లులు లేని యేకాకిని. యిప్పుడు యీ సార్వీలు వచ్చింది చూడండి! యెంత సంతోషంగా వుంటుంది! ఈ ఉత్తరం మీద యెంతమంది సంతకాలు చేసేనో చూడండి.” జేవిడోవు వ్రాసేచేతితో సిగరెట్టు పెట్టితీసి రెండవ చేతితో అనేక సంతకాలు వున్న వొక వుత్తరం పట్టుకున్నాడు. అతని చేతులు వణికేయి.

రజ్జుబోవు లేనివ గాగ్గిడు సీ చెట్టు వెలిగించి యిట్లా అడిగడు.

“ఈ ఒక పీలుగా వుందా? ఇంటి యజమానురాలు మంచిదే అనుకుంటాను, కాదూ? గుడ్డలు వుత్తరం యేం చేస్తున్నారో? మా ఊరికి తీసుకువచ్చి పడెయ్యండి. మా అమ్మ వుతిగి పెడతూంటుంది. లేసపోయినట్లయితే యిక్కడివాళ్ళని యెవరినైనా యేర్పాటుచేసుకోండి. మీరు తోడిగిన ఆవత్తూ మాడండి. గొడ్డుతోల్లలా యెలావుందో. అంటించినా అంటుగోదు.”

జేవిడోవు ముఖం మోగబడింది.

“అవును, యేదో చూడాలి. రజ్జుబోవు యింట్లో వున్నంత కాలమూ యేమి చెయ్యడానికి కూడా పీలులేసోయ్యింది. చిరిగిపోయిన బట్టలు బట్టలు కొనడం, వుత్తరంకూడా నేనే చేసుకుంటూండేవాడిని. యిక్కడికి వచ్చిన

ప్పటినుంచి వొక్కసారికూడా సబ్బుపట్టించి బట్టలు శుభ్రంగా వుతుగుకోలేదు. అందుచేతనే యిల్లా వున్నాయి ఈ వూళ్ళో కొట్టలో యెక్కడా సబ్బు దొరకలేదు. ఈ పక్కని వున్న ఒకామె నడుగుతే, ఆమె 'సబ్బు యివ్వండి, వుతిగిపెడతాను' అంది. బట్టల సబ్బు పంపించమని రెనిన్ గార్డల్ మా స్నేహితులకు పుత్రరం వ్రాయాలి. ఈ బస అంత పాడుగా లేదు. పిల్లల గొడవ యేమీలేదు. స్థిమితంగా కూర్చుని చదువుకోడానికి బిటుగానే వుంది....."

"హి బట్టలు మా అమ్మకి యివ్వండి, అడవుతువతుం". మొఖమాట పడకండి. మా అమ్మ చాలా మంచిది."

"వీడో వొకటి చేస్తాను. మీరు వ్యసనపడకండి. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి మంచి స్నానాలయిల్లు వొకటి కట్టించాలండి. బాగుండదు? కొద్దికోజులలో చూడాలి. ముందు మీరు వెళ్ళి మీడింగువిషయం చూడండి. వెనక నేనుకూడా వచ్చేస్తున్నాను."

రబ్బట్నీవు సిగరెట్లు పూర్తి చేసి వెళ్ళిపోయేడు. దేడోవు కొంతసేపు పెట్టిలో వస్తువులు యిక్కడవి అక్కడ, అక్కడవి యిక్కడ సద్ది వొక్క నిట్టూర్పు విడిచేడు. తరువాత బూడిదరంగు 'స్వేట్టరు' కాలరు పరిచేసి, చెడిరియున్న నల్లటి జుట్టు దువ్వకొని బయటికి వెళ్ళడానికి సిద్ధమయేడు.

దోవలో నగుల్నీవు యింటిదగ్గర ఆగి అతనిని కేకేసేడు. నగుల్నీవు కనుబామలు ముతీసి అతనినుంచి దృష్టి తప్పించి చూస్తూ బయటికి వచ్చేడు.

కుకల పక్కలు అయిన తరువాతదేవిదోవు, "ప్రజలు పశువుల్ని అన్నిటిని చంపేస్తున్నారు." అన్నాడు.

"ఒక్కడికి కూడా పట్టుమని పదిరూపాయల అస్తీలేదు. ఇంకోటి అస్తీ ప్రభుత్వానికి పశుపరచవలసి వస్తుందేమోనని యీ అదానిది అంతా. మధ్యతెగతి ప్రజలు పడుతున్న ఆందోళనకి అంతేలేదు." నగుల్నీవు భార్య నయ్యపు తిరిగి "బుకిరీయో! నవ్వు యిక్కడ వుండకు. వెళ్ళి యీ యింటి అవిడ దగ్గర కూర్చో" అన్నాడు.

లుకిరియా విచారంతో యింటాకి వెళ్ళిపోయింది. గిరిమాచీలోని భాగ్యవంతు లంబరతోబాటు, టిమాఫీకూడ ప్రవాసానికి వెళ్ళినప్పటినుంచి, ఆమె విచారంగానే వుంటుంది. ఎప్పుడూ కలకలలాడే ఆమెలో ఆ వెనుకటి సంతోషమే లేదు. టిమాఫీ వియోగం సహించలేక క్రుంగిపోతూంది! భాగ్యవంతుల్ని అందరిని వుత్తర ధృవప్రాంతానికి పంపే రోజున ఆమె టిమాఫీని చూడడానికి, సీగ్న విడియాల వదిలేసి వుదయం మొదలు బోర్నేవు దొడ్లో కాచుకొని కూర్చుంది. బాగా సాధ్యవాలినవరువాత భాగ్యవంతుల కుటుంబాలను, వారి సామానులను యెక్కించుకొని నైజ్ బెస్సు బయలుదేరేయి, గిరిమాచీనుంచి. లుకిరియా వొక్క కేక వేసి, నిలువునా మంచులో పడిపోయింది. టిమాఫీ ఆమెను లేవనెత్తడానికి నైజ్ బండిలోనుంచి కిందికి వురికేడు. కాని అతని తండ్రి కేకలు వెయ్యడంచేత మహాక్రోధంతో గిరిమాచీ గ్రామం వైపు తిరిగి తిరిగి చూస్తూ, బళ్ళ వెనుక వెళ్ళిపోయేడు.

టిమాఫీ బుజ్జగింపు మాటలు లుకిరియా చెవుల్లో యింకా ప్రతిధ్వనిస్తూనే వున్నాయి. ఆమాటలు యింకా యెన్నడూ వినిపించవుగాదా! జీవితంలో వెనుకటి సాఖ్యదినాలు తలుచుకుంటే యే యవతి విచారించదు! ప్రేమతో ఆమె కళ్ళలోకి చూస్తూ, “లుకిరియా! ఆపచ్చగొను తొడుక్కుంటే బాగుంటుంది; పెద్ద వుద్యోగస్తుడి భార్యలా వుంటావు.” అనేవాళ్ళు యెవరు? “వెళ్ళిపోవాలి; వొదిలెయ్యి. ఎంతసేపు వున్నా నిన్ను విడిచి వెళ్ళాలని వుండదు. నీ అందం చూస్తే కొరుక్కు తినెయ్యాలనిపిస్తుంది;” లుకిరియాని పొగడి వుచ్చేసి, హృదయం రేకెత్తించి, సాఖ్య పరవశురాలిగా చేయగలవాడు టిమాఫీ వొక్కడే.

ఆ రోజు మొదలు ఆమె భర్త మిడకూడ విరక్తిగా వుండడం మొదలైంది. ఆమెలోని యీ మార్పు మకార్ గ్రహించేడు.

“లుకిరియా! నాతోవుండే యీ కొద్ది రోజులూ సుఖంగా వుండు. తరువాత నీవస్తువులన్నీ తీసుకొని నీ యిష్టం వచ్చినవోటకు వెళ్ళు. నిన్ను హృదయపూర్వకంగా ప్రేమించి నలుగురిలోను నవ్వులపాలయేను. నా

నోయ్య నఖించింది. ఒక భాగ్యవంతుడి కొడుకుతో నీయిచ్చవచ్చినట్లు తిరుగు తున్నాగాని మాట్లాడక పూడకున్నాను. అంతటితో వదిలిపెట్టక వాడు పూయ వదలి వెళ్ళిపోతూంటే నడివీధులో, అందరూ చూస్తూంటే సిగ్గెనా లేకుండా వాడికోసం గోల పెట్టావు. ఇంకా నోయ్య వహించి వుండడం నా చేతకాదు; ఇంతవరకూ నామెడకి గుదిబండలా వున్నావు. ఈ అనవసరపు బరువెందుకు. తోసి పారేస్తాను. తెలిసిందా?” అన్నాడు.

“ఆ తెలిసింది.” అని చెప్పి పూయకుంది ఒకిరియూ.

ఆ రోజు సాయంకాలం వగుల్మీపు, జేవిడోవులు యీ విషయాన్ని గురించి రహస్యంగా మాట్లాడుకున్నారు.

“మకార్! మీ భార్య దున్నడత అంతకంతకి మితిమీరుతుండే! నిన్న యేమిచేసిందో చూసేరా! ప్రిజలలో తల యెత్తుకొని తిక్క గలరా మీకు!” అని నిలవతీసి అడీగేడు జేవిడోవు.

“మళ్ళీ ఆ వెనకటిగొడవలన్నీ.....”

“ఫీ! వడ్డి మొద్దు! యింతకంటే దున్నపోతయినా నయం.” జేవిడోవు ముఖం యెర్రబడింది. నుదురుమీది రక్తనాళాలు వుప్పొంగేయి.

“మీతో మాట్లాడడం కష్టం.” నగుల్మీపు గదిలో పంచాయ చేస్తూ వేళ్లు మెటికలు విరిచి తనలో తనే నవ్వుకున్నాడు. “అ నార్కిష్టు ట్రాప్సీయిస్తు. నిలకడ లేనివాడు.” అని తిట్టడంతో మాట్లాడటం ప్రారంభిస్తారు. నా భార్యమీద నాకు యెటువంటి వుద్దేశ్యం వుందో, యింత అపకీర్తి సహించి యెందుకు పూయకుంటున్నానో మీకు తెలుసును. నా మనస్సు మారిపోయిందని మీకు చెప్పనే చెప్పేమి. మీకు యెప్పుడయినా గొర్రెతోక చూస్తే ఆశ్చర్యం కలిగిందా?”

“లేదు.” జేవిడోవు నెమ్మదిగా సమాధానం చెప్పేడు. నగుల్మీపు సంభాషణ మార్చేసి ఆర్థంలేని ప్రశ్నలువెయ్యడంచూసి ఆశ్చర్యం కలిగింది.

“నాకుమాత్రం ఆశ్చర్యం కలిగింది. గొర్రెకి తోక వుపయోగం ఏమి వుందా అని. అదనపు బరువు తప్ప యేమీ లాభంలేదు. ఎద్దు, గుర్రం, ఆఖ

రుకి కుక్క కూడా దాని తోకవల్ల కొద్దిగానయినా వుపకారం పొందు తుంది. గొర్రెకి రి పాన్లాబరువయిన తోక యిటు అటు ఆడించడానికి తప్ప యీగల్ని తోలుకొనడానికి కూడ వుపయోగించదు. ఉపయోగం లేకపోవడం సరే కదా నైగా దానినిండా బుడ్డగుణజాలు చూరి పేకుతూంటే బాధగా కూడా వుంటుంది."

"ఈ తోకల్ని గురించిన యీ వుపన్యాసం యెందుకు?" అన్నాడు డేవిడ్‌వు.

నగుల్నోవు సమాధానం చెప్పేటండా మళ్ళీ ప్రారంభించేడు.

"గొర్రెకి తోకలేని కొంత తీర్చడానికి పెట్టినట్టు తోస్తుంది ఆ మొండి ముక్క. అది అనుపయోగమేకాని దానిబదులు అక్కడ యింకొకటి యేమి పెడతాము? గొర్రెకి తోక అనుపయోగమైనట్లే, నాభ్యంతరకూడా నాకు అనుపయోగం. నేను ప్రపంచ విప్లవంకోసం యెదురు చూస్తున్నాను. అదే నా జీవిత పరమావధి. నా భార్య తిండిదానికేకాని యింక యెందుకూ పనికి రాదు. నా దోపకి అడ్డుకూడాను. కాని అడవి లేనిదే అసలే నాగదు. నేనూ మనుష్యుడనే. జబ్బుచేస్తే చాకిరి చెయ్యడానికి యింకా యితర ఆపసరాలు తీర్చడానికి వుపయోగిస్తుంది. నేనుకనక తప్పి పరచలేకపోయినట్లయితే వెళ్ళి పోవచ్చు! ఒకసారి ఆ మెతో నువ్వు నీ యిష్టం వచ్చినవాళ్ళతో తిరుగవచ్చు, నా అభ్యంతరం లేదు; కాని నా కళ్ళయెదుట కాకుండా గమస్యంగా వుంటాండు. అంతేకాని నీ యిష్టం వచ్చినట్లు అడ్డమైన వాళ్ళతోనూ తిరిగి ఆ ఆనవాళ్ళతో నా దగ్గరికి వచ్చేటంటే మార్యం వొళ్ళు వొలిచేస్తాను. బాగ్‌మీ అన్నాను. కామ్రేడ్ డేవిడ్‌వు! యీ గొడవలన్నీ మీకు తెలియవు నా భార్య చెడు ప్రవర్తనకే నేను యేమి చెయ్యాలను? అది మన యిద్దరికీ కూడ సమాధానం చెప్పకలదు. కూలీ వర్గానికి శత్రువైన వొక భాగ్యవంతు డుతో తిరుగడమే కాకుండా, నాడు కళ్ళిపోతుంటే సిగ్గేనా లేకుండా యేడ్చిన దీనిని యెవరు అడ్డం కచ్చినా సరే నా యింట్లోనుంచి తరిమెయ్యక మానను. ఎటుకంటి పని చేసినా కొట్టడానికిమార్గం నా ముందు వొప్పుదు.

మీరేకనక అయినట్లయితే చావకొట్టి వుండురు కాదూ? అటువంటిప్పుడు కమ్యూనిస్టునని చెప్పుకొనే మీకు, పూర్వకాలపు వాళ్ళకి యేమి తేడావుంది? పూర్వపువాళ్ళు భార్యలను అస్తమానా కొడుకులాండేవారు. విషయం యిది. మీరు యికనుంచి బుకిరియా మాటు యెన్నడూ వాద్యర యెత్తకండి. అటు వంటి విషయాలలో వొకరి సలహా నాకు అవసరం లేదు. భార్య చాలాతీవ్ర సమస్య. చాలవరికు అమె మీద ఆధారపడి వుంటుంది." నగుల్నొపు పర భ్యాన్నంగా నవ్వేడు. మళ్ళీ తీవ్రంగా మాట్లాడడం మొదలెట్టేడు. "ఈజేశ సరిహద్దులు తీసి పారెయ్యవలసిందే; అప్పుడు అందరికంటే ముందుగా నేనే విశేష స్త్రీలను మీ యిచ్చం వచ్చినవాళ్ళని వెళ్ళి చేసుకొనండి, అని బయలు దేరుతాను. అప్పుడు ప్రపంచములోని యీ వేర్వేరు జాతులన్నీ కలసిపోయి వొకడు తెలుపు, యింకొకడు పసుపు, మరియొకడు నలుపు అనుభేదము, తెల్ల జాతివాడు మిగిలిన వాళ్ళకింటి గొప్పవాడనుకొనే అహంభావము నశించి పోతాయి. ప్రతివాళ్ళు యెండలో శరీరపడి పనిచేయడంచేత బలిష్ఠములైన వాళ్ళేరంగు శరీరాలతో వుంటారు; రాత్రిలో సాధారణంగా యిలాగ ఆలోచిస్తూ యుంటారు....."

"మకార! మీరుకల్పనా ప్రపంచంలో విహరిస్తుంటారు." డేవిడ్తోపు అసంతృప్తితో అన్నాడు. మిమ్మల్ని నేను అనేక విషయాల్లో అర్థం చేసుకోలేకుండా యున్నాను. జాతి విభేదాలు అది నిజమేననుకోండి. కాని మిలిగిన విషయాలు Problems of existence లో మాత్రం మీతో యేకీభవించలేను. సత్యం ఆ విషయాలన్నీ మనకెందుకు! ప్రస్తుత విషయంచూద్దం. ఈ వేళ్ళనుంచి మీ యింట్లో మకాం యెత్తేస్తున్నాను."

డేవిడ్తోపు బలక్రిందనున్న నూర్క్లెసు యివలెలకి లాగేడు. దాల్లో వున్న పనిముట్లు ఎల్లలలాడుతూంటే ఆపెట్టె తీసుకొని బయటికి వెళ్ళి పోయేడు. నగుల్నొపు అతనితోగూడా కొత్త గా తీసికొన్న బస కీల్లిమోకోళ్ళ యింటికి వెళ్ళేడు. అక్కడికి వెళ్ళేవరకూ వారు తొలకరిచల్లికలను

గురించ మాట్లాడుకున్నారు. అది మొదలు వారి పరస్పర సంబంధాలలో యే పేచీ లేకుండా పోయే గడవడం ప్రారంభించేయి.

అందుచేతనే దేవిదోవు గ్రామస్తులు పశువుల్ని చంపుతున్నారని చెప్పడానికి వచ్చినప్పుడు నగుల్నివు తనభార్య లోపలకు వెళ్ళిపోయిన తరువాత సరదాగా మాట్లాడడం మొదలెట్టాడు.

“పశువుల్ని అన్నిటిని చంపేస్తున్నారు, దోపియలు!” అన్నాడు నగుల్నివు. వాళ్ళు మాంసం తెగతని కడుపు నొప్పితోనైనా బాధ పడడానికి అంగీకరిస్తారు కాని, పశువుల్ని సమిష్టి వ్యవస్థాయ తేలానికి యివ్వడానికి మాత్రం అంగీకరించరు. మనం వాకి సమావేశం యేర్పాటుచేసి ఆపభలో, ‘పశువుల్ని చంపేవారిని కాల్చి చంపడానికి అనుమతి యివ్వవలసిందని’ వొక రిజల్యూషను ప్యాసు చేద్దం.”

“ఏమిటి?”

కాల్చి పోరేద్దం. వాళ్ళని కాల్చి పోరేయడానికి యెవరి అనుమతి తీసుకోవాలి? పీపుల్స్ కోర్టుకి అధికారం లేదనుకుంటాను. ఉందా? ఇద్దరి కనక చంపినట్లయితే, మిగిలినవాళ్ళు కళ్ళు తెరచి దోపి వస్తారు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో మనం యేమీ దయా దాక్షిణ్యాలు లేకుండా అతి క్రూరంగా ప్రవర్తించాలి.”

దేవిదోవు నెత్తిమీది టోపీ బల్లమీద పడేసి గదిలో సచారు చెయ్యడం మొదలెట్టాడు. అతనికంతస్వరంలో అసంతృప్తి అనిశ్చయము ప్రతి ఫలిస్తున్నాయి.

“మళ్ళీ మీరు తప్పు దోప తొక్కుతున్నారు. అది వట్టి దుడుకుతనం. అనిపిస్తుంది. మకా! మళ్ళీ ఆలోచించి చూడండి. ప్రజలు వాళ్ళ పశువుల్ని చంపుకుంటే మీరు నిజంగా వాళ్ళని కాల్చి చంపగలరా? అటువంటి పని చేస్తే సమర్థించుకోడానికి మనకేమీ చట్టాలు లేవు. నెల్లూరు ఎగ్జిక్యూటివు కమిటీ ఫ్యాకు చేసిన రిజల్యూషను ప్రకారంకూడా ‘రెండు సంల వైదు ధూమిని స్వాధీనం చేసుకొనడం ప్రవాసం పంపడం తప్ప మరేమీ చెయ్య

దానికి వీలు లేదు. మీరు యేకంగా చంపి పారెయ్యడానికి అనుమతి కోరుతున్నారు! నిజంగా మీరు.....?"

"ఏమిటి నేను" నేను ఆ రకంకి చెందినవాడిని కాను. అస్తమానా ప్లానులు వేస్తూ ఆలోచిస్తూనే వుంటారు. కాని ముందు మందు ముసం దుక్కు దున్నడం యెలాగి? ప్రతివాళ్ళు సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలో చేరేముందే యెడ్డని చంపివేసిపట్లయితే యేం పెట్టినాన్నతారు?" నగుల్నావు పెద్దపెద్ద అంగలు వేస్తూ దేవిదోవు దగ్గరికి వెళ్ళి అతని బుజంమీద చెయ్యి వేసేడు. తన బుజాల దగ్గరకు వచ్చిన దేవిదోవు కేసి చూస్తూ.

"నైమియస్! మిమ్మల్ని చూస్తే విచారంగా వుంది. ఇంత చవుటబుర్రె అగ్నిసోయింది యెందుచేత మీదికి ఈసంగరం చల్లికలు అగిపోయాయి అంటే యెంత యిబ్బంది పడాలో తెలుసునా? ఆవిషయం గ్రహించలేదూ మీరు? దీనికి మూలకారకులను యిద్దరు ఘుర్గు కార్చివంచేస్తే చాలా భాగ్య వంతుల్ని కార్చి పారెయ్యాలి! ఇది అంతా వానిపోతినామే! వై వుద్యోగస్తుల జ్ఞానమతి పొందాలి." అన్నాడు.

"ఛీ! నోరుముయ్యి!"

"అదిగో! మళ్ళీ మొదలెట్టేరు!" నగుల్నావు తలవాల్చేడు. మళ్ళీ హఠాత్తుగా తల యెత్తి పెద్ద కంఠస్వరంతో, "వాళ్ళు అందరూ పశువుల్ని నాశనం చేసేస్తున్నారు. అంతర్యుద్ధంలో మూడిగా అతిక్లిష్ట పరిస్థితులు వచ్చేయి. కతువులు నలుమూలలా చెలరేగుతున్నారు. మీరు! మీ వంటి మందకొడి మనుష్యుల మూలంగానే ప్రపంచ విప్లవానికి ఆనుకూల పరిస్థితులన్నీ వృధా అయిపోతున్నాయి. ఇటువంటివాళ్ళు ప్రపంచ విప్లవం తీసుకు వస్తారన్నది వట్టిమాట. ప్రపంచం అన్ని మూలలా భాగ్యవంతులు మనసోదర కూలీలను చిత్రాస్థ చేస్తున్నారు; రేడ్ చైనీసుల్ని నాలుగు మూలలనుంచి కగ్గిమ్మి నాశనం చేసేస్తున్నారు; నల్లవాళ్ళని నేలపెట్టి రాసేస్తున్నారు. అటు వంటి వర్గ కతువుల్ని మీరు యిక్కడ దయ తలుస్తామంటారు. ఎవరేనా వింటే సిగ్గుకూడాను భయంకర అవమానం! భాగ్యవంతులచేత అణచివెయ్యి

బడుతున్న యితర దేశములలోని మన సోదరులని తలచుకుంటే నారక్తం ఉడికిపోతూంది! భయంకరమైన ఆవార్తలు చదవడానికి యిష్టంలేక పేపరు చూడడంకూడా మానేసేను. వాళ్ళస్థితి పడుతున్న బాధలుచూస్తే గుండెలు నీయి పోతాయి. కాని మీరు..... శత్రువుల చేత శైశ్వల తోయిబడి మృగితున్న వస్త సోదరుల్ని కలలోనైనా తలుచుకుంటారా మీరు! వాళ్ళ విషయమే అక్కరలేదు మీకు!”

“వాళ్ళ విషయం అక్కరలేదు నాకు! యింక యెప్పుడూ మాత్రం యింతటి చూపులు అంటూండకండి. మిక్కిల్ని చూడగా కొంచెం మతి చెదించినట్లు కనిపిస్తున్నారే! మూలగడితే కాలేయ్యాలి అంటారు, అదొక పెద్ద విషయం కాదు. — ఎవరుపడితే వాళ్ళే చెయ్యవచ్చు! ఏమాత్రం ప్రతిభులన కలిగినా మీరు త్రింగిం గా పోరాడతారు. చను నీతిని బోధిస్తూ, ప్రచారం చెయ్యాలికాని అడ్డుపెట్టి వాళ్ళున్న చంపేస్తానంటే యెట్లా! అసలు యంతవారు వచ్చినాకూ యెందుకు పూరుకున్నారీ!”

“పూరుకున్నానా?”

“అ—యేమీ అనుమానం లేదు. పక్షితులు విషమించినా కళ్ళు మూసుకొని కూర్చున్నాము; యెప్పుడూనా దానికి దిగి పరితీర్చిన ఆలోచించాలి కాని, కాలి చంపేస్తానంటే లాభంలేదు. అవ్వడం వచ్చిప్పుడు ఇదివరకు చేసేరు ఆ పని. ఇప్పుడు యెంతసేపూ ప్రజలలో తీవ్రంగా ప్రచారం కావాలి మీటింగుకి వెళ్ళిపోదం గండి; అప్పుడే అలస్యం అయింది సకువులను చంపకూడదని ప్రజలలో బాగా ప్రచారము చేయాలి.”

“నిన్న రోజుల్లా నేను ప్రతి యింటికీ వెళ్ళి వాళ్ళకి బాగా బోధించను”

“అది చెయ్యకపోయినా పని. వాళ్ళ యింతసారి పెడదం. మనం అందరం కలసి.”

“మళ్ళీ పెడతారా! నిన్న వొకరి యింట్లోనుంచివస్తూ వాళ్ళకి బాగా నచ్చచెప్పేను. యింక పకువుల్ని చంపరు. అనుకున్నాను. ఇంతలో ఆయిల్లు

దాటకుండానే వాళ్ళు చంపుతూన్న పంది అరుపు వివరణింది. అంతక్రితమే వాళ్ళకి ప్రపంచ విప్లవాన్ని గురించి, కమ్యూనిజాన్ని గురించి బోధించేను. యెల్లా మాట్లాడేననుకున్నారు! ఆ మాటలకి సాకేళ్ళనీళ్ళు వచ్చేయి. అంత అల్లా చెప్పినా లాభం లేకపోయింది. బండియెద్దు ముల్లు కర్రతో చెపుతే వింటుందికాని నచ్చచెబుతే వింటుందా? వీళ్ళని నెత్తిమీద మొట్టి 'భాగ్య నంతుల మాటలు వినకురా గాడిదా! వాళ్ళలా అస్థి పోగుచేసుకోవాలనే దుర్బుద్ధి వొడిలేయ్యి. పశువుల్ని చంపేసేవంటే, చిల్లివధ చేస్తాను. బాగ్రత్త' అని చెప్పాలి. వాడు 'యెద్దునేకాదా చంపుతున్నాను' అనుకుంటాడుకాని నిజముచేత వాడు ప్రపంచ విప్లవాన్ని దూరము జేస్తున్నాడన్న మాట."

"కొంతమందిని కిక్కిపై మిగిలిన వాళ్ళు మలపుగా లొంగుతారు." అన్నాడు డేవిడ్.

వాళ్ళు వీధులలోకి వచ్చేరు. దట్టంగా మరుస్తున్న మంచు కాళ్ళకింద పిసపిసలాడుతూంది. ఢీకటి గాడాంధకారం. ఆ చీకట్లోనే వాళ్ళు స్కూలు దగ్గరకు వచ్చేరు. మీటింగుకి గ్రామస్థులలో ఎంతమంది మాత్రం వచ్చేరు. ప్రజలు బుద్ధిపూర్వకంగా చేసే జంతు వధను అపరాధానికి పీఠుల్ను కమిషనరు నిర్ణయించిన శిక్షాస్పృతి రజుట్లోవు చదివి వినిపించేడు. అతని తరువాత డేవిడ్ వు మాట్లాడేడు. అతడు వుపన్యాసం అయిపోయిన తరువాత ఆఖరున యిల్లా అని చెప్పేడు:

"సమిష్టి వ్యవసాయ శ్రేణిలో చేరడానికి కొత్తగా 26 గురు దరఖాస్తులు పెట్టేరు. శేపు మీటింగులో, భాగ్యనంతుల మాటలు విని మోసపోయి పశువుల్ని చంపేసినవారిని యేరి వారి దరఖాస్తులు తోసేసి, మిగిలిన వారిని మాత్రం చేర్చుకుంటాము."

"ఇంతక్రితమే సమిష్టి వ్యవసాయ శ్రేణిలో చేరినవాడు చంపుతాడనుకోండి; వాడిని యేం నేస్తారు?" అని అడిగేడు లివిన్స్కన్.

"వాళ్ళనికూడా బయటికి గెంజేస్తాము!"

సభలో గుసగుసలు బయలుదేరెయి.

“అలాగ అయినట్లయితే సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రమే యెత్తెయ్యవలసి వస్తుంది. ఈ వూరు మొత్తంమీద అటువంటివాడు ఒక్కడూకూడా లేడు.” అన్నాడు బోర్నేవు.

నగుల్నొవు పిడికిళ్ళు బిగించి అతని మీదికి వురికేడు,

“నిన్ను యెవరూ మాట్లాడమనలేదు. నోరుముయ్యి! సమిష్టివ్యవసాయ షేత్రాన్ని గురించి నువ్వు మాట్లాడవలసిన అవసరం లేదు. నీ సలహా అవసరం లేకుండానే మేము నిర్వహించుకొగలం. నీగిత్తదూడని నువ్వుచంపెయ్య లేదమకుటాను, అవునా!”

“నా దూడల్ని నాకు తోచినట్లు చెయ్యగలను.”

“అ—అట్లాగా! రేపు నిన్ను తైదుకి పంపించినప్పుడు, అక్కడ నీ యిచ్చం వచ్చినట్లు చెద్దవుగానిలే!”

“అంత తొందరా! వొక్కొక్కప్పుడు విచమిస్తుంది జాగ్రత్త” అని యెవడో కేకేసేడు.

మీటింగుకి పంజలు చాలామంది రాకపోయినా చాలా గండ్రగోళంగా వుంది. మీటింగు పూర్తి అయినతరువాత అంతా నిశ్శబ్దంగా బయటికి వెళ్ళారు. అక్కడ యెవరి యిళ్ళకి వాళ్ళు వెదుతూ గుంపులు గుంపులుగా చేరి మాట్లాడుకొనడం మొదలెట్టారు.

“తొందరపడి అవసరంగా రెండు గొర్రెల్ని చంపేసేను.” అని సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్ర సభ్యుడైన ‘సైమియన్ కురుస్కోవు’ లుబిష్కిన్ తో అన్నాడు.

“అన్నీ తెలిసిన నేనుమాత్రం యేం చేసేను? ఒక మేకని చంపేసేను” లుబిష్కిన్ నిట్టూర్పు విడిచేడు. “సభలో నిలబడడానికే చిన్నతనంగా వుంది. దీనికంతకీ నా భార్య కారణం. దీన్ని తగలెయ్య! ‘చంపు’ ‘చంపు’ అని నేధించుకు తిశేసింది! మానం తినాలని ఉందిట! దొంగమండ! ఇంటికి వెళ్ళనీ పళ్ళు వూడకొడతాను!”

“అడవార్యకి యేం తెలుసును; నెమ్మదిగా బోధించాలి మనం” అని ప్రిన్ మామగారు అకిమ్ బెస్టిబోన్ను అతనికి సలహాయించేడు. “సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో సభ్యుడవు. నువ్వు అలా చేయడం బాగుండదు.”

“అకిమ్! నువ్వు మీ దోరయెద్దుని చంపేసేవుట కాదూ?” అన్నాడు అతని యింటిపక్కనే నివసించే డెమ్కూ ఉపాఖ్యోవు.

“అవునోయ్—అబ్బాయి చంపేను అంతకుంటే నేను యేం చెప్పనా చెప్ప! దాన్ని ఈ రెయ్య అది కాలు విగ్గగొట్టుకుంది! కన్న అంటే అకిమ్ ముమా— పూరికేపుత్యానికి యెక్కిడో మూలపున్న పాతిరగొయ్యి దగ్గరకు వెళ్ళి దాల్చోబడి కాలు విగ్గగొట్టుకుంది.”

“తెల్ల వాడుగ్గామున నువ్వె, నీకోడలు, క్రియ పుచ్చుకొని దాన్ని పాతరవైపు గోలడం నేను చూసేను....”

“అ— యేమిటి! డెమ్కూ— యేమంటున్నావు! ఎప్పుడూ అలా గంటి వెలిసీ తెలియని మాటలు చెప్పకేం.” ముంబి అకిమ్ తొట్రోడి మాత్రుగా నడివీధిలో అలాగే నిలబడి కన్నుకొనరాని కాయచీట్లోక రెప్పులాడుస్తూ చూస్తూన్నాడు.

“తానా, గానోయ్!” అన్నాడు డెమ్కూ. “మేలు రాయిలా నడిచీడిలో అలాగ నిలబడ్డావెండుకు! నీ అంతట నువ్వే యెద్దుని పాతర గోతిలాగే తోలి.....”

“డెమ్కూ! యెద్దు దానంటట అదేవెళ్ళింది. అలాగంటి మాటలెప్పుడూ అనకు! నుచా స్వాపం!”

శీత గాలి చెలరేగింది. నదికి యిగువైపులా దట్టంగా వ్యాపించియున్న పొప్లారు చెట్లు, విల్లో చెట్లు, హోరుమని ధ్వనిచేస్తూ పురూరితలాగి పోతున్నాయి. ఎటు చూచినా చీకటి కాధాంధకారం. కురుస్తూన్న మంచుకు వద్దూ—పద్దూ లేదు. శీతకాలం లిఖరు పారి తన ప్రతాపమంతా చూపిస్తూంది.

పదునారవ ప్రకరణము.

హత్య ప్రయత్నము.

మీటింగు అయిపోయిన తరువాత జేవిడోవు, రజ్యట్నోవులు కలిసి బయటికి వచ్చేరు. మంచు దట్టంగాకురుస్తూంది. అక్కడక్కడ తలుపు సందుల్లోనుంచి దీపాలు మినుకు మినుకుమని కనిపిస్తున్నాయి. యెక్కడో మోర యెత్తి అరుస్తున్న కుక్క అరుపు వినిపిస్తోంది. పొలాలమీద మంచు నిలకట్టగా నిట్టూర్పు విడిచేడు. “ఈ సంగతినికే మనం అలా చెయ్యలేము. ఇటువంటి తుపాను పట్టించంటే యెంత మంచు పడుతుంది నేలమీద! అంతాకూడా వృధాగా పోతుంది. ఏం జేస్తాం.”

“తేలేలా దగ్గరకు వెళ్ళి, గుఱ్ఱాలని వొకసారే చూచి వెళ్ళిపోదం!” అన్నాడు రజ్యట్నోవు.

“సరే, నడవండి”

వార్యు వొక పక్క సందులోకి మళ్ళేరు. దూరాన్ని వెలుతురు కనిపించింది. తేలేలాగా మార్చబడిన లాష్టి నోవు పాకవెనుక వొక లాంఠను వేశాడుతూంది. ఇద్దరూ అక్కడికి వెళ్ళేరు. గుమ్మం దగ్గర పంచవార యేడు, యెవమండుగురు కోసక్కులు నిలబడివున్నారు.

“ఈ వేళ ద్యూటీమీద యెవరున్నారు?” అని అడిగేడు రజ్యట్నోవు. అక్కడ నిలబడియున్న కోసక్కులలో వొకడు సిగరెట్టుపారేసి “లిబూటు” తో కానీసి, కొండ్రాట్. పైడనికోవు అని సమాధానం చెప్పేడు.

“ఇక్కడ ఇంతమంది మూగేరెందుకీ మీరంతా యేం చేస్తున్నారు ఇక్కడ?” అని జేవిడోవు అడిగేడు.

“కామేడ్ జేవిడోవు.....పూరికేనే నిల

బడి సిగరెట్లు కాల్చుకుంటున్నాను.”

“ఇప్పుడే గడ్డి తీసుకువచ్చి పడేసి నిల్చున్నాను.”

“సిగరెట్లు కాల్చుకుంటూ గెడి మాట్లాడుకుంటున్నాను. మంచు కురవడం తగ్గుతుందేమోనని చూస్తున్నాను వెళ్ళిపోవడానిక.”

గుర్రాలు గడ్డి నమలు చప్పుడు వినిపించింది. గుర్రపు లద్దో,—
పుచ్చ వాసన కొడుతూంది. ఒకమూల కి య్యలను గుర్రపు సామానులు
వేళ్ళాడుతున్నాయి. నేల అంతటా తుడిచి వుంది

“మైదనికోవు!” అడ్రీ కేకేసేడు.

“అ—స్తున్నా” అలాంటి బహుళముల వినిపించింది.

మైదనికోవు రాగోలు కిక్కితో కట్టిగడ్డి తీసుకు వస్తున్నాడు. తొలి
దగ్గరనుంచి నాలుగువ అరలోనున్న కల్లగుం దగ్గరికి వెళ్ళి బుటతో గొన్న
లేవగొట్టి గాడిలో గడ్డివేసేడు.

“అట్లా లద్దావేమి!” అంటూ కునికిపాట్లు పడతూన్న గుట్టాన్ని
రాగోల కిక్కితో కొట్టెడు. గుర్రం తత్తరపాటుతో డెక్కలు ఎత్తివేస్తూ
సరించి గాడిలోకి తల పెట్టింది. కోడెలో దోడ్కోవు దగ్గరకువచ్చి పని
చేత మోటబారి చెయ్యి మందరి బాపేడు.

“కామ్రేడ్ మైదనికోవ! పనుల్లా జరుగుతున్నాయి.”

“అన్నీ సవ్యంగానే జరుగుతున్నాయి”

“జయట వాళ్ళరీదరూ చేశారెందుకూ?”

“వాళ్ళనే అడగండి” అతని స్వరంలో ఒకవిధమైన అసంతృప్తి ప్రతి
భవించింది. “రాత్రి నేడు గుర్రాలకి గడ్డివెయ్యడానికి రాగానే వాళ్ళంతా
ఇక్కడికి చేరుతారు. వాళ్ళ గుర్రాల్ని పసుపుల్ని సవిష్టి వ్యవసాయ త్రేత్రం
అధీనం జేసి నా మనవి అనే అద్దేశ్యం ఇంకా వదల లేదు వాళ్ళకి. ఖయట నిల
బడ్డవాళ్ళంతా వాళ్ళ గుండ్లని బాగా మేల్చతానో లేదో అనిచూడడానికి
వచ్చినవాళ్లే. వాళ్లు వచ్చి “నా గుర్రానికి గడ్డివేసేరా”, “మాపంకెపు

గుర్రాన్ని బాగా మేపుతూన్నావా?" "మా అడగుర్రం చిక్కిపోలేదు కదా!" అని వేధించుకు తిశేస్తారు.. వాటిని వేపక ముడ్డి యెండకడుతున్నామనుకున్నారా? వాళ్ళకి సమాధానం చెప్పలేక చచ్చిపోతున్నాను. 'గుర్రాలకో గడ్డివెయ్యడానికి మేము కూడా సహాయం చేస్తాము. ఉండు, అంటూ వాళ్ళంతావచ్చి తలాక సంచెదు గడ్డి తీసుకుపోయి, యెవరి గుర్రాలకి వాళ్లు చాలాగడ్డి వేస్తూంటారు. ఇట్లా అయితే బాగులేదు. అవసరం లేనివాళ్లు ఎవళ్లూ కూడ ఇక్కడికి రాకూడదని రిజిస్ట్రేషను ఒకటి ప్లాన్ చెయ్యాలి." .

"రిన్నారా?" అంటే చప్పులు అన్నతూ జేబిలోవున్న పుచూసేడు.

"వెంటనే వాళ్లనందరినీ వెళ్ళిపోయి చెప్పండి." జేబిలోవున్న అజ్ఞాపించేడు, "అవసరమైనవాళ్ళు తప్ప వైవాళ్లు యెవరూ ఇక్కడ ఉండడానికి వీలేదు. ఒక్కొక్క గుర్రానికి ఎంతగడ్డివేస్తారు? తూచివేస్తూంటారా?"

"తూచడంలేదు. ఉజ్జాయింపుగా ఒక్కొక్కదానికి అరవూడువేస్తూంటాను."

"అన్నిటికీ కూడా పక్కకి గడ్డి వేస్తున్నారా?"

"ఎందుకు వెయ్యడం" కోండాట్ కోపంతో తల పంకించేడు. నల్లటిజుట్టు, మెడమీద చిరిగిపోయిన అలెనికోటు మీదపడి చిందింది. "మన మేనేజరు అప్రోవునోవు, యాకోవు లూకువ్ అన్నమాట, నాదగ్గరకి వచ్చి గుర్రాలుతని దిగవెట్టిగడ్డి వాటి పక్కకి వేస్తూండు." అని చెప్పేడు. అది మంచి అజ్ఞయేనా? అతను చాలా తెలివైన వ్యవసాయదారు ఉడుకుంటున్నాను. చూడండి ఎల్లాంటి అజ్ఞలు ఇస్తున్నాడో!"

"ఏమి? దాల్లా తప్పేనుంది?"

కామ్రేడ్ జేబిలోవు! అది తప్పే. గుర్రాలు వదిలేసే గడ్డి అంతా మంచిదే. గొర్రెలకి, మేకలకి, వేస్తే ఒక్క పరకకూడా దిగవెట్టకుండా తిశేస్తాయి. అట్లాంటి గడ్డిఅంతా గుర్రాలకి పక్కవెయ్యమన్నాడు. దీనినిగొరించి

అయినతో చెప్పేను. కాని నువ్వువాకు సలహా యివ్వవచ్చేవా అని కసరి కొట్టెను.

“మీరు చెప్పినదే బాగుంది. అగడ్తి పక్క చేయకండి. శేపు అతన్ని ఒకతట్టువరస చీవాట్లు పెడతాను.” అన్నాడు డేవిడ్తో,

“ఇంకొక విషయంవుంది. గడ్డి ఆ నూతివారనున్న మేటిలోనుంచితీసి, వెయ్యవని చెప్పేరు. అలా ఎందుకో నాకు అర్థం అవలేదు.”

“యాకోవు లూకుచే, అగడ్డి అంత మంచిది కాదని చెప్పేడు. ఈ కీత కాలంగా ఆ గడ్డితో మేపి, తొలకరి దుక్కులనాటికి మంచి గడ్డి ఉంచుతే బాగుంటుందని చెప్పేడు.”

“ఆ ఆలోచన బాగానేవుంది. కాని ఉపయోగించే గడ్డి పక్కకి వెయ్యవనడాన్ని గురించి మార్గం చెప్పండి”

“ఓ తప్పకుండా చెబుతాను. ఈ రెనికొగ్రామ సిగరెట్టు కార్మి మాడండి. చాలా బాగా ఉంటుంది.” డేవిడ్తో దగ్గరకు. “నా స్నేహితులు పంపించేరు..... గుత్తాల్ని సరియైన స్థితిలో ఉన్నాయి కాదూ?”

“వందనాలు. నిప్పుకూడా యిల్లండి మరి. గుత్తాల్ని బాగానే వున్నాయి. మనస్వరీగుర్తిం-- లాప్సి నోవు దగ్గర తీసుకున్నది -- అదిమా త్రిమ రాత్రి జబ్బుచేసి, శేవలేకపోతే పెంటనే మందులు పోసేను. అదిమిన హాగా మిగిలినవన్నీ సరియైన స్థితిలోనే వున్నాయి. ఒకగుర్తిపుష్పి రాత్రులు కూడా పడుకోకుండా నిలబడే వుంటోందిట. అసలు పడుకోవడమే లేదని చెప్పేరు. శేపు గుర్తాలకన్నిటికీ ముందర కాళ్ళకి నాదాలు కొట్టించేద్దం. బాగా అరిగిపోయి కాళ్ళు జారిపోతూన్నాయి. సరే వెళ్ళండి. అప్పుడేచాలా పొద్దుపోయింది. ఇంకా గుర్తాలదగ్గర శాకు చాలా పనుంది.”

రజ్జుట్నోవు డేవిడ్తోతో కలిసి తన ఇంటికి వు బయలుదేరేడు. కాని ఒక వీధి మలుపులో ‘లూకా యివాకోవ్’ ఇంటి అవరణ దగ్గర రజ్జుట్నోవు అగి డేవిడ్తోని స్పృశిస్తూ అక్కడ మాడండి అన్నాడు నెమ్మదిగా.

వారికి మూడు బారల మాంసం దడి గుమ్మం దగ్గర వొకవనిషి నీడ కనిపిస్తూంది. రజ్వట్నపు నిభాను అతనివైపు పరుగెత్తెను. కుడిచేర రివాల్వరు పుచ్చుకొని, యెడమ చేతితో గుమ్మం పక్కని నిలబడియున్న ఆమను పురిని పట్టుకున్నాడు.

“లూకా, నువ్వేనా!”

“అండీ! రజ్వట్నపు! ఇల్లా వచ్చేమిటి?”

“ఆ కుడి చేతిలో యేమిటి ఉంది? ఆది యీ లాయె చెప్పి యి త్వరగా!”

“కామ్రేడ్. రజ్వట్నపు! యేమిటి యిదంతా?”

“మందు అది యిచ్చెయ్యి లేకపోతే కాల్చేస్తా!”

ఈ మాటలు విని దేవిడోవు కూడా వచ్చెను. “ఏమిటి అతన్ని ఇమ్మని అడుగుతూన్నాడు?” అని అడిగెను.

“లూకా! యిచ్చెయ్యి. లేకపోతే కాల్చేస్తున్నాను!” రజ్వట్నపు తీవ్రంగా అన్నాడు.

“ఇదుగో, తీసుగో అంత కోపంగా వున్నా వెందుకు?”

“మాడండి, గుమ్మం దగ్గర చేత, యేం పుచ్చుకొని నిలబడ్డాడో! ఇంత రాత్రివేళ కత్తి పుచ్చుకొని యెందుకు నిలబడ్డావు యిక్కడ? యెవరికోసం కాదుకొని ఉన్నావు? డేవిడోవ్ కోసమా? ఏం మాట్లాడవేం, కత్తి పుచ్చుకొని యెందుకు నిలబడ్డావు? చంపడానికి చూస్తున్నావో! ఏమి రా దోహో?”

దడివార నిలబడ్డవాని చేతులో కత్తి పుడడం రజ్వట్నపుకాక ఇంకొకడయిట్లయితే కనుక్కోలేకపోయి ఉండును. అకత్తి లాక్కొనడానికి రజ్వట్నావ్, మీదికి పురిచేడు. లూకా నిష్ఠానాహాయి తెలివి తెచ్చుకొని తలుపు తెరిచి,

“మీరు అపోహ పడుతుంటే యింక నేను పూరుకుంటే విషమిస్తుంది. అసలు విషయం యేమిటో మీకే తెలుస్తుంది. అండీ! వైఫి నోవన్,

నా వెనక రండి!"

“ఎక్కడికి?”

“గొర్రెల దొడ్లోకి”

“ఎందుకు?”

“రండి, కత్తి పుచ్చుకొని నేను రోడ్డువారి యెందుకు నిలబడ్డానో మీకే తెలుస్తుంది.”

“నడవండి చూసివద్దం” అంటూ జే.డోవు లూకా దొడ్లోకి ముందుగా నడుస్తూ రజ్జుటోవ్ తో

“నా వెనక రండి.” అన్నాడు.

గొర్రెల పాకలో ఒక బల్లమీద లాంతరు వెలుగుతూంది. పక్కనే పీడకలపోగు వుంది. లూకా భార్య కూర్చుని యేకో చేస్తూంది. గుండ్రటి యుఖం, వికాలమైనకీళ్ళు, తీర్చి దిద్దినట్లున్న కనుబొమలు, మొత్తంమీద ఆమె అందమైనదే. కొత్తవాళ్ళని చూడగానే ఆమె గభాఠన లేది నిలబడింది. ఆమె యెదుట రెండు బిందెల నీళ్ళు పక్కన గోడవారి నీళ్ళ తో నున్న పళ్ళెము ఉన్నాయి. కుడిచేతివైపున మూలలో ఒక బలిసిన పంది గడ్డిమీద నిలబడి యెదుటనున్న పెద్ద తొట్టెలోని కుడితి లాగుతూంది.

“మూలకారణం యేమిటో యిప్పుడు చూడండి.” లూకా ఒకమాటుకి ఒక మాటుకి సంబంధం లేకుండా అని పందికేసి చూపించేడు. “ఈపందిని రహస్యంగా చంపెయ్యడానికి నిశ్చయించేము. నా భార్య దానికి కుడితి పోస్తూంది. నేను దానికిందపడతానని చంపుదం అనుకుంటున్నాను. ఇంతలో వీధులో యెవరినో మాటలయ్యాయి. వీధులో యెవరైనా నేను పందినిచంపడం కనిపెడుతున్నారేమోనని అనుమానం కలిగింది. ఇప్పుడు నేనున్నట్లే చొక్కా చేతులు వ్రేక్ తీసి, తుండుగుడ్డ వొకటి కప్పుకొని చేతిలో కత్తితో దగ్గరకు వెళ్ళేను. మీరు కనుపించేరు. నేను యెందుకు నిలబడ్డానను కున్నారు అక్కడ! ఎవరినై నా చంపడానికి వెళ్ళేవాడు చేతులు యొగిరిసి బట్ట కప్పుకొని వెడతాడా?” లూకా పైమీది తుండుగుడ్డ తీసిసి వెకిలివ్వు నవ్వి,

భార్యవైపు తిరిగి “యెందుకు యింకా అక్కడ నిలబడ్డావు? ఆ పందిని బయటికి తోలెయ్యి.” అన్నాడు.

“దీనిని చంపకు, ఇప్పుడే వొకమీటింగు అయి వస్తున్నాము; జంతువుల్ని వేటనీకూడా చంపడానికి వీలులేదు.” అన్నాడు రజ్మిబ్నోవు.

“అట్లాగేలేండి ఇంక చంపను. నా మనస్సు తిప్పేసేరు.....” అక్కడినుంచి యింటికి వచ్చేవరకూ దోవపాడుగునా దేవిడోవ అండ్రోవో వరాణాశం అడుతూనే వచ్చాడు.

“సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు చైర్మన్ పాగ్లాలు రక్షించేరు! ఒక విప్లవ వ్యతిరేకిని విరాయధునిగా చేసేరు! చెబ్బకి రెండుపక్షులు! ఒకదానిదాని!!”

“పంది పాగ్లాలు కాపాడేను!” రజ్మిబ్నోవు పరిహాసంగా జవాబు చెప్పాడు.

పదిహేడవ ప్రకరణము.

చి కి త్తు.

మనునాడుదయం గిరిమాచీ 'నూక్లియస్' సమావేశమయింది. ఆ సమావేశములో, గిరిమాచీ ప్లాన్ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల జంతువుల నన్నిటిని సమాజపరం చెయ్యాలని తీర్మానించ బడింది. పశువులు, గుర్రాలు, గొర్రెలు మొదలయినవే కాకుండా కోళ్ళు, బాతులకూడ సమాజపరము చెయ్యాలని తీర్మానించబడింది.

మొదట కోళ్ళు, మొదలయినవాటిని కూడ సమాజపరం చెయ్యాలనే తీర్మానాన్ని దేబిడోవు తీవ్రంగా ప్రతిఘటించెడు. కాని నగుల్నావు యొక్క పట్టుదలవల్ల రజ్యట్నావుకూడ అతనిని సమర్థించడంవల్ల కొంతసేపటికి అంగీకరించెడు.

అంతేకాకుండా జంతునధ వూర్తిగా అపు చెయ్యడానికి సార్వీ సభ్యులందరూ గాగ్రిమంలూ ప్రతి యింటికి తిరిగి తీవ్ర ప్రచారం చెయ్యాలని కూడ నిశ్చయమయింది. ఎన్ని చెప్పినా కనుకండా జంతువులను చంపేవారి మీద అప్పటి వటుకు యేమియుచర్య తీసికొనకి, ప్రచారంవల్ల ఎటువంటి ఫలితం కలిగినది నరీక్షించి చూడడానికి నిశ్చయించెను.

"ఈలా ఆయనట్లయితే పశువులు, కోళ్ళు, చంపడం తగ్గుతుంది. లేక సోయినట్లయితే వేసవివాటికి గాగ్రిమంలూ యెక్కడాకూడ ఒక్కఅవుఅరువు కాని కోడికూతగాని విసబడదు." అన్నాడు నగుల్నావు ఉత్సాహంగా, తీర్మానాలు వ్యాసిన కాగీరం వడం చెడుతూ.

పశువులు, గుర్రాలు, అంతకిరీతమే సమాజపరంచేసి ఉండడంచేతను, 'జంతువులన్నీటిని సమాజ పరం చెయ్యాలి.' అన్న తీర్మానంవల్ల ఒక్క పండులు, గొర్రెలుమాత్రం సమాజపరం చెయ్యవలసి రావడంచేత సమిష్టి వ్యవ

సాయ తేత్ర సభ్యుల సాధారణ సమావేశంలో ప్రతిభుటన లేకయే ఆ తీర్మానం ఆమోదించబడింది. కాని కోళ్ళనుకూడ సమాజపరం దేయ్యాలి అన్న సహజమీదమాత్రం తీవ్రమయిన నష్టం జరిగింది. ఆ సవరణకి శ్రీలు బ్రందరూపూడ ప్రతికూలరే. చాల చచ్చి జరిగినమీదట అతి కష్టమీద వాళ్ళుకూడ అంగీకరించేరు. దానివల్ల కలకే కష్టసుఖాలు బాగా చచ్చిచెప్పు. అడవాళ్ళని అంగీకరింప జేసినవాళ్ళలో ముఖ్యుడు నగుల్నిళ్ళ.

“సోదరీ మణాలారా! కోళ్ళమీద, బాతులమీద మీ పనుకారం వదలి పెట్టండి. ఇంతవరకూ మాకు స్వాతంత్ర్యం ఇచ్చి ముందుకు నడిపించినమీరు యిక్కడైకూడా అటువంటి స్వాతంత్ర్యం ఇస్తామో నోస్తామో. కోళ్ళనికూడా సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలోనే వుండనియ్యండి. నచ్చే వేసవివాటికే ‘ఇంకు బేటరు’ ఒకటి కొందం; దానివల్ల కొద్దికాలంలో వందలకొలది కోడి పిల్లల్ని ఉత్పత్తి చెయ్యవచ్చు. ఆ ‘ఇంకు బేటరు’ అనేది కృత్రిమ వేడి కలిగించి గడ్డని పొడగే ఒకవిధమైన యిల్లి సాధనం. అందుకేత మీరు పట్టుదల తగ్గి తెయ్యమని కోరుతున్నాను. సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలో ఉన్నప్పటికీ అవి యెప్పటికీ కూడ మీవే. కాని సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంయొక్క సంగతులలో మాత్రం ఉంటాయి. అసలు యిప్పుడు మీకు కోళ్ళ వుపయోగం యేమివుంది? ఇప్పుడవి యెల్లాగా గడ్లుపెట్టవు. వేసవివరకూ వాటిలో మీరు యెంత బాధ పడాలో అలోచించండి: దొడ్డింతా తిరుగుతూ యేం చేల్లినా, తినేస్తూంటాయి. ఎవరూ చూడకుండా యే మానుములనో గడ్లుపెడతాయి. లేకపోతే యే మానుపిల్లనా పొంచును మీదపడి సంవేయ్యవచ్చు. ఒకటే విటి, అనేక బాధలున్నాయి. ప్రతికోసా వాటి గూళ్ళలోకి దూరి యే కోడి గుడ్లు పెట్టిందో అని చూస్తూండా. వాటికి గోమారు పట్టుకుండా చూస్తూండా. వాటివల్ల శ్రమలేవు మీకు యేమీ లాభం లేదు. కాని అవి సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలో యెల్లాజీవుస్తాయో తెలుసునా? మహా అనందంగా ఉంటుంది! నా ‘హువ్ లెవ్విబ్బోవ్’ వాటి యే ముసలివాడినో వాటిని చూస్తూండమని రోర్పాటు చేస్తాము. అతడ వాటిని పేచుతూ కాల

క్షేపం చేస్తూంటాడు. బగువు ననులు చెయ్యలేని ముసలివాళ్ళకి అటువంటి తేలిక పనులు చేయితే మహా సంతోషంతో శ్రద్ధగా చేస్తారు. అందుచేత మీరంతా మా సవరణ అంగీకరించ వలసినదని కోరుతున్నాను."

అడవాళ్ళంతా సవేదరు. వాళ్ళలో వాళ్ళు కూడా బయటకొని చివరకు అంగీకరించారు.

సమాచేశంపూర్తి అయిపోగానే సగుల్నోవు, దేవిదోవులు గ్రామంలో ప్రతి యింటికి వెళ్ళి చూడడానికి బయటపడారు. వారి నివాసానికి పనికి రుంటిందా, కొద్దో, గొప్పో మనం వచ్చేట్లు వేరేది. ఆఖరికి వాళ్ళు ఛూకర్ ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి వాళ్ళాన్నం భోజనాల వేళ అయింది.

"ఇప్పుడు మొదటినుంచీ సమితి వ్యవసాయ క్షేత్రం కావాలని అన్న వాళ్ళలో ఒకడు. ఇప్పుడు వేటినికూడా చూపి యుండడు." అన్నాడు సగుల్నోవు, ఛూకర్ యింటి గుమ్మాల యెక్కుతూ దేవిదోవుతో.

వాళ్ళు లోపలికి వెళ్ళేటప్పటికి ఛూకర్ వాళ్ళు మడుచుకొని వెళ్ళగి తలూ పడుకొని వున్నాడు. కొడుకుగ్డం వాళ్ళూ వైకి మణిచేసివుంది. పెద్ద వండపిడని నోనిన వెంట్రుకలతోన్న ఆతని పొట్టమీద బోర్లించివుంది. పొట్టికి రెండుపక్కలా రెండు గ్లాసులు అంటేనెట్టుకొని వున్నాయి. దేవిదోవు, సగుల్నోవులు రావడం అతడు చూడలేదు. ఒకటవతూన్న చేతులు గుండ్రమిది వెట్టుకొని చచ్చిట్లు పడెయ్యన్నాడు. కళ్ళు గుంటలుపట్టి ఉన్నాయి. సగుల్నోవుకి ఆ యింట్లో శవం వున్నానా వాసన వేస్తూన్నట్లు అని పించింది. ఛూకర్ భార్య గడ్డబొద్దులా ప్లా పక్కని నిలబడియుంది. మమి ఛికా యేదో గొణుగుతూ మంచం చుట్టూ తిరుగుతూంది. ఆ బిల్లా అంతటా ఆమె పేరు యెగ్గని వాళ్ళు యెవరూ లేరు. విడిగోయిన యెముకలు అక్కడంలానూ, గాయాలు కుషర్చడంలానూ, ఒకటేమిటి — అన్నీవివాల కోగాలు కుషర్చడంలానూ, చాలా నేర్పి. వీటి అన్నిటికంటేనూ, కడుపు దింపంలాంటి సద్ధనాస్తురాలు. అటువంటివి ఆమె చేతిమీదుగా యెన్ని అయ్యేయో లెక్కలేదు. ఇప్పుడు ఛూకర్ రోగం కుదర్చడానికి వచ్చింది ఆమెయే.

జేవిడోవు యిట్లు నాలుగుమూలలా కలియచూసి “తాతా! డేమంగా వున్నావో. ఆ పొట్టమీద పెట్టింది యేమిటి!” అన్నాడు.

“అబ్బా! పొట్ట నరాలు బిగపట్టేయి. — చచ్చిపోతున్నాను.” అని అతి ప్రయత్నమున సమాధానం ఇచ్చేడు. వెంటనే సన్నని కంఠంతో మూలుగుతూ “ఈ పిడత తీసెయ్యి! నిన్నే, ముసలిమందా! మాట్లాడవేం” అన్నాడు.

“అంత తొందరపడితే యెట్లా! ఒక్క నిమిషం ఆగు.” అని ఛూకర్ తో నెక్కుదిగా చెబుతూ చర్మాన్ని గట్టిగా అంటిపెట్టుకొని యున్న కుండ పిడత లాగుటానికి ప్రయత్నం చేస్తూంది.

కాని ఛూకర్ చెద్ద గోల పెడుతూ ఆమెని కాలితో తన్నిపారేసి, రెండు చేతులతోనూ కుండ గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. జేవిడోవు అతని సహాయానికి గబగబా వచ్చేడు; ప్లా దగ్గర పడియున్న కిర్ర తీసుకొని ఆ ముసలి దానిని గెంటేసి కుండమీద ఒక్క దెబ్బ కొట్టేడు. కుండ మక్కలుమక్కలు పోయింది. గాలి రయ్యమని లోఫల ప్రవేశించింది. ఛూకర్ వొక్కసారి వెక్కిరిస్తూ, “అబ్బ; బతికేను” అనుకున్నాడు. రెండు పక్కల నున్న గ్లాసులు లాగి పారేసేడు. జేవిడోవు పగిలిపోయిన కుండ పెంకులమధ్య ఎత్తుగా కనిపిస్తూన్న అతని బొడ్డుమాసి, పకపకా నవ్వుతూ అక్కడనున్న బెంచీమీద కూలబడ్డాడు. కళ్ళ నీళ్ళు కమ్మేయి. టోపీ కింద పడిపోయి నల్లటి అతనిజుట్టు నుదురుమీద పడింది.

తనకుండ బద్దలు కొట్టడంచేత మమిభికా వారి ముఖంపైనే యేడవడం మొదలెట్టింది. ఛూకర్ కోటు స్పృశ చేసుకొని మంచము మీదనుంచిలేచేడు.

“ఏమిరా! ముసలి పీనుగా!” ఆమె యేడుస్తూ మధ్య మధ్య తిట్టడం మొదలెట్టింది. “ఇది తిన్నీ యిట్లా బద్దలుకొడతావురా! నీవంటివాళ్ళకే ఉపకారం చెయ్యబోతే ఇంతకంటే యెక్కువ చేస్తావా!”

“ఇదిగో వెంటనే యిక్కడనుంచి వెళ్ళిపో!” ఛూకర్ వీధిగుమ్మం వైపు చూపించేడు. “పొరిణం పోతుండేమో అనుకున్నాను అప్పుడు. అకుండ

నీ నెత్తినేసి బద్దలు కొట్టవలసింది. ఎందుకని ఉండున్నాను. నా కళ్ళయెదుట నుంచి వెళ్ళిపో. లేకపోతే చంపేస్తాను. నాకు కోపం రానంత నేపే, వచ్చిందంటే వెనకా ముందూ చూడను.”

మమిళికా వీధి గడప చాటుగానే “ఏమిటి యిది అంతా?” అని అడిగేడు.

“ఠెండుగోజులనుంచి వీధిలోకి అడుగు పెట్టలేను. ఒక్కవరసని విగోచ నాలు వెనుకూన్నాయి. పొట్టంతా అప్పడంటా అయిపోయింది. బాగా చిక్కిపోలేదూ నేను?”

“మాంసం దిట్టంగా తిన్నావా ఏమిటి?”

“మాంసం.....”

“నీ శిష్టదూడని చంపేసేవా?”

“అ మాట చచ్చిపోయింది..... అదిఎందుకూ ఉపయోగించింది కాదు.....”

మకార్ అసహ్యంతో ఘాకర్ ని నిలువల్లాచూసేడు.

“అరి పిశాచమా! చంపేసేనా! ఆకుండ కాదు, పెద్ద సీపానెట్టవలసింది నీపొట్టమీద; ఉబ్బర పూర్తిగా లాగేసును. తొందరపడకు-లేపే, సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేట్రంలో నీ సభ్యత్వం రద్దుచేసేస్తాం. ఎందుకోసం చంపేవు దూడని?”

“మకార్! బుద్ధిడ్డితింది. తెలియక చేసేను. మాముసలిది నన్ను పోతానా వంచేసింది. ఈ ఒక్కసారికి దయదలచు..... కామ్రేడ్ జేవిడ్జోవ్! మన ఇద్దరికి ఎంతో స్నేహం, నన్ను సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేట్రంలోనుంచి తొల గించరు కాదూ? నేను చేసిన పనికి ఫలితం యిదివరకే అనుభవించేను”

“జేవిడ్జోవ్! అతనితో మాట్లాడడం ఏమిటి, రండి.” నగుల్నోవ్ చెయ్యి విసిరేడు. “ఘాకర్! తుపాకికి పూసే కొవ్వూలో ఉప్పుకలిపి తాగు, నింపాదిగా ఉంటుంది. ఎప్పుడు చూసినా ఏదోరోగంతో బాధ పడతూనే ఉంటావు.”

“వేళాకోళంచేస్తున్నావా నన్ను?” అన్నాడు ఛాకర్.

“అబద్ధంకాదు. నేనుచెప్పేది నిజమే. పూర్వం మేము సైన్యములో పనిచేసేటప్పుడు కడుపు నొప్పికి అల్లా చేసేవాళ్ళం.”

“నేను మనిషిని కాదనుకుంటున్నావా? జీవంలేని వేధవ తుపాకీని మెరుగుపెట్టే కొవ్వొత్తి మింగమంటున్నావా? నాకు అట్టేలేదు! చావనైనా చస్తానుకాని అణిమాత్రం మింగను!”

రోగంకుదిరి ఛాకర్ ఆ మరునాడే ఊళ్ళోకి బయలు దేరేడు. దోవ లో కనపడినవాళ్ళందరితోను, డేవిడ్‌తో, సగుల్నోవ్ తనని చూడడానికి వచ్చేరని వేసవి చల్లికలను గురించి, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రపు ఇతర విషయాలను గురించి సలహాలు అడిగి వెళ్ళిపోయేదని అతిసమృద్ధిగా కోసేడు. అఖరున ఒక్కనిముషం అగి నోటిలో సిగరెట్టుతీసి నిట్టూర్పు విడిచేడు.

ఈ మధ్య నాకు సుస్తీగాఉంది; అందుచేత చూడడానికి వచ్చేరు. నాసలహాలేకుండా ఒకనిముషం వ్యవహరించలేరు. నాజబ్బు తగ్గడానికిసలహాయిచ్చేరు. “తాతా ఆశ్చర్యచెయ్యక త్వరగా రోగం కుదుర్చుకో. ఈ వేధవ రోగం యిప్పుడు పట్టుకుందేమిటి? నవ్వు లేకపోతే చెయ్యి తెగ కొట్టినట్లుగా వుండి మాకు.” అన్నాడు. ‘నూక్లియోమిటింగుకి వచ్చి అవసరమైన సలహాలివ్వు నడం తప్ప, వాళ్ళు నన్ను అట్టే శ్రమపెట్టరు. ఎంత అవసరమో అంతే చెప్పు తాను కాని, దబ్బాలాగ వాగడం అంటే నాకు అసహ్యం. సాధారణంగా నా సలహా వాళ్ళు తీసిపారెయ్యరు. నేనంటే మంచిగురి వుంది.” అని ఎదటి వాళ్ళు తనమాటలు ఎంతవరకు సమ్మతమైనారో అన్నట్లు వాళ్ళముఖంలోకి చూసేడు.

పదునెనిమిదవ పాఠిక రణం.

గుడ్డల పంపకము.

‘గ్రీమాచీలాగ’ లో సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్రం ఏర్పరచిన కొత్తలో ఉండే అల్లకల్లాలు మళ్ళీ ప్రారంభం అయింది. జంతువులను చంపడంకూడ ఆగిపోయింది. రెండుకోజుల వరకు సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్ర సభ్యులు, వారి గొర్రెలు, మేకలు, కోళ్లు మొదలైనవాటినినీ తీసుకొనిపోయి సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్ర మయొక్క అధీనంచేస్తూనే ఉన్నారు. గ్రామమంతా పశువుల అగువులతోను, కోళ్ల కూతలతోను దద్దరిలింది.

నూటొరువదిమంది రైతులవరకు సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్రంలో సభ్యులుగా చేరారు. వారందరు మూడుదళాలుగా విభజింప బడ్డారు. సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్రపు మేనేజిమెంటు కమిటీ, భాగ్యవంతుల నుంచి స్వాధీనము చేసుకొనిన దుస్తులనునీ బీదకోసక్కులకు పంచిపెట్టడానికి యాకోవ్ లూకుచ్ ను నియమించింది. దుస్తులు అవసరమున్న బీదకోసక్కుల జాబితాఒకటి కమిషను చేత తయారుచేయ బడింది. దానినిబట్టి కావలసినవారికి అందరికీ దుస్తులను సప్లయ చేయుటకు తగినన్ని లేవని తేలింది.

భాగ్యవంతుల దగ్గరనుంచి స్వాధీనము చేసుకొన్న దుస్తులను, యాకోవ్ లూకుచ్ టీటాక్ ఇంటిదగ్గర పంచిపెట్టడం ప్రారంభించేడు. ఉగ్రయంమొదలు రాత్రిపా దుప్పోయేవరకు ఒక్కటే గోల. కోసక్కులు తమ చిరిగిపోయిన పాతబట్టలు, అక్కడేగాదిదగ్గర చాటుకు వెళ్ళి విప్పేసి, మంచిబూట్లు, రంగురంగులకోట్లు, జాకెట్లు తొడుక్కొంటున్నారు. ముందు భారపుపనికి నియమింపబడిన బీదకోసక్కులకు, వారికిఅవసరమైన మంచిమంచి దుస్తులు, బూట్లు ప్రత్యేకముగా సప్లయ చేయబడ్డాయి. అటువంటివాళ్ళు సంతోషంతో బుజాలు ఎగలేస్తూ తమయేరుకొన్న దుస్తులు సంతృప్తితో ఇటు

నటు తిరగేసి చూస్తూ, అక్కడే అంతమందియెదుట, చిరుగుల తోను, టాక్ లతోను నిండియున్న పాతబట్టలు వదిలేసి మాటకట్టి, కొత్తవి తొడుగుతూ న్నారు. లుబ్జిక్స్ కి జాకెట్లు, బ్రౌజర్లు, బూట్లు ఇవ్వవలసినదని డేవిడ్‌వో లూకుచ్ తో చెప్పేడు. యాకోవులూకుచ్ ధుగుధుమలాడుతూ పెట్రెలో నుంచి ఒక మేటెడు బట్టలు తీసి లుబ్జిక్స్ ముందుపడేసి “నీళ్లు ఏం కావాలి సనిఉందో ఆవన్నీతీసుకో!” అన్నాడు.

లుబ్జిక్స్ పెదవులు అదిరేయి. ఆ బట్టలన్నీ తిరగేసి చాలాసేపటికి ఒకజాకెట్టు ఏరేడు. అప్పటికి ఆతనికి ముచ్చెమటలూపోసేయి. జాకెట్టు ఇటు, అటు తిరగేసి పోట్లుపేమైనా ఉన్నాయేమోనని చూసేడు. ఆతని చుట్టూ చేరి చూస్తూన్న జనంలో గడబిడ పొగొంభమయింది.

“త్వరగాకానియ్యి; నీమనమలుకూడా తొడుక్కొనేవరకు ఉండాలి!”

“కీళ్ళు మానుకోని చూస్తూన్నావా ఏమిటి! ఇంతక్రింది తిరగే సినదే కామా!”

“సాయంకాలానికేనా నీ ఏరడం పూర్తి అవుతుందా!”

“పావెల్! అదితియ్యి బాగుంది!”

“నేనివ్వను; ఇంకొకటి చూచుకో నువ్వు.”

లుబ్జిక్స్ ముఖం గీసిన కందగడ్డలా ఎర్రగాఉంది. మీసాలు కొరు కుతూ చుట్టూమూగిన జనంకేసి బెదురుచూపులు చూస్తూ కొంతసేపటికి రెండవ జాకెట్టు ఏరేడు. తీరా, తొడిగి చూసేటప్పటికి సరిపోయిందికాదు. అందుచేత అదిపారేసి మళ్ళీ పోగుమీదపడి వెతకడం మొదలెట్టేడు. తీర్థంలో అటవస్తువుల దుకాణం పిల్లలుఎంతఆతురతగా, సంతోషంగా చూస్తారో అంతసంతోషంతో తన్మయుడైపోయి, చివరకు ఏదితీసుకోదానికి నిశ్చయంచేయలేకుండా ఉన్నాడు. పుధ్యహ్నినికి బూట్లు, బ్రౌజర్లు, ఏరడంఅయింది. అదితొడిగి, లుబ్జిక్స్ ముటుముట్లాడుతూన్న యాకోవు లూకుచ్ కేసి తిరిగి “రేపు ఉదయంపచ్చి మంచి కోటు యేరుకుంటాను.” అన్నాడు.

కిరకిర లాడుతూన్న కొత్తబూట్లు, అందమైన బ్రౌజర్లు తొడుక్కొనే

టప్పటికి బిల్కిన్ అంతకంటే పది సం॥లు చిన్నవాడలా కనిపిస్తున్నాడు. అక్కడినుంచి తన్నుగా రాజ వీధిలోకి వెళ్ళి వీధివెంటపోయే ప్రతివానిని ఆపి మాట్లాడుతూ నెమ్మదిగా యింటికి బయలుదేరేడు. కనిపించిన వాళ్ళందరి తోను ప్రాల్సాలుకొడుతూ యింటికి వచ్చేటప్పటికి అతనికి మూడు గంటలు పట్టింది. ఆసాయంకాలానికి వూళ్ళోఅంతా “బిల్కిన్ వైస్యంబో చేరి ముందు వేమం వేసినట్లు ఉన్నాడు. ఈవేళ నోజంతా అతను బట్టలు యేరు తూనే వున్నాడు. మంచిబట్టలు, కొత్త బూట్లు తొడిగి యింటికి వెళుతూ న్నాడు. కొంలా కుటుంబా నడిచేటప్పటికి మూడు గంటలనేపు పట్టింది యింటికి వెళ్ళడానికి— కాళ్ళు నెప్పులు లేవో యేమిటో” అని చెప్పు కోడం మొదలెట్టేరు.

దెన్నూ ఉసాకోవ్ భార్య చైతన్యం చేకుండా పడిపోకపోవడే, లేవ లేని నది తీర్చలేని వచ్చింది. ఆమె పూర్వము టిబాల్ భార్యకు చెందిన డోలు ‘స్కర్టు’ తొడుక్కొని ఉంది. కాళ్ళని కొత్త బూట్లు వున్నాయి. చాల ఖరీదుచేయు అందమైన ఉత్తరీయం ధరించింది. ఈ కొత్త జట్టులు ధరించిన తరువాతి ఆమెని చూసినవారూ ‘డెన్నూ భార్య అంత అందవికార మైనది కాదు. బాగానే ఉంటుంది.’ అనుకున్నారు. అంతవరకూ కడుపునిండ తిండి, ఒంటినిండా ఒట్ట లేక గర్భ దరిద్రం అనుభవించిన ఆమె సమిష్టి వ్యవసాయ త్రేత్రపు సంపద చూడగానే ఆనంతోవం తట్టుకోలేక కొయ్యబారి పోయింది. యాకోవ్ లూకుచ్ ఆమెముందు చాల విలువైన బట్టలు పడేసి, కావలసినవన్నీ తీసుకోమని చెప్పినపుడు, తగిన పోషణలేని ఆమెముఖంలో రక్తం యెలా వుంటుంది! వరసగా ప్రతి సం॥కం కామ్య రావడంచేత, తీరని దరిద్రంచేత ఆమె యవ్వనం, ఆరోగ్యం అందం క్రిమంగా నశించిపోయేయి. పిల్లల్ని చికిరి గుడ్డలలో చుట్టబెట్టి ఆమె సం॥లు పొడుగునా పల్చటి, చిరిగి పోయిన ఒకే స్కర్టుతో కాలక్షేపం చేసేది. ఆ ఒక్క వర్ష ఉతిగి అతను కొనినప్పుడు ఆరోజు అంతా గుడ్డ లేకయే యింట్లో కూర్చుని ఉండేది.

“ఒక్కసారి ఆగండి. ఈవర్ష తీసుకోను నేను.....

యిదిమర్చి.....పిల్లలకి కావలసిన దుస్తులుయే వైనా.....మిష్కా.....దునియా....." అని హీన స్వరంతో, అక్కడనున్న బట్టలపోగుకేసి ఆతురతతో చూస్తూ అంది.

అక్కడనే నిలబడియున్న డేవిడోవుకి ఆమెను చూసేటప్పటికి కడుపు తరుక్కుపోయింది. తిన్నగా ఆమె దగ్గరకి వెళ్ళి,

"ఏమమ్మా! మీను యెంతచుంది పిల్లలకి?" అని అడిగేడు.

"ఏడుగురు." డెమ్మా భార్య కళ్ళు 'వైకి యెత్తకయే నెమ్మదిగా సమాధానం చెప్పింది.

"పిల్లలను పనికివచ్చే దుస్తులు యేవైనా ఉన్నాయా?" డేవిడోవు యాకోవు లూకుచీని అడిగేడు.

"అ-- ఉన్నాయి."

"ఆమె పిల్లలకి కావలసినవి, ఆమె యెన్ని అడుగుతే అన్ని ఇయ్యి."

"అన్ని యిస్తే ఆమె భాగ్యవంతురాలై పోతుండే!"

"ఏమిటీ -- అన్నావు? అలాగే మాటేనా అది?" డేవిడోవు కోపంతో మండిపడ్డాడు. యాకోవు మారు మాటాడకుండా వెట్టై తీసివంగేడు.

డెమ్మా ఉవాకోవు నిశ్శబ్దంగా ఆమె వెనక నిలబడి ఊపిరి బిగపట్టి యిదంతా చూస్తూన్నాడు. డేవిడోవ్ ఆఖరున అన్నమాటలు విన్నగానే ఆతిని వైపు చూసేడు. ఆమెల్ల కళ్ళల్లానుంచి గిరుస నీళ్ళు తిరిగి రెండు చుక్కలు రాలేయి. అతడు అక్కడినుంచి బయలుదేరి చుట్టూచేరిన జనాన్ని ఎడమ చేతితో వొత్తిగిస్తూ కుడిచేతితో రెండు కళ్ళూ కప్పకొని వీధిగుమ్మంవైపు బయలుదేరేడు. కళ్ళనీళ్ళు కనబడకుండా చెయ్యి అడ్డంపెట్టి, యెక్కడా అగ్గుకుండా వీధులొక పెళ్ళిపోయేడు. కానిఆతినిచెయ్యి తప్పించుకొని కన్నీటి చుక్కలు బొటబొట కారుతూనే వున్నాయి.

మధ్యాహ్నం లాగా పొద్దు వాలిపోయినతరువాత ఛాకిర్ అక్కిడికి వచ్చేడు. కానిఅక్కడ అగ్గుకుండా సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర కార్యాలయంలోకి వెళ్ళి సాదావిడిగా "కామ్రేడ్ డేవిడోవు! యేం చేస్తున్నావు?" అన్నాడు.

“తాతా! నింపాదిగా ఉన్నావా?”

“నాతో చీటి వ్రాసి యివ్వండి.”

“చీటి యేనువీ?”

“నాకుకూడ పట్టులు ఇవ్వవని”

“ఎందుకు నీకు యివ్వడం?” డేవిడ్తోపు పక్కని కూర్చునియున్న నగు లోన్నపు కనుబొమ్మలెత్తి చూస్తూ అన్నాడు. గిత్తిదూడని సంపేసి చాలా శ్రమపడి వున్నావనా?”

“మకార్! వెనకటి సంతులన్నీ తివ్వతారెందుకు! ఆ మాట యెత్తుకోకండి. ఎందుకు యివ్వడం అనడంలా! అర్థంయేమిటి! ఆ ‘టిటూక్’ని తీసి అస్త్రీ అంతా పూచిక పుల్లకూడా సోపండా జాగ్రత్త పెట్టి చివరకు నానా బాధలు పడ్డవాడెవడు! నేను, కామ్రేడ్ డేవిడ్తోపు మాత్రమే! ఆయన! రేపునెత్తి బద్దలైంది అంతే; అదేమీ లెక్కలోనిది కాదు. ఆ కుక్క నా Sheep skin పీం చేసింకో చూడలేమా! అటుకు గుడ్డకైవా పనికిరాకుండ పేలికలు చేసేసింది. సోవియటు ప్రభుత్వంకోసం, సర్వం త్యాగంచేసిన నన్ను అనశలసిన మాటేనా అది! ఆ Sheep skin పొణ ప్రదంగా చూసుకుంటున్నాను: అది నాభార్యది. ఇంతవరకూ దానికి చెప్పకుండా దాచేను. గాని లేకపోతే యీపాటికి నన్ను ఏం చేసియుండునో!”

“అప్పుడు నువ్వు పారిపోకుండా మాతోటే వున్నట్లయితే నీ Sheep skin అకుక్క చింపెయ్యకుండా వుండియుండును.”

“అసమయంలో పరుగెత్తకపోతే యెల్లా! ఆగాడు సిముండ టిటూక్ భార్య ఏం చేసింకో చూసేవా? ఆ కుక్కని నా మీదికి పురిగొల్పి ‘వాడిని పట్టుకో. ముక్కలు ముక్కలు చేసి పారెయ్యి. వీళ్ళందరికంటే యెక్కువ వాడు వీడే!’ అని ఆర్పింది.”

“మనలికం వచ్చినా యింకా అబద్ధాలు అడడం మానలేదు నవ్వు” అన్నాడు మకార్.

“కామ్రేడ్ డేవిడ్తోపు! మీరు చెప్పండి.”

“అది నాకేమీ గుర్తు లేదు.....”

“ఆమె అల్లా అనడంమాట నిజమే, ఏమీ అబద్ధంలేదు! ఆ కుక్క పిశాచంలా మీద పడడానికి వస్తూంటే నేను వీధులోకి వచ్చేసిన మాట నిజమే. సాధారణపు కుక్క అది --- పెద్దపుకూడా దానికంటే నయమే!”

“కుక్కని నీ మీదికి యెవ్వరూ పదిలిపెట్టలేదు. ఇదంతా వొడ్డి కల్పన.”

• మకార్! నీకేమీ జ్ఞాపకం లేదు. ఆ కంసాగులో భయపడి మనస్సు చెరిగిపోయింది నీకు; ఎల్లా జ్ఞాపకం వుంటుంది! క్రిందపడిపోయిన నామీద పడ్డ ఆకుక్క నన్ను దొడ్డిఅంతా యెల్లా యాడ్చింది! అవిషయాలన్నీ నాకు జ్ఞాపకం వున్నాయి. అప్పుడు ఆకుక్క కనక నన్ను పట్టుకొనకుండా వున్నట్లుయితే టి.ఎ.కేను అక్కడే పంపేస్తున్నారు. ఇంకా భూమిమీద నూకిలు వున్నాయి బతికిపోయేడు. శుద్ధ మొండివాళ్ళవూ ఒకడిని! వెళు ముందు చూడను కోపం వచ్చిందంటే.”

సగూర్పు ముఖం చిటిచి డేవిడోవులో “వెంటనే ఆతనికి చీటి వ్యాసి యిచ్చి యిక్కడనుంచి పంపెయ్యండి” అన్నాడు.

కొని ఛూకర్ కి బాతాఖానీ కొడుతూ కూర్చుండం అనేకాని మొదట తను వచ్చిన పనిధోరణి పోయింది.

“ఘోకార్? చిన్నతనంలో నేను యెల్లా వుండేవాడినో నవ్వు ఎరగవు; దొమ్ములాట వచ్చిందంటే.....”

“చెవులు తడకలు కడుతూన్నాయి నీ వాగుడు చాల్చిద్దా! నీ సంగతి అనేకసార్లు విన్నాను నేను. ఇనప గిన్నె వొకటి ఇయ్యమని చెప్పమా! మళ్ళీ కడుపు నొప్పివస్తే చౌచుకోవడానికి పనికొస్తుంది.”

ఛూకర్ ముఖం చిన్నపుచ్చుకొని డేవిడోవు వ్యాసి యిచ్చిన చీటి పుచ్చుకొని పెరుతూన్నాననికూడా చెప్పకుండా గబగబా వెళ్ళిపోయేడు. కాని యాకోవు లూకుచ్ ఆతని చీటి తీసుకొని మంచి గొర్రెచర్మం ఒకటి

ఇయ్యగానే ఆముటుముట్లాడడం పోయి వెనకటికల్ మళ్ళీ వచ్చింది. చింతాకు
నాంటి ఆకళ్ళు సంత్సప్తి వెళ్ళుచున్నాయి. కోస్కులందరి యెదుట
ఆ గొర్రెనక్కం ఒకమూల పట్టుకొని వైకెత్తి చూస్తూ, కంఠం సవరించుకొని,
“చూసేరు యెలాంటి గొర్రెచక్కమా! స్వయంగా కిష్టపడి సంపాదించేను
యిది. టిటాక్ ఆస్తిస్వాధీనం చేసుకొనడానికి వెళ్ళినప్పుడు అతడు దేవిదోవుని
తలుపు గొంధి పుచ్చుకొని కొట్టడం మీకందరికీ తెలియనే తెలుసును. దేవి
దోవు చచ్చిపోయేడనుకున్నాను. అంతే, మరుక్షణంలో ఒక్క పరుగున వెళ్ళి
టిటాక్ ను కొట్టి తిరిమేసి మా స్నేహితుని కాపాడేను. ఆ రోజున నేనే కనక
లేకపోయినట్లయితే దేవిదోవు యీపాటికి చచ్చిపోయి వుండును.”

“అయితేనూ — ఊళ్ళో అందరూను, నవ్వు ముక్కు తరుముకొనినవ్వే
పాసిపోయేవనీ, అది మీదపడి పందిని కిక్కిరిస్తూ నీ గొర్రెచక్కం పట్టుకొని మీకి
చింపేసిందనీ అనుకుంటున్నారే!” అని అడిగేడు వాకడు.

“అవన్నీ వృత్తి అబద్ధాలు. వాళ్ళకి మంచీ — చెడ్డా—యేమైనా వుంటే
కాదూ! నోటికి వచ్చినట్లెల్లా వాగతూంటారు. అశుద్ధం తినే పెద్దవ ముక్కు
నన్ను కలవడమా! తెలివిలేటలు లేవు—ఒక అక్షునిపూడా రాదు.” ధూకర్
తమాసగా ఆవిషయం మార్చేసే వేరేవిషయంలోకి దింపేడు.

పంథొమ్మిదవ ప్రకరణము.

ఆచరణలో చిక్కులు.

రాత్రి.....

గిరిమాచీలాగ్ కు ఉత్తరదిశగా అనేక పర్వతాలు, లోయలు, మహా రణ్యములు, నదులు దాటి అనేక వందల మైళ్ళ దూరమున సోవియట్ యూనియన్ ముఖ్యనగరం ఉంది. పట్టణం అంతటా వేలకొలది ఎలక్ట్రిక్ లైట్లు వెలుగుతున్నాయి. నిశిరాత్రివేళ చంద్రకాంతనికూడ ధిక్కస్తూ చాలదూరము పైకి చిమ్ముతున్న యెక్స్ట్రిమ లైట్లు కాంతి నేత్రానందంగా ఉంది.

మాస్కో నగరం గిరిమాచీలాగ్ కు ఉత్తరంగా తొమ్మిది వందలమైళ్ళ దూరమున వుంది. రైళ్ళ కూతలతోను, మోటార్ల హారన్ ధ్వనులతోను ట్రామీలు బరబర ధ్వనులతోను పట్టణమంతా ప్రకాశంతగా వుండవలసిన ఆ నిశిరాత్రి సమయంలోకూడ - అల్లకల్లోలంగానే కనిపిస్తుంది. లెనిన్ సమాధివేసుక క్రిమ్లిన్ పాస్సాదం దగ్గర యెర్రజండా ఆకాశంలో చటుటటు కొట్టుకుంటూ ఎగురుతుంది. క్రిందనున్న యెక్స్ట్రిమ లైట్లు కాంతి ప్రతిఫలించి ఆ పతాకం రక్త రంజితంగా కనిపిస్తుంది. నిలుకడ లేకుండా వీస్తూన్న గాలికి నలుదిక్కుల యెగురుతున్న ఆజండా విప్లవజ్వాలలు నలుమూలలా రేగి సహస్ర నాలుకలతో ప్రజల్ని ప్రపంచ విప్లవానికి సిద్ధము కండని హెచ్చరిస్తూండా అన్నట్లు వుంది.

కొండాగ్రీట్ మైనికోవు రెండు సంవత్సరాలక్రితం మాస్కోలో అఖిల రష్యా సోవియటుల సమావేశానికి వచ్చేడు. ఒకరోజు రాత్రి రెడ్ స్క్వేర్ లోకి వెళ్ళేడు. అతడు లెనిన్ సమాధి కేసి, చాలాయెత్తున ఆకాశములో యెగురుతున్న యెర్రజండా కేసి విజయగర్వంతో మాన్తూ టోపీ తీసి చేత పట్టుకొని నిలబడ్డాడు. ఆ వొడుగునూలు జాకెట్టుతో కట్టితలతో తన్మయడైపోయి చాలాసేపటివరకూ అలాగే నిలబడిపోయేడు.

కాని గిరిమాచీ లాగ్ లో రాతులందు జ్వరజలాడించే చలి, ప్రకాంత మైన ప్రకృతి తప్ప ఆ గందరగోళం ఉండదు. చుట్టూకనుచూపు మేరవరికు, మంచుతో కప్పబడిన బీడుభూమిలు వెన్నెల రాతులందు తళ తళ లాడు తూంటాయి. ఎక్కడా నిలబడడానికి ఆస్కారం దొరకని చీకట్లు లోయల లోనూ, పర్వతాల పక్కన, చెట్లగురులులోనూ నిలబడి వున్నాయి. సప్తర్షి మండలం పశ్చిమాన అస్తమిస్తున్నట్లుగా వుంది. గ్రామ సోపానాలు దగ్గరనున్న పాష్టూరి చెట్టు మసగానున్న పికాల ఆకాశంలోకి చేతులుజాపి నిలబడి యుంది. కరిగినమంచు, మృత ధ్వనులతో ప్రవహిస్తున్నదిలా పడుతూంది. ఆ నిశ్శబ్దంలో దుప్పి మేతమేస్తూ చిన్న రొబ్బకొడనిని విడిచిన ధ్వని కూడ వినిపిస్తూంది. ఉండి యుండి చెట్లకొమ్మలనుంచి జారుతున్న మంచు ముక్కలు నేలమీదపడి అవుతున్నధ్వని ఆ నిశబ్ద నిశ్శబ్దములో అంతరించి పోతూంది.

నిశ్శబ్దము.....

తూర్పు తెల్లవారేముందు మాత్రము ఉత్తరాన్నుంచి వీచే గాలితో బాటు క్రిమి క్రిమంగా ప్రకృతిలోకూడ చైతన్యం కలుగుతుంది. రాత్రి అయిపోయి పగలు వస్తున్నందుకు సంతోషిస్తున్నాయా అన్నట్లు నదిపక్కన అకులు రాలిపోయి మెళ్ళలా నిలబడియున్న చెట్లు ఊగుతున్నాయి. రాత్రి అంతా గడ్డిమేట్లదగ్గర గింజలు యేరుకు తింటూన్న పిట్టలు కలకల ధ్వనులతో యెగిరిపోతున్నాయి. తల్లుల దగ్గరకు వెళ్ళడానికి మాడలు 'అంచా' యని అరుస్తున్నాయి. కొత్తస్థలం ఆవడంచేరి సమిష్టి వ్యవసాయ షేతప్రభుభు, విధి విరామం లేకుండా కూస్తున్నాయి. ఇళ్ళమీదనుంచి పొగ చుట్టలు చుట్టలుగా లేస్తుంది.

గిరిమాచీ అంతటా రాతులందు కంటిమీద కునుకు లేకుండా మేలు కొని ఉండేవాడు కొండ్రాగోట్ మైడనికోవు వొక్కడే. పెద్ద చుట్ట నోట పెట్టి యెంతకీ తెగని ఆలోచనలతో తల బరువెక్కినా ఆలాగే ఆలోచిస్తూంటాడు.

అథరాత్రి కొండ్రాట్ కి యెలక్ట్రీక్ లైట్లతో దేదీప్యమానంగావెలుగుతూన్న మాస్కో నగరము, రక్త కాంతులీనుతూ కెర్మిన్ మిద యెగురుతూన్న యెర్రో జండా, సోవియటు యూనియన్ వెలుపలనున్న వికాల ప్రపంచం అంతటను దుర్భల దారిద్ర్యంతో కృంగిపోతూ బక్కచిక్కిన శరీరాలతో, కళ్ళనీళ్ళతో, దీనత్వం తోపిస్తూన్న కూలీలు, కళ్ళెల్లా మెదులుతూన్నాడు. చిన్నప్పడు అతను యేడున్నాంటే ఊరుకో పెట్టడానికి అతని తల్లి అన్న మాటలు జ్ఞాపకం వచ్చేయి.

“కొండ్రాట్ యేడవకు — కేవుడికి కొంప వస్తుంది. ప్రపంచంలోని బీదవాళ్ళంతా ప్రతికోణా యిల్లా యేషుస్తూ, సమస్తం కొద్దియంది. ధన వంతులు స్వాధీనం చేసుకొని తమబోటి మిగిలిన ప్రజాసామాన్యాన్ని అందర్నీ పీడుస్తున్నారని భగవంతుడికి మొరపెగుతూనే వున్నాడు. కాని భవిష్యకుడు బీదవాళ్ళని ఒక్క వహించి వుండమన్నాడు. అందుచేత బీదవాళ్ళూ, అన్నార్తులూ, యేడ్చి పూడు కొంప వచ్చి, వాళ్ళ కన్నీళ్ళన్నీ పోగుచేసి పొగ మంచుచేసి తన్ను—టున్నా కనిపించకుండా సముద్రంమీద గడలేస్తాడు. దారి తెలియక సముద్రం మీదనుంచి వెళ్ళే వోడలు ఆ మహా సముద్రంలో మారు దారుల పడిపోయి, చివరకు యే కొండకో తగిలి బద్దలయి ప్రజలంతా చీల్చిపోతారు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఆ కన్నీళ్ళని వుప్పుటి మంచుగాచేసి చేల మీద కురిపిస్తాడు. అందుచేత ఆ చేలన్నీ మాడిపోయి గొప్ప కరువులు, మహా మృగి మొదలయినవి వచ్చి జన నాశనం అయిపోతుంది. తెలిసినా—అందు చేత మనబోటి బీదవాళ్ళు యేప్పుడూ యేడవకూడదు. ఏడుస్తే దానివల్లనవ్వం మనకే కాదు :..... కొండ్రాట్ భగవంతుడిని సార్థిస్తుండు! ఆ సార్థిర్థనలు చేవుడు త్వరగా అందుకుంటాడు” అంది.

“అమ్మా, మనం బీదవాళ్ళమా? నాన్నకూడా బీదవాడే!” చిన్న కొండ్రాట్ తల్లిని అడిగేడు.

“అవును నాయనా — మనం బీదవాళ్ళమే” అని అతనితల్లి జవా

బిచ్చింది. గోదాబ్రాట్ నియంతృత్వం కల్పి మోక్షార్థి భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించి ఆయన కోపగిస్తాడేమోననే భయంతో కళ్ళనీళ్ళు తుడిచేసుకున్నాడు.

కోంద్రాట్ ఒక డాన్ కోసమ్మ కొడుకు. ఇప్పుడు సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడర్లలో సభ్యుడు; సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడర్ల యేర్పాటుచేసిన ఆ మొదటి గోజులలో ఒకడు అలాచిస్తూ కూర్చుంటే ఆ రాత్రులు యెంతకీ తిరిగేది కావు. అతని తండ్రి వైస్సలలో పనిచేసేటప్పుడు 'ఇవనోవో-నొబ్బ' పెన్సన్లలో సమ్మె చేసిన రైతుల మిల్లు కూలీలను గుఱ్ఱాలతో తొక్కియూ, నన్నీలతో వాడిచియూ, సేక విధాల బాధించి సమ్మె రూపుమాపి మిల్లు యజమానాలకు సహాయం చేసేడు. అతని తండ్రి చచ్చిపోయేడు. కోంద్రాట్ పెరిగి పెద్దవాడయి, 1920 నాటికి సోవియట్ విప్లవవ్యతిరేకుల్ని నరికి పోగులు పెట్టేడు. మిల్లు యజమానుల ఆధిపత్యమును నిలబెట్టటకు ప్రయత్నించే 'రాంగిల్' పత్రికలతో పోరాడి, కూలీ ప్రభుత్వమైన సోవియట్ ప్రభుత్వాన్ని నిలబెట్టేడు.

కోంద్రాట్ కి జీవితంలే సమ్మెకి చాలా కాలము క్రిందలే పోయింది. ఇప్పుడు ప్రపంచ ప్రజాసామాన్యాన్ని దాస్య శృంఖలాలనుంచి విడిచింది అభివృద్ధి మార్గానికి నడిపిస్తూనే కమ్యూనిస్టు పార్టీని పోషించానినే సమ్మెతాడు. అతడు తన గొర్రెయ్యి, ఎడ్లు, ఆవు, చివరకు కోళ్ళనికూడా సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడర్ల ఆధీనం చేసేడు. కష్టపడి పనిచేసుకొనే ప్రతివ్యక్తికి జీవితావసరములకు లోపము లేకుండా సమాన స్వాతంత్ర్యము కలిగి యుండడమే అతని ముఖ్యశయము. సోవియట్ ప్రభుత్వానికి అతనికి అవినా భావ సంబంధం యేర్పడింది. కాని అతనికి రాత్రులు నిద్రయేలేదు. తన స్వంత ఆస్తి అనుకునేవాటి నన్నిటిని సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడర్లకి యిచ్చేసి పప్పుటికి వాటిమీది ఆకాంక్ష వదిలకొని వాళ్ళటయే దీనికి కారణం.

అంతకిరీలేవరకు అతనికి తెల్లవారుఝాము మొదలు చీకటి పడేవరకు ఊపిరి తిరగకుండా పని యుండేది. ఉదయాన్నే లేచి దూడలపాక బాగు చేసి అన్నిటికీ గడ్డివేసి ఝాముపొద్దు యెక్కేక ఊరిబయట నదికి తోలుకు

పోయి నీళ్ళు పెట్టి తోలుకువచ్చేవాడు. మళ్ళీ మధ్యాహ్నము నేటిలోనుంచి గడ్డి తీసుకువచ్చి వేసి పక్కలు తేలీలా మేసేవాడు. రాత్రికూడా వెలకువ వచ్చినప్పుడల్లా దూడల పాకలోకి వెళ్ళి అన్నిటి దగ్గర గడ్డి ఉందో లేదో చూసి, చెదిరిపోయిన గడ్డికంటే పోగుచేసి వెతుక్కుంటేవాడు. పశువుల్ని చూసుకొని అవ్యాజమైన ఆనందంతో అతని హృదయం ఉప్పొంగిపోయేది. కాని ఇప్పుడు అతని దొడ్డికంటా బావురుమంటుంది. సంక్షణ చెనేటంతుకు ఆ పశువులు యేమీ లేకపోవడంచేత యేమీ వుబుసుపోవడంలేదు. పశువుల కొట్టంకంటా ఖాళీగావుంది. అఖరికి రాత్రిలంపు వొక్క కోడికూతకూడా వినిపించడం లేదు. ప్రతి ఝాముకి కూనికూస్తూండే కోడి లేకపోవడం చేత అతనికి రాత్రి యెంత పొద్దుపోయినదీకూడ తెలియక 'రాత్రి ముంతకీ తరగ చేమి?' అనిపించేది.

సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో పశువుల్ని సంక్షణ చెయ్యడానికి అతనివంతు వచ్చినప్పుడు మాల్గిం ఫెన్సిటి మాంద్యం అంతా వదలిపోయి నూతనోత్సాహం వచ్చేది! ఉదయాన్ని లేవగానే కళావిహీనంగా ఉన్నదొడ్డి, విచారకరమయిన భార్యముఖము చూడకుండా తప్పించుకొనడానికి, బయటకి వెళ్ళిపోతూండేవాడు.

ఇప్పుడు అతనిభార్య పక్కని పడుకొని నిద్రపోతుంది. అతనికూతురు 'క్విష్టిస్కా' వేరే మంచముమీద పడుకొని నిద్రపోతూ, "నాన్నా..... ..చూడు.....యెంత బాగుందో....." అని పలకరించింది. అగ్గిపెట్టికి ఒకదానికి చక్కాయపెట్టి బండిచేసి యిస్తే, ఆమె చిన్న బొమ్మని దాల్చిపెట్టి, బండి యూడ్చుకుంటూ, యెంతో మురిసి పోతుంది. ఆ గోజల్లా దాన్ని కుడ్చుకుంటూ తిరుగుతుంది. ఆమర్నాడు మళ్ళీ ఇంకో కొత్తరకం ఆటకస్తువుయిస్తే కాలక్షేపం చేస్తాంటుంది.

కోండాగ్రీట్ ఆలోచనలు వేరు. ఆ ఆలోచనలకి అంతలేకుండా వలలో చాపలా కొట్టుకుంటున్నాడు. "ఎంత ప్రయత్నం చేసినా యీ మమకారం వదలడం లేదు. దీనికి కారణం యేమిటి? నేను తేలీలాలో తిరిగే

టప్పుడు అన్ని గుత్రాలని మామూలుగా చూస్తూ వెడతాను. 'కాని నా గుర్రం దగ్గరకు వెళ్ళి కత్తిరించిన దానియెడమచేది, నడ్డిమీదనుంచి లోక నరకున్న పల్లటి చాటిన మాడనానే యెక్కడ లేని అనందం కలుగుతుంది. మిగిలిన గుత్రాలన్నీ టికింటే, దానికి నుంచి నడ్డి వెయ్యాలని అనిపిస్తుంది. ప్రశీవాశువు అంటే. వాళ్ళ గుత్రాలమీద వుండే పేరు, శ్రద్ధ మిగిలిన వాటిమీద లవలేశమైనా ఉండదు. కాని నిజంచేత అవి 'ఇతరులవి' కావు. మనవి అందరవీను.....అసలు చాల మందికి వాటి సంతోషణే తెలియదు— యెన్నడేనా యెరిగి వుంటేనా! నిన్న కుర్ము న్కోవు వంతు వచ్చింది. అతను చుట్ట కాలుస్తూ కూర్చుని, గుత్రాలకి నీళ్ళు పెట్టడానికి ముక్కు పచ్చలు అని కగ్గిరింపడం ఒకటి పంపించేడు. వాడు లోక గుర్రమీద జీనుకూడా లేకుండా యెక్కి, మిగిలినవాటి నన్నిటిని నది దగ్గరకు పరుగెత్తించేడు. గుత్రాలన్నీ నీళ్ళు తాగేయో లేదో— ఇంతలో యేదో పుట్టి మురిగిపోయిపట్టు వాటినిన్నిటిని మళ్ళికొట్టి తపేలాకి తరుముకొచ్చాడు. ఇల్లా చేసేదని యెవరిదగ్గరేనా అంటే పళ్ళు యిగిలించి 'నీ ముత్రం శ్రద్ధవుందా మాకు యెవరికేనా!' అంటారు. యెవళ్ళమట్టుకు వాళ్ళే అస్త్రీ పోగుచేసుకొవాలనుకొండంలో వస్తుంది యీపేదీ అంతా. వైవాళ్ళగుర్రాలు యెల్లాపోతే మనకెందుకు! అనేకుచ్చితపుబుద్ధి వదలను. నిన్న 'కుర్మున్కోవు' నీళ్ళు పెట్టడంలో చూపించిన ఆశ్రద్ధనిగురించి దేవిదోవుకి చెప్పడం మరచి పోకూడదు. గుత్రాలని యింత ఆశ్రద్ధగా చూస్తే వేసినాటికి యెందుకేనా పనికి ఉపయోగిస్తాయో! కోళ్ళవిషయం యెంచేస్తున్నారో రేపు వుదయం వెళ్ళిచూడాలి; అప్పుడే కోళ్ళు చచ్చిపోయేయని చెబుతూన్నారు అడ వాళ్ళు. ఇల్లా అయితే యేమేనా వుందా! ఇంత మాడాడిగా కోళ్ళనికూడా తీసుకువెళ్ళడం యెందుకు! ఇంటికి వొక్కొక్క కోడినైనా పదిలెయ్య వలసింది, గడియారం లేనిలోటు లేకుండా. కృష్టిష్కా ఆ చిట్టిపాదాలకి బూట్లు లేకుండా తిరుగుతూంది. కొందం అనుకుంటే కో ఆపరేటివ్ మెపులూ ఏమీ లేవన్నారు. మనం యెల్లాపోనా' కాలక్షేపం చెయ్యవచ్చుగాని చుంటిపిల్లలకి

మాత్రం తప్పకుండా వాక జత బూట్లు కొని ఇయ్యాలి. దేవిదోవుని ఆడగా
దానికి మొహమాటం నాకు. సరే యీ శీతకాలం యెల్లాగో గడచిపోతే
మళ్ళీ సంగ్రహిస్తానుచి యేమీ అవసరమే వుండవు.”

పంచ వర్ష ప్రజాశాసన పూర్తిచెయ్యడానికి ప్రజలందరు యెంతటి
శ్రమనైనా లెక్కచెయ్యక పనిచేస్తూండడం జ్ఞప్తికి వచ్చి, కొండాబ్
గుప్పెళ్ళు బిగించి పశ్చిమదేశాలలోని కమ్యూనిస్టులుకాని కూలీలతో మనస్సు
లోనే వాదించడం మొనరెట్టేడు. “మీ యజమానులు మాపించిన కొద్ది
లాభాలకు ఆకపడి, మమ్మల్ని నేట్టేటు వదిలేశారు! మీ బాగు చూసుకొని
మమ్మల్ని దగాచేసారు. మీరు సోవియటు ప్రభుత్వం యెందుకు యేర్పాటు
చేసుకోలేదు? మీరు యింత నెనక పడి ఉండడానికి కారణం యేమిటి? మీ
జీవితాలు కనక దుర్భరం అయినట్లయితే విప్లవం యీసోటికి తీసుకువచ్చే
యందుకు. కాని కడుపు యింకా బాగా మండిడం లేదువావుంది. సరే,
తొందర పడకండి, కొద్దికాలంలో మీ యజమానులే తెరిపిస్తారు మీకళ్ళు.
ప్రపంచం అంతా మా మీద కత్తి కట్టి యుండడంచేత ఆర్థిక పునర్నిర్మా
ణములో యెంత శ్రమపడవలసివస్తూందో చూస్తున్నారా! ఒక పక్కమాడుతూ
వంటిసిండా గుడ్డకూడా లేకుండా సఖిం చిరిగిపోయిన బూట్లతో పళ్ళుకొరు
కుతూ ఆలాగే పనిచేస్తున్నాము. ఇంతశ్రమపడి మేము ఈవరకు స్థాపం
చిన తరువాత, మీరు యేమీ శ్రమలేకుండా అది అనుభవించడానికి రావ
డానికి మీకు సిగ్గులేదా?”

ఇట్లా ఆలోచిస్తూనే కొంత నేపటికి నిద్రపోయేడు. నోట్లొని మట్టజారి
వొక్కామీద పడడంచేత అది కాలి బొరిగి పడిపోయింది. నిప్పవేడ్కి తగిలి
అతడు ఉలికి పడి లేచి అతనికున్న ఆ వొక్కచొక్కా కాలిపోయినందుకు
తిట్టుకుంటూ నూది, దారము కొనం చీకట్లోనే తడుములాడడం మొదలె
ట్టాడు. లేవనోలే ఉదయాన్ని ‘ఆనా ఆ బొరిగి మాసిందంటే రెండుగం
టలవరకూ సాదించి చంపుతుంది. కాని యెంత నేపటికి నూది దారము
దొరకలేదు.

మళ్ళీ కొంత సేపటికి నిద్రపోయేడు.

ఉదయం నే లేచి, అతడు దొడ్లోకి వెళ్ళేడు. అతడుగా పెద్ద గొడవ వినిపించింది. సమిష్టి వ్యవసాయ డ్లెక్ట్రీపు కోశ్వనన్నిటిని వాళ్లవోలు ఉంచడంచేత అవి అన్నీ యెడతెప్పలేకుండా కుయ్యడం మొదలైతేయి. కళ్ళు బాగా కప్పి చూస్తూ రెండు నిమిషములు తిడేదృష్టితో వాటి కూతలు విని, చిరువ్వువ్వుకుని “చెవులు ఘుర్గువడేలా యెల్లా కూస్తున్నారా!” అనుకున్నాడు “బా. యి వాయిద్యం వాయిదాపెట్టే! ఆ చుట్టు పక్కలవాళ్ళకి యెవరికీ రాత్రులు నిద్రవుండదు. వాటి అన్నీ తలొకసారి కూస్తూ దేవి ఇప్పుడు యెలా కూస్తున్నాయి!” అతను కొలకృత్యాలు తీర్చుకోడానికి వెళ్ళిపోయాడు.

ఉదయం భోజనం అయినతరువాత అతడు సమిష్టి వ్యవసాయ డ్లెక్ట్రీపు కోశ్వ దొడ్లలోకి వెళ్ళేడు. అక్కడి వున్న ‘ఆకమ్-డెక్లి-బోల్డు’;

“ఉదయం నే యిక్కడికి వచ్చేవేమి! దోపిడీ పోలీసు కదా!” అన్నాడు కొంచెం కోపంతో.

“ఒక్కసారి నిన్ను, కోశ్వని చూసి పోదం అని వచ్చేను. ఎల్లవుంది యేమిటి, యిక్కడ?”

“నెరకంలో వున్నట్లు వుంది పనిలేకపోయినా నీ రే. ఇక్కడ ముగ్గురి వుండలేను.”

“అల్లా అంటున్నా వేమి?”

“ఈ కోశ్వనా ప్రాణాలు తోడేస్తున్నాయి.”

“ఎల్లాగి?”

“ఒక్కరోజు యిక్కడ వుండి చూడు. ఎల్లాగో నీకే తెలుస్తుంది! వీట్లని తిగలేమియ్య. రోజంతా దొంగులాటతప్ప రెండోపనే లేదువాటికి. విడిపించడానికి వాటివెంక పరిగెత్తలేక వున్నాయి. పుంజులేకాని పెట్టులు దొంగులాడవు అంటావు నువ్వు. కాని అవి ఒకదాని జుట్టు వొకటి పట్టుకొని దొడ్డికితా పడి కొట్టుకుంటూనే వున్నాయి. ఈపనిమూర్తిం నేను చెయ్యను.

ఈ రోజుకనే చేవిదోవు దగ్గరకు వెళ్ళి తేనెటీల పెంపకం నాకు చొప్పు చెప్పనుని అడుగుతాను.”

“ప్రమంగా అవే అలవాటు పడతాయి. విసుక్కుంటే యెల్లా?”

“వాటికి అలవాటు అయేటప్పటికి యిక్కడ నా పని అవుతుంది.

నువ్వు యేమనుకున్నా సరే కాని, మగవాళ్ళు చేయ్యకలసిన పనేనా యిది? ముసలివాడిని ఆవుకేమాత్రం, కోకమ్మని నేను; టర్క్ యుద్ధంలో పని చేసేను. ఇక్కడ నాకు కోళ్ళమీద స్వ వైవాధిపత్యం యిచ్చేను! ఈ పని మొదలెట్టి రెండు రోజులయిందో లేదో అప్పుడే కోళ్ళోవాళ్ళంతా వుడికించి సంకేస్తున్నారు. నేను యిటికి వెడుతుంటే, ‘కోళ్ళ తాత’ అనీ ‘కోళ్ళ అకిమ్’ అనీ పేర్లుపెట్టి బస్తున్నారు. ఇంకవరకు నలుగురిలోనూ, గౌరవంగా బ్రతికి ఆధికి యీ మునితంలో నచ్చిముందు ‘కోళ్ళతాత’ అని పిలిపించుకుంటానా! నాయెత్తు ధనం కోసినా యీ పని ముగియు నాకు కద్దు.”

“అకిమ్! అవిషయం వదిలెయ్యి. ఎవళ్ళో కొంటెవెళ్ళలు అల్లాపిలుస్తే లెక్క యేమిటి!”

“పోనీ, కుర్రాళ్ళు పిలుస్తే మాట్లాడక పూరుకొనే వుండను! అవ వాళ్ళుకూడా మొదలెట్టేరు. నిన్న మధ్యాహ్నం భోజనానికి వెడుతుంటే ‘నాస్తియా—దొనిట్కో—వా’ నూతిదగ్గర నీళ్ళు నోడుకుంటూంది. ‘తాతా కోళ్ళని బాగా చూస్తున్నావా?’ అంది. ‘అ—నాకు చేసేయినట్లు, చూస్తున్నాను.’ అన్నాను. ‘ఏవేనా గుడ్లు పెడుతున్నాయా?’ అంది. ‘కొన్ని పెడు తున్నాయి. కాని బాగా యెక్కువగా పెట్టడంలేదు’ అన్నాను. పళ్ళు ఇకిలించి యెల్లా నవ్వింది, వెళ్ళ! ‘దుక్కులనాటికి తట్టెను గుడ్లనా పెట్టిలా చూడు.’ అంది. ‘లేకపోతే కొడిపెట్టెన్ని నీ చేప పొలిస్తాము బాత్త!’ అటు వంటి వేళాకోళాల చేసేకాలం వాటితోయింది నాకు. ఈ పనికూడా చాల సుఖులు వేస్తుంది.”

అందు యింకా రేదో చెప్పబోతున్నాడు. కాని యిదిలో కొంత

మూల రెండు కోట్లు దొమ్మలూపడం మొగలైట్లవంచేత అక్రిమ్ కర్ర వాటి చేత పుచ్చుకొని వాటివైపు వరుసత్తలనిపిస్తున్నాయి.

సమిష్టి కృషిసాయ త్రేత్రపు ఆశీసు- యె.గుచ్చేనోగాని — ఈ దయనీ చాల రద్దీగా ఉంది. వాట్లో రెండు గత్రాలు పూర్వ సైజు బండియొకటి, డేవిడ్ వుహోనం నెలబడియుంది. డేవిడ్ వు జిల్లా పట్టణానికి వెళ్ళడానికి సిద్ధం అవుతున్నాడు. లాష్టి నోవు గత్రం నేల దువ్వతూ నిలబడియుంది. బిస్మిక్ ఆ గత్రానికి జీను ఉమరుస్తున్నాడు. 'టుబ్యోనో' పిల్లి అక్కడనున్న సమిష్టి కృషిసాయ త్రేత్రపు మేనేజరుతో Grain-sorter నుగుర్చి మాట్లాడడానికి కోండాట్ మొట్టమొదటి గదిలోకి వెళ్ళాడు. పట్టణాన్నించి కోల్తగా వచ్చిన గురుస్తా ఒకడు పుస్తకాలు తీశేస్తున్నాడు. అనియెగురుగా కూర్చోని యాకోబ్ లూకుచ్ యేదో వ్రాస్తున్నాడు. ఆ గదిలోనే సమిష్టి కృషిసాయ త్రేత్రములాని కూర్చుని కొందరు నెలబడియున్నారు. ఒకమూల 'ఇస్పాట్-మో' అను వద్రొంగితో ఆర్కాడీ, ఆగార్సన్, డబ్బీవుల మాట్లాడుతున్నారు. ఆ పక్క గదిలోనుంచి రబ్బర్ వుమాటలు విపడ న్నాయి. అంను యొక్కడనుంబో అప్పుడే వచ్చి డేవిడ్ వుతో మాట్లాడుతున్నాడు.

“ఈ వుదయాన్నే నన్ను చూడడానికి నలుగురు అవవాళ్ళు వచ్చారు. మిస్కా ఇన్నిటియోనో తల్లి, ముసలి ఉల్కానా వాళ్ళకి నాయకురాలు. ఆమెను యెగురుగా? ఎగరూ? గాదిలా వుంటుంది. చెరువులే యిద్దో వుంటుంది. ముక్కుమీద వ్రోపిరికాయ వుంటుంది. అంతే — వాళ్ళు వచ్చారు. ఆ ఉల్కానా కేకలయ్యడం మొదలెట్టింది. ఎందుకో నాకేమీ అర్థమయింది కాదు! సోవియటు ఆశీసులో నాచుట్టూ చాలావంది యున్నారు. ఆమె యెంతకీ వూరుకోకపోవడంనాసి అట్లాంటి మాటలు రానియ్యక నోరు మూసుకో. తనపోలే ఏభుత్వాన్ని నిందించిన కేరానికి నిన్ను కైలుక వంపించవలసి వస్తుంది” అన్నాను. తరవాత ‘యెందకు అంతి కోవంగా యున్నావు?’ అని అడిగెను. ఆమె ‘మాబోటి ముసలిమండల్ని ఒకనినియ్య

దల్చుకో లేవా? నీకు యిలాంటి పాడు అలాగే యెందుకు పుట్టింది? అని సమాధానం చెప్పింది. అసలు విషయం యేమిటో కనుక్కునేటప్పటికి నాకు తెలసాగింది తోకకి వచ్చింది. వచ్చే వేసవిలో సమిష్టి క్యూరసాయ డ్రోగ్సు మేనేజ్మెంటు కమిటీ, గ్రామములో 60 సం॥లు వాటి, పనిచేయుటకు ఒకర్తులైన ఆహారాభ్యందరిచేత

“అట్లాంటి వున్నారేక పక్కరి బిక్కిరి ఆయేడు. గుడ్ల పొడి పోటుంగుకు తగ్గి యంత్రసామగ్రి లేకపోవడం చేత, ఆపని వాళ్ళకి వొప్ప చెప్తున్నారు! వాళ్ళకి కోపం పట్ట శక్యం గాకుండా వుంది. ఆ ‘ఉల్కానా’ కలగడం పోయేటట్లు తెగ బిట్టోసింది. ఏమిరా! గొంతు డా కొడికా! గుడ్ల పొడి మంటాచూర్ణాన్ని మిశ్రం తా చచ్చి గృహిణుల నా సరే నా చేత ఆపని చేయించలేదు. నీపురుకట్ట పోగేసి బిక్కిరి వచ్చి వాళ్ళందరినీ బీళ్ళు చిట్టగొట్టి, చిగరకు బిట్టోపెనా పడి వచ్చిపోతాను! వాళ్ళందరికంటే ఎక్కువగా ఆరున్నా నేను బంధువున్నాను. ‘ఉల్కానా! ఆపనిమూత్రం చెయ్యకు. నువ్వు పడి వచ్చిపోయేటట్లుకు కరిసోయినంత నీరు లేదులే నదిలో. ఇవన్నీ అబద్ధాలు. భ్యావంతులు కల్పించేరు! కామ్రేడ్ డేవిడ్! మానేరా యెటువంటి పన్నాగం పన్నేకో! నువ్వని భర్తం చెయ్యడానికి యెటువంటి పుకార్లు పుట్టెనున్నాను. ఈ విషయం వాళ్ళకి యెవరు చెప్పేకో తెలుసు కొరడానికి అనేకసార్లు అడిగా. చిహ్నం ఆమె రెండుగోలులలోనూ వైస్కా వాయునుంచి వచ్చి ఒక సన్యాసిని ఆ గాత్రీ టిమోఫీ భోర్షేవు యింట మకాం చేసి, కోళ్ళని అన్నిటిని పట్నాలకి యెగురుతి చెయ్యడానికి పోగు చేస్తున్నానీ, కొత్తలకు కుర్చీలు తయారుచేసి వాటిలో గుడ్లుపెట్టి పైకెక్కి పేసి అలావై సంగీతములు వాటిప ఆహారాభ్యందరి వాటిలో బలవంతంగా కూర్చోపెట్టి గుడ్లు పొదిగిస్తానీ, బలవంతంగా కూర్చోపెట్టినా నిద్రావారి కుర్చీలలో కూర్చోపెట్టి కట్టేస్తారనీ చెప్పింది.”

“ఆ సన్యాసిని యెక్కడ ఉంచి?” అని నోల్కొన్నావు అతులిగా అడిగింది.

“దానికి తెలుసుకు ఆమాత్రం! అది తెలిస్తే నిర్భయంగా కాదు! అది నిర్భయంగా అబద్ధాలు చెప్పి వెళ్ళో కంటి వాడికి తెలియకుండా పాపమయింది.”

“అంటే వాళ్ళని ఎట్టుకొని వెంటనే సైన్స్ లో పొరబెట్టాలి. వా చేతిలోనుంచి కాటిపోయింది. నోరికొట్టెనులే గుడ్డలు పూవతీసి. కొండాతో తోళ్ళు పూజేసిట్లు కొడుకులు. పోయియుటు చెప్తున్నాయి ముందుకూడా. పూళ్ళకి కొత్త వాళ్ళి యింట్లో వస్తున్నాలో యేం చేస్తున్నాలో తెలుసుకొని కుండా అంతా గుడ్డిద న్నా గులావుంది. ఈ లా వున్నాయి పరిశీలించున్నీ!”

“నన్నే కానీ అస్తమానా యెవరు కనిపెట్టుకుని చూడకలరు!”
దేవోను పెద్దకోటులోడికి మైగొక్కెచ్చు కప్పకొని ‘చేయి’ ముంగు కూర్చుని, సున్ని వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల చేతి ఆమోదించబడిన, వేసవి చల్లికల ‘ప్లాను’ ను చూస్తున్నాడు. తల మైకి యెత్తకుండానే అతను ఇలా అన్నాడు.

“అపనిందలు మోపడంతోనేది శత్రువులు సహమిద పూర్వంనుంచీ ఉపయోగిస్తూన్న ఆయుధమే. సోమరిపోతుల్లా యిలాగ తిరుగుతూ మన పని అంతా పాడుచెయ్యడానికి ప్రయత్నిస్తూంటారు. ఇప్పుడు మేం కోళ్ళ విషయంలో చేసికట్టు, అప్పుడప్పుడు తెలివితిక్కువ పనులుచేసి వాళ్ళకి అవకాశాలు కలగచేస్తూంటాము.....”

“కోళ్ళ విషయంలో యేం చేసేము?” అన్నాడు సగుల్నా వు ముక్కులు పెద్దవిచేసి.

• “కోళ్ళనికూడ సమాజపరం చెయ్యాలన్నాము.”

“దాల్లో తిప్పు లేదు.”

“అంతా తప్పు; ఏమీ సందేహం లేదు. అతి స్వల్ప మైనదానికోసం ప్రజలకు బాగా కలిగించేము. ముందు వేసవి చల్లికలకి కావలసినవన్నీ సిద్ధము చేసుకొనకుండానే తొందరపడి యీ కోళ్ళని సమాజపరం చెయ్యాలనం

శుద్ధ తోలి తక్కువ. నన్ను నేనే నొందించుకోవాలి. నేన అక్కడకి వెళ్ళ గానే జిల్లా కమిటీ మనం ఇయ్యవలసిన ధాన్యపుపన్ను యింకా యెందుకు యివ్వలేదని అడుగుతుంది.....”

“కోశ్మని సమాజపరం చెయ్యడంలో తప్పేముందో చెప్పండి. సభ్యులందరూకూడ అంగీకరించేయి. అంగీకరించలేదా?”

“సభ్యులంతా అంగీకరించేరా, లేదా అన్నది కాదు-మనకికొలసింది.” డేవిడ్‌తోపు ముఖం చిట్టించేడు. “సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రం బలపడి, గ్రామ మూలాలని రైతులనందర్ని సభ్యులుగా చేర్చి, తమవారి వ్యవసాయం సాగించడం మీదే యిప్పుడు మన దృష్టి అంతా కేంద్రీకరించాలి గాని, కోశ్మనికూడ సమాజపరం చెయ్యాలన్న చిన్న విషయంమీద చాలమందిని మనకు ప్రతి కూలరునుగా చేసుకొనడం చుంచిది కాదని మీరు తెలియదూ? కోశ్మనివిషయం మనం చేసినపని రాజకీయవృష్ట్యా తప్పటడుగుని ఘంటాపదంగా చెప్పవలసినది. ముమ్మడికీ పొరపాటే. నిన్న రాత్రి సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రమును గురించి వొక పుస్తకం చదువుతూంటే యీ విషయం తట్టింది. మన యీ సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రం, కో-ఆపరేటివ్ ఆసోసియేషను అన్న విషయం జ్ఞాపకం ఉంచుకొండి. కాని దానిని యిప్పుడు ‘కమ్యూన్’గా మార్చడానికి ప్రయత్నం చేస్తూన్నాము. ఆ మాట నిజమేనా? అది అతివాద పద్ధతి. సావకాశంగా ఆలోచించండి. నేనేకనక మీస్థితిలో వున్నట్లయితే (మీరే దీనిని తీర్మానము నకుపెట్టి మా అందరిచేత వొప్పించేరు.) నేనైన పొరపాటుని అంగీకరించి కోశ్మ, బాతులు, యెరగిని వారికి యిచ్చేస్తాను. బోల్షివికు చేసిన పొరపాటు గురించడానికి యెన్నడూ వెనుదీయడు. మీరు యీ పని చెయ్యకపోయినట్లయితే నేను పట్టణాన్నుంచి వెళ్లి వచ్చితరువాత అయినా ఎరగిని వాళ్ళకి యిప్పించేస్తాను. ఇక నేను వెళ్ళాలి. సెలవు.”

అతడు టోపీ పెట్టుకొని భాగ్యవంతుల దగ్గరనుంచి స్వాగోష్ఠీపండు కొన్న పంచి గొర్రెలగర్మం వోటి, చలిగాలి తలకుండగా వెవులకంటా కప్పుకొన్నాడు. దామ్యమెంటుకేసు చేతపట్టుకొని రెండవ గులు వేసి ఆగి

“దేశం అంతటా యిటువంటి దొంగ సన్యాసినులు అనేకమంది తిరుగుతూ న్నారు. మనల్ని గురించి లేనిపోని అబద్ధాలు ఆన్సి కల్పించి చెప్పి అడవాళ్ళని ముసలివాళ్ళని మనకి కృతఃకుల్నిగా చెప్పడానికి ప్రయత్నించడమే వాళ్ళ ఉద్దేశ్యము. ఇప్పుడు మనం ప్రాంతానికి సమిప్తి వ్యవసాయ శ్రేణి నిర్మాణము అత్యంత ముఖ్యమైనది. ఇంకా బాల్యవస్థలోనే వుంది. ప్రజా సాయస్యమంతా మనకి సహాయం చేస్తే నేగాని ఆ పని జయప్రదంగా సాగదు. ముసలివాళ్ళు, అడవాళ్ళు, యెందుకని అశ్రద్ధచేయక వాళ్ళు కూడ మన వైపుని వుండేలా చూడాలి. సమిప్తి వ్యవసాయ శ్రేణిలలో వాళ్ళ అవ సరంకూడా వుంది. అందుచేత దానికి అనుకూలంగా యెత్తుకోవడం పన్నుతూం దాలి.” అని పెద్ద పెద్ద అంశాలు వేస్తూ వెళ్ళిపోయేడు.

“మకార్! రా, యెవళ్ళకోళ్ళని వాళ్ళకి యిక్కేద్దాం. చేవిడోవు చెప్పినదే సబబుగా కనిపిస్తుంది.” సమాధానంకోసం రజుట్నోవు నగు ల్నోవు వైపు చూసేడు. మకార్ కిటికీలో కూర్చుని, ఒక చేతితో కొట్టు బొత్తాలు వూడతీస్తూ, చెండవచేతివేలుమీద టోపీ గిరిగిరా తిప్పుతూన్నాడు. సెనవులు కిరులుతూన్నాయి. ఇల్లా చూడు నిమిషాలు ఉండచిపోయింది. మకార్. అతాత్తుగా కలయెత్తి రజుట్నోవుకేసి చూసేడు. ఇద్దరి దృష్టి యేకమయింది.

“రా, వెడదం.” అన్నాడు నగుల్నోవు. మనం చేసినది పోగవాలే. ఏమీ సందేహం లేదు. యేమో అనుకుంటున్నాం— చేవిడోవు చాలా అసాధ్యుడు!”

చేవిడోవు నైట్టి యెక్కేటప్పటికి కొండ్రాట్ పైదనకోన్ అతని దగ్గరకు వెళ్ళి, చేతులు తిప్పుతూ శీఘ్రంగా యేదో చెబుతూ నిలపడ్డాడు. బండివాడు తొందరపడుతూ, కళ్ళేలు చేతవుచ్చుకొని, కూర్చునే మెత్త కిందనున్న కొరడాకరి తీసేడు. చేవిడోవు సెనవులు కొరుకుతూ అంతా శ్రద్ధగా వింటున్నాడు. రజుట్నోవు బయటికి వచ్చేటప్పటికి అతనికి యీ క్రిందిమాటలు వివబడ్డాయి:

“అవసరంగా ఉండోళ్ళ పనులే! పత్తి విషయం అంత తీవ్రంగా ఉసుగోడం అవసరం. ఇదే సాగ్రంభదత కనుక కొన్ని లోపాలు వుంటాయి. గొడవే. అవి క్రియకృతంగా సవరించుకుందాం. శిక్ష నిధానం యేర్పాటు చేసి యేదలానికి అవశ్య వాసుకుల్ని బాధ్యులుగా చేద్దాం. సరే వెళ్ళండి.”

ఒక్క కొరడాదెబ్బతో గుర్రాలు అడిరిపడ్డాయి. వైట్ గేటువాటి కిటికీలకే వచ్చిపోయింది. వైట్ టి మంచులో వైట్ వెళ్ళి బాట మార్చిం కనిపిస్తోంది.

కోళ్ళ వోడ్డోలో వందలకొలది కోళ్ళు తిరుగుతూన్నాయి. ముసలి ఆకేమ్ చేత క్రియకృత పుచ్చుకొని ఆ వోడ్డో వాటిని కాస్తూన్నాడు. గాడికి అతనిద్దం యిటుఅటు యెగురుతుంది. ‘కోళ్ళవార’ వోడ్డోలో వచ్చిన కోళ్ళని కాలి ఫెట్టు బూట్లతో పక్కకి తోస్తూ, ఆ వోడ్డో తిరు గుతూ, అతని బుజంమీదనున్న సంచీలో సగంవరకూవున్న ధాన్యపు గింజలు ధారగా పోస్తూన్నాడు. కోళ్ళన్నీ పరుగుత్తివచ్చి ఆ గింజల్ని యేరుకొని తింటూ, మధ్య మధ్య కూస్తూన్నాయి.

ఆ వోడ్డోనే గొడ్డిపేటి దగ్గర యేర్పరచిన చిన్న ఆవరణలో బాతులు, గుంపులు గుంపులుగా చేరుతున్నాయి. అవి రెక్కలు రెప రెపలాడిస్తూ, క్లక్, క్లక్ అని కూస్తున్నాయి.

పాకవార చాలమంది జనం గుమిగూడి యున్నారు. అందరూ గుండ్రంగా గుమిగూడి ముందరకేవలం, వారి మధ్యనున్న దానికేసి అతురతగా చూస్తున్నారు.

రబ్బట్నీవు వాళ్ళ దగ్గరకు వచ్చి, అదియేమిటో చూడడానికి బాటసారీళ్ళమీద లేచి ముందరకేవలం చూసేడు. వాళ్ళు అంతా రెప్పవచ్చుకుండా చూస్తూ నెమ్మదిగా మిల్లా అనుకుంటున్నారు.

“ఎర్ర పుంజు గెలుస్తుంది.”

“ఏడిసింది, అది గెల్చిది యేమిటి! చూడు, దాని ముక్కు దగ్గర యెంత దెబ్బతిగిలిందో.”

“అది యెంత దెబ్బ కొట్టిందో చూసేవూ?”

“నోరు తెరిచింది; అలిసిపోయింది.”

అప్పుడు ఛూకర్ మాట వినిపించింది:

“చాలా యాసాటికి నోరు ముయ్యి, దాని సంతతి నీకేం తెలుసును; వొక్క నిమిషం అగి చూడు — యేం చేస్తుందో తెలుస్తుంది. వెళ్ళవలసిన పథము చెప్పడం కాదు.”

ఆ గుంపు మధ్య రెండు పుంజులు పోట్లాడుతూన్నాయి. ఒకటి యెక్కిరిసింది. రెండవది నలుపు — వూరూ రంగు కలసింది. వాటి శరీరాలనిండా గాఢమైన పడి దొడ్లం నల్లగా అట్టుల పట్టి వుంటుంది. క్రింద నలుపు, యెక్కిరిసిన రంగుల మిశ్రమం పడివున్నాయి. రెండు పుంజులూ కూడా అలిసిపోయాయి. వేళ్ళు, కళ్ళు, మోకాలు ముందుకు సాగి, అవి దూరంగా వుంటే వాటిని చూపు చేసి చూస్తున్నాయి. అవి అలాగే అట్టేసేపు వుండలేదు. నల్లకోడి అతని ముగ్గుగా పైకి యెగిరింది: దానితోపాటు యెగ్రపు అనూదాయగిరింది. ఒకదానిని వొకటి విన్నవించుకుంటూ, పొడుపుకుంటూ, చాలాసేపు చొమ్మలూడేయి.

ఛూకర్ బయటికి పరిపంచాన్ని అంటివీ మంచి తిడేకన్నప్పటికీ వాటి కేసి చూస్తున్నాడు. అతని దృష్టి అంతా యెక్కిరిపుంజుమీద వుంది. ఆ కోడి మీద ‘మూగడైమిడ్’ తో పంపం చేసేడు. అందుచేత అది నెగ్గుతుందా లేదా అని చూస్తున్నాడు! యెక్కిరింపు యెవరో అతనిని చొక్కా పట్టుకొని వెనకకి లాగెయ్యడంవల్ల అతని దృష్టికి భంగం కలిగింది. ఛూకర్ తిప్పి కోపంతో వెనకటికి తనని లాగినవాడి మీదకి వుంకిబోయేడు. కాని అతని ముగ్గుగా అతనికోపం పోయి మందహాసంవల్లూ తనని వెక్కిరిలాగి నెగ్గులావుని ఆహ్వానించేడు. నెగ్గులావు అప్పుడు అతనిని విడిచింది అక్కడనున్న వారి వంతు అంది. “కోడి పండుల పడుతున్నాడు యెక్కిరింపు! అపాటికి మీ మీ పనుల్లోకి దయచేయండి. లేకపోతే వేడ తీసుకుపోయి పొలాల్లో విజిమ్మి రండి. మీలో ఎద్దరు వెళ్ళి ఉరివో అందరితోనూ యెవరో కోళ్ళను వాళ్ళని తీసుకొని పొమ్మని చెప్పింది!”

“అయితే సమిష్టి వ్యవసాయ తేత్రపు కోళ్ళదొడ్డి మూసేస్తారా!”
 కోళ్ళ బెబ్బలాట చూస్తూన్న వాకిడు అన్నాడు. అదిద సమిష్టి వ్యవసాయ
 తేత్ర నిర్మాణానికి వ్యతిరేక. “దీనినిబట్టి కోళ్ళకి కర్మచైతన్యం లేకట్లు తెలు
 న్నూంది. అయితే, మకార్! సోషలిజం వచ్చిందనివాలే కోళ్ళు యిల్లా నొమ్ము
 లాడతాయా!”

సగుల్నీవు గుడ్లు యెక్కిచేసి నిజమనా చూసేడు.

“చాలా వేళాకోళంగా ఉంటే నీకు— నవ్వు యెక్కి వేళాకోళం
 చేస్తున్నావో యెరుగునువా!” అని అడిగేడు. “అనేకమంది చాహామహాలు
 సోషలిస్టు సమాజ స్థాపనకి చూశారు. వ్యవస్థాపనగా అర్థమైతే
 కుక్కలా లోక ముడిచి కూర్చోడవే కాక వైగా అక్షేపణ కూడానా
 దొరికినా! బహుశా సహా! ఇల్లాంటి పథక వేసాం వేసేకంటే, వొక్క గుడ్డుకి
 చంపేస్తాను, బాగ్రిత్! నన్నుకూడా చంపానని చెయ్యడంకూ వచ్చిందీ!”

సిగ్గపడి చిన్నపిల్లవచ్చుకొన్న కోసక్కలద్దగనంది చెళ్ళిపోయి వొక్క
 సారి దొడ్డికంతా కలయజూసి నిట్టూర్పు పోచి బహుశా వేళ్ళిపోయేడు.

ఇరువదియవ పాఠ్యరణము.

నర కు శాస్త్రాచార్య.

జిల్లా కమిటీ ఆఫీసు. సి. రెడ్డి పాఠశాల చుట్టులు చుట్టులుగా లేవ్వాడి.
‘రైపు రైతు’ వొకటి ‘టక్’ ‘టక్’ లాడుతూంది. స్ట్రా వేడికి అందంతా
ఉక్కుగా వున్నట్లు వుంది. రెండవంటికి కమిటీ సమావేశం జరుగుతుంది.
జిల్లా కమిటీ కెక్రిటర్ ఉక్కుకి చెమట పట్టడంచేత చొక్కా బొత్తాలు
పూడతీసి విసుగుకుటా చాలా తొందరగా వున్నాడు. అతడు చేవివోపుని
కూర్చోసుని వొక కుర్చీ చూపించి ఆ సోజునే పూరించేసుకొండంచేత
నున్నగా తెల్లగానున్న పట్ల రిడుముకొంటూ,

“ఇంక ఆటే తీరుబడి లేదు. మీ పనిపూర్తి చెయ్యండి శ్వగ. సరే.
ఉక్కుడ వ్యవహారాలు యెల్లా వున్నాయి! సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో
యెందులది రైతులు చేరకు! రైతులంతా చేరుతారంటారా! అతిష్టవంతంగా
చేతున్నారీ.” అన్నాడు.

“అంతా చేద్దా; కాని అది కాదు మనం చూడవలసింది— సమిష్టి
వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో పని యెల్లా జరుగుతుంది అన్నదే ముఖ్యమయ్య.
నేనని వ్యవసాయాన్ని గురించిన ప్లాను వీసుగువచ్చేను; చూస్తారా!”

“అక్కర్లేను.” కెక్రిటర్ గాభరాపడి కనుబొమలు ముద్రాచే చూస్తూ,
జేబు రుమాలుతో నుదురుమీదిచెమట తుడుచుకున్నాడు, “జిల్లా వ్యవసాయ
సంఘములోని ‘యూపీటీఎస్’కి చూపించండి. అయిన పరిశీలించి స్థిరపరుస్తారు.
నాకు తీరుబడి లేదు. రిజయవల్ కమిటీనుంచి వొక కామేర్లు వచ్చేను, కొద్ది
సేపటిలోనే ‘బ్యూరో’ సమావేశమవుతుంది. కాని మీరు అంత తొందరపడి
భ్యాసకంతు లందరిమీద యెందుకు గర్వ తీసుకుని యిక్కడికి పంపేరు?
మీతో యేమని చెప్పేను నేను? ‘మాకు వైనుంచి స్పష్టమైన వత్తిడి వులు

వచ్చివరకూ, ఆ విషయమై మీరు తొందర పడకండి." అని నేను స్వచ్ఛంగా చెప్పలేదా! భాగ్యవంతుల ఆస్తులన్నీ జప్తుచేసి వాళ్ళని ప్రవాసం పంపించేరు కాని ముందుగానే సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రం యేర్పాటుచేసి తీవ్ర కృషి చేసి వున్నట్లయితే యీపాటికి ఆపని పూర్తి అయిపోయి వుండును. Seed grain fund యంతవరకు పోగుచేసేరు? వెంటనే ఖండుయేర్పాటు చెయ్యవలసిందని జిల్లా కమిటీనుంచి మీకు ఉత్తరవు వచ్చిందా! మరి వచ్చినట్లయితే ఆ వుత్తరవు నెరవేర్చక ఇంతవరకు యందుకు ఆశ్రద్ధ చేసేరు? 'బ్యూరో' యెదుట యీరోజుననే మిచ్చున్న, నగున్నావు గురించి వర్క పెడతాను. ఈ విషయాన్ని గురించి మీ మీద తీవ్రమైనదర్య తీసుకోవలసి వస్తుంది, అవమానం కూడాను! డేవిడోవ్! ఇల్లా చూడండి. వైపుత్తరువులు నెరవేర్చక ఆశ్రద్ధ చేసేరంటే దానినుండి చాలా చిక్కలు పలుకుతాయి మీకు. ఇంకానీ కూ మొత్తం యెంత Seed grain fund పోగుచేసేరు? ఆకాగితాలు చూస్తాను వుండండి." బల్లమీదనున్న గూళ్ళ కాగితం తీసి చూసేడు. "అంతేనన్నమాట! వైగా వొక్క బస్తా కూడా లేను. ఏం, మూట్లాడరేం?"

"మీరు మూట్లాడడానికి అవకాశం యిస్తే కాదు నేను మూట్లాడడం! Grain fund విషయంలో యంతవరకూ మేము యేమీ చెయ్యనిమాట నిజం. ఈ రోజున నేను వెళ్ళగానే ప్రారంభం చేస్తాము. ఇంతవరకూ మేము ఫ్రితిరోజూ మీటింగులు పెట్టడంలోనూ, సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రం యేర్పాటుచేసి దాని సంబంధమైన పనులు చెయ్యడంలోనూ, మురిగి వున్నాము. మీకేం; వెంట వెంటనే వుత్తరవులు యిచ్చేస్తాను, సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాలు యేర్పరచమనీ, భాగ్యవంతుల్ని తరిమివెయ్యమనీ Grain fund పోగుచెయ్యమనీ— అంతేకాని మేము చెయ్యవలసిన పనిమాడరు. అన్నీకూడా నెరవేరుస్తాం; అంత తొందరపడితే యెల్లాగ? ఇంకా కావలసినంత కాలపరిమితి వుంది."

"తొందరపడితే యెల్లాగ అడంలో అర్థంయే మేనానోందా? రిజియన్"

పోలిన్ని ముగ్ కమిటీలు యెంతబిడ్డి చేస్తున్నాయో మీకేం తెలుస్తుంది.
grain fundపోగు చెయ్యడం ఫిబ్రవరి 1వ తారీఖుకు పూర్తి అవాలి. మీరు”

“మేము 15 కి పూర్తి చేస్తాం! ఫిబ్రవరిలో చట్టాలు పార్లమెంటుకు వస్తాయని నువ్వుంటావు. కానీ ఈ వేళే మేనేజిమెంటుకు మీటింగ్ సభ్యుణ్ణి ఒకటి విత్తనములు ఏరేయంత్రంకొనుట బుల్ బ్యాన్ స్కోకి పంపించేను. అక్కడ సమిష్టి వ్యవసాయ డైరెక్టర్లు వైరేషన్ స్వీకృతం చేస్తారు. మేము ఆయనకి ‘విత్తనపు ధాన్యంయేలే యంత్రము మాకు ఇవ్వకు పంపడానికి వీలవుతుందా!’ అని వ్రాసి కనుక్కుంటే, ‘మీరు కొద్దికాలంలో’ అని సమాధానం ఇచ్చేను.”

“ఈ కిట్టకథలకేం తెండి—మీరు మీ గుంట చెప్పండి.”

“గ్రామస్తులంతా పశువుల్ని చంపడం పార్లమెంటులో, సంపదన నిశ్చయించినట్లుగా నివేదించేను. కోర్టు మొదలైనవాటి కుడా సంపదనానికే నానబడుతుంది, రెండు కోర్టులకిందట, దిన్ని జంతువుల్ని కూడ సమాజహం చెయ్యాలని తీర్మానించేను. కొని ఈ వేళ నేను వచ్చి యిది కోర్టునన్నీటిని ఎవరి వారికి ఇచ్చే వ్యవస్థ నిర్మించుట కోరి చెప్పి వచ్చేను.”

“ఎందుకోసం అని?”

“కోర్టు మొదలైనవిన్న జంతువుల్ని సమాజహం చెయ్యడం పొరపాటుని తోచింది. సమిష్టి వ్యవసాయ డైరెక్టర్లలో ఇప్పుడు వాటి అవసరంలేదు.”

“సమిష్టి వ్యవసాయ డైరెక్టర్ల సమావేశంలో కోర్టు సమాజహం చెయ్యాలన్న తీర్మానం ఆమోదింప బడిందా?”

“అ-అమోదింప బడింది.”

“అయితే దాల్లో తప్పేముంది?”

“కోర్టుని బాగ్రిత్త పెట్టే సాధనసామగ్రి ఇంకా రాలేదు. అదీ కాక చాలచుండికి అది ఇష్టంలేనట్లుగా కనిపించింది. ఈమార్తెంచిన్న విషయంకోసం, ఇష్టంలేని వాళ్ళని ఎల్లాగో నయాన్న, భయాన్న ఒంగుతీసిబిప్పించడం కూడా మంచిపని కాదు. కోర్టుని కూడ సమాజహం చెయ్యవలసిన అవసరంలేదు. మనంయేర్పాటు చేసేది సమిష్టి వ్యవసాయ డైరెక్టర్లకే ‘కమ్యూన్’ కాదు.”

“అబ్బో, చాలా గొప్ప సిద్ధాంతమే! కాని సమాజ పరంపరైన కోళ్ళని తిరిగి ఇచ్చేయ్యడం యెందుకు? అసలు మీరు వాటిమాట తలపెట్టకుండానే ఉండవలసింది, కాని తలపెట్టి వెనకంజవేయ్యడంలో ఇద్దరేను. మీరు భాగ్యపు ఖండు వనూలు చెయ్యలేదు. పోనీ రైతుల్ని అందర్నీ సమిష్టికృతసాయజేత్రాల్లో సభ్యులుగా చేర్చేరేమో అంటే అదీలేదు. చివరకు వ్యవసాయ పనిముట్లైనా మరచివేర్చి చెయ్యలేదు.”

“పనిముట్లు మరచివేర్చి విషయమై ఈవేళే నడకలోతోచెప్పి ఏర్పాటు చేసి వచ్చేను.”

“అ-అదిగో; నేను చెప్పేటట్లుగా ఉండే. ఈవాటికి పూర్తి చెయ్యవలసిన పనులు ఇకవైత పూర్తికంటే అవుతున్నాయి. అక్కడికి ప్రచారకదానని ఒక దాన్ని తప్పకుండా పంపించి వలసిందే! ఎల్లా పనిచెయ్యాలో నేర్పుతారు.”

“తప్పుకుండాను! దానికల్ల చాలా వుపయోగం వుంటుంది.”

“కాని ప్రస్తుతం అవసరంలేని పనిమార్గం అతి తొందరగా చేపేరు. సిగరెట్టు ఒకటి తీసుకోండి.” సిగరెట్టు సిగరెట్టు పెట్టి దేవిదోవ వైపు జాపేడు. “భాగ్యవంతుల్ని ఎక్కించుకొని మీ బళ్ళు ఇక్కడికి వచ్చేటప్పటికి నిర్ణాంతపోయేము. జఖర్ చింకో జి. పి. యు నుంచి, ‘వీళ్ళనందర్నీ నేను ఏం చెయ్యను? వీళ్ళవిషయమై నాకు ప్రస్తుతం ఏమీ వుత్తరువులు రాలేదు. వీళ్ళనందరినీ తీసుకువెళ్ళడానికి ఒళ్ళుకావాలి. ఎల్లాతీసుకు వెడతాను, ఎక్కడికితీసుకు వెడతాను?’ అనిరానేడు. మీకు ఏంచేస్తేలో బోధించిందా? అలాచెయ్యమనిమీకు ఉత్తరువులా యివ్వలేదు, వైగా వారికోసం మేము ఏ యేర్పాటుచెయ్యలేదు.....”

“నేను మార్గం వాళ్ళని ఏంచేసుకోను?” దేవిదోవకి కోపంవచ్చింది. ఆకోపంచేత ఎట్టిగానూ, తొందరగాను ముట్లాడడంపూర్తికంటే అవుతుంది. నాలిక పళ్ళు మధ్యనున్న తొస్సిలో పడి మాట అస్పష్టం అయింది. “వాళ్ళని పెడకీ కట్టకుంటానా? ఖాపోవ్ అనే బీదరైతుని అతనిభాగ్యని ఖాసీ చేసేరు.”

“విచారణలో అది రుజువు అవులేదు.” సిగరెట్టు అతనిమాటకి అడ్డం

వచ్చేడు. “దానికి వేరే కారణం ఏదోఉండి వుంటుంది.”

“అట్టే సమర్థత లేని పరిశోధకుడు; అందుచేత ఏమీఅవోకి తియ్యలేక పోయేడు. ఏవో ‘ఇతర కారణాలు’ వున్నాయింటారు. శుద్ధతెలివితక్కువ. అది భాగ్యవంతులు చేసిన పనే; సంభవంలేదు! సమిప్తివ్యవసాయ శ్రేణినిర్మాణానికి ఏవో అడ్డంకులు కలిపిస్తూ దాల్చోచేరపద్దని ప్రచారం చేస్తుండేవారు. అందుచేత వాళ్ళబాధ వదాన్యగోదానికి ప్రవాసంపంపించేము! ఇదంతా ఎందుకుపోగు చేస్తున్నారో అర్థంకాకుండావుంది. మీరు.....”

“చాలా అసందర్భంగావుంది మీరుఅనేది. కొంచెం ఆలోచించి మరి మూట్లాడు తూడండి. అంతాకలిసి కూడపలుకుకొని ఒకనియమప్రకారం చెయ్యాలిచాని, యెవరితోనైనట్లువాళ్ళు ప్రకర్తించి కష్టతక్కువ చెయ్యడంపనికిరారు. భాగ్యవంతుల్ని అందర్నీ గ్రామంలోనుంచి వెంటేసి మీసాక ర్యము మీరు చూసుకున్నారు, కాని దానివల్ల మాకుయెంతటి విషమసమస్య తెచ్చిపెట్టేలో ఆలోచించారా? ఎక్కడా వాళ్ళుచూసుకుంటారు అంతే; బళ్ళమీదవాళ్ళనిలీసుకు వచ్చి ఇక్కడ వదిలెయ్యకపోతే, రిజియన్లో పట్టణానికి తీసుకు వెళ్ళి దిగిపెట్టకపోయేగా?”

“మాకు బళ్ళు అవసరంగా కావలసి వచ్చేయి.”

“నేను చెప్పేదికూడా అదే—నేను నాపిల్లలూ బాగుంటే మొగుడు లోకంలోపాటు. లాగానేవుంది! దానికే ఏదెండి. ఇక్కడ మీరు చెయ్యవలసినపనులేమిటంటే—ధాన్యపుఫండు పూర్తిగా పోగుచెయ్యడం, చల్లికలనాటికి వ్యవసాయ పనిముట్లు సిద్ధంచెయ్యడం. రైతుల్ని అందరినీ; సమిప్తివ్యవసాయ శ్రేణిలో సభ్యులుగా చేస్తుంది. మీసమిప్తివ్యవసాయ శ్రేణిలో ఒక్కటి విడిగా వుంటుంది. ఈజిల్లాకంతకీ మారుమూల అయిపోయింది, వేటితోను కలపడానికి అందుబాటులో లేదు.” మోచేరులు లేబులుమీద అని రెండుచేతులలోను తల వెట్టి ఒక్కనిమువంవరకు నిశ్శబ్దముగా ఉండి మారుకంతంతో మళ్ళీ చెప్పడంప్రారంభించేడు:

“జిల్లావ్యవసాయ సంఘపు ఆఫీసుకి వెళ్ళి మీ ప్లాననిశ్చయంచేయిం

చండి. అక్కడినుంచి భోజనకాలకు వెళ్ళి భోజనం చెయ్యండి. లేకపోతే మీరు భోజనానికి ఆలస్యముగా వెళ్ళినట్లయితే, అక్కడదొరకడు, అందుచేత తిన్నగా మాయింటికి వెళ్ళి అక్కడతిండి. ఒక్కనిముషం ఆగండి చీటివ్రాసి ఇస్తాను.”

అతడు గబ్బబా కాగితం మీద రెండు అక్షరాలు బరికి డేవిడ్‌తో ఇచ్చేడు. అంతటితో మళ్ళీ తనకాగితాలు తిరగనిమాస్తూ, డేవిడ్‌వు పైపు చెయ్యి జాపేడు.

“తరువాత వెంటనే గ్రిమాచీ లాగ్‌కి వెళ్ళిపొండి. సెలవు. మీవిషయమైబ్యూరో ఎడట తీసుకువస్తాను. ఏమో చెప్పలేను. బహుశా అల్లాచెయ్యనులెండి. పనులన్నీ కొంచెంచురుపుగా సాగించండి. లేకపోతే తీవ్రచర్యలకు లోను కావలసి వస్తుంది మీరు!” అన్నాడు.

డేవిడ్‌వ బయటికివచ్చి ఆకాంతం ప్రియమేను. డేవిడ్‌ వెస్టింగ్‌తో కలిపి వాత్రలో ఇలా వ్రాయబడి వుంది.

“లిజా! ఈ చీటి తీసుకొనివచ్చిన వారికి మారుమాటాడకుండా వెంటనే భోజనంపెట్టి పంపవలసినదని తెలియజేస్తున్నాను.”

జి. కార్మిక్‌ స్కీ.

“ఛీ! తిండితినుకుండానైనా వెళ్ళిపోతాను కాని ఈ ఆర్డరు మాపించి భోజనం చెయ్యను.” అనుకుంటూ డేవిడ్‌వ జిల్లావ్యవసాయ సంఘ కార్యాలయానికి వెళ్ళిపోయేడు.

ఇరువదియొకటవ ప్రకరణము.

తొలకరికి స్థాను.

ప్లానుప్రొక్కము స్పిరింగుకి (మార్చి ఏప్రిల్ మే) 1180 ఎకరాల భూమి దున్నవలసియున్నది. ఇందులో 225 ఎకరాల బీడును సేక్యంలోకి తీసుకురావలసి యుంది. 'ఆటమ్' లో (ఆగస్టు సెప్టెంబరు అక్టోబరు) ఆహారరైతులు 1600 ఎకరాల భూమి సేక్యంచేసేరు. అందులో 440 ఎకరాల భూమిలో రైచ్చల్లేరు. - స్పిరింగులో సేక్యం చెయ్యడానికి అంతనా వేసిన భూమిలో 1670 ఎకరాల భూమి గొర్రెనుకీ, 440 ఎకరాలు 'చై' కి, 220 ఎకరాలు బ్యాక్కి, 125 ఎకరాలు 'డిల్లు' కి, 165 ఎకరాలు మొక్కజొన్నకి, 420 ఎకరాలు జొన్నకి 110 ఎకరాలు 'సెన్స్లార్' కి, 82 ఎకరాలు జనుకుకి నిర్ణయించబడింది. ఈ 3182 ఎకరాల భూమి కాక 282 ఎకరాల యిసుక భూమి పుచ్చకాయలు పండించడానికి వేరుచెయ్యబడింది.

ఫీబ్రివరి 12న తారీఖు సమావేశమైన 'ఉత్పత్తి సమావేశము' లో 40 మంది సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు సభ్యులు హాజరయ్యారు. Seed grain fund పోగుచేయుట, పొలాల్లో పనిచేసే కూలీలకు గోబువారిగా చేసే పని నిర్ణయము చేయుట, చల్లికల కాలంలో పనిముట్ల మరగామలు చెంతునే జరిగేయేర్పాటు చేయుట మొదలైనవి మరలమీద సమన్వయమైన చర్య జరిగింది.

అప్రోప్రైవేట్ సలహామీద ఫ్రీతి ఎకరానికి 15 కుంచాల చొప్పున మొత్తం 1000 చస్తాలు grain fund కి కేటాయింపు చెయ్యాలని దేవి దోవు ప్రపోజుచేసేడు. చెంతునే పెద్దగాల బయలుదేరింది. ఒకరిమాట ఒకరు వినిపించుకొనకుండగా టిటాక్ ఇంటికప్పు యెగిరిపోయేలా అరకసాగేరు.

"అది చాలా యెక్కువ."

"అసలు అంతపోగుచెయ్యడం అసంభవం."

“ఇంతవరకు, బొందుయిన భూమిలోకూడ యెకరానికి అన్ని విత్తనాలు చల్లలేదు.”

“ఎవరేనా వింటే నవ్విపోయేరు!”

“ఎకరానికి 10 కుంచాయితే యెక్కువ.”

“అగండి! అగండి! ఈగోలయేమిటి!” రెండోదశం నాయకుడైన లుబిష్కి గట్టిగాకేకేసేడు. “మాటవిసబడకుండగా ఇల్లాగోలపెడతే యెల్లాగి?”

“నీకుతోచినంతసేపు మాట్లాడు! యెవరువద్దన్నారు!”

“నాభిదగ్గరనుంచి చించుకొని యెల్లా అరుస్తున్నారో! యింతకంటే పశువులునయం. ఇగ్నాట్! ఎద్దుల జిల్లా యింతకేస్తున్నావేమి! చాలాశ్రమ పడ్డావు. ఈపాటికి తగ్గ.”

“నీతక్కువేముంది, చెక్ కోసినమేకిలా నవ్వుమాత్రం ఆరవడంలేదు?”

“లబిష్కిన్ ని మాట్లాడ నియ్యండి.”

“ఈగోలకి చెవులు తడతలు కడుతున్నాయి.”

చాలసేపటివరకు గోలతగ్గనేలేదు. కాని కొంతసేపటికి బాగాఆర్చేవాళ్ళకి పొంగివిసిగి కొంచెంతగ్గేరు. వెంటనే దేవిదోక విపరీతమైన కొర్రం తోగర్జించసాగేడు.

“సమావేశం యెక్కడేనా ఇల్లావుండడంచూసేరా! ఒకరిమాటఒకరికి విసబడకుండా ఆరుస్తే వుపయోగంయేమిటి! ఒకరితరువాత ఒకరు అంతా మాట్లాడండి. సంతగోల పెట్టినందువల్ల యేమిలాభం లేదు. కొంచెం మెదడు పయోగించాలి.” కొంచెం నెమ్మదిగా మళ్ళీసారంభించేడు. “పారిశ్రామిక కూలీలదగ్గరనుంచి మీరు మీటింగులు ఎల్లా జరుపుకోవాలో నేర్చుకోవాలి. మేము ఏమిపులోగాని, క్లబ్బులోగాని మీటింగు జరుపుకుంటే ఎంతప్రకారంగా సక్రమంగాజరుపుకుంటాము! ఒకరుమాట్లాడుతుంటే మిగిలినవారంతా నిలబూంటారు. కాని మీరు అంతాఒక్కసారిగా మాట్లాడి ఒకరిమాట ఒకరికి విసబడకుండా చేస్తూన్నారు.”

“ఒకరు మాట్లాడుతున్నప్పుడు ఇతరులెవరేనా గోలపెట్టేరంటే ఈశ్ర

తోబుర్రపేలగొట్టేస్తాను. బాగత్త!" అబ్బిస్తే నిలబడి చేతిలోని కర్ర వూశాడు.

"అల్లాఅయిలే మీటింగువూర్తి అయేటప్పటికి అందరిని అభయపెస్తా, అన్నాడు డెమ్మూడు మోకోవ్.

అందరు విరగబడి నవ్వారు. సిగరెట్లు వెలిగించి యెకరంకి ఎన్నివత్త నాలు రోవాలనే విషయమై చర్చకిడిగారు. మొట్టమొదట యాకోవ్ లూకుచ్ ముట్టాడేడు.

"మీరంతా అనవసరపు గొడవచేసేరు. కామ్రేడ్ డేవిడ్కోవ్ ఎకరంకి 15 కుంచాలు కావాలని యెంగుతు పరిఫోజ్ చేసేడు! అదొక పెద్దప్రశ్న కాదు. మనము అవిత్తనాలని బాగుచేసి, కాశ్త్రీయ పద్ధతుల మీద బాగ్రత్త పెడతామా! ఆ. అందువల్ల పాశేమైనా వుంటుందా! తప్పక వుంటుంది. అదీకాక చల్లికలయేక అదనంగా యేమైనా మిగులులే అదిపాడు చేస్తామా! చెయ్యం: ఇతరవిధాలుగా దానిని వ్రపయోగించుకుంటాము."

చివరకి అందరూకూడ యెకరంకి 15 కుంచాల భాగ్యం విత్త నాలకి వుండాలని అంగీకరించారు. కాని ఒక అరకతో ఎంతభూమి గున్నవచ్చు ననే విషయంమీద మళ్ళీ చర్చజరిగింది. ఇదంతా చూసి డేవిడ్కోవ్ నిర్ఘాంతపో యేడు.

"ముందు తొలకరి ఏవిధంగా వుంటుందో తెలియకుండా అరకకి ఇంత భూమి గున్నతానుని ఏవిధంగా నిశ్చయించగలం!" మూడవ దళనాయకుడు అగాఫ్ కొడుబ్ స్టీవ్ డేవిడ్కోవ్ ని అడిగేడు. "మంచుయెల్లొకరుగుతుందో, కిరి గేక అడుగున భూమియేమాదిరిగా వుంటుందో మీరేమైనా చెప్పగలరా?"

"అయిలే మీరేమంటారు?" అని అడిగేడు డేవిడ్కోవ్.

"కాగితం పాడు చెయ్యద్దని నాసలహా. చల్లికలు పొగిరంబిస్తే మనకే తెలుస్తుంది."

"దళనాయకుడవై యుండి, ప్లానుకి వ్యతిరేకంగా ఇల్లాగేనామూట్లా డడం! ఎయిలే ప్లాను అవసరంలేదనేమి వుద్దేశ్యం?"

"ఎంత అనే విషయం మనం ముందుగా నిర్ణయించడం సాహసపే."

అనుకోనిదే యాకోబ్ లూకుచ్ డబ్బీస్ నీ సమర్థించేడు. “మీదినుంచి నడిచి

ఎలావున్న జత అవచ్చు. నాది యింకా బాగా పనిచేత కాని లేత దూడలవ
వచ్చు. అటువంటప్పుడు మీతో నేను సమంగాదున్నడం సాధ్యమవుతుందా!
జస్మిలో సాధ్యం కాదు.”

ఇంతలో కోండాల్ట్ మైడనికోవ్ అందుకున్నాడు.

“మేనేజరియిన ఆస్ట్రోస్కోప్ నోవ్ నోటనుండే అటువంటిమాటలు రావ
డంచాల ఆశ్చర్యకరమైన విషయం. ఫలానాపని చెయ్యాలని ఒకనిర్ణీతమైన
ప్లాను లేనిదే యెల్లాగ! భగవంతుడు రాసిపెట్టినట్లే జరుగుతుం దంటావా!
నేను మేడితోకవదలకుండా రోజంతా దున్నుతాను; నువ్వు హాయిగా ఎండ
లో చలికాగుతూ కూర్చుంటావు. ఇద్దరికీ ఒకేజీతమా! ఆయిగేబాగా నేచేస్తావు
యాకోబ్ లూకుచ్.”

“కోండాల్ట్ క్రిస్టోఫరోపిచ్! అయితేను, నీకుమంచి ఎడ్లజతపస్తుంది.
నాకు నాసిరకం వస్తుంది. నీకు గరపభూమి, నాకు రేడ్ ఫూమి రావచ్చు.
అటువంటప్పుడు యెల్లాగ చెప్పు నీ తెలివితేటలుమాద్దం.”

“ఎడ్లజతలలో నుంచి చెడ్డలు, దున్నేభూమిలోనులువు బలువులు—ఎ
క్కువ—నీక్కువ భూములు దున్నాలని నిర్ణయించడంలో సర్దుకుంటాము;
నువ్వు నాకు పాఠంచెప్పకు!”

“ఈ మెకోవ్ మాట్లాడతాడు.” అన్నారు యెవరో.

“సరే, మాట్లాడచ్చు.”

“నేను చెప్పేదేమిటంటే, ఇంకో నెలకు చల్లికిలు పొగ్రంభిస్తామనగా
బాగా మేపడం పొగ్రంభించాలి. అదిమీకు చాలా చిన్నవిషయంలా కనిపిం
చవచ్చు కాని.....”

“అవిషయమై తరువాత చర్చిద్దం.” మధ్య దేవిదోవు అడ్డుతగిలేడు.
“ఇప్పుడు ముందుమసం ఫృతిరోజూ ఎంతభూమి దున్నాలనే విషయం నిర్ణ
యించాలి. సోయర్ (విత్త నాలుచల్లయంత్రం)తో రోజుకి ఎంతభూమి అనే
విషయంకూడ నిర్ణయించాలి.”

“సోయర్లలోకూడ చాలా తేడాలున్నాయి. 17 వరసల సోయరుతో సమంగా 11 వరసల సోయరు చల్లడం కష్టం.”

“నిజమే. అయితే మీ రేమంటారు? ఏమండీ! మీరు యంత సేపటినుంచి ఒక్కసారికూడ మాట్లాడలేదు! ‘యాక్టివ్ మెంబర్లలో ఒకరై యున్నప్పటికీ, ఇంతవరకు మీరు మాట్లాడడం మాడలేదు నేను.”

డైమిడ్ డేవిడ్‌తో కలిసి విస్తుబోయి చూసి బొంగురు గొంతుకతో యిల్లా “న్నాడు.

“నేనుకూడ అంగీకరిస్తాను.”

“దేనికీ?”

“నాం. తప్పక దున్నాలని..... నల్లలుకూడ.....”

“... నేనా?”

“అంతకంటే నేనుచెప్పేదేమీ లేదు.”

“ఇంతే?”

“దీని”

“చాలాబాగుంది.” డేవిడ్‌తో చిరునవ్వు నవ్వేడు. మిగిలిన అతని మాటలు ప్రజలనవ్వు ధ్వనిలో విలసిల్లేను. అప్పుడు ఛార్లెస్ లేచేడు.

“క్రామేడ్ డేవిడ్‌తో! ఈవూల్వో ఇతన్ని ‘మూడైమిడ్’ అంటారు. సాధారణంగా యెప్పుడూ మాట్లాడేడు. అందుచేతనే భార్య అతన్ని వదిలేసింది కూడాను. అంతమాల్పుడు కాదు కాని కొంతమంది తెలివి తక్కువ వాడు అనవచ్చు. చిన్నప్పడు అతను గోచీకూడ లేకుండా తిరుగుతూండడం నేను యెరుగుదును. అందరూ ఇతనికి యేకోకానా తెలివితేటలు లేవనుకొనేవారు. పెద్దవాడై నోరుకట్టుబాటులాకి తెచ్చుకున్నాడు. ఏమీ మాట్లాడడు. అందుచేత అనేక నిక్కులు వచ్చేయి అతనికి. టుబ్యాక్ స్కోయ్ మత్తుగురువు సేకరించుకుంటు యివ్వడానికి కూడ నిరాకరించేడు. మత్తుగురువు ఇల్లా అడిగేడు. “నాయనా! దొంగిలేస్తావా?” డైమిడ్ మాట్లాడలేదు. “నీ నల్లలు తాగుతావా?” అప్పటికీ మాట్లాడలేదు. కాని “ప్రభూ! నేనుచుచు

పాపిని." అనిమాత్రం అన్నాడు....."

"చాల్లే! ఈపాటికీ కట్టిపెట్టు." అనేమాటలు, వెంటనే నవ్వునొక చుట్టె వెనుకనుంచి.

"ఇదీనో, ఇంకొక్కనిమువ్వం. ఆతరువాత యేమయినాంటే గ్రేటా వెళ్ళిచూపు చూస్తూకూర్చున్నాడు. వతగురువు "ఎవనిభార్యనేనా క్షేమించేవా" ఏ గాడిదగాని, చూడల్సి గాని ఎన్నికొచ్చేవా?"

అని అనేకప్రశ్నలు చేసేను. నేనికీ డైమిడ్ సమాధానం చెప్పలేదు.

"తాతా! ఇదంతా అనవసరం. చాలించు యీసానికి వ్యంగమాట్లాడుటనే ప్రస్తుత విషయానికి నవ్వు చెప్పేవానికి. యెక్కడా సంబంధం లేదు."

"అయిపోవచ్చింది, అలాంటివికే కన్పిస్తాయి. అంతలోదిగి పడినేయిల్లాలి! మయాన్న అడ్డంకేర్చారు... ఏం చేశాడున్నానో పరిచిపోయేను. ఇద్దరినీ పట్టుకుని, ఇంకాజ్ఞాపకశక్తి యెక్కి ఉన్నట్టుంది. ఆత్మప్రసాదం అనిభూతం చూపుట వేలితో బట్టతలమీద ఒకటొక కొట్టుకున్నాడు. "ఎవరిని క్షేమించిరా డైమిడ్ కి వుపయోగంలేదు. పోనీ యే గాడిదగాని, అవుగాని ఎత్తుకువద్దం అనుకున్నాడా? కొంతకాలం అలానుకొనే అవకాశంవుంది. ఎందుకంటారా— దున్నుకొనేదానికి అదినికి గుర్తులేదు. కానీ మనవూళ్ళో గాడిద లేదు. మనవూలు ఇక్కడ యెప్పుడు పుట్టిందో, అప్పుటినుంచి నేటివరకు యిక్కడ ఒక్క గాడిదకూడలేదు....."

"నోరుమూసుకొని కూర్చుంటావా? లేకపోతే బయటికి వెళ్ళియ్యమన్నావా?" అని అడిగేడు సగుల్నివ్.

"మేడే రోజునువ్వు మధ్యాహ్నం మొదలెట్టి చీటి పడేనుకు పుంప విప్లవాన్ని గురించి ఊహించుకున్నావని దరిచేపు; మకార్! మా అందరికీ పొలింబిసిగిపోయింది. అయితే మాత్రం మేమెలా మైనా మాట్లాడేవా, నవ్వు చెప్పినట్లే మళ్ళీ మళ్ళీ చెబుతూఉన్నాం. ఆ డైమిడ్ మేమిట్లాడకుండాగా పడుకుని నిద్రపోయేను. కాని యిప్పుడు నవ్వు మాటిమాటికి పానకం లో పుల్లలా అడ్డంవస్తూన్నావు, మాట్లాడకుండా. ఇందుకునేను సహించను..."

“పోనీ యింక కొంతసేపు మాట్లాడనిద్దురూ; మునిగి పోయే దేముంది.” అన్నాడు కబ్బట్నీవ్. ఆతనిదియలాంటి కబుర్లంబేచాలాసరదా. మొత్తం మీద ఛూకర్ మాట్లాడడానికి యింకోరెండు నిమిషాలు యిచ్చేడు.

“బహుశా నోరు పొదపకుండా వుండడానికి ఆదేశం ఇంక అయివుంటుంది; అప్పుడు వచ్చి నేను మీ పాపాన్ని పోగొట్టేలాగు “మూగవాడవా నువ్వు!” అని అడిగేడు. డైమిడ్ ‘కాదు’ అన్నాడు, డైమిడ్ వాలకించిపోసి, ఆమెకు గురువుకోసం అగిందికాదు.

“అయితే, మరి నూకరాయిలా మాట్లాడేవేమి!” అంటూ చేతిలోనన్న కొవ్వపత్తితో నెత్తిమీదకొట్టేడు.

మళ్ళీ నొల్లన వచ్చేడు.

“అంతా అబద్ధం. ఆతను నన్ను కొట్టలేదు.” అన్నాడు డైమిడ్.

“కొట్టినా, కొట్టినోయినా, తప్పకుండా కొడదం అ నై నా అనుకునివుంటాడు.....”

“ఛూకర్! ఇంకా తిలోనైనా నువ్వు పూగుకుంటే పేయంతా చాలా సంతోషిస్తాము.”

“నువ్వలతో మళ్ళీ హలంతా ప్రతిధ్వనించింది! ఛూకర్ కళ్ళమూలంగా మీటింగులో అసలు గచ్చపోయి, వేగకోశం, వెక్కిరింత క్రింద దిగింది. డేవిడ్తోపు కెదవుల మీదిచిగువ వున్న నాపుకొని ఇలా అడిగేడు.

“ఇంక అసలు విషయమివ్వండి. అయితే, మీగునోజుకి రెండుతిథులమి దున్నాలనే విషయమై ఏం చెబుతాను?”

“ఎవరు, నేనా?” అని ఛూకర్ చొక్కాకేతితో నడుటిమీద చెరుట తుడచుకుంటూ రెప్పలాచేడు.

“అవిషయమై నేనేమీ చెప్పదల్చుకోలేదు. డైమిడ్ ను గురించి చెప్పదల్చుకున్నాను— చెప్పేను; అంతే.”

“ఇంకను నేను మాట్లాడడానికి మీలెదు యిక్కడ. నీబాతాఖానీ అంతా బయటచెబుదువు గానిలే. కుక్కో.”

“రోజుకి రెండున్నర ఎకరాలు దున్నవచ్చు.” అన్నాడు ఇవానీ బేటల్యకోవ్.

“మరిపోయిందా నీకు! ఇలాటికభిరు ముసలమృత దగ్గర చెప్ప. 24 గంటలు పనిచేసినా రెండున్నర ఎకరాలు దున్నలేవు.”

“ఇదివరకు నేను దున్నేవాడిని. పోనీ కొంచెంతెక్కువనుకో.....”

“అదీ! కొంచెంతెక్కువగా.”

“1. 25 ఎకరాలు దున్నచ్చు రోజుకి.”

చాలాసేపు చర్చజరిగేసే రేడభూమి అయితే రోజుకి ఒకటిన్నర ఎకరాలు, గరపభూమి అయితే రెండుఎకరాలు రోజుకి దున్నాలని నిర్ణయించబడింది. ఈమాదిరిగానే విత్తనాలు పల్లడంవివ ముమై కూడపడి నిర్ణయం జరిగింది.

క్రిమాచీలో మొత్తం 184 జరిలఎట్లు, 73 గుర్రాలువున్నాయి. దీనిని బట్టి స్పిరింగులో వేళ్ళంచేసే భూమి అంతయెక్కువ కాదు. అందుచేత యాకోవ్ లూకుచ్ ఇల్లాఅన్నాడు.

“ఈయేడు చల్లికలు త్వరగా అయిపోతాయి. లెక్కచూస్తే కాడి దూడలకి 11 ఎకరాలవంతున వస్తుంది.”

“టుబ్యాక్ స్కోలో 20 ఎకరాల చొప్పున వచ్చిందిట” అన్నాడు లుబిష్కిన్.

తరువాత Seed grain fund కిరోజులలో వూలు చెయ్యాలని నిర్ణయించబడింది. అతరువాత వడ్రింగ్ ఇపోలిట్ మాలీ లేచేడు మాట్లాడడానికి. అతనికి కొంచెంచెముడు వుండడంచేత గట్టిగా మాట్లాడేడు.

“మరవత్తువివ ముమై మీరేమీచూడ నవసంలేదు. నామూలంగా మీపనిఅగ్గుకుండా వుండేలాచీనాది. కాని యినుముమాత్రం తెచ్చియివ్వాలి నాకు. సహాయంగా ఇంకోమనిషి కొంతబొగ్గుకూడ కావాలి. సమిషివ్యవసాయక్షేత్రం నుంచి నాకు యొంతహాలివస్తుంది!”

దేవిదోవు కూలివివయం అతనికి నచ్చచెప్పి అమరునాడే యాకోవ్

లూకుచ్ ఇనుము, బొగ్గు, రేవడానికి జిల్లాపట్టణానికి వెళ్ళాలని నూచన చేసేడు. అఖరున యాకోవు లూకుచ్ మాట్లాడేడు.

ఆ తరువాత షరికొన్ని యితర విషయాలు చర్చించిన తరువాత వొక్కొక్కరే యింటిదోవ పట్టసాగేడు. దేవిడోవు, నగుల్నీవులు గ్రామ సోవియటు అక్సీసు దగ్గరికి వెళ్ళేటప్పటికి బాగా దృఢంగావున్న యువకుడొకడు వారికి యెదురయ్యేడు.

“జిల్లా పట్టణాన్ని చూచివుండే? నగుల్నీవు పరికిలనగా చూస్తూ ఆస్తాడు.

“మీరు గ్రామసోవియటునుంచి వస్తున్నావా?” అని ఆ యువకుడడిగేడు.

“మీకు యెవరు కావాలి?”

“స్థానిక పార్టీ సెక్రెటరీగాని, గ్రామ సోవియటు చైర్మన్ గాని కావాలి.”

“నేను పార్టీ సెక్రెటరీని; ఈయన సమితి వ్యవసాయ క్షేత్రపు చైర్మన్.”

“ఓ! బాగుంది. కామ్రేడ్సు, నేను ప్రచారక దళపు సభ్యులలో చొక్కణ్ణి. ఇప్పుడే వచ్చేము. మీకోసం సోవియటు అక్సీసుదగ్గరి నిరీక్షిస్తూ, కూర్చున్నాము.”

ఆ యువకుడు దేవిడోవు ముఖంకేసి చూసి నవ్వుతూ, “కామ్రేడ్, మీ పేరు దేవిడోవు కాదా!” అని అడిగేడు.

“అవును. నా పేరు దేవిడోవే.”

“ఇదివరకెక్కడో చూసేను మిమ్మల్ని. 15కోజులక్రొశం రిజయనల్ కమిటీ అక్సీసులో కలుసుకున్నామనుకుంటాను. అక్కడనేను ఆయిల్ మిల్లులో పని చేస్తున్నాను.”

ఇరువది రెండవ ప్రకరణం.

ప్రచారక దళం.

కుడిమట్టంగా, పుష్టిగానున్నవ్యక్తి వొకడు సోవియట్ ఆగేసు నగరా-
లో నిలబడియున్నాడు. రెండుపొరల నల్లతోలు చొక్కా తొడిగి, నెత్తి
మీద నల్లటి పూలుతోపీ వొకటి పెట్టుకున్నాడు. విశాలమైన వక్షస్థలం
అతడు నిలబడియున్న గుమ్మరికి సరిపోయింది. మనచగా, లావుగావున్న
కాళ్ళు యెడంగానెట్టి నిలబడియున్నాడు. అతని బరువుకి బూట్లమడమలు
శేలలాకి కొంచెం దిగిపోయాయి.

“అయినే, కామ్రేడ్ కోండాగ్రీట్కో, మా ప్రచారకదళానికి
నాయకుడు.” దేవిదోవు ప్రక్క పెద్దపెద్ద అంగుళివేసి నడుస్తూన్న ఆయుధ
కుడు అన్నాడు. దేవిదోవు ముఖంలో నిరసపువ్వు చూసి వర్ష నెమ్మదిగా
“వేళాకోళానికి ‘బుట్టబొమ్మ’ అని పిలుస్తుంటాము. అతన్ని. పూర్వం ‘యగా
నగ్గు’ ‘లోకమోటివ్ నగ్గు’ లో తరిమిన పట్టేవాడుగా పనిచేసేడు.
చాలాఉద్దండపించుకుంటే.” అన్నాడు.

కోండాగ్రీట్కో యీ మాటల నందడిని, తిరిగిచూసేడు. బాగా
యెదిగియున్న బూడిదరంగు గడ్డం లో నెల్లటి అతని పళ్ళు
మిలమిల లాడేయి.

“ఇక్కడి ఆధికారులు మీరే అనుకుంటాను.” అన్నాడు.

“కామ్రేడ్! నేను సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు ‘వైర్ మన్’ని. ఈయన
పార్టీ ‘మాక్లెన్’కి సెక్రెటరీ.” అని దేవిదోవ్ సమాధానం ఇచ్చేడు.

“ఓ, యింకేమీ! మావాళ్ళంతా మీతోపం యెదురు చూస్తున్నారు.
రండి వెదదం. నేనే యీ ప్రచారక దళాధికారిని. అందుచేత వెంటనేమనం
మాట్లాడుకోవచ్చు. నాపేరు కోండాగ్రీట్కో. బుట్టబొమ్మ అనికూడా పిలు

స్తారని మావాళ్ళు మీకు చెప్పేవుంటారు. కాని వాళ్ళమాట మీకు నమ్మ రేమోనని నేనే చెబుతూన్నాను. అంటూ ఆతడు లోపలికి దారితీసేడు.

ఓసిపిక్ కోండాట్ కో 20 సం॥ల వరకు దక్షిణ రష్యాలలో పని చేసేడు. టెగార్ రాగ్ లోను, రాష్ట్రోవుల్ లోను, అటుతర్వాత 'లుగాన్ స్కు' లోను పనిచేసేడు. లుగాన్ స్కులో వుండగానే బోర్నివిక్ పైన్యాలో చేరి బాల్యావస్థలోనున్న సోవియటు ప్రభుత్వం తరఫున యుద్ధం చేసేడు! 20 సం॥లు రష్యనులలో మెలగడంచేత అసలు ఆతను యుక్రేనియా జాతీయుడైనప్పటికి వేమ భాషలు మాస్తే రష్యనులా కనిపిస్తాడు గాని యుక్రేనియనులా వుండడు. 1918 సం॥లో 'డానిట్టు' బొగ్గుగనుల కూలీలతోపాటు యితను కూడ వోరోషిలోవ్ ఆధిపత్యమున విప్లవవ్యతిరేకులకు ఆటపట్టయిన 'డాక్' పరగణా మీదుగా 'జారిట్టా'కి వెళ్ళేడు. ఇప్పటికీకూడా అంతర్ముద్ధపు విషయం వచ్చినపుడెల్లా స్వంగా యిల్లా చెపుతూంటాడు. మా 'క్లిమెంటీ' కూడ లుగాన్ స్కు నుంచి వచ్చినవాడే. మేవిద్వం చాలా జోస్తీగా వుండే వాళ్ళం. మళ్ళీ యెప్పటికేనా కలుసుకోకపోము. నేను ఒకసారి చూసిన వాడిని జీవితాంతం నాకూ మరిచిపోవడం అంటూ వుండదు. మేము జారిట్టా ద్వార విప్లవవ్యతిరేకులతో యుద్ధం చేసేటప్పుడు 'కోండాట్ కో! యింకా బ్రతికియున్నావా?' అని వేరొకకోరికగా అంటూంటే 'క్లిమెంటీ వోరోషిలోవు! బ్రతికేవున్నాను. ఈ విప్లవ వ్యతిరేకుల్ని అందరినీ నాశనం చేస్తే కాని చావను' అనేవాడిని. మళ్ళీ మేము కలుసుకున్నప్పుడు మెంటనే గాథానిం గనం చేస్తాడు."

అంతర్ముద్ధం ఆయిపోయింది. ఆతను లుగాన్ స్కులోనే స్థిరపడి ఛెకా యొక్క ట్రాన్స్ పోర్టు డిపార్టుమెంటులో పని చేసేడు. తరువాత పార్టీ పనికి మార్చబడి చిట్టచివరకు 'లోక మోటివు' పర్కులోకి పంపించబడ్డాడు. తరువాత పార్టీ చేత తిరిగి పిలిపించబడి, గ్రామ సీమలలో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణానికి తోడ్పడడానికి పంపబడ్డాడు. కొద్ది సం॥రములనుంచి ఆతడు బాగా బలీసి పోతున్నాడు. 1918వ సం॥రంలో 'జారిట్టా' దగ్గర

రాంగిల్ నేనానిచేత మెప్పుపొంది, బంగారు పూతపూసిన కైజారు బహు
మతి పొందిన వొక కృష్ణుని, మరి నలుగురు కోసక్కులను రెండవవాని సహా
యము లేకుండా పొంటిగాచంపిన కోండాట్కోకి, యిప్పటి కోండాట్
కోకి యేమీ పోలిక లేదు. ఇప్పుడు అతనిలో వార్ధక్య లక్షణాలు కనిపిస్తూ
న్నాయి. ముఖమీద నీలవర్ణపు రక్తనాళాలు స్పష్టంగా వుండి కనిపిస్తూ
న్నాయి. చెంపలకూడ నెరుస్తూన్నాయి. అతని సత్తువ, ఉత్సాహము, చోరవ,
మాత్రం వార్ధక్యస్థలో లేవు. ఎవరైనా అతని ముసున్ని గురించి, వొళ్ళు
రావడాన్ని గురించి యెత్తుతే 'టారాస్ బుల్బా' నాకంటెకూడా లావుగా
వుండేవాడు! అయినప్పటికీ పోలండు సైనికుల్ని పూచకోతకింద కోసేసేడు.
ఇప్పుడు నేను వర్షి యుద్ధం చెయ్యవలసి వచ్చినా నేనుకీ వొక్క-
ఆక్సనని ఇద్దరుగా చెయ్యగల సత్తువవుంది! 50 సం॥ములు వస్తే అది మనలి
తనమా! అంత కూర్చుంటే నాకు ప్రభుత్వంకిందే మా కిందే 100 సం॥లు
బ్రతికినప్పుడు మన సోవియటు ప్రభుత్వంకింద నేను 150 సం॥లు బ్రతక
డంలో ఆశ్చర్యం యేముంది! అని సమాధానం యిస్తాడు.

కోండాట్కో సోవియటు అధికులొక వెళ్ళేడు. "కామ్రేడ్స్
మీరంతా నిశ్చబ్దంగా వుండాలి. సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రపు చైర్ మన్,
నూ క్లెన్ సెక్రటరీకూడా వచ్చేరు. ఇక్కడ పరిస్థితులన్నీ వివరంగా తెలియ
చేస్తారు. తరువాత మనం యేం చెయ్యవలసింది నిర్ణయించుకుందం. మీరంతా
కూర్చుండి." అన్నాడు.

ప్రచారక కళ సభ్యులు పదిహేనుమంది గదిలో చుట్టూ కూర్చు
న్నారు. మరి యిద్దరు సుర్యాలను చూడడానికి వెళ్ళేరు. దేవిదోవు వాళ్ళ
ముఖాలకేసి చూసి అందులో బిల్లునుంచి వచ్చిన ముగ్గుర్ని గుర్తుపట్టేడు.
అందులో వొకడు అగ్రికల్చరల్ స్పెషలిస్టు, ఒకడు మూలు టీచరు,
మూడవవాడు డాక్టరు. మిగిలినవాళ్ళందరూ 'రిజియనల్' కేంద్రం నుంచి
పంపబడ్డారు. వాళ్ళంతా కుర్చీలలో సద్దుకుంటూన్నారు. కోండాట్కో
దేవిదోవు దగ్గరగావచ్చి రహస్యంగా,

“మన గుత్తాలకి గడ్డివెయ్యడానికి యెవరినైనా నియమించి, బండి లోలనాళ్ళనికూడా ఆక్కడేవుండి వాటికి యేంకావలసినా చూడమని చెప్పండి” అన్నాడు. “గుత్తాలకి పెట్టడానికి ఓట్లు యేమైనా వున్నాయా మీదగ్గర?”

“విత్తనాలకి సరిపోయినన్ని మాత్రమే వున్నాయి.” అని డేవిడ్తో సమాధానం చెప్పేడు. వెంటనే, ఆమాత్రం స్వల్పవిషయానికికూడా అబద్ధం ఆడేమే అని మనకు కింగ్ కలిగింది. నిజానికి యింకా 20 స్త్రుల ఓట్లు వున్నాయి. కాని వాటిని వేసవి చల్లికలు ప్రారంభం అయేవరకూ కదపకూడ ననే ఫుడ్లేక్యంకో కోండాక్టోకో కోరిక నిరాకరించేడు. యాకోబులూకువ్ కూడ, ఫాక్ ఆప్టినిస్ట్రీవ్ గుత్తాలకి, చాలా దూరం అలసి వచ్చినపుడు మాత్రం యిచ్చలేక తప్పనిసరిగా పెడుకూన్నాడు.

“అక్లిమిద ప్రేమ అనే నీచ ప్రకృతి మొలక తైత్తుతూంది! ఎన్నడూ యెరుగని వాకుకూడా అబద్ధి కలుగుతూంది” అనుకున్నాడు డేవిడ్తో. “ఇంతవరకు యెన్నడూ అటువంటిది యెరుగను. కొంచెంయిచ్చియండవలసింది. ఇప్పుడంటే బాగుండదు.”

“బార్లిగింజలుంటే అవి అయినాసరే” అని అడిగేడు కోండాక్టోకో.

“బార్లిగింజలూ లేవు.”

ఆ మాట నిజమే. కాని కోండాక్టోకో నవ్వడం చూసి డేవిడ్తో “నేను చెప్పినదాల్లా అబద్ధం యేమీ లేదు. మా దగ్గర బార్లిగింజలూ యేమీ కూడ లేవు” అన్నాడు తీవ్రంగా.

“ఎక్కడా కన్నీ లేని వ్యవసాయదారులంటే మీరే.” అన్నాడు కోంట్రాక్టోకో నవ్వుతూ. కాని డేవిడ్తో కోపంగా వుండడం చూసి కోండాక్టోకో అదే చెందుబాటలమీద చేతులువేసి “వూరికే పరిహాసానికి అన్నాను. లేకపోతే లేకపోనియ్యండి. కొద్దిగా వుంటేమాత్రం మీకు అన సరం వుండవు! సరే యింక ఆసలు విషయానికివద్దం. కామ్రేడ్సు, మీరంతా నిశ్శబ్దంగా వుండాలి.” డేవిడ్తో, సగుల్న వలచేపు తిరిగి “మీకు మా చేత

సయినంతవరకు సహాయం చెయ్యడానికి వచ్చేము యిక్కడికి; అది మీకు తెలిసే వుంటుంది అనుకుంటాను. అందుచేత యిక్కడి పరిసితులు యెల్లా వున్నాయో చెప్పండి" అన్నాడు.

దేవిడోవు అంతవరకు జరిగిన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణాన్ని గురించి, విత్తనపు ధాన్యపు ఫండు వనూలు చెయ్యడాన్ని గురించి తెలియ చేసేడు.

అతను చెప్పినదంతా విని కోండాట్ కో "అయితే మేము యిక్కడ చెయ్యవలసిన పని యేమిలేదు." అన్నాడు.

కంతం సవరించుకొంటూ అతడు శ్రమిలోనుంచి వొకినోటు బుక్కు, దేశపటు బయటికి తీసి ఆ పటముమీద వేలుపెట్టి జరుపుతూ, "మేము తిన్నగా టెక్నాన్ స్కాకి వెడతాము" అన్నాడు. "అట్టేమారం కూడా లేదు. ఇక్కడ మీకు సహాయం చెయ్యడానికి ముగ్గుర్నిమాత్రం ఉంచుతాము. ధాన్యపు ఫండు త్వరగా వనూలవడానికి కొన్ని సలహాలు చెపుతాను వింటి. మొట్టమొదట ఒక సమావేశం యేర్పాటుచేసి, వర్కర్లకి ఆ విషయాన్ని గురించి బాగా అవగాహన అయిపో చెప్పి, తరువాత ప్రజలలో ప్రచారం ప్రారంభం చెయ్యండి."

దేవిడోవు అతను చెప్పినది చాల సంతృప్తితో విన్నాడు. అతనికి కోండాట్ అక్కడక్కడ వుపయోగిస్తున్న యుక్తేనియక్ మాటలు అర్థం అవకపోయినప్పటికీ, ధాన్యపు ఫండు వనూలు చెయ్యడంలో అతడు నూచించిన విధానం చాలా బాగుందని తోచింది. కోండాట్ కో నెమ్మదిగా గ్రామములోని స్వంత వ్యవసాయదాళ్ల, కొంచెం భౌగోళికులు అని చెప్పదగినవాళ్ళు, యెన్నివిధాల నచ్చ చెప్పినప్పటికీ వినక ధాన్యపు ఫండు తెల్లించడానికి అంగీకరించకపోతే, వారిమీద యెటువంటి చర్య తీసుకోవలసినది చెప్పేడు. అతను అంతక్రితం ప్రచారం చేసిన గ్రామాల్లో యే విధానాలు బయిప్రదం అయ్యేనో అవిధానాలనే చెప్పేడు. ప్రతి విషయమూ కూడ అతిస్పష్టంగా, నూత్నంగా, యేవిధమైన అహంభావము లేకుండా తెలియ

జేసేడు. మళ్లాడుతూ మధ్య మధ్య దేవిదోవువైపు, నగుల్నొవువైపు అంత కిక్కిరిస్తే వచ్చిన రజ్జుట్నొవు వైపు తిరిగి వాళ్ళ కలహాలుగూడ తీసుకుంటూ వచ్చేడు.

ఎర్రగా, రక్తనాళాలు వుక్కియన్న కోండాట్కో ముఖంకేసి చూస్తూ, దేవిదోవు “ఇతను చాలా తెలివైనవాడే! ఏమీ కర్వం లేదు. మనం యేర్పాటుచేసిన విధానాలని త్రోసి పారవెయ్యాలనేపుద్దేశ్యం మనస్సు లో పెట్టుకోకుండా అతి నేర్పుగా సలహాలిస్తాడు. కాని అతను చూపించిన సక్రమ విధానాన్ని ప్రతిఘటిస్తే నిన్ను అతి సులువుగా తనమాదిరిగా చంపించేటట్లు చేసేయ్యగలడు. ఇల్లాంటివాళ్ళని యిదివరకు చాలామందిని చూసేను!” అనుకున్నాడు.

దేవిదోవుకి కోండాట్కో మీదవున్న మంచి అభిప్రాయముఇంకొక చిన్న విషయము చూడగానే దృఢపడింది. ఆ యుక్తనియను తన ప్రచారక దళ సభ్యులందరితోనూ, బళ్ళయెక్కి పెళ్ళబోతూ, గ్రామాచీలో దిగిపెట్టిన ముగ్గురు ప్రచారకులలో ఒకనిని పిలిచి కొద్దిసేపు మాట్లాడేడు.

“నీ పిష్టలు అందరికీ కనబడేటట్లు, అల్లా పెట్టేవెందుకు!” అని అడిగేడు. “వెంటనే అది తీసెయ్య!”

“కావేదే కోండాట్కో, భాగ్యవంతులు...ఈ వర్గకలహం...”

“నాకే పాతాలు నేర్పబోతున్నావా యేమిటి! భాగ్యవంతులు అంటావేమిటి? మీరు ప్రచారం చెయ్యడానికి వచ్చేరు యిక్కడికి. అంతే కాని భాగ్యవంతుల్ని యెదిరించడానికి పిష్టలు వుండాలంటే చొక్కా లోపలే పెట్టగోండి. కాని చొక్కావైన అందరికీ కనబడేటట్లు మాత్రం యెప్పుడూ ధరించకండి. చండీకర్రాడలా ప్రశస్తిస్తున్నావు! అందరికీ బాగా కనపడేటట్లు పిష్టలు పయిన ధరించి వీధులవెంట పిక్కెత్తుకొడుతున్నావా! వెంటనే తీసి జేబులో పెట్టుకో. లేకపోతే మన శత్రువులు ప్రజలలో యేమనిప్రచారం చేస్తారో తెలుసునా! పిష్టర్లు మొదలయినవి వుపయోగించి కొత్తకొత్త పద్ధతులలోయెల్లా ప్రచారం చేస్తున్నారో చూడండి!” అనరా? ఇల్లాంటి తెలివి

తక్కువ పనులు యెన్నడూ చేస్తూండకండి!"

అతడు ఆ లావుపాటిశరీరం అతికష్టమీద నెడ్డిబండిలోకి యెక్కించి
దేవిదోవుని దగ్గరికి పిలిచేడు.

"మా తుర్రాళ్ళకందరికి పూర్తియైన శిక్షణ యిచ్చేను. పికాచాలలా
పనిచేస్తారు యిప్పుడు. మీరుకూడా తీవ్రంగా పనిచేసినట్లయితే మనం ఆను
తున్నకంటే తక్కువకాలంలోనే పనిఅంతా పూర్తి అయిపోతుంది. నేను
'టుబ్యాంక్ స్కూల్'లో వుంటాను. విశేషాలు యెవేనా వుంటే తెలియ
చెయ్యండి. అక్కడకి వెళ్ళగానే బహుళా యీ సాయంకాలమే ఒక ప్రద
ర్శనం యేర్పాటు చేస్తాం. ఇండాకా బాల్ గ్రాంజుల విషయమై అల్లా అన్నానని
మనస్సులో పెట్టుకోకండి. మీ మీద నాకు కోపంలేదు, ఊరికే వేరొకోకా
నికి అల్లా అన్నాను." అతడు చిరునవ్వు నవ్వుతూ చేతులు ప్రక్కలకి వాపి
నెడ్డిమీద అనుకొని వెనక్కి జేరబడ్డాడు.

"అబ్బో! యెంత లావుగా వున్నాడో! ట్రాక్టరులా వున్నాడు."
గబ్బిల్తోవు పకపకా నవ్వేడు. "ఒక్కణ్ణి నాగలికి కట్టు. యెల్లా లాగుతా
డోను! కూడు జలెల యెడ్లు కలసి వస్తాయి. ఎంత తిన్నా మనం యిల్లాగే
వుంటాము- వాళ్ళకి యింతవొళ్ళు యెలా వస్తుందో! మకార్-చూసేవూ!"

ఇరువది మూడవ పుస్తకరణము.

విభ్వసకుడు.

కెప్టెన్ పాలో: టీన్సె, యాకోవు లూకుచ్ యింట్లోవుంటూనే నచ్చే వేసవిలో జరిగే తరుగుబాటుప్రయత్నాలన్నీ పూర్తిచేస్తున్నాడు. రాత్రులు కోడికూసే వేళకుకూ, యేదో వాక్రసుగుంటూనో, పెన్సిలుతో దేశపటాల గీస్తూనో, చదువుతూనో కూర్చుంటాడు. యాకోవు లూకుచ్ అప్పుడప్పుడు తిలుగు నందులోనుంచి తొంగిదూచి, పాలో: టీన్సె యెదుటనున్న టేబులు మీదకి వంగి నిశ్శబ్దంగా పెదవులు మెదుపుతూ నడుచుకొంటుండడం ఒక్కొక్కప్పుడు తీవ్రాల్లో: నలోపడి వుండవలసిన చూస్తూండేవాడు. తీవ్రంగా ఆలోచిస్తూన్న సమయాల్లోపాలో: టీన్సె టేబులమీద రెండు చెతులు ఆని చేసుకొని గలపెట్టుకొని వేళ్ళు జుట్టులోనికి పోనిచ్చి కూర్చుని వుండేవాడు. ఏదో నవులుతూన్నట్లు దవులు కిగులుతూ కిన్నులు ఆనమోడ్చి వుండేవి. యాకోవు లూకుచ్ చాలాసార్లు పిలిచిన రుయివా అతడుతలయెత్తి కోపంతో గుడ్డు ఉరుముతూ “ఆ. యేం కావాలి!” అని కేకేసేవాడు. అటువంటి సమయాల్లో యాకోఫి లూకుచ్ చునస్సులో అతనింటే విపరీతమైన భయము, గౌరవము కలిగేవి.

ప్రతికోజు సమిష్టిస్వపసాయ తేత్రములోను, గాగ్రుములోనూ నరుగుతూన్న విషయాలనన్నిటిని యాకోవు లూకుచ్ పాలో: టీన్సెకు చెబుతూండాది. అలాగే అతడు ప్రతివిషయం తెలియజేస్తూండేవాడు. కాని ఆవార్తల వల్ల కోజుకోజుకు పాలో: టీన్సె ముఖంలోని విచార రేఖలు వృద్ధిపొందుతూ వున్నాయి.

భౌగ్యవంతులందరు గ్రామములోనుంచి వెళ్ళగొట్టబడినకోజు రాత్రి కెప్టెన్ కి కంటిమీద కుసుకుకూడా లేదు. రాత్రి తెల్లవారు వరకూ గదిలో

అతని అడుగుల చప్పుడు వినిపిస్తూనే వుంది. యాకోవు లూకుచ్ నెమ్మదిగా మునివేళ్ళమీద అతను వుండే తలుపు దగ్గరకు వెళ్ళి, తలుపు సంగులోనుంచి చూసేడు. లోపల పొలాలంటిన్నీవు పళ్ళు కొరుకుతూ “ఇక్కడ నిలవడానికి కూడ ఆస్కారం లేకుండా చేస్తున్నారు. నరికి పారెయ్యాలి వాళ్ళని. ఏమీ దయ తల్చుకూడదు.” అని కొంత సేపు నిశ్శబ్దంగా వున్నాడు. తరువాత ఖైల్బుజుట్లు చప్పుడవకుండా నెమ్మదిగా అడుగులు వేస్తూ, పచారుచేస్తూ గుండెలుతడుము కున్నాడు. మళ్ళీ “నరికి పారెయ్యి, నరికి పారెయ్యి!” అనుకున్నాడు. అంత కంటే నెమ్మదిగా విచార స్వరంతో “భగవంతుడా! సహాయం చెయ్యి! మాకు మంచిరోజులు యెప్పుడు వస్తాయి? పృథ్వికించి చేసే అనకాళం త్వరలో కలుగచెయ్యి— పృథ్వి!” అన్న గ్వని విసబడింది.

తెల్ల వారర్జూమున యాకోవ్ లూకుచ్ మళ్ళీ తలుపు దగ్గరకి వెళ్ళి చెవి ఆనించి విన్నాడు. పొలాలంటిన్నీవు నెమ్మదిగా భగవంతుణ్ణి పార్శ్వమై వున్నాడు. మెట్లగా మొరపెడుతూ సాప్టంపడ్డాడు. తరువాత దీపం ఆగ్నేని పడుకున్నాడు. కాని ఆ కిలత నిద్రలోకూడ “నరికి పారెయ్యండి..... నొకడినికూడా మిగల్చకండి.” అని పలవరించేడు.

తరువాత కొన్ని రోజులకు వొకరాత్రి యాకోవు లూకుచ్ కి కిటికీ తలుపు చప్పుడుచేసిన ధ్వని విసబడింది. వెంటనే లేచి పొట్టోకి వచ్చి,

“ఎవరు వారు?” అని అడిగేడు.

“తలుపు తియ్యండి!”

“ఎవరు మీరు?”

“అలెగ్జాండర్ అనిసిమోవిచ్ ని చూడడానికి వచ్చేను.” అన్నమాట తలుపు తెలుపలనుంచి నెమ్మదిగా విసపడింది.

“ఐ—యెవర్ని? ఆ పేరుగలవాళ్ళు యెవరూ యిక్కడ లేరు.”

“అగ్గంటు పనిమీద ఛార్మీనుంచి వచ్చేనని చెప్పండి ఆయనతో.”

యాకోవు లూకుచ్ ఒక్క నిమిషం తటపటాయించి “యేమవుతే అవుతుంది” అనుకొని తలుపు తీసేడు. ముఖం కనబడినకండా ముసుగు వేసు

కొనియున్న లావుపాటి మనుష్యుడు లోపల పువేళించేడు. పొలోకిట్టివు అతనిని తన గదిలోకి తీసుకొనిపోయి లోపల ఘడియ పెట్టేసేడు. సుమారు గంటన్నరసేపు వాళ్ళిద్దరూ మాట్లాడుకున్నారు. కాని స్పష్టంగా పైకి యేమీ కనబడలేదు. ఈ లోపుగా యాకోబ్ లూసువ్ కొడుకు కొత్తగావచ్చిన ఆయన గుఱానికి గడ్డివేసి నడ్డిపటాకా వదులుచేసి కిశ్యం తీసేసేడు.

ఆదిమొదలు సాధారణంగా ప్రతిరోజు గజివు వేగులు వస్తూనే వుండేవారు. కాని అర్థరాత్రి సమయాల కంటే ఎక్కువగా తెల్లవారు ఝానున మాడు లేక నాలుగు గంటలకి వస్తూండేవారు. బహుశా వాళ్ళు మొదటి మనిషి వచ్చినచోటుకంటే చాలా మూరాన్నుంచి వస్తూండేవుంటారు.

ఆ రోజులలో యాకోబ్ లూసువ్ చెండు కాల జీవితం గడపవలసి వచ్చేది. ప్రతిరోజు వుదయం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు అగ్గికి వెళ్ళి దేవిడోవుతోను, వచ్చింకులు, కళనాయకులు మొదలైనవారితోను మాట్లాడుతూండేవాడు. దూడల పాకలు జేయించి వ్యవసాయ పనిముట్లు బాగు బాగుచేయిస్తూ, ఆ గొడవలో పడి మిగిలిన ఆలోచనలన్నీ మరిచిపోయేవాడు. స్వల్పంగా ఒక్క నిమిషంకూడ తీరుబడిగా కూర్చున్నకుండా పనిచేసే వ్యభావం కలవాడవడంచేత యెంతో వుత్సాహంతో పనిచేయిస్తూ, చలాకీగా వుండేవాడు. కాని అతని పూర్వ జీవితానికి యిప్పటి జీవితానికి వొక్క భేదావుంది. వినక స్వలాభానికే పనిచేసేవాడు; యిప్పుడు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంయొక్క లాభానికి పనిచేస్తున్నాడు. కాని అతడు యేదోధోరణిలోపడి తలకి సాడు ఆలోచనలు రాకుండా వున్నందుకే సంతోషించేవాడు. పని చెయ్యడానికి వుత్సాహపడుతూ, యే పని యెల్లాచేస్తే బాగుంటుందో అని ఆలోచిస్తూ, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాభివృద్ధికి ప్లానులు వేస్తూండేవాడు. పకువుల కొట్టాలు పెచ్చగా వుండేటట్లు తగిన బందోబస్తు చేయించి కొత్తగా తరచేలా వొకటి కట్టించేడు. చిన్న చిన్న గాదులు తీసేయించి పెద్దపెద్ద ధాన్యపు కొట్లు కట్టించేడు. కాని సాయంకాలం యీ చూడావిడి అంతా తగ్గి యింటికి వెళ్ళేవరే అవగానే అతనికి శవమీద వాలిన రాబందులా

గదిలో కొంటరిగా విచారముతో కూర్చునియుండే పొలోవిట్టివు మాట జ్ఞప్తికి వచ్చేది. దానిలో మనస్సులో అవ్యక్తమైన బాధ బయలుదేరేది. విచారముఖంలో ఆలాగే కూర్చునేవాడు. ఇంటికి వెళ్ళగానే భోజనానికి ముందే పొలోవిట్టివు దగ్గరకి వెడతాడు.

“ఈ వేళ విశేషాలు యేమిటి?” అని అడిగి కవ్వెను సిగరెట్టు నేలి గించి శ్రద్ధగా వివరానికి కూర్చునేవాడు. యాకోవు లూకుచ్ ఆలోచన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో తను చేసిన పనులన్నీ పూసగుచ్చినట్లు చెపు తూండేవాడు. సాధారణంగా పొలోవిట్టివు నిశ్శబ్దంగానే వింటాడు. కాని యాకోవు లూకుచ్ భాగ్యవంతుల బట్టలు, బూట్లు, పంచెవెట్టిన విషయం చెప్పిస్తే పక్షుడు మార్చిం అన్నాడు.

“భాగ్యవంతుల వస్తువులు తీసుకున్న ప్రతివాడిని శేపు వేసవిలో నరికి పారేస్తాము. అందర్ని.....ఆ వెధవల లిస్టు వొకటి తయారు చెయ్యి విన్నావా?”

“ఆ లిస్టు నాదగ్గర వుంది.”

“ఇప్పుడు వుందా?”

“ఆ-వుంది.”

“ఇంకా ఇయ్యి.”

పొలోవిట్టివు ఆ లిస్టు తీసుకొని పూర్తిగా అందరి పేర్లు వ్రాసుకొని వాటియందు యే యే వస్తువులు తీసుకొన్నా గోకూడ యెక్కించేడు.

పొలోవిట్టివుతో మాట్లాడడం అయిన తరువాత యాకోవు లూకుచ్ భోజనానికి వెడతాడు. కాని పడుకొనేముందు మళ్ళీ పొలోవిట్టివు దగ్గరకు వచ్చి ఆ మరునాడు చేయవలసిన పనిని గురించి ఆజ్ఞలు తీసుకొంటాడు.

పొలోవిట్టివు ప్రేరేపణమీద స్వేదనరేఖలు తారీఖున యాకోవు లూకుచ్ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు రెండవ దశ నాయకుణ్ణి పిలిచి, నాలుగు స్టేషన్లు తీసుకొని వెళ్ళి నదిలోని యిసుక తీసుకొని రమ్మని ఆజ్ఞాపించేడు. ఇసుక తీసుకు వచ్చేరు. యాకోవు లూకుచ్ యెడ్లని కట్టే పాతలనన్నిటిని శుభ్రము

చేసి తరువాత నేలంతటా దట్టంగా ఇసుక చల్లమని ఆజ్ఞాపించెడు. ఆ పని అంతా పూర్తి అవచ్చుంది. అటువంటి సమయంలో దేవిదోవు రెండవదశం పనిచేస్తూన్న చోటికి వచ్చెడు.

“ఆ ఇసుక యేమిటి చేస్తున్నాడు?” అతడు రెండవ దశపు యెల్ల సంరక్షకుడైన ‘డైమిడ్’ని అడిగెడు.

“నేలంతటా చల్లకూన్నాము” అన్నాడు.

“ఎందుకు?”

మాట్లాడలేదు.

“నిన్నే; యెందుకని అడుగుకూన్నాను.”

“నాకు తెలియదు.”

“తెలియనిచే యేమని చేస్తున్నావు?”

“నే నేనరు ఆజ్ఞాపించెడు.”

“ఏమని ఆజ్ఞాపించెడు.”

“పోకలన్నీ శుభ్రంగా వుండాలన్నాడు. దురికి కూర్చున్నామని యేకో కలిపిస్తూంటాడు, యెప్పుడూ యింకో!”

“ఆ ఆలోచన బాగుంది. నిజమే! యీలా చేసినట్లయితే నేల అంతా శుభ్రంగా వుంటుంది. నేడ తియ్యకుండా వుంచినట్లయితే దోమలు ముసురుతూ పెసర వాసన వేసి పశువులకి కోరికలుకూడా పట్టుకుంటాయి. వెటర్నరీ డాక్టర్లుకూడా చెబుతూనే వుంటారు. పశువులు వుండే చోటు శుభ్రం చేస్తూండాలని. అనవసరపు పని అని నవ్వు ఆలా విసుక్కుక్కాడెదు. ఈ ఇసుక పోస్తే నేల అంతా యెంత శుభ్రంగా కనిపిస్తుందో చూడు. ఏం బాగులేదా?”

కాని డైమిడ్ మాట్లాడవండాంతటినీకొని వెళ్ళిపోయెడు. దేవిదోవు మేనేజరు ప్రజ్ఞకి మెచ్చుకుంటూ భోజనానికి వెళ్ళిపోయెడు.

సాయంత్రం లిటిష్కిన్ గుండెలు కిముక్కుంటూ పరువుతుకొనివచ్చి కోపంతో “అయితే మేము ఈ వేళనుంచి పశువులపాకలో నేలమీద నీటి

పరవడం మానేసి యిసుక పొయ్యాలా?" అని గర్జించి అడిగెడు.

"అవును, అదే వీలు."

"మీ ఆస్ట్రోనోవు కదూ యీ ఆజ్ఞ యిచ్చింది? అతనికి మతి పోయిందా? ఇల్లా చెయ్యడం యిదివరకు యెవరేనా యెరుగునుగా? కానేడ! మీరుకూడా దీనికి అంగీకరించేరా?"

"లబ్బిష్కిన్! అవసరంగా కాళ్ళు విరగొక్కొని కంకారు పడ కండి. ఆస్ట్రోనోవు చేసినదాల్లో తప్పులేదు. కాశ్రీయపద్ధతులు అవలంబించడానికి అంత భయం యెందుకు? పాకలన్నీ పరిశుభ్రంగా వుంచుతే పశువులు యే కోరికలూ లేకుండా బాగా వుంటాయి."

"ఇదేనా కాశ్రీయపద్ధతి? ఎద్దు యెలా పడుకుంటాయి? అందులోనూ యిప్పుడు నుంచు యెల్లా తరుస్తూందో చూసేరా! గడ్డిలో పడుకున్నట్లయితే యెడ్లకి వెచ్చగా వుంటుంది. ఇసకోలో మీరు పకకొని చూడండి యెల్లా వుంటుందో!"

"ఇదిగో యిటువంటి అవసర పరితిరంజకాలు కల్పించకండి. పశు సంరక్షణ విషయంలో యీ సనాతన పద్ధతులన్నీ కట్టిపెట్టాలి. ప్రతివిషయం కాశ్రీయ పద్ధతులమీద చేస్తూండాలి."

"ఇప్పుడు మీరు చేసేపనికి కాస్తాధారం యేమింది?" లబ్బిష్కిన్ టోపీ తీసి కాలినేసికొట్టి, జేపురించిన ముఖంతో విసవినా పెళ్ళిపోయెడు.

ఉదయానికి 23 యెడ్లు లేవడానికూడా శక్తిలేకుండా వున్నాయి. అసలే శరీరానికి తగులుతే జీవులునే తడి యిసుక. దానికి తోడు రాత్రి అంతా యెడ్లుపోసిన ఉచ్చకి యిసుక అంతా తడిసి మద్ద అయిపోయి యెడ్లు ఆ చలికి బిర్రీబిగిసిపోయాయి. కొన్ని సతి కప్పంమీద లేచి నిలబడ్డాయి. నాలుగింటికి తోకలు కొంపలుపోయాయి. మొత్తమీద వొక్కటికూడా గరియోస్థితిలో లేదు.

పోలోపట్టివు వుత్తవులు నిర్వహించడంలో యాకోవులూకుట్ అసలే ముప్పు తెచ్చుకున్నాడు. యాకోవ్ లూకుచ్ యిసుక తెప్పించి పట్టించిన

క్రితంలోజే పాలొట్టివు అతనికి “యెల్లెన్నటినీ యెందుకూ పనికిరాకుండా చేద్దం. వాళ్ళంతా మూళ్లు— ఒకడికీ బుర్రలేదు. నేలంతా పరిశుభ్రంగా వుండడానికి యిల్లా చేసేవనుకుంటారు. కాని ‘రాగిలనిమాత్రం’ శ్రద్ధగా చూస్తుండు. అవ్వరమయితే యీ రోజుననే చనం వుపయోగించుకొనడానికి తగిన స్థితిలో వుండాలి” అని ఆజ్ఞాపించేడు. యాకోవు లూకుచ్ అతని ఆజ్ఞ ‘తూ,చా’ తప్పకుండా నెరవేర్చేడు.

ఆ వుదయం జేవిడోవు అతనిని పిలిపించి లోపల తెలుపులు దిగించి, నేలమాపులు చూస్తూ,

“నీ వుద్దేశ్యం యేమిటి.....” అని అడగాయించేడు.

“కామేర్డ్ జేవిడోవు! పొరపాలు చేసేను. నేను..... భగవంతుడు.....యిల్లా అవుతుందని అనుకోలేదు.....”

“ఏమిరా నోహీ! యేమిటి నీ వుద్దేశ్యం!” జేవిడోవు శరీరం కంపించింది. కళ్ళు చింత నిప్పుల్లా అయ్యాయి. అతడుగా తలయెత్తి లూకుచ్ ముఖంలోకి చూసేడు. “ధ్వసం చెయ్యడానికి తలుచుకున్నావా! ఇసుక పరిపించకూడదని తెలియదా! నీలికి యెడ్లు కొంకిరించుకొని పోతాయని యెరుగవు?”

“ఎడ్లు పనికిరాకుండా చేద్దమనే దురుద్దేశ్యం లేదు..... జేవుడుతోడు, నేనెంగను.....”

“నోరుముయ్య! నీవంటి శ్వశనాయదారుడుకి అమాత్రం చిన్నవిషయం తెలియదంటే నమ్మను.”

కళ్ళవెంట బొటబొటా నీళ్ళు కారుతూ, ముక్కు యెగిపీలుస్తూ, పశువుల కొట్లన్నీ శుభ్రంగా వుంటాయని అల్లా చేసేను..... పేడ, వుచ్చతో వాసన వేస్తూండకుండా.....నాకేమీ తెలియదు, నేను చేసిన పని యిల్లా అవుతుందని అనుకోలేదు.....” అని భయపడుతూగొణిగేడు.

“వెంటనే నీ పదవి ‘ఉషాకోవు’కి వప్పించెయ్యి. నీ విషయంలో నిన్ను విచారణ చేస్తాను.”

“కామ్రేడ్ డేవిడ్స్.....”

“ఛీ— నా యెదుటనుంచి బయటికి పో!”

లూకువ్ వెళ్ళిపోయిన తరువాత ఆ సంఘటనను గురించి డేవిడ్స్

స్థిమితంగా మళ్ళీ ఆలోచించేడు. ఆలోచించగా యాకోవు లూకువ్ ద్రోహం చేస్తూన్నాడని శంకించడం చాలా తెలివితక్కువ తనం అని తోచింది. “ఇంతకీ ఆస్ట్రోవునోవు భాగ్యవంతుడు కాదు. ఎవరేనా అతన్ని అల్లా అడం వ్యక్తి గత ద్వేషాలచేతనేకాని మరేమీ కాదు. ఆస్ట్రోవునోవుని మేనేజరుగా నియమించగానే లిబిష్కిన్ “ఆస్ట్రోవునోవుకూడా భాగ్యవంతుడుగానే వుండేవాడు పూర్వం.” అన్నాడు. వెంటనే డేవిడ్స్ వు రికార్డు తిరగేసి పూర్వం యాకోవులూకువ్ భాగ్యవంతుడుగానే వుండేవాడనియు కాని వరసగా2౯౦౥ వ్యవసాయంలో నెట్టు తినడంచేత ఆస్తి చాలాభాగం పోగొట్టుకొని సాధారణైతే ఆయెడనీ తెలుసుకున్నాడు. డేవిడ్స్ తీవ్రంగా ఆలోచించేడు. చివరకు యాకోవులూకువ్ ని యీ విషయంలో నిందింపవలసిన ఫని లేదనియు యెంతసేపూ కొత్త పద్ధతులు కనిపెట్టాలనే వుబలాటంచేత శుభ్రంగా వుంటాయనే వుద్దేశ్యం చేతనే పశువుల పాకలలో ఇసుక చల్లించి వుంటాడనియు నిశ్చయించేడు.” అతడు ద్రోహం చెయ్యతల్సికొని వున్నట్లయితే యింత శ్రద్ధగా పనిచేసి వుండడు. అదీకాకుండా పాపం అతని యెడ్లుకూడా పాడవలేమా!” అనుకున్నాడు డేవిడ్స్. “ఆస్ట్రోవునోవు సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రం జిభివృద్ధి కోరేవాళ్ళలో వొకడు. ఏమీ అనుమానం లేదు. ఈయనక పోయ్యడం విషయం యెదో తెలియక చేసిన పొరపాటయి వుంటుంది.” అతను, యాకోవులూకువ్ పశువులపాకలు వెచ్చగా వుండేటట్లు యెంతబండోబస్తుగా కట్టేడో జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నాడు. ఒకసారి సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రపు గుఱారిలక మూడింటికి జబ్బుచేస్తే యాకోవులూకువ్ రాత్రి తెల్లవాల్సూ తేబేరాలూనే వుండి వాటికి కడుపునొప్పితెగ్గడానికి గంటాయి విత్తులనూ నెతో ఎసీమాలూ చేసి యింకా అనేక ములగులుపోసి శ్రమపడ్డాడు. ఆ గుర్రాలని వరసగా వారం రోజులు బార్లీ గడ్డితోపేపి ఆ రోగానికి కావల్సిన కృజ

నోవని సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలానుంచి తొలగించాలన్నది ఆస్ట్రోవు నోవో! దేవిదోవుకి తెలివినంతవఱకు, గుఱ్ఱాలని ఆస్ట్రోవునోవుకంటే క్రొద్దగా చూసివాడెవరూ లేడు. దేవిదోవుకి యివన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చి యే దోహం తలపెట్టనివాడిని అనవసరంగా శంకించి కోపపడినందుకు సిగ్గుపడ్డాడు. సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంకోసం పాటు పడేవాడు, మేనేజిమెంటు కమిటీసభ్యుడు, గ్రామస్తులలో గౌరవనీయుడు అయిన యానోవు లూకుచీని చిన్నపాఠపాటు చేసినందుకు దోహి అని శంకించి చాల తీవ్రంగా కేకలేసినందుకు చాలా కించ పడ్డాడు. “ఎంత తెలివి తక్కువ పని!” దేవిదోవు బుట్టు పిక్కాని అందోళనతో కంతం పనలమగుంటూ బయటికి వెళ్ళిపోయాడు.

అతడు యానోవు లూకుచీ చేత తాళం చెవులగుత్తి పట్టుకొని కంపి స్టూన్న పెదవులతో ‘బుక్-క్లిప్సు’తో మాట్లాడుతూండడం చూసేడు.

“ఆస్ట్రోవునోవు! యిలా చూడు.” అన్నాడు దేవిదోవు. “నీపని ఉపాదేశానికి వచ్చుగించు. ఆ పని నువ్వే చేస్తాండు. కాని మళ్ళీ అలాటి పని చేస్తే మాగ్గిం.....జిల్లా వెటర్నరీ డాక్టరుకి కబురు చెప్పు. దళనాయకులతోటి కొంకరించుకొని పోయిన యెద్దచేత యీ గొజు పనిచేయించ వద్దని చెప్పు.”

ఆస్ట్రోవునోవు సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రం పాడు చెయ్యడానికి చేసిన ప్రయత్నంవల్ల అతనికి ప్రమాదం కొద్దిలో తప్పిపోయింది. కెప్టెన్ యితర పనులలో మురిగియుండడం చేత ఆస్ట్రోవునోవుని యింకా యిటువంటి పనులు చెయ్యమనలేదు. రాత్రి మామూలుగా వొకమనిషి అతని యింటికి వచ్చేడు వెంటనే పొలోవిట్టివు అతనిని తన గదిలోకి తీసుకొనిపోయి, ఆ మట్టుపక్క లకి యెవరినీ రావద్దని ఆజ్ఞాపించేడు. తెల్ల వార్లు వాళ్ళిద్దరూ మాట్లాడు కుంటూనే వున్నారు. మరునాడుదయం పొలోవిట్టివు ప్రతిఘోషాకంటే వుత్సాహంతో యానోవ్ లూకుచీని తన గదిలోకి పిలిచేడు.

“లూకుచీ, యాయనకూడా మన పార్టీలో సభ్యుడే. లెఫ్టి వెంటు వాట్ స్టాన్ ఆస్ట్రోవిచ్ లెఫ్టిస్కీ యీ రుస పేరు. జాగ్రత్తగా చూస్తూం దాలి మీరు. ఈయన నా అతిథి.” అని కొత్తగావచ్చిన ఆయన వైపు తిరిగి

“ఇతడు కోసక్క మన ఆప్తులలో వాడేడు. సమిష్టి వ్యవసాయ కేంద్రపు మేనేజరు. సోవియటు ప్రభుత్వ వుద్యోగి” అన్నాడు.

రెస్టి నెంటు పక్కమీదినుంచి లేచి దృఢమయిన తెల్లటి రేయి లూకుచోకేసి బాపేడు. 80 మేళ్ళవాడులా వున్నాడు. ముఖం కృశించిపోయి పచ్చగా వుంది. వెక్కిరించిన వుంగులాలజుట్టు, చిరునవ్వుతోనున్న నెడవుల పయిన పెరిగిన తిగిన మీసం, యుద్ధంలో చెబ్బ తగలడంచేత గుడ్డిది అయి పోయిన యెడమకన్ను. ఆ కన్నుకింద చర్మం కొంతభాగం ముడతలుపడి బిగిసిపోయి జీవకోకూడా లేకుండా వుంది. ఆ గుడ్డికన్ను అతనిముఖానికి అంక వికారం తీసుకురాలేదు. కాని పూర్వం అతనిముఖంలోవుండే హాస్యాన్ని వ్యక్తంచేస్తూంది.

ఆ రోజు పోలోవిట్సీవు బాగా వుత్సాహంగా వున్నాడు. యాకోవు లూకుచో కూడా సరదాగా పిచ్చా-పాటి మాట్లాడుతూ వున్నాడు. కొంత సేపటికి ఆకభుష్ట చాలించి యాకోవు లూకుచో “రెస్టి నెంటు రెజిస్ట్రే రెండువారాలపాటు యిక్కడే వుంటాడు. కాని నేనుమాత్రం యీ రాత్రి వెళ్ళిపోతాను. వాట్ స్లావ్ ఆగస్టావిచ్ కి కావలసినాన్నీ సప్లయ చేస్తాండు. ఆయన యిచ్చిన ఆజ్ఞలన్నీ నాఆజ్ఞలే, తెలిసిందా?” పోలోవిట్సీవు లూకుచో తొడమీద చెయ్యివేసి మళ్ళీ ప్రార్థించేడు. “ఇంక కొద్దిరోజులలో ప్రార్థనం చేస్తాం. అంతా సిద్ధం అవవచ్చింది ఇక్కడ మన కోసక్కల సందర్శి నిరుత్సాహపడవద్దని చెప్పి. ఇంక నవ్వు వెళ్ళవచ్చు, ఇంకా కొంచెం మాట్లాడుకోవడం తరవాయి వుంది. పూర్తి చేసుకోవాలి.”

పోలోవిట్సీవు 15 రోజులకోసక్క, గ్రహాచీలర్ వదలి వెళ్ళిపోవడానికి యేదో అత్యవసరమై పని ఉండివుంటుంది. యాకోవు లూకుచో అవినయం తెలుసుకోవాలని వుబ్బంటపడుతున్నాడు. అందుచేత వెనక తిను, వేపిడోవుతో మాట్లాడినపుడు పోలోవిట్సీవు దానికొని విన్న సానిట్టోకి వెళ్ళి నిలబడి, తిలుపునందుద్దడ చెబువెట్టి నిలబడుతాడు. గదిలో అవతలిమూల మాట్లాడుకుంటూన్న వారి మాటలు అస్పష్టంగా వినిపిస్తూన్నాయి.

“ఏమైనా సరే ‘వికేడకోవో’ సంబంధం యేర్పరచుకోవాలి.” అన్న లటెస్కీ మాటలు అతనికి విసపడ్డాయి. బహుశా మిత్ర అక్కడ చిక్కిపోతే గారిదగ్గరనుంచి.....మంచి అనుకూలపనుయం..... అది చాలా బాగుందిసాల్-స్కూ సాగ్రంతలో.....అన్నట్టే క్రియిక్వోడిపోయా పరిస్థితులు కన్నీటి.....”

“ఓ—” అన్నాడు పోలోవిట్స్కి.

“మన మాటలు యెవరికీ వినిపించవు”

“అయినా సరేయెప్పుడూ జాగ్రత్త గానేవుండాలి.....”

లటెస్కీ యింకా నెమ్మదిగా మాట్లాడేడు. అందుచేత యాకోవ్ లూకుచ్ వారి సంభాషణ అసలే అర్థం అయింది కాదు.

“ఒక వేళ.....పరాజయం.....అఫ్ఘనిస్తాన్.....వాళ్ళ సహాయ మతో మనమురాటిపోవచ్చు.”

“కాని..... జి. పి. యు” పోలోవిట్స్కి మాట్లాడిన మిగిలిన మాటలేమీ వినిపించేయి కాదు.

“.....సరివాద్దు గాటి.....మికోస్కూతెప్పించుకొని... ..దాల్లో అనుమానం లేదు.సరివాద్దు కాపలా... ..జనరల్ స్ట్రాఫ్ డిపార్టుమెంటుకి అంద చెయ్యవచ్చు..... ఒక కిల్నీ. . .నేను అతని పేరు.....తప్పనిసరికప్పుఅంతరికంపె మనకి కావలసినదేముంది! అంతిమ సహాయం.....యెంతో డబ్బుకావలసినా సరే...”

“అతని ఫుద్దేశ్యం యెలా వుండీ?”

“నేనానాయకుడు తప్పకుండా.....అనుకుంటున్నాడు..... కాని అంతా వొక్కసారిగా.....దోచేసుకునివో క్కనిముఖం కూడావ్యర్థం..... నాతో స్వయంకా చెప్పేడు.....”

కంత స్వరాలు అంతరికం అకి తగ్గి చివరకు అసలే వినిపించలేదు. ఇంత సేపు విన్నప్పటికీ యేమీ బోధపడక యాకోవు లూకుచ్ వొక్క నిట్టూర్పు విడిచి సవిధి వ్యవసాయక్షేత్ర కార్యాలయానికి బయలుదేరి వెళ్ళిపోయేడు.

కొద్దికాలం వరకూ టిటాక్ కి చెందిన సమిష్టివ్యవసాయ టేత్ర కార్యాలయం దగ్గరకు వెళ్ళగానే బోజూమాదిరి అతని దృష్టి—గ్రిమాచీలగ్ వ్యవసాయ టేత్రము 'స్టాలిన్' అని వ్రాసి గోడని కేరళ-వృక్షుడియున్న బోర్డుమీదికి వెళ్ళింది. వెంటనే అతని మనస్సులో పరస్పర విరుద్ధ మార్గాలకి యీడవబడు తున్నామనే వూహ కలిగింది. కాని వెంటనే లెక్చి వెంటు లటిస్తీ, కెప్టెన్ పొలో:టిస్తీవులు, అతి సమృద్ధంగా, "కొద్దిబోజులలోనే ప్రారంభ చేస్తాము" అన్న మాటలు జ్ఞాపకంవచ్చి ప్రతీకారం చేస్తామనే వుత్సాహంతో తనలో తనే "యెంత త్వరగా ప్రారంభిస్తే అంత మంచిది. లేకపోతే వాళ్ళకి, యీ సమిష్టి వ్యవసాయ టేత్రానికి మధ్యపడి నలిగి చచ్చిపోతూన్నాను."

ఆ రాత్రే పొలో:టిస్తీవు గుక్కానికి జీనువేసి అతని 'డాక్యుమెంట్లు' అన్న బోటు జేబులలో పెట్టుకొని, దోపణి తనదాకి కొద్దిగా అహంపదా ర్థాలు తీసుకొని, నిలవు తీసుకున్నాడు. అప్పుడు డెక్కల 'టూ టూ' భవని క్రిమక్రిమముగా అప్పట్నుండి ఆ నిశీధనశబ్దములో అంతరించి పోయినది.

ఈ కొత్తగా వచ్చిన అతను పొలో:టిస్తీవు కలి తనపని తను మాను గుంటూ, బాగ్రత్తగా కాలక్షేపం చేసేరకం కాదు. అతనిలో సైనిక లక్షణాలే లేవు. గోజుల్లా యింటిలో తిరుగుతూ, ఆడవాళ్ళతో పోహసించుడు. తూ, నవ్వుతూ అందర్నీ విసిగించేసేడు. మట్టపాగ అంటే కిట్టని లూకుచ్ తల్లికి యితన్ని చూస్తే పరమ అసహ్యం. ఎవరేనా వైవాళ్ళు చూస్తారేమో నని బెరులేనా లేకుండా యిల్లంతా యిట్టంవచ్చినట్లు తిరుగుతూంటే ఆఖరికి యాకోవు లూకుచ్ అతనికి చెప్పవలసి వచ్చింది.

"మీరు చాలాబాగ్రత్తగా వుండాలి..... మీరు యిక్కడ వుండగా అతాత్తుగా యెవరేనా వచ్చినట్లయితే చాలా ప్రమాదిస్తుంది."

"మరేమీ భయం లేదు. నా జేబునిండా కావలసినన్ని డాక్యుమెంట్లు ఉన్నాయి. వైవాళ్ళు చూడడం సంభవించి, ఆ డాక్యుమెంట్లు కూడా సమృద్ధిగానే యీ ఆజ్ఞాపత్రం తీసి వాళ్ళకి చూపిస్తాను. ఇది దగ్గరవున్నట్లయితే మన యిట్టం వచ్చినట్లు తిరుగవచ్చు. "కుక్కాచార్యులూ నోటికిన్ను

తో చూస్తూ, చిరునవ్వునవ్వుకుంటూ, 'చూజు' (జర్మన్ మేగ జైను రైఫిలు) ఒకటి పైకి తీసి చూపించేడు.

అసలే యాకోవులూకుచ్ కి రెప్పి నెంటుమీద సరియయిన ఆగ్నిప్రాయం లేదు. దానికితోడు వొకకోజు సాయంత్రం అతను యింటికి వచ్చి చూచిన సంఘటనతో రెప్పి నెంటుమీద అదివరకు లేని అసహ్యం కలిగింది. అతనికి సావిట్లో గుసగుస, పకపక నవ్వులు, యేదోధ్వని వినబడింది. ఆగ్నిపుల్ల వెలిగించి చూసేటప్పటికి వొకమూలనున్న తవుడు బస్తాలపైనక రెప్పి నెంటు నిలబడియున్నాడు. అతని పక్కన యాకోవ్ కోడలు చూడావిడిగా గొనుక్రిందికి లాక్కుని నెత్తిమీదనుంచి వెక్కిళ్ళాపోయిన జేబురుమాలు సరిచేసుకుంటుంది. యాకోవు లూకుచ్ చూట్టాడకుండా వంటయింటిపైపు బయలుదేలేడు. లైట్స్ పరుగెత్తివచ్చి, అతనినిఅందుకొని బుజుంమీదతట్టి "యాకోవ్ యీ సంతి యెవరో చెప్పకు. నీ కొడుక్కి తెలుస్తే అవసరి సందర్భాగోళం అవుతుంది. పైనికుల సంగతి నీకు తెలియదు కనుకనా! చురుకుపాలు, సామానం చేత చిన్నతినాలూ అనేకం చేస్తూంటారు. అవన్నీ లెక్క చెయ్యకూడదు. సిగరెట్టు వొకటి తీసుకో. నువ్వుకూడా నీకోడలితో వెడుతూనే వుంటావనుకుంటాను. అబ్బో! నువ్వుమాత్రం సామాన్యవా!" అన్నాడు రహస్యంగా.

యాకోవు లూకుచ్ నిర్భంతపోయేడు. నోట మాట రాలేదు. అతడు సిగరెట్టు తీసుకొని లైట్స్ వెలిగించిన ఆగ్నిపుల్ల నే అదికాల్చి నెమ్మదిగా వంట యింట్లోకి వెళ్ళేడు. లైట్స్ ఆగ్నిపుల్ల వెలిగించి యాకోవు సిగరెట్టు కాల్చుకొనడానికి యెత్తి పట్టుకొని "యెవరైనా మీకు సిగరెట్టు యివ్వడమో యేదో వుపకారం చేస్తాడనుకోండి. నెంటునే మీరు కృతజ్ఞత తెలపాలి. పాడు ఆలవాట్లు మీవి అన్నీ. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు మేనేజరుకూడా నట! పూవుపు కోజల్లో అయితే నేను మిమ్మల్ని నా నాకగు గాకూడ తీసికొనియుండను!"

"సిగరెట్లాలా యీ వెనక యెక్కడ దాపరించేడు! తిన్నయింటివాసాట లెక్క వెట్టేరం-వీణ్ణి తగ్గెయ్యో" అనుకున్నాడు యాకోవులూకుచ్ తనలో

లైస్కీ మోటుపూవర్తనకి అతడు నిష్ఠాంతపోయేడు. అతని కొడుకు యిండిదగ్గర లేడు. వెటర్నరీ డాక్టర్ని తీసుకు రావడానికి జిల్లా పట్టణానికి వెళ్ళేడు. యాకోవులూకుచ్ అతనితో యేమీ చెప్పకుడదని నిశ్చయించేడు. కాని కోడల్ని చాటుకుండా గదిలోకి వెలిచి కొరడా కరితో కొళ్ళట్టికన్నీ కొట్టి వొడిలి పెట్టాడు. ముఖమీద కొడితే అందరికీ కనిపిస్తుంటే మోసని నడ్డిమీద, పిర్రలమీద మాత్రం కొట్టేడు. సైమియన్ యిండికి వచ్చినతరువాత కూడా యిది యేమీ కనిపెట్టనేలేదు. అతనువచ్చేటప్పటికి బాగా చీకటి పడింది. భార్య రాత్రి భోజనానికి అన్నీ సిద్ధం చేసి కూర్చునివుంది. సైమియన్ స్తబ్ధులా కూర్చునియున్న భార్యనిచూసి, “అల్లా కూర్చున్నా వేమిటి పరాయి వానిలా?” అన్నాడు.

“కాటి పొక్కులు యెక్కేయి,” అమె కంఠారుపడిలేచి నిలబడింది.

“రొట్టి, నీరుల్లి మెత్తగానూ కట్ట; ఆ నీరు లాగేస్తుంది.” అని ప్లా దగ్గర కూర్చుని తాడు పేనెత్తూన్న యాకోవు లూకుచ్ సలహా యిచ్చేడు. అతని కోడలు వొక్కసారి అతనిపైపు తిరిగి చూసి అతిమర్యాదగా “యేమీ అవసరం లేదు. అదే తగ్గిపోతుంది,” అంది.

తరుచుగా వేగులు వుత్తరాలు తీసుకువచ్చి లైస్కీకి యిస్తూనే వున్నారు. ఆ వుత్తరాలు గదివెయ్యగానే అతడు వాటిని కొల్చేసేవాడు. రాత్రులు త్రాగికుడు పొర్రంభించేడు. యాకోవు లూకుచ్ కోడల్ని రహస్యంగా కలుసుకొనడానికి వీలు దొరకడం లేదు. ఎప్పుడైనా అటువంటి అవకాశం చిక్కినా అమె తప్పించుకుపోతూంది. అలాగే వెనుకటి వుత్సాహం కలిసికట్టతనము పోయింది. ఎప్పుడు చూసినా కోపంతో ముటమట్టాడుతూ న్నాడు. బాగా త్రాగినప్పుడు రాజకీయ విషయాలు, మూట్లాడాలని వుండేది. ఒకరోజున యాకోవు లూకుచ్ ని తన గదిలోకివెలిచి కూర్చోసమని వొక గ్లాసు లో వోడ్కా-పోసే యిచ్చేడు.

“సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం పొడుచేస్తున్నావా?”

“లేదు. యెందుకు ఆలా చెయ్యడం?” అన్నాడు యాకోవులూకుచ్

యేమీ యెరగనట్లు నటిస్తూ.

“అయినట్లయితే యే మార్గం అవలంబిస్తున్నావు?”

“అంటే— నాకేమీ అర్థం అయిందికాదు.”

“నోటా యేం చేస్తూన్నావు నవ్వు? సమిప్తి వ్యవసాయ డేర్లాన్ని ధ్వంసం చెయ్యడానికి దానిలో చేరేవు. అందుచేత నవ్వు యేంచేస్తూన్నావు? ప్రిచ్ నైక్ పెట్టి గుర్రాలని చంపుతూన్నావా, వ్యవసాయపు పనిముట్లు పనికిరాకుండా చేయిస్తూన్నావా, యేం చేస్తున్నావు?”

“గుర్రాలని చంపమని నాకు యెవ్వరూ చెప్పలేదు. వైగా వాటిని చాల జాగ్రత్తగా చూడవలసిందని పొలోవిట్టివు అనేకసార్లు చెప్పాడు.” అన్నాడు యాకోవు లూకుచ్. చాలకాలంనుంచి అతడు వోడ్కా త్రాగడం మానుకున్నాడు. అందుచేత వొక గ్లాసుకు త్రాగేటప్పటికే అతనికి బాగా కైపుచేసి మూడ్లడానికి నోరు తెరచేడు. సమిప్తి వ్యవసాయ డేర్లాం స్వయం ముగా నిర్మించి వర్ష తన నాశనం చెయ్యడానికి యెంత బాధపడుతున్నది చెబుదం అనుకుంటున్నాడు. కాని లైస్కీ అతనికి అవకాశం యిస్తేగా! లైస్కీ గ్లాసు ఖాళీచేసి లూకుచ్ కి యేమీ పోయ్యకుండా “అయితే మాతో యెందుకు చేరేవు? ఏమిరా నవటా! యెందుకు చేరవంటా? నిన్నంటే యేం లాభం. నీవంటి గాడిదని చేర్చినవాడినాని. నేను, పొలోవిట్టివు యింక చేసేది యేమీ లేదు. ఎల్లాగా మా చావు మూడింది. నిజమే, చచ్చి పోతాం. మేము నెగ్గడం అసంభవం.....అయితేమాత్రం కమ్యూనిస్టులు చెప్పినట్లు, పోతే ఈ సంకెళ్ళుతప్ప మాకు పోయేటందుకేమింది. కాని నీ మాటలు యేమిటి? నవ్వు చేసిన త్యాగం యేమిలేదు. దీనికోసం ఇంతవరకూ యెల్లా బ్రతికేవో ఆలాగే యికవైసికూడా కాలక్షేపం చెయ్యి. నీవంటివాళ్ళలా సోషలిజం స్థాపిస్తే యింక వేరే చెప్పక్కర్లేదు. ఒరేయ్! మనలి గద్దా! యిప్పుడు తిరుగుబాటు యెల్లాగా తప్పను. వెంటనే బోల్షివిస్టులు నిన్ను కత్తెడయితే పూర్తి పాఠశాలడమా లేకపోతే తైదీగాపట్టు కొని ఆక్కేంజులు పొగ్గితానికి పంపించడమో చేస్తారు. అక్కడ నీబ్రతుకు

అంతా ఆడవులలో చెట్లు నరుకుతూ గడవునుగాని. అరిగాడివా! తగును నమ్మ అని ప్రతివాడూ లెడకుబాటు చేస్తానని తయారడమే! విప్లవం లేన తియ్యడానికి నావంటి జమిందారుకే చెల్లింది. మా తండ్రికి 15 వేల యెకరాల పాగుబడి భూమి, 2వేల యెకరాల అరణ్యం వుండేది. అంత గొప్పగా బ్రతీకిన నావంటివాడు దేశం వదలిపెట్టి, పరదేశాలలో ప్రవాసం చేస్తూన్నా. మనవాళ్ళు చెమటోడ్చి సంపాదించడం, అంటారు చూసేవు, అల్లాగ కష్టపడి సంపాదించుకొని బ్రతీకడం అంటే సిగ్గుకూడాను. కానినువ్వు! నీ లెళ్ళేమిటి! ఎద్దుముడ్డి పొడుచుకు బ్రతీకేవాడవు! కేడి పురుగు నయం నీకంటే! అంత దృఢంలో యిలాంటివాళ్ళని కుక్కల్ని కాల్చినట్లు కాల్చి పారేశారు. కాని నీబోటి మాయ ముండాకొడుకులు కొంతమంది తప్పించుకున్నారు."

"పరిస్థితులు యీలాగేవుంటే యింక బతకలేము." అని యాకోబు లూకువ్ అతని భోరణికి అడ్డువచ్చేడు. "ఈపన్నులు భరించలేకుండావున్నాం. పండిన పంట కాస్తా పన్నులకి సరిపోతుంది. స్వేచ్ఛగా వ్యవసాయం చేసుకు బ్రతకడానికికూడా నీలు లేకుండా చేస్తున్నారు. లేకపోయినట్లయితే మీ వంటివాళ్ళ అవసరం మాకు లేకపోవును. ఏమైనా సరే ప్రభుత్వాన్ని ప్రతిఘటించకపోయి యుండుము."

"పన్నులూ! విదేశాలలో యెక్కడా లేనట్లు చెబుతానీమిటి! వాళ్ళు యెక్కడికంటే యెక్కువ పన్నులు చెల్లిస్తున్నారు."

"అల్లా యెప్పుడూ వుండదు."

"కాదు. ఆ విషయం నేను స్వయంగా యెరుగుదును."

"వాళ్ళు యెంత పన్ను చెల్లిస్తారో మీకెట్లు తెలుసును?"

"ఎనిమిది సంవత్సరములు విదేశాలలో తిరుగులే ఆమాత్రము తెలుసుకోలేము!"

"అయితే మీరు విదేశాలనుంచి వచ్చేరా యిప్పుడు!"

"అదంతా నీకెందుకు?"

"ఉరికేనే అడిగేను."

“రహస్యాలు అన్నీ చెప్పేస్తే మమ్మల్ని కూడా తలతన్నులావు. పెళ్ళి యింకో కొంచెం నోడ్కా తీసుకురా”

యాకోవు లూకుచ్ నోడ్కా తీసుకు రమ్మని సైమియన్ ని పంపి అక్కడ కూర్చోవడానికి విసుగు తోచి దొడ్లోకి వెళ్ళి గడ్డిమేటివార కూర్చున్నాడు. “ఆరి వీడ్లి తగలెయ్యా! ఆ వెధవకు భుక్తు వివేటప్పటికి తలనొప్పి కూడా వచ్చింది. బహుశా నేను యేమంటానోనని అట్లా నటిస్తూన్నాడనుకుంటాను. వాళ్ళకి వ్యతిరేకంగా చూట్టాడినట్లయితే అవన్నీ అరెస్టాండ్ లో అని సిమోవిచ్ వచ్చిన తరువాత సతనితో చెప్పి, ఖాళావుని ఖానీ చేసినట్లు చెయ్యాలని ప్రాహిస్తున్నాడు. ఒక వేళ వాడు చెప్పినవన్నీ నిజమేమో! సాధారణంగా బాగా త్రోగిన వాళ్ళు అదివరకు వాళ్ళ మనస్సులలో నున్నవన్నీ పైకి వాగున్నాయి. ఏమైతే మనకెందుకు— పొలావిట్సివు విషయంలో యేం కిలా చేసుకోకుండా మూరంగా వుండవలసింది. ఒకటి, రెండు సంఖ్య సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరి గడ్డిపేస్తే యేబాధా లేకపోను. ఈ గుంట చిక్కులన్నీ విప్పలేక ప్రభుత్వమే మళ్ళీ సంఖ్య తిరగకుండా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలన్నీ యెత్తేస్తే నాబ్రగుకు నేను బ్రతుకుదును. ఆయ్యా! యెంత తెలివి తక్కువ పని చేసేను. ఇంక యేం చెయ్యను! ఆలోచించ లేక తల..... అనుభవించ వలసిందే తోకట్లోతలపెట్టి తోకలిపోటుకి వేరవడంయెందుకు!”

* * * * *

అర్ధరాత్రి అయింది. వైస్కావాయలోవున్న పొలావిట్సివు దగ్గర నుంచి వార్తావహుడొకడు వచ్చేడు. లెటిస్కీ అతని దగ్గర వుత్తరం చదివి కంటయింట్లో పడుకోని నిద్రపోతూయున్న లూకుచ్ ని లేపేడు.

“ఇదిగో! యీ వుత్తరం చదువు.” అని వుత్తరం చేరికిచ్చేడు. కిక్కు నులుముకుంటూ యాకోవు లూకుచ్ వుత్తరం అందుకున్నాడు. చక్కని అక్షరాలతో నోటుబుక్కునుంచి చింపిన కాగితంమీద పెనిసిలుతో రాసివుండ అవుత్తరం.

“లెప్టో సెంటు

“సమిప్తి వ్యవసాయ షేత్రాల చల్లికలకోసం బోర్నివిక్ సెంటులు కవిటీ రైతులందరి దగ్గరనుంచి ధాన్యం వసూలు ప్రారంభించిందనే విషయం నమ్మకమైనవారి ద్వారా తెలిసింది. కాని నిజానికి ఆ వసూలు చేసే ధాన్యం యంత్రాలలో కొనడానికి విదేశాలకి పంపుతారు. ప్రజలంతా తిండిలేక మాడి పోవలసి వస్తుంది. తన సర్వ వివాశనాన్ని గుర్తించిన సోవియటు ప్రభుత్వం దేశంలోని ధాన్యం అన్నీ అమ్మేసి రష్యానంతనీకూడ నాశనం చెయ్యడానికి చూస్తూంది. అందుచేత సోవియటు ప్రభుత్వ ధాన్య సేకరణ విధానానికి వ్యతిరేకంగా గిరిమాచీలాగ్ లో ప్రజలలో మీరు ప్రచారంచేసి కూడగట్టండి. ఈ సత్తంలో విషయాలన్నీ కూడ యాకోవు లూకుచ్ కి తెలియ చెయ్యి. సోవియటు ప్రభుత్వం ధాన్యం వసూలు చెయ్యడాన్ని యేవిధంగా అయినా సరే భగ్నం చెయ్యాలి.”

మరునాడుదయం యాకోవు లూకుచ్ సమిప్తి వ్యవసాయ షేత్ర కార్యాలయానికి వెళ్ళుకుండా హస్తా సంఘంలో తను చేర్చిన ‘బెనిక్’ మొదలయిన రైతుల్ని కలుసుకున్నాడు.

ఇరువది నాలుగవ ప్రకరణము.

ధాన్యపు వనూలు.

గిరిమాచీల్ గోలో దిగబడిన ప్రచారకదళ సభ్యులు ముగ్గురూ ధాన్యపు
 ఫండు వనూలు చెయ్యడం ప్రారంభించారు. భాగ్యవంతులచేత విడుదల
 యిళ్ళలో ఒకదాల్లో వారి మకాం యేర్పరచుకున్నారు. వాటిలో ఒకడైన
 'వెంటుట్టిపు' అను వ్యవసాయ నిపుణుడు వేసవి సల్లికలప్లాను వివరాలు
 తయారు చెయ్యడంలోను, కోసక్కులకు కావలసిన వ్యవసాయ సంబంధమైన
 విషయాలు చెప్పడంలోను ముగియించాడు. మిగిలిన కాలంలో రైతులు
 తీసుకొనవచ్చునట్లే ప్రధాన ధాన్యం పరిశీలించడం, జబ్బుపడ్డ యే ఆవుకో,
 గొర్రెకో మండు యివ్వడం చేస్తూన్నాడు. మంచి పశువుల రోగాలు కుడి
 స్పృండుకు ప్రత్యామ్నాయంగా వాళ్ళ యిట్టో భోజనం చెయ్యడం మో
 ఒక్కొక్కప్పుడు 2 కే కూబాలో సాలు, వ్రడుకెట్టిన ఒంగారా దుంపలు,
 తెచ్చుకోవడమో జరుగుతూంది. మిగిలిన యిద్దరిలో ఒకడు 'బుబ్బో'. ఇతడు
 జిల్లాపట్టణములోని ప్రభుత్వపు పిండిమరలలో కూలీ. రెండవవాడైన 'ఇవాక్'
 నైడియనోవు, వెంటుబుల్ అయిలు చిల్లులో పనిచేసే వొక కమ్యూనిస్టు
 యువకుడు. వీరిద్దరూ వారి మకాములోనే యింటూ రైతుల్ని అందర్నీ పిలి
 పించి, వారు యెవరవరకు యెంత యివ్వాలో లెక్కలుచూసి, త్వరగా
 తెచ్చుని ప్రచారం చేస్తూన్నారు.

మొదటినుంచీకూడ రైతుల దగ్గరనుంచి ధాన్యపు ఫండు వనూలు
 చెయ్యడం చాలా కష్టంగానే వుంది. పని యింత మందంగా జరిగేట్లయితే
 నియమిత కాలంలో పని పూర్తి చెయ్యడం అసంభవమని తోచింది వాళ్ళకి.
 ప్రచారకదళ సభ్యులు స్థానిక కమ్యూనిస్టులకూడ ధాన్యపు ఫండు వనూలు
 చెయ్యడానికి ఆనేక కారణాలు, భయానకమైనవి, ప్రయత్నం చేస్తూ

న్నారు. కాని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుడు, కానివాడు అను భేదం లేకుండా యించుమించుగా అందరూకూడ యెవరెన్ని చెప్పినా విసికి తీవ్రంగా ప్రతిఘటిస్తున్నారు. గ్రామం అంతటాకూడ వనూలుచేసిన ధాన్యం విదేశాలకి యెగుమతి జేసేస్తారనీ ఆ సంవత్సరం వ్యవసాయమే వుండదనీ, పరిస్థితులన్నీ యిప్పుడో యిక్కనో యుద్ధం వస్తుందన్నట్లుగా ఉన్నాయనీ పుకార్లు బయలుదేరాయి. ప్రచారక దళ సభ్యుల సహాయంతో నగుల్నావు ప్రతిఘోషా మీటింగులు యేర్పాటుచేసి పరిస్థితులన్నీ వివరంగా తెలియ చేస్తూ, గ్రామంలో ప్రచారం అవుతున్న పుకార్లు ఖండించి యెవరైనా “ప్రతిఘత్వ వ్యతిరేక ప్రచారం” చేస్తున్నట్లు తెలిపినట్లయితే కూర్చోరాగా తీసివేస్తారనీ తెలియచేసేడు. ఎన్నిప్రయత్నాలు చేసినా ధాన్యం మాత్రం త్వరగా వనూలు అవడం లేదు. కోసక్కులంతా బీకటితోలే రిది యెక్కి. డికోపోయి కంటపడకుండా తిప్పించుకు తిరుగుతున్నారు. అడవాళ్ళు కూడా పూర్తిగా మీటింగులకి రావడం మానుకున్నారు. ప్రచారక దళ సభ్యులు గాని, గ్రామ సోవియటు అధికారులుగాని యేదయినా అడిగినట్లయితే “మొగవాళ్ళు యెవరూ యింటిదగ్గరలేరు. ధాన్యం యివ్వడం విషయం నాకేమీ తెలియదు.” అనిచెప్పి తప్పించుకుంటున్నారు.

ఏదో వొక నిగూఢకళి ధాన్యపు ఫండు వనూలు అవకుండా అడ్డగిస్తున్నట్లుగా వుంది.

ప్రచారక దళ సభ్యుల కార్యాలయములో ప్రతిఘోషా యీ క్రింది మాదిరి సుభాషణలు వినిపిస్తూనే వున్నాయి.

“మీరు యివ్వవలసిన ధాన్యం తీసుకు వచ్చేరా?”

“లేదు.”

“ఎందుచేత?”

“నా దగ్గర ధాన్యం యేమీ లేవు.”

“‘ధాన్యం యేమీ లేవు’ అడంలో వుద్దేశ్యం యేమిటి?”

“ఉద్దేశ్యం యేమిటి? యేమిటి? నేను చెప్పినదే..... నితనాల

కని కొన్ని అట్టెపెట్టెను. కాని యిదివరకు ధాన్యపు వనూళ్ళకి నాతిండికి సరిపోగా మిగిలిన ధాన్యం అన్నీ యిచ్చెయ్యడంచేత విత్తనాలకి అట్టెపెట్టిన ధాన్యంకూడా తినెయ్యవలసి వచ్చింది.

“అల్లా అయితే యీ సంగతి వ్యవసాయం చెయ్యదల్చుకోలేదా?”

“చెయ్యదల్చుకునే వున్నాను. కాని విత్తనాలేనా లేనిదే యేం చెయ్యను?”

చాలామంది విత్తనపు ధాన్యం అన్నీ అంతక్రితం ధాన్యపు వనూళ్ళ కే యిచ్చేసేవని చెప్పడం మొదలెట్టెరు. దేవిదోవు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర కార్యాలయం లోను, నైడియసోవు ప్రచారకదళ కార్యాలయం లోను, ధాన్యపు వనూలు లిట్టులు, రసీదులు, అన్నీ తిరిగేసి, తాబేదులుపేసి చూసి, వాళ్ళ మూర్ఖవాదాలన్నీ అబద్ధాలని రుజువు చేసేరు. ఒక్కొక్కప్పుడు యిరుజువుకోసం క్రిందటి సంగతి పండిన పంటయెంతో, దాల్చి వాళ్ళు ధాన్యపువనూలుకి యెంత యిచ్చేరో, యింక యెంతధాన్యం వాళ్ళ దగ్గరవుంకో లెక్కలు తేల్చి చూపించవలసి వచ్చింది. ఆ విధంగా వాళ్ళదగ్గర మిగిలి వుందని తేల్చిపెట్టి యివ్వడానికినిరాకరించేరు.

“మాదగ్గర యేమార్తెమా ధాన్యం వున్నాయనుకోండి. మీరు ఆయినట్లయితే సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో కొక నియమ ప్రకారం కూచి వాడుకుంటారు. కాని మేము అలాకాదు— యెన్ని కావలిస్తే అన్నీ వాడుకుంటాము. అందుచేత మీధాన్యపు వనూళ్ళకి సోగా మాదగ్గర రోజుకి యిన్ని అని లెక్కచూచి దిగిపెట్టినవన్నీ, యెంతసేపూ అలాటి తప్పు యింక యేమీ తినడానికి లేకపోవడంచేత, సంగతి లెక్కపేసి అట్టెపెట్టినవన్నీ మాకు 5, 6 నెలలకంటే యెక్కువగా రాలేదు. మాదగ్గర యింక యేమిలేదు.మీకు నమ్మకం లెకబాతే వచ్చి నోదా మునుకొండ.”

ధాన్యం యివ్వనివాళ్ళ ఇళ్ళన్నీ సోదా చెయ్యాలని సగుల్నావు నూక్లెస్ మీటింగులో నూచిం చేడు. కాని మిగిలిన వాళ్ళవరూ దానిని అంగీకరించలేదు. విత్తనపు ధాన్యం వనూలు చేసే సందర్భంలో యెవళ్ళ

యిళ్ళుకూడ సోదా చెయ్యకూడదని డిస్ట్రిక్టు కమిటీ నూచించిందికూడాను.

మొత్తం మూడు రోజులలోను సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యుల దగ్గరనుంచి 100 బస్తాలు, ఇతర రైతుల దగ్గరనుంచి 8 బస్తాలు ధాన్యం మాత్రం వసూలు అయ్యాయి. వ్యవసాయక్షేత్రపు యాక్టివ్ మెంబర్లు వాళ్ళు యియ్యవలసినది అంతా మొదటి రోజుననే యిచ్చేసేరు. ఆ మరునాడుదయం యాకోవు లూకుచ్, అతని కొడుకు సైమియన్, రెండు ప్లాడ్జిలమీద ధాన్యం కమ్యూన్లో శ్రావణ దగ్గరకు తోలుకువచ్చేరు. యాకోవు లూకుచ్ తిన్నగా కార్యాలయంలోకి వెళ్ళేడు. సైమియన్ ధాన్యపు బస్తాలన్నీ కమ్యూన్లో శ్రావణిలోకి మోసుకు వెళ్ళేడు. డెమ్కా ఆకన్నీ లెక్కపెట్టుకుని తూచేడు. సైమియన్ నాలుగు బస్తాలక్రింద దిగిపోసేడు. అయిదవ బస్తా మూతి విప్పుతూన్నాడు. ఇంతలో డెమ్కా ఆకన్నీమీద తుపానులావిరుచుకు పడ్డాడు.

“మీనాన్న విత్తనాలకోసం బాగ్రిత్తపెట్టిన ధాన్యం యివేనా?” గుప్పెడు ధాన్యం తీసి అతని ముఖం దగ్గరపెట్టి ఉరిపేడు.

“ఏం వాటికేమి?” సైమియన్ ఎగురుకున్నాడు. “గోధుమల్ని చూసి జొన్నలనుకుంటున్నావా యేమిటి! పాపం మెల్లకన్నుతో చూస్తే కనిపించ లేనట్టుంది.”

“నాకు మెల్లవున్నా అంత గోధుమలు, జొన్నలు తెలుసుకో లేకుండా లేకురా, చవటూ! మీనాన్న యెలాంటి వ్యవసాయదారో మాకు తెలుసును! ఏమిటిది? ఇవేనా విత్తనాల ధాన్యం? వైగా నన్ను బుకాయిస్తున్నావా? నాధాన్యంలో యిది తీసుకువచ్చి యెందుకుపోసేవు?”

డెమ్కా కాయలలోను, బెడ్డలలోనున్న ధాన్యం విసిరిపారేసి, “అందర్నీ పిలిచి చూపిస్తాననుకు యీధాన్యం” అని బెదిరించేడు.

“తొందర బడకు!” అన్నాడు సైమియన్ కంకాగతో. “ఈ బస్తా పొరపాటున వచ్చియుండవచ్చు. దీనిబదులు వంచబస్తావొంటి తీసుకొస్తాను. చాలా వింతగా వుండే! యీహుశ్రీందానికి యింత చూడావిడిచేస్తా వెందుక?”

మార్చేస్తానని చెబుతూన్నాను కామా? యెక్కడో పొరపాటున వచ్చింది.”
 సైమియన్ తీసుకువచ్చిన పదునాల్గు బస్తాలలో డెమ్మూ ఆరు తిరిగి
 గొట్టేడు. ఆ బస్తాలని బుజానికి యెత్తమని సైమియన్ అడుగుతే అమాట విని
 పింఛనల్ని కాటావైపు తిరిగి డెమ్మూ మాట్లాడకుండా పూయకున్నాడు.

“అయితే బస్తా బుజానికి యెత్తవన్నమాట!” అన్నాడు సైమియన్
 కంపిత స్వరంతో.

“ఏమిటోయ్— నీ వుద్దేశ్యం! ఇంటిదగ్గర నువ్వు ఎక్కడపూ
 యెత్తుకోలిగోవు, అక్కడ తేలికగా వుండి, యిక్కడికి వచ్చేటప్పటికి హతా
 త్తుగా బరువెక్కియిలావుంది. నేనుమాత్రం సహాయం చెయ్యను. కావలిస్తే
 యెత్తుకో, లేకపోతే మానేయ్యి.”

సైమియన్ ఆతి కష్టమీద ఆ బస్తాస్వయంగానే యెత్తుకొని ప్లాడ్డిలో
 పడేసేడు.

ఆ తరువాత రెండు రోజులలోను కూడ విత్తనాలు యేమీ వసూలు
 అనలేదనే చెప్పచ్చు. నూక్లెన్ మీటింగులో రైతుల అందరి యిళ్ళకి వెళ్ళా
 లని నిశ్చయం అయింది. ఆ క్రితంరోజు సాయంకాలం, డేవిడ్‌తో వానలు
 యెద్దడి అయినప్పటికి పంట జబ్బు ఇయ్యని కొత్తరకపు గోధుమ విత్తనాలు,
 తీసుకొని రావడానికి పక్క జిల్లాలోని వొక సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడర్‌లకి
 వెళ్ళేడు. క్రితం సం॥రం ఆ రకం గోధుమలు సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడర్‌లో
 మచ్చు మాడడానికి చల్లుతే అద్భుతంగా పండింది. యాకోవు లూకుచ్,
 అగాఫన్ డబ్లీవ్, కాలిఫోర్నియా నుంచి దిగుమతి అయిన గోధుమలు, దేశ
 వాళీ తెల్ల గోధుమలు సమ్మేళనవల్ల తయారయిన యీ కొత్తరకపు గోధుమ
 లను గురించి చాలసేపు మాట్లాడుకున్నారు. ఈ మధ్య కొన్ని రాత్రులనుంచి
 అగ్రికల్చర్‌లో జర్నలులు చదవడంలో కాలక్షేపం చేస్తూన్న డేవిడ్‌వు ఆ
 కొత్తరకపు విత్తులు తీసుకురావడానికి వెళ్ళేడు.

ఆరుడు మార్చి 4వ తారీఖు తిరిగివచ్చేడు. కాని ఆరుడు చేపు వస్తాడన
 గానే గిరివీచీలో నగుల్చేవు వొక తొందరపాటు పని చేసేడు. ఆ రోజు

పుడయం నగుల్నొవు రెండవ దళంలో చేరి బుల్షిన్-కాతో ముప్పదిమంది కోసక్కుల యిళ్ళు చూసినచ్చేడు. మధ్యాహ్నము దేవిడోవు, రజ్జుట్నోవులు యిద్దరూకూడ లేకపోవడంచేత, అతను సోవియటు అఫీసులోనే వుండి ఉదయము తఱకి కనిపించని కోసక్కుల్ని పిలిపించేడు. నలుగురితో మాట్లాడేడు. దానివల్ల ఫలితం యేమీ కనిపించలేదు. “మాదగ్గర విత్తనాలు యేమీ లేవు.” “ప్రభుత్వాన్నే సప్లయి చెయ్యమనండి.” అనే చెబుతూన్నారు యెవరు చెప్పినా. నగుల్నొవు మొదట నెమ్మదిగా అనేకవిధాల చెప్పి చూసేడు. కాని తరువాత బల్ల గుద్దుకూ కోపముతో కేకలెయ్యడం ప్రారంభించేడు.

“మాదగ్గర విత్తనాలుకూడా లేనంటే నమ్మడం యేలాగి? కాన్ స్టాంటిన్ గెబ్రెలోవిచ్, నీమాటే చూడు. క్రిందటివేసవిలో నీకు 70 బస్తాలు అయ్యాయి ” అన్నాడు. “నువ్వు ప్రభుత్వానికి యెంత చెల్లించేవు?”

“ఏం— మాట్లాడవేం! ఎంత యిచ్చేవు?”

“28బస్తాలు.”

“మిగిలినదంతా యేం చేసేవు?”

“ఏం చేసేనో తెలియదా! తినేసేను!”

“తినేసేవా! అన్ని గోధుమలు తినేస్తే పొట్టబద్దలవకుండా యింకా యిల్లా ఉంటుందా! నీ కుటుంబంలో మొత్తం ఆరుగురున్నారు. ఆ ఆరుగురు 47బస్తాలు తినడం అసంభవం. ఇట్లాంటి కభుర్లుచెప్పక నువ్వు యివ్వవలసిన దేముందో యిచ్చెయ్యి. లేకపోలే నిన్ను పెంటనే సమిష్టి కృతసాయ శ్రేత్రం లోనుంచి తొలగించేస్తాము.”

“పోనీ తొలగించెయ్యండి. ఏం చేస్తాం. నా దగ్గరమాత్రం యివ్వడానికి యేమీ లేదు! ప్రభుత్వాన్నే సప్లయి చెయ్యమనండి. వడ్డీ యిచ్చే పద్ధతి.....”

“ఎంతసేపూ ప్రభుత్వం దగ్గరనుంచి లాగుడంతనేకాని రెండోవృత్తి లేదు మీకు. ‘సోయరు, రీపరు’ కొనేటండుకు క్యాడిట్ అసోసియేషను దగ్గర నువ్వు తీసుకున్న అప్పు చెల్లించేవా! అదిమాత్రం వుండదు! ఆ డబ్బు

వాడేగుతున్నావు. పండిన పంటం తా తిండికి కా నా లంటావు, అంటేకాదా!”

“సోయరు, రీపరు, కూడా సమిష్టి వ్యవసాయ డ్రేల్యానికే వెళ్ళిపోయేయి. ఒక్కసారికూడా వాటిని వాడుకోనిదే ఆ అప్పు నే నెందుకు చెల్లిస్తాను?”

“ఈ కభుర్లు కట్టిపెట్టి ముందు విత్తనాలు తెచ్చి యిచ్చేయ్యి. శుద్ధ మొండిరకం. సిగ్గేనా లేదు.”

“మహారాజులూ యిద్దరూ, కాని నా దగ్గర యేమేనా వుంటేకాదా!”

నగుల్నావు వాళ్ళతో యెంత వాదించినా, భయపెట్టినా లాభం లేకపోయింది. వాళ్ళ నోటివెంట ‘ఇస్తాము’ అని అనిపించేటోయేడు. వాళ్ళు బయటికి వెళ్ళిపోయి, కొంతసేపు యెడో గుసగుసలాడుకొని లేచిపోయేరు. తరువాత కొంతసేపటికి గ్రిగర్ బేనిక్ వచ్చేడు. సమిష్టి వ్యవసాయ డ్రేల్యంలో చేరని రైతులలో యితనొకడు. అంతక్రితమే వెళ్ళిపోయిన సమిష్టి వ్యవసాయ డ్రేలర్ల సభ్యులు ఆ విషయం అంతాయితనికి చెప్పినట్లే తోస్తుంది. అతనివెదవుమీది తిరస్కార పూర్వకమైన ఆ చిరునవ్వు మామూలు నగుల్నావు యెదుట బల్లమీదనున్న కాగితాలు తీసి చుట్టపెడుతూ,

“గ్రిగర్ మెట్టిచ్చ! యీలా కూర్చోనోయ్!” అన్నాడు.

“అల్లాగేలండి.” అంటూ బేనిక్ కాళ్ళు యెడంగా పెట్టుకొని కూర్చున్నాడు.

“గ్రిగర్, నువ్వు యివ్వవలసిన విత్తనాలు యివ్వలేదేమి?”

“ఎందుకు యివ్వడం— నేను?”

“జనరల్ మీటింగులో అలా తీర్మానమయింది. సమిష్టి వ్యవసాయ డ్రేల్యంలో సభ్యులయినవారు, కనిపించని అందరూకూడ యివ్వవలసిందే. నీ దగ్గర యేమైనా వున్నాయా?”

“ఆ— ఉన్నాయి.”

నగుల్నావు లిస్తు తిరగేసేడు. బేనిక్ పేరు యెదుట ‘1930 సంవత్సరపు

వేసవిలో చల్లవలసిన భూమి అను 'కాలమ్'లో 15 అంకె వుంది.

“అయితే యీ వేసవిలో 15 ఎకరాల భూమిలో గోధుమలు చల్లుతావా?” అని అడిగేడు.

“అవును.”

“మరి నీదగ్గర 9 బస్తాల విత్తనాలు వున్నాయా?”

“అ—వున్నాయి. అన్నీ శుభ్రం చేసి అట్టేపెట్టేను. బంగారంలా వున్నాయి.”

“బాపంది. చాలా గట్టివాడవోయ్, ఉదయాన్నుంచి చూస్తూన్నాను; ఆమాత్రం మాట అన్నవాడేవదూ లేడు. ఆవన్నీ రేపు తీసుకురా— సమిప్తి భాగ్యపుకొట్టికి. కావలసివట్లయితే నీ సందులోనే వుంచుకోవచ్చు. ఇతరుల విత్తనాలతో కలపడానికి యిట్టలేని చైతులు, వాళ్ళ సంచలలో వేరే వుంచుకోవచ్చు. అవి తీసుకువచ్చి డెమ్మాచేత తూకం వేయించు. అతడు నీ బస్తానికి నీళ్ళు వేసి, రసీను యిస్తాడు. మళ్ళీ నీ విత్తనాలన్నీ వేసవిలో యిచ్చేస్తావు. ఎవళ్ళని అడిగినా విత్తనాలు కూడా తినేసేమనే చెబుతూన్నారు. మా దగ్గర అయినట్లయితే కాస్త గా వుంటాయి.”

“కామేగ్డ నగుల్నొవు, మీరు అల్లాంటి ఆక పెట్టుకోకండి!” బేనిక్ విషపు నవ్వు నవ్వి, గడ్డం నవరించుకున్నాడు. “మీ మాటలకి మోసపోయే రోజులు వెళ్ళిపోయేయి. నా విత్తనాలు మీకు యివ్వను.”

“ఏం— యెందుకు యివ్వవు?”

“మీ దగ్గరకంటే నాదగ్గరవుంటేనే ధద్రంగా వుంటాయి. అవి యిప్పుడు మీకు యిచ్చినట్లయితే వేసవిలో ఆ విత్తనాలు రాకపోవడం కాకుండా ఆఖరికి సంచలుకూడా తిరిగిరావు. మేము— అంత మూర్ఖులం కాదు, మాకుకూడా అన్ని విషయాలూ తెలుస్తూన్నాయి.”

“పోవీయటు ప్రభుత్వంమీదకూడా అపనమ్మకమేనా నీకు! అయితే నేను చెప్పినదేమీ నవ్వు నమ్మవు అన్నమాట!”

“అ— నమ్మను. ఈ నాటకం అంతా నాకు యిదివరకే తెలిసింది.”

“నాటకం యేమిటి? ఎవరు చెప్పేరు నీకు?” నగుల్నావు ముఖంలా కోపం స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. నెమ్మదిగా లేచి నిలబడ్డాడు.

కాని బేసిక్ యిది యేమీ చూడనట్లు, పశ్చిమ యిలించి నవ్వుతూ నే వున్నాడు. అతని మాటలలో తీవ్రకోపము, తొట్టరిపాటు ప్రతిస్పందన వున్నాయి.

“తిండికోసం అనీ, నిత్తనాలకి కనీ, వీలయినన్ని ధాన్యం పోగుచేసి అవన్నీ రైళ్ళకి యెక్కించి విదేశాలకి యెగుమతి చేసేయడమూను, అక్కడ మోటార్లుకొని పొట్టి సభ్యులందరూ, అందమైన ఆడవాళ్ళతో వాటిలో తిరుగుతుండడమూను. మీరు నిత్తనాల పేరుచెప్పి యివన్నీ యెందుకు పోగు చేస్తున్నారో మాకు తెలుసును. అంతా సమానంగా అనుభవించాలనడం కి భుగ్గ మటుకే కాని క్రియలో కనిపించదు!”

“నోటికి వచ్చినట్లు అట్లా వాగతూన్నావు— మతిపోలేదుకదా! ఏమిటా పేలాపన?”

“తొందర పడలే యెల్లాగ! — మతిపోవడం యెవరికో తెలుస్తుంది. ఇదివరకు ధాన్యపు ఫండుకి 35 బస్తాలు యిచ్చేను. చుట్టూ పుష్పం యింకా తే తెమ్మంటే యెక్కడనుంచి తెస్తాను? నేను నా పిల్లలూ తిండి తినకుండా చస్తామా?.....”

“ఛీ— నోరు ముయ్య! ఒక్కమాట నిబద్ధిలేదు— గోహీ” నగుల్నావు ఒల్లమీద గద్దతూ వుంటే.

ఆ అడుగుకి ‘అబాకస్’ కింద పడిపోయింది. సిరాబుడ్డి తలకిందలయి పోయింది. చిక్కటి నీలిపిరా బల్లమీదనుంచి ప్రవాహం కట్టి, బేసిక్ గొర్రె బొచ్చు చొక్కా చివర పడింది. అతడు చొక్కామీదిపిరా చేతతో తుడుచుకుంటూ లేచి నిలబడ్డాడు. కనుబొమలు ముడచేసి పొంగివస్తున్న కోపం ఆపుకొని, “యీ నోరు ముయ్యనుంటే భయపడేవాడెవడూ లేడు యీ రోజులలో! పిడికిళ్ళు టిగిస్తే భయపడడానికి నీపెళ్ళం లుకిరియా అని అనుకుంటున్నావు లావుంది. ఇది 1920వ సంవత్సరం కాదు అలా భయపడడానికి!

తెలిసిందా? ఒక్క గింజమాడా నీకు యివ్వను. నీ యిష్టము వచ్చినట్లు చేసుకో!"

"అ-యేమిటి అంటున్నావు!.....నువ్వే యీలా అంటాంట! ఆరి ద్రోహీ! నాదగ్గరే అల్లా యెదిగిస్తూన్నావా! ఏమిగా వెధవా, సోమరిజం అంటే అంత నవ్వులాటగా వుండిరా? కాని యిప్పుడు"

మకారీకి యేమీ మాటలు తోచేయకాదు. ఉచ్చాస నిశ్వాసలు గట్టిగా విడుస్తూన్నాడు. కాని, యేలాగో ఆకోపం అణచుకొని నుడిటిమీది చిరు చేయటం తుడుచుకున్నాడు.

"నువ్వు యియ్యవలసిన విత్తనాలన్నీ రేపుతీసుకొస్తానని కాగితం వ్రాసి ఇయ్యి ముందు. తరువాత పొగురుమోతు సమాధానం విషయం చూస్తాను."

"కావలసినట్లయితే అరెస్టు చెయ్యండి. అంతేకాని నేనుమాత్రం కాగితం వ్రాసి యివ్వడంకాని విత్తనాలు ఇయ్యడంకాని యెన్నడూ చెయ్యను!"

"ఏయ్! రాయుతుని చెబుతూన్నాను. మళ్ళీ నోరెత్తకు!"

"ఒక్క నిమిషం ఆగింది....."

"నీ మంచికోసం చెబుతూన్నాను వ్రాయ్!"

చేనిక్ గుమ్మంకేసి వెళ్ళేడు. కాని అతనికి వాళ్ళు నుండిపోతుంది. ద్వారబంధం కమ్మలు పట్టుకొని నిలబడి "యిప్పుడు వెళ్ళి ఆ విత్తనాలన్నీ పండులకి పోసేస్తాను. మీవంటి సోమరిపోతులకి దొబ్బపెట్టేకంటే వాటికి పోసినా నయమే!" అని కేకేసేడు.

"పండులకా? విత్తనాలు?" రెండు పురకలలో ద్వారంబద్ధరకు వచ్చి జేబులో డిస్టలు లాగి, దాని మడమతో చేనిక్ రేపునెత్తి బద్దలయీలా ఒక్క చెబ్బు కొట్టేడు. చేనిక్ కీళ్ళు చీకట్లు కమ్మాయి. రెండు చేతులతోనూ రెండు పట్టుకొని క్రింద కూలపడ్డాడు. గాయంలొనుంచి నల్లటి రక్తం యేకధారగా కారి జుట్టు అంతా తడిపేసి బట్టలమీద పడుతుంది. అతని పక్క ఉన్న దియిపోయి నిలుచున్న నగుల్నావు కోపం తీరేటట్లుకాలితో తన్ని కొంత

సేపటికి వెనక్ తిగ్గేడు. మెరకమీద పడ్డ చేపలా బేసిక్ వొకటి, రెండుపాళ్లు యిటు అటు కొట్టుకొని నెమ్మదిగా గోడ ఆసరా చేసుకొని లేచేడు. అతను లేవగానే రక్తం యింకా యెక్కువగా కాగడం మొదలెట్టింది. మారుమూలగా ఉండడా చొక్కా చేతులతో తుడిచేసుకున్నాడు. నవ్వులోను అక్కడే వొక మూలనున్న కూబాలోని నీళ్ళు అంచు కరిచినెట్టుగు తాగేడు. లేచి నిలబడడానికి ప్రయత్నం చేస్తూనే బెంక్ కేసి ఘుఘం ఐమూలగా నెట్టి, కనుబొమలు ముచేసేదూరీ, మళ్ళీ అదేని ద్వారా వెళ్ళి నత్తిపట్టుకొని, పేటలు దూకులాక్కొని వెళ్ళి నెనికీలు దొకటి అతని చేతికి చేప్పాడు.

“నేను చెప్పినట్లు వాగ్గియి.” అని అజ్ఞాపించేడు.

“నాస్తాను, కాని యిదంతా పట్టికు పొగిసిక్యాటడకి చూతాను. పిన్కా తో రోగిస్తే కిప్పినట్లులా రాయక యేం చేస్తాను. సోనికూట పరిభ్రష్టం మీ యిష్ట. కిప్పినట్లు కొట్టుకులేదు. అది..... ఆ పార్టీకూట... ..యింత ఘనకార్యం చేసేవని మెచ్చుకొను.” అని స్పష్టంగా బొంబు గొంతుతో అంటూ చేసేది లేక బెంచీమీద కూర్చున్నాడు.

నవ్వులో పిన్కా చీతపుచ్చుకొని పేటలు అవతలివైపు బేసిక్ యెదుగుకుండా కూర్చున్నాడు.

“అరి— విప్లవకోసా! సిగ్గు లేకుండా యింకా సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని, పార్టీని గురించికూడా మాట్లాడుతూన్నావే! కోర్టులు కాదు నిన్ను విచారణ చెయ్యడం — నేను. నేను చెప్పినట్లు. రాయకపోతే కుక్కని కాల్చినట్లు కాల్చి పారేసి, తిరువాతి అవసరిం అయితే పది సం||లసాటు జైలులో ఖండి పస్తాను. నా యెదుట సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని అవమానిస్తే మాత్రిం చూస్తూ వూరుకోను. రాయ. స్లేటుమెంటు రాయడం అయిందా? మళ్ళీ రాయ; ‘వెనక విప్లవ వ్యతిరేకులతో చేరి రెడ్ ఆర్మీతో యుద్ధంచేసిన నేను,, రాయడం అయిందా? ‘.....అఖిల రిస్కా కిమ్యా నిష్ట పార్టీని,’ ఆ మాటలు నెద్ద అక్షరాలలో వాగ్గియి. ‘.....సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని నిందిస్తూ అన్నిమాటలు ఉపసంహరిం

చుకుంటున్నాను. వారిని యీ ప్రభువు తప్పిదం వన్నించవలసిందని కోరుతున్నాను. ఇకపై యెన్నడూ అటువంటి తప్పిదం చెయ్యకు. నేను సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని పడత్రోయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాన్న రహస్య విప్లవ వ్యతిరేక సంఘ సభ్యుణ్ణి.....”

“నేను అల్లా రాయను! యేమని రాయమని — బలవంతుడెదుతూన్నాడు?”

“రాయకేచేస్తావు, మహాగాజులా రాస్తావు! మరి యేమనుకున్నావు? సోవియటు ప్రభుత్వంకోసం సరస్తం త్యజించి, బైటు చేత చాత్ర దెబ్బలు తిని ఆర్మీని కోల్పోయిన నేను నిన్ను వదిలిపెడతానా! నా యెదరే సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని పరిహసిస్తూంటే చేతులు ముడుచుకొని కూర్చుంటానా! రాయ, లేకపోతే గుండెలు చీరేస్తాను.”

బేనిక్ టేబులు మీదకి కంగడ. అతని చేతిలోని పెనసలు ఆయిష్టంతో కాగితంమీద శడవడం మొదలెట్టింది. సగుళ్ళావు గుర్రంమీద వేలు పెట్టి, స్పష్టంగా, నెమ్మదిగా చెప్పి వ్రాయుతున్నాడు.

“ఆయినప్పటికీ, యీ సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని కూలొయ్యడం నాకు యిష్టంలేదు. అనేక లక్షలమంది కూలీలు యీ ప్రభుత్వంకోసం తమ ప్రాణాలు త్యాగపూరితంగా అర్పించేరు. అవసరం అయితే యింకా సిద్ధంగా వున్నారు. అటువంటి యీ సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని యికమీదట యెన్నడూ నిందించను. కూలొయ్యడానికి ప్రయత్నించను. ప్రపంచమంతటానున్న మావంటి విప్లవ దోంగుల్ని అందరినీ నాశనంచేసే ప్రపంచ విప్లవంకోసం యెదురు చూస్తూన్నాను. సోవియటు ప్రభుత్వానికి అపకారం చెయ్యననేకాకుండా సమిష్టి వ్యవసాయ విధానానికి యేమీ అడ్డంకులుకల్పించననికూడా వాగ్దానం చేస్తున్నాను. రేపు అనగా 1980వ సంవత్సరం మార్చి 4వతారీఖున నేను ఇయ్యవలసిన.....”

ఆ సమయమున వొక సోవియటు డెలిగేటు, ముద్దు సమిష్టి వ్యవసాయ డైరెక్టర్ సభ్యులు లోపలికి వచ్చేరు.

“ఒక్క నిమిషం బయట ఆగండి” అని నగుల్నొవు వాళ్ళతో చెప్పి బేస్ కేసి తిరిగేడు.

“..... 9 బస్తాల గోధుమ విత్తనాలు తెస్తాను., క్రింద సంతకము చెయ్యి.”

బేస్ క్ సంతకంచేసి నిలపడాడు.

“మకార్ నగుల్నొవు, దీనికి సమాధానము చెపుదువుగానిలే.....”

“మనం యిద్దరం కూడ చెప్పవలసివుంటుంది సమాధానం— చేసిన పనులకి. కాని రేపు గోధుమ విత్తనాలు 9 బస్తాలు తీసుకురాక పోయేవంటే చంపేస్తాను బాగోరై!”

నగుల్నొవు స్టేటుమెంటు మణిచి కాకివర్తి లోపలి శేబులో పెట్టేడు. చేతులొని పట్టలు టేబులుమీద పడేసి బయటకు వెళుతూన్న బేస్ కైపు చూస్తూ కూర్చున్నాడు. అతడు ఆర్థరాత్రివరకు గ్రామ సోవియటులోనే వుండిపోయేడు. ‘మిలీషియా మనుష్యుని’ కూడా ఆగమని చెప్పి అతని సహాయముతో, విత్తనాలు యివ్వడానికి నిరాకరించిన ముగ్గురు సమిష్టివ్యవసాయ ట్రేడర్ల సభ్యుల్ని పట్టుకొని కొట్టులోపెట్టితాళం వేసేడు. ఆర్థరాత్రి వాటిన తరువాత ఆరోజు రోజంతా అతి పరిశ్రమవల్ల అలిసిపోయి, ఆ టేబులుమీదే రెండు చేతులమీద తలవార్చి నిద్రపోయేడు. ఆ తెల్లవార్లు కలలు వస్తూనే వున్నాయి. పర్వదినాలలోవలె విలువైన మంచి దుస్తులు వేసుకొని వేలకొలది జనం గుంపులు గుంపులుగా వెళ్ళిపోతూన్నారు. నేల యీనిందా అన్నట్లు ఆజనంకి అంతేలేదు. మధ్య మధ్య గుర్రపు రాతులు వడుస్తున్నారు. రంగు రంగుల ఆ గుర్రాలు ధైర్యమీద నడుస్తూంటే వాటి డెక్కల చుప్పడుకి దిక్కులు మారుమోగుతూన్నాయి. అకాత్తుగా మకార్ కిదగ్గరగా ఆర్పేస్త్రామీద అంతర్జాతీయగీతం మధురధ్వనితో వినిపిస్తుంది. వేగంగా వెళ్ళిపోతూన్న ఆపటాలాల వెనక 1920వ సం॥లో ‘రాంగీత్ సేనాని’ సైనికులచేత సంఘెయ్యబడిన ‘మిట్కాలోమాబ్’ అను అతని స్నేహితుడు కనిపించేడు. అతన్ని చూసేటప్పటికి మకార్ ఉత్సాహం పట్టలేక పటాలం అడ్డుపడి

జనాన్ని తప్పించుకుంటూ 'మిట్టా, మిట్టా, ఆగు!' అని కేకేస్తూ, అతని కేసి వెళ్ళేడు. కాని అతని కంఠస్వని అతనికే విసబడలేదు. మిట్టా గుర్తిం మీ దనుంచే వెనుతిరిగి, యెవరినో అపరిచిత వ్యక్తిని చూసిట్లు చూసి గుర్తాన్ని ఆపకుండా దాడుతీస్తూ వెళ్ళిపోయేడు. అతని తరువాత మ కార్ కి ప్రైవేట్ లో అతనికింద పనిచేసి 1920వ సం॥లో బ్రోడా యుద్ధంలో పోవ బుల్లెట్లువాతపడ్డ ట్యూలిన్ అను సాబ్జెంటుని గుర్తపట్టేడు. ట్యూలిన్ సవ్యశూ గతాన్ని గేలవమీద చదిలేసి మ కార్ దగ్గరకువచ్చి మజిలీతో అతని గుఱిపు కి శ్చేం పట్టుకున్నాడు. ఆ గుర్తింకూడ తెల్లటికాళ్ళూ, చిన్నతలూ అదీ ట్యూలిన్ వెనకటి గుర్తిమే. ఇంతలో ట్యూలిన్ మాయమైపోయేడు. గుఱింమాత్రం మెడ పైకి యెత్తి, దాడుతీస్తూ వెళ్ళిపోయింది.

గాలికి కిరకిరగాడుకూన్న కిటికీ వట్టల చప్పుడు శెల్ల వాళ్ళూ మ కార్ కి సంగీతంలా వినిపిస్తూనేవుంది. ఇంటికప్పుమీద యినుప గోల బడబడచప్పుడు గుర్రపు దొక్కల టక టక ధ్వనిలా వినిపించింది. మరునాడుదయం ఆరుగంట లకి రజ్జుట్నోవు సోవియటుకి వచ్చేటప్పటికి మ కార్ యింకా నిద్రనుంచి లేవ లేదు. సెదవులమీద చిరుసవ్వు కనిపిస్తూంది. కనుబొమ్మలు చలిస్తున్నాయి. రజ్జుట్నోవు అతన్ని తట్టి లేపుతూ,

“చెయ్యవలసివ పని కాస్తా చేసేసి, కలలుకంటూ హాయిగా పడుకుని నిద్దోతున్నావా? బేనిక్ ని యెందుకు— కొట్టేను? ఇంకా కూర్చు తెల్లారకుండానే 9 బస్తాల గోధుమలు ప్లాజ్ మాద తోలుకొచ్చి వప్పచెప్పేసి, అర్జం టుగా పట్నం వెళ్ళిపోయేడు. లుబిష్కిన్ పరుగెత్తుకొని వచ్చి, ‘బేనిక్ నీ మీద మిషియా యెదుట కేసు పెట్టడానికి వెళ్ళేడు అనిచెప్పేడు. కొట్టడం మాట నిజమేనా? డేవిడోవు వింటే యేమంటాడు?’

సగుల్నోవు ముఖం తెడుచుకుని యేదో ఆలోచనా పూర్వకంగా చిరునవ్వు నవ్వెడు.

“అండ్రీ!” అన్నాడు. “ఏలాంటి కిల వచ్చిందనుకున్నావు యిప్పుడు పొకటోరకం కల!”

“కలకి యేంకాని ముందు జేసికొని యెందుకు కొట్టేవో చెప్పుమా?”

“పాద్మన్నే అలాంటి బెధన మాట తలపెట్టుకూడదు. గోధుమలు తీసుకు వచ్చేడనా అన్నావు? అలాగ అయినట్లయితే పనిచేసిందన్నమాటే. 9 బస్తాల గోధుమ విత్త నాలు; అదేమీ సాధారణ విషయం గాదు. ప్రతివిప్లవద్రోహినీ పిష్టలు తిరగేసి రేవునై పోతేలా వొక్కి పెట్ట కొట్టగానే 9 బస్తాల గోధుమలు తెచ్చి యిచ్చినట్లయితే, నా జీవితకాలం అంతా అలాంటివాళ్ళని వెతిగి వెతిగి కొట్టడంతోనే కాలక్షేపం చేద్దాను. వాడు అన్నమాటలకి అశ్రు యింకా చాలదు! ఇంకా చంపెయ్యకుండా పారిజాలతో బయటికి వెళ్ళనిచ్చి నందుకే సంతోషించవలసింది. వీడు జురలే మెమన్ టోవు గుంపుకి చెందిన వాడు. వాళ్ళని పూర్తిగా వోడించి నల్ల సమద్రంలోకి తరిమి దాకా మనతో యుద్ధం చేసేడు. వాళ్ళి యిప్పుడు మనకి ప్రతిబంధకాలు కల్పించి, ప్రపంచ విప్లవానికి అపకారం చెయ్యడానికి చూస్తున్నాడు. సార్వేరి, సోవియటు ప్రభుత్వాన్నీ యెన్ని అన్నాడో లెక్కలేదు. వాణ్ణి నిలుపునా చీరేద్దం అని అనిపించిందంటే నమ్ము.”

“అయితే మాత్రం— అలా కొట్టడం తప్పు. వెంటనే ఆరెస్తు చేసి యుండవలసింది.”

“ఆరెస్తు కాదు, సంజేసియుండవలసింది!” నగుల్నావు రెండు చేతుల తోను అభినయించేడు. “ఎందుకు చంపకుండా వోడిలిపెట్టేవో నాకే తెలియదు. ‘అయ్యో యెందుకు చంపేముకొడు?’ అని యిప్పుడు విచారంగావుంది!”

“ఎంతసేపూ కోపమేకాని మంచి, చెడ్డా, ఆలోచన లేదా యేమిటి! జేవిడోవు రాగానే యిది తెలిసిన తరువాత యేమంటాడో చూడు.”

“అనడానికేముంది! చాలా మంచిపనిచేసేవోయ్ అని మెచ్చుకుంటాడు. అతనుకూడా నీలాగే అనుకుంటున్నావా యేమిటి?”

రజుల్నావు నవ్వి కేలుతో కేబులు మీద కొట్టి, తరవాత మకార్ తలమీద కొట్టి ‘యేమీ లేదా’ లేదు.” అన్నాడు. మకార్ అతనిచెయ్యి తోని పారేసి వొంకని తగిల్చియున్న గొర్రె చర్మపు కోటు తీసి తొడుక్కుంటూ,

బయలు దేరేడు. గుమ్మం దాటిన తరువాత తలుపు దగ్గరగా వేస్తూ, “ఆ పక్క గదిలో ముగ్గురు వెంటి బూర్లువాలు వున్నారు. వాళ్ళని వెంటనే గోధుమలు తీసుకురమ్మని చెప్పి వదిలెయ్యి. నేను స్నానంచేసి వచ్చేటప్పటికి తీసుకు రాకపోతే మళ్ళీ ఆరెట్టు చేస్తాను.” అని చెప్పి వెళ్ళిపోయేడు.

ఆ మాట విన్నేటప్పటికి రజ్జుట్నోవు ఆశ్చర్యపోయేడు. సోవియటు పాత రికార్డులు జాగ్రత్త చేయబడ్డ గదివైపు గబగబ వెళ్ళి తలుపు తీసిమీసేటప్పటికి లోపల ముగ్గురు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులు వున్నారు. ఆ క్రితం రాత్రి అంతా వాళ్ళు గదిలో క్రిందపడియున్న పాత పేపర్లమీద పడుకొని సుఖంగా నిద్రపోయేరు. రజ్జుట్నోవు తలుపుతీసేటప్పటికి ఆచప్పుడుకి మెలుకువ వచ్చి లేచి నిలపడ్డారు.

“మా మకార్.....” అని అండ్రీ యేదో చెప్పబోయేడు. కాని ‘కే’స్సుకోటోవ్ అను ముసలి కోసక్కు అతని మాటలకి అడ్డవచ్చి, “అండ్రీ స్ట్రీఫీనోవిచ్, వెనకటిదంతా తవ్వడంయెందుకు? మేము చేసిందితప్పు; యేమీ అనుమానంలేదు. మమ్మల్ని వదిలేస్తే వెంటనే గోధుమలు తెచ్చి యిచ్చేస్తాము. ఆ లొండరలో ఆలా అన్నాం కాని, రాత్రి మేమంతా కూర్చుని ఆలోచించుకుంటే మాదే తప్పు అని తోచింది. దాపరికం యెందుకు; మా గోధుమ విత్తనాలన్నీ మా.....”

మకార్ చేసిన లొండర పనికి తుమాపణ చెప్పుకొని వాళ్ళని పంపిం చేద్దం అని అనుకుంటూన్న రజ్జుట్నోవు వాళ్ళ మాటలు వినగానే వెనకటి ధోరణిమార్చి “మీరు యిదివరకు యెప్పుడో తెచ్చి యుండవలసింది!” అన్నాడు అధికార నూచకస్వరంతో. “అందులోనూ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులుకూడాను! మీరు యింత వరకూ యివ్వలేదంటే విన్నవాళ్ళు కూడా నవ్వుతారు.”

“మమ్మల్ని వదిలెయ్యండి, వెనకటి సంగతులన్నీ మళ్ళీ యెందుకు... ..” అంటిచ్ గార్బ్ సిగ్గుచేత చిన్నబుచ్చుకున్నాడు.

తలుపు బారుగా తెరిచేసి రజ్జుట్నోవు పేబులు దగ్గరకి వేశాడు.

“మకార్ చేసిపనే సరి అయినదేమో. అలా చేస్తే కాని పంజలు లాంగనే లాంగరు. ఒక్క రోజులో మకార్ యెల్లా లాంగతీనేడో. ఈ పని మొదటే చేసిపట్టయితే యివాటికి గోధుమలన్నీ వసూలయిపోయి యుండన!” అన కొండలలో మధిమాస్తే స్వప్నంగా కనిపించి.

ఇరువదివిదో ప్రకరణము.

యువకుని ప్రచారం.

దేవిదోవు 3 బస్తాల కొత్తరకపు గోధుమ విత్తులు తీసుకొని, వెళ్ళిన పని జయప్రదంగా నెరవేరిందన్న ఉత్సాహంతో తిరిగివచ్చేడు. అతడు భోజనానికి కూర్చున్న తరువాత అతనున్న యింటియూమె క్రితంరోజున మకార్, గ్రిగర్ చేసికొని కొట్టేడనీ, మరి ముగ్గురు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల్ని పట్టుకొని సోవియటులోనే ఒక కొట్టులోపెట్టి, రాత్రి అంతా అట్టేపెట్టేడనీ చెప్పింది. అప్పటికప్పుడే యీ విషయం గ్రామం అంతటా పాకింది. దేవిదోవు చూచివిడిగా భోజనం ముగించి, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర కార్యాలయానికి వెళ్ళిపోయేడు. అక్కడ వివరంగా ఆ విషయం అంతా తెలుసుకున్నాడు. “నగుల్నోవు మంచిపని చేసేడు. అలా చెయ్యవలసిందే” అని లుదిస్కిన్ మొదలయినవారు కొందరు సమర్థించేరు. “విత్తనాలు యివ్వనన్నంత మత్రించేత రైతుల్ని కొట్టడం, అరెస్టు చెయ్యడం మంచిదికాదని ప్రచారకదళ సభ్యులు మొదలయినవారు విమర్శించేరు. యాకోవ్ లూకుచ్ మత్రింగుడ్లుమిటకరించి చూస్తూ కూర్చున్నాడేకాని వెదవులూడా కదపలేదు. కొంత సేపటికి మకార్ కూడా అభీసుకి వచ్చేడు. ఆరోజున అతడు మామూలు కంటే కరకుగాను, ముక్త సగిగాను వున్నాడు. అందరూ యెవరి పనులమీద వారు వెళ్ళిపోయిన తరువాత దేవిదోవు మకార్ని క్రితంరోజు విషయాలని గురించి అడిగేడు.

“నిన్న యెవరినో కొట్టేరుట యేమిటి?”

“మీరు విసకే విన్నారు; నన్ను అడగడం యెందు?”

“విత్తనాలు వనూలు చేయడానికి ప్రజలలో చేస్తూన్న ప్రచారం యిదేనా యేమిటి?”

“అయితే నాదగ్గర యెప్పుడూ అలాంటి కారుకూతలు కన్పట్టవుండి! ఒక విప్లవదాహితీ— మన గర్భ శత్రువు— సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని, పార్టీని అలా తూలనాడుతూంటేమాత్రం సహించి వూరుకోలేను!”

“కాని దానివల్ల ప్రజలకి మనమీద యెటువంటి ఉద్దేశ్యం యేర్పడుతుందో, రాజకీయ దృష్ట్యా చూస్తే యెంత పెద్ద తప్పు అలాచించేరా?”

“అలాచాకి ఆవకాశం లేక పోయింది.”

“అదీ వొక సమాధానమేనా! ప్రభుత్వాన్ని తిట్టినందుకు వెంటనే అరెస్టు చెయ్యవలసింది. అంతేకాని కొట్టకూడదు. కమ్యూనిస్టులం అని అనుకుంటూన్న మనంచెయ్యవలసినపని కాదది. ఈవేళ ‘నూక్లియస్’ మీటింగులో అవిషయం మనం అందరం కలసి అలాచించి యుండుము. మీరు చేసిన అనాలోచితపు పనివల్ల మిగిలిన మా అందరికీకూడా యెంత చిక్కు వచ్చిందో చూడండి. నామే అటువంటి పని చేస్తే ఇంక యేమైనా వుంటే! ఇదిగో యిప్పుడే చెపుతూన్నాను— డిప్రీటు కమిటీ తీర్పు వచ్చేవాకా ఆగక యీ రోజుననే సమితి వ్యవసాయ త్రైత్రమిమిటింగులో పెడతాను యివిషయం. దాన్ని గురించి విచారణ చెయ్యక వూరుకుంటే ప్రజలంతా— మనం అంతా వొకటే గుంపు అనీ, నువ్వుచేసినపని విచారణచెయ్యకుండా వూరుకున్నామనీ అనుకుంటారు. అందుచేత చూసీచూడనట్లు, యెంతమాత్రం వూరుకోరానికి వీలు లేదు. మీరు కమ్యూనిస్టులై యుండికూడ ‘జెండర్మీ’లా ప్రవర్తించేరు. చాలా విచారకరమైన విషయం.”

కాని సగుల్నీవు మాత్రం తాను చేసింది తప్పు అని అంగీకరించలేదు. జేబిదోవు అతనికి అనేక విధాల చెప్పి అంగీకరింప చెయ్యడానికి చూసేడు; అటువంటి ప్రవర్తన రాజకీయంగా చాలా హానికరం; కమ్యూనిస్టు ఆనుకున్నవాడెప్పుడూ అలా చెయ్యకూడదు; అనియెన్ని చెప్పినా సగుల్నీవు వొక్కటే సమాధానం చెప్పేడు.

“నాదిని కొట్టడంలో తప్పు యెంతమాత్రం లేదు. సరిగాకొట్టనేలేదు. ఒక్క పెట్టుమాత్రం చేసేను. ఇంకా కొట్టియుంవలసింది. ఆ విషయాన్ని

గురించి యెత్తకండి యింక! నేను 'పార్టిజాన్'; నాపార్టీని, అటువంటి తుప్పులు యెదిరిస్తే, సంరక్షించుకోడం యెల్లాగో తెలుసును."

"వాడిని తగలెయ్యా, ఆ బేసిక్ మనవాడు అడం లేదు నేను! నా ఉద్దేశ్యం యేమిటంటే వాడిని కొట్టకూడదు. పార్టీని నిందించుటయితే వాణ్ణి నేలనెట్టి రాసెయ్యడానికి అనేక మార్గాలున్నాయి. మీరు యింటికి వెళ్ళి పోయి యీ కోపం తగ్గివేతరువాత మళ్ళీ ఆలోచించండి. సాయంకాలం నూక్లియస్ మీటింగుకి వచ్చి నేను చెప్పినదే తైటు అని వొప్పుకుతీరుతారు."

సాయంకాలం యింకా నూక్లియస్ మీటింగు సాగిరంధం అవలేదు. సగుల్నోవు కనుబొమ్మలు ముడచేసి, గదిలోకి వచ్చేను. వెంటనే దేవిదోవు అతనిని,

"బాగా ఆలోచించారా?" అని అడిగెడు.

"అ—"

"కొట్టడం నుంచిదేనా?"

"ఇంకా కొట్టకలసింది.— పెంపనీ! వాణ్ణి చుపినా దోషం లేదు!"

ప్రచారకడత సభ్యులు ముగ్గురూ డేవిడ్‌తో పక్షం వహించి, సగుల్నోవు బేసిక్‌ని కొట్టడం శుద్ధపాపపాటని వోటుచేసేరు. సజ్మత్నోవు తటస్థంగా వూగుకున్నాడు. ఆ మీటింగులో అసలు అతను మాట్లాడలేలేదు. కాని అఖగన సగుల్నోవు లేచి,

"మీరు యెవరు యెన్ని చెప్పినప్పటికీ నేను నా ఉద్దేశ్యమే సరిఅయిన దని నమ్ముతూన్నాను." అని చెప్పి వెళ్ళిపోతూంటే, సజ్మత్నోవు గభావన లేచి గొణుక్కుంటూ వెళ్ళిపోయేడు.

వరండాలో అగి సిగరెట్లు వెక్కిరిస్తూన్నప్పుడు, జగ్గిపుల్ల జెల్తురులో డేవిడ్‌ వాడిపోయివున్న సగుల్నోవు ముఖం చూసి అనునయ స్వరంతో

"మకేర్! మా మీద కోపగిస్తే యేం లాభం చెప్పి?" అన్నాడు.

"మీమీద కోపం యేం లేదునాకు?"

"మీరు పూర్వపు పార్టిజాన్ పద్ధతులు వ్రపయోగిస్తున్నాడు. కాని

అప్పటికి యిప్పటికి కాలం మారిపోయింది. ఇప్పుడు మనం కందకాలలో నిలబడి యుద్ధం చెయ్యాలి కాని గోరిల్లా యుద్ధం కాదు. కాని మనం అందరం అందులో ముఖ్యంగా నాకానైస్యంగా పనిచేసినవాళ్ళం యీ కొత్తవిధానానికి అలవాటు పడలేదు. మకార్! యీకు సరాలబలహీనతవల్ల కోపంయెక్కువే కాని ఆ కోపం కొంచెం అణచుకోవాలి. — కాదూ! మన తరవాత తరం కుర్రాళ్ళని చూడండి. కమ్యూనిస్టు యువకి సంఘాలకి చెందిన మన ప్రచారకదళ సభ్యులు అందులోనూ వేనియైనా దేయనోవు యెల్లా పనిచేస్తున్నాడో చూడండి. అతనివంతు వనూలు చెయ్యవలసిన విత్తనాలు ఇంచుమించుగా అప్పుడే వనూలు చేసేస్తేడు. చూడడానికి అమాయకుడలా కనిపిస్తాడు. వాళ్ళంతా మచ్చలూ అతమా 25 యేళ్ళుకూడా వుండవు. అయినప్పటికి అతనువొక్కడూ, మనం అందరింకలిసి చేసిన పని కంటే యెక్కువ పని చేస్తేడు. చలాక్తిగా మాట్లాడుతూ, అందరి యిళ్ళకి పెడతాడు. అతిపరిచయముగా రైతులందరితోనూ, కలిసి మెలిసి వుంటూ, తమాషా అయిన కథలు చెబుతూంటాడుట. అతను వెళ్ళి అడవిలో తడవుగా రైతులు మారు మాటాడకుండా అరెస్టులు, కొట్లాటలు, అవసరం లేకుండా వెంటనే తెచ్చి యిచ్చేస్తున్నారు. రేపు వొక్క రోజు అతనితో కూడా వెళ్ళి, యేలా వనూలు చేస్తున్నాడో చూసిరండి. అతనితో కూడా వెళ్ళడం మీకు గౌరవభంగం అనుకోకండి. కుర్రవాళ్ళ దగ్గరనుంచికూడా మనం అనేక విషయాలు నేర్చుకోవలసికన్తుంది. మనకి, వాళ్ళకి చాల భేదం వుంది; వాళ్ళ సమర్థత మనదగ్గర లేనేలేదు.....”

నగుల్నోవు అంతా శాంతంగా విన్నాడు.

మరునాడుదయం నగుల్నోవు నైడియనోవుని కలుసుకున్నాడు.

“ఈవేళ నాకేమీ పనిలేదు. మీతోకూడా వచ్చి కావలసినట్లయితే యేదేనాసహాయంచేస్తాను. ఇంకి యెన్ని విత్తనాలు వనూలు చెయ్యాలిమీరు?”

“ఇంచుమించుగా నీ పనూలు చేసినట్లే — తప్పకుండా రండి వెళదం. మనం యుద్ధం వుంటే యికా సరిదాగా వుంటుంది.”

ఇద్దరూ కలిసి వెళ్ళిపోయేరు. నైడియనోవు బాతులా వూగుతూ, వేగంగా వెళ్ళిపోతూన్నాడు. సగుల్నొవుకి అంత వేగంగానడవడం అలవాటు లేదు. తోబుకోటు బొత్తాలు వూడిపోయి గాలికి యెగురుతూంది. అతనిదగ్గర నుంచి సెక్టోర్ నూనె వాసన వేస్తూంది. నెత్తిమీది టోపీ బాగా మందరికి లాక్కున్నాడు. దేవిదోవుచేత అంత అల్లా పొగడబడిన నైడియనోవు ముఖం కేసి పరిశీలనగా చూడసాగేడు సగుల్నొవు. అగుండ్రటి ముఖంలో శాంతము, ఉత్సాహము తొణుకాడుతూన్నాయి. మీ సకట్టు కూడా సరిగా యేర్పడలేదు.

వాళ్ళు కోళ్ళ గాదిఅని పేరుపెట్టబడ్డ అకిమ్ బెష్టిబొన్నోవు యింటికి వచ్చేరు. వాళ్ళంతా వుదయం భోజనానికి అప్పుడే కూర్చున్నారు. మసలి అకిమ్ బల్లకి నొక చివరగా కూర్చున్నాడు. అతని పక్కనే అతనికొడుకు అకిమ్ కూర్చున్నాడు. మంచి నడివయస్సులో వున్నాడు. తండ్రి కొడుకులది యిద్దరికూడ వొకటే పేరు అవడంచేత అతనిని చిన్న బెష్టిబొన్నోవు, అంటారు. చిన్న అకిమ్ భార్య, విధవ ఆత్మగారు అతనికుడివయపున వున్నారు. అటుతరు వాత వెళ్ళియాడు వచ్చిన యిద్దరు కూతుళ్ళు, కూర్చున్నారు. మిగిలిన రెండు వైపుల పిల్లలు కూర్చున్నారు.

“ఏమండి— సగుల్నొవు.” నైడియనోవు టోపీ తీసి చేత పుచ్చు కొని, రెండవ చేతితో రేగిపోయిన క్యాపింగు సర్దుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళేడు.

“నిజంగానే మాకు అభినందనాలయినట్లయితే పత్రికాభివందనాలు.” స్వలేహాగా అతి పరిచయంగా మాట్లాడుతూ, వేళాకోళంగా వుండే స్వభావము గల చిన్న అకిమ్ ఆహ్వానించేడు.

సగుల్నొవు వే కనక అయినట్లయితే దానికి సమాధానంగా కనుబొమలు ముడేసి “నీతో వేళాకోళానికి రాలేదు మేము యిప్పుడు. ఇంతవరకు మత్స్య గోధుమలు యెందుకు తీసుకు రాలేదు!” అని అనియ్యుండును. కాని నైడియనోవు చిరువత్స నవ్వుతూ, వాళ్ళ ముఖాలలోని అయిబ్బత గుర్తించనట్లు, “భోజనానికి కూర్చున్నట్లున్నారు!” అన్నాడు.

చిన్న అకిమ్ “సరిగ్గా భోజనాలకి కూర్చున్న సమయానికి వచ్చేరు. కొంత సేపు కూర్చోండి— లేకపోతే మళ్ళీ రండి” అని అనబోతున్నాడు, వాళ్ళని కూర్చోమని అయినా అనకుండానే. కాని నైడియనోవు అతనికి మాట్లాడడానికి అవకాశము యివ్వకుండా వెంటనే మళ్ళీ మొదలెట్టేడు.

“మాకోసం అని లేవకక్కరలేదు. కూర్చోండి. మాకుకూడా భోజనం పెడతానంటే మేముకూడా సిద్ధమే. ఈవేళ యింతా నా భోజనం అవలేదు. మన కామ్రేడ్ సగుల్నోవుది యీపూరకావడంచేత అప్పుడేడిట్టంగా పట్టించే వుంటారు. కాని మేము యింటి పట్టిన వుండకుండా పక్షుల్లా తిరుగుతూ యే సాయంత్రము ఆకిలి తీరేందుకు పొట్టలో యింత పొరేస్తాము.”

“అయితే మీరు శ్రమపడి పంట పండించవలసిన అవసరం లేదులా వుంది— తిండి తినడమే కాని.” చిన్న అకిమ్ నవ్వేడు.

“తిండి తిన్నా తినకపోయినా పక్షుల్లా యెప్పుడూ వుల్లొసంగానే వుంటాము.” అంటూ నైడియనోవు కోటుతీసేసి టేబులు ముందు కూర్చున్నాడు. అతని చొరవకి సగుల్నోవు అశ్చర్యపోయాడు. పిలవని కేరంటముగా వచ్చి సతికిలబడ్డ ఆ ఆతిధికేసి ముసలి అకిమ్ కోరికలు చూసేడు. కాని చిన్న అకిమ్ పకపక నవ్వేడు.

“అవీ—చొరవ అంటే అలా వుండాలి. ముందుగానే మీరు భోజనం చెయ్యలేదని చెప్పేరు నయమే. లేకపోయినట్లయితే నేను, మీరు ‘భోజనానికి కూర్చున్నారలావుంది.’ అన్నప్పుడు ‘అవును. తొందరపని యేమీ లేకపోతే భోజనం అయిందాకా కూర్చోండి.’ అని అనబోయేను. పిల్లా! న్నూత్ వొకటి తీసుకురా.”

ఒక ఆమెలేచి ముసిముసీ నవ్వులు నవ్వుకుంటూ అలమారు దగ్గరకు వెళ్ళింది స్నూన్ రోసం. స్నూన్ తీసుకువచ్చి పిలి వనమృతితో ముసిముసీవు చేత వుంచింది. అంతా కులాసాగా కథలు మొదలెట్టేరు. చిన్న అకిమ్ భోజనానికి సగుల్నోవునికూడా ఆహ్వానించేడు. కాని అతడు నిరాకరించి పక్కనే గోడవారనున్న కావిడిపెట్టిమీద కూర్చున్నాడు. కనుబొమల దగ్గరనుంచీ నెర

సిహాయిని ముసలి ఆకిమ్ భార్య రొట్టె వొకటి తీసుకువచ్చి యిచ్చింది. అంత క్రితం నూన్ తెచ్చి యిచ్చిన పిల్ల లోపలి గదిలోకి పరుగుతిక్కె, శుభ్రమైన తువ్వలు వొకటి తీసుకువచ్చి నైడియనోవు కాళ్ళమీద కప్పింది. చిన్న ఆకిమ్ యేమీ సంకోచం లేకుండా ఆతిథిని కట్టుతనంగా వున్న నైడియనోవు ముఖంకేసి చూసి,

“కామేడ్! మా పిల్ల మీదగ్గర యెంత చూపుగా ప్రవర్తననాడో చూసేరా? ఇంతకాలం అయింది— అది యెన్నడూ నాకై నాకాని వొక్క పర్యాయంకూడ శుభ్రమైన తుండుగుడ్డ తెచ్చి యెరుగదు. మీకుమాడండి— యింకా కుర్చీమీద ముడ్డి మోపేలో లేవో అప్పుడే తెచ్చి అందించింది. కాపలసింట్లయితే మీకు యిచ్చేస్తాం తీసుకుపోండి” అన్నాడు.

తండ్రి మాటలకి ఆమె సిగ్గుపడి, చేతితో ముఖం చాటు చేసుకొని, లేచి నిలబడింది.

“ముఖంనిండా చచ్చలూ నన్ను యెప్పుడూ పెళ్ళిచేసుకోదు. దీకటి పడ్డతరవాత కొంచెం అందంగా కనిపిస్తే అప్పుడు యెవరైనా అంగీకరించవచ్చు.” అన్నాడు నైడియనోవు ఆకిమ్ కి సమాధానంగా.

ఒక గిన్నెలో వుండే పెట్టినపళ్ళు తీసుకువచ్చి అక్కడ పెట్టేరు. అంతా నిశ్శబ్దంగా తిండం ప్రారంభించేరు. నమలతూన్న చప్పడు, కర్ర నూనెలు గిన్నెకి తగిలి ఆవుతూన్న చప్పడమంత్రం వినిపిస్తూంది. వేరిపండు ముక్కలతోనూ వొక కుక్కాడు నూన్ తో గిన్నెలు పెండం మొదలెట్టేడు. పెంటనే ముసలి ఆకిమ్ నూన్ లోని తీర్చేసి, అది పుచ్చుకొని ఆ కుక్కాడి నెత్తిమీద కొట్టి,

“ఛీ! వెధవా, మంచి ముక్కలన్నీ నీకేక్కని యెవరికీ అక్కరలేదనుకున్నావుటా!” అన్నాడు.

“చర్చిలో వున్నట్లు నిశ్శబ్దంగా యేలా వుందో,” అంది ముసలి ఆకిమ్ భార్య.

“చర్చిలోమాత్రం అస్తమానా నిశ్శబ్దంగా వుంటుందా!” అంటూ

వేనియా మాంసం కూర నోట్లో వేసుకున్నాడు. “మావూళ్ళో ‘ఈస్టరు’ పండు గులముందు జరిగిన సంగతి యిప్పుటికీ నాకు జ్ఞాపకం— మీరుకనక వున్నది యితే కడుపులు చెక్కలయిలా నవ్వివుండురు.”

యజమానురాలు పేలులు బాగుచెయ్యడం ఆపింది. చిన్న ఆకిమ్ సిగ రెట్టు వెలిగించి సావకాళంగా కూర్చున్నాడు. ముసలి ఆకిమ్ కూడ గర్భిణి తేని క్రాన్ చేసుకొని చెవులువోర పెట్టి వింటున్నాడు. నగుల్నీవు “అసలు మాట యెంతకీ యెత్తడేం! వీళ్ళేమీ యిస్తారని తోచదు. తండ్రి, కొడుకులు యాద్రూకూడ వొకరి మించినవాళ్ళు వొకరు. మొండిపీనుగులలో మొదటి రకం. పోనీ బుద్ధస్త్రీ చేద్దం అంటే— యీ చిన్న ఆకిమ్ రెడ్ ఆర్మీలో పని చేసేడు. అందుచేత పూర్తిగా మన పక్షంవాడు. అయినప్పటికీ శుద్ధ పిసిని కొట్టు ఆడదండెత ‘ఇవిగో మీకు యివ్వవలసిన గోధుమలు’ అని తీసుకువచ్చి యివ్వడు. అంతవరకూ యెందుకు— విరిగి వేలమీద వున్నకూడా పోయ్యడు. వాడి సంగతి యెర్రగనూ!” అనుకుంటూ ముళ్ళమీద వున్నట్లు కూర్చున్నాడు.

నైడియనోవు ఒకనిమువం ఆగి వళ్ళీ పొరంభించేడు.

“మాది టట్నీమ్మని జిల్లా. వొకసంగరం యీస్టరు పండుగ రోజున మతంమీద నమ్మకం వున్న వాళ్ళందరూ పోగుపడ్డారు. మతగురువు ప్రార్థన మొదలెట్టేడు. పిల్లలంతా బయట ఆడుకుంటున్నారు. ఆ వూళ్ళో రండేళ్ళ గిత్తదూడ వొకటి వుంది. అది శుద్ధ పోట్లగొడ్డు. దాన్ని ముట్టుగుంటేచాలు తరుముకొచ్చి కిందపడేసి పొడిచి పొడిచి వొడిలిపెడుతుంది. అది చర్చిబయట దూరంగా యెక్కడో వేస్తూంది. ఎవడో కొంటె వెగవ దానిదగ్గరకు వెళ్ళి యేంచేసేడో తరుముకొచ్చింది. ఆకుర్రాడు హడలిపోయి పరుగు దొరుకువున్న గున్నాడు. చర్చి దగ్గరకి వచ్చేటప్పటికి అది ఆకుర్రాడిని సమీపించింది. కాని వాడు చలుక్కున కేలుదాటి చర్చిలోకి పరిగెత్తేడు. దూడకూడ అంతటితో వొడిలిపెట్టక వెంటపడి చర్చిలోకి వెనక్కాలే తరుముకొచ్చింది. చర్చిలో నూది మోపడానికేకూడా స్థలం లేకుండా తొడ తొక్కిడిగావున్న జనంలో పడి ఆ దూడ వాళ్ళందరినీ చెల్లెచెదరు చేసేసి, ఆకుర్రాడిని కొమ్ములతో

యెత్తిపాశేసింది. ఆవినుకు వాడు తెల్ల తలక్రిందులుగా వొక ముసలమ్మ మీద పడ్డాడు. ఆమె పడిపోవడంలో తల చర్చిగోడకి గట్టిగా తగలడంచేత గట్టిగా ఆరుస్తూ “అయ్యో నీడే అమ్మకడుపు మాడ! చంపేసేడగోయ్” అని తిట్టడం లంకించుకుంది. పక్కనే నిలబడియున్న ఆ ముసలమ్మ మొగుడు ‘యేమిరావెధవా! కళ్ళు కనిపించడం లేదుట్రా, అల్లామీద పడ్డావు!’ అంటూ చేతిలోనున్న కర్రతో వాడిని చెండు బాడేడు. ఆ దూడమూడ అంతటితో వూరుకోక ఆ ముసలివాడిమీద పడి క్రిందపడేసి కుమ్మడం మొదలెట్టింది. అప్పుడున్న ఆగంద్రగోళం మీరు చూసి తీరాలి. అల్టర్ దగ్గర వున్న వాళ్ళకి యీ గంద్రగోళం యెందుకో అర్థం అయిందికాదు. కాని, ద్వారం దగ్గరనుంచి కేకలు, పెడబొబ్బలు, స్పష్టంగా వినిపిస్తూన్నాయి. అందుచేత వాళ్ళంతా కూడ పొగ్గిన మానేసి ఆ గోల యేమిటని వొకళ్ళ నొకళ్ళు అడుగుతూ కంగారు పడడం మొదలెట్టేరు. “వేయో తన గ్రామస్తులంతా ఎలా భయ పడ్డారో, వొకరితో వొకరు రహస్యంగా ఎలా మాట్లాడేరో అన్నీ ఆ కథ చెప్పడంలో చేతులు తిప్పుతూ, హావభావాలు చూపిస్తూ, నిజంగా అక్కడ జరుగుతుందా అన్నట్లు అతి చమత్కారంగా చెప్పేడు. చిన్న అకిమ్ పొట్ట చెక్కలయాలా వొక్కటే నవ్వు. “ఇంతగల్లంతుచేసింది దూడ, బాగుంది!” అన్నాడు.

వేనియాకూడా నవ్వుతూ మళ్ళీ కథ ప్రారంభం చేసేడు.

“వేళాకోళానికి వొకడు ఆ పక్కవాడితో యేకుక్క అయినా లోపల జొరబడి యంటుంది” అన్నాడు. ఆ పక్కనేయున్న వొక ఆమె హడలి పోయి చర్చి అంతా ప్రతి ధ్వనించేటట్లు ‘యేమేవ్, అమ్మోయ్! యిల్లారా కరచి చంపేస్తుంది’ అని అచ్చింది. లోపల వున్న వాళ్ళంతా వొకళ్ళ నొకళ్ళు తోసుకుంటూ కిందా మీసా పడడంలో క్రింద పడిపోయి యేగో కాలిన వాసన వెయ్యడం మొదలెట్టింది. దీపాలు ఆరిపోవడంచేత చర్చి అంతా చీకటితోణం అయింది. అప్పుడు యెవడో ‘చర్చి అంటుగుంది!’ అని అర్చేడు. దీపాలుకూడా ఆరిపోవడంతో మరి గంద్రగోళం అయిపోయింది. “పిచ్చి

కుక్క! , 'నానిపోతూంది నడవండి, నడవండి!' 'యేమిటి యాగోల అంతా!'
 'కొంప ములిగింది, యేదో ప్రమాదం జరిగింది!' 'ఆ— యేదో ప్రమాదం
 వచ్చిందా! ఏమేవో నడు వెళ్ళిపోదం!' అనుకొంటూ వాళ్ళంతా గుమ్మాల
 పైపు తోసుకున్నావడం ప్రారంభించేరు. ఆ సమయంలో యిది కదలడానికి
 కూడావీలు లేకపోయింది. దీపపు సెమ్మ విరిగి కిందపడిపోయింది. దానిమీద
 నున్న రోజుపెక్కులు క్రిందపడి దొర్లిపోయేయి. చిర్చికాపలాదారు 'దొంగలు
 దొంగలు' అని అరుస్తూ పరవళ్ళు తొక్కేడు. ఆడవాళ్ళందరూ గొర్రెలమందలా
 అల్టర్ దగ్గరకు తోసుకువచ్చేరు. అర్చకుడు చేతిలోనున్న హారతి పత్యంతో
 వాళ్ళ సెత్తిమీద కొట్టి వెనక్కి తిరుముతూ, 'ఇలా యెక్కడికి? లోపలికి
 వచ్చి యిదంతా ఆపవిత్రం చేస్తారా - ఛీ ఆపవలసి పొంది. ఆడాల్సి
 యిక్కడికి రాకూడదని తెలియనూ!' అని కేకలేసేడు. ఆ గోజు గ్రామాధి
 కారి కూడా ఆ సర్కిలో వున్నాడు. ఆతడు లావుగా చిన్న పొడకి కార్పు
 వెట్టి నట్లు వుంటాడు. పొట్టికి జడ్డంగా గొలునూ అతనూ, గునగునా నడుస్తూ
 యేలాగో కప్పపడి ద్వారండాకా వచ్చేడు. కాని అక్కడనుంచి యింక వెళ్ళ
 లేక 'ఎయ్— నన్ను వెళ్ళనియ్యండి! నేనూ— గ్రామాధికారిని; తప్పకారేం!
 అని అధార్టీ చేసేడు. అయితేమాత్రం ఆ గందరగోళంలో ఆతనిమాట వినే
 వాళ్ళు యెవరు?"

అందరూ కిడుపు చెక్కలయేటట్లు నవ్వుతూన్నారు.

"మావూళ్ళో వొక దొంగ యున్నాడు. గజ్జిం కనిపిస్తే చాలు దాన్ని
 యెత్తుకుపోతాడు. దాల్లో అంతే వేసిని చెయ్యి. వాణ్ణి పట్టుకోడానికి యెంత
 ప్రయత్నించినా దొరికేవాడు కాదు. చేసినపాపాలన్నీ పోడానికి తరుచుగా
 ఆ సర్కికి వచ్చి ప్రార్థిస్తూండేవాడు. అలాగే ఆరోజుకూడా చర్చికివచ్చేడు.
 లోపలనున్న జనం అంతా యీవేళతో మనషని ఆఖరు! 'యేదో ప్రమాదం
 జరిగింది!' అని కేకలేస్తూ, తొట్టుపాటు నడవడంచూచి ప్రార్థిస్తూన్న ఆతడు
 గబగబా వొక కిటికీ పైపు పరుగెత్తేడు. కాని ఆ వూచలలోనుంచి వెళ్ళడా
 నికి సాధ్యపడలేదు. మిగిలినవాళ్ళంతా గుమ్మం దగ్గర తోసుకుంటూండడం

చేత నాడు యెటు వెళ్ళడానికి తోచక చర్చి అంతా కాలు కాలిన పిల్లలా తిగడం మొదలెట్టాడు. కాని యెటు వెళ్ళడానికి మీలలేక పెరిమొహం వేసి నిలబడిపోయి చేతులు నలుపుకుంటూ 'అయ్యో, అఖిరికియక్కడ పట్టుపడ్డామే! చర్చిలో పట్టుబడిపోవలసి వచ్చింది.' అని వాపోయేడు."

చిన్న అకిమ్, అతని భార్య, యిద్దరు కూతుళ్ళు పొట్టలు వుబ్బిలా నవ్వేరు. కిళ్ళ నీళ్ళు వచ్చేయి. మసలి అకిమ్మూడ బోసినారు తెరిచి గవ్వ తున్నాడు. అతని భార్యమాత్రం కొంచెం చెముడు వుండడంచేత కథఅంతా విసబడక యెందుకో అకొరణంగా యేడస్తూ, కిళ్ళనీళ్ళు తుడుచుకుని,

"దొరికిపోయేదా పాపం! అయితే అఖిరికి వాణ్ణి యేం చేసేరు?" అంది.

"ఎవర్ని?"

"ఎవరేమిటి- ఆ పుణ్యాత్ముణ్ణి?"

"ఏ పుణ్యాత్ముడు?"

"ఇప్పుడు మీరు అన్న యాత్రికుడుని."

"యాత్రికుడుమాట యేమీ రాండే!"

"అయితే నాకేం తెలియదు. కొంచెం చెముడు వుంది. నాయనా నాకు. అందుచేత సరిగ్గా వినిపించదు....."

దానితో పళ్ళీ నవ్వడం ప్రారంభించేరు. చిన్న అకిమ్ కిళ్ళ తుడుచు గంటూ "అదొంక యేమన్నాడు? అయ్యో! అఖిరికి యిక్కడ పట్టుపడ్డామే అన్నాడు" అంటోస్తాడు. నవ్వుతోస్తాడు, వేరియా బుజం తట్టుకూ. కాని నైడియనోవు అవిషయం అంతటితో వదిలేసేడు. ముఖం గంభీరం అయింది. ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచి,

"అవును, బాగానే వుంటాయి యీలాంటి కథలు. కాని సరదాగా కథలు చెప్పుకుంటూ కాలక్షేపం చెయ్యవలసిన గోజులు కావు యివి. ఈ కేళి పేషకులో చొక విషయం చూసేను. అబ్బా! చదివేటప్పటికీ గుండెలు నీరయిపోయేయి....." అన్నాడు.

"అ— యేదీ చెప్పండి కదం" అన్నాడు అకిమ్ మంచి సరదాఅయిన

కథ యేమైనా చెపుతాడేమో అనుకుని.

“అది వెట్టుబడిదారీ దేశాలలో ప్రభుత్వాలు ప్రజల్ని పెడతూన్న బాధల్ని గురించి. రుషేనియాలో యిద్దరు కమ్యూనిస్టు యువకులు రైతులందరికీ జమీందార్లకు భూమిని ఇచ్చి దీని స్వాధీనం చేసుకొని పంచుకోమని చెప్పి ప్రచారం చేస్తున్నారుట. పాపం అక్కడ రైతులు గర్భ దర్శిములో ములిగిపోయి వున్నారు.”

“అవును- ఆమటునిజమే. 1917వ సం॥లో మారెజి మెంటు రుషేనియా యుద్ధరంగంలో పనిచేసినప్పుడు స్వయముగా చూసేను.” అన్నాడు ఆకిమ్.

“రుషేనియాలో వెట్టుబడిదారీ ప్రభుత్వాన్ని పడగొట్టి మనదేశంలో లాగే సోవియటు ప్రభుత్వం యేర్పరచడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అందుచేత పోలీసులు వాళ్ళనిద్దరిని పట్టుకొని, అందులో వొకడిని చాచకొట్టి సంపేసి, రెండోవాడిని హింసించ సాగేరు. గుడ్లు రెండూ తీసేసేరు. జుట్టు అంతా వూడపీకేసేరు. సన్నటి యినుప వూచలు యెర్రగా కాల్చి గోళ్ళలో నుంచి గుచ్చేరు.....”

“అబ్బ— వీళ్ళని తగ్గ రెయ్య!” ఆకిమ్ భార్య మెల్లగా నిట్టూర్పు వడి చింది. చేతులు నలుపుకుంటూ “గోళ్ళలోనే!” అంది.

“గోళ్ళలో గుచ్చి, ‘నీ నూక్లియస్ లోని యితర కణులకేర్లు చెప్ప; ఇంక యెప్పుడూ కమ్యూనిజం ప్రచారంచెయ్యవుకదా!’ అని అడిగేరు. మీరు యెంత బాధ పెట్టినా సరే నేను మాత్రం చెప్పను. కంఠంలో పొణం వున్నంతవరకూ, కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతాలు వొదిలిపెట్టను.’ అని ఆకిమ్మూనిస్టు యువకుడు నిర్భయంగా జవాబు చెప్పేడు. ఆ సమాధానం విన్నేటప్పటికి తోక తొక్కిన త్రొవల్లా లేచి అతని చెవులు కోసేరు. ముక్కు చెక్కి సేరు. ‘చెపుతావా; చెప్పవా?’ అనిగద్దించేరు. ‘చెప్పను. చాచినా చస్తాను కాని మీకుమాత్రం చెప్పను. కమ్యూనిజానికి జయమగుగాక!’ ‘ఆరి దొంగ మండారాడకా!’ నీపని యాలాకొదు.’ అంటూ పోలీసులు అతనిని దూలానికి వేరిలాడతీసి అడగున మంట పెట్టడం ప్రారంభించేరు.....”

“హృదయం లేదు వెధవలకి. ఎంత కూర్మలు! అలాంటివాళ్ళని పట్టుకుని చిత్రపథ చెయ్యాలి!” చిన్న అకిమ్ కోరికతో వెళ్ళిపోయాడు.

“అలా కాల్చినాకాని అతడు కామ్రేస్సు విషయమై వొక్కముక్క కూడ చెప్పలేదు. ‘కామ్రేస్సు విప్లవం వర్ధిల్లుగాక! కమ్యూనిజం చిరస్థాయి అగుగాక!’ అని అన్నాడు;”

“అదీ, ధైర్యమంటే అలా వుండాలి! ధర్మకోసం జీవితాన్ని కూడా యిచ్చేయ్యి, అంతేకాని పిరికి పందలై న్నే హితుల్ని బయట పెట్టకూడదు. బైబులులోకూడ ‘న్నేహితుడికోసం ప్రాణాలు యివ్వడానికేనా వెనుతివ్వకు అవసరం వచ్చినప్పుడు,’ అనివుంది.” అంటూ ముసలి అకిమ్ బల్లగుద్ది కథ కానియ్యమన్నాడు.

“వాళ్ళు అతనిని యెన్ని బాధలు పెట్టాలో అన్ని బాధలూ పెట్టారు. కాని వొక్క ముక్కకూడా చెప్పించలేకపోయేరు అతని నోటంపట. ఉదయం మొదలు సాయంకాలంవరకూ అలా జరిగింది. బాధ సహించలేక అతడు సామ్యసిద్ధి వచ్చుడు పోలీసులు ముఖమీద నీళ్ళు చల్లి తేర్చి మళ్ళీ బాధ పెట్టడం ప్రారంభించేరు. అఖిరికి వాళ్ళకి బాధపెడితే లాభంలేదని కోచి అతని తల్లిని అరెస్టుచేసి అఫీసులోకి తీసుకువెళ్ళేరు. ‘చూసేవా. లాంగ్ పోలేయెల్లా బాధ పెడుతూన్నామో నీకొడుకుని. ఇప్పుడేనా తెలిసినదంతా చెప్పేయ్యమను. లేకపోతే చంపేసి కాకులకీ గద్దలకీ పారేస్తాము” అన్నారు. కొడుకుని చూసేటప్పటికి అమె నిలువునా కూలిపోయి మార్చిపోయి కొంత శుభటికీ తెలివి వచ్చి లేచి కొడుకుమీద పడి కాగలించుకొని గాయాలతో నిండి, రక్తం కరుడు కట్టిన అతని రెండుచేతులు ముద్దు పెట్టుకుంది.” వివగ్గమైన ముఖంతో నైడియనోవు వాళ్ళవైపు పరకాయించి చూసేడు. ఆడ పిల్లలు యిద్దరూ నోళ్ళు తెరుచుకు చూస్తున్నారు. కళ్ళ నీళ్ళు కమ్మాయి. అకిమ్ భార్య వైమిది బట్టలోచీది వెక్కుతూ “కొడుకుని ముద్దుపెట్టుకుందా! అయ్యో!” అందిఅస్పష్టంగా. హఠాత్తుగా చిన్న అకిమ్ నిట్టూర్పువిడిచి పొగాకు సంచి తీసి, అడావిడిగా చుట్ట చుట్టవం మొదలెట్టేడు. కానిది

కావిడి పెట్టిమీద కూర్చున్న సగుల్నావు వైకిమాత్రం నిశ్చలంగా కూర్చున్నాడు. కాని నైడియనోవు కథ చెప్పడం ఆపితిరువాత మాత్రం, ఆకథ యాదార్థ్యం అనుమానిస్తూన్నట్లుగా ఉంది అతని ముఖవ్యక్తి.

“అయ్యో కొడుకా! నన్ను చూసేనా వాళ్ళమాటలు విను నాయనా!” అని ఆమె కొడుకుని బ్రతిమాలింది. కాని అతడు లెల్లి కంఠధ్వని గుర్తు పట్టి “అమ్మా! యెప్పుడూ అట్లా చెప్పకు. ఏమైనా సరే రహస్యం వెలిబుచ్చను. చావుకి యిదివరకే తెగించాను. ఒక్కసారి ముద్దు పెట్టుకో. పొర్రాటలు సుఖంగా వదిలేస్తాను.....” అన్నాడు.

నైడియనోవు కంఠస్వరంతో పోలీసులు పెట్టే బాధలు పడలేక ఆ కమ్యూనిస్టు యువకుడు ఎలా చచ్చిపోయేటో చెప్పి కథ ముగించేడు. ఒక్క నిమిషంవరకు యెవ్వరూ మాట్లాడలేదు. తరువాత ఒక మధ్యాహ్నం కళ్యాణి కు కూర్చున్నా “ఆ స్వాగత్యైగికి వయస్సెంతో?” అని అడిగింది.

వేనియా తడముకొకుండా “పదిపాడు” అంటూ టోపీ సరేడు. “బీద ప్రజా సామాన్యాన్ని వుధరించడానికి చేసే ప్రయత్నంతో చచ్చిపోయేను— మన రుషేనియన్ కమ్యూనిస్టు కామ్రేడ్. అందుచేత అతను తల పెట్టిన పని పూర్తిచెయ్యవలసిన భారం మనమీద వుంది. వాళ్ళదేశంలోకూడ పెట్టుబడిదారీవిధానాన్ని కూలద్రోసి కూలీ-రైతు ప్రభుత్వాన్ని యేర్పరచడానికి సహాయం చేయాలి. అందుచేత ముందు మనం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు యేర్పరచుకొని మనయిల్లు నునం చిక్కపెట్టుకోవాలి అందు. కాని యీ విషయాలు తెలియని మన రైతులు కొంతమంది శత్రువులకే సహాయము చేస్తూ, యేలానైనా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు భగ్నం చెయ్యాలని ప్రయత్నం చేస్తూన్నారు.....విత్రవాలు యివ్వడానికి నిరాకరిస్తున్నారు. సరే. చాలా పొద్దుపోయింది. అసలు విషయానికి వద్దం. ఇంతి వరకు మీరు విత్తనపుగోధుమలు యివ్వలేదు. వెంటనే యిచ్చేయాలి. మీరు యివ్వవలసిన 16 బస్తాలు తీసుకువచ్చి పోతాం.”

“ఏమో ఆ విషయం నాకేమీ తెలియదు. ఈ సంగతి

మాకే గట్టాగట్టిగా వున్నాయి." అన్నాడు అకిమ్ సంతోషంగా. కాని అతని భార్య అతని వైపు కోపంగా చూసి,

“నీళ్ళు నములుతూ ఆసమాధానం యేమిటి? వెళ్ళి గోధుమలు బస్తాల కెత్తి పంపించండి” అంది.

“16 బస్తాలు లేవనుకుంటాను. అదీ కాకుండా వాటిని యింకా బాగు చెయ్యలేదు.”

“అకిమ్, మారు మాట్లాడక తీసుకొచ్చి యిచ్చుయ్యి. ఈవేళో, రేపా యివ్వడం యేలాగా తప్పదు. అలాంటప్పుడు తిప్పడం యెందుకు?” అన్నాడు ముసలి అకిమ్.

“మాకేమీ నామోషీ లేదు. కావలినీ మేమే జల్లిడ వేస్తాము.” అన్నాడు, వెంటనే వేసియ్యా. “జల్లిడవుందా?”

“ఉంది. కాని..... కొంచెం బాగు చెయ్యాలి.”

“స్వాములవారి వెళ్ళికి జుట్టు దగ్గరనుంచీ యెరువు అన్నట్లుంది. సరే బాగుచేద్దం తీసుకురాండి. త్వరగా తెమల్చాలి. ఇంతసేపూ కళ్ళు చెపుతూ కాలక్షేపం చేసేయి.....”

ఒక అరగంటలో గోధుమలు బస్తాలకి పట్టడం పూర్తి అయింది. చిన్న అకిమ్ రెండు స్టెజ్జిలు తీసుకురావడానికి సమిష్టి వ్యవసాయ డ్రియింగ్స్ అక్కిసుకి వెళ్ళేడు. వేసియా బస్తాల నల్లిటిని దొడ్డిపాకలోనుంచి వీధిలోనికి మోసుకు వస్తూన్నాడు. ముఖం చుట్టూ గుడ్డు పోసిగట్టుంది.

“బంగారంవంటి ధాన్యం తీసుకువచ్చి యీ పాకలో పోనేరేమిటి? పెద్దగాదికూడా వుండి చెత్తలా పాకలో వొదిలేసేరా!” అన్నాడు వేసియా చమత్కారంగా కనుగీటుతూ అకిమ్ కూతురుతో.

“ఏమో మా నాన్న గారు అలా యేర్పాటు చేసేరు” అంది ఆమె తిత్తరపాటుతో.

డెక్సిబోర్న్ వు 16 బస్తాల గోధుమలు సమిష్టి ధాన్యపు కొట్లకి తోలు కుపోయి తరువాత మకార్, వేసియా అక్కడనుంచి వెళ్ళు తీసుకు బయ

లుజేరేను. ఆ యిట్లు దాటిన తరువాత నగుల్నావు బడలికగానున్న నైడియ నోవుముఖంకేసి చూస్తూ, వుత్సాహంతో

“ఆ కమ్యూనిస్టుని గురించి చెప్పినది కల్పన కాదా?” అన్నాడు.

“కాదు. ఎప్లెన్డ్ షేఫర్డ్ చెప్పినది.” అన్నాడు వేనియా పరధ్యాన్నింగా.

“మరి యీవేళే చదివేస్తావు?”

“ఏమి చెబుతే యేమిటి! ఆసలు నేను చెప్పినదంతా నిజమే. దాల్లోనే వుంది అంతా.” అన్నాడు.

“కాని వాళ్ళ మనస్సులు కరిగేటట్లు అక్కడక్కడ కొంత కల్పించి చెప్పలేమా?”

“అదికాదు మనకి ముఖ్యం” అంటూ వాన్యూ కోటు బొత్తాలు పెట్టు గంటూ “ప్రజలు పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని అసహ్యించుకునేటట్లు, మనలో సహకారం చేసేటట్లు చెయ్యాలి. ఏలా అయితేనేమి—భాష్యం తీసుకువచ్చి యిచ్చేరు; అదేమనకి కావలసింది. కాకపోయినా నేను చెప్పినదంతా నిజమే. ఆ పండు యెంత బాగుందనుకున్నావు! నీ దురదృష్టం; అక్కలేదన్నావు.”

ఇరువది యారవ ప్రకరణం.

పాటుకి తగ్గ ఫలితం.

10వ తారీఖు సాయంత్రం గిరిమాచీలో పొగమంచు విపరీతంగా పట్టింది. ఆ రాత్రి అంతా యిళ్ళకప్పులమీది మంచు కరిగి మార్ల వెంటనీళ్ళు కారుతూనే వున్నాయి. దక్షిణాన వున్న కొండలమంచి వెచ్చటి గాలి వీస్తూంది. ఒట్టతెర వేసినట్లు దట్టంగా పొగమంచుతో కప్పియున్న గిరిమాచీలో వేసవి అడుగు పెడుతూంది. ఇంచుమించుగా మధ్యాహ్నం అయ్యేవరకూ పొగమంచుపోయి ఆకాశము, నూర్యడు బాగా కనపడనేలేదు. దక్షిణాన్నుంచి తీవ్రంగా వీస్తున్న యీదర గాలితోపాటు పెద్దపెద్ద గోధుమ గింజలలా మంచు ముక్కులకూడా వచ్చి పడుతూండడంచేత ఇళ్ళకప్పులు, నేల అంతా బూడిదరంగుగా కనిపిస్తూన్నాయి. సాయంసమయానికి నూర్యరక్తికి గుట్టలమీదిమంచు అంతాకరిగి కొండవాగుల్లోనుంచి వేగంగా ప్రవహించడం ప్రారంభించింది.

మూడు రోజులలో తీతకాలం అంతా కురిసి పేరుకొనిపోయిన మంచు కరిగిపోయి గుట్టలు బయలు పడ్డాయి. ఆ నీరు అంతా వెల్లువ వచ్చినట్లు చేల మీదినుంచి ప్రవహించి, కోసుకుపోయి అగాధాలుగా యేర్పడ్డ వాగులలో నుంచిపోయి నదిలో పడుతూంది.

ఈ మంచునీటిచేత గిరిమాచీలాగ్ ప్రక్కని ప్రవహిస్తున్నది గట్టు వారుసుకు ప్రవహిస్తూంది. నది యెగువనుంచి యెక్కడనుంచో నీలవర్ణపు మంచుగడ్డలు, యెండకి కరిగి కొట్టుకు వస్తున్నాయి. మలుపులలో ఆమంచు గడ్డలు ప్రవాహపు వడినుంచి పక్కలకి చేరి అక్కడ ప్రవాహానికి యెదురు వేడుకూన్నాయి. ఒక్కొక్కచోట ప్రవాహవేగానికి ఆ మంచుగడ్డలు వొడ్డెక్కి, పక్క వాగులవెంట యెదురెక్కి తోటలు, నొడ్డు ప్రవేశించి, అడ్డువచ్చిన చిన్న చిన్న మొక్కలన్నీటిని తోసుకు పోతూన్నాయి.

గ్రామం చుట్టూ చేలన్నీ మంచు కలిసిపోవడంచేత నల్లగా కనిపిస్తున్నాయి. నూత్యరశ్మికి నాగేటి చాళ్యుంపట ఆవిర్భు లేస్తున్నాయి. మధ్యాహ్నం సమయం — వైప్వీ అంతా నిగ్మానువ్యంగా వుండి. దున్ని అట్టేవెట్టివ చేయి. వైసె నీలాకాశంలో పల్కటి పొగమంచులోనుంచి కనిపిస్తున్న వేసవి కాలపు సూర్యుడు, వేసవికాశంలో పాటు తిరిగి వస్తూన్న భరద్వాజ పక్షుల కలకల ధ్వనులు, ఆకాశంలో పిండులుకట్టి యెగురుతున్న వోదెకొంగల కూతలు, హృదయానందంగా వుండి ప్రకృతి. అప్పుడప్పుడే నేల పచ్చబడు తూండి. 'ఓంటర్ రై' అప్పుడప్పుడే ఆకులు వేస్తూంది. కొని వైప్వీలో యింకా పూర్తిగా చైతన్యం యేర్పడలేదు. శీతకాలం అంతా నిద్ర పోతూండే 'మాగ్నాట్యు' యింకా పేలుకోలేదు. శీతకాలముందు అరణ్యాలకి, నాగుల దగ్గరకి పారిపోయిన జంతువులు, యింకా తిరిగి గాలేను. ఉండివుండి యే యెలకో వోక గుప్పలోనుంచి యింకొక గుప్పలోనికి చటుక్కున పరికిల్తు తూండి; తిత్తిరి పిట్టలు ఆ శేయెండలో పట్టలు కొడుతూ, తమ గూళ్ళకి యెగిరిపోతూన్నాయి.

మార్చి 15నాటికి గ్రిమాచీలాగ్ లో విత్తనాల నమూనా పూర్తి అయి నది. స్వంతంగా యెవరికివారే వ్యవసాయం చేసుకొనే రైతులంతా వారివిత్తనాలు ప్రత్యేకముగా పొకగాడిలో పోసుకున్నారు. దానితాళం చెవిమాత్రం సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్ర కార్యాలయంలో జాగ్రత్త వెట్టేరు. సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్ర సభ్యుల విత్తనాలతో ఆరు పెద్దపెద్ద సమిష్టి ధాన్యపు కొట్లు నిండేయి. ఆ విత్తనాల బాగు రాత్రిం పుళ్ళు విధి-విరామం లేకుండా జరుగుతుంది. రాత్రింందు మూడు రైలు వెలిగించి పని సాగిస్తున్నారు. సాల్ ఇస్పొలిట్ కార్ఖానాలో కోబల్లా కొలియి తిరులవోరు, సమ్మెట చప్పుళ్ళు, దాగలిమోత నిలిపిస్తున్నాయి. సాల్ గుడిన నడుము యెత్తబుండా సవిచేసి, పనిచేసే మార్చి 15నాటికి గుంటకలు, కరుకోలలు, నాగళ్ళు, సోనరులు అన్నీ బాగుచెయ్యడం పూర్తిచేసేడు. 16నతారీకు సాయంత్రం సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్ర సభ్యుల మీటింగు యేర్పాటుచేసి, ఆందరి యెదుటా జేవి

డోవు, తెనిగుగొడుగుంచి తీసుకువచ్చిన పనిముట్లను యెక్కటి పట్టుగుడ్డలూ పెట్టి పోలిక బహుమతి చేసేడు. ఆరోజుననే కొత్తగా త్వరం చేసుకుని శుభ్రమైన పూలుపర్లు తొడిగి వచ్చిన అతడు విశ్రాంతిగా ఆపనిముట్లు అందుకున్నాడు. సిగ్గుపడి వెనుతిన్నాన్న అతనిని రజ్జుతోపు వేదికపైపు తోసేడు. దేవిడోవు ఆ కమ్మరిపైపు తిరిగి,

“సమిష్టి వ్యవసాయ ఔత్తరి సభ్యులందరూ మన కమ్మరి ఇప్పోలిట్ సిడోరోవిచ్ పోలీస్ కెవ్వపడి పనిచెయ్యడం నేర్చుకోవాలి. అతనికి సమిష్టి వ్యవసాయ ఔత్తరిపు మేనేజిమెంటు కమిటీ అయిన మేము యీపనిముట్లను బహుకరిస్తున్నాము” అన్నాడు.

“ఈ రోజువరకూ కామ్రేడ్ పోలీ అతని దిగ్గరకు వచ్చిన వ్యవసాయపు పనిముట్లన్నీ బాగుచేసేడు. మొత్తముమీద రష్యాలోని, 12వదిభాగముల సోయల్లు, యింకా అనేక యితర పనిముట్లు సరియైన స్థితిలో పెట్టేడు. కామ్రేడ్, యీ చిన్న బహుమానం తీసుకోవలసిందని కోరుతూ న్నాను. ఇకముందుకూడ యిట్లే యితరలకందరికీ ఆదర్శప్రాయంగా ఉంటారని ఆశిస్తున్నాము. మిగిలిన గ్రామీస్తులంతాకూడ యీలాగే శ్రద్ధగా పాలాల మీద పనిచెయ్యాలి. అలా అయితేనే మన సమిష్టి వ్యవసాయ ఔత్తరినికే పెట్టినదేరు సార్థకం అవుతుంది. లేకపోయినట్లయితే మన దేశస్తులంగరిలోను, సభ్యుల పాలవుతాము.”

దేవిడోవు ఆ బహుమతులను కిరీటాల పొడవైన యెక్కటి పట్టుగుడ్డలో చుట్టి పోలిక అందిచ్చేడు. అటువంటి సమయంలో కరతాళ ధ్వనులుచేసి, తమ సంతోషమును తెలియ చెయ్యాలను సంకల్పిస్తూ పర్యవేక్షకంకా తెలియదు. పోలీ వంతుతూన్న చేతులతో ఆబహుమతి అందుకోగానే ప్రజలలో కోలాహలం బయలుదేరింది.

“బహుమతి అతనికి తగును; బాగా పనిచేసేడు.”

“ఎందుకూ పనికిరాక మూలపడియున్న పనిముట్ల సన్నిధిని వొకటో రకంగా బాగుచేసేడు.”

“అతనికి పనిముట్లు, అతని భార్యకి మంచి గౌనుకి సరిపోయిన గుడ్డా కూడ వచ్చేయి!”

“బ్రహ్మరథం పట్టండి!”

“అలాంటి వెర్రిపనిమార్గం చెయ్యకండి— విషరీతమైన శ్రమచేత యిదివరకే వాళ్ళు తిరుగుతూంది.”

ఈ కేకలన్నీ క్రమంగా పెద్దగోలగా మారిపోయేయి. కాని ఛాకర్ అంత గోలలాను విలపడేటట్లుగా

“మూగనోము పట్టినట్లు అలా నించున్నా వెందుకు! మాట్లాడు! సమాధానం చెప్పాలి.” అని కేకేసేడు.

“లేకపోలే అతని బదులు మూగ డైమిడ్ ని మాట్లాడమనండి.”

“చూడు! కాళ్ళు యెలా వొణుకుతున్నాయో!”

“నీళ్ళు నములుతా వేమిటి?”

“మాట్లాడడం సమ్మెటచెప్ప కొట్టడంలాంటిది కాదు.”

“ఈ గోల యేమిటి?” అన్నాడు రజత్ బొమ్మల పూజార్తి గోల తగ్గించడానికి ప్రయత్నం చేస్తూ. “చప్పట్లు కొట్టాలి కాని యీ అర్జును యేమిటి! దయచేసి వూరుకోండి. ఇంకొకరు మాట్లాడతాడు.” అతను ఇప్పోలిటో కేసి తిగి అతనితో “లే. త్రైత్యంగా నిలపడి మాట్లాడు. ఇప్పుడిదింతా నీవిషయ మయేకదూ యేర్పాటు చేస్త!

కాని ఇప్పోలిటో హాల్ కి అంతమందిలో లేచి నిలబడి మాట్లాడడానికి త్రైత్యం లేకపోయింది. ఎప్పుడూ అలవాటు లేదు కూడాను అతనికీ. ఎక్కడదో చుట్టబెట్టి చేతికిచ్చిన ఆ బహుమానాలు గండెలకి చేర్చి పట్టుకుంటూంటే చేతులు వణికేయి. అంతిదృఢమైనవీ అతని కాళ్ళకూడ స్వాధీనం తప్పి నణక సాగేయి. చొక్కా చేతితో నడుచుకొని చిరుచెమటలు తుడుచు కొని అతి ప్రయత్నంమీద యిల్లాఅన్నాడు:

“మనకి యిలాంటి పనిముట్లు అవసరమే అవకొండి. మనమెంతో కృతజ్ఞులం కార్య నిర్వాహకానికికూడా మీకుకూడా

నా అభివందనాలు..... ఇప్పటిలాగే నా జీవితాంతం వరకూ నేను సమిష్టి వ్యవసాయ త్రేత్ర సభ్యుడుగా వుంటాను..... ఈగుడ్డ చూసి నా భార్యకూడా చాలా....." అతను కిక్కిరిసియున్న ఆ హాలంతా వొక్కసారి కలయచూసేడు, భార్య వుండేమోనని. కాని ఆమె కనిపించ లేదు. "ఈ పనియట్లు.....గుడ్డ..... యిచ్చినందుకు కామ్రేడ్ జేవి డోవుకి, సమిష్టి వ్యవసాయ త్రేత్రానికి నా అభివందనాలు."

మరి కం గారుపడుతూ యిన్నాన్న ఫపన్యాసం ముగింపుకి వస్తూండన్న విషయం గ్రహించి రజ్యట్నోవు అతనికి యింకా మూట్లాడమని సౌజ్ఞాలు చేస్తూ యెంతో తాపత్రయ పడ్డాడు. కాని మరీ అటువైపుకూడా చూడకుండా కృతజ్ఞతా సూచకంగా వంగి, బహుమతి చేత పుచ్చుకొని వేదిక దిగిపోయేడు.

సగుల్నోవు నాదాండిగా టోపీతీసి చేతిపుచ్చుకొని చెయ్యివూపేడు. 'అంతర్జాతీయగీతం' మొదలెట్టేయి పక్కనేవున్న సంగీత వాయిద్యాలు.

దళనాయకులు దుబ్బీస్తీవు, లుబిష్కిక్, ఉషాకోవులు భూమి గున్న దానికి పనుసుకి వచ్చిందో లేదోనని చూడడానికి ప్రతిగోళా పైకీలొక వెనుకూర్చారు. క్రియంగా నాతావరణం మారింది. మొదటి దళంవారు దున్నవలసిన యిసగ గరువు దున్నడానికి సిద్ధపడుతూ వ్చారు.

ప్రచారక దళ సభ్యుల్ని వచ్చి వైస్కావాయ్లో మిగిలినవారిని కలుసుకోవలసిందని కలురు వచ్చింది. కాని సగుల్నోవు కోరికమీద చల్లకలు అయేవరకూ నైడియనోవు మాత్రం గ్రిమావీలా అగిపోయేడు.

మరికి బహుమతి యిచ్చిన మరునాడు సగుల్నోవు అతిభార్య లుకిరియాతో విడిపోయేడు. ఆమె వూరి చివరయన్న పేసత్త యింకిటి వెళ్ళింది. రెండు నోజుల శరవవాత ఆమెకి సమిష్టి వ్యవసాయత్రేత్ర కార్యాలయం యెదుటే జేవికోవు యెదురయేడు.

"కామ్రేడ్ జేవికోవ్! యికపైన నా బ్రతుకు తెరపు ఎలాగీ మీరేపైన కలహా యిస్తారని వచ్చేను."

“అడిగింత నులుపుకాదు సమాధానం. కాని, మేము కొత్తగా ఒక క్రాఫీ నడపడానికి నిశ్చయించుకున్నాము. అందులో పనిచెయ్యడానికి అవకాశం వుంటుందా?”

“ఒక్కసమస్కారం మీకు; అపనిమాత్రం అక్కర్లేదు. నాకు ఎవరూ పిల్లలులేరు. ఈవయస్సులో ఇతరులపిల్లల్ని పెంచడమా? చాలాచుంచి అలాచేసే!”

“లేకపోయినట్లయితే యేదో ఒక దళంతో వెళ్ళి పనిలో ప్రవేశించాలి మరి.”

“నేను కూలిపనిచేసుకొనే దాన్ని కాదు. అందుచేత పొలంపని చెయ్యాలేను నేను.”

“అపద్ధతిలో నేను యివ్వగలిగినంత యేమీలేదు. వెళ్ళి తోచినట్లు చెయ్యవచ్చు. మాతోయేమిటంటే పనిచేస్తే నే అండి.”

లుకిరియా ఒక్కనిట్టూర్చువిడిచి, బూటు తడియిసుకలోకిగుచ్చుతూ తలవేళ్ళాడేసింది.

“ఎక్కడో ఉత్తరదేశంలో ‘కోట్లాన్’ నుంచి టిమోఫీ వుత్తరం రాసేడు. త్వరలోనే వస్తున్నానన్నాడు.”

“అల్లాగేనేం.” దేవిడోవుమందహాసంచేసేడు. “అక్కడినుంచితిరిగివస్తే మళ్ళీగాకుండా ఇంకా దూరంగా పంపుతాం ఈపర్యాయం.”

“అయితే యింక అతనికి విముక్తి లేదన్నమాటే?”

“ఇంక అతన్ని గురించి అశ పెట్టుగోనక్కరలేదు.” అని దేవిడోవ్ వెళ్ళి పోబోతూన్నాడు. లుకిరియా కొంచెం సిగ్గు అభివయస్తూ అతన్ని అపింది.

“నాకు యింకో భర్త యెవరినైనా చూసి పెట్టుకలరా?”

“అల్లాటి పనులకి నాకు తీరుబడి యెక్కడ. కలవు.”

“వెడుదురుగాని అగింది. యింకొక్క విషయం వుంది.”

“నన్ను మీకుభార్యగావుండడానికి అంగీకరిస్తారా?”

అప్రేక్షకి దేవిడోవు యెంతో సిగ్గుపడ్డాడు. అతనిద్వారనుంచి సమా

ధానం రాకుండానే లుక్కిరియూ తిరిగి అందుకుంది.

“కామ్రేడ్ డేవిడ్! ఒక్కసారి నాకేసిచూడు, యెంత అందమైన దానినో. నా యేజనయవములో నైనా సరే వంకరయెంతలేవు చూడు.....” అంటూ ఆకుపచ్చగౌను అంచులు రెండు చేతులతో పట్టుకొని నిర్భాత సోయి చూస్తూండే డేవిడ్ వుండు గిరుగిన తిరిగి నిలబడింది. “ఏం, అందం గారేనూ? నిజంగా నీమనస్సులో వున్నది చెప్పు.....”

డేవిడ్ వు నిరసనగా టోపీనెత్తిమీద పెట్టుకుని,

“నువ్వు చాలా అందమైన దానావే. అందులో సంక్షోభం లేదు. కాని గుణం మాత్రం మంచిదిగా కనిపించడం లేదు.” అన్నాడు.

“ఏం! ఏం లోపం కనిపించింది? పెళ్ళి చేసుకుంటావా అని అడిగినంత మాత్రంచేతనే చెడ్డవానైపోయేనా? ”

“అ—”

“సరే. మీరు అక్కర లేదంటే పట్టుకు వేళిలాడను. కాని యెందుకో తెలియదు మిమ్మల్ని చూస్తే ‘అయ్యో’ అనిపిస్తుంది. మీరు నాకిళ్ళల్లో చూసినప్పుడు ఆ కళ్ళలో ఆశ ప్రతి ఫలించింది. కాని బయటికి వెల్లడించలేదు.”

“నువ్వు చాల అసాధ్యురాలవు. వెళ్ళో, గాలిపని వుంది అవతల. ఈ చల్లకలు అయిపోయేక నువ్వు యే టోపీలో వేసినా పడతాను. కాని అందుకైనా ముందుగా మ కా ర్ అంగీ కా ర ము తీసుకోవాలి.”

“మకార్ నానుంచి తప్పించుకోవడానికి ఎప్పుడూ ప్రపంచ విప్లవం, అంటూండేవాడు. మీరు చల్లకలు అంటూన్నారు. కాని యింక నేను వాటి కోసం ఆగను. మీనంటివారు కొడు నాకు కావలసింది. గాఢంగా ప్రేమించే వ్యక్తి కావాలి నాకు. మీరక్కం అంతా నిరంతర పరిశ్రమవల్ల నప్పబడిపోయింది. ప్రేమ చచ్చిపోయింది మీలో.”

వెదవుమీద చిరునవ్వుతో డేవిడ్ వు అక్షేసులో ప్రవేశించేడు.

ఆమెను గురించి యేదో ఆలోచిస్తూన్నాడు.

“మీ భార్యను వదిలేశారా?” అని అడిగేడు సగుల్నోవును.

“ఆ విషయంతో మీకు సంబంధం లేదు.” అన్నాడు చేతి గోళ్ళకేసి పరిశీలనగా చూస్తూ.

“కాని నేను.....”

“అవును. నేనుకూడా.....”

“అబ్బా! ఆ విషయమై నోరుకూడా మెదపనియ్యరే!”

“మొదటి దశం యీ పాటికి పని ప్రారంభించి యుండవలసింది. కాని వాళ్ళు యేదో వంక చెప్పి ఆలస్యం చేస్తున్నారు.”

“లుకియాను సరికొత్త మార్గంలో పెట్టియుండవలసిందిమీరు. ఒక్క-లేను ఆలా వొదిలేస్తే తప్పక చెడిపోతుంది.”

“ఆమెను గురించి యెత్తకండి నాదగ్గర. మొదటి దశం రేపు తప్పు కుండా పని ప్రారంభం చెయ్యాలి.”

“సరే, రేపు పంపుదం లెండి. అయితే ఆమె విషయం అంతచులకనగా వదిలేయ్య వలసినదనేనా మీరభిప్రాయం! కమ్యూనిస్టు పద్ధతులమీద శిక్షణ ఇచ్చి యెందుకు సంస్కరించలేదు?”

“మొదటి దశంతో రేపు నేనుకూడా పొలాలకి వెళ్తాను. నేనే సంస్కారం లేనివాడినైతే నేనొకరిని సంస్కరించడం కూడానా! ఏమయి తేలేనో, విడిపోయేము. యింకెందుకు ఆ గొడవ. జలగలా పట్టుకు వదలరేం! ఈ జేనికొని కొట్టి పేదీతోలే చస్తూంటే వైగా మీరు వదిలేసిన పెళ్ళాన్ని కూడా తీసుకు వస్తున్నారు.”

జేవిడోవ్ యేదో సమాధానం చెప్పబోతూన్నాడు. ఇంతలో హారన్ చప్పుడయింది. గుంటలలో నీరు పక్కలకి చిమ్ముతూ, బిల్లా యెక్కిక్కుట్టివ్ కమిటీ ఫోగ్డుకారు వచ్చి నిలబడింది. జిల్లా కంట్రోలు కమిషను ఛైర్మన్ శివోభిష్ కారు తలుపు తీసుకుని బయటికి వచ్చేడు.

“నాకోసమే వచ్చివుంటాడు.” అంటూ సగుల్నోవు జేవిడోవుకేసి

కోపంగా మాట్లాడినాడు. “ఒకరియూ సంగతికూడా యెత్తకండి. అగోడ వకూడా విచారణకి వస్తే సన్యాసం తీసిగోవలసిందే. శ్రీమోఖిన్ ని మీరు అట్టే యెరగరనుకుంటాను.”

కేన్యాసు డాక్టర్ మెంటుకేన్ తో గదిలో ప్రవేశించి కుశల ప్రశ్ననా వెయ్యకుండా యీలా అన్నాడు.

“నగుల్నోవ్! నువ్వుచేసిన పనికి నేను యింత హడావిడిగా రావలసి వచ్చింది. ఈ కామ్రేడ్ యెవరు? డేవిడ్ నోవ్ కాదూ?” అంటూ వాదిద్దరితోను కరస్పర్స చేసి పేబులు దగ్గర కూర్చున్నాడు. “కామ్రేడ్ డేవిడ్ నోవ్! మేమి ద్వరం మాట్లాడుకోవాలి. కొంచెంసేపు బయటికి వెడతారా?”

శ్రీమోఖిన్ హడావిడిగా డాక్టర్ మెంటు కేసులోనుంచి కాగితాలు తీస్తున్నాడు. డేవిడ్ నోవ్ “మీ పని చూసుకోండి.” అంటూ బయటికి వెళ్ళేడు.

శ్రీమోఖిన్

ఇరువది యేడవ ప్రకరణము.

తిరుగుబాటు ప్రయత్నము.

రాత్రి మూడవ ఝాము : ఉత్తాండి : ప్రకృతి చైతన్య రహితంగా వుంది. వాకిట్లో ఉడుగులచప్పుడు యాకోవు లూకుచ్ కి వినిపింది. కాని నిద్ర బద్ధుడైతే లేవలేదు. అట్లా పడుకొని వుండగానే యేదో బరువుచేత దడి విని పోయి చప్పుడు, వెనువెంటనే భణేలుమని వినిపించి మాదావిడిగా కిటికీ దగ్గరకు పరుగెత్తి తొంగిచూసేడు. ఆ గుడ్డి వెలుతురులో నుంచి ఆణాను బాహు డొంగి దడిగాటి లోపలికి రావడం కనిపించింది. సంద్వికాంతిలో తెల్లగా కనిపిస్తూనే వెత్తిపొది టోపీనిబట్టి అతడు పొలోవిట్టివు అయివుంటాడని నిశ్చయించుకున్నాడు. బాకట్టు వేసుకొని 'ప్రొ' మీదనున్న ఫెల్టబూట్లు తొడిగి బయటికి వచ్చేడు. అప్పటికప్పుడే పొలోవిట్టివు గుత్తాన్ని లోపలికి తీసుకువచ్చి, గేటు తలుపులు ఘడియ వేస్తున్నాడు. అతని చేతులో కలెం యాకోవు లూకుచ్ తీసుకున్నాడు. గుత్తిం శరీరమంతా చెరటతో తడిసి పోయి వుంది. ఉండి వుండి వొణుసుతూంది. యాకోవులూకుచ్ వేసి కుకల ప్రశ్నలకి సమాధానం చెప్పకుండానే పొలోవిట్టివు బొంగురు గొంతుకతో రహస్యంగా,

“అతడు..... రెటి వి స్క్రీ వు న్నా దా యి క్క డా!”

అని అడిగేడు.

“నిద్దకోతూన్నాడు. పొగిణాలు కొనుక్కు తినేసేడు. అస్తమానూ 'వోడా' తాగడం తప్ప రెండో పనే లేదు.....”

“వాణ్ణి తగలేసిరిలే— గుడ్డియందాకొడుగు! గుత్తిం చాలా మార ప్రయాణం చేసింది, భయంగా వుంది.”

పొలోవిట్టివు స్వరంలో యెన్నడూలేని ప్రకాశిత తొణుకాడు

తూరి. యాకోవు లూకుచ్ కి అతిశయ, విప్లవమైన వనోన్మాదులతో బడలిక పరిధ్యనించేయి పొలావిట్టివు మాటలలో.

పొలావిట్టివు చిన్న గదిలోకి వెళ్ళి బ్యాంకు వదిలేసేడు. తడిసిపోయిన బ్రౌజర్లు తీసేసి, ప్రామిదలగవేసి సంచీలోనుంచి నీలిరంగు కోసక్కు బ్రౌజర్లు తీసి తొడిగేశాడు. యాకోవు లూకుచ్ యిదంతా చూస్తూ గుమ్మంలో నిలబడ్డాడు. కెప్టెన్ ప్లాకీ దగ్గరగా మంచిమీద మోకాళ్ళు ముడిచి కానిలింపు కొని పొదాలు కాచుకుంటూ కూర్చున్నాడు. మధ్యమధ్య కనుకుతూన్నాడు. కళ్ళు కూగుకుపోతూన్నాయి. కాని బలవంతంగా కళ్ళు తెరిచి, నిశ్చింతగా నిద్రపోతూన్న లకైట్స్ వైపు తేరిపారచూసి,

“ఎప్పటినుంచి- యీత్రాగుడు?” అని అడిగేశాడు.

“ఒచ్చి-ప్పటినుంచీకూడాను! ఆత్రాగుడుకిచాద్దాపద్దాలేను. అందరూ చూస్తూండగా పత్రికా వోడ్కా తీసుకురావడం చాలా అసహ్యంగా వుంది. వాళ్ళు అనుమానపడచ్చుకూడాను.”

“ఛీ— వెధవపిడుగు!” పొలావిట్టివు పళ్ళు కొరకుతూ తన అసహ్యం అంతా వెలిగిక్కేడు. మళ్ళీ ఆ కూర్చున్న చోటనే కళ్ళు మూసుకుని కుసకడం పొగింభించేడు. ఆలా కొంతసేపు కుసికటప్పటికి చేతిపట్టు వదిలిపోయి కళ్ళు కిందకి జారిపోవడంచేత రెప్పలు బరువుగా యెత్తేడు.

“మూడు రోజులనుంచి నిద్రలేదు..... నదులన్నీ పొంగుతూ న్నాయి. మీవూరుద్దగ యీ నది యీదశలసి వచ్చింది.”

“ఈ రాత్రికి పడుకొని పూర్తిగా విశ్రాంతి తీసుకోండి.”

“అలాగే. యేదీ కొంచెం పుగావుంటే ఇయ్యి, నాదగ్గరదంతా తిడిసి పోయింది.”

రెండు డమ్మలు సీట్స్ పొలావిట్టివు కొంచెం తేలుకున్నాడు. కునికి నొట్టు యోరిపోయేయి. కంతం లేచింది.

“ఈమధ్య ఏశేషాలేమిటి?” అని అడిగేశాడు.

యాకోవు లూకుచ్ టూకీగా అంతా చెప్పి,

“వన పనలెంతవరకు పూర్తియేయి? ఇంతట్లో ప్రారంభం అవుతుందా?” అన్నాడు.

“అయితే వారంపకోజులలో, లేకపోతే.....యింతట్లో లేదు. ఈ గాత్రీ వనం దాద్రకం కలిసి వైస్కాపాయ వెళ్ళాలి. అక్కడనుంచి ప్రారంభం చేద్దం. అక్కడికి జిల్లాపట్టణం చాలా దగ్గర. ఈమధ్యనే ప్రచారకదళం కూడా వొకటి వచ్చింది అక్కడికి. ముందు నాళ్ళపని పట్టించాలి. ఈ సారి నీలవరకం చాలా వుంది. అక్కడి కోసమ్మలు నిన్ను యెరుగుదురు. అందుచేతనీమాటతప్పకండా వింటారు.” పొలోవిట్నీవు తొడమిడికి పురికిన పిల్లిని బుజ్జునిస్తూ, అస్సాభావికమైన మార్దవముతో మళ్ళీ మొదలెట్టేడు.

“పున, పునయెంత నల్లగా వుండో! లూకుచ్! పిల్లలంటే నాకుమనా సరదా. గుత్తారొకటి, పిల్లలొకటి చాలశుభ్రంగా వుంటాయి. మాయింటి దగ్గర పెద్దపైబీరియా పిల్లివొకటి వుండేది. అదియెప్పుడూ నాతోటే వుండేది. అదీ.....” పొలోవిట్నీవు అలోచనాపూర్వకంగా చూస్తూ, నివ్వి మృదువుగా పిల్లిని నిమిరేడు. “బూడిద రంగుగా వుండేది—అక్కడ క్కడ తెల్లటి మచ్చలూఅదీ. చాలా బాగావుండేది అపిల్లి. కాని నీకు పిల్లలంటే కొట్టదనుకుంటాను. అవునా లూకుచ్? మళ్ళీ నాకు కుక్క అంటే కిట్టదు. చూస్తేఅసహ్యం. నాచిన్నతనంలో—ఎనిమిదేళ్ళు ఉంటాయేమోననుకుంటూ, అప్పుడు—చిన్న కుక్క పిల్ల ఒకటి వుండేది మాయింట్లో. ఎప్పుడూ దానితో ఆడుకుంటుండేవాడిని. ఒకరోజున ఆడుకుంటూంటే—ఒళ్ళునొచ్చి లాచెబ్బ తగిలించేమో—మీదపడి చెయ్యిపట్టుకు పీకేసింది. వెంటనే నాకు కోపంవచ్చి కర్ర ఒకటితీసుకుని బాదడం మొదలెట్టేను. అది పారిపోయి గాడికిందవారింది. కర్రపుచ్చుకు పొడిచి ఇవతలకిలాగి మళ్ళీ బాదడం మొదలెట్టేను. అక్కడినుంచి వెళ్ళి తూములో దూరకుప్పటికి ఇవతలకి పొడిచి కొడుతూ తరుముకుపోయేను. ఆఖరికి కదలేక కిందపడిపోయింది. ఆనాడం కూడా మానేసింది. అప్పుడ దాన్ని కొట్టడం మానేసి ఎత్తుకుని, అచెబ్బలు

చూసి జారేసి యేడ్చెను. అది మొదలు చచ్చి యెప్పుడూ కుక్కదగ్గరకే వెళ్ళు లేదు. కాని పిల్లలంటే విపరీతమైన ఆసక్తి. పిల్లలంటే—వాళ్ళు యేడుస్తూంటే మాత్రం చూడలేదు. నీకు ఇవేమీ కిట్టవు కాదూ లూకున్!”

పొలోవిట్స్ ని ఇటువంటి సర్వసాధారణ విషయాలను గురించి మాట్లాడలేదు యెప్పుడూ. అందుచేత అతని మాటలు విశేష ప్రాధాన్యతతో యాకోబ్ లూకున్ ఆశ్చర్యపోయేడు. పొలోవిట్స్ గుండెలు తీసిన బంటు. సుహా కూర్చుడు. జ్యోతు యుద్ధకాలంలో పొలోవిట్స్ కోసం కుక్కలయెడల యెంతకూరం గా ప్రవర్తించేడో యాకోబ్ స్వయంగా యెరుగును. అతడు తలవూపి చూసుకున్నాడు. పొలోవిట్స్ ముఖం ఖంభీమయింది.

“ఈమధ్య టపా సరిగ్గా వస్తూందా?” అన్నాడు పొలోవిట్స్ ఖండితంగా.

“ఎక్కడ మీసినా వరదలే; జేసం అంతా నీటిచురుం అయిపోయి వుంది. రోడ్లకూడా అన్నీ మురిగి పోయాయి. పది నోజులనుంచి టపా రావడంలేదు.”

“స్టాలిక్ ప్రకటనని గురించి వూళ్ళో యేమీ అనుకోడం లేదు;”

“ఏం ప్రకటన?”

“సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలని గురించి స్టాలిక్ చేసిన ప్రకటన కేవలం పడింది.”

“ఏమో మేమేమీ వినలేదు. ఆ పేపర్ల యింకా యిక్కడికి వచ్చియుండవు. అయితే— అనిపించావిచ్! యేమని ఆప్రకటన?”

“అబ్బే, యేమీ లేదు..... మనకి పనికొచ్చే విషయం కాదు. అయినా తెలుసుకోవాలని వూరికే అడిగెను; ఈపాటికి వెళ్ళి పడుకో— చాలా సొగ్గుపోయింది. ఇంకో మూడు గంటలు పోయినతరువాత మాత్రం గుర్రానికి నీళ్ళు పెట్టా. రేపు రాత్రి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు గుర్రాలను రెండింటిని సిద్ధంచేసి వుండు. చీకటి పడగానే వైస్కావాయ్కి బయలుదేరుదం, అట్టే దూరం లేదులే.”

మరునాడుదయం పొలోవిట్టివు, లఠెవిస్కితో చాలసేపు మాట్లాడేను. తరువాత లఠెవిస్కి రుసుగుసలాడుతూ వంట యింటి వైపుకి వచ్చేను. యాకోవు లూకుచ్ అతనిని చూసి,

“కొంచెం నోడ్డా తీసుకురానా?” అని-అడిగేడు.

లటువిస్కి యేదో ఆలోచిస్తూన్నట్లు వైకి వాసాలకేసి చూస్తూ, “యేమీ అనడం లేదు యిప్పుడు.” అని మళ్ళీ గదిలోకి వెళ్ళిపోయేడు.

ఆ గాత్రీ సమిష్టి వ్యవసాయ డ్డేత్రపు గుఱిపుసాలల కాపలావారు ఇవాన్ చెటుల్యకోవు. యాకోవు లూకుచ్ పోలితెన్నహముమీద ‘డాన్ స్వాతంత్ర్య సమితి’ లో సభ్యులుగా చేరవార్యంగా యి-నొకడు. అందుచేత యాకోవు లూకుచ్ అతని దగ్గరకి వెళ్ళి తను యేపనిమీద యెక్కిడికి వెళుతున్నదీ చెప్పకుండానే “మన పనిమీద దగ్గరఫాకరి వొక సారి వెళ్ళిరావాలి.” అని అతని ప్రశ్నకి సమాధానం చెప్పేడు. ఇవాన్ చూసి ముతూడకుండా రెండు గుర్రాలని తీసుకువచ్చేడు. లూకుచ్ వాటిని పోలకుపోయి చాటుకుండా నొక చెల్లి గుబురులో కట్టివెట్టి, పొనో: ట్టివును తీసుకురావడానికి యింటికి వెళ్ళేడు. అతడు కెవైన్ గది దగ్గరకు వెళ్ళేటప్పటికి లఠెవిస్కి “అల్లా చూసినాకానీ మన అపజయం నిశ్చయం కాదంటారా?” అంటూ న్నాడు గట్టిగా. పొలోవిట్టివు బొంగురుగొంతుకతో నెమ్మదిగా యేదో సమాధానం చెప్పేడు. ఇంతలో యాకోవు లూకుచ్ ముందు యేమి ఆపద వస్తుందోనన్న ఆలోచనలో పడి కొట్టుకుంటూ తలుపు తట్టేడు.

పొలోవిట్టివు అతని గుఱిపుజీమ తీసుకొని బయలుదేరేడు. తిన్నిగా వాళ్ళిద్దరూ ఆ గుఱిపుల దగ్గరకి వెళ్ళి, యెక్కి వెంటనే బయలుదేరి వెళ్ళిపోయేరు. ఊరు బయట అడ్డు వచ్చిన సదిని గుఱిపులమీదదాటి ఆనలివొడ్డు చేరేసరికి, ప్రయాణం చేస్తూన్నంతసేపూ పొలోవిట్టివు నోరు మెదల్పలేదు. చుట్టూ కాల్చుకూడదనీ, కోడ్డువదలి 20 గజాలు నొక ప్రక్కగా ప్రయాణం చేయాలనీ ఆజ్ఞాపించేడు.

వార్యకోసం వైస్కావాయ్లో యెదురు చూస్తూనే యున్నాడు.

యాకోవుకి పరిచయమైన వాక కోసమ్మ భోజనాల సావడిలో నువ్వూ 20 రుంది వరకు పోగొడ్తారు. వాళ్ళలో చాలమంది వయస్సు మళ్ళినవారే. పొలావిట్టివు వారందరితోనూ హస్తచాలనం చేసి తరువాత అందులో 2 కనితో కిటికీదగ్గరికి వెళ్ళి కొంతసేపు నెమ్మదిగా ఏదో మాట్లాడుకున్నారు. మిగిలినవాళ్ళంతా పొలావిట్టివ్ కేసి, యాకోవ్ లాకువ్ కేసి చూస్తూ కూర్చున్నారు. గుమ్మము దగ్గరగా కూర్చున్న యాకోవ్ కి ముక్కు, ముఖం ఎరగని ఈకొత్తవాళ్ళలో కూర్చోడానికి ఎల్లాగోవుంది.

ఆ సావిడి తలపులన్నీ భద్రంగా మూసేసి, ఆప్రాంతానికి ఎవరూ రాకుండా ఇంటియజమాని అల్లుణ్ణి బయట కాపలా పెట్టేరు. ఇంతబందోబస్తు చేసినప్పటికీ పొలావిట్టివ్ చాలనెమ్మదిగా మాట్లాడసాగేడు.

“.....తిరుగుబాటు చెయ్యవలసిన సమయం వచ్చింది. మనం, దాస్యబంధనాలను నాశనంచేసి స్వాతంత్ర్యంపొందడానికి సిద్ధపడాలి. అందుకు కావలసినయేర్పాట్లు అన్నీ పూర్తయ్యాయి. ఎల్లుండి రాత్రినుంచి ప్రారంభం చేద్దం. ఒకకంపెనీ ఆర్మీకి సైనికులు వైస్కానాయ్ వస్తారు. మొట్టమొదటి తుపాకీ మోత వినిపించగానే, మీరందరూ వెళ్ళి ప్రచారకదలాన్ని వారిమకం లోనే ఎదిరించాలి. ఒక్కణ్ణి కూడా ప్రాణాలతో దాటిపోనివ్వకూడదు! మీ అందరికీ ‘కార్మిట్ మారిస్’ ని నాయకుడుగా యేర్పాటు చేస్తున్నాను. బయట దేరిముంకు మీరంతా టోపిలమీద తెల్లటి రిబ్బనులు గుచ్చుకోండి. లేకపోయినట్లయితే బ్లీట్లో శత్రువేసకో మిశ్రుడైనవో గుర్తించడం కష్టం. ప్రతీవాళ్ళూ గుర్రాలు తెచ్చుకోవాలి. కత్తి, తుపాకీ మొదలైనవి ఏవుంటే అవి మూడుజోజులకు సరిపోయిన ఆహారపదార్థాలు తీసుకు బయటజేరండి. మీరు, ప్రచారకదలాన్ని, స్థానిక కమ్యూనిస్టుల్ని చంపేసినతరువాత, మీస హాయంకోసం పంపించిన కంపెనీతో చేరండి. అది మొదలు మీ మీద నాయకత్వం ఆ ‘కంపెనీ’ కి పేండ్లకు వెళ్ళిపోతుంది. అతని ఆజ్ఞప్రకారం ఎక్కడికి తీసుకు వెడితే అక్కడికి వెళ్ళాలి.”

పొలావిట్టివ్ దౌర్జను బెబ్బమీద చెయ్యితీసి, నుదుటిమీద పోసిన

చెమట తుడుచుకున్నాడు.

“గిమాచీలాగ్ నుంచి నాతోకూడ ఒకకోసక్కుని తీసుకువచ్చేయ. ఇతనిని మిరందరూ ఎరిగేవుంటారు. యాకోబ్ లూకుచ్ ఇతని పేరు. వాళ్ళ ఊళ్ళకూడ ప్రజలంతా తొలగడడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారన్న విషయం ఎంతవరకు నిజమో ఆయనే చెబుతారు. ఒక్క వాళ్ళకురేకొను-డాకొపర నిజాలోని కోసక్కులంతా ఈకమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వాన్ని నాశనం చేయడానికి ఎప్పుడెప్పుడని తహతహలాడుతున్నారు. ఆస్ట్రోవ్ నోవ్!”

పొలోవిట్స్కి అతనిని లెమ్మన్నట్లుగా తలకూపేడు. యాకోబ్ లూకుచ్ మూలమీదనుంచి లేచి నిలబడ్డాడు. అందరిదృష్టులు అతనివైపు తిరిగిపోవడానికి కఠినం బరువెక్కినట్లు అయింది. కఠంలాయేడో అడ్డపడ్డట్లుతోంది. ఏదో మాట్లాడబోతున్నాడు. కాని ఇంతలోనే ఒకముసలికోసక్కు అందుకోడం చేత లూకుచ్ మాట్లాడడానికి అవకాశం చిక్కింది కాదు. ఆకోసక్కు స్థానిక చర్చి కొన్నింటా మెంబరు. మహాయుద్ధంవరకు వైస్కా-నాయి చర్చి స్కూల్కి గార్డియను. అతడుకూడ లూకుచ్ తోపాటే లేచినిలబడి,

“ఏమండీ, నిన్ననే కొత్త విషయం ఒకటి తెలిసింది. మీరువిన్నారా!” అని అడిగేడు. “ఇప్పుడు మీరువచ్చేముందు వరకు మేమందరం ఆవిషయాన్ని గురించి మాట్లాడుకుంటున్నాము.....మంచిపేపరుఒకటి వచ్చింది.....”

“ఏమిటి! ఏమిటితాతా అంటున్నావు!” అని అడిగేడు పొలోవిట్స్కి నెమ్మదిగా బొంగురుగొంతుకతో.

“మాస్కో నుంచి పేపరు ఒకటి వచ్చింది. దాల్లో, కమ్యూనిస్టుపార్టీ ఛైర్మన్ చేసిన ప్రకటన పడింది.....”

“సెక్రటరీ.” అని అందులో ఒకడు సర్దుబాటు చేసేడు.

“అవును, పార్టీ సెక్రటరీ కామ్రేడ్ స్టాలిన్. ఇదిగో పేపరు, ఈనెల 4 వ తారీఖున అచ్చయింది.” అంటూ ఆముసలి కోసక్కు, కోటు లోపలి జేబులోనుంచి, బాగ్గిత్తగా మడచి పెట్టబడిన పేపరు ఒకటి వైకి తీసేడు. “మీరు వచ్చేముందు కొంతసేపు మాలో ఒకడు చదువు తూంటే విగిరినవా

శృంగారం విన్నాము.....అదివిన్నతరువాత మీరు, మేము విడిపోయేము.
మాకు, తిరుగుబాటు చెయ్యవలసిన అవసరం కనిపించలేదు. ఈపేపర్ని గురించి
మాకు నిన్ననే తెలిసింది. ముసలితనంచేత ఓకెక్తగ్గిపోయినా ఎల్లాగో కష్టపడి
ఈసేత ఉదయాన్నే గుర్తించింద బయలుదేరి జిల్లాపట్టణం వెళ్ళేను. నేను
ఎరిగిన ఆయనఒకడు ఈపేపరు పట్టుకు వెడుతుంటే చూసి, ఇయ్యమని
బ్రతిమాలేను. ఆఖరుకి 15 రూబుల్స్ ఇచ్చి కొన్నాను! తీరా ఆపేపరుమీద
చూస్తే దానిఖరీదు 5 కోవెక్కులు. కాని ఒక్కొక్కరు 10 కోవెక్కుల
చొప్పున ఈపేపరు ఖరీదు అందరూ భరించడానికి నిశ్చయించు గున్నాము.
15 రూబుల్స్ కాకపోతే 20 రూబుల్స్ చేస్తుంది ఇది.....”

“ఏమిటి లా లా, అనీదినువ్వు! కొత్త కొత్త విషయాలు మహా చెబుతు
న్నావే! ముసలితనంచేత నాతి తిరిగిపోయిందా మేమిటి! ఇక్కడ యెవరు
మట్లాడమన్నారనిన్ను?” అంటూ పొంగోపట్టివీ కోపంతో గర్జించేడు.

కుదిమట్టుగా ఉన్న కోవెక్కు ఒకడు లేచి ఎదరికి వచ్చేడు. వాలకం
చూస్తే సలభమై యేళ్ళవాడిగా ఉన్నాడు. కత్తెర వెయ్యబడ్డ బంగారువల్లపు
గడ్డం. తప్పమక్కు. అతడు గోడవార గుంపుగా నిలబడియున్న వాళ్ళల్లో
మంచి తప్పించుమని ముందుకువచ్చి, పొలొపట్టివీ తో కోపంగా, తృప్తికారం
గామట్లాడ సాగేడు.

“కామేర్లే, మీబుకాయంపుకి భయపడివాడెవడూ లేదు, అదికట్టి
పెట్టండి ఇంక. ఎన్ని ఆటలు ఆడినా ధూర్వం సాగేది కాని యిప్పుడెక్కడ
సాగుతాయి! నోరు కొంచెం సంభారించుకుమట్లాడుకుందండి. సోవియటు
ప్రభుత్వం వచ్చినతరువాత వెనకటి జబర్దస్తీ పోయింది. ఇంకా ఆసంగతి మీకు
తెలియనట్లుంది. అతను చెప్పినట్లుగా మీరువచ్చేముందు మీము మానిశ్చయం
పునర్విమర్శ చేసిన నూతనినిజమే. ‘ప్రెజ్ వా’ లో కామేర్లే స్ట్రాలిన్ ప్రోటిన
చూపినతరువాత మానిశ్చయం మార్చుకున్నాము. ప్రభుత్వము మీద తిరుగుబడ
దల్చుకోలేదు. ఇంక మీకూ మాకూ పొసగుదు. ఆసలు యింతవరకు రావడా
నికి కారణం స్థానిక అధికారులే. మమ్మల్ని అందరినీ సమిష్టి క్యవసాయ

క్షేత్రాలలో బలవంతంగా చేర్పించారు. సామాన్య రైతుల్ని కాలా మందిని భాగ్యవంతుల బాధితాలో చేర్చి వాళ్ళ అస్తులు జప్తుచేసేరు. మా సోవియటు ఛైర్మన్ తనకి వ్యతిరేకంగా యెక్కడా మీటింగులలో మాట్లాడ కూడ దన్నారు. ఒక టేమిటి? వాళ్ళకి తోచినట్లు చేసేరు. నోరెత్తుతే టైదులో పెడతామన్నారు. మచ్చుల్ని యీలా అణచి సారయ్యమని స్థానిక ఆధికారులకి మాస్కొనుంచి అడ్డం వచ్చియంటాయనీ, యీప్రచారం సంతాకమ్యూనిస్టుస్టార్చి సెంట్రులి కమిటీ అజ్ఞలవల్లనే అనీ అనుకున్నాము. అందు చేతనే మీ సంఘంలోచేరి ప్రభుత్వంమీద తిరుగుబాటు చెయ్యడానికి నిశ్చయించేము. కాని యిప్పుడు స్టాలిన్ ప్రజలని బలవంతంగా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేర్పించి, చర్చిలు అకాదెమిగా మూసేసే, నిరంకుశంగా ప్రవర్తించి స్థానిక కమ్యూనిస్టుల్ని అందరినీ వారి వారి పక్షపులనించి తొలగించేస్తున్నాడు. ఇక మైనుంచి రైతు స్వేచ్ఛగా బ్రతకవచ్చు. ఇవ్వంపుంటే సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేర్చు. లేకపోతే లేదు. అటువంటిప్పుడు యింక మాకు యిబ్బంది యేముంది? హాయిగా యెవరిచతుకు వాళ్ళం చేతనయినంత భూమి దున్నుకుని బ్రతుక్కుతాం. మేము సంతకం చేసి యిచ్చిన ప్రమాణ పత్రాలు మాకిచ్చేసి మీయిట్టం వచ్చినట్లు పోండి. మేమూతల్లిం తిరుగుబాటు చెయ్యదల్చుకోలేదు.....”

పోలోటోస్కీవు కిటికీకి చేరబడి నిలపడాడు. ముఖంలో కత్తికేటు వేసినా నెత్తురుచుక్కలేదు. చుట్టూవున్న కోసక్కలకేసి చూసి, “మోసం చెయ్యాలని చూస్తూన్నారా?” అని అడిగేడు.

“మోసం అనుకున్నా సరే, మరేమనుకున్నా సరే.” అని యింకొక ముసలి కోసక్క సమాధానం చెప్పేడు. “మేము ప్రభుత్వంమీద తిరుగుబాటుమాత్రం చెయ్యదల్చుకోలేదు. ప్రభుత్వమే మాకు సహాయ పడుతున్నప్పుడు అది నొదిలేసి వైవాళ్ళని బ్రతిమాలడం యెందుకు? మొదట వాళ్ళు అనవసరంగా నావోటు రద్దుచేసి మైగా ప్రవాసానికి పంపడానికీ కూడా ప్రయత్నించేరు. కాని నా కొడుకు రెడ్ ఆర్మీలో పని చేస్తుండడంచేత

పోయినవోటు తిరిగి సంపాదించుకోగలను. సోవియటు ప్రభుత్వానికి మేము వ్యతిరేకులం కాదు— ఈ చిన్న చిన్న అధికారుల దుర్మయాలను మాత్రము యెదిరించ నిశ్చయించుకున్నాము. కాని మీరు మమ్మల్ని ప్రభుత్వంమీదే తిరగబడ మంటున్నారు. అది మాకు యిష్టం లేదు. మా పే ప ర్లు మా కు యిచ్చేయ్యండి.....”

నడి వయస్సులోనున్న యింకొక కోసక్కు లేచి వుంగరాలు తిరిగి గడ్డం సవరించుకుంటూ మళ్లాడసాగెడు.

“కామ్రేడ్ పొలోనిట్స్కి! యేదో-తెలియక పొరపాటు చేసేముమివంటివాళ్ళతో సంబంధం యేర్పరచుకోడం మాడే తప్ప. ఇప్పుడై నా మించిపోయినదేమో లేదు— మమ్మల్ని వొదిలెయ్యండి. క్రిందటిసారి అరచేతిలో స్వర్ణం తీసుకొచ్చి పెడతానని ఆశ చూపించేరు. మాకే ఆశ్చర్యం వేసింది యిదంతా నిజమేనా అని. ఒక్కసారి తిరుగుబాటు లేవతీసినట్లయితే విదేశాలనుంచి ఆయుధాలు, యితర సహాయం కొల్లలు కొల్లలుగా వస్తాయని చెప్పేరు. మేము చెయ్యవలసినదల్లా చొక్క కమ్యూనిస్టుల్ని సంపదం మాత్రమే. కానితరువాత యిదంతా స్థిమితంగా ఆలోచించేము. ఆయుధాలు చవకకనక కావలసినన్ని సప్లయి చెయ్యగలము. కొని వాళ్ళు స్వయంగా మన దేశం వస్తారా? ఒకవేళ వచ్చినాకానీ మళ్ళీ వాళ్ళు యిక్కడనుంచి కదలరు. ఏకైకవచ్చి మేకై ఓగిసేదని సహాయంకోసం వచ్చి అఖిరుకి మనమీదే అధికారం చెలాయిస్తారు. అందుచేత వాళ్ళని బలవంతంగా గెంటవలసి వస్తుంది. కమ్యూనిస్టులు మనకి యెంత విరోధులయినప్పటికి వాళ్ళుకూడా మన స్వభాతీయులు. ఇంక ఆ విదేశీయులన్నారా — వాళ్ళని తగ్గలెయ్యా వాళ్ళది మన దేశం కాదు, మన జాతికాదు, మన భాషకాదు. వాళ్ళు యేదో మనల్ని వుద్ధరిస్తాన్నది ఒట్టిమాట. అఖిరికి విరిగిన పేలుమీద వుచ్చునా సాయ్యం. 1920లో నేను విదేశాలలో వున్నాను. ఆ రోజులలో ‘గ్రెలిష్కోప్’ లో క్రొచివాళ్ళ రొట్టి రుచి చూసేను. పళ్ళీ స్వదేశం కళ్ళ చూస్తాననుకో లేదు. ఒకటిమిటి— అనేక దేశాలు తిరిగేను తెలిసి మన దృష్టినంత వంచి

వాళ్ళు, దయార్థి వృద్ధులు యెక్కడా కనిపించలేదు. కాన్స్టాంటి
నోపుల్ ఏకేను, సగరాలలో వోక రేవులలో పనిచేసినప్పుడు ఇంగ్లీషు,
ఫ్రెంచి దేశస్తుల్ని యెరుగుదును. పెద్ద పెద్ద గొడ్డాలు పెంచుకుని, మురికిగా
వుండే మనల్ని పురుగుని చూసినట్లు అతి అసహ్యంగా చూస్తారు. శుభ్రంగా
చేవని చెబుకొని చుంచుచుంచి నూట్లు వేసుకొని తిరుగుతూ మనల్ని లెక్క
చెయ్యరు. హాటళ్ళకి యెక్కడికే నా వెడితే వాళ్ళ నా విరులు
మనల్ని వేళాకోళం పెక్కిరింప కింద పట్టింది మాట్లాడుతే గుప్పెళ్ళు బిగించి
కొట్టబోతారు. మన డాక్ కోసక్కరికీకూడా విదేశాల అనుభవం కొంత
కలిగింది.” అకోసక్క నవ్వేడు. తెల్లటిపళ్ళు ముత్యాలలా మిలమిలలా
డేయి. “మావాడొక్కడు మామూలు రవ్యను వేషంతో వోక రేవులో దిగే
టప్పటికి వోక ఇంగ్లీషువాడు వెనకనుంచి వచ్చి కిందపడేసేడు. తిరగపడితే
మనవాళ్ళమందు వాళ్ళు యెందుకూ పనికిరాదు. కాని దేశంకానిదేశం అవ
డమచేత బట్టలు దులుపుకొని లేచిపోవలసివచ్చింది ఈ విదేశీయుల సంగతి
మాకు బాగా తెలుసును. ఏదోవిధంగా యీ ప్రభుత్వంతోనే సఖ్యపడతాం
కాని విదేశస్తుల్ని నమ్ముకొని తిరుగుబాటుమాత్రం చెయ్యము. అందుచేత మా
కాగితాలు మాకిచ్చేయండి.”

“వీడు వాతాత్మగా యీ కీటికోలోనుంచి బయటికి వురికి పొరిపోతే
యిక్కడనేను పట్టుబడిపోవలసి వస్తుంది.” అనుకున్నాడు యాకోవు లూకుచ్.
“చూసి చూసి ఆఖరికి యింగులో పడ్డానేమిటి! ఏ ముహూర్తాన్ని చేరనో
మొనటనుంచి అన్నీ గండాలే కళ్ళు మూసుకుపోయాయి— మందు ఆలోచన
లేకపోయింది.” యాకోవు లూకుచ్ పొలోవిట్సీవుకేసి చూస్తూ ఆలాగే నిల
పడ్డాడు. కెప్టెన్ నిశ్చలంగా కిటికీలో చేరబడియున్నాడు. వెనకటి వెలవెల
బాటు పోయింది. కోపంచేతముఖం జేవురించింది. నుదురుమీది రక్తనాళాలు
పుప్పొంగేయి.

“సరే మీ ఇిష్టం. మాతో రావడానికి ఇిష్టం లేకపోతే నిష్పంఘం
యేమీ లేదు. మిమ్మల్ని బ్రతిమాలడానికి రాలేదు. మేము. కాగితాలుకూడా

తిరిగి యివ్వను. అవి జనరల్ స్టాఫు దగ్గర వున్నాయి. నాతోకూడా తీసుకు రాలేదు. కాని మీరూ నాటికోసం భయపడవలసిన పనిలేదు. జి. పి. యు. కి మిమ్మల్ని గురించి తెలియ చెయ్యను....."

"అలా అయితే మాకు అంగీకారమే." అన్నాడు నోక్ ముసలి కోసక్కు.

"జి. పి. యు. కోసం కాదు మీరు భయపడవలసినది." అంత వరకూ నెమ్మదిగా శాంతంగా మాట్లాడుతూన్న పోలీస్‌వీటిని అతి తీవ్రంగా పెద్ద స్వరంతో మాట్లాడసాగెడు. "మమ్మల్ని చూసి భయపడవలసి వుంటుంది. బాగోత్ర! మిమ్మల్ని అందర్నీ కుక్కల్ని కాల్చివేట్లు కాల్చిపారేస్తాము! దోష ఇయ్యి. పక్కకి తప్పుకో! దూరంగా పొండి!" బెల్లలూని రివాల్యూరు వూడ లాగి యెదరకి చూపి పట్టుకొని గుమ్మం వైపు బయలుదేరెడు.

కోసక్కులంతా నోక్‌శృ నోక్‌శృ తోనుగుంటూ అతనికి దోష యిచ్చేరు. యాకోవు లూకుచ్ పోలీస్‌వీటిని కంటే ముందుగా గుమ్మందగ్గరకి పరుగెత్తి తలుపు బార్లా తెరిచి వరిచేలాలో బెడ్డలా వీగులో పడ్డాడు.

ఆ వీకట్లోనే గుర్రాలమీద పడి దాడు తీయిస్తూ వెళ్ళిపోయేరు. ఆ ఇంట్లోనుంచి రణగొణధ్వని బయలుదేరింది. కాని నోక్కుడూ బయటికి రాలేదు. నాళ్ళని యిద్దరినీ పట్టుకొనడానికి ప్రయత్నించ లేను.

వాల్కిర్లరూ తిన్నగా గిరిహుచీలాగ్‌కి వచ్చేసేక యాకోవ్ లూకుచ్ ఆ గుర్రాలని సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రపు తచేలాకి నడిపించుకు పోయేడు. పోలీస్‌వీటిని యింట్లోకి రాగానే అఖినికి చొక్కా అయినా విడవకుండా వెంటనే లటెవిస్కీని ప్రయాణానికి సిద్ధం అవచున్నాడు. అతను లేనప్పుడు వచ్చిన వుత్తరం విప్పి చదువుకొని కాలేసి ప్రయాణ సరంజం చేస్తూన్నాడు.

యాకోవులూకుచ్ గుర్రాలని కిట్టేసి పద్మింతవార పోలీస్‌వీటిని అతనిని గదిలోకి రమ్మన్నాడు. అతను వచ్చేటప్పటికి పోలీస్‌వీటిని పేబులు ముందు కూర్చుని యున్నాడు. లటెవిస్కీ రివాల్యూరు యేభాగానికి ఆభాగం విప్పేసి గీజుజేసి, మళ్ళీ లొందరగా అమరుస్తూన్నాడు. తలుపుచప్పుడవగానే

పొలోచి శ్రు నుదురుమీద చేతులు తీసి తిరిగి చూసేడు. గుంటలుపట్టి యెర్రగా చింత నిప్పుల్లావున్న కళ్ళవెంట నీళ్ళుకరి ముక్కు మీదినుంచి బొట్టు బొట్టుగా కిందపడుతూన్నాయి.

“మనం చేసిన ప్రియత్నాలన్నీ..... ప్రస్తుతం మటుకు విఫలము అయిపోయేయి కదా అని దుఃఖంగా వుంది.” అన్నాడు పొలోచిట్టివు గడ్డద స్వరంతో. నెత్తిమీద తెల్లటి వున్నిటోపీ తీసి కళ్ళనీళ్ళు వొత్తుకున్నాడు. “డాన్ లో స్వాతంత్ర్య పిపాసులు, శూరులు అయిన కోసమ్మలకే కరుణ యింది. అంతా మూర్ఖులు, పిరికిపందలు, ద్రోహులు. లూకుచ్! కొద్దిసేపట్లోనే బయలుదేరి వెళ్ళిపోతూన్నాము. కాని మళ్ళీ వస్తాము. ఇప్పుడే యీ వుత్తరం అందింది.....కోసమ్మలు టుబ్బాన్ స్కోలోను, మాబిల్లా లోనూ కూడ తిరుగుబాటు చెయ్యడానికి నిరాకరించేరుట. ఈసారి ప్రాలిన్ వాళ్ళని తనవైపుకి తిప్పుకోకలిగేడు. ఇప్పుడు ముందు చెయ్యవలసిన పని వాడిని చంపడమే: అంతవరకు నాకు.....” పొలోచిట్టివు కంఠం గడ్డదికమయిపోయింది. పళ్ళు కటకట లాడేయి. కండలు తిరిగియున్న చేతివేళ్ళు దిగిసిపోయేయి. ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచేడు. గుప్పెళ్ళు విడివడ్డాయి. చిరు నవ్వు నవ్వేడు. “ఎంతటి మూర్ఖ ప్రజలు! వెధవలు! వీళ్ళని యెంచేసినా పాపం లేదు. ప్రాలిన్ చేసిన ప్రకటన అంతా కపట నాటకమనీ, అదొక రాజకీయపుటెత్తు అనీ తెలియదు. చింటిపిల్లల్లా నమ్మేరు, మంచీ చెడ్డా ఆలోచించకుండా. ప్రపంచంలో యింతటి మూర్ఖులు యెక్కడా వుండరు. రాజకీయపు యెత్తులలో వీళ్ళనియెరగా వుపయోగిస్తున్నారు. ఇంకాబిగిస్తే కంఠం దిగిసి చచ్చిపోతారేమోని కొద్దిగా వాదులు చేసేరు. ప్రతిగివుంటే యెందుకేనా వుపయోగించుకోవచ్చుని; అంతేకాని వీళ్ళమీద, నామీద దయ చేత కాదు. ప్రజలు యెప్పటికోవొకప్పటికి యీవిషయం తెలుసుకోకపోరు. కాని తీరా మించిపోయిన తరువాత అప్పుడు యేం లాభం? లూకుచ్! మేం వెళ్ళిపోతూన్నాం. నీవు సాధ్యమైనంతలో మాకు అన్ని సదుపాయాలు చేసి చాల శ్రమ తీసుకున్నావు. నీ వుపకారం మరిచిపోలేము. సమిప్తి వ్యవసాయక్షేత్రం

లోనుంచి తప్పుగోక నీకు సాధ్యమైనంతవరకూ ధ్వంసం చేస్తాండు. ఇదే నీకు నా ఆఖరి ఆజ్ఞ. మన సంఘ సభ్యులందరితోటికూడా నా మాటగా ప్రస్తుతం మటుకు చెదిరిపోవలసి వచ్చిందనీ, అంతమాత్రం చేత మన ఆశయాన్నుంచి విరమించకూడదనీ చెప్పి. మళ్ళీ మేము తిరిగి వస్తాము. మనల్ని, మన ప్రియత్నాలనీ

మన మాతృభూమియైన 'డాక్'ని అంతర్జాతీయ యూదు హంతకుల చేతులలోనుంచి తప్పించడానికి చేసే ప్రయత్నాలను భగ్నం చేసి, మనల్ని వదలి పారిపోయిన వాళ్ళనందరినీ యింతటితో వదలి పెట్టం! కోసకు ఖడ్గం వాత పడడమే దానికి ప్రతి ఫలం."

"తప్పకుండా చెబుతాను." అన్నాడు యాకోవులూకుచ్. పొలోవిట్స్కివు మాటలు, కళ్ళ నీళ్ళు మానేటప్పటికి అతని హృదయం నీరయిపోయింది. కాని యీ పికాచాలు యింతటితో వదలిపోతాయేకదా అని అతనికి విపరీతమయిన సంతోషంగాకూడ వుంది.

"ఓ— తప్పకుండా చెబుతాను." అని మళ్ళీ అని "కాని, అల్లెగ్లాండ్— యిప్పుడు మీరు యెక్కడికి వెళుతున్నారు?" అని సాహసముగా అడిగేడు.

"ఏం— ఆ విషయం నీకెందుకు?" అన్నాడు పొలోవిట్స్కివు.

"ఏమీ లేదు—మీకోసం యెవరేనావస్తే అవసరం అవుతుందేమోనని" పొలోవిట్స్కివు తల పంకించి లేచి నిలబడ్డాడు.

"ఆ విషయం నీకు చెప్పడానికి వీలులేదు" అన్నాడు. "మళ్ళీ బహుశా 20 కోజాలలో యెక్కడికి వస్తాను. తెలవు." లూకుచ్ తో పాస్తచాలనం చెయ్యడానికి చెయ్యి జాపేడు.

అతను స్వయంగా జీను అనుర్చి అంతా సిద్ధం చేసుకున్నాడు. ఈ లోపుగా లెవిస్కీ- పొలోవిట్స్కివు లేకుండాచూసి, లూకుచ్ దగ్గర తెలవు తీసుకొని, రెండు నోట్లు అతని చేతులో పెట్టేడు.

"మీరు నడిచి వెడతారా?" అని అడిగేడు లూకుచ్.

"అచ్చే— యెందుకూ! పిదులో కారు వాకోసం సిద్ధంగా వుంది."

అన్నాడు లెవిస్కీ పరిహాసంగా. పొలావిట్సీవు గుఱ్ఱంమీద యెక్కే వరకూ లెవిస్కీ రికాబు పట్టుకు నిలబడి “ఇంక యేమాత్రం వేగంగా పరుగెత్తుతావో పరుగెత్తు. నేను కాలి నడకనే వస్తాను.” అన్నాడు.

యీకోవు లోకుచ్ వాళ్ళిద్దరూ వెళ్ళిపోయేవరకూ చూస్తూ నిలబడి తరువాత బుజాలమీదనుంచి యేదో పెద్ద బరువు దిగిపోయినట్లు తెలిపిని పడ్డ ముఖంతో తలుపు వేసుకొని లోపలికి పోయేడు. లెవిస్కీ యిచ్చిన నోట్లు ఆతురతగా జేబులోనుంచి తీసి ఆ ప్రాతఃకాలపు మసక చీకట్లలో ఇటునటు తిరగేసి పరీక్షగా చూస్తూన్నాడు యేమి నోట్లో అని.

ఇరవై యెనిమిదో ప్రకరణము.

పార్టీ నిర్ణయము.

“విజయోన్మాదము” అనే పేరుతో స్టాలిన్ చేసిన ప్రకటన మార్చి 4న తారీఖున పత్రికలలో ప్రకటిత మయినది. కాని, వూళ్ళు, కోళ్ళు యేక మయేటట్లు వచ్చిన వరదలవల్ల ఆపత్రికలు 20వ తారీఖు వుదయానికి పాస్టు ద్వారా గిరిమాచీలాగ్ వచ్చేయి. మార్చి 4న తారీఖు ‘మొలాట్’ పత్రిక పత్రికలు మూడూ ఆసాయంత్రము చేతులు మారుతూ పూరంతా తిరిగేయి. అంతవరకూ గిరిమాచీలాగ్ లో యే పత్రికాకూడా అంతమంది ప్రజలని ఆకర్షించలేదు. అన్ని చేతులు మారలేదు. సాయంకాలం అయేటప్పటికి ఆపత్రికలు మాసి చిగిపోయేయి. గామిస్తులు గుంపులు గుంపులుగా యిళ్ళలోను దొడ్లలోనూ, గండు గొండులలోనూ చేరి, వొకళ్ళు చదువుతూంటే మిగిలిన వాళ్ళంతా నోళ్ళు తెరిచెట్టి, పరధ్యాన్నంగా వుంటే యే ముక్క దాటి పోతుందోఅని చెవులు దోరపెట్టి వింటూన్నారు. ఎక్కడ చూసినా ఆ ప్రకటనను గురించిన చర్చలే. ఎవరికి తోచినట్లువారు అర్థాలు తీస్తూ చాలా బాగుండని చంకలు కొట్టుకుంటున్నారు. ఎక్కడయినా సరే నగుల్నావు, దేవిదోష్టులు కనిపిస్తే, మాత్రం చదువుతూ చదువుతూన్న పత్రిక కంకారుగా మణిచేసి వొకరి చేతులలోంచి మరియొకరి చేతులలోకి దాటించి, చివరికి యెవరి జేబులలోనో దాచేస్తున్నారు.

“పాపం—యింతా శ్రమపడి నిర్మించిన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలు పేక మేడలలా కూలిపోతాయి యీ దెబ్బతో” అన్నాడు. బేనిక్ వెలకొరంకా.

“ఎప్పటికీ అట్లా అవదు. నిగ్గు అట్టేవుండి మిగిలిన చిత్ర అంతా కొట్టుకు పోతుంది. అదే నయం.” అని డెమ్మా ఉసాకోవు అతనికి జవాబు చెప్పేడు.

“తొందర పడకు. కొద్ది రోజులలోనే చూద్దవుకాని.” అని యీసడింపుగా అక్కడనుంచి లేచిపోయి, తన మామను ఆప్యాయంగావినే కోస

క్కుల దగ్గరకి “యేదో కంక పెట్టి సమిష్టి వ్యవసాయ డ్డ్రెస్ లోనుంచి వచ్చే య్యండి. ఒక్క నిమిషం దాల్లో ఉండద్దు.” అని గుసగుసలాడడానికి పోయేడు.

“ఇందులో చాలామంది బలవంత బ్రాహ్మణార్థంగా చేరినరకం. ఎప్పుడు పోదమా అని మళ్ళీమీద నిలబడ్డట్లు వున్నాయి.” అంటూ లుబి స్కిక్ ఆర్కాడీకి వొకవోటు గుంపుగా చేరి మాట్లాడుకుంటూన్న కొంత మంది సమిష్టి వ్యవసాయ డ్డ్రెస్ త్రపు సభ్యులకేసి మాపించేడు.

ఆడవాళ్ళకి యీవిషయాన్ని గురించి యేమీ తెలియకపోయినప్పటికీ వున్ననీ, లేనవీ వొకటికి మూడు కల్పించి డీగ్లలు తీస్తూ నూతుల దగ్గరా అక్కడా చేరి చెప్పగోడం మొదలెట్టేరు. ఉదాహరణకు యొక్కడ మాసినా పుకార్లే.

“సమిష్టి వ్యవసాయ డ్డ్రెస్ త్రాలన్నీ విడగొట్టేస్తూన్నారట!”

“ఎవరి ఆవున్నీ వాళ్ళకి యిచ్చేయ్యమని మాస్కోనుంచి యావేలే ఆర్డరు వచ్చిందట!”

“ప్రవాసాలకి పంపబడ్డ భూగ్రహంతులంతా యెవరి వూళ్ళకి వాళ్ళు వెళ్ళిపోయి, సమిష్టి వ్యవసాయ డ్డ్రెస్ త్రాలలో చేరుతున్నారట.”

“వెనక వోటింగుహక్కు పోయినవాళ్ళకందరికి తిరిగి ఆ హక్కుయిచ్చేస్తూన్నారట.”

“ఇదివరకు టుబ్యాన్ స్కోలో మానేసినవర్సీ మళ్ళీ తెరవమని ఆర్డరు వచ్చిందట. దానిలో జాగ్రత్తచేసిన గోధుమలన్నీ సమిష్టి వ్యవసాయ డ్డ్రెస్ త్ర సభ్యులకి పంచివెడతారుట.”

ఏవో గొప్ప మార్పులు వచ్చేలా వున్నాయి. అంతా అల్లకల్లోలంగా నాదావిడిగా వుంది. ఆ కోజు సాయంకొలం పార్టీ న్యూక్లియస్ ప్రైవేటు మీటింగులో డేవిడ్ వు వుచేకంతో తడబడుతూ మాట్లాడుతూన్నాడు.

“కామ్రేడ్ స్టాలిన్ ప్రకటన సరియయిన సమయంలో వచ్చి చాలా మేలుచేసింది.”

“ఈ విజయంతో మకారాకి తల తిరిగిపోయింది. అతనేకాదు కొంత వరకూ మనస్థితికూడా ఆలాగే అయింది. క్యామేడ్స్! యింతవరకు మనంచేసిన వాటిలో ఫలానా పొరపాట్లు వున్నాయని యెవరేనా యెత్తిచూపించవచ్చు. దానిలో యేమీ తప్పు లేదు. ఇంతక్రితమే కోళ్ళు, బాతులు మొదలయిన వాటిని సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలోకి తీసుకుంటే దానివల్ల లాభంకంటే నష్టం యెక్కువని గుర్తించి వాటినిన్నటిని ఎవరిని వారికి యిచ్చేసేము. ఇప్పుడు మనం గొత్తొల్ని, పశువుల్ని యేంచెయ్యాలి? వాటిని యేంచేస్తే బాగుంటుందని ఆడుగుతూన్నాను మిమ్మల్ని! మనంకనక అతి బాగోర్తగా ప్రవర్తించకపోయినట్లయితే.....జరిగేపని యెల్లాగా జరిగిపోతుంది. కాని మనకి మాటమాత్రం దక్కదు. ఎవరిదూడల్ని వాళ్ళు బలవంతంగా తీసుకుపోతారు. సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలోనుంచి తప్పుగుంటారు. ఇంక యెటొచ్చి మనమాత్రం మిగులుతాము. అందుచేత యిటువంటి పరిస్థితులలో ఆమాటకాస్తా మనమే దక్కించుకుంటే బాగుంటుంది.”

సగుల్నోవు మీటింగుకి అందరికంటే ఆలస్యంగా వచ్చేడు. కళ్ళు జ్యోతుల్లా వెలుగ తూన్నాయి. అతడు లేచి నిలబడి డేవిడోవుకేసి తీక్షణంగా చూడసాగేడు. అతడు మాట్లాడటం మొదలెట్టేటప్పటికి నోడ్కా వాసన గుప్పమని కొట్టడం మొదలెట్టింది.

“అయితే ఆప్రికటన నామీద చెబ్బ తీసింది అంటావా?” అని నిలవ తీసి అడిగేడు. “అక్కడే పొరపాటు పడుతూన్నావు; చెబ్బ తియ్యడమే కాదు, ఖూనీచేసింది. సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రం అగ్గనైజు చేసేటప్పుడు నేను అంత వొళ్ళు తెలియని స్థితిలో లేను. కాని ఆ అవస్థ యిప్పుడు, ఈప్రికటన చదివిన తరువాతమాత్రం వచ్చింది.....”

“ఒక్క నోడ్కా సీసా కొట్టేక” వేనియా నైడియనోవు నెమ్మదిగా సన్నాయి నొక్కులు నొక్కేడు.

రజ్మిట్నోవు చిరునవ్వు నవ్వి ‘బాగా అన్నావు’ అన్నట్లుగా రెప్ప లార్చి అతనికేసిచూసేడు. డేవిడోవు పేబులుమీదికి వంగినిళ్ళలంగా కూర్చుని

యున్నాడు. మకార్ ముక్కుపుటాలు యెగరేస్తూ వెళ్లి ఆవేశంతో మళ్ళీ ప్రారంభించేడు.

“నాకళ్ళ యెదట పుట్టినవాళ్ళు మీరా నాకు బుద్ధి చెప్పడం! నేను పార్టీలో చేరి సోవియటు ప్రభుత్వంకోసం పోట్లాడే రోజులనాటికి యింకా బొడ్డు పూడలేదు మీకు. ఆ కంటి ఆలా వుంచండి. మన దేవిదోవు చెప్పినట్టుగా యీ వేళ నేను వోడ్కా త్రాగినమాట నిజమే. అయితే— ఒకటి కాదు రెండు సీసాలు!”

“మాపిస్తే అల్లుకుపోయేరకం. అటువంటుప్పుడు అవకాశం దొరుకుతే ప్రాజెక్టులు కొట్టడంలో ఆశ్చర్యమేముంది. చాలే— యీపాటికి యీబాతా ఖానీ చాలించు” అన్నాడు రజ్జుట్నోవు విసుగ్గా.

మకార్ ఓరముఖంపెట్టి తీవ్రంగా అతనివైపు చూసేడు. కుడిచెయ్యి గుండెలకిదుముకొని నిలబడి వెనకా, ముందు సందర్భం లేకుండా తీవ్రంగా మాట్లాడడం ప్రారంభించేడు.

“అండ్రీ! నేనేమీ బాతాఖానీ కొట్టడంలేదు— నోటికొచ్చినట్లుల్లా మాట్లాడగానే సరా! స్టాలిన్ ప్రకటన నామనస్సుకి యెంతో కలవరపాటు కలిగించడంచేత నేను వోడ్కా త్రాగినమాట నిజం.” మకార్ కింత భవని కంపించి యింకా హీనం అయిపోయింది. “ఇక్కడ పార్టీ నూక్లియస్కి నేను సెక్రటరీని— అవునా! అందర్నీ నొప్పించి సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలో చేర్చడానికి యింటింటికీ తిరిగి యెంత ప్రచారం చేసేను! సామ, దాన, భేద దండోపాయాలు నాలుగు వుపయోగించి యెవరిదగ్గర యెట్లా చెప్పాలో చెప్పి పనిచేసేను. మనకి పూర్తిగా వ్యతిరేకులయిన వాళ్ళతో ‘సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలో చేరవు అన్నమాట! అయితే దానికి అర్థం సోవియటు ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకం అన్నమాటే కాదూ! 1919 లో అంతర్వ్యర్థమలో మాకు వ్యతిరేకంగా పోరాడేవు. ఇప్పటికీ ఆశ్చర్యం సాధిద్దామని చూస్తూ న్నావు— అంతే కాదూ! సరే— దానికి తగ్గ ప్రతిక్రియ నాకూ తెలుసును; వీడేంచేస్తాడని అనుకుంటున్నావేమో, బాగోత్ర! నొక్కణ్ణి చిత్రివధ చేస్తే,

నీవంటి కుక్కలకందరికీ బుద్ధివస్తుంది, అని చెప్పేను. ఇందులో అతిశయోక్తి యేమీ లేదు. ఈలాగే ప్రచారం చేసేను; అవసరం అయినప్పుడు వొక్కొక వోట చెయ్యకూడా చేసుకోవలసి వచ్చింది. అని లేదనను! అయితే అందరి దగ్గరూ అలా చెయ్యలేదు, మనకి పూర్తిగా వ్యతిరేకులయినవాళ్ళ విషయ ములో తప్ప. ఇప్పుడు నేను తాగి వోళ్ళు తెలియని స్థితిలో లేను. మీకొక నమస్కారం. ఆ అనవసర ప్రస్తావన కిట్టిపెట్టండి. ఆరు నెలల యామధ్య యిదే తాగడం— అదయినా యీ ప్రకిటనవలన కలిగిన మనోవేదన తగ్గించు కోడంకోసం. ఏమిటి— ఆప్రకటన? మన కామ్రేడ్ సాలిక్ చేసిన ప్రకటన యిది. వ్యాధయానికి కూలంలా గుచ్చుకుంది. కాళ్ళకింద నేల అల్లలాడు తూందా అనిపించింది..... కామ్రేడ్లు! కోళ్ళు మొలలయిన చిన్న జంతువుల్ని సమాజవరం చెయ్యడంలో నేను కొంతవరకు దుడుకుగా ప్రవర్తించి పొరపాట్లుచేసినమాట నిజమే. కాని యెందుచేత అంత దుడుకుగా ప్రవర్తించేను? మాటమాటకీ నన్ను ట్రాట్స్కీయిస్టు అని యెందుకు చెప్పి పొడుస్తున్నారు అనవసరంగా? మన కామ్రేడు డేవిడ్‌వు మరీని. అస్తమానూ నేను అతివాదిననీ, ట్రాట్స్కీయిస్టుననీ అంటూంటాడు. నేను ట్రాట్స్కీలా లేను— అతని సిద్ధాంతాలు కీట్రవుకూడాను— మరీ యెందుకు నన్ను ఆలా పిలుస్తున్నారోకాని..... మనో వాక్కును కర్మలా పార్టీ ఆశయాలనేమి, రక్తం ధారపోసి పాటు పడుతున్నా నేగాని పెద్దనాయకుడు లా నా సిద్ధాంతాలు పార్టీమీద రుద్దడానికి ప్రయత్నించడం లేదు."

"మకార్! యెంతవరకు అవసరమో అంతవరకే మాట్లాడు. అనవసరపు గొడవ అంతా పెంచి కాలం వృధా చెయ్యడం యెందుకు? అప్పుడే యెంత టైము వృధా అయిందో చూడు. మనం యేమి పొరపాట్లు చేసేమో, వాటిని యెల్లా సర్దుకుంటే బాగుంటుందో, నీ వుద్దేశ్యం చెప్పు. అంతేకాని ట్రాట్స్కీలాగ 'నేను పార్టీకోసం పని చేసేను. నేను— పార్టీ' అంటూ యిగేమిటి?"

"మాట్లాడుతూన్నప్పుడు మధ్యని అడ్డురాకండి." మకార్ కుడిచెయ్యి గుండెలకి యింకా అదుముతూ మునివేళ్ళ మీదలేచి యింకా గట్టిగా మాట్లాడు

డడం మొదలెట్టెడు. “అవెనట్రాట్సిమాట యెత్తకండి నాదగ్గర! అతనిలో పోల్చుకోడం అంత అవమానం ఇంకేదీలేదు. అతనిమాదిరి నేనేమీ దోరిసినా కాను. ఇప్పుడే చెపుతూన్నాను వినండి. ఎవడయినా నన్ను ట్రాట్సియన్లు అన్నట్లయితే పేగులుతోడి మెల్లో వేసుకుంటాను. ముక్కలకింద తెగగొట్టి చిత్రవధచేస్తాను. కోల్పోవడంలో నేను కొంచెం తొందరపడ్డమాట నిజమే. ఎందుచేత— ప్రపంచ విప్లవం త్వరగా రావాలన్న ఆశురతకొద్దీ; అంతేకాని ట్రాట్సిక పక్షంవాణ్ణి అవడంచేత కాదు. ఎవరికీ స్వంతతనీ లేకుండా చేసి పెట్టి బూర్జువాలని యెంత త్వరగా నొక్కేస్తే ప్రపంచ విప్లవం అంతత్వరగా వస్తుందని అనుకున్నాను. ప్రపంచ పెట్టుబడిదారీ విధానమీద తీసే ప్రతి చెబ్బా, దాని అంతాన్ని అంతకంతకీ దగ్గరకీ తీసుకువస్తుంది. తెలిసిందా? ఏం, ముట్లాడకేం! అనిషయం ఆలా వుంచడం. కామ్రేడ్ స్టాలిన్ చేసిన ప్రకటన దృష్ట్యా నేనెల్లాంటివాడిని. దానిలో మధ్య హెచ్చరిక ఇల్లావుంది.” మకార్ గొర్రె చక్కపు కోటు జేబులోనుంచి బ్రహ్మా పుత్రిక తీసి, కేజీలు తిరగి నెమ్మదిగా చదవడం మొదలెట్టెడు. ‘ఈ అపార్థాలు’ సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్ర నిర్మాణ వుద్యమంలో మనం చూపించే నిరంకుశ విధానము, రైతుల మీద చేసే జబ్బునీ, అభింఛన యెవరికీ ఎవ్వరికీకాదు, మన శత్రువులకే; ఈ అపార్థాలవల్ల కలిగే ఫలితం యేమిటి! సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్ర వుద్యమానికి అపఖ్యాతి కలిగించడం మనశత్రువులకి సందుయివ్వడం.’ తీవ్రవాదులం అనుకుంటూ యాత్రపూడు వ్యాఖ్యానాలు చేసేవాళ్ళంతా మితవాద, అవకాశ వాదాలకి తావిస్తూన్నారని విశదమౌతూ దీనినిబట్టిచూస్తే నేను నిరంకుశ ముగా అడ్డంకువేస్తూ, పార్టీ పోలీసికీ అపార్థాలు కలిపిస్తూ, సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్ర నిర్మాణోద్యమానికి అపకీర్తి కలిగించి, మితవాదులుచేసే దుష్ప్రచారానికి సాయపడుతూన్నానన్నారు. వెధవ కోల్పోయూలన వచ్చింది, యిదంతా! సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలోచేరి దాన్ని ధ్వంసం చేయడానికి ప్రయత్నించిన ద్రోహులమీద తీవ్రచర్య తీసుకోకూడదట. దానిలోయేమీ అడ్డంలేదు. ఎంకో శ్రమపడి యేర్పాటుచేసిన సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాన్ని

యింతటితో వదిలి, వచ్చిన దోవ పట్టమంటూంది యీ ప్రకటన. పోలులమీదికి, రాంగిల్ నేనానిమీదికి పటాలాలని నడిపించిన అనుభవంవుంది నాకు. శత్రువు మీదికి వొకసారి బయలుదేరిన తరువాత మధ్యగా యెప్పుడూ వెనక తిరిగి కూడదు.”

“ఇప్పుడు నువ్వు పటాలాన్ని వెనకవదిలి వంటిదిగా శత్రువులకేసి ముందుకి పోతూన్నావు.” అన్నాడు రజ్వల్ నువ్వు ముఖం చిట్టిస్తూ. “మకార్ నీ ఉపన్యాసం యింక చాలిద్దూ; నీమూలాన్ని అసలు విషయాలన్నీ అట్టే వుండి పోయేయి. పార్టీ సెంట్రల్ కమిటీకి నువ్వు సెక్రటరీగా వచ్చినప్పుడు వెనకంజ వెయ్యకుండా యెరుగుకుండువుగానిలే. ఇప్పుడు నువ్వు మాయాలు సైకుడవు: పంక్తు తప్పేమంటే జబ్బవుచ్చకు లాగేస్తావు!”

“అండ్రీ—పానకంగా పుల్లలా అడ్డంకస్తూండవు. పార్టీ ఆజ్ఞలన్నిటికీ బద్ధుణ్ణి అవుతాను. ఇప్పుడు నేను మూలగాదుతూంటు పార్టీ మంచి కోరిగాని దాన్ని యెదిరించడానికి కాదు. కామ్రేడ్ స్టాలిన్ కూడా, ఆయా ప్రదేశాల లోని పరిస్థితులనుబట్టి పని చేస్తూండాలని వాగినేడు—లేమా? అటువంటిప్పుడు ఆ ప్రకటన నామీద చెబ్బుతీస్తుందని చేవిడోవు యేలాఅనుకోలేదు? మకార్ నగుల్నోవునవ్వి నిరంకుశుడు అనీ, పెడద్దాలు తీస్తాడనీ దానిలో యెక్కడా లేదే! ఆ తన్న మాటలయినా నాకెల్లా ఆస్వయిస్తాయి. కామ్రేడ్ స్టాలిన్ కనక గిరిమాచీలాగ వచ్చినట్లయితే ‘కామ్రేడ్ జోసెఫ్ విసానినోవిచ్’! మధ్య రకపు రైతులకి వొత్తిడి కలిగించడం మీకు యిష్టం లేమా? నెమ్మదిగా పిల్చి కూర్చోపెట్టి సయాన్నివాళ్ళని వొప్పించాలన్నమాట. ఆయితే పూర్వం విప్లవ వ్యతిరేకులతో కలసి యుద్ధంచేసిన సాధారణ రైతు వొకడున్నాడనుకోండి— అతను స్వంత ఆస్తి వదిలిపెట్టడానికి అంగీకరించడు. అటువంటివాణ్ణి ‘మంచి మాటలవల్ల సమిష్టి వ్యవసాయ షేక్రీలో చేర్చి ప్రపంచ విప్లవానికి అనుకూలుడుగా చెయ్యడానికి యెన్నచేనా సాధ్యంవుతుందా? ఒకవేళ సమిష్టివ్యవసాయ షేక్రీలో చేరినా స్వంత ఆస్తిమీది మమకారం వదిలిపెట్టలేడు. సంతనేపూ అతని పశువుల్ని మీగిలినవాటికంటే బాగాచూసుకుంటూంటాడు.

అని చెబుతాను. అక్కడికి పరిస్థితులన్నీ చూసేకకూడా కామేషు స్టాలిన్ నేను సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్ర నిర్మాణోద్యమానికి అపకీర్తి తెస్తున్నాననీ, అతి దుడుకుగా ప్రవర్తిస్తున్నాననీ అన్న వుద్దేశ్యం చూపుకోక పోయినట్లు యితే 'కామేడు స్టాలిన్! నాకింటి బాగాపనిచేసేవాడి నెవడినేనా అపనిలో నియమించండి. ఇంతిద్దంబలా నా ఆరోగ్యమంతా పూర్తిగా చెడిపోయింది. అందుచేత యీపని నా సాధ్యంకాదు. నన్ను దీని సరిహద్దు పొంతానికి పంపించండి, అక్కడపార్టీకి నా సహాయం చాలా అవసరమవుతుంది. గ్రెమ్స్చీ లో మన ఆండ్లీవుండి, యీ సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్ర నిర్మాణం సాగిస్తాడు. చేతులు నలుపుతూ వంకర దండాలు పెట్టడం అతనికి బాగా చేతనవును. అందు చేత పూర్వం మనతో పోరాడిన విప్లవ వ్యతిరేకులదగ్గర, అతి అణకువగా వుంటూ కాలక్షేపం చెయ్యగలడు..... అవిషయంలో మహానుభవం వుంది మనవాడికి' అని చెప్పేస్తాను."

"మకార్! నా సంగతి యెత్తకు, ఈకపోతే వొకడోసు యివ్వవలసి వస్తుంది....."

"ఇదివరకుదే యెక్కువయింది అనుకుంటూంటే మళ్ళీ యింకో డోసు కూడానా?— అపనిమాత్రం వద్దు." అంటూ దేవిడోవు లేచి తిన్నగా మకార్ దగ్గరకి వెళ్ళి "కామేడ్ నగుల్నావు! కామేడు స్టాలిన్ 'అర్టికల్' సెంట్రలు కమిటీ అంగీకరించినదే; నువ్వు ఆ అర్టికల్ అంగీకరించవా?" అని అడిగేడు.

"నేను అంగీకరించను."

"పోనిచేసిన పొరపాట్లు అంగీకరిస్తావా? నావటుకు నేను అంగీకరిస్తాను. బుకాయస్తే లాభంలేదు. కోళ్ళు, చిన్నదూడలు, మొదలయినవాటిని సమాజ పరం చెయ్యడం తప్పు అని అంగీకరించడమే కాకుండా ఆ తప్పు సరిదిస్తాను కూడాను నేను. మనం యెంతసేపూ సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రంలో చాలా మంది రైతుల్ని చేర్చడానికే ప్రయత్నించేము. కాని దానిని జయప్రదంగా నడిపించడానికి చేసిన ప్రయత్నం తక్కువ. ఇది ముఖ్యంగా డిప్రీక్టు కమిటీ

తప్పు అయినప్పటికీ మన లోపంకూడ లేకపోలేదు. కామెడ్ నగుల్నావు! యిది నువ్వు అంగీకరిస్తావా?

“అ— అంగీకరిస్తాను.”

“అయితే నువ్వు అసీది యేమిటి?”

“అర్బికిల్ లో కొన్ని లోపాలు వున్నాయి.....”

దేవిదోవు టేబులమీది గుడ్డసరిచేస్తూ వొకనిముషం పూకుకున్నాడు. అప్పుడం లేనిదే టేబులమీదనున్న కాగితాలు మొదలయినవి అక్కడివి యిక్కడ, యిక్కడివి అక్కడా సర్దేడు. ఎంతదాచడానికి ప్రయత్నించినా అందోళన అతని ముఖంలో స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

“శుద్ధ మొద్దులా వున్నావే! వరొకచోట అయినట్లయితే యిప్పుడు నువ్వు అన్నమాటలకి వెంటనే పార్టీలోనుంచి లోలగించేసి వుండురు! యేమీ సందేహం లేదు! మతి పోయిందా యేమిటి! వెంటనే నీప్రాతికూల్యం విడిచిపెట్టు. లేకపోయినట్లయితే మేము యేమీ అనుమానం లేదు! చాలావరకు వారిమి పట్టేము. దేనికైనా మితం వుంది. ఏయేనాసరే మానసంతానా! కానీ! పార్టీపోలీసిని ప్రతిఘటిస్తున్నావని అధికారనత్యా జిల్లా కమిటీకి తెలియచేస్తాము.”

“చెయ్యండి, అంతకంటే యేం చేస్తారు. మీకంటే ముందు నేనే తెలియబడుస్తాను. వేరికని కొట్టడానికి, అన్నిటికీ యేకముగానే చెపుతాను సమాధానం.”

అప్పటి మకార్ స్థితి, కంఠస్వరము మానేటప్పటికి దేవిదోవు కోపం యెక్కిడిదక్కడ పోయింది.

“మకార్ నువ్వు మాట్లాడేది నీకే తెలియదనుకుంటాను. వెళ్ళిపోయి శుభ్రంగా నిద్రపో—తరవాత మాట్లాడుదువుగాని. ఇప్పుడు మన సంభాషణ వింటే వొకసారి నువ్వుచేసిన పొరపాట్లు అంగీకరిస్తానంటావు; అంతలోనేమళ్ళీ ప్లానిక్ అర్బి కలలో కొన్ని లోపాలున్నాయంటావు. అర్బికిల్ లో లోపాలు న్నట్లయితే యింక నువ్వు చేసిన తప్పులు వొప్పుగున్నట్లు యెలా అవుతుంది.

అంతా కలగాపులగం చేసేసి గండ్రగోళపడుతూన్నావు. యేమీ అనుమానం లేదు! యింకోవిషయం. ఇంతవరకు పార్టీనూక్లెవ్ సెక్రటరీ యెవరయినా తప్పతాగి నూక్లెవ్ మీటింగుకి రావడం వుందా? నగుల్నోవ్! అదియెటువంటి పనో యెరుగునువా? పార్టీకి మహా అపచారం అన్నమాట. సోనీ యేమీ తెలియని వాడవేమో అనుకోడానికి మళ్ళీ— చాలాకాలంనుంచి సభ్యుడుగా వుంటూన్నావు. రెడ్ సార్టిజాక్ దళాలలో పనిచేసేవు, ఆర్డర్ ఆఫ్ ది రెడ్ బేస్ పత్రకాన్ని పొందేవుకూడాను! అటువంటివాడవు అతాత్తుగా యిల్లా ప్రవర్తిస్తావంటే యేమనుకోను?.....నైడియనోవుకూడా వున్నా డిక్టేటర్; నిన్నుచూసి యేమనుకుంటాడు అతను? నువ్వు పార్టీ మీటింగులకి వచ్చేటప్పుడుకూడా త్రాగుతూన్నావనీ, ఆయుధాలతో రైతుల్ని చంపు తానని బెడరించడమే కాకుండా, పార్టీ పోలీసీకి భిన్నంగా ప్రవర్తించి నైగా సమర్థించుకుంటున్నావనీ, పార్టీనే యెదిరిస్తున్నావనీ, కంట్రోలు కమిషనుకి తెలిసిందంటే యేమవుతుందో తెలుసువా? సెక్రటరీ పదవినుంచి తొలగించ డమే కాదు. అఖిరుకి మామూలు సభ్యుడుగాకూడా వుండనివ్వరు, యింకానీకు తెలియదేమో! యిదే చెప్పడం నీకు!” డేవిడ్ నోవు వేళ్ళు జాట్టులోకి జొనిపి చిందరవందరచేస్తూ, ‘మకార్ మనస్సుకినాటేటుల్లు బాగా మాట్లాడేను’అన్న ట్టుగా అతనికేసి చూసేడు. “ఆ ఆర్టికిల్ ను గురించి చర్చ పెట్టడల్కుగోలేదు. పార్టీ పోలీసీని వేరెత్తి చూపించడానికికూడ అవకాశం లేదు. పార్టీ నీసలహా యెన్నడూ అంగీకరించను. కొమ్ములు తిరిగినవాళ్ళు అనేక మంది పార్టీ ని యెదిరించి శృంగభంగం పొంది చివరికిదోసిలాగ్గారు. అటువంటి పుడు నీరక్కయెంత!”

“అతని నొక్కడితోసం కాలం అంతా వృధా చేస్తూన్నాడు. అప్పుడే గంటు సేపటినుంచి మాట్లాడుతూన్నాడు. చెప్పినదే మళ్ళీ చెపుతూండడం. వెళ్ళి నిద్రపోనియ్యండి. మకార్! వెళ్ళిపో! అప్రోప్రకూడాను! నొక్కమాటు అద్దంలో చూసుకో యెల్లావున్నావోను. నిన్నుచూసి నువ్వే భయపడతావు. మొహం అంతా వుబ్బిపోయింది. కళ్ళు, నీచిరుకుక్క కళ్ళలా వున్నాయి.

ఏమిటి యీశవంశంతా? పెంటనేపో!" రజ్యట్నోవు గభాలునలేచి మకార్ జబ్బు పుచ్చుకొని గట్టిగా గుంజేడు. మకార్ చెయ్యి విడలించుకొని నిర్జీవంగా కుప్పకూలి కూర్చున్నాడు.

అంతా నిమ్మకి నీలొసినట్లు కూర్చున్నారు. డేవిడోవు బల్లమీద వేళ్ళతో టకటక వాయిస్తున్నాడు. చిరునవ్వునవ్వుతూ, నగుల్నోవి కేసీమాస్తూ కూర్చున్న వేనియా వైడియనోవు "కామేడ్ డేవిడోవు, యెందుకు యీ కూర్చోడం- పోరంభం చెయ్యండి." అన్నాడు.

"సరే. కామేడుని, చిన్న చిన్న జంతువుల్ని, ఆవుల్ని యెవరినానికి, యిచ్చెయ్యాలని, నేను ఉపపాదిస్తాన్నాను. కాని, రెండేసి ఆవులుకాని, అంతకంటే వైగాకాని యిచ్చినవాళ్ళనిమాత్రం ఎల్లాగైనా వొప్పించి, ఒక్క ఆవునిమాత్రం సమిష్టి వ్యవసాయ డ్లెత్తానికి యిచ్చేలా చెయ్యాలి. మొట్ట మొదట మనం చెయ్యవలసిన పని, రేపు వుదయాన్నే గాగ్రుమ్మల్ని అందరినీ సమావేశపరచి, పగిస్తుత పరిస్థితి తెలియచెయ్యాలి. ఇప్పుడు మనశక్తి అంతా పగిజరిగి నచ్చ చెప్పడంలోనే వుపయోగించాలి. వ్యవసాయపు పనులు ప్రారంభించవలసిన రోజులుకూడా వస్తున్నాయి. అంతాకూడా సమిష్టి వ్యవసాయ డ్లెత్త సభ్యత్వానికి రాజీనామాలు యిచ్చి పెళ్ళిపోతారేమో అని భయంగా వుంది నాకు. మకార్! నీపని యేమేనావుంటే యిప్పుడు చూపించాలి. చేతన యితే భయపెట్టికాకుండా, మంచి మాటలు చెప్పి వాళ్ళని సమిష్టివ్యవసాయ డ్లెత్తంలోనుంచి విడిపోవద్దని ప్రోత్సహించు. సరే. నా ఉపపాదనమీద సమ్మతులు తీసుకుందామా? అనుకూలురెవరు? మకార్ నువ్వునోటు చెయ్యవా? సరే, మినిట్సులుక్కులా వోండు తటస్తం అని నోటు చెయ్యండి."

మార్కాట్సుని (పండికొక్కులు)ని చంపడం ఆమరునాడే పోరంభించాలని రజ్యట్నోవు ఉపపాదించేడు. అందుకోసం అని సమిష్టి వ్యవసాయ డ్లెత్త సభ్యుల్ని, తీరుబడిగా వున్నవాళ్ళని, బళ్ళమీద నీళ్ళు పట్టించుకునేళ్ళదానికి వూళ్ళోని నూలు పిల్లల్ని, అందరినీ పంపించి, కన్నాలలో నీళ్ళు పోసి ఆ మార్కాట్సుని వైకి తెప్పించి చంపడంలో వాళ్ళకి సహాయం చేయిం

చదానికి నిశ్చయం అయింది.

నగుల్నావు విషయం యేమిచెయ్యిడానికి డేవిడ్‌తోపుకి తోచిందికాదు. సమిష్టి వ్యవసాయ డేక్రీ నిర్మాణములో అతివాద ధోరణి అవలంబించి చేసిన పొరపాటు పనులు తిరిగి సద్దుబాటు చేసుకొన నందుకు, స్టాలిన్‌ఆర్టికల్‌ను యెదిరించినందులకు అతనిపార్టీ యెదుట సరియయిన పంజాయిషి ఇయ్యవలసిందనే విషయం తీసుగురావాలాకూడదా? ఏది నిశ్చయించుకోలేక మీటింగు ముగిసేక నగుల్నావు వయపుమాసి, అతడు దిగాబపడి, తెల్లముఖంవేసి కూర్చుండడం చూసి బాలిపడి, “పోనీ యీసారికి పూరుకుందం. కర్మినుంగా అతనే గుర్తిస్తాడు. జేసినది యెంత తప్పుయినా, మన మనిషి. మూర్ఖవృత్తాంబుంది; ఆరోగ్యం పూర్తిగా చెడిపోయింది. ఈవిషయం యెక్కడా యెత్తుకుండా యింతటితో ఆపేస్తాను.” అనుకున్నాడు.

మీటింగు పూర్తి అయిపోయేవరకూ మకార్ ఆలాగే నిశ్శబ్దంగా కూర్చున్నాడు. మనసులోని ఆందోళనపైకి కనబరచకుండా డేవిడ్‌తోపు వొకసారి అతనికేసి చూసేటప్పటికి, లొడలమీద వేసుకుకూర్చున్న అతనిచేతులు వొణికిపోతుండడం గుర్తించేడు.

రజ్యట్నావుని దగ్గరకిపిలిచి, “మకార్‌ని యీరాత్రికి మీ యింటికి తీసుకుపోయి, త్రొగకుండా బాగ్రిత్తగా చూస్తాండు.” అని చెవులో చెప్పేడు. అంగీకార మాచకంగా రజ్యట్నావు బుర్ర ఆడించేడు.

డేవిడ్‌తోపు వొంటురిగా యింటికి బయలుదేరేడు. దోవలో కొంతమంది కోసక్కులు చేరి కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. అచీకట్లో వాళ్ళ వరూ డేవిడ్‌తోపుని చూడలేదు. వీధి మొగలోకి వచ్చేటప్పటికి వొక కోసక్కు “.....మనం యెంత యిచ్చినా తనివి అంటూ లేదు వాళ్ళకి” అంటూన్నాడు.

ఇంకొకడు—

“ఈసారియటు ప్రభుత్వానికి కుడి, ఎడమపక్షాలు రెండూ వచ్చేయి. మనల్ని వదలి యెప్పుడు యెగిరిపోతుందంటావు యిది!” అన్నాడు.

అంతా పకపకా నవ్వేరు! అందరినవ్వు ఆకాత్తుగా ఆగిపోయింది. అందులో నొకడు “ఉన్ - న్ - న్” అన్నాడు మాట్లాడద్దు అన్నట్లుగా. వెంటనే యిందాకటి కంఠస్వనే ఆ పరిహాసమేమీ లేకుండా, మామూలుగా “అవును. వర్షాలు లేకుండాకనక వున్నట్లయితే, త్వరలోనే భూమిఆరి మనం చల్లకలు పొరంభించడానికి వీలవుతుంది. మన కబుర్లు యీలా వుంటూనే వుంటాయి అంటు లేకుండా— అప్పుడే బాగా పొద్దుపోయినట్లుంది; రండి పోదం.” అంది.

ఆడుగుల చప్పుడు, యెవరిదో దగ్గు.....

ఇరవై తొమ్మిదో ప్రకరణము.

సమిష్టి వ్యవసాయ సభ్యుల రాజీనామాలు.

ఆ మరునాడు యిరువేముగ్గురు కోసక్కులు, సమిష్టి వ్యవసాయ శ్రేణి సభ్యత్వానికి రాజీనామాలు దాఖలుచేసేరు. వారిలో చాలామంది ఫోర్ మకతో యేదో వాదిస్తూ, యేపని చెప్పినా సరిగా చెయ్యక మిటింగులలో మూడ్లడకుండా యే మూలలో కూర్చుంటూవచ్చిన సాధారణ రైతులే. వీళ్ళంతా, చేకసాలే ప్రభుత్వం యేంచేస్తుందో అనే భయంతో, అంతా చేరుకూర్చుకుని మనం చేరుదం' అనే వృద్ధేశ్వంతోనో చేరకూకాని, మన నూపుర్తిగా చేరినవాళ్ళు కారు.

రాజీనామా పత్రాలు మీదగానే డేవిడోవు వాళ్ళకి తొందర పడవద్దనీ, మళ్ళీ ఆలోచించవలసిందనీ యెంతోదూరం చెప్పేడు. కాని వాళ్ళు అజేమీ చెవిని పెట్టకపోవడంతో చివరకు పూజించి వినీసి,

“సరే— మీ యివ్వం. కాని, మళ్ళీ చేర్చుకోవలసిందనీ వచ్చినప్పుడు కాగా ఆలోచించండే చేర్చుకోము. ఆనయంమూతం జ్ఞాపకంవుంచుకోండి” అన్నాడు.

“మళ్ళీ మీదగ్గరికి వచ్చినప్పుడు ఆలాగే అంగురుగానిలెండి. సమిష్టి వ్యవసాయ శ్రేణిలో చేవలసిన అవసరం రాదనే అనుకుంటున్నాము. ఇంతవరకూ యేలాగో గడుపుకొచ్చాము. తిండిలేక యెవరం మాడి వచ్చిపోలేదు. మా పాట్లు మీం పడుకూర్చాము. ఆమాత్రం వ్యవసాయం చెయ్యడం మాకు తెలియకపోలేదు. ఎప్పుడూకూడా సమిష్టి వ్యవసాయ శ్రేణిలోనే జేరవలసిన అవసరం వుండడనే అనుకుంటున్నాము. అందుకోసం యెప్పుడూ విచారించు” అన్నాడు యికాత్ బెటలక్కితోవు మీరినవాళ్ళ ఆందరి తరపునా.

“మీరు లేకపోతే మాకేమీ అడ్డదు. ‘అయ్యో పెళ్ళిపోతూన్నారే!’ అని మీకోసం యెవరమ్మా బెంగ పెట్టుకోలేదు. అవసరంలేని చెత్త వొడిలి పోతేనే నుఖం.” అని జేవిడోవు వక్క కాటుకి చెప్పబెట్టతూ సమాధానము చెప్పేడు.

“అంతా అయిపోయిన తరువాత యిప్పుడుమనకి పేచీ యెందుకులెండి. ఎవరిగోప్యం వాళ్ళు కాపాడుకుంటేనే మంచిది. మా పళ్ళు ల్ని మేము తీసుకుపోవచ్చా?”

“వీల్లేదు. మేనేజిమెంటు కమిటీ యీవిషయంలో ఆలోచిస్తాము. రేపటివరకూ ఆగండి.”

“ఆగడానికి తీరుబడిలేదు. మీరు యిప్పుడు కాకపోతే యింకోనెల్లా శ్మశ్రికి మొదలెడతారు చల్లికలు, మీకేం. రేపటినుంచే ప్రారంభించాలి మా పనులు. రేపు వొక్కరోజు మాస్తాము. అప్పటికి యివ్వకపోతే మాతంతట మేమే తీసుకుపోతాం.”

జేవిడోవుకి అరికాలు మంట నెత్తికెక్కింది.

“మేనేజిమెంటు కమిటీకి తెలియకుండా యేలా తీసుకువెడతారో నేనూ చూస్తాను! ఇల్లాంటి పెంపువెంపు వేసలేస్తే వాటిని అసలు యివ్వకపో వడమునరేకదా, వైగా మీరు కోర్టులో సమాధానము చెప్పవలసి వస్తుంది మీరు చేసిన పనికి.”

“మా దూడల్ని తీసుకుపోయినందుకే?”

“ప్రస్తుతం మటుకు అవి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి వివిధాని మీవికొచ్చు.”

వీళ్ళు రాజీనామాలు యిచ్చినందుకు జేవిడోవుకి యేమీ అనిపించ లేదు. కాని ‘ముగ్గు డైమిడ్’ రాజీనామాపత్రం చూసినప్పుడమాత్రం అతని మనస్సు కించపడింది. చుర్రాపన్నం బాగా ప్రొద్దు వారిపోయిన తరువాత డైమిడ్ చెడత్రాగి వొళ్ళు తెలియని స్థితిలో వచ్చేడు. కాని ఆస్థితిగొరూడ పూనంమాత్రం అతనిని వదిలిపెట్టలేదు. మాటా మంతి యేమీ లేకుండా

“సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామా యిస్తున్నాను.” అని మూడే ముక్కలు వ్రాసియున్న కౌగితం తిసుగువద్ద దేవిడోవు ముందు పెట్టేడు.

దేవిడోవు, అతిముక్తసరిగా యున్న ఆ అష్టి కేవలం తిరగా బోల్లావేసి చూసేడు.

“ఏమిటిది?” దేవిడోవు కంఠస్వరంలో ఆశ్చర్యం, అసంతృప్తి ప్రతిధ్వనించేయి.

“నేను పెళ్ళి పోతూన్నాను”

“ఎక్కడికి! ఎందుచేత?”

“సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రం బయటికి”

“ఎందుచేత కదలిపెళ్ళిపోతూన్నావు? ఎక్కడికి వెడతావు?”

డ్రైవిడ్ మాట్లాడలేదు. రెండు చేతులు బార్గా చాచేడు.

“ప్రపంచం నాలుగు మూలలకీకూడా పోతావా?” అన్నాడు రజ్యట్నోవు.

“అ— అది! బాగా చెప్పేవు.”

“కానీ పెళ్ళిపోడానికి కారణం యేమిటి?” దేవిడోవు గుచ్చిఅడిగేడు, బాగా కష్టించి పనిచేసే బీదరైతు రాజీనామాకి విస్తపోయి.

“అదంటూ పెళ్ళిపోతూన్నాడు.....వాళ్ళతోపాటు కేనూ పెళ్ళిపోతూన్నాను.”

“మిగిలినవాళ్ళంతా పర్యత శిఖరంమీదనుంచి తలక్రిందులుగా పడితే నువ్వుకూడా పడతావా?” అని రజ్యట్నోవు నవ్వుకూ అడిగేడు.

“నాకు తోస్తే సరి.” డ్రైవిడ్ విరగబడి నవ్వేడు.

“సరే. బాగుంది, అంతటితో చాలించండి.” అన్నాడు దేవిడోవు.

“అవునుకూడా తిసుగుపోవచ్చు నువ్వు. చాలా బీదవాడవు కనక వెంటనే యిచ్చేస్తున్నాము. రజ్యట్నోవ్, యిచ్చేయ్యద్దా?”

“తప్పకుండా.” అని రజ్యట్నోవు అంగీకరించేడు. కాని డ్రైవిడ్

పురుషుడు పురిమినట్లు పెద్దసవ్య సవ్య,

“ఆ అవు అవసరం యేమీ లేదు నాకు. సమిప్తి వ్యవసాయ షేతానికి యిచ్చేస్తున్నాను.” అంటూ బయటికి వెళ్ళిపోయేడు.

దేవిదోవు కిటికీలోనుంచి బయటికి తొంగిచూసేడు. డైమిడ్ వరండాలో నిలబడి యున్నాడు. సాయం సమయపు నీరుడలు పలకలు తేరియున్న అతని సడ్డిమీద, బాగా బలిసియున్న బూడిదవర్ణపు మెడమీద, బాబులవరకూ వేళ్ళాడుతూన్న బంగారు వర్ణపు జుట్టుమీదా పడి, పులిఫలీస్తూంది. ఆవొడ్డి అంతటా నూర్చుకొని కరగిన మంచునీళ్ళు మోకాలు లోతున వున్నాయి. వరండా దగ్గరనుంచి ధాన్యపు కొట్టువరకూ అంతా రొంపిగా వుంది. వీధిగేటుదగ్గరనుంచి దడివారే, కరుగుతూన్న మంచులోనుంచి అడుగు బాడలు పడ్డాయి. ఆగోసులోకి వచ్చేవాళ్ళంతా గేటు దగ్గరనుంచి దడికిర్రలు పట్టుకొని ఆవారే నడిచినవూర్తున్నారు. డైమిడ్ యేదోఅలాచిస్తూన్నట్లు కొంత కేపటివరకూ ఆలాగేనిలపడ్డాడు. ఉన్నట్టేవుండి అకాతుగా ఆనీళ్ళలోనుంచి ధాన్యపు కొట్టువెపు బయలుదేరేడు.

ఏంచేస్తాడోనని దేవిదోవు అతని వైపు చూస్తూన్నాడు. డైమిడ్ ధాన్యపుకొట్టు గోమూల దగ్గర పడియున్న యిసుప కిడ్డీ చేతలచ్చుకొని వీధి గేటువైపు బయలుదేరేడు.

“ఇంకా నయమే—ఆదితీసుగుని మనమీదికి వచ్చేడుకాదు.” అన్నాడు ఆప్పుడే కిటికీదగ్గరకి వచ్చి చూస్తూన్న రజ్జుట్నోవు. డైమిడ్ చాలా బలమైనవాడని, అతన్ని చూస్తే రజ్జుట్నోవుకి వొక విధమైన గౌరవం వుంది.

డైమిడ్ గేటు తలుపులు తీసి చేతిలోని యిసుపముక్క మంచుదిబ్బ మీదికి విసిరేటుప్పడికి ఆ తాకుడికి పెద్దగడ్డ వూడి అవతల పడింది. ఆఖాళీలోనుంచి దొడ్లోని నీరు కాలవకట్టి వీధులోకి ప్రవహించింది.

“మళ్ళీ అతనొచ్చి యెల్లాగా జేరుతాడు.” రజ్జుట్నోవు దేవిదోవు బుజంమీద చెయ్యివేసి డైమిడ్ని చూపిస్తూఅన్నాడు. “చూసేవా, యిక్కడ నీరునిలచి యిబ్బందిగావుందని తోచి, విడగొట్టేసి వెళ్ళిపోయేడు. అంటే అతని

ఆత్మని యిక్కడ వదిలేసి వెళుతూ న్నాడ న్నమాట. మీకు ఎలా
తోస్తూంది?"

స్టాలిన్ ఆర్టికిల్ అచ్చుపడ్డ వార్తాపత్రికలు రాగానే, జిల్లాకమి
సమిప్తి వ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణానికి సంబంధించిన సమస్యలమీద గ్రహించి
పార్టీ నూత్నమైన విధులమైన సలహాలు పంపించింది. కాని బలవంతంగా
సమిప్తి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేర్పించినందువల్ల కలిగిన గుఱ్ఱతాన్ని పోగొ
ట్టడానికి సర్దిప్తుమైన నూచనలేవీ యివ్వలేదు. స్టాలిన్ ఆర్టికిల్ జిల్లాకమిటీలో
అందరికీ దిగ్భ్రమ కలిగించియుంటుంది. అందుచేత ఎక్కడకూడా సమిప్తి
వ్యవసాయ క్షేత్రాలు యేలా పని చేస్తూన్నాయో చూడడానికికూడా
రాలేదు. సమిప్తి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామా యిచ్చిన రైతుల
ఆస్తి యేం చెయ్యాలనే విషయమై స్థానికవర్కర్లు అనుగుతే జిల్లాకమిటీగాని,
జిల్లాఅగ్రికల్చరల్ యూనియనుగాని సమాధానం యివ్వలేదు. కాని, సెంట్రలు
కమిటీ "సమిప్తివ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణోద్యమంలో పార్టీపంథావదలి తప్పు
దోష పట్టిన వారిని సరిదిద్దడం" అనే తీర్మానం ప్రకటితమైనతరువాతమాత్రం
జిల్లా కమిటీలో కదలిక పుట్టింది. ప్రవాసానికి పంపబడ్డ కులకల జాబితా
పంపమనీ, కోళ్ళు, బాతులు, గొర్రెలు, పందులు మొదలయినవాటిని యెవ
రివి వారికి యిచ్చెయ్యమనీ, ఓటింగువాక్కు రద్దుచేసినవారి విషయమై పున
రాలోచన చెయ్యవలసిందనీ గ్రహించి తాఖీదులు వచ్చేయి. అదేసమయంలో
జిల్లాకమిటీబ్యూరో, జిల్లాకంట్రోలు కమిషను మార్చి 28వతేదీ 10 గంట
సమావేశమాలాయనీ, అసమావేశానికి వాజగు కావలసిందనీ నగులాన్నివుక జిల్లా
కమిటీ తెలియబరచింది.

ముప్పయ్యో పరీక్షరణము.

విడాకులు.

వారంనాటికి గిరిమాచీలాగ్ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో నుంచి సుమారు వందమంది రైతులు విడిపోయారు. అన్ని దళాలలోకంటే రెండవ దళంలోనాళ్ళే చాలమంది వెళ్ళిపోయారు. పోయినవాళ్ళు పోగా యింక ఆ దళంలో 19మందిమాత్రం మిగిలిరారు. ఆదళనాయకుడు లుబిష్కిన్ అన్నట్లు వీళ్ళలోనుంచికూడా యింకా కొంతమంది వెళ్ళిపోతారని అనుకుంటున్నారు.

గ్రామం అంతా అల్లకల్లాలుగా వుంది. రోజు రోజూ మారుతున్న పరిస్థితులు చూసేటప్పటికి దేవిదోవుకి మనస్సు మనస్సులో లేదు. పశువుల్ని, వ్యవసాయ పనిముట్లని, యెవరిని వారికి పెంటనే యిచ్చెయ్యాలా లేక వ్యవసాయపు అదును అయినతరువాత ఇయ్యాలాఅన్న విషయాన్ని గురించి తెలియ చెయ్యవలసిందని దేవిదోవు ప్రైవేట్ కారులకి యెన్నిసార్లు వ్యాసినప్పటికీ, జిల్లా అగ్రికల్చరల్ యూనియనూ, పార్టీ కమిటీకూడా సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రం యేలానైనా నిలపెట్టవలసిందనీ, సాధ్యమైనంత హెచ్చుమంది సభ్యుల్ని రాజీనామాలు యివ్వకుండా ఆపవలసిందనీ, వేసవివరకూ రాజీనామాలు యిచ్చినవాళ్ళ అడ్డుల్నిక ఆపివుంచవలసిందనీ తెలియచేసేరు.

అటుతరువాత రేండురోజులకు జిల్లా అగ్రికల్చరల్ కమిటీ ప్రధాన అధికారి, డిప్యూటీ కమిటీ బ్యూరోలో సభ్యుడు అయిన బెగ్లెక్ గిరిమాచీలాగ్ వచ్చేడు. అతడు ఆవొక్క రోజులోనే చాలాపూర్వం తిరగవలసి యుండుట చేత నాడావిడిగా అక్కడి పరిస్థితులన్నీ తెలుసుకుని,

“ఎటువంటి పరిస్థితులలోనూకూడా మీరు రాజీనామా యిచ్చిన వాళ్ళకి వారి పశువుల్ని, వ్యవసాయపనిముట్లనీ యింతట్లో ఇయ్యవద్దు. వేసవి వరకూ బరపండి; తరువాత అప్పటి పరిస్థితులని బట్టి ఆలోచిద్దం.” అన్నాడు.

“ఇస్తారా- చస్తారా అని పీకీమీద కూర్చున్నారు.” అని దేవిజోవు తనకున్న యిబ్బందులు చెప్పబోయేడు. బెల్లె కొతలపంకించి చిరునవ్వు నవ్వేడు.

“న్యాయంగా ఆలోచిస్తే యెవరి అస్తి వాళ్ళకి యిచ్చెయ్యవలసిందే.” అన్నాడు. “కాని వర్గ సిద్ధాంతాన్ని బట్టి చూస్తూ, కొందరు ప్రత్యేక వ్యక్తుల విషయాలలో తప్ప, యెవరికీ ఇయ్యకద్దని రిజియనల్ కమిటీ వుద్దేశ్యము.”

“అంటే?”

“బాగుంది, యీ ‘అంటే’లు యేమీ అవసరం లేకుండానే అర్థము చేసుకోవలసింది మీరు. బీదవాళ్ళవి వెంటనే యిచ్చెయ్యండి. మిగిలినవాళ్ళకి వేసవిలో యిచ్చేస్తామని చెప్పండి. ఇప్పుడు ఆర్థికతయిందా?”

“అయితే ‘నీయెడమ చెయ్యి తియ్యి, నాపురి చెయ్యి నెడతాను’ అన్నట్లు అందరినీ సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విజన్ లలో చేర్చాలన్న దానికి, దీనికి భేదం యేమిటి! సాధ్యమైనంత త్వరలో రైతుల్ని అందరినీ సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విజన్ లలో చేర్చాలని డ్విజన్ కమిటీ తాభీదులు పంపించడంచేత మేము యిష్టం వున్న వాళ్ళనీ లేనివాళ్ళనీ కూడా హడావిడిగా చేర్చేము. ఇప్పుడు వెళ్ళిపోతామన్న రైతులకి వాళ్ళ పశువుల్ని యియ్యక పోయినట్లయితే వాళ్ళ మీద వొత్తిడి తీసుకువస్తాన్నామన్న మాటే కాదా! ఏంనెట్టి వ్యవసాయం చేస్తారు?”

“వాళ్ళు యేంచేసేదీ మీకు అవసరం లేదు, ఎంతసేపూ సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విజన్ విషయం తప్ప. ఏరైతు యెల్లాపోయినా మీకు అవసరం లేదు. పశువుల్ని అన్నిటిని యెవరివి వానికి యిచ్చేస్తే మీరుమాత్రం యెల్లాచేస్తారు వ్యవసాయం! అయినా యిది రిజియనల్ కమిటీ ఆజ్ఞ కాని మనదికాదు. ఆజ్ఞ లకి బద్ధులమై యుండవలసినదేకాని మనం మళ్ళీ మారుమట్లాడడానికి ఏము లేదు. 500/0 పశువుల్ని తిరిగి రైతులకి యిచ్చేసినట్లయితే, ఆసుకున్న అంచనా ప్రకారం పని యెల్లా నెరవేరుతుందనుకుంటున్నారు! ఇంక ఆలాంటివేమీ పనికిరావు. మన స్వాధీనంలోవున్న పశువుల్ని వేటినికూడ వాడలకూడదు. ప్లాను ప్రకారం మీపని పూర్తిచెయ్యలేకపోతే యింకయేమేనా వుందా!”

బండిలో సర్దుకుని కూర్చున్నతరువాత ఆఖరు మాటలుగా యిట్లా అన్నాడు:

“మొత్తంమీద పరిస్థితులన్నీ చాలావిషమంగావున్నట్లుగా తోస్తుంది. మన డిస్ట్రిక్టు కమిటీవాళ్ళంతా నగుల్నావుమీద మండిపోతూన్నారు. ఇంత వరకూ రావడానికి ఆయన యేంచేసేడు? ఎవరోనో వొక రైతుని కొట్టేడనీ, అరెస్టుచేసి, పిస్టలుతో బెదిరించేడనీ విన్నాను. ఇల్లాఅనిసెమోఖిక్ చెప్పేడు నాకు. ఈ కేసును గురించిన కాగితాలన్నీ పోగుచేసి అట్టేవెట్టేడు. అంతవరకూ వెళ్ళడం నగుల్నావుది తప్పే— యేం అనుమానం లేదు. అందరూ యిప్పుడు అతనంటే యేలా వున్నాలో యెరుగుదురా? వెంటనే పార్టీలో నుంచి తొలగించేస్తారు. సెలవు. పశువుల్ని మాత్రం వొదిలిపెట్టకండే!”

బండి వైస్కావాయ్ వైపు వెళ్ళిపోయింది. ఇంతలోనే మూడవదశలోనికి నాయకుడయిన అగాఫన్ దుబ్సిన్, యేదో పుట్టి మురిగిపోయినట్లు గుండెలు కమక్కుంటూ పరుగెత్తుకొని వచ్చేడు.

“కామేరీడ్ డేవిడోవు!” అన్నాడు వొగరుస్తూ. “గుత్తార్ని పశువులనీకూడా తోలుకుపోయేరు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యత్వాలకి రాజీనామాలు యిచ్చిన రైతులంతా వచ్చి. బలవంతంగా తోలుకుపోయేరుట.”

“అ— తోలుకుపోవడం యేమిటి?” అన్నాడు డేవిడోవు అందోళనగా.

“పశువుల కుర్రార్ళని గడ్డిమేట్ల దొడ్లలో పెట్టి తాళంచేసి యెడ్లనీ గుర్రార్ని విప్పేసి డ్రైఫ్టులోకి తోలుకుపోయేరు. మొత్తం 18 కార్ళయెడ్లు, 7గుత్తార్లూను. ఇప్పుడు యేమిటిచేసిది మనం?”

“అయితేనువ్వు.....నువ్వు యేమయేవు? అప్పుడు యెక్కడ వున్నావు? వాళ్ళు తోలుకుపోతూంటే యెందుకు పూయకున్నావు? నిన్ను యెందుకోసం అని వుంచేము అక్కడ?”

అగాఫన్ గంట్లమొహం కొంచెం యెర్రబడింది. కంఠ స్వరంకూడా తీవ్రం అయింది.

“నేను దూడలపాకలో పదకొంపలసిన పని లేదు. మీరున్న కేకలు పెయ్యవలసిన అవసరం లేదు. అమాల్కిం ధైర్యం వుంటే, ఆ పశువుల్ని తిరిగి తోలుకుండి చూద్దం. మాటలకీ చేతలకీ చాలాదూరం.”

ఆ గోజంతా వాటికోసం అంతటా గాలించేసేరు. చివరకి సాయం కాలానికి దిట్టమైన కాపలాకింద ఆ పశువులు వైస్పీలో వొకమారుమూల మేన్టాండడం చూసేరు. లుబ్షిక్, ఆగాఫక్, మూడవదళం తాలూకు మరి ఆరుగురు సభ్యులు కలసి గుత్తాలమీద వైస్పీలోకి వెళ్ళేరు. దూరాన్ని వొక వాలులో మేస్తూన్న యెడ్లని చూడగానే లుబ్షిక్ అగిపోయి రస దళాన్ని రెండు భాగాలుగా విభజించేడు.

“ఆగాఫక్, నువ్వు యీ ముగ్గురుతోనూ ఆ పల్లంలోనుంచి వేళుగా వచ్చి వాళ్ళ మడిచైపుకి కమ్ముకురా. నేను యెడమ వయపుకి వస్తాను. లుబ్షిక్ తుమ్మెద రెక్కలలాంటి మీసాలు వడేస్తూ, “గుత్తాల్ని అదలిం చండి! నా వెంక్కాలే గేలవమీద రావాలి!” అని అజ్ఞాపించేడు.

చివరకి వేచి అవుతేగాని ఆ విషయం పరిష్కారం అవలేదు. ఎడ్లని కాపలా కాస్తూన్నారు. లుబ్షిక్ మేనల్త కొడుకు జఖార్ అనేవాడు, మరి ముగ్గురూ కలసి ‘మిష్కా ఇన్నటియోనక్’ని కాలు పడుకుని గుఱింపింది నుంచి క్రిందకి లాగేసేరు. ఆ పడడంలో ఆతనికి వొళ్ళంతా కొట్టుకుపోయింది. ఇదిచూసి స్వయంగా శ్రుతిమించుతుందని లుబ్షిక్ చేతిలోనున్న కొరడాకొద్దీ జఖార్ ని తోళ్ళుడేలా కొట్టేడు. మిగిలినవాళ్ళుకూడా ఆగొడ్ల కాపలావాళ్ళని తరిమేసి పశువుల్ని అన్నింటినీ వూళ్ళోకి తోలుకుపోయేరు.

చేవిడోపు పశువులకొట్టాలు, గుఱిపుసాలలు, గాత్రులందు తాళాలు వేసి, వంతుల పరీకారము సమిప్తి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులు కాపలా కాస్తూండాలని అజ్ఞాపించేడు. ఇంత జాగ్రత్త తీసుకున్నాకాని మొత్తం రెండురోజులలో రాజీనామాలు యిచ్చిన సమిప్తి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులు యేడుకాళ్ళ యెడ్లు, మూడు గుర్రాలను తీసుకొనిపోయేరు. ఊళ్ళో పెద్ద వాళ్ళు కనిపించకపోతే యెవరు యెత్తుకుపోయినదీ తెలిసిపోతుందని చిన్నపిల్ల

ల్ని యిచ్చి వాటిని పైప్పీలోకి దూరంగా తోలేసేయి.

పొద్దస్తమానూ రైతులు సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్రపు ఆఫీసులోనూ, గ్రామ సోవియటులోనూ, యెడతెరపి లేకుండా వుంటూన్నారు. వాళ్ళు సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్రపు భూముల్ని, బలవంతంగా అక్రమిస్తామని మేనేజి మెంటుకి బహిరంగంగానే చెప్పడం మొదలెట్టేరు.

“వెంటనే మాకు భూములివ్వండి. లేకపోతే యెక్కడ భూముల్ని వాళ్ళం దున్నుకుంటాము.” అని డేవిడ్‌వోవుని వొత్తిడి చేసేరు.

“అందరికీ భూములిస్తాము; అంత తొందర పడితే యేలాగ. రేపటి నుంచి ప్లాట్లు యేర్పాటు చెయ్యడం ప్రారంభిస్తాము. ఆస్ట్రోలనోవు దగ్గరకి వెళ్ళండి. ఈ విషయం అంతా ఆతను చూస్తూన్నాడు.” అని డేవిడ్‌వోవు వాళ్ళని కొంచెం కాంతపరచేడు.

“ఏలాంటి భూమి యిస్తారు, - అది యెక్కడ యిస్తారు?”

“ఎక్కడ ఖాళీగావుంటే అక్కడ.”

“అయితే దూరముగా పొలిమేరలో యెక్కడో గాని ఖాళీగా లేకపోతే?”

“కామ్రేడ్ డేవిడ్‌వోవు, యేమిటి యిదంతా! డేవిడ్‌వోవు దగ్గరగావున్న భూములన్నీ పుచ్చేసుకుని యెక్కడో దూరంగా వున్న భూములిస్తారా? ఎవ్వనివ్వకపోతే ఆవుల్ని కట్టుకుని వ్యవసాయం చేస్తామనుకున్నారా? పోనీమా భూములేనా యిస్తారేమో అనుకుంటే ఆవన్నీ స్వాధీనం చేసేసుకుని యెక్కడో దూరంగా వున్న భూములిస్తారా! ఆహా - ప్రి బా స్వామ్యం అంటే యిదేలావుంది!”

సమిష్టి వ్యవసాయ డేత్రపు భూమి అంతా వొక్కచోట వుండాలి కాని ముక్కల ముక్కలకిందవుంటే వీలు వుండదనియు, అదియుకాక అంత క్రితం చేసిన యేర్పాటులన్నీ మార్పు చెయ్యడానికి వీలులేదనీ, డేవిడ్‌వోవు వాళ్ళతో చాలసేపు వాదించి, విఫలంగా చెప్పేడు. చివరకి చేసేదిలేక వాళ్ళంతా భూమిభూమలాడుతూ లేచిపోయేరు. ఇంతలో మరో గుంపులోప

లికి తోనుగువచ్చింది.

“మాభూములు మాకివ్వక యీజబ్బదస్త్రీ యేమిటి! ఇల్లా చెయ్యడానికి నీకు యేమి హక్కుంది? అయితే మమ్మల్ని వ్యవసాయం చేసుకోనివ్వరన్న మాట. కామ్రేడ్ స్టాలిన్ చెప్పినది యిదేనా? మీరు మా పశువుల్ని తిరిగి యివ్వకపోవడమేకాక, వైగా భూములుగూడా ఆక్రమించుకొని కూర్చున్నారని పయికి తెలియచేస్తాము. మీ ధోరణి చూస్తే మేముబ్రతిగి వుండడం మీకు యిష్టంలేనట్లుంది.”

“యాకోవు లూకచ్! ఆ పాడు చెరువు అవతలనున్న భూమి ప్లాట్లక్రింద విడతీసి అందరికీ యిచ్చెయ్యి. ఆలస్యం చెయ్యక ఆ విషయము రేపు వుదయాన్నేచూడు.”

“రుప్పా- రుట్టావున్న ఆ చిట్టడవేనా?” అన్నారు వాళ్ళు.

“అది బీడు. చిట్టడవి యేమి అవుతుంది? పదిహేను సంవత్సరాల క్రితంవరకూ సేవ్యంలోనే వుండేది.” అన్నాడు. యాకోవు లూకచ్.

దానితో మళ్ళీ వాళ్ళు చెలరేగేరు.

“ఆ పాడుభూమి మాకక్కరలేదు.”

“ఆభూమి అయినా యేంపెట్టి దున్నుతాం? ఏమిటి యీ భాగోతము అంతా!”

“మాకు సేవ్యంలో వున్న మంచిభూమి కావాలి.”

“పోనీ ఆభూమి అయినా సరే వ్యవసాయం చేసుకుంటాము, మాదూడలను యిచ్చెయ్యండి.”

“ఈ దౌర్జన్యమంతా స్వయంగా స్టాలినుకి తెలియచేద్దం రండరా!”

“మమ్మల్ని అందరినీ తిండి లేకుండాచేసి మాడ్చి చంపుదమనా?”

అడవాళ్ళుకూడా కోపంతో వుడికిపోతూన్నారు. దానికి తగ్గట్లుగా కోసక్కులు వెనకనుంచి యెగుసన తొయ్యడంతో మరీ రెచ్చిపోయేరు. అంత వరకూ వోషిగ పట్టియున్న డేవిడ్తోవుకూడా కోపం ఆగక,

“ఉన్నవాటిలో మంచి భూములన్నీ మీకు యిచ్చెయ్యమంటారా?”

అదిమాత్రం యెన్నడూ జరుగదు. సోవియటు ప్రభుత్వం సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రాల అభివృద్ధికి కావలసిన సౌకర్యాలు కల్గజేస్తుంది. కాని వాటికి వ్యతిరేకులయిన మీవంటివారికి కాదు. పెంటనే యిక్కడినుంచి లేచిపోండి. మీ యిష్టం వచ్చినట్లు చేసుకోండి." అనితీవ్రంగా అన్నాడు.

అక్కడా, అక్కడా కొంతమంది కోసక్కులు తమ భూములు దున్నుకోడం ప్రారంభించేరు. కాని లిబిక్కిన్ వాళ్ళనందరినీ బయటకి గెంటేసి సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రానికి స్వాధీనం చేసేడు. యాకోవు కొలతకి కావలసిన పరికరాలు తీసుకొని రెండు రోజులలో పాడుచెరువు అవతల నున్న భూమి ప్లాట్లకింద విడతీసి యెనరివటుకు వారే స్వంతంగా వ్యవసాయం చేసుకుంటానన్న వారికిందరికి పంచి యిచ్చేడు.

మార్చి 25న డెమ్కా ఉపాకోవు దళం యిసుగ భూమి దున్నడానికి బయలుదేరింది. డేవిడోవు పనిచెయ్యడానికి సమర్థులయిన సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రా సభ్యుల్ని అందరినీ దళనాయకుల ఆధీనం చేసేడు. మసలివాళ్ళలో కూడా చాలామంది అరక పట్టడం అంటే, గుంటక తోలడం అంటే, మొదలయిన ములువైన పనులు చెయ్యడానికి వాళ్ళతోకూడా వెళ్ళేరు. మూడు కాళ్ళ ముడుసలి అక్మ డెస్క్రిబ్నోవు కూడా విత్తులు చిల్లడానికి వెళ్ళేడు. డేవిడోవు ధూకర్ని సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రాపు అఫీసులో వుండడానికి నియమించేడు. అంతా సిద్ధం అయింది. కాని వర్షాలవల్ల పని ఆగిపోయింది. రెండు రోజులవరకూ గ్రిమాచీలాగ్లో యేళ్ళు, కోళ్ళు యేకమయాలా వ్వం కొట్టికొట్టి మరిసింది.

సమిష్టి వ్యవసాయ ట్రేడ్రా సభ్యత్వానికి రాజీనామాలు యిచ్చేవాళ్ళంతా యిచ్చేసేరు. ఇంకస్థిరమయినవాళ్ళెవరో వాళ్ళుమాత్రం నిలబడ్డారు. అందరికంటే ఆఖరున రాజీనామా యిచ్చినది, అండ్రీ భార్య మేరియా పాయుకోవా. క్రిందిగా, వాళ్ళిద్దరికీ మనస్పర్థలు కలిగేయి. మేరియాకి మతంమీద భక్తి హెచ్చింది. లెంటు 40లోజులు వ్రవవాసంవుండి మూడవ వారంనుంచి ప్రతిరోజు చర్చికి వెళ్ళి షాక చేసిన పాపం పోవడానికి దేవుణ్ణి

పార్థివస్తూ, పరిసారం తీసుకుంటుండేది. అండ్రీ యెన్ని తిట్టి నా లెక్క చెయ్యక మాట్లాడక వూరుకునేది. ఒకరోజురాత్రి, అండ్రీ బాగా పొద్దు పోయి యింటికివచ్చేటప్పటికి గదిలో దేవుడుపట్టి దగ్గర వీపం వెలుగుతుంది. వెంటనే తనుచేసేపని మంచిదా, చెడ్డదా అని ఆలోచన అయినా చెయ్యకుండానే ఆ గదిలోకి వెళ్లి వీపం ఆర్పేసి, దానిలోని చమురు చేతులతో తీసుకుని, కాలినున్న బూట్లకి పట్టించేసుకున్నాడు. తరువాత అవీపపు సెయ్యూ విరిచి అవతల పారేసేడు.

“మూర్ఖ ఫ్రేముండలకి యదంతా చాదస్తం అనీ, అదొక పిచ్చిఅనీ యెన్నిసార్లు చెబుతే యేమిలాభం. వాళ్ళుమాత్రం అకర్మ బామ్రుని పూజించడం, దీపాలు పెట్టి నూని తగలెయ్యడం మాత్రం మానరు. అఖిరికి దీన్ని పట్టుకుని చావకొడితే కాని మానేటట్టు లేదు. ఈ వధ్య రోజూ చర్చికి వెళుతుంది యేదో వుండి దీనిలో.”

అతను అన్నట్లు నిజంగా యేదో వుంది! మార్చి 26వతారీఖున మెరీనా తన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామా యిచ్చేసింది. ‘దానిలో వుండడం దేవుడికి అపచారం చెయ్యడం’ అన్న మిషన్.

“అయితే నువ్వు అండ్రీతో కాపురం చెయ్యడం లేమా? అదిమాత్రం తప్పవని కాదేమా?” అని అడిగేడు లిబిష్కిన్ చిరునవ్వు నవ్వుతూ. “లేకపోలే అది మనస్సంతృప్తికోసం చేసేదికనక తప్పు కాదులావుంది?”

అప్పటికీ మెరీనా మాట్లాడక వూరుకుంది.

ఇంతలో గ్రామ సోవియటునుంచి అండ్రీ అతిథిగంతో పంపకత్తుకు వచ్చేడు. చొక్కా చేతితో నడుటి మీద చెమట తుడుచుకుంటూ, దేనికోపు, యాకోపు లూకుచ్ అందరూ వుండగానే,

“మెరీనా నన్ను నాశనం చెయ్యకు; నలుగురిలోను తలవంపులు లేకు! ఇప్పుడు నువ్వు యెందుకోసమని రాజీనామా యిస్తున్నావు? నిన్ను పువ్వుల్లో పెట్టి పూజిస్తున్నానే. వాళ్ళు నీ ఆవుని యివ్వనే యిచ్చేసేరు ఇంకా యేం కావాలంటావు? రాజీనామా తీసేసుకో” అన్నాడు.

“ఇంక అలాంటి మాటలేమీ చెప్పనక్కరలేదు.” నాదగ్గర. అంది మెరీనా కోపంగా. “నేను వొక్క నిమిషంకూడా దానిలో వుండదల్చుకో లేదు. అందుచేత మళ్ళీ నన్ను అడగనక్కరలేదు. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో వుండడం నాకు యెంతమాత్రం యిష్టంలేదు. నా నాగలి, బండీ ఆ పీ చారెయ్యండి. వెళ్ళిపోతాను.”

“మెరీనా! తొందరపడకు, బాగ్యశ్రుగా ఆలోచించుకో. లేకపోతే మనం యిద్దరం విడిపోవలసివస్తుందిసుమా!”

“ఫీ ఆవరణిపో నీనుంప తెగ! నిన్నరాత్రి ప్రక్కసందులో మలాస్టా ఇన్నిటియన్నోవాతో నిలబడత యెవరు, నవ్వుకాదూ! వైగా నన్ను వొదిలి వెడతానని బెడరిస్తూన్నావా! నవ్వు లేకుండా నేను బ్రతకలేకపోయినప్పుడు చూస్తానలే. నీకు యీ వుద్దేశ్యం చాలా కాలమునుంచి వున్నదన్న సంగతి నాకూ తెలుసును.”

“మెరీనా అల్లా అని యెవరు చెప్పేరునీకు! నా జన్మలో యెంతవరకు యెప్పుడూకూడ మలాస్కాతో పక్క సందులో నిలబడి మాట్లాడలేదే! ఇంతకీ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలోనుంచి విడిపోవడానికీ దానికీ సంబంధం యేమిటి!” ఇంక యేమి మాట్లాడడానికీ తోచక అండ్రి రెండు చేతులతోను రలపట్టుకుని పెరిమాపు చూస్తూ నిలబడ్డాడు.

“అండ్రి! ఆరాత్రి నీనుండని బ్రతిమాలుతున్నావేమిటి!” అని లుచిప్పిన్ కలగజేసుకున్నాడు. “రెడ్ పార్టీ బాన్ వు ఆమాత్రం గౌరవం నిలపెట్టుకో వద్దూ! వైవాళ్ళు యేమనుకుంటారు! పెరిమొనాంవేసుకు చూస్తూ, దానికి యేదో నచ్చ చెప్పబోతావేమిటి, ఊచి పుచ్చుకుని రెండు కొట్టక! చచ్చీలా కొడిలే యీ యెగురు అంతా అణిగిపోను!”

బెబ్బరిస్తూ తాచులా మెరీనా చదునైన లేచి చొక్కా చేతులు పైకి యెగతీస్తూ, లుచిప్పిన్ మీదకి వెళ్ళింది.

“ఏమిటా—నెలరక్కన పెధనా, ప్రతినిషయంలోనూ నువ్వేకలగజేసు కుంటావేమిటి! ఒళ్ళు కొవ్వుపట్టి యేడుస్తున్నావు! తీట వొడులుస్తాను రా!

బ్రేగేడు లీడరువుకదా అని యెవరికీ భయం లేదు యిక్కడ! నీవంటి చవటల్ని అనేకమందిని తుక్కు తుక్కు చేసేసేయి.”

“ముందు నిన్ను తుక్కుచేస్తానురా! ఒళ్ళుపొగ రెక్కి యేడుస్తున్నావు” అని లుబ్జిక్ పయికి గంభీరంగా అన్నాడేకాని పరిస్థితులు యేలా వివరిస్తాయో కాపలాలో వుంటే మంచిదనే వుద్దేశ్యంతో వెనకటిగి గోడని చీరబడి నిలబడ్డాడు. టుబ్బాన్ స్కో- మిల్లుదగ్గర మెరీనా వొక దిట్టయిన కోసక్కుతో దొమ్ములాడడం లుబ్జిక్ కి జ్ఞాపకం వచ్చింది. మిల్లులోనున్న వాళ్ళంతా చుట్టూచేరి సరదాగా మాన్తూంటే, కొద్దిసేపట్లోనే మెరీనా ఆ కోసక్కుని కింద పడతొక్కిసి గుండెలమీద కూర్చుని లేవకుండా నొక్కిపెట్టి “నాయనమ్మా, అడదానిమీద పడుకుని నువ్వు యేమీ చెయ్యలేవు!” అని వ్రూపిరి తీసుకుని మళ్ళీ “నీవంటి డింనాపి అడదానికింద పడుకుని ఒగర్చడానికితప్ప యెందుకూ పనికిరాదు.” అంటూ అతనిమీదినుంచి లేచి దొమ్ములాటలో రుమాలు వూడిపోవడంచేత చెదిరిపోయిన జుట్టు సవరించుకుంటూ మిల్లులోకి వెళ్ళిపోయింది. ఒళ్ళంతా దుమ్ము, పేడపట్టుకున్న ఆకోసక్కు నెమ్మదిగాలేచి చిన్నబుచ్చుకున్న మొహంతో వెళ్ళిపోవడం లుబ్జిక్ కి కళ్ళలో మెదిలింది. అందుచేత లుబ్జిక్ తగుబాగ్రిత్తలో నిలబడి పయికి మేకపోతుగాంభీర్యంగా,

“నామీదికి రావద్దు, వొస్తే మాత్రం మాటదక్కదు. బాగ్రిత్త” అని అదమాయించేడు.

“ఒరేయ్—చచ్చు పెథవ! నాచెబ్బి యెప్పుడూ రుచి చూడలేదు లావుండే!” అంటూ మెరియా మహాకోపంతో గొను పయికి లాగేసి లుబ్జిక్ మీదకి వెళ్ళింది. ఆమె గులాబిరంగు మడమలు నృథంగా మిగమిసలాడుతూ పచ్చగానున్న శరీరము, లుబ్జిక్ కళ్ళముందు తళుక్కుమంది. లుబ్జిక్ కూడా అతనికాలంలో అనేకమంది అదాళ్ళని చూసేదానిగా మెరీనా శరీరపు జగ జగ, దారుఢ్యము చూసేటప్పటికి గుండెలు పీచు పీచుమన్నాయి. ఇంతలోక్కడ నిలుచుంటేలాభంలేదని “అడదికాదు యిదిరాక్షసి

కాని! యెల్లావుందో దీన్ని తగలెయ్యో" అని తిడుతూ చల్లచల్లగా బయటికి జారేడు.

దేవిదోవు కడుపు పుట్టేలా వొక్కటేనవ్వు. బుచ్చిప్పిన్ వెంక్కాలే రబ్బట్నోవు కూడ బయటకు వెళ్ళి భద్రేయన తలుపు లేసేసి లేచిపోయేడు. ఇంక కోపంచేత వొళ్ళు తెలియకుండా కేకలేస్తూన్న మేరియాని సస్థులూటు చెయ్యడానికి యాకోవు లూకుచ్ వొక్కడుచూత్రం మిగిలేడు.

"ఉరికే ఆలా కేకలేస్తావేమిటి సబవు, సందర్భం లేకుండా! ఎంత సిగ్గు! గౌను పయికి యెత్తెయ్యడమా! పోనీ పెద్దవాడిని నేను వున్నాననేనా చూడద్దా!"

"ఆట్టే వాగక నోరుముయ్యి!" అంది గుమ్మంకేసి వెళుతూ. "నీపెద్ద మనిషి తరహా నాకు తెలియదా? క్రిందటివేసవిలో మనం గడ్డితెచ్చుకుంటూన్నప్పుడు నాలో యేమన్నావో జ్ఞాపకం లేదా! అంతా అందరే మీరు. తోడి వొంకలు. "

ఆమె విసవిసా నడుస్తూ వెళ్ళిపోయింది. యాకోవు లూకుచ్ తల పంకిస్తూ, మేరీనా దృష్టి దాటిపోయేవరకూ ఆమెవయితే చూస్తూ నిలబడి పోయేడు. ఇంకా అరగంటకి మేరీనా మొదటిదశం అధీనంలోనున్న తన వాగలి, కొఱ్రు, మొదలైనవి బండీలో వేసుకుని పోలు కర్ర పట్టుకుని లాక్కునిపోవడం అతనికి కనబడింది. వర్షంరావడంచేత అప్పుడే చేలలోనుంచి తిరిగివచ్చిన డెమ్కూ ఉమెకోవు అదిచూచి, ఆమె వెనక్కోలే కొంచెం దూరంగా తగు జాగ్రత్తగా వెళ్ళి,

"మేరీనా! యేయ! నిన్నే, పొగూర్కోవా! మాట్లాడవేం! మేరీనా. ఆసామానంతా నా స్వాధీనంలో వుంది. అది నువ్వు తీసుకుపోవడానికి వీలు లేదు." అన్నాడు.

"అ— వీలేక యేం చేస్తుంది!"

"ఏం— తెలియలేదూ అవన్నీ సమాజపరం చెయ్యబడ్డాయని! ఆట్టే పేచీపెట్టక అవన్నీ యీలా యిచ్చెయ్యి. లేకపోతే నీమీద వోరీనేరంమోసి

కేసు పెట్టవలసి వస్తుంది, బాగుత్త. డేవిడ్‌వు అనుజ్ఞ లేనిదే నీకేమీ యివ్వడానికి వీలులేదు.”

“వీలులేకపోవడానికి నిన్ను అడిగి యేడిసివచ్చావ్వు?”

. డెమ్మా యేం చెయ్యడానికి తోచక చేతులు తీసుకుంటూ నిలబడ్డాడు. మెరీనా తిరిగి అయినా మాడకుండా బండి లాక్కుపోయింది.

“వాన్ని గెంటేసి బండి లాక్కోవలసింది, ఆహారమోతతనం వదిలిపోను. ఇప్పుడు ఆ బండి తీసుకురావడం యెలాగ? ఆ గాతుని ముండని నిర్మించి బలకంతంగా లాక్కురాలేం.” అనుకుంటూ యాకోవులూకుచ్ పక్కనందులోకి మళ్ళీడు.

ఆ మరునాడే రబ్బల్స్‌వు అతని డైఫీలు, తూటాలు మొదలయినవన్నీ తీసుకుని మెరీనా యింటినుంచి వెళ్ళిపోయేడు. మెరీనాని వొదిలిపెట్టడానికి చాలా కష్టంగా నేవుంది. కాని యేం చేస్తాడు. యేవో వ్యాపకం పెట్టుకుని ఆ విచారం మరచిపోవడానికి సాధ్యమయినంతవరకూ వొంటరిగా వుండడము మానేసేడు. అందుచేత పిచ్చాసాటీ మళ్లాడుతూ కాలక్షేపం చెయ్యడానికి సగుల్స్‌వు దగ్గరకు బయలుదేరేడు.

చీకటి పడింది. వాన కురిసి వెలిసింది! చెరిరిపోతూన్న మేఘాలలో నుంచి బయటకు వచ్చిన చంద్రుడు పశ్చిమాకాశంలో దీపకలికలా వెలుగుతూన్నాడు. ప్రవాహపు చప్పుడుతప్ప అంతటా నిశ్శబ్దంగావుంది: మోకాళ్ళదాకా దిగిపోతూన్న ఆబురదలో అతికష్టంగా నడుస్తూ, అందో యేవో అలోచిస్తూ వెళుతూన్నాడు.

ముప్పైయ్యైకోటో ప్రికరణము.

చూ క ర్.

సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఆఫీసులో శాశ్వతంగా బండి తోలే వాడుగా వుండడానికి ముసలి ఛాకర్ మహా సంతోషంగా అంగీకరించేడు. యాకోవులూకుచ్ అతనికి కులకలనుంచి స్వాధీనం చేసుకొని, మేనేజిమెంటు కమిటీ సభ్యులు తన దానికి వుపయోగించుకుంటున్న రెండు గుత్తాలను వప్పచెప్పి,

“వాటిని కంటిని రెప్ప కాదనట్లు కాయాలిసుమా! బాగా మేళుతూ యెక్కువగా పరుకెత్తించక జాగ్రత్తగా చూస్తూండు. ఆ బూడిదరంగు గుర్తింపుంది మానేవూ— అది అసలు టీటాక్డి. ఒకటోగకం గుఱ్ఱం. అడపా తడపా యెప్పడోతప్ప వీటికి అట్టే పనివుండదు. అందుచేత వీటిని అడగుర్రాలమీద గాటిస్తాండవ్వు. వీటి పూచీఅంతా నీది. జాగ్రత్త.” అని చెప్పేడు.

“అన్ని సార్లు చెప్పేదియేమిటి!” అని ముసలిఛాకర్ జవాబు చెప్పేడు. “గుత్తాలని సంతరించడం నాకుచేత కాదనుకున్నారా? నాజీవితంలో అనేక మరేయి యీలాంటివి, నా చేతులలోంచి యెన్ని గుత్తాలు వెళ్ళేయో హద్దాపద్దా లేదు.”

కాని విజంచేత జన్మకల్లా శివరాత్రి అన్నట్లు అతని చేతులలోనుంచి రెండు గుర్రాలుమూర్తి వెళ్ళేయి. అందు వొకదాన్ని అవుని పిరాయింపు యిచ్చి పుచ్చుకున్నాడు. ఇంక రెండవదాని విషయం ఇరవై సంవత్సరాల క్రితం బాగా తప్పతాగి పయిస్కావాయ్నుంచి తిరిగి వస్తూ, గోవలో వొక గిన్నీ దగ్గర నిరూయిలకి కొన్నాడు అగుర్రాన్ని!

అతను కొనీముందు దాన్ని మానేటప్పటికి అగుర్రం బాగా పూటుగా

పేదరంగు, వేల చెవులు అదీ అతనికి బాగానే అనింది. “అవాలకం అదీ మంచి వేగంగానే పోతుంది. ఏమీ అనుమానం లేదు.” అనుకున్నాడు కడుపులో. ఛూకర్ దోవ పొడుగునా అగిప్పీతో జేగం అడుతూనే వున్నాడు దానిని యేలాగయినా కొనాలని. బేరం అడడం, యిద్దరికీ మధ్యకు దరక వొదిలెయ్యడం, మళ్ళీ బేరమాడడం—ఇలాగ నలభైసార్లైనా జరిగింది.

“బంగారం కాని గుఱిమామిడి? దీనిమీద కూర్చుని కిళ్ళు మూసుకున్నా వంటే చెట్టూ, పుట్ట యేమీ కనిపించనంత వేగంగా పరుగు త్రుతుంది. నాగుర్ర మని నేను పొగడకొడం కాదు కాని వాయువేగ వనో వేగాలతో పోతుంది.” అంటూ ఒట్లు పెట్టుకుంటూ గిన్నీ ఆగుర్రాన్ని తేగ పొగడేడు.

“దంతాలన్నీ వూడిపోయేయి. ఏమీ అంత అందగాడు మొహం కూడా కాదు. డెక్కలు బాగా అరిగిపోయేయి. పొట్ట చూస్తే పొణకలావుంది. ఏమిటో దీన్ని ఊర పొడతూన్నావు.” అదేమీ మంచిది కాదని యేలాగైనా సాధ్యమయినంత తక్కువకి కొట్టెయ్యాలని ఛూకర్ వుద్దేశ్యం.

“పళ్ళు వుంటే యేమిటి— లేకపోతే యేమిటి! గడ్డితక్కువ తింటుంది. అంతే కాని దానివలన నష్టం లేదు. మంచి నడికయ్యేసులో వుంది. ఏవో రోగం చేత వూడిపోయేయి కాని, పళ్ళు— ముసలితనం చేత కాదు. అందగాడు మొహం కాదంటావు. గుర్రానికి పరుగుండాలి కాని అందం యెందుకు— అడుక్కు తిడడానికి! డెక్కలు కూడా యికముందు యెదిగి బాగుంటాయి. ఇది యింట్లో వుంటే చాలు యింకేమీ అక్కరలేదు. దానిపొట్ట పొణకలా వుంది అన్నావు. అది బలంచేత కాని, మరేమీ కాదు. స్వారీ తీసిందంటే భూమి వొణక వలసిందే యేమిట అన్నావో?..... ఏయ్ తాతా! నవ్వు యిచ్చీ 30 రూబుల్లకీ గొప్ప పంచెపుగుర్రం రావాలని నీ ఆశ. కాని బ్రతికి వున్న దేదీ రాదు ఆఖరీదుకి. చచ్చిపోయినదయితే దాని మాంసం పూరి కేనే దొరుకుతుంది.”

మొత్తం మీద యేలాగయితేం అగిప్పీ ఛూకర్ ని బుట్టలో పెట్టేడు. పీకలాడి పీకలాడి చివరకు 30 రూబుల్లకీ గుర్రం యిచ్చేసి ‘వొదిలిపోయింది

రా బాబూ! అని తల తడిమి చూసుకున్నాడు గిప్పీ.

ఛూకరు కళ్ళెం చేతలు ముక్కునేటప్పటికి గుర్తింలా వుండే వెనకటి చురుకుతనం కాస్తాకూడా పోయింది. ఛూకరు దాన్ని నెంటీ, కొట్టి యెంతో ఆర్భాటం చేస్తే ఆఖరికి ఆగుర్తిం అడుగులో అడుగేస్తూ, 'ఈదశోగోడా' అంటూ నడక ప్రారంభించింది. ఇదంతా చూసి గిప్పీ పళ్ళకిలించి పక పకా నవ్వేడు.

"ఏయ్! తాతా, అల్లాటప్పా గుర్తిం కాదని. నాదగ్గర 40యేళ్ళు పని చేసింది. అనమపక్షం యింకో అన్నేళ్ళేనా పని చేస్తుంది నీదగ్గర. అయితే ఒక్కపడుంది. వారానికి వొక్కరోజుకంటే యెక్కువ మేళుతూండకు; లేక పోతే దానికి పట్టపగ్గాలుండవు. మాతండ్రి చుమేనియానుంచి యీప్రాంతానికి వలస వచ్చినప్పుడు వీనిమీదనే వచ్చేను. అతనికి అది ఫ్రెంచి సైన్యాలు మాస్కానుంచి తిరిగి పొరిపోయేటప్పుడు దొరికింది. నీయెత్తు బం నా రము పోసినా దొరికను ఆలాంటి గుర్తిం! ఛూకరు గుర్తిన్ని యీ డప్పుకు పోతూంటే అగిప్పీ యింకా యేమిటో అన్నాడు. గిప్పీదగ్గర పక్కనేవున్న గుడారంమట్టాను పిల్లలు గోలపెడుతూన్నారు. అదాళ్ళు వొక్కటే నవ్వు. కాని ఛూకర్ యిదేమీ లెక్క చెయ్యక నెమ్మదిగా గుర్తిన్ని లాక్కుపోతూ "యీగుర్తిం యెలాంటిదో కొంతనేపటికి నాకే తెలుస్తుంది. నాదగ్గర బాగా డబ్బున్నట్లయితే యీలాంటి గుర్తిన్ని కొనకపోదును. అగిప్పీ నాకు మల్లేనే సరదా అయినవాడు. వేళొకోళ్ళు మనిషి. సరే, యేవో వొకటి. మొత్తంమీద గుర్తిం అంటూ సంపాదించేము. రేపు అదివారం నేనూ, నా వెళ్ళాము కలసి యీగుర్తింమీద జిల్లా పట్టణానికి సంతకీ వెళ్ళివస్తాము." అనుకున్నాడు.

కాని యింకా అతడు టుబ్బాన్ స్కోకి వెళ్ళకుండానే వొతచిత్రము జరిగింది. ఏదాలాభాల వెనకతిరిగి చూచి, యేంచూసేదో విస్తుపోయేడు. అంతక్రితంవరకు పెద్దపాట్లాఅదీ మంచిబలిసివున్నగుర్తిం దొక్కలు లోతుకు పోయి పొట్ట బాగా తీసిపోయి ఒక్కచిక్కిపోయి వుంది. అరగంట నేపట్లో

గుర్రం నగం అయిపోయింది. “అ! యేమిటిది, ఆశ్చర్యంగా వుంది!” అనుకుంటూ కళ్ళెం జాబిబిడిచి యెల్లా వున్నవాడు అలా నిలబడిపోయేడు. నిసా అంతా చేత్తో తీసేసినట్లు వొక్కసారిగా పోయింది. గుఱ్ఱం వెనకకి వెళ్ళి చూసేక అంతగా చిక్కిపోవడానికి కాణం బోధపడింది అతనికి. బాగా మెలితిగిప్పబడియున్న తోక క్రిందనుంచి, ముక్కులు ప్రద్దలయిలా దుర్వాసన, పురుగు ఉన్ అని ధ్వనిచేస్తూ, పిచ్చికారీ లో నుంచి కొట్టి పట్టుకొన్నట్లు అనిపిస్తోంది. “అదీ కాణం.” అంటూ రెండు చేతులతోనూ రెండుపట్టుకుని నిట్టూరుపు వదిలేడు. కాని వెంటనే లేని బలం తెచ్చుకుని గుఱ్ఱాన్ని ముందరకి లాక్కుపోవడం ప్రారంభించేడు. టుబ్బాక్ స్కోక్ వెళ్ళేసరికి దోవపాడు గునా పారుతూనేవుంది గుర్రం విధివిరామం లేకుండా. ఛూకర్ నెమ్మదిగా యెల్లాగో గిరిమాచీలాగ్ చేరుకొనే వుండునుగాని టుబ్బాక్ స్కోక్ దగ్గరకు వెళ్ళేక ఆపూళ్ళోవున్న తన బంధువులు స్నేహితులు చూస్తూంటే గుర్రాన్ని కళ్ళెం వుచ్చుకు లాక్కుపోతే బాగుండదని తోచి ఆకొంత దూరమయినా గుర్రముమీద యెక్కి నెమ్మదిగా వెవడం అనుకున్నాడు. అతనిలో విపరీతమయిన అపాంభాసం లేకెత్తి “ఛూకర్ యేమో బీదవాడను కుంటున్నాం. స్వంతంగా గుర్రాన్ని కూడా సంపాదించేడే!” అని అందరు ఆశ్చర్యపోతూంటే తను దర్జాగా గుఱ్ఱం మీద వెడుతూ వాళ్ళకి తన గొప్పతనం అంతా చూపించాలనుకున్నాడు. “ఛో! ఛో! నిన్ను తన లెయ్య, అస్తమానా వెంకిటా మే!” అంటూ గుర్రాన్ని అదమాయించి తను యెరిగిన కోసమ్మ వొకడు పక్కయింటి తలుపుతీసి బయటికి గావడం ఓనకంటు పరకాయించి గుఱ్ఱం కళ్ళెం బిగ్గలాగుతూ తన దర్జా అంతా ప్రదర్శించడానికి ప్రయత్నించేడు. కాని బాగా ముసలితనం వచ్చి అడుగుతీసి అడుగు వెయ్యలేని స్థితి లో వున్న ఆగుఱ్ఱంకి వెంకితనం చెయ్యడానికి వోషి వుంటే కాదూ! ముడికాళ్ళూ అదీ తల వేగిలాడేసి నిలబడింది.

“ఇతని యెదుటనుంచి గుఱ్ఱాన్ని గేలప్ తీయిస్తూ, వెళ్ళిపోయి వుండవలసింది.” అనుకున్నాడు ఛూకర్. ఎముకలన్నీ బయలుపడి ఆస్తి పంజరంలా

వున్న ఆగుర్నిం నడ్డిమీదకి వొక్క యెగురు యెగిరేడు. కాని దురదృష్టవశాత్తు వెంటనే పెద్ద పరాభవమయింది. ఆవిషయాన్ని గురించి టుర్యాన్లో ప్రజలెక్కాక జిల్లా జిల్లా అంతా కూడ యిప్పటికీ చెప్పు గుంటూరు. ఛూకర్ మైకి యెగిరి గుర్నిం నడ్డిమీద పొట్టు మోపేడో లేవో వెంటనే గుర్నిం యిటూ అటూ వూగింది. కడుపులో గురగుర భయితో కయమని పిచ్చికాల్లోనుంచి వొదిలిపట్టు పాడుతూ లెటిగిల పడింది. ఆ సందడిలో ఛూకర్ తొట్టుకొని, గోడ్డుమీద పడిపోయేడు. వెంటనే ఆగుర్రాన్ని నిలుపునా చీరెయ్యాలన్నంత కోపవచ్చి భయన లేచేడు. కాని తనకు జరిగిన యీ పరాభవం అంతా ఆకోసమ్మ చూడడంచేత అతనిద్గర యేలాగై నా తన ప్రతిష్ట నిలపెట్టుకోడానికి “ఛీ! నిన్ను తగలెయ్యా! వాళ్ళు కొవ్వెక్కి యేడుస్తున్నావు. నీ రోగం కుదురుస్తానుండు” అటూ గుర్రాన్ని రెండు కాళ్ళతోనూ గబగబ తన్నేడు. అది నెయ్యదిగా లేచి నిలబడి అంతక్రితం యేమీ జరిగినట్లు రోడ్డుప్రక్కనున్న పచ్చుడ్డి రెండు నోళ్ళు లాగి నవలడం మొదలెట్టింది.

ఇదంతా చూస్తూ నిలబడివున్న ఆకోసమ్మ శుద్ధ కోరికల రాయుడు, హాస్యగాచూసు. ఇంటి ఆవరణ దాటి ఛూకర్ దగ్గరకివచ్చి ముసిముసి నవ్వు నవ్వుతూ “ఛూకర్! డేమమా. ఇల్లా యెక్కడనుంచి వస్తున్నావు—ఈ గుర్రాన్ని కొన్నావా?” అన్నాడు.

“అ—మరేనోయ్. శుద్ధ వెంకిరకం. ఎముకలు కొరికేస్తూంది. మనం దానిమీద కూర్చోబోతే చాలు. అపటుకుని పట్టకొట్టి క్రింద పడతోస్తుంది. ఇంతమటుకు దీనిమీద యెక్కి స్వారీ చేసిన వాడెవడూ లేడనుకుంటాను.”

ఆకోసమ్మ గుర్నించుట్టూ రెండుసార్లు పరీక్షలగా తిరిగి, పళ్ళూ అవీ చూసి యేమీ యెక్కడట్లు అతి అమాయకంగా,

“ఈ వాలకం అవీమాస్తే మంచి మేలుకాతి గుర్నింలా కనిపిస్తుంది. పళ్ళతీరునిబట్టి 50 యేళ్ళుదాటుతాయనే తోస్తుంది. అయినా యిప్పటికీ అది లొంగడంలేదంటే అసలు ఆకాతి తరహా అట్లాంటిది” అన్నాడు.

కోసక్కు మాటలు విన్నాక ఛూకరుకి కొంచెం ధైర్యం చిక్కి. “ఇన్నటి పోర్నించ్! అయితేనూ, యిది చూస్తూండగా అంతట్లోనే చిక్కి పోయింది యెంచుచేత! నడిపించి తీసుకువస్తూంటే నాశ్వయెదుటే అత్యాశ్చర్యంగా మంచు కరిగిపోయినట్లు కరిగిపోయింది అంటే వోళ్ళూ. ముక్కులు బిద్దలయ్యాలా వెధవ పాడుకంపు కొడుతూ, దోపపాడుకునా రోడ్డంతా తెచ్చి పారింది.” అన్నాడు.

“అసలు యెక్కడ కొన్నావు దీన్ని? గిన్నీలదగ్గర కాదుకదా?”

“అవును. వాళ్ళదగ్గరే. యెక్కడో కొద్ది దూరంలో కొంతమంది మకాం చేసేరు.”

“అ—అంచేతనే అది చిక్కిపోయింది.” అంటూ గుర్రాలని గురించి, గిన్నీలను గురించి బాగా తెలిసిన అకోసక్కు చెప్పడం ప్రారంభించేడు.

“వాళ్ళు దీన్ని నీకు అమ్మిమందు బాగా గాలికొట్టేవుచేరు. ఏగుర్రమైనా బాగా ముసలితనంచేత చిక్కిపోయి వున్నట్లయితే దాన్ని ఆ మేల్మందు ముడ్డిలో వొక కిక్కిన గొట్టం వెట్టి పక్కలు బాగా తేలి, బలిసిన గూర్కాలా కనిపించేటంతవరకూ వొకరివెనక వొకరు వలసగా వూది, అప్పుడు అగొట్టం లాగేసి, వెంటనే గాలిపోతుండా, గొడ్డి మెలిపెట్టి కుక్కస్తారు. నువ్వుకొన్న యీగుర్రం అలాంటిదే. అగొడ్డి దోపలో యెక్కడో వూడి పడిపోవడంచేత, యీలా చిక్కిపోయింది. వెక్కి వెల్చి అది యెక్కడ పడిపోయిందో వెతిగి తీసుకురా, మనం యిద్దరం కలిసి బాగా గాలికొట్టి వెనకటికి మల్లే చేద్దం.”

“అమ్మ—లంజకొడుకులు యెంత దగాచేసేరు.” అంటూ ఛూకర్ అగిన్నీలని పట్టుకొనిపోతూ వెక్కి పరుగులేస్తేడు. కాని తీరాకతడు అక్కడకు వెళ్ళి చూసేటప్పటికి, అగుడారాలూ లేవు, గిన్నీలూ లేరు. అంతక్రితం వాళ్ళు వంట వండుతున్న వోటనుంచి బూడిదరంగు పొగ యింకా లేస్తూనే వుంది. కాని, దూరాన, వేసవికాలం అవడంచేత బాగా కాలివున్న రోడ్డుమీది నుంచి ధూళిరేగి, గాలితోతుడుకి నలుమూలలా చెదరి మాయం అయిపోతూంది. గిన్నీలు అతిచిత్తంగా మాయం అయిపోయేరు. ఛూకర్ రాగా లేడు తూ

వెనక్కి తిరిగి వచ్చేడు. ఇతని భవనిజవానే ఇగ్నాటిపోర్సిరిచ్ యిట్లోనుంచి బయటికి వచ్చి వచ్చేడు. “నేను దానిపాటక్కింద చేతులుపెట్టి క్రిందపడిపోకుండా పట్టుకుంటాను, నువ్వు యెక్కు” అని సలహా యిచ్చేడు. సిద్ధచేత, విచారంచేత కుంగిపోయివున్న ఛూకరు, ఆకోసక్కు సలహా అంగీకరించి, యేలాగో తంటాలుపడి దానిమీద కూర్చున్నాడు. ఈపర్యాయం గుర్రం వెనకటిలా పడిపోలేదు. గేట్ తీవ్రమైనట్లు మొదట ముందరికొక్క రెండూ పైకి యెత్తి తగవాలి వెనక కాళ్ళతో తన్నింది. ఈమాదిరిగా ఛూకరుని అవీచి చివరవరకూ తీసుకుపోయింది. కాని యీగేలప్ తియ్యడంలో ఛూకరు టోపీ కింద పడిపోయింది. కుదుపుకి వోళ్ళంతా సలగకొట్టిపట్టాయి, కడుపులో వికారము కలిగింది. “అయ్యబాబో! యీగుర్రంమీద కూర్చోడు నావల్ల కాదు,” అనుకుని గుర్రందిగి, పడిపోయిన టోపీ తీసుకోదానికి వెనక్కివెళ్ళేడు. కాని వొక సందులోనుంచి చాలామంది జనం తన కేసి పరుగుతుకొని వస్తూండడం చూసి టోపీ తీసుకోకుండానే వెనక్కి పరుగెత్తి గుర్రాన్ని గబగబా వూరి బయటకు లాక్కుపోయేడు. అయినప్పటికీ పిల్లలు అతన్ని వొదిలిపెట్టక వెంట తిరిగి గాలిమర వరకూ తరుముకుపోయి, అక్కడతో వదలిపెట్టి వెనక తిరిగేరు. మళ్ళీ ఆగుర్రాన్ని యెక్కాలన్న వాంఛ కలగలేదు ఛూకరుకి. గుర్రాన్ని యీడుస్తూఉద్దపడి, గుట్టలు, మెట్టలూదాటి కొంతదూరం ప్రయాణము చేసేటప్పటికి అలుపు వచ్చి, కళ్ళెం వదిలేసి గుర్రం వెనక వెళ్ళి తోలడము ప్రారంభించేడు. తను అంతా శ్రమపడి కొన్న గుర్రం గుడ్డదన్న సంగతి అప్పటికి కాని అతనికి తెలియనేలేదు. మిట్టలు, పల్లాలు, బోదులు యేనిఉద్దము వచ్చినా తిప్పగోకుండా ఉద్దపడి ముగ్ధముగ పడుతూ, లేస్తూ యిల్లాగే ప్రయాణం సాగించింది. ఈసడకఅయినా ముక్కుకి నూటిగా నడవడం కాదు. తమాషగా చక్కెర్లు కొట్టడం మొదలెట్టింది. ఈకొత్తవిషయం తెలుసుకున్నాక ఛూకర్ విస్మయించి దాన్ని దాని యిష్టంవచ్చినట్లు వదిలేసి మాస్తూ నిలబడ్డాడు. అది గానుగ యెద్దు తిరిగినట్లు విధివిరామం లేకుండా తిరగడము మొదలెట్టింది. ఈ తిరగడంచూసి అది దాని జీవితమంతా తిరుగుడుమోటు

లాగడంలోనే గడిపి ఆఖరికి అపనిలోనే గుడ్డికూడా అయిపోయి వుంటుందని చూకరు పూహించేడు.

ఇలాంటి గుర్రాన్ని తీసుకుని పట్టపగలు గిరిమాచీలూగ్ వెడితే అంతా ఆత్రేపిస్తారని అక్కడా అక్కడా మేపుతూ సాయంత్రంవరకూ కాలక్షేపం చేసి, బాగా చీకటి పడ్డతరువాత చడీ చప్పుడూ లేకుండా తోలుకుపోయి దొడ్లోకట్టేసేడు. అలాంటి చచ్చు గుర్రాన్ని కొన్నందుకు ఛూకర్ని ఆతని భార్య బాగా దేహశుద్ధిచేసి బాధిచెప్పే వుంటుందికాని అచీకటిలో యెవరికీ మాత్రం కనిపించలేదు. కృమంగా కొన్ని గోజులకి ఆగుర్రానికి నిజ్జీట్టుకుని చర్మంఅంతా పాకి చూసేటందుకుకూడా అసహ్యం కలిగించేటంత వికృతంగా తయారయి చచ్చిపోయింది. ఛూకరు దాని చర్మం వొలిచి అమ్మేసి అవచ్చిన కొద్ది సొమ్ముతో అతను అతని స్నేహితుడు లా కాటి వు క లి సి తాగేసేడు.

ఛూకర్ చేతులలోనుంచి యెన్ని గుర్రాలు వెళ్ళిపోయినా బాగా యెరిగిన యాకోవులూకుచీకి తెలుసును. అయినాకానీ ఛూకర్కి ఉగ్గుపాల నాటినుంచీ అలవాటుయిన అబద్ధం అడడం, కోతలు కొయ్యడం మానలేక పోయేడు.

ఇవన్నీ యెందుకు మనకి— అది మొదలు ఛూకరుకి బండి తోలడము, గుర్రాలని కాయడం, ఎండు పుద్యోగాలూకూడ వొక్కసారిగా లభించేయి. అతను ఆపుద్యోగాలు అందూ బాగా నిర్వహించలేదని చెప్పడానికి వీలులేదు. కాని బండితోలుతూ చీటికిమాటికి అపుతూంటాడనీ, మేంకా తోలలేదనీ నగుల్చి పుమాత్రం సాదించేవాడు. ఇద్దరూ బండియెక్కి అక్కిను ఆవరణదాటి రోడ్డుమీదికి వచ్చేగోలేదో యింతలోనే “హావ్! హావ్!” అంటూ కళ్ళేలు బిగించి బండీ ఆపుతాడు. “ఏం, యెందుకూ ఆపేను?” అని నగుల్చావు అనుకుంటే “ఆపకపోతే యెల్లాగ్ గుర్రాలకిమాత్రం క్రొత్త బండి” అని నగుల్చావుకి విసుగెత్తి కొరడాతీసి గుర్రాలని వొక్క చెబ్బకొట్టివేసుకూ యిలవేస్తూ దడ్డాగా కూర్చుంటాడు. ఆపూబోళీ కోపకుల్లిద్దరిదగ్గర ఛూకరు “బండి

తోలివాడు మందరిచెక్కమీద కూర్చుని బండి తోలుతూంటే, ప్రియాణీ కుడు లోపల దిండ్లు అమర్చుకుని కులకదానికి యివేమీ బాపప్రభుత్వపు గోజాలుకావు. చూడు— యిప్పుడు నేను బండి తోలుతూన్నాను. కాని దేవి దోవుతో సమానఫాయాగా బండిలో కూర్చుంటున్నాను. ఎప్పుడేనామట్ట కాల్పుకోవాలని వున్నప్పుడు మట్టమట్టగుంటూ వొక్కసారి కళ్ళేలుపుచ్చు గోమని దేవిదోవుని అడుగుతాను. అతను కళ్ళేలు తీసుకుని అల్లా వొక అర గంటో, గంటో బండి తోలుతూంటే నేను ప్రసృతిని చూస్తూ హాయిగా కూర్చుంటాను.” అని ప్రగల్భాలు కొడుతూంటాడు. ఎంత దిట్టంగా పాగ మంను పట్టివున్నా ప్రతిరాత్రీ విడవకుండా అప్పుడప్పుడు లేచి గుర్రాలను చూస్తూండాలని అక్కడే పనుకోడానికి వెళుతుండేవాడు. ఇల్లా వారము రోజులు అయిన తరువాత వొకరోజున అతనిభార్య, ఛూకరుని “ప్రతిరోజూ యెవరో ఆడాళ్ళు నీదగ్గరకి వస్తున్నారుట కాదూ!” అని అడిగి వొళ్ళు హలూషమయాలా చావకొట్టి చొదిలివెట్టింది. ఎవరో కొంతమంది పిల్లలుచెప్పే రుట ఆమెకు యానివయం. కాని ఛూకరు అది నిజమనికాని అబద్ధమనికాని యేమీ అనక ఆరోజుపెదలు యింటిదగ్గరే పడుకుంటూ రెండు మూడుసార్లు వెళ్ళి గుర్రాలని చూసి వస్తూండేవాడు.

ఛూకరుకి బండికిట్టడం వొక్క అరగంట ప్రకణం. బండికి పూచ్చడా నికి గుర్రాలని రెంటినీ తీసుకువచ్చేటప్పుడు అక్కడనున్న గుర్రాలేవయినా సకిలిస్తే వాటిని నడ్డిమీద తట్టుతూ “హావ్! హావ్! మిమ్మల్ని తగలెయ్య యెందుకే ఆలా సకిలిస్తారు. అదీమీకుమల్లే మొగగుర్రమేకాని అదదికాదు.” అంటూ యేదో బావ్యం చేస్తూ, మొత్తంమీద ఎల్లగయితే— బండికిట్టి, యెక్కేక “యేదో మన ఆదర్శం బాగుందికనుక కడుపులో చల్ల కడలక్క లేకుండా హాయిగా కూర్చోడానికి వీలయిన పని దొరికింది.” అనుకుంటూంటాడు.

మార్చి 27న తారీఖున దేవిదోవు రను చెప్పిన ప్రకారం మొదటిదశం నాగటి చాళ్ళకి అడ్డంగానే కంప లాగుతూన్నారో లేకనిలువుగా లాగుతూ

న్నారో చూడడానికి బయలుదేరుడం అనుకుంటున్నాడు. ఇం త లో సోయరును వొకదానిని బాగుచెయ్యడానికి వెళ్ళిన ఇప్పోలిట్ సేలీ గుబుబా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు అగ్రీకుకి పరుగుత్తుకు వచ్చేడు.

“మొదటిదళం చాళ్ళకి నిలువునా కంపలాగుతున్నారు. పని పట్టి దండగుతప్ప దానివల్ల యేమీ లాభంలేదు. ఇంకా కావలినై మీరుకూడా చూడండి. సరిగ్గా పని చెయ్యమని మీరు చెబుతేకాని వినరు వాళ్ళు. నేను చెబుతే పెథవ మెల్లకన్నూ వాడూ ఆ వుసుకోవు ‘మహా తెలిసినవాడిలా ప్రతిదాల్లోనూ వేలెట్టుకొని తిత్తి పూదుకో’ — నిన్నెవరనా అడిగినప్పుడు చెవురుగానిలే సలహా — దయచెయ్యి’ అన్నాడు. కుక్క కాటుకి చెప్పుబెట్టు అన్నట్లు ‘పెథవ మెల్లకన్నూనువ్వా మాటలు తన్నగా రానియ్యి. పెడగుళ్ళు విరిచేసిపోయేను’ అన్నాను. దానితో చెయ్యి చెయ్యి కలుపు గోడ ము వరకూ వచ్చింది.”

డేవిడోవు భూకర్ని కేకేసి బండి సిద్ధం చెయ్యమన్నాడు, కాని అందు యెంతకి తెమల్చుక పోవడంచేత తనుకూడా వెళ్ళి సహాయం చేసేడు. ఇద్దరూ బండియెక్కి బయలుదేరారు. ఆకాశం అంతా మబ్బులు కమ్మే నేయి. ఉక్కచూస్తే యికనో యిప్పుడో వర్షం కురిసేటట్లు కనిపిస్తోంది. మొదటిదళం పనిచేస్తూన్న భూములు వూరుకి చాలా దూరంలో పొలిమేర దగ్గర వున్నాయి. ఉరుకీ అక్కడకీ 5, 6 మైళ్ళు వుంటుంది. ఆ దళం వరి చిల్లడానికి భూమి అంతా చున్ని సిద్ధం చేస్తోంది.

“తాతా! త్వరగా పోనివ్వాలి!” అన్నాడు డేవిడోవు, బాగా మూసుగుపోయిన ఆకాశంకేసి చూస్తూ.

“వేగంగానే తోలుతున్నాను. అప్పుడే గుర్రం యెలా అలసిపోయి నదో చూడండి.”

ఎదర సోలోవుమీద ముందు మేష్టరు నడుస్తూంటే అతని వెనుకొక్కటే వరసలో స్కూలుపిల్లలు, వాళ్ళ పెనక్కాల నీటిపీపాలు తీసుకు పోతున్న నాలుగు బళ్ళూ కనిపించేయి.

“అయ్యో! పిల్లలంతా ఎలకల్ని చంపడానికి పోతూన్నారు.” అని ఛాకరు వాళ్ళకేసి చూపించేడు.

సంతోషాన్ని వెలిగిస్తున్నావాళ్ళతో జేవిడోవు వాళ్ళకేసి చూసేడు. బండి వాళ్ళ సమీపానికి వెళ్ళగానే అతడు ఛాకరుని బండి అపమని జోళ్ళేనా లేకుండా పట్టికాళ్ళతో నడుస్తూన్న యేడేళ్ళ కుర్రాడినొకడిని “ఏయ్, బబ్బాయి— మాట” అని పిలిచేడు.

“ఎందుకు?” అన్నాడు ఆ కుర్రాడు తలమీదనున్న టోపీ వెక్కిరిస్తుంటూ.

“ఎన్ని యెలకల్ని చంపేవు నువ్వు?”

“పదాసుగు”

“నీ పేరెవరు?”

“ఫినోడోట్ డిమిడిచ్ ఉమాళ్ళోవు.”

“సరేగా బండిలో కూర్చుండువుగాని రా. నువ్వుకూడా రా.” జేవిడోవు తలకి జేబురుమాలు చుట్టుకున్న ఓపిల్లకేసి చెయ్యి విసిరేడు. ఇద్దర్నీ బండిలో కూర్చోపెట్టుకుని ఛాకరుని బండిపోనిచ్చుని ఆ కుర్రాడితో సంభాషణ మొదలెట్టేడు.

“ఏన్నోక్లాసు చదువుతూన్నావు?”

“ఒకటో క్లాసు.”

“ఒకటో క్లాసా! అయితే శుభ్రంగా చీమిడి చీమణోకుండా ఆలాశే వుండడం?”

“చీమణోలేను. రొంప పట్టించి.”

“చీమణోలేకపోవడం యేమిటి!— నేను తీస్తాను యిలారా!” జేవిడోవువేళ్ళు బ్రౌజరుకి తుడుచుకుంటూ నిట్టూర్పు విడిచేడు. “లేపో యెప్పుడో సమిప్తి వ్యవసాయ షేత్రిపు అగ్గీసులో నాదగ్గరకిరా. ఛాకొలెట్లు పెడతాను. ఎప్పుడైనా ఛాకొలెట్లు తిన్నావా?”

“లేదు.”

“సరే, అగ్గికి రా. అక్కడ మందుకూడా యిప్పిస్తాను.”

“ఒస్తాను. కాని ఛాకొలెట్లు నాకు అక్కర్లేదు.”

“అక్కర్లేమా? ఏం ఎందుచేతి?”

“పళ్ళన్నీ కదిలిపోయి వూడిపోతున్నాయి. అప్పుడే కిందపళ్ళు రెండు వూడిపోయేయి. చూడండి!” ఆకురాగ్గు నోరు తెరిచి వూడిపోయిన కింద పళ్ళు రెండూ చూపించేడు.

“అయితే తొస్సివాడవు అన్నమాటనువ్వు.”

“అవిగో మీవీ తొస్సిపళ్ళే.”

“అబ్బో, అసాధ్యంపులా వున్నావే! కనిపెట్టేవూ నువ్వు.”

“నాకు మళ్ళీ కొత్తపళ్ళు వస్తాయి. మీరు రావు.”

“ఆ నీరు తెలియదు; నాకూ వస్తాయి కొత్తపళ్ళు.

“ఉత్తే ది. అబద్ధం అడతున్నావు. ముసలాళ్ళకే పళ్ళు రావు. అడుగు పళ్ళు లేకపోయినా నేను ఎటులా కరుస్తాననుకున్నారు!”

“ఎల్లా కరవకలవు?”

“అబద్ధంఅయితే నానోట్లో వేలు పెట్టండి. ఎల్లా కరుస్తానో చూపిస్తాను.”

డేవిడ్‌తోపు నవ్వుతూ చూపుడువేలు అందించేడు. వెంటనే “అబ్బ!” అంటూ వెక్కిరి లాక్కున్నాడు. వేలు వైన పళ్ళుదిగిన అసవాళ్ళు సుష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి.

“‘యొహోట్! నేను కరవాలనో లేదో చూడు.’ అన్నాడు డేవిడ్‌తోపు. ఆకురాగ్గు కొంచెం నేపు అనుమానించి గభాలున బండిలోనుంచి క్రిందికివురికి వంటికాలిమీద నిలబడి, చప్పట్లుకొడుతూ “కరుస్తాకేంమీరు! యెల్లాకరుస్తాగో కరవండి చూద్దం” అన్నాడు.

డేవిడ్‌తోపు పకపకానవ్వుతూ అపిల్లనికూడ నెమ్మదిగా బండిలోనుంచి దించేసి, వాళ్ళకేసిచూస్తూ నిలబడ్డాడు. సంతోషంచేత అతని మృదయం తబ్బిల్చు అయిపోయింది. కిళ్ళు చెచ్చుగిలేయి. “ఇప్పుడు మనంపడీ పాటంతా.

వాళ్ళ సౌఖ్యంకోసమే.” అనుకుంటూ ఆలోచించుకున్నాడు. “తండ్రి కోసక్క టోపీ పెట్టుకుని పరుగుతున్నాను యీ ఫీయోడోర్ వొక్కయివై సంవత్సరాలలో యెలక్ట్రిక్ వాల్ లైట్ దన్నుతూంటాడు. రెల్లీ నచ్చి పోయింది మొదలు నేను చెల్లెళ్ళకి సంగీతం చేస్తూ వంట వండుకుని పనుల ఫ్యాక్టరీకి వెళ్ళి పనిచేసినట్లు యింకా అంతకన్న పనికివచ్చలేదు. మానవుడు సుఖం అనుభవించడం అంటూవుంటే యీ ఫీయోడోర్ లాంటివంటి అనుభవస్తారు. ఏమీ అనుమానం లేదు.” దింతాలహాకూ / వ్యాపించినప్పటి వొక్కసారి కలయచూడేడు. మారాన దుక్కి దెస్టెలో తూటా తూ దున్నుతున్న రైతు వొకడు కనబడ్డాడు. వృద్ధులలోని ఆకేదన, సానుభూతి, అగ్ర నిట్టూర్పు రూపంలో బయలుపడ్డాయి. “ఇలాంటి కష్టమయిన పనులన్నీ యంత్రాలే చేసేస్తాయి ముందునుంచి. ఆశోజులు వొస్తే ప్రిజలు యిప్పటిలా శ్రమపడక క్లగ్లేసు. అప్పటివరకూ నేనుబ్రిటిషుండి చూస్తూ! దేవిదోవు-అప్పుడే నడివరుసుకుడా దాటిపోయిన నీకుకూడా యింకా అప్పటివరకూ బ్రహ్మి వుండాలని వుండా! అచ్చే- అంతరకు బ్రతుకు. నీ స్మారక చిహ్నం గా గిరిమాచీలాగ వ్యవసాయ క్షేత్రంమాత్రం మిగులుతుంది. క్రమంగా అది అభివృద్ధిపొంది ‘కమ్యూన్’గా మారుతుంది. అప్పుడు వాళ్ళంతా దాన్ని పూజి లావ్ లాగ్ స్మిత్ సైమియన్ దేవిదోవువేర పిలుస్తారు.....” అదని ఆలోచనలకి అతనికే నవ్వొచ్చింది.

“చూకరు! యింకా యెంతసేపటికీ వెడతాము?”

“మూడో సాలోపు దాటుతే వెళ్ళిపోయినట్లే!”

“వృధాగా యెంతభూమి బీక-పడిపోయిందో చూడు. ఇంకా అవుతే దేశానికి దరిద్రంకాక మరేముంటుంది. ఇంకావెండు పంచవన్న ప్రజానికంటే పూర్తి అయేటప్పటికి యింతలా సేవ్యంలా పెట్టి ఫాక్టరీలు కడుతూంటాయో యిక్కడ నవ్వు యింకోదశపాటు బ్రతికినట్లే యీ గుర్రపుగాండి మూల పాలేనీ, మోలారు నడుపుతావు.”

చూకరు నెవని విచేడు.

“అంతయొక్కాడానా నాకు! 40యేళ్ళక్రితం యే ఫాక్టీరీలోనో కూలివాడుగా చేరుతే నా జీవితం యింకోవిధంగా వుండియుండును. శ్రమ సాకులలో ఆస్తమానూ పెట్టతంటూనే వున్నాను. మొదటినుంచీ నాది పెట్ట బారె పే. దుర్బలత్వం నన్ను నేలనెట్టిరాసేసి వచ్చి తలయెత్తకుండా చేసేసింది.”

“ఏం— ఆ జీమిటి?”

“అగండి, చెబుతాను, గీత్రాలు నెమ్మదిగా పోతుంటాయి. వాటిని ఆయాసపెట్టడం యెందుకు? మీరు మంచివారికనక వింటున్నారు, లేక పోతే యెవరికి కావాలి యవన్నీ. నాజీవికంలో అడుగుడుగుకీ గండాలే. పుట్టగానే యెలుకలది నన్ను చూసి మా అమ్మతో “అమ్మో, కటిరీనా! నీకొడుకు మహా అద్భుతవంతుడవుతాడు. చూడండి, ముఖంలో ఆ క క క. చిన్న నడురూ, గమ్మడికాయలా తలూ, పొణకలా ఆపాట్లా, నన్నని కీచుకంఠ మూను.” అంది. కాని కొద్దిరోజులలోనే అది చెప్పినవన్నీ అబద్ధం అని తేలి పోయింది. నేను పుట్టిన రోజున యెన్నడూ లేనంత కీతలం వేసింది. నీళ్ళన్నీ గడ్డికట్టకుపోవడంచేత గుక్కెడు నీళ్ళకీకూడ కరువయింది. పక్షులు చలికి కొంకరించుకుపోయి యెక్కడివక్కడే తారున చచ్చిపోయేయని మాఅమ్మ చెప్పుతుండేది. ఆలాంటప్పుడు నాకు మతింయిప్పించడానికి టుబ్యుకోస్కో చర్చికి తీసుకువెళ్ళారు. పోనీ మీరుచెప్పండి; ఆలాంటి చలిలో చంటిపిల్లల్ని చన్నీళ్ళలో మంచులే యింకేమేనా వుందా? అందుచేత నీళ్ళు కావడం మొదలెట్టారు. దీకనూ, పీర్మూకూడా వొళ్ళెక్కుండా తప్పుతాగి వున్నారేమో, వొకడు సలసలా మరుగుతూన్ననీళ్ళు తీసుకువచ్చి తొట్టెలో పోసేటప్పటికి రెండోవాడేనా ఆనీళ్ళు వేడిగానున్నాయేమోనని చూడకుండా, యేవో మంత్రాలు చదువుతూ నన్ను బుడుంగున ఆనీళ్ళలో మంచేడు. నావొళ్ళంతా కమిలిపోయింది. చూవాళ్ళు నన్ను ఇంటికి తీసుకువచ్చేటప్పటికి వొళ్ళంతాబొబ్బలు తేలిపోయాయి. అది మొదలు చాలాకొలంఛరకూ యేదో రోగంతో తీసుకుంటూనే వున్నాను. కొంచెం పెద్దవాడినయి పీథులలో

అడుకొనే వయస్సు వచ్చినది మొదలు దూడలు, కుక్కలు, వొకటేమిటి అఖరికి బాతులుకూడా తరుముకొచ్చి బాధ పెడుతుండేవి. ఒకరోజున గాడిద తన్నేటప్పడికి స్పృహ తప్పి పడిపోయేను. మావాళ్ళు కేసు వచ్చి పోయేసరి యేడ్చేరుకూడాను అప్పుడు. తొమ్మిదోయేడు దాటింది మొదలు అంతకంటే యెక్కువ ప్రమాదాలు సంభవిస్తోచ్చేయి. నా పదోయేటలా వుంది గాలానికి చిక్కుకున్నాను.....”

“ఏం గాలం?” అంతవరకూ పరధ్యాన్నంగా వింటూన్న డేవిడ్తోవు ఆశ్చర్యంగా అడిగేడు.

“మామూలుగా చేపలు పట్టుకునే గాలమే. అప్పుడు యీవూగోళ్ళ ‘కుప్పిర్’ అనే ముసలితాత వొకడు వుండేవాడు. అతనికి బ్రహ్మచేముడు. కేర కాలంలో వుచ్చులు పోసి పిట్టల్ని పట్టుకొని వాటివల్లే బ్రతుకుతూ ఒక గుడారంలో కాలక్షేపం చేసేవాడు. వేసవిలో నదికిపోయి గాలాలువేసి, చేపలు పడుతుండేవాడు. ఆగోజులలో యీసది యింకా బాగా లోతుగా లాప్పినోవు మిల్లువరకూ వ్యాపించివుండేది. అవిల్లు దాముక్కింద యెప్పుడూ వుంటూండే తియ్యనీటిచేపలు, పెద్దపెద్ద గొండుమీనులు పట్టుకోడానికి గాలాలు వుచ్చుకుని వొక పొద వార కూర్చునేవాడు. అతను యెప్పుడూ గాలాలుతీసుకువచ్చి కొన్నిటికి యెర్రలను, మిగిలినవాటికి గొండుమీనుల్ని పట్టుకోడానికి చిన్న చిన్న చేపల్ని సుచ్చీవాడు. మేము కొంతమంది కుర్రాళ్ళు పోగడి అతని గాలాలు కొరికి యెత్తుకు పోతుండేవాళ్ళం. చెన్నూ బాకా వూడినా వినిపించనంత బ్రహ్మచేముడు— అతనికి. అందుచేత కేమంతా అతనికి దగ్గరగా నడివొడ్డన మరియొక రుప్పవారచేరి, బట్టలు విడిచేసి, యెవళ్ళ పోవాళ్ళం వెల్లిగా కెరటాలు రాకుండా నీళ్ళలోదిగి మురిగి అతని గాలాల క్రిందికి వెళ్ళి అందులో వొకటి పళ్ళతో కొరికేసి మళ్ళీ ఆరుప్పవారకి వచ్చి లుతేతుండేవాళ్ళం. ఆముసలాడు కర్రకైకి యెత్తిచూసి గాలం లేకపోవడమతోటే నోరూనెత్తి మొత్తగుడ్డ చేపలను తిట్టిపోస్తుండేవాడు. పాపం—

అతడు యేగండుమీనో కొరికేసిందనుకొని వాటిమీద నుండిపడతూండేవాడు; కానిమే పేచేసేమని యెన్నడు. అతను అగాలానిన్నీ సాపులో కొంటూండే వాడు. కాని అట్లా కొండానికి మాద్దర దబ్బలేకపోవడంచేత అతన్ని మాయ చేసి యెత్తుకుపోతూండేవాళ్ళు. ఒకరోజున మామూలుగా నేనోగాలం పట్టు కొని కొరికేసి రుప్పవానికి చేరను. ఇంకోగాలంకూడా 'పట్టు కో వా ల ని తో'నింది. అతడు హడావిడిగా యింకో గాలానికి యేగ గుచ్చుతూండనం చూసి, మళ్ళీ నీళ్ళలో ములిగేను. నెమ్మదిగా వెళ్ళి అతడు నోట కరిచానో లేనో యింకోలో హఠాత్తుగా గాలం పయికి లాగే నేడు. నాపళ్ళమళ్ళనున్న తాడు బారిపోయి గాలం పైవెడవిలో గుచ్చుకుపోయింది. నేను ఎట్టిగా ఆశ్చర్యమ. అయితేమౌత్రం అనిసి వినిపిస్తే కాదూ! గాలం నా బరువు చేత క్రిందికి దిగిలాగుతూండడంచేత, అతను మళ్ళీ ఎట్టిగా వైకి యెత్తడం మొదలెట్టేను. బాధకి నహించలేక నేను కాళ్ళూ చేతులు గిరిగిలా కొట్టుకున్నాను. నెమ్మదిగా నేను వైకి వెడతూన్నాను. నా ఆడుగున క్రొవొకటి పెట్టినట్లు అనిపించింది. అఖికి యెల్లాయి నేమి నన్న నీళ్ళవైకి లాగేనేడు. ఆముసలాడి వైచాగ్రాలు వైనే యెగిరిపోయేయి. నోట మాట వచ్చింది కాదు. నయంచేత ముఖంబల్లగా మాడిపోయినట్లుయిపోయింది. భయపడ్డాడంటే ఆ శ్చర్యం యేముంది. నుంచి గండుమీను లోనుకుందని తీరా వైకి లాగి చూసేటప్పటికి పిల్లాడు! అలాగే కొంచనేపు విస్తుపోయి చూస్తూ, నీలబడి, అఖికి ఆ గాలం క్రిందపారేసి పరుగు లంకించుకున్నాడు. ఇంక మళ్ళీ తిరిగేనా చూడకుండా పారిపోయేడు. గాలం అలా నానోట్లోవుండగానే నెమ్మదిగా యింటికి చేరు కున్నాను. మానాన్న ఆగాలం కోసి తీసేసి స్మృతి తప్పి పడిపోయేటట్లు చూడొట్టేడు. క్రిమంగా కొన్ని రోజులకి ఆవెడవిమీద గాయం పోయింది. కాని 'ఛూకరు' అని పేరుమాత్రంమిగిలింది. అప్పటినుంచీ నా ఆసలుపేరు పోయి అమరుపేరు కాశ్వతమైపోయింది.

“అమరునటి సంవత్సరం వసంతకాలంలో వొకరోజున బాగుల్ని గాలిమర దగ్గరకు తోలుకుపోయేను. గాలిమరపని చేస్తూంది— అపక్కనే

మాబాతులు మేస్తూన్నాయి. బాతులు బాగాకంటికినరుగా వున్నాయేమో దేవునికోటి వాడిని యెప్పుడు యెత్తుకు పోదమా అని ఒడవుజేసి ఉరుగు తుంది. కాని నేను బాల్మీశ్రగా కాస్తూ, దేని దూరంగా తరివేస్తూనే వున్నాను. “ఇంతలో మరికొంతమంది కుర్రాళ్ళు వచ్చేరు. మేమందఱంకలసి ఆ గాలి మన చెక్కల మీద లేవడం మొదలెట్టేము. చెక్కల మీద యెక్కుతుండవం చెండు బాలు వైకి లేచేటప్పటికి కిందికిమాకి లేస్తే దానితోకదా చెక్కినెత్తికితగులుతుందని అదికూడా వాటిపోయినతరువాత లేచి, అవతలికి వెళ్ళిపోతూండడం— యీలాచేసేం కొంచెనేపు. కాని అంతటితో పూరుకున్నాము. చెక్కిమీద యెవడూ చాలామెత్తుకిపోవే వాడిని రాజుగా చేసి మిగిలినవాళ్ళంతా వాడిని బుబాలమీద యెక్కించుకుని పూరుద్దగకి మోసుకుపోవాలని అనుకున్నాము. ఎవరిచేతులు వాళ్ళకే రావాలని వుంది. నేనుకూడ అందరికంటే యెత్తుకిపోవాలని అనుకుంటూ హడావిడిలో బాతుల సంగతి మరిచిపోయాను. చెక్కిమీద కొంతవైకిలేచి యేదాలాఖోల ఆలా చూసేటప్పటికి దేగ బాతునొకదానిని తన్నుకుపోవడానికి వస్తూండడం కని పించింది. బాతుపోతేయింటిదగ్గర చెబ్బలతగులుతాయన్న భయంచేత చెక్కి మీద వైకిలేస్తూన్న సంగతి మరచిపోయి “వోలేయ్ దేగ బాతుని యెత్తుకు పోతూంది. తరిమెయ్యండి!” అని కేకేసేను. మళ్ళీ జ్ఞాపకం వచ్చి చూసేటప్పటికి చెక్కి బాగా వైకి లేచిపోయింది. అక్కడనుంచి పురక దాని కా భయంజేసింది. పోనీ పయికి వెళ్దమా అంటే అంతకంటే భయం వేసింది. ఏమిటి చేసేది అప్పుడు? ఏమైపోతామో అనుకుంటూండగానే చెక్కి వెళ్ళవలసినంత యెత్తు పయికివెళ్ళి మళ్ళీ క్రిందకి దిగడం ప్రారంభించింది. కాళ్ళు వైకి తలక్రిందకి అడమముచే పట్టుబారిపోయి పడిపోయేను. ఎంతసేపటికి నేల మీదికి పడ్డానో నాకేమీ తెలియదు. పడగానే లేచి చూసుకునేటప్పటికి చేతి యెముకలు విరిగిపోయి గుత్తిదగ్గరచచ్చం పొడుచుకుని వైకివచ్చేయి. విప రీతమున బాధగా వుండడంచేత బాతుల సంగతే మరిచిపోయాను. దేగ బాతునొకదాన్ని యెత్తుకుపోయింది. కానిచస్తూంటే సంధ్యమంత్రం అన్నట్లు

చెయ్యివిరిగి బాధపడుతుంటే అగొడవ యెడటి కావాలి. కట్టుకట్టిన కొన్ని నెలలకి యెముకలు అతుక్కున్నాయనుకోండి. అయితే చూచి యేమిటి మళ్ళీ ఆమరునటి సంగతి అంతకంటే పెద్దపాపమయిపోయింది. అంటే ఏటయ్య పండుగ అయిన మరునాడే నేనూ మా అన్నా కిలవీ పండి ముగ్గురిపోయివున్న చేను కొయ్యడానికి వెళ్ళేము. నేను గుర్రాల్ని తోలు తూన్నాను. మా అన్న పండుకట్టి ప్లాట్ ఫారం మీదనుంచే కిందకి పారేస్తూ న్నాడు. ఎండ చుంచి తీవ్రంగా వుండడంచేత నీటూలో నే వొక్క కుమకు పోదమా అనుకుంటున్నాను. ఇంకెలా పక్కకి చూసేటప్పటికి, చాళ్ళలో పెద్దపక్షి వొకటి కనిపించింది. నేను గుర్రాల్ని ఆశేను. చూ అన్న కొడవలి పుచ్చుకుని దానికోసం బయలుదేరబోయేడు. కాని నేను “అబ్బే దాన్ని చంప కుండా పట్టుకుంటాను. నవ్వు రాకు.” అని హతాత్తుగా దానిమీదకి వురికి రెండుచేతులతోను కాల్చించి పట్టుకున్నాను. అది హడలిపోయి రెక్కలతో నాతలమీద కొడుతూ నెమ్మదిగా లాక్కుపోడం మొదలైంది. దానికి యేం తోచిందో తెలియదు కాని వెనకటిగి గుత్తాలు వున్నాయపుకేకచ్చి తిన్నగా నాటి కాళ్ళలో పడింది. గుత్తాలు దెరిసి నామీదనుంచి ఉరికి పరుగెత్తి సాగేయి. ఒక్క నిమిషం దాటుతే నేను గుర్రాలు లాక్కుపోతూన్న ము నాగలికింద పడి చచ్చిపోదును. వెంటనే మా అన్న లివరునొక్కి నాళ్ళు పయికి యెత్తే నేడు. ప్లాట్ ఫారంకిందపడి, దానితోకూడా యీ డచ్చు కు పోయింది. ఒక గంటింకా అయెముకలోకింటా తెగిపోయింది. నాకుకూడా వొళ్ళంతా గాయాలే. కొంత సేపటికి మా అన్న గారు యేలాగో తింటాలుపడి గుత్తాల్ని ఆపి అందులో వొకదానినివిప్పి నన్ను దానిమీద పూళ్ళోకి తీసుకు వచ్చేడు. ఆరోజుల్లా నాకు స్మృతి లేదు. ఇంతా శ్రమపడితే ఆఖరికి ఆపక్షి దొరిక నేలేదు. ఆపర్యాయం చాలకాలంవరకు మళ్ళీ తేరుకోలేదు. ఆరునెలల తరువాత వొకసారి ఆఫక్క యింటికి వెళ్ళి వస్తూంటే అంబోతు వొకటి యెదురయింది. నేను పక్కకి తప్పుకుని వచ్చేస్తూంటే అది తోకయెత్తి బుస కొడుతూ మీదికి వచ్చింది. పొగిణాలంటే యేవరికితీపికాదు చెప్పండి. నేను

గబగబా పరుగెత్తేను. కాని అది నా వెనక్కాలే తరుముకువచ్చి, కొమ్ములతో విసిరి దూరంగా పారేసింది. దానితో పక్క యెముకలు విరిగిపోయాయి. అందుచేత 21వ యేట నన్ను వైద్యులలో చేర్చుకొనడానికి పనికిచేసి అప్పుడని తోసేసేను. ఒక్క ఆబోతులేకాదు అఖికి ముక్కలకూడా నన్ను చూస్తే నల్లమీద బండిలా మీదికి వచ్చేవి. నాగ్రిహచారం యేమిటో తెలియదు. కాని యేమిటో నా గొలుసు లెంపుగుంటే అది నామీదకే వచ్చేది. గోతే యేమీ యెరుక్కంటానోనా అలా వెళ్ళేవాడిని. అంటే— యెదురు పద నానే మీదపడి బట్టలు చించేసో లేచిపోలే కాలుపుచ్చుకు వీకో వారిని పెట్టేది. ఒకసారి పైవీల్లో అడవిపంది మీదపడి చిప్ప వీకేసింది. మరొకసారి యెద్దువొకటి తరుముకురావడంవల్ల నాబూట్లుపోయాయి. ఒకరోజురాత్రి పీఠులోనుంచి వెళుతున్నాను. డోనిట్ స్కోపు యింటిదగ్గర ఆబోతుపళ్ళి యెదురయింది. అది రంకెవేసి నేల దున్నడం మొదలెట్టింది. ‘అబ్బో— యిది మీదపడిలావుంటే.’ అనుకుంటూ తగు జాగ్రత్తలోవుండి యింటివారే వస్తున్నాను. అదికూడా నావెనకే రావడం మొదలెట్టింది. నేను పరిగెత్తడం మొదలెట్టేను. దాని రంకెకూడ వెనక్కాలే విసపడింది. వీధివైపుకివున్న ఆ యింటి కిటికీ తీసివుంటే దానిలోనుంచి యింట్లోపడి పొగిళాను దక్కించుకున్నాను. అందులో యెవ్వరూ లేరు. అందుచేత ఆబోతు పెళ్ళిపోయితరు వాత చల్లగా అవతలికి లేచిపోదం, వాళ్ళని లేపకుండా అనుకున్నాను. ఆ ఆబోతు పెద్ద రంకెలువేసి గోడఅంతా కొమ్ములతోతవ్వి కొంతనేపటికి పెళ్ళి పోయింది. నేనుకూడా కిటికీలోనుంచి పీఠులోకి దిగబోతుంటే యెవరినో చెయ్యి నన్ను పట్టుకుని వెనక్కి లాగింది. అపట్టుకున్నది అయింటి యజమాని డోనిట్ స్కోప్. చప్పుడువిని చూడడానికి వచ్చి నేను కిటికీలోంచి క్రిందికి దిగుతుంటే వచ్చి పట్టుకున్నాడు. ‘ఏమిరా అబ్బాయి— యింత చీకట్లో యెదురుకు వచ్చేవు యిక్కడికి?’ అని అడిగేడు. ‘ఆబోతు తరుముకువచ్చిందిరా సారిపోయి వచ్చేను.’ అన్నాను. ‘భీ—వెధవా! ఆబోతు తరుముకువచ్చిందిరా నిన్ను! అంతా అబద్ధం— మాకోడలు వోల్కా కోసంఅని వచ్చేవు నువ్వు.’

అంటూ కొట్టడం మొదలెట్టెను. గంజుకలన్నా చాలాబలంగావున్నాను. బబ్బరట్టుగుని వాళ్ళ కోడలుదగ్గకి తీసుకుపోతున్నాడు. ఆకొట్టడంలో కొన్ని పళ్ళుకూడా పూడిపోయేయి నాకు. “ఇంకా చెప్పడూ మా ఓల్కాదగ్గరకు రావు కదా” అన్నాడు. “రాను. ఇంకా చెప్పడూ గాను. నీ వోల్కాని నీవెచకి కట్టుకో.” “నీవే, అబ్బట్టు గిప్పి యిచ్చెయ్యి ముందు.” నాకున్న వొక్క బాట్టును యిచ్చెయ్యడానికి నాకు ప్రాణం వోడ్పడికాదు. ఆ తరువాత కొంతమందితోకూ ఓల్కానేరు బ్లాకుందొస్తే అదికాలుగుంట వెత్తికెక్కేది. నాది తాచుపాముపా. మీరు, నేను టిటాక్ అతడు చేసేటప్పుడు అరుక్క మిల్లింబాళ్ళ గుండరిని వదిలేసి నామీద నెలంబుకు పడింది? దానికి నాకెంత గొంతునెచ్చేను కాను. లేకపోతే యీపాటికి చేరుకునేవాడినో. ఇట్లాంటివి మనం ఆనెండు చూసేము. ఇంకా కివాల్వరు లేకపోవడంకాదు. ఆకివాల్వరే వుంటే నేనుయి వుండును? కనాన నున్నా-తిప్పులుగాపడవలసిందే. కోపం రానంతసేపే. వచ్చిందంటే అన్నిటికీ తీసిస్తాను. అప్పుడు అరుక్కని, టిటాక్ భ్యానీ, టిటాక్ నీకూడ అంటేవియ్యగలను. మాత్రానేరంమోపి నన్ను వైదు లో సాకేద్దురు. ఏపని లేకుండా గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ వైదులో కూర్చోడం అంటే నాకు అసహ్యం. అదీకాక నేను చక్క చెట్టుకోగలనిన పనులున్నాయి అనేకం అనుంత్రసాని అచ్చిపోయిందికాని లేకపోతే నిలువునా చీకేద్దును. పెద్దప్రతితో చెలగాటం నాతో పంపే. అంగో మనదళం; వచ్చే సేము.

ముప్పైరెండో ప్రకరణము.

పార్టీలో నుంచి తొలగించడం.

రజ్యట్నోవ్ గుమ్మాలో నిలబడి బూట్లని పట్టుకున్న బాడి తుడుచు గురి, సగల్నోవ్ కిటిలోనుంచి బయటికిపెడ తూన్న లాంఛను వెలుతురుచూసి “ఇంకా నిద్రలో లేదులావుంది; ఇప్పటిదాకా ఏం చేస్తూన్నాడు చెప్పా?” అనుకుంటూ తలపుతీసి గదిలోకి వెళ్ళేడు.

చేబులుమీద ఒకమూల చిన్నలాంఛను వెలుగుతూంది. పుస్తకం ఒకటి తెరిచివుంది. మకార్ కుడిచేతిమీద నిద్రం అనుకుని కొంచెం ముందుకు వంగి తోకే పక్షితో పుస్తకంవైపు చూస్తున్నాడు.

“ఏమాయ్, మకార్! ఇంతరాత్రిదాకా ఇంకా ఏమిటి చేస్తున్నావు?”

సగల్నోవ్ తలయెత్తి విసుగుచలతో రజ్యట్నోవ్ కు కేసి చూసేడు.

“ఏం వచ్చేవు?”

“ఊరికేనే; ఏమీతోడపోతే కొంటసేపు నీతో బాటాఖానీ చేసి పోదం అని వచ్చేను. నీపనికి ఏమేనా ఉద్దా?”

“ఉద్దా అవుతే అవుతుంది. కూర్చో. ఒచ్చివచ్చి వెళ్ళిపోవచ్చు చే బాగుండదు.”

“ఆ చదివీది ఏమిటి?”

“ఏవో కాలక్షేపానికి.” మకార్ పుస్తకం చేతిలో ఉప్పి అండ్రియే కేసి చూసేడు.

“నేను మరీనాను విడిచివెట్టేనేను.....” అండ్రియే నట్టుబద్ధుడిది దిగాలుబడి కూర్చున్నాడు.

“ఇంతక్రితం యిప్పుడో చేసి వుండవలసింది ఆపని నావు.”

“ఏం?”

ప్రతిదానినీ నిన్ను దొంగటతూండకనక. జీవితంలో అనవసరపు బాదర

బందీ అంతా వదులుకొనవలసినిస్థితులలో వున్నాంమనం ఇప్పుడు. మనబోటి కమ్యూనిస్టులు ఏవో ఇతర చిల్లరివిషయాలలో సరదాగా కాలండుపుతూ కూర్చోవలసిన సమయంకాదనిది.”

“మేమిద్దం ఒకరినొకరు గాఢంగా ప్రేమించుకున్నప్పుడు అది చిల్లర విషయం ఎట్లా ఆవుతుంది?”

“మీ ఇద్దరికీవున్న ప్రేమ ఏమిటి? అది మెడకి కుగుల్చుకున్న గుడి బండగాని ప్రేమగాదు. నువ్వు ఎక్కడికేనా మీటింగుకి వెళ్ళేవంటే అది కూడా వెనక్కాల తయారయి అస్తమానూ కళ్ళు నీమీదేపెట్టి జూచుచుని, నువ్వు అడవాళ్ళ నెకరినేనా చూస్తూన్నా వేమోనని కాపలా కాస్తుంటుంది. అండీ! అది తీక్షణతని ప్రేమకాదు.”

“అయితే కమ్యూనిస్టులయినవాడెవడూ అడవాళ్ళని ప్రేమించకూడదన్నమాట; బడ్డకోట్లయెద్దలా జీవితంఅంతా పనిచెయ్యవలెనని ఇంకేమీ అక్కర్లేదు?”

“అయితే అది సాక్షాత్కారంకాదంటావా? ఏదోయింతక్రితమే పెళ్ళిచేసుకున్నవాళ్ళని జిల్లాదిలిపెట్టి, ఇంకవైనుంచి యువకులెవరూ పెళ్ళిళ్ళు చేసుకోకూడదని డిక్రీసాన్ చేద్దను అధికారిమేకరించి నాచేతిలోవుంటే. అడవాన్ని పట్టుకు వెళ్ళొచ్చేవాడుచస్త్రీబోల్నివిడు అవలెదు. ఈ లేనెచూస్తే వదలలేనట్లు మనము అడవాళ్ళనిపట్టుకు వదలలేము. నేనుచెప్పేవి ఉత్తమాటలు కావు; ఎంతో అనుభవమీద చెబుతూన్నమాటలు ఇవి! సాయంత్రి భోజనం అయినతరువాత, నేను ఏదోచదువుకుంటూ కూర్చుంటే, మాఅవిడ పోయి పడుకునేది. నాలుగుపంక్తులుచదివి నేనుకూడా పోయి పక్కవాల్చేటప్పటికి మూతిముడిచి ముడ్డినాకేసితిప్పి పడుకునేది. దానితోనాకు ఒళ్ళుచుండిపోయింది. ఆకోపంచేత ఎంతకీనిద్రాపట్టక సిగరెట్టునిడిచి సిగరెట్టుకాలుస్తూచాలా రాత్రివరకూ ఆలాగే కూర్చుంటూండేవాడిని. అందుచేత నిద్రాచాలక బడలికగావుండి అనుకున్నపని సరిగాచెయ్యలేకపోయేవాడిని. పెళ్ళంఒకతైవుంటే నే ఇల్లావుంటే ఇంక స్త్రీలుకూడావుంటే వేరేచెప్పాలా! వాళ్ళు ఎవో సంసార

రంచానుగుంటూ పిట్లల్ని సంరక్షించుకోడానికి తప్ప పార్టీకి ఎందుకూ పనికిరారు. పూర్వం బారుపరిభ్రష్టం రోజులలో నేను వైద్యములో చేరే కోసమయివలక బోధనాంశేవాడిని. బ్రహ్మచారులు పంపివలసారుగా తెలివైన ముఖాలతో కలకలలాడుతూండేవారు. కాని వాళ్ళే పడుచుభార్యలను ఇళ్ళలో వదలి వైద్యములో చేరానికి వెళ్ళేక మౌనములోనే ఈమరొగోడా అని వుండేవారు. ఆల్లాంటప్పడు వాళ్ళకిమనం ఏమిచెప్పినా మౌనమేకలు. మనం సర్వీసుకివచ్చేవెళ్లమనిరించి చెబుతూంటే వాళ్ళు ఆతిశయంగా వింటూ న్నట్లు నీళ్ళలంగాకూర్చుంటారు. వాళ్ళకళ్ళు మువైపేమాస్తుంటాయి. కాని మనసులుమత్రం పడుచుపెళ్ళాలమీదవుంటాయి. నానిరెల్లవీంలాగించెప్ప? పూర్వం ఎవడుఎల్లాఎడ్చినా ఇబ్బందిలేపోయేది. ఇప్పుడు ఆల్లావీలులేదు. పార్టీలోచేతక అవికన్నీ ఒదిలిపెట్టాలి. ప్రపంచాప్లవం వచ్చినరహిత ఆడదానితో కట్టకట్టుకుని ఎందులోనేనా దిగినానలే ఎవరోఅక్కల్లేదు. కాని ఇప్పుడుమత్రం సమస్తశత్రులూ కేంద్రీకరించి విప్లవంకోసం పనిచెయ్యాలి."

మకార్ లేచి ఒళ్లునిరుదుగుని రబ్బట్నీవ్ యిజు చేస్తాడు. "నీవ్పదయంలో విచారంతా నాగ్గొవెళ్లబోసి నాసానుభూతి పొందుదం అని వచ్చేవునువ్వు. అవునా? కాని, ఆర్డీ! నేనుమాత్రం యానిషయంలో సానుభూతిమాపించలేను. ఆసానైంటు భార్యనిఒదిలేసేసంటే నాకుచూసంతో మంగావుంది! దాని కొవ్వు అణిగిలా ట్టిగాదేహాశుద్ధికూడా చెయ్యవలసింది. నేను ఒకిరియాని ఒదిలేసేనుమానుగో. ఏవిచారమూలేదు నాకుయిప్పుడు. ఇది పనికిమండే అడ్డుకాస్తాకూడా తీరిపోయింది. చికిలీచేసిన కత్తిలా మూనిబాన్నిప్రతిఘటించేవాళ్ళనందర్నీ చెలికెయ్యాలన్న అవుతానంగావుంది. వైగాస్వయంగా చదువుకుని జ్ఞానం అభివృద్ధిపరుచుకోడానికి కూడా అవకాశం కలిగింది."

"ఏమిటి చదువుకున్నావు? ఏదేనాకాస్తమా?" రబ్బట్నీవ్ అయిష్టతగా, ముక్తసరిగా అడిగేడు. మకార్ మాటలకి ఆతనికి బాగాకష్టంతోచింది. వినానం విషయంలో మకార్ చెప్పినది సర్వాసహ్యంగా తోచింది.

మకార్ తీవ్రంగా, ఉద్రేకంగా మట్టాడుతూంటే, అంద్రీజుకసారి “ప్రభుత్వం ఏదీ చేతున్నాననిదేలే ఇంక చెప్పండిదే నా వుంటుంది? ఈ ప్రశ్నకాకి సరిగ్గా జీవించతే తల్లికిండులు పోస్తాడు. ఆదాశ్చమిది వ్యామోహం చేత కమ్యూనిజంకోసం సరిగా పనిచేయకపోవాలి మే గాళ్ళందరికి పిచ్చులు తీసేయ్యిడానికీకూడా సందేహం వదులుం మున్నాన.

“నీ చదువులో వ్యాసమహర్షి” అంటూ వారి చప్పుడయ్యేట్లు
పుస్తకం మాని “ఇంగ్లీషు” అన్నాడు.

“உய்யுதா?”

“ఇంగ్లీషు. చివరకు ఇంగ్లీషువూలేనిది.” గుల్జార్ అంటిరికి తీవ్రంగా రుచిలేదు. ఇప్పుడే ఇంగ్లీషువేమోనో చెబుతున్నావా. కాని ఈమని తొలిసారిగా ఇండాలోనే కూర్చుంటావని ఆశ్చర్యపోయాడు. ఆమెను ఇండాలో ఆస్పత్రులోను చురేమీ పనిచేస్తున్నామని విచారించి.

“అలాగే.....భగవంతుని దేవతలను గూడ పోషిస్తున్నా?”

“అబ్బో. అప్పుడే నిర్వివాదంగా పోతుంటారు. నీవు, నిష్కపిష్టమై
తొలిగా పడుకుంటావు. అప్పుడే నాకును వెలుగును చూశావు. చెబు
వచ్చును.”

“ఏం-వాకవ్వంగా ఉంటుంది!” అన్నీ ఉమ్మడిగానే మళ్ళీ
నంది ప్రసన్నుణ్ణి గౌరవంగా చూడేను.

గొట్టోవ్, గొర్రెలు, పులులపై ఆతురగా నియంత్రణ చూపి,
అంతవరకూలా సరిగా కాక వేస్తున్నా సా. రికార్డులు వా చూడాలివానన్నా.

“చాలాకష్టం. ఈనాలుగు నెలలలోనూ నాలుగుమాటలకంటే ఎక్కువ
నేర్చుకోలేకపోయాను. కాని మొత్తంమీద శిష్యావ అభ్యాసకూడ ఒక్కచే
పోలింది. కొద్దిరూపాయలకంటే పాఠశాల ను మాటలాడలేకపోయాను. వాళ్ళ
భాషలో. నిజం చెప్పాలంటే, అభ్యాస ప్రయత్నంలో అన్ని జేతనాలనూ
కూడా చెల్లుండి అవుతూంది.”

“అయితే ప్రత్యేకంగా ఆధాపే చదువుతున్నావేమి!” మకార్ విన్న

నవ్వునవ్వెడు.

“అండీ, నీవప్రోత్తులు చూడేస్తావే నవ్వు! నీ తెలివిత్కరణం చూస్తే నాకే ఆశ్చర్యం వేస్తాంటుంది ఒక్కొక్కప్పుడు. నేన కమ్యూనిస్టు. ఆవునా? ఇంకముందు ఇంగ్లండులోకూడా సోవియట్ ప్రభుత్వం వస్తుందంటావా లేదా? ఒస్తుందంటావా. అయితే మరవ్యక్ కమ్యూనిస్టులలో ఇంగ్లండు మాట్లాడుతూ వాళ్ళు ఎందుకీ వుంటూంటావు? చూపుంటే కొన్ని వందలందచ్చు. ఈ ఇంగ్లీషు పెట్టిబడిదారులు ఇండియా మొదలైన ఆదేశ లేకాన్ని ఇంచుమించు సంగ ప్రపంచం ఆఫ్రిమించుకుని, నల్లజాతులవాళ్ళని అణిచేస్తూన్నాడు. అణిచే మిటంటావు? ఇంగ్లండులో సోవియట్ ప్రభుత్వం ఏడుతుంది — బాగానే వుంది. కాని చాలామంది బ్రిటిష్ కమ్యూనిస్టులకి, వ్యక్తమవుతూ అసలన్న స్వరూపం తెలియదు. అందుచేత వాళ్ళయెడల ప్రకర్తించవలసిన విధానంలో ప్రకర్తించరు. అప్పుడు నేను బ్రిటిష్ కమ్యూనిస్టులకి సలయైన శత్రుణ ఇవ్వడానికి వెడతాను. నాకు వాళ్ళభావకూడా తెలిసియుండవచ్చేది, ఏమత్రిం అలస్యంలేకుండా వెంటనే పని ప్రారంభం చెయ్యచ్చు. ‘విప్లవం వచ్చిందా మీదేశంలో? అని అడుగుతాను. ‘కమ్యూనిస్టువిప్లవం నా! అయినట్లయితే వెంటనే పెట్టిబడిదారుల్ని, నేనానాయకున్న పట్టుగొండి ముందు. 1917వ సం॥లో రష్యలో మేము తెలివిత్కరణ ఆలోచించేసి వాళ్ళని ఒదిలేసేము. వెంటనే వాళ్ళుపాపిపోయి మళ్ళీ మాపీకల మీదికి తెచ్చేరు. వాళ్ళని సంపిసాచెయ్యండి. విప్లవం జయప్రదం అవాలంటే మొట్టమొదట చెయ్యవలసిన పని అదే.’” మకార్ ముక్కలు పెద్దవిచేసి, రెప్పూరుస్తూ అండీకిని చూసేడు. “ఇప్పుడు నేను ఇంగ్లీషు ఎందుకు నేర్చుకుంటున్నానో తెలిసిందా? రాగ్రిల్లా ఇదేపనినాకు. నాశక్తి అంతా దీనికోసం ధారపోస్తాను. కాని.....” పళ్ళు పటచటా కొరికేడు. “.....కాని ఏమైనానరే కుభావ నేర్చుకుంటానా. ప్రపంచవిప్లవ వ్యతిరేకులతో ఏమీ దయాదాక్షిణ్యాలు లేకుండా మౌనంగా ఇంగ్లీషులో మాట్లాడుతాను! వాళ్ళని తన తెయ్యా ఆ దోగ్రహాల్ని చూచే నాకేం! మకార్ నగుల్నావ

తడాఖావాళ్ళకి చూపిస్తాను. ఏకోకాన్న దయాదాక్షిణ్యాలు చూపించకూ
డదు. 'అయితేనువ్వు మీ ఇంట్లో షుకూలీలని మోచవత్తు, ఇంకా ఇంకా ఆస్వా
రంబ్రాతుల్ని కత్తం వీళ్ళి పిప్పిచేసేవుకాదూ? సరే—అల్లా గోపనిజేచడ
ని చూడరా దొస్త్రీ. తోటిమానవుల క్రిష్ణశక్తిని చోచుగన్న నీకు అదే సరి
యైనాశ్శి.' వాళ్ళతో నేను మాట్లాడేముక్కలు ఇవే. ఆమాటలే ముందునే
దృఢమౌతును—లేకపోతే అస్వహిమాట్లాడడానికి తమముకొనవలసివస్తుంది."

ఇంకో అసంగతమును వాళ్ళద్వారావీనోపిచ్చాపాటీ మాట్లాడుతున్నాక
అడ్డీ యింటికి వెళ్ళిపోయేడు. సగల్సోప్ మళ్ళీ పుస్తకంబద్ధింకూర్చు
న్నాడు. శిశ్యబ్రముగా నెడవులు కదుపుతూ, ఏకో కఠింవిషయం తెలుసుకొ
నుటకు ప్రశ్నమిత్తూకట్టు కనుబొమలు ముడచేసి ఆలోచిస్తూ తెల్లవారట్లు
రెండున్నరవరకు, ఇంట్లోపూ నేర్చుకుంటూ అల్లాగే కూర్చున్నాడు.

మరునాడు ఉదయాన్నే లేచి రెండుగ్లాసులపాలు తాగి సమిష్టివ్యవ
సాయక్షేత్రపు రిచేలాకి వెళ్ళేడు.

"మంచిబాగాపోయే గుత్రాన్నిడికదాన్ని ఇయ్యి." అప్పుడు డ్యూటీ
మీదకున్న ఆరినిని అడిగేడు.

అరెటాబాగా చింతపెక్కిలా ఉన్న గుత్రాన్నిడికదాన్ని తీసుకు
వచ్చి ఎడటలడెట్టి,

"చాలాదూరంవెడతన్నారా?" అని అడిగేడు.

"జిల్లాపట్టణానికి. ఎల్లానైనా ఈరాత్రికి తిరిగి వచ్చేస్తానని చెప్పు
డేవికోలో."

"గుఱ్ఱంమీద వెడతారా?"

"అవును. జీనుకూడా తీసుకురా."

మకార్ గుత్రానికి జీను వేసి, మెడతాడుతీసేసి, కంటికినదరుగా
బాగా కనిపిస్తూన్న టిటాక్ తాలూకు కత్తెం తగిల్చి మంచివేళ్ళతో ఎగిరి
గుఱ్ఱంమీదకూర్చున్నాడు. గుఱ్ఱంకిదంతొక్కతూ బయలుకేరింది. గేటు
దాటుకూంటే అతాత్తుగా బోకారింది. కాని కిందపడిపోకుండా ఎల్లాగో నిల

తోక్కుకుని లేచి నిలబడింది.

“ఏం—అంత కళ్ళుమూసుకు నడుస్తున్నావా ఏమిటి?” అంటూ మకార్ చురుకుతో చురుక్కుమని చెండు తగ్గించేడు.

“కామ్రేడ్ సగుల్నోవ్, ఒక్కసారికూర్చునిమరీ వెళ్ళు. అడుగులో హంసపాడు అన్నట్లు గేటుదాటుకుంటేనే అపశకునం అయింది.” అంటూ మకార్ ఎదుగునడంచేత దోవపది నిలబడ్డచూకర్ అన్నాడు.

మకార్ ఏమీ సమాధానం చెప్పకుండా బయలుదేరి వెళ్ళిపోయేడు. గాగ్రిసుసోవియటు దగ్గర ఒకడజను మంది ఆడవాళ్ళు నిలబడి చేతులు తిప్పు గుంటూ చేనిగరింపో గందర్గిగోళంగా చూట్టాడుకుంటున్నారు.

“ఏయ్—దోవలో రెప్పగోండి; లేసోనే మీదనుంచి పోనిస్తాను. గుత్తిం.” అంటూ మకార్ వేళాకోళంగా కేకేసేడు.

ఆడవాళ్ళు మాట్లాడుకుండా పక్కకి రెప్పుకున్నారు.

అతను చాటి వెళ్ళిన తరువాత ఏవరో మంచికోపంగా “ముందు నీమాట చూసుకో, రకవాత నువ్వుల్ని తొక్కిద్దువుగాని, నిన్నున్నా నాయా! ఏం చూసుకునో అంతమిడిసిపాటు—అంతా అణుగుతుందిలే వెళ్ళు.” అడం అతని చెవినిపడింది.

జిల్లాబ్యూరో సమావేశం పదకొండుగుంటలకి పొందగలమయింది. ఆజండాలో జిల్లాప్రవసాయశాకాభిజా బైగ్లెక్—మొదటిఅయిగురోజులలోను జరిగిన చల్లికలనుకుంచి ఇచ్చినవిపొద్దుకూడా ఉంది. బ్యూరో మెంబర్లెకాక డిప్టీప్రెసిడెంట్ గ్రామీనామక ఛైర్మన్ సెమోఖ్మినుడే, జిల్లాప్రొసికూటరుకూడా హాజరయ్యారు ఆ సమయానికి.

నిర్మాణశాఖాధికారి హూమూటోవ్ సగుల్నోవుతో “అట్టేఎక్కడికీ వెళ్ళకు, నీనిమయమై కూడానస్తుంది యిప్పుడు.” అన్నాడు.

బైగ్లెక్ రిపోర్టుచదవడానికి అరగుంటసేపు పట్టింది. అంతసేపూ సభ్యులు ఆతురతతో నిశ్చబ్దంగా కూర్చున్నారు. భూమి పడునికి వచ్చినప్పటికీ ఇంకా జిల్లాలో కొన్నిప్రాంతాలలో చల్లికలు పొందగలననేలేదు. కొన్నిగాగ్రిసు

సోవియటులు ఆవి వనూలు చెయ్యవలసిన విత్తనపుధాన్యం వనూలు చెయ్య లేను. వయొస్క వాయులో రాజీనామాయిచ్చిన సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రా సభ్యులందరూ ఎవరివివాద్యుపట్టుకుపోయేరు. ఓబ్లోవట్సులో స్వయంగా మేనేజిమెంటు కమిటీయే పంచిపెట్టేసింది. రాజీనామాయిచ్చిన సభ్యులకిం దరికీ. ఆతరువాత జిల్లాలో చల్లికలు యింతపాడుగా ఉండడానికి అ కారణాలు వివరంగా చర్చిస్తూ తన ఉపన్యాసం ఇల్లాముగించేడు:

“కొమ్రేడ్స్, చల్లికలు వెనకబడడానికి కారణం, వెనకబడడమే కాదు బయటదేశాల్లోనే ఉండడానికి కారణమనికూడా చెప్పచ్చు. చాల గ్రామాలలోని సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాలు అక్కడ స్థానికవర్గాల తీర్మా మైన ఒత్తిడిచేత ఏర్పరచబడ్డం, మరికొన్ని గ్రామాలలో రివల్యూషనరీలచేత భయపెట్టికూడా సభ్యులుగా చేర్చినవడం. అందుచేతనే సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాన్ని ఇప్పుడు పేకమేడల్లా కూలిపోతూన్నాయి. ఇక అల్లాకూలి పోకుండా మిగిలిన వాటిలోనైనా పని సరిగ్గాజరిగడంలేదు.”

డిప్యూటీ కమిటీ సెక్రటరీ వార్నింగుగా చేతిలోని పెన్సిలుతో పేబులు మీద చప్పుడుచేసి,

“ఇంక మీరైదు అయిపోయింది.” అన్నాడు.

“అ-అయిపోవచ్చుది; ఒక్కనిమనం. కామ్రేడ్స్, ఇంక కొద్దిమాట లు చెప్పి ముగించేస్తూన్నాను. మొదటి 5 రోజులలోను మనకి చేరిన లెక్కలను పట్టిచూస్తే, మొత్తం మనజిల్లాఅంతలోనూ 950 ఎకరాలుమాత్రం చల్లిక లయ్యాయి. ఇటువంటి పరిస్థితులలో జిల్లాలోని యాక్టివ్ వర్కుర్లు అందరినీ పోగుచేసి సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాలకి పంపించకపోతే ఏమీలాభంలేను. ఇప్పుడుమనం చెయ్యవలసింది ఏమిటంటే—మనకి చేరినయింతవరకూ అన్ని విధములా, సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రా సభ్యులు రాజీనామాలు ఇవ్వకుండా చెయ్యడం, ఫారం మేనేజిమెంటు, నూక్లెస్ సెక్రటరీలు ప్రతీరోజూ తప్పని సరిగా, సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రా సభ్యులలో, ప్రభుత్వం సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాలకు ఇచ్చేవిరాళాలు, ఇతర సౌకర్యము మొదలైనవానినిగురించి,

సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాలలోను, లాభాలకు గురించి ప్రచారంచేసేటట్లు చూడాలి. సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాలకి ప్రభుత్వం ఎంతో ధనం కేటాగి యిచ్చిందో, వాటిలోని సభ్యులకి ఇంకా కైదులకు చేసి సహాయాలు ఏమిటో మొదలైనవిషయాలు తెలియని వాళ్ళు అనేకమంది ఉన్నారు. అప్పుడు కూడా ఇంతేకాకుండా తెలికైతే స్వచ్ఛందంగా పనిపట్టించి, సభ్యులను వివరములతో తీసుకువచ్చి, వారిని ఉపయోగపడడానికి కార్యక్రమాల వారిని మార్చి 15వ తారీఖు సెంట్రల్ కమిటీ తీర్మానం ప్రకారం వెంటనే వాటిపదవులలో నుంచి తొలగించి వారివ్యక్తికి సమాధానం కోరాలి. ఇంకా తెలుసేను చెప్పుకునే సేవీ లేదు.”

“వైస్ చాన్సలరుగారు ఎక్కడనా ముట్టాడుతారా?” అంటూ డిప్యూటీ సెక్రటరీ అందరికీనీ కలయచూసేడు.

“దానిమీద ఇంకా ముట్టాడదానికేముంది? అంతా వివరంగా దాల్లానే వుంది.” అన్నాడు ఒక బ్యూరోమెన్. అతడు డిప్యూటీ మిలీషియాకి ప్రధానాధికారి. అసలే పిడుగు కురిపిస్తోంది. వైస్ చాన్సలరు ఇంకా దానిగాని పని పిస్తూ నాడు-న్నగా తువ్వించేసిన రేలనిండా ఎక్కడదానినా గాయపు మచ్చలే.

“అయితే మనస్థిరమాలకి వైస్ చాన్సలరు ఆధారాలు గాతీసుకుందం. అది అందరికీ అంగీకారం వే నా?” అని అడిగేడు సెక్రటరీ.

“అ-అంగీకారం వే.”

“ఇంకా సగుల్నీవ్ విషయం చూద్దం.” మీటింగు మొదలెట్టి పట్టి నుంచీ, మకారోకేసి చూడకుండా పట్టించుకున్న సెక్రటరీ మొట్టమొదటి సారి అసలీకేసి కొన్ని సెషన్లు తీర్చుకుంటూనే ఉన్నాడు. “అతడు ప్రెమచీప్ టీచరు క్లౌ సెక్రటరీగా వుంటూ సాటికి వ్యతిరేకంగా అనేక పనులు చేసే పని విషయం విచారించుకొని ఎరిగిందే. డిప్యూటీ మిలీషియా వ్యవసాయ షేత్రాల నిర్మాణాన్ని గురించి నిర్ణయాల వనూలును గురించి ఎప్పటికప్పుడు నూతనాలు ఇస్తూ వచ్చి పుట్టి అతడు అతి తీవ్ర విధానం అలంబించేడు. సమిష్టి వ్యవసాయ షేత్రాలలో

చేసి ఒకసామాన్యరైతుని స్వల్పతో కలగజేయాలి. చరిత్రగారు సమస్తి క్యూసాయశ్రేణి సభ్యుల్ని ఒకగాత్రాంతం పరిశోధిస్తే, తాళంవేసేరు. కామ్రేడ్ సమోఖిక్ స్వయంగా గ్రహచీలగ్ వెళ్ళి ఆ విషయాలన్నీ విచారించేసి, పార్టీలోనికి కృతార్థంగా తిరిగివచ్చే వేస్తూన్న అక్రిమాలన్నీ తెలుసుకున్నాడు. ఇప్పుడు, కామ్రేడ్ సమోఖిక్! సగుల్నోవ్ ను గురించి మీరు తెలుసుకొన్నవన్నీ బ్యూరోకి నివ్వండి.”

సగుల్నోవ్ డిప్రీటు విజీ అగ్నీసుకి వశ్యగానే అక్కడి వాతావరణం అంతా తనకేవలమే అంటూ ఉన్నట్లు తోచింది అతనికి. సెక్రటరీ వెంటనే కాకుండా అతిముక్త సరిగా రెండుమాటలు మాట్లాడి ఏదో పెద్దపని ఉన్నట్లు డిప్రీటుపక్షిక్యాట్వ్ షైర్షక్ తన తిరిగి మాట్లాడడం మొదలుపెట్టాడు.

“నాకేసువిషయం ఎలావుంది.” అని అడిగేడు సగుల్నోవ్. అంతటితో ఒదిలిపెట్టాడు.

“బ్యూరో స్థాయివుంది ఆ విషయం.” అని సెక్రటరీ నిరసనగా సమాధానం ఇచ్చాడు.

మిగిలిన మెంబర్లు అంతా కూడా అల్లాగే ఉన్నారు. ఒహూకా సగుల్నోవ్ విషయం, వాళ్ళలో వాళ్ళు అప్పుడే నిర్ధారణ చేసుకునే వుంటారు. డిప్రీటు మిలీషియా అధికారి లెఖిక్ ఒక్కడూ మాత్రం సగుల్నోవ్ ని చూసి, సానుభూతితో చిరునవ్వువ్వుతూ చెయ్యి అందించాడు.

“సగుల్నోవ్! మరేంధియంటేదు. నువ్వు చేసింది తప్పుపనే; అయితే మనం అంతా ఆ మాత్రం తప్పుపని చెయ్యకుండా ఉండడానికి, గొప్ప చేతలం కాము. గొప్ప గొప్ప వాళ్ళ కేవుంటాయి పోలీస్లు — అలాంటిది మనకోరెక్కా!” సాల గాగ్రిమంలా నన్ను గానన్న బర్రీ పంకించి మెదమిద చెబుతున్నాడు. అమాల్రిం సానుభూతితో మాట్లాడేవాడు దొరికేటప్పటికి సగుల్నోవ్ గుండెలు కొంచెం కుదురుబడ్డాయి. “ఈసారికి బాగా మందలించి మహా అవుతే నా సెక్రటరీ పదవి తీసేస్తారు.” అనుకున్నాడు సమోఖిక్ చేసి చూస్తూ. అందరికంటే, విడాకులంటే యిష్టంలేని అసమోఖిక్ ను చూస్తేనే

విపరీత మైశధయం నగుల్పివేసి. సెమోఖిన్ దావ్యుడెంటు కేసులోనుంచి పెద్దదస్త్రాన్నివైకి తీసేటప్పటికి నగుల్పివేసి ఆందోళనపట్టుకుంది. గుండెలు వేగంగా కొట్టుకోడం మొదలైపోయి. కత్తం తలలోకి ఒక్కసారిగా వేగంగా ప్రవేశించింది. కంఠంలో ఏదో అడ్డుపడ్డట్లు అయింది. వెనక్కి ఆలసానికి మూర్ఛ వచ్చింది. కనపడేదివల్ల. “ఇదికూడా ఇప్పుడే రావాలి.” సెమోఖిన్ ఒక్కొక్క కాగితమే చూసి చదువుతుంటే నగుల్పివేసి లోలో పల ఒడికిపోతూ వింటున్నాడు.

“డిస్ట్రీక్టుమిటీ కంట్రోల్ కమిషన్ ఆజ్ఞురూప ఈ కేసు నేను స్వయంగా విచారించేను. నగుల్పివేసి, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రసభ్యుల్ని, అతనిచేత చెబ్బుతున్నరైతుల్ని, స్వయంగా చూసిన మరికొంతమంది సాక్షుల్ని పరీక్షించినవిధమున నేను ఈక్రింది నిశ్చయానికి వచ్చేను. నగుల్పివేసి అతని ప్రవర్తనల సాక్షాత్తిన అపకారించేను. ఉదాహరణగా మొన్న ఫిబ్రవరి నెలలో రైతుల్ని సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేర్చడానికి యింటింటికీ వెళ్ళి పట్టుకోవడంతో ఇదిగింది బలవంతంగా చేర్పించేడు. ఈ విషయం నగుల్పివేసి అంగీకరించేడు.....”

“దోషులలో దోషులు వారు.” అంటూ నగుల్పివేసి కుర్చీలో నుంచి లేచాడు.

“మిమ్మల్ని ఎవరూ మట్లాడవలెదు యిప్పుడు! దయచేసి కూర్చోవాలి!” సెక్రటరీ తీవ్రంగా మందలించాడు.

“తరువాత విత్తనాలు నమూనా చేసేటప్పుడు, సాకారణ రైతునొక్కణ్ణి సోవియట్ డెలిగేట్లు, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రసభ్యులు అందరూ వుండగా స్పృహతప్పి కిందపడిపోయేవరకూ పిచ్చుతో కొట్టేడు. ఆలా కొట్టడానికి కారణం అరైతు వెంటనే విత్తనాలు తీసుకురావడానికి నిరాకరించడమే.....”

“సిగ్గు! సిగ్గు!” డిస్ట్రీక్టు పోలీస్ కమాంటరు గట్టిగా కేకేసేడు. నగుల్పివేసి చేతితో కంఠరాసుకున్నాడు. నిలువుచచ్చిపోయి మట్లాడకుండా నిలబడ్డాడు.

“కామేడ్సు అగోజురాతే” ముగ్గురు సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రసభ్యుల్ని

పిస్తూతో దెదిరించి ఒకగదిలోపెట్టి తాళంవేసేడు. దీనికికూడా కారణం తెంటునే వాళ్ళు ధాన్యంతోనుగురావడానికి నిరాకరించడమే. ఇదంతా చూస్తే పూర్వకాలంలో పోలీసు ఆఫీసర్ల జులం జ్ఞాపకమొస్తుంది.....”

“నేను వాళ్ళని పిస్తూతో దెదిరించలేదు.”

“కామ్రేడ్ సగల్స్ వ, నేను వాళ్ళు చెప్పినమాటలేచెబుతూన్నాను. మధ్యలో అడ్డురావద్దు. గెయింట్ సామన్యరైతు. అయినప్పటికీ సగల్స్ వ ఒత్తిడిచేత గొప్పరైతులని తీర్మానించేయబడి ప్రవాసం పంపబడ్డాడు. సగల్స్ వ అతనిని గొప్ప రైతులలో చేర్చడానికి కారణం అతడు 1928 సం॥లో ఎవరినో కూలికి పెట్టుకొనడంచేతట. అయితే అతను ఎటువంటి పరిస్థితులలో కూలీని నియమించుకున్నాడు? కామ్రేడ్స్, గెయింట్, గ్రిమాచీల్ గ్ లో ఒకపిల్లని సాగుగోజులలో ఒకనెలకోజులపాటు కూలికి పెట్టుకున్నాడు. అతని కొడుకు రెడార్టీలో చేరడానికి 1927సం॥లో పిలువబడడం చేత, మిగిలినవాళ్ళంతా పనిపిల్లలవడంచేత ఓక్కడికీ పనిసాగకి అల్లాచెయ్యకలగించింది. అటువంటి పరిస్థితులలో కూలీలచేత పనిచేయించుకోవడం సావిత్రయటు చట్టాలపరకారం నిషిద్ధంకాదు. గెయింట్ ఆపిల్లని కూలిసంఘం అనుమతమీద నియమించుకుని కూలిపూర్తిగా ఇచ్చేసేడు. ఇదంతా నేను విచారణచేసి తెలుసుకొన్నవిషయం. ఇంతేకాకుండా సగల్స్ వ ముండల మూత్రాకోరుగా తిరుగుతున్నాడు. పార్టీ మెంబరుయొక్క యిటువంటి ప్రవర్తన ఉండవలసినది కాదు. సగల్స్ వ భార్యని ఒదిలేసేడు. ఒదితెయ్యడమేకాదు. మక్కని తరిమిపట్టు బయటికితరిమేసేడు. దీనికి అతడుచెప్పేకారణం ఆమెకి గ్రిమాచీల్ గ్ లో మరియొకయువకునితో సంబంధం వున్నదని మాత్రమే. ఈసామతునుగుని ఆమెనిలేవగొట్టేసి స్వేచ్ఛగా ఉంటున్నాడు. భార్యనిఒదిలేసి అతడు ఎవరితోసంబంధం ఏర్పరుచుకున్నదీ ఇప్పుడు నాకు తెలియదు. కాని వాకబువల్ల అతనిప్రవర్తన అనుమానించడానికి ఏమీ సందేహం అవసరం లేదనితోచింది. లేకపోయినట్లయితే అతను భార్యనిఎందుకు విడిచిపెట్టాలి? సగల్స్ వ ఉన్నయింటిఆమె అతనుప్రతిరోజూ యింటికి బాగాపొద్దుపోయి

వస్తూంటాడని చెప్పింది. అతను ఎక్కడికి వెళ్ళేదీ ఆమెకు తెలియదాకాని అవి మయం ఒకరు చెప్పనక్కరలేకుండానే తెలుసుకోవచ్చు! భార్యని ఒదిలేసిన మొగాడు రాత్రులు ఎక్కడ కాలక్షేపం చేస్తాడో తెలుసుకోలేకపోవాడానికి అంతకుర్రాళ్ళంకాదు మనం. ఒకదాన్ని విడిచి మరియొకదాన్ని మచ్చుచూస్తూంటాడు, ఎవరు బాగుంటారో అని. ఏమీ నవమానం అవసరంలేదు! కామ్రేడ్స్! ఇదీ నగుల్నోవ్ చరిత్ర. దీనికి పర్యవసానం ఏమిటి? ఇటు వంటివొక్కరైనా మూలకారణాలు ఏమైవుంటాయి? కామ్రేడ్ స్టాలిన్ చెప్పినట్లు విజయోన్నాదముకాదు. మరి ఏమిటంటే మంచి చెడ్డలు ఆలోచించకుండా ఆతివాదభోరణి జవలించి పార్టీపోలీసీని ఎదుర్కోవడమే. సామ్య రైతుల్ని భాగ్యవంతులని చెప్పి సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విత్సాల్లో చేరనివ్వక పోవడమే కాకుండా, కోళ్ళు, బాతులు, గొర్రెలు మొదలైన చిన్న చిన్న జంతువుల్ని కూడా సమాజవం చెయ్యాలని రిజల్యూషన్ పావచేయించడంలోనే తెలుస్తూన్నాయి అతని తెలివితేటలు."

"వాటినిగురించి డిస్ట్రిక్టు కమిటీదగ్గరనుంచి ఉత్తరువు ఏమీకాలేదు." అన్నాడు నగుల్నోవ్ కాంతంగా.

"క్షమించండి, అక్కడే మీరు పొగపాటుపడుతున్నారు." అని సెక్రటరీ అందుకున్నాడు. "ఫలానావిధంగా చెయ్యనని డిస్ట్రిక్టు కమిటీ తెలియచెయ్యకపోలేదు. తెలిసీ తెలియకుండా తప్పు మైవాళ్ళమీదికి తోసేద్దం అని చూడకండి! లేబరింగు అసోసియేషన్ రిగ్యులేషన్లలోనుంచి ఆమోతం విషయం గ్రహించకపోవానికి అంత తెలియనివాళ్ళు కాదు."

"గిరిమాచీ సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విత్సాల్లో ఆత్మవిమర్శన పూర్తిగా అణిచివెయ్యబడింది." సెమెఖిన్ వల్గీ సార్వభౌమిచ్చేడు. "నగుల్నోవ్ అందర్నీ హడలగొట్టేసి నోరెత్తకుండా చేశాడు. ప్రజలకి ప్రతీతివయం విమర్శగా చెప్పి ఒప్పించడానికి బదులు కేకలేసి చిందులుతోక్కి మట్లాడుతే విస్మయతీసి వెదికించడం మొదలెట్టేడు. అందుచేత గిరిమాచీలాగ స్టాలిన్ సమిష్టి వ్యవసాయ డ్విత్సాల్లలో అసంతృప్తి బాగా వ్యాపించిపోయింది. ప్రతిరోజు డబ్బె

కొలది రాజీనామాలు ఇచ్చేస్తూన్నారు. అక్కడ చిల్లికలు మొన్ననే పూర్తం భవయ్య; కాని ఆపని అసంపూర్తిగా అగిపోవలసివస్తుంది. పార్టీలో చేరి దాని నిర్మాణకార్యక్రమం అంతా భగ్నంచెయ్యడానికి ప్రయత్నంచేస్తూన్న అన్ని కరహాల అవధ్యునిస్తున్న పార్టీలోనుంచి తొలగించడానికి ఏర్పరుపబడ్డ డిప్యూటీ కంట్రీలోకమిషను నేను చెప్పినవిషయాలలోని సారాంశం గ్రహించి నగుల్నావ్ విషయం ఏమి చెయ్యవలసియున్నదీ నిర్ణయించుకొందును గాక."

"పూర్తి అయినదా?" సెక్రటరీ అడిగడు.

"అ-అయింది"

"నగుల్నావు లేచి మాట్లాడచ్చు. అతను తన చర్యల్ని ఎల్లా సమర్థిస్తాడో చూద్దం. నగుల్నావ్! లేచి మాట్లాడు."

సెమెంటిక్ మాట్లాడడం పూర్తి అయేటప్పటికి నగుల్నావు కోపానికి అంతులేదు. కాని ఇప్పుడు వాతాత్మగా అంత కోపము పోయి దాని స్థానే భయము, సంకోచము ఆక్రమించేయి. "నన్ను ఏంచేద్దం అని చూస్తున్నారు! సర్వనా శంకేద్దం అని చూస్తూన్నట్లున్నారు!" అని ఆలోచించుకుంటూ పేబులు దగ్గి రకివచ్చేడు. సెమెంటిక్ మాట్లాడుతున్నంత సేపూ 'అతను చెప్పినవన్నీ తీవ్రంగా ఖండిద్దం.' అనుకున్న నగుల్నావ్ ఆలోచనలేమీ ప్లాట్ ఫారం మీదికి వచ్చేటప్పటికి నిలబడలేదు. బుర్ర అంతా ఖాళీ అయిపోయినట్లుగా అనిపించింది. మాట్లాడడానికి ఒక్క మాట కూడా తోచలేదు.

"కామ్రేడ్సు, నేను విప్లవం నాటి నుంచీ కూడా పార్టీలో వున్నాను...." అని నగుల్నావు ప్రారంభించేడు. "రెడార్మీలో పనిచేసేను....."

"ఆ విషయం మాకు తెలుసును! ఆ సలు విషయానికి రండి!" సెక్రటరీ విసుగుదలతో ఆతని మాటకి అడ్డం వచ్చేడు.

"శత్రువులతో అన్ని యుద్ధరంగాలలోను పోరాడేను..... మొదటి ఆల్బిన్ దళంలో వున్నాను. నేను... ఆర్డర్ ఆఫ్ ది రెడ్ బేనర్ పతకం కూడా..."

"ప్రస్తుత విషయాన్ని గురించి మాట్లాడండి!"

"ఇది మాత్రం దానికి సంబంధించింది కాదా?"

“నగుల్నొవు! వాదించినా లాభంలేదు. పూర్వం ఏవో ఘనకార్యాలు చేసేనంటే, అవేమీలాభంలేదు ఇప్పుడు.” అన్నాడు డిప్రీట్టు ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ ఛైర్మన్.

“అకామేడ్ని మాట్లాడనియ్యండి. మాటమాటకీ అడ్డు తగులుతూంటా రెండుకు?” అన్నాడు బలాబిన్ తీవ్రంగా. బట్టతలమీది గర్జనాశాలు ఉబికినాయి.

“అయితే అనవసరపు గొడవవదిలేసి ప్రస్తుతవిషయం యెత్తుకుంటేపరి.” నగుల్నొవు యెడమచెయ్యి గుంటెలకి అడుముకొని అలాగే నిలబడ్డాడు. కంఠం పొడి ఆర్చుకుపోయింది. ముఖంమీద కత్తివాటువేస్తే నెత్తురుచుక్కలేదు. కుడిచేతిలో కంఠం సవరించుకుంటూ అతికష్టంతో మళ్ళీ మాట్లాడడం ప్రారంభించేడు.

“నాకుతోచినది యేదో చెప్పనియ్యండి. మీరు నామీద అంత శత్రుత్వం వహించడానికి అంత గొప్ప శత్రువుని కాను. సైన్యంలో పనిచేసేటప్పుడు అనేక గాయాలు తగిలేయి,.....” ఇంక నోట మాట వచ్చిందికాదు. బలాబిన్ అడావిడిగా కూకాలోని నీళ్ళు గ్లాసులోపోసి నగుల్నొవుకి అంది చేడు, అతని ముఖంకేసి చూడకుండా.

శైక్రటరీ ఒక్కసారి మకార్ కేసి చూసి దృష్టి మరలించుకున్నాడు. మకార్ గ్లాసు నోటిదగ్గర పెట్టుకునేటప్పటికి చెయ్యి విపరీతంగా కణకడం ప్రారంభించింది. ఆ నిశ్శబ్దంలో గ్లాసు పక్కకి తగులుతూన్న చప్పుడు స్పష్టంగా వినిపిస్తూంది.

“మకార్, కంగారు పడకు. ధైర్యంగా మాట్లాడు!” అని బలాబిన్ హెచ్చరించాడు.

శైక్రటరీ తల పంకించేడు. మకార్ స్థితి చూసేటప్పటికి అతనికికూడా కొంచెం జాలికలిగింది. కాని, మళ్ళీ గుండె రాయి చేసుకున్నాడు. నగుల్నొవు పాస్ట్ లో వుండడం అపాయకరమనీ శైక్రటరీ పదవినుంచేగాక అసలు పార్టీలోనుంచే తొలగించాలనీ అతనికి దృఢమైన అభిప్రాయం యేర్పడింది.

ఒక్క బలాబీక్ మినహాగా అక్కడకున్న వాళ్ళందరూ అశేషభిషాగ్రియంతో వున్నారు.

మకార్ గ్లాసిడనీళ్ళూ చెండు గుక్కలలో త్రాగేసి వ్రాపిరి తీసు గుని మట్టాడసాగేడు.

“సెమెఖిక్ చెప్పిందంతా నిజమే. దానిలోలేదని అబద్ధమాడి తప్పించుకునేది యేమీలేదు. కాని పార్టీకి దోహదచెయ్యాలన్న వుద్దేశం మాట్రం నాకు లేదు. అక్కడే సెమెఖిక్ అబద్ధం అడతూన్నాడు. నేను పరిశ్రమలో తిరుగుతూన్నాననికూడ పూర్తిగా అబద్ధమే! అదంతా వ్రాసా. అదా శ్మతో నేను చేసేది యేమీలేదు. వాళ్ళ అవసరం యేమాట్రమూ లేదు నాకు.....”

“అందుకే నేనా భాగ్యని పెడిచిపెడతా?” అన్నాడు హామూటోవ్ పరిహాసంగా.

“అబద్ధపును, అందుచేలనే” అని వివాదాచెప్పేడు మకార్ నీరియన్ గా. “అవన్నీ నేను చెప్పేను. అప్పటికీ ఇప్పటికీ; ఎప్పటికీకూడ నిష్టవం బయటపాండాలని కోరేను. నేను అనుసరించినమార్గం తప్పుకాదుండవచ్చు. నాకు ఆవిషయం తెలియదు. నాకింట్టెబాగా చదువున్నవాళ్ళు మారంతా. బాగాశిక్షణ పొందేను. పరిస్థితులన్నీ బాగాఅవగాహన చేసుకోవల శక్తి ఉందిమీకు. చేసినప్పు కష్టపట్టాల్సిన ఉద్దేశం లేదు నాకు. ఇష్టంవచ్చి నట్లు విచారణచెయ్యండి. వెనీ ఈపనులన్నీ.....” గుక్కతిరిగి మాట మధ్యలో మింగేసి ఊరుకున్నాడు ఒకనిముషం. “పార్టీని నాశనంచేద్దంకన్న దుష్టశంలేకుండా, నాఅత్యుక్తులతోచినవే అనిమాట్రం మీరు గుర్తించగోరు తాను. నేను బేసిక్ నికాడత అతడుపార్టీని వెక్కిరించి, విత్తనాలు పండులకి పోస్తానన్నందుకు కాని, ధాన్యంపెంటు నే ఇప్పుడు గురుకారు.....”

“అదిగో, అల్లాచెప్పు!” సెమెఖిక్ వేగవంతం చేసేడు.

“అవును; సరిగ్గాదో చెబుతున్నాను. వాణ్ణిచంపేసేనుకొను ఇప్పటికీ నాకువిచారంగావుంది. ఇంకంతచే నేను చెప్పవలసింది ఏమీలేదు.”

సెక్రటరీ టర్నీలోనుంచిలేచి నిలబడ్డాడు. ఈశ్వరహారం కైముబ్బగుని ఎప్పుడుబయటపడుదుమా అని చూస్తూన్నాడు.

“కామ్రేడ్స్, విషయంతా స్పష్టంగానీపిస్తూనేవుంది. అన్నివిషయాలు సగుల్నీవ్ స్వయంగాఅంగీకరించేడు. మొత్తంమీదకతను తప్పుకాదని ప్రపంచమంగోచానేడు కాని అవిషయంకూడ ప్రత్యేకంగా చెప్పలేకపోయేడు. సాధారణంగాచోషి ప్రశ్నీవాడూ, కొంత ప్రశ్నచెయ్యలేదనీ, కొంత మరియొక డిమీనికీ తోనేసి, ప్రపంచమంగోడానికి ప్రయత్నం;డం మామూలే. సమిష్టి పృథసాయుక్షేప్రినిర్మాణవిషయంలో పార్టీ స్థిరాలు అన్నీ అతిక్రిమించినందుకూ, కమ్యూనిస్టు అయివుండికూడ చెడుప్రవర్తన కలిగియున్నందుకూ, సగుల్నీవ్ ని పార్టీలోనుంచి తొలగించుతప్పదు. వెకఎఫ్సెవో పార్టీకోసం చేసినత్యాగంమాసి ప్రభవతపిదంకించ ఉరుకునే పరిస్థితులుకూడా చాటి పోయేయి. మిలిలివాళ్ళకి కూడా బుద్ధిపచ్చేట్లు కలిసంగా శిక్షించాలి. పార్టీకిదోహదతలపెట్టే వాళ్ళని, చూరుదోహలకి ఈడ్చి నాశనంచెయ్యవయి త్నించేవాళ్ళనీ, దయతలకి బహుక్రూరంగా శిక్షించాలి. సగుల్నీవ్ విషయంలో సఖం సఖం శిక్షించివలడానికి వీలులేదు. అసవిషయంలో చాలా కాలంమాపించేడు నోర్స్. క్రిందటిసంవత్సరం కో-ఆపరేటివ్ లాండ్ లేబరు ఆపోసియేషన్లు నిర్మించేటప్పుడే పార్టీ అతివాదిగా ప్రవర్తించడం, వార్నింగు యివ్వడంకూడాజరిగింది. కాని అతనిదృక్పథం ఏమీమార్చుచెందలేదు. దానికి మనంచేసేదేమింది? సమ్మతులు తీసుకొందమా? బ్యూరోమెంబర్లుమాత్రమే నోటుచెయ్యాలి. నలుగురు అనుకూలుకు అంతేకాదూ? కామ్రేడ్ బలాదిన్, మీరుశ్చతిరేకమా?”

బలాదిన్ డిడికేతో బల్లమీద గుడ్డేడు. కణతలదగ్గర కత్తనాళాలు వుబిలేయి.

“నేను ప్రతికూలంమాత్రమేకాదు; అతీవ్రంగా ఎదిరిస్తూన్నాను.” అన్నాడు. “మీరుచాలా పారపాటుశిష్టయంచేస్తూన్నారు.”

“మీరు అమాదిరివుద్దేశ్యం కలిగివుండవచ్చు.” అన్నాడుసెక్రటరీ.

“నేను మూడూడడానికి ఆకాశంయివ్వాలి మీరు.”

“బలాచిన్, ఇప్పటికే చాలా అలస్యమయిపోయింది. నగుల్నోవ్ ని పార్టీ నుంచి తొలగించడానికి యెక్కువమందిచేత అంగీకరించండింది.”

“అశ్చర్తిమయంలా? మీరు తీసుకునే నిర్ణయం చాలా నిరీక్షణంగా వుంది. ఈ విషయాన్ని నేను ఇంతటితో వదిలిపెట్టను. వెంటనే రిజియన్ కమిటీకి తెలియచేస్తాను. ఒక పాతపాట్ సభ్యుణ్ణి, అందులోనూ ‘అర్డర్ ఆఫ్ డి రిజ్ పెస్’ బిరుదు పొందిన సభ్యుణ్ణి పార్టీ నుంచి తొలగించడం..... కామ్రేడ్స్, వత్తిడిగలవుండి చేసినవేనా యిది? పార్టీ నుంచి తొలగించడం ఇంకేమి శిక్ష లేకపోయిందా?”

“ఒక విషయం నిర్ణయం అయిపోయేక ఇంకే చిన్న, చిన్న అవసరం లేదు. ఇంతక్రితమే నోటు చేసే సేము.”

“ఇటువంటి వోటింగుకి విమర్శిల్ని యేమి చేసినా పాపం లేదు.” బలాచిన్ కోపంతో గట్టిగా అవడం చేత కంఠం కీచుపోయింది. పెడనగాలు ఉడికేయి.

“అబబద్దస్తీ! స్వవహారం కట్టిపెట్టండి.” అన్నాడు నిర్మాణశాఖాధికారి. “ఇది జిల్లా పార్టీ కమిటీ కాని జిల్లా మిలిషియా అఫీసు కాదు.”

“అవిషయం మీరు చెప్పనక్కరలేకుండానే తెలుసును. కాని నేను మూడ్లాడేటందుకు అవకాశం ఇవ్వరెందుచేత?”

“అవసరం లేదని తోచడంచేత.” అన్నాడు సెక్రటరీ ఆ కోపంతో. “నేను జిల్లా పార్టీ సెక్రటరీని ఇక్కడ మూడ్లాడడానికి మీరు అవకాశం ఇవ్వను. అంతగా మూడ్లాడరు ముగుంటే బయట వరండా మీదికి వెళ్ళి మూడ్లాడండి.”

“బలాచిన్, మీరు కూడా అంత రెచ్చిపోనే యెల్లా! అసలు అంత కోపం దేనికి? మీ వుద్దేశ్యం రిజియన్ కమిటీకి వ్రాతమూలంగా తెలియపరచండి. ఇంతక్రితమే నోటు చేసే సేము. అంతా అయిపోయేక మీరు యెంత చెబుతే మాత్రం యేముంది.” జిల్లా ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ ఛైర్ మన్ బలాచిన్ ను అనుసరించడానికి ప్రయత్నించేడు. అతను బలాచిన్ ను జబ్బుపట్టుకుని ఒక మూలకు తీసుకుని వెళ్ళి నెమ్మదిగా యేదో మూడ్లాడుతున్నారు.

ఈలావుగా బలాదీన్ తో పేచీమూలాన కోపంగావున్న సెక్రిటరీ మకార్ వైపు తిరిగి ఇలాఅన్నాడు.

“సగుల్నావ్! ఈవ్యవహారంఇంతటితో ముగిసింది. నిన్ను పార్టీనుంచి తొలగించడానికి బ్యూరోనిశ్చయించింది. నీవంటివారు పార్టీకి అవసరంలేదు. నీపార్టీ మెంబర్ షిప్ కార్డు యిచ్చుయ్యి.”

సగుల్నావ్ ముఖానికిత్తి పేటు వేస్తే నెత్తురుచుక్కలేదు. మనిషినిలు వునా వణికిపోయేడు. “వాసాదీ కార్డు నేను యివ్వను.” అన్న కంఠస్వనే అతనిది కాదు.

“నువ్వయిచ్చేటట్లు చేస్తాను.”

“సగుల్నావ్! రిజియన్ లో కమిటీకి వెళ్ళు.” అని బలాదీన్ ఆమాలనుంచి గట్టిగా కేకేసేడు. వైర్ మన్ తో మాట్లాడతూ మాట్లాడుతూ అతడు తన గా బయటికి వెళ్ళిపోయి తలుపులు భద్రేలు వేసేసేడు బలాదీన్.

“నాపార్టీ కార్డుయివ్వను.” అన్నాడు తిరిగి మకార్. క్రిమంగా కంఠస్వం పెంచింది. ముఖంలోని మెకటిరక్తహీనతపోయి క్రిమంగా కేపురించింది. “పార్టీకి నేను యికావుపయోగపడతాను. పార్టీనుంచి వేయిపోయి నేను జీవింశలేను. నేను నీకులాంగను. ఇదిగో ఈకోటు క్లబ్ లో పార్టీ కార్డు వుంది. చేస్తనైతే తీసుకో. దగ్గికి వస్తే మాత్రం జాగ్రత్త.”

“చివరకు నిశానాంతకంగా పరిణమించేటట్లుంది ఈవ్యవహారం” అన్నాడు జిల్లా పోలీస్ క్యాంటను జబ్బలు కుసుపుకుంటూ. “ఈ ఉన్నతలు లేకుండా.....”

ఆమాటలేవీ లెక్కచెయ్యకుండా మకార్ సెక్రిటరీకేసి చూస్తూ నెమ్మదిగా, కలలోమాట్లాడుతున్నట్లుగా మొదలెట్టేడు.

“పార్టీ నుండి నీను యెక్కిడికి వెడతాను! అదీ కాక నేను ఎందుకేలేపోవా! నీ పార్టీ కార్డుమంత్రి నేను యివ్వను. నేను నాజీవిత్వంతా....
.....నాజీవిత్వంతా.....” అతడు తన జువనత్వాన్ని ఉడిగిపోయిన ముసలి పానిమానికిగా చేయబడిన మిదకువంగి మాటలు లేడబడుతూ అడావిడిగా

అస్పష్టంగా మాట్లాడుతూ ముగించేడు.

“ఈపరిస్థితుల్లో మీరు..... ఇంకనాకు జీవితంలో మిగిలి: దేమిటంటే చావు ఒక్కటే. ఇంకయేమీ కలవరవాయిలేదు. ఇంకనాకు జీవితలక్ష్యం ఏమీలేదు. అందుచేత దానికికూడా మీరేళ్ళున్న చెప్పండి.....ఒకప్పుడు నాఅవసరంవుంది.....ఇప్పుడు ముసలివాణ్ణి కుయిపోయేను..... ఈముసలికుక్కని బయటికి పరిమెయ్యండి.”

సెడవు:వణికేయి. ఆఖరిమాటలు అంటుంటే అచనిజీవితానికి అంతటి అదేప్రభుపర్యాయం, కన్నీరు పడితారగా ప్రకటించింది.

“కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుంటే లాభంలేదు. ఇందులోంచి బయటపడేమాస్టం అడిగొడు, కామ్రేడ్.” అన్నాడు సెక్రెటరీ.

“కామ్రేడువుకాదు నువ్వు.....” అనినగుల్నోవ్ మళ్ళీ గట్టిగా అందుకున్నాడు. “మానవరూపంలోవున్న తోడేలువు. ఇక్కడున్నమీరంతా వివశుభావులు. అధికారం మీచేతులలోవుంది! నెమ్మదిగామాట్లాడుతూ తడిగుడ్డతో గొంతుకొయ్యడం కాగానేర్చుకున్నారు. హోమూటోవ్, పళ్ళు అలా ఇకిలిస్తావెందుకు! నాకళ్ళనీళ్ళుచూస్తే నీకు సుదాగావుదా? నువ్వు1921 సం॥లో ఫోమిక్స్ సైన్యం చేశంఅంతా ధ్వంసంచేస్తూంటే నువ్వు రిజియల్ కమిటీకిరావడం ఎందుకా! ఏంమరచిపోయేవం? వచ్చి పార్టీటి క్కెట్టు యిచ్చేసి, ఇకనుంచి పోజీయాలు వదులుకొని వ్యవసాయం చేసుకుంటానన్నావు.....ఫోమిక్స్ కోసం భయపడి పార్టీటిక్కెట్టు యిచ్చేసేవు! కాని ఆతరువాత మళ్ళీ నెమ్మదిగా పార్టీలోని ఉన్నత స్థానానికి తుట్టపును గులా యెల్లాగో పాకి చేరుకున్నావు. అటువంటినవ్వు నన్ను పార్టీలోనుంచి తొలగించడానికి వోటుచేస్తూన్నావా? చావుకొట్టి, విచారిస్తూంటే నవ్వుకూన్నావా?”

“చాలు, చాలు. నగుల్నోవ్ , అట్టేకేకలేనీ లాభంలేదు. ఇంకాఇతరవిషయాలు చర్చించవలసినవి అనేకం వున్నాయి.” అన్నాడు నిమ్నజాకాఫాధికారి హోమూటోవ్ వెనెటి వెంకితంవని కొంచెం నెమ్మదిగా. నగుల్నోవ్

అన్నమాటలకి అర్థమయేమీ చిన్నబుచ్చుకోలేదు. ఇంకాచిరుస్వప్న వుండి వుండి అతనినల్లటి మీసాఃమీదనుంచి కనబడుతూనేవుంది.

“చాలులే! న్యాయం దొరికేవరకూ నేనూవదలను. సెంట్రలుకమిటీ వరకూ వెడతాను.”

“అదిగో, అల్లాఅన్నావు—బాగుంది. రప్పవండా వెళ్ళు. అక్కడ ఒక్కనిముసుగుతో నేలమీద ప్యూవోలించు. నీకోసం వాళ్ళు టెడును చూస్తూనేవున్నారు.” హుమారుద్దీన్ నవ్వేడు.

మకార్ ముల్లు పీచు దా వెనుతివెగుమ్మందగ్గరికి వెళ్ళేడు. ద్వారం నెత్తికి తగిలి మూలిగెడు.

బయటికేళ్ళేబిప్పటికి మకార్ పూర్తిగా అలసిపోయేడు. ఏఅలాచూసా లేకుండా పరివ్రానిమాదిరిగా గుఱ్ఱిబిడ్డికినచ్చి కట్టితాడు వూడతీసి, ఎడి పెంచుకుపోతూన్నాడు. పూరుదాటినిలరువాత గుఱ్ఱునియెక్కడానికి నాలుగు నాల్గు రికాయులోకాలుపెట్టబోయి తాగినవానిలా తూలుతూ కాలయెత్తేశక్తి కూడాలేక వూరుకున్నాడు.

వూరిచివరనున్న యింటిదగ్గర వూరుస్సుమళ్ళిం ఒక వ్యక్తి కూర్చుని వున్నాడు. మకార్ తీరు అంతా శ్రద్ధగా చూస్తూ అదికి చిరునవ్వువేసేడు.

“బాగుందోయి!” అన్నాడు. “ఇంకాబాగా పొద్దువాలలేదు. కాని కాలయెత్తేశక్తి కూడాలేదు అనినది. ఎట్టమేలే తాగడానికి కారణమేమిటి? ఈవేళ సెలవురోజు కాదే—అవునా?”

“కాకపోవడం యేమిటి.” అన్నాడు అపక్కయింటికితను. “ఈవేళ సోమరిపోతులందరికీ పర్వదినం.”

“అది! అలాచెప్పా.” అని ఆముసలివ్యక్తి నవ్వేడు. “సారాఅంత బలమైనదేదీలేదునుమా. చూడు అంతమనిషిని ఎలాలాంటి సేసిందో.”

మకార్ వాళ్ళనిచూసి పళ్ళు పటపటు కొరుకుతూ డ్యేలా అతివేలంగా ఎగిరి గుఱ్ఱంమీద కూర్చున్నాడు.

మున్నెముహో ప్రకరణము.

ధాన్యంకోసం దొమ్మి.

సరిగ్గా అదే జరుగనూ, 'యూస్సి'నుంచి ఇంకొక ముహూర్తము వచ్చేయి గిరిమాచీలగిరికి. గాలిమందగ్గరి వచ్చేటప్పటికి బేస్క్ యిగురవేడు. కిచ్చేం బుజావేయకొని పైస్సిగొక బయలుదేరను, కట్టు బెయ్యిని పారిపోయిన గట్టాన్ని వెతకడానికి. మొదటిబండిగ్గికి వచ్చేక బేస్క్ మాటలుకలిపేడు: బండివానితో. స్టేటిస్టెడ్స్ డ్డం అనూ అబండితో బయలుదేరి కోసక్కువీదో సమాధానం చెప్పేను.

“ఇల్లాదేవునుంచి?” బేస్క్ వాడుచేసేడు.

“యూస్సినుంచి.”

“మిగుతాల్లికి వేటికి తోకలే లేవే? అలాకోసేసి అందరికానంగా చేసేరెందుకు?”

“మనపనికి అడ్డంపుడు తోకవున్నా లేకపోయినాదికలే. అందుకని తోకలుకోసేసి పట్నంలో మంచిఖరీదుకి అమ్ముకున్నాం. పట్నంవాసపు అవ వాళ్ళు వాటిని కులులతోలుకోడాకి వుపయోగిస్తారు. మాడ్గి పుగారు అయిపోయింది. కొంచెంవుంటే వెడతారా?” అకోసక్కు బండిమీదనుంచి కిందికిపురికేడు.

బళ్ళన్నీ ఆగయి. తనదోషనిపోక వాళ్ళతో సంభాషణకిదిగిందుకు బేస్క్ విచారించేడు. ఇంకొక విచారుగురు కోక్కులకూడా బళ్ళుకదిలి పేపరు కాగితాలు సిగరెట్లకింద చురుతూవస్తూంటే వాళ్ళకేసిమాస్తూ బేస్క్ అయిప్లంతో నెమ్మదిగా పుగారుసంచి బయటికితీసేడు.

“నాపుగాకంతా అవగట్టిలా ఉన్నారే మీరంతాకలిసి!” అని బేస్క్ మూలిగేడు.

“అది సమిష్టివ్యవసాయ షేర్‌లానిది, ఇంకా మీరెక్కడా ప్రతిపక్షవా
సమాజపరం అవాలి.” అన్నాడు సల్లగడ్డపుకోసమ్మ. అపుగాకుసంచి తనదే
అయినట్లు పెద్దముక్క ఒకటి వీరితీసుకున్నాడు.

వాళ్ళంతా సిగరెట్లు వెలిగించేరు. బేనిక్ అడావిడిగా పుగాకుసంచి
ట్రాజరు జేబులో పెట్టేసి, చిరునవ్వు నవ్వుకున్నాడు. మొదట్లో కంటాకో సేసిన
గుత్తాల మొండితో కలకేసి జాలిగా చూసేడు బేనిక్. తుండుక్కలు గుత్తాల
మీదవారి కత్తంతెగిపీలుస్తూన్నాయి. వాటినితోలకొడానికి మామూలు అల
వాటునొప్పున ఆగుత్తాలు మొండితోకలు ఇటూ అటూ అడిస్తూన్నాయి
కాని ఏమీవు సమాఖండేకుండా వుంది.

“మొండితోకతో ఆలై పుక్కిచూపిస్తూంది. ఎక్కడికీ!” అన్నాడు
బేనిక్ వేళాకోళంగా.

“సమిష్టివ్యవసాయ షేర్‌లానికి. మీగుత్తాలతోకలు కోసెయ్య
లేదూ. ఇంకానూ వాళ్ళు!”

“కొద్దిగా ఒక బెత్తెడు ముక్క మాత్రం కోసేరు.”

“మాసోవియట్ ఛార్మన్ మొదట్లో కోయించేసేడు. అందుకోసం
ఆయనకి బహుమానం కూడా వచ్చింది. కాని ఎండుముది లేకవున్నాయి వీటి
పొట్లు. మేము వచ్చేటప్పుడు పుగాకు తెచ్చుకోలేదు. అందుచేత దోచబాడూ
గునా పిచ్చెత్తినట్లుగా వుంది. పాపం మేము అడ్డగానే లేదనకుండా ఇచ్చేరు
మీగు. ఇంక వెడతాం.”

“ఎక్కడికి వెళ్ళాలి?”

“గిరిమాచీ.”

“అయితే మాడారికే అన్నమాట మీరు వెళ్ళేది. ఏంపనిమీద?”

“విత్తనాలకోసం.”

“ఆ-ఎందుకూ?”

“విత్తనాలు మీ పూరుకుంచి తెచ్చుకోవలసిందని జిల్లానుంచి ఆర్డరు
వచ్చినది. 92 బస్తాలు కావాలి.”

“అఖికి అనుకున్నంతా అయింది!” అంటూ బేస్ వచ్చినదోవనే ఊళ్ళోకి పరుగెత్తేడు.

యార్స్కి బళ్ళు సమిష్టివ్వవసాయ డేట్రీకార్యాలయం చేరకుండానే వాళ్ళు పెత్తనాలు తీసుకుపోదానికి వచ్చేదని గ్రామంలో సుండుండినైగా తెలిసిపోయింది అప్పుడే. బేస్ ఒగ్గుగుంటూవచ్చి ఇంటికి వెళ్ళి చెప్పాడు.

వెంటనే ఆదాళ్ళు పక్కసందులలోచేరి గందరగోళ పడసాగారు.

“మనఊళ్ళో ధాన్యంఅన్నీ పట్టుకుపోతూన్నారట కాదా?”

“అఖికి మనకిఒక్కరించేనా మిగలదు.”

“సమిష్టివ్వవసాయ డేట్రీప్రగాడులలో ధాన్యం పోసుకోవద్దని ఆదా వాళ్ళు చెప్పనేచెప్పేరు.”

“కోసక్కులు మనమాటువివండే!”

“మనంవెళ్ళి ఒక్కరింజకూడా ఇవ్వడానికి వీలులేదని చెయ్యడం వాళ్ళతో.”

“అవును...డెడవండి వెడదం! ఆలస్యంచేస్తే లాభంలేదు.”

తరువాత క్రిమక్రిమంగా కోసక్కులుకూడా గమిగూడసాగేరు. వాళ్ళతోగలికూడా స్త్రీలమాదిరిగానేవుంది. ప్రితివీధులలోనికాం సమిష్టివ్వవసాయడేట్రీప్ర గాడులవైపు బయలుదేరేరు.

ఇదేసమయానికి డేవిడ్ డిస్ట్రిక్టు అగ్రికల్చరల్ యూనియన్ ఛైర్ మన్ డగ్లగనుంచి యార్స్కి బళ్ళవాళ్ళు తీసుకువచ్చిన, అజ్ఞాపత్రం గడువు కున్నాడు.

“కాపేర్స్ డేవిడ్” అనివ్రాసేడు. “మీరు డిస్ట్రిక్టు 49 బస్తాల గోధుమలు ఇవ్వవలసియున్నది. యార్స్కి సమిష్టివ్వవసాయడేట్రీయూ తగినన్ని గోధుమవిత్తనాలు లేకుండావుండినకి ఆగోధుమలు వారికి ఇవ్వవలసిందని కోరుతూన్నాను. ఈవిషయంలో నేను ఇదివరకే గైడ్ కోఆపరేటివ్తో ఖరారునామా వ్రాసుకున్నాను.”

గోధుమలువెంటనే తూకంపేసి యివ్వవలసిందని డేవిడ్ డిస్ట్రిక్టు

లిచ్చేడు. యార్స్కిమనుష్యులు బళ్ళు సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రపు అగ్రీసునుంచి గాదులకిండికి తోలుకువెళ్ళారు. కాని అప్పటికే గాదులచుట్టూ వీధికి అడ్డంగా జనం గుమిగూడివున్నారు. బళ్ళురావడంతోటే, అదాళ్ళూ, కోసక్కలూ కలిసి రెండుమూడువందలమంది వాటిచుట్టూ మూగేరు.

“ఇలా ఎందుకనివచ్చేరు?”

“మాగోధుమలన్నీ తీసుకుపోడానికి వచ్చేరా? మిమ్మల్ని సంపాదన ఎవడురా?”

“ఈపాటికి వచ్చినదోవనే దయచేయండి!”

“ఒక్కగింజకూడా ఇయ్యం!”

“మీరంతా ఇక్కడగుమిగూడేరు ఎందుకని?” అనిదేవిడోవ్ అడిగేడు వాళ్ళని.

“మాగోధుమలు ఎవళ్ళకో యార్స్కివాళ్ళకి ఇస్తూన్నా రెండుకు? అవి అన్నీ వాళ్ళకి ఇవ్వడానికి ఇచ్చేమా మేము?”

“దేవిడోవ్! ఎవరిచ్చేరు అధికారం మీకు?”

“ఈ ఏడాది మేము చల్లికలు ఏంచేస్తామనుకున్నారు?”

దేవిడోవు పక్కనేవున్న గాడిపెట్లమీదనిలబడి, తను గోధుమలిత్త నాలు ఇవ్వడంలేదనియు, డిప్రీట్లు అగ్రికల్చరల్ యూనియను అడ్డం ప్రకారం ధాన్యపుపన్ను మాత్రం ఇస్తూన్నానని చెప్పేడు.

“మీరు అంతభయపడవలసిన అవసరంలేదు.” అన్నాడు అతడు. “మీ గోధుమలు ఏమీముట్టుకోము. అనవసరంగా ఇక్కడమూగకంటే, పొలాల లోకిపోయి మీమీదనులు చూసుకుంటే మంచిది. బ్రిగేడ్ లీడర్లు పనిలోకి రానివాళ్ళపేర్లు వ్రాసుకుంటూన్నమాట మరిచిపోకండి.”

దేవిడోవు చెప్పినమాటలు సంతృప్తినించి కొంతమంది కోసక్కలు వాళ్ళవాళ్ళ పనులమీద పొలాలలోకి వెళ్ళిపోయేరు. స్టోరుకిపరు గోధుమలు కూచుకుంటే దేవిడోవు అగ్రీసుకి వెళ్ళిపోయేడు. అదవాళ్ళు అంతా అక్కడే నిలబడిచూస్తూన్నారు. యకోవ్ లూకుచ్ కోసక్కలతో “దేవిడోవు

చెప్పింది అంతా అబద్ధం! ఇప్పుడు వాళ్లు కూచేడి విత్తనపు గోధుమలే. సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రపు భూములన్నీ చల్లికలుపురి చేసుకుని విడిచెరుల కత్తనాలు అన్నీ వాళ్ళకి కూచేస్తూ న్నారు. అని రహస్యంగా చెప్పి వాళ్ళని పురికొల్పేడు.

ఆడవాళ్ళలో ఆందోళన పెచ్చింది. బేక్, డైమిడ్, డోనిట్ స్కో మొదలైన వాళ్ళు మొత్తం ముప్పై మంది వరకూ కొంతసేపు ఏవో మాట్లాడుకొని తరువాత కాటాడగిరికి వెళ్ళేరు.

“ఇక్కణ్ణుంచి ఒక్కగింజ కూడా తీసుకు వెళ్ళడానికి వీలులేదు. తప్ప గోండి.” అన్నాడు డోనిట్ స్కోవ్ వాళ్ళందరి తరపున.

“నిన్నే వదూ ఆడగలేదు దయ చెయ్యి!” డెమ్కాపువాణ్ అతనిని వెనక్కి గొంట్లేడు.

దానితో సంఘర్షణ ప్రారంభం అయింది. యార్స్కి నుంచి వచ్చిన బళ్ళ వాళ్ళు డెమ్కా పక్షానికి వచ్చేరు. బేన్ కి దగ్గర నుంచి పుగాకు తీసుకున్న ఆ నల్ల గడ్డ పుకొసక్క బండి మీద లేచి నిలబడి నోటికి వచ్చినట్లు చాదా మదా తిట్టేడు.

“ఇప్పుడు మీరు ప్రభుత్వం ఆజ్ఞలు తిరస్కరిస్తూ న్నారు ఎందుకని? మీడి ఎండలో ముప్పై మైళ్ళు వెళ్ళాలికదా మేము—ఎందుకని అటకాయినూ న్నారు, మమ్మల్ని త్వరగా పోనియ్యక! ఓగ్నూలేకపోతే మీకు పట్టపగ్గాలు ఉంటాయా! ఇలాంటి పెనవల్ని సాలోవ్ కా కాన్సెబ్రేషన్ కాంపులకి పంపి ప్రేనే కాని ఈ పొగరు మారుతనం అణగదు! మీకు అక్కలేదు, నైవాళ్ళకి కావలిస్తే తీసుకు వెళ్ళనియ్యరు. పాలాలకి పోక ఇక్కడ నిలబడ్డారెందుకు! ఈ వేళ ఏమయినా పండుగా?”

“ఏం, మహా పేలు కూన్నావు?” చిన్న అకిమ్ అచ్చేడు. “ఒళ్ళు తీటగా ఉందా? ఏమేనావుంటే బదులుస్తాం ఇలారా. అచెంతసేపు!” అతను చొక్కా చేతులు పైకి తీసుకుంటూ జనాన్ని చొత్తిగించుకుంటూ ముందుకు వెళ్ళేడు.

ఆనల్లగడ్డపు యార్స్కి కోసక్క కిందికి పురికేడు. వెనకా ముందు చూడకుండా, వెంటనే అకిం దొడమీద సాచి సత్తున కొలిది దెబ్బ కొట్టేడు. అకిమ్ అదెబ్బకి తట్టుకోలేక కింద పడిపోయేడు.

దానిలో పెద్దకొమ్మి పొరంభమయింది. యాన్సీవాళ్లు చావు చెబులతని రక్తాలు కారుకుంటూ, బళ్ళలోపడి జనమీదనుంచి తొక్కించుకుంటూ, గుత్రాలు తోలుకుని పారిపోయేరు.

గిమాచీలాగ్ లో అంతవరకూ లోలోపల చెవులుతూన్న విశ్వేషాన్ని పూజ్యరిల్లింది. డెమ్మాదగ్గరవున్న గాదులతాళాలు లాక్కొనడానికి అతని కోసం వెళ్ళేరు జం. కాని అతడు అంతకుముందే చిల్లగా తప్పించుకుని అక్కనుకి పరుగెత్తేడు.

“కామ్రేడ్ డేవిడోవ్, ఈతాళంచెవులు ఏంచేద్దంతంటారు! మన వాళ్ళు యాన్సీవాళ్ళని చుట్టుముట్టి ఛావకొట్టేస్తూన్నారు. ఇంకోకొంతవేళ్లు మనమీదికికూడా వచ్చిపడతారు.

“అవి నాచేతికి ఇయ్యి.” అన్నాడు డేవిడోవ్ కాంశంగా.

అతడు తాళంచేతులుతీసుకుని, జేబులోజేసుకుని, తిన్నగా గాదుల దగ్గరకి వెళ్ళేడు. ఈలోపుగా ఆడాళ్ళుఅంతా, గ్రామసోవియట్ లోనన్న ఆండ్రీరజ్యట్నోవుని పట్టుకుని బయటికి లాక్కొచ్చేరు “మీటింగు పొరంభం చెయ్యి!” అనికేకలేస్తూ.

“ఇప్పుడు మీటింగులు అవసరంలేను. చల్లకలరోజులలో మీటింగులు చేస్తూకూర్చుంటే ఎలా? కాకపోయినా ఇప్పుడు మీటింగు ఎందుకు?” రజ్యట్నోవ్ వాళ్ళనికాంతపరచడానికి పయత్నించేడు.

కాని వాళ్ళు అలెనిమాటులువిసలేదు. డెల్టా, జెబ్బలు, చొక్కా పట్టుకొనిఆండ్రీని నూలుకులాక్కపోయేరు.

“మీటింగు పొరంభంచెయ్యి, లేకపోతే మాఅంతటమేమే పొరంభించుకుంటాం.”

“నీకు తెలియదంటేమాత్రం మేం నమ్మద్దా. షైర్ మకవు కూడాను నవ్వు, నీచేతనవును.”

ఆండ్రీ వాళ్ళనందరినీ విదల్చి దూరంగాగెంటేసి, చెవులలో వేళ్ళు పెట్టుకుని వాళ్ళకుంటే చిట్టిగా “ఫీ. మిమ్మల్నితగలెయ్య దూరంగాపొండి!

ఇప్పుడు మీటింగుయెందుకు మీకు?”

“ధాన్యాన్ని గురించి నీతో మాట్లాడడానికి.”

అఖిరికి ఎల్లాఅయితేనేం వాళ్ళంతా బలవంతపెట్టి ఆండ్రిచేత సభ ప్రారంభం చేయించారు.

“ముందు నేను మాట్లాడాలి.” అంది యొక టెరినా గుల్మ్యాక్సాయా.

“ఆ ఉబలాటం అవుతుంది, రా మాట్లాడు!”

“ఆట్రే వాగేవంటే కాస్త..... మా ధాన్యం అంతా ఎవరికో పంచి పెట్టడానికి నీకే అధికారం వుంది! ఆ అధికారం యిచ్చిన వాడెవడు? ముందు దీనికి సమాధానం చెప్పు.” అంటూ సమాధానం కోసం అతని కేసి చూసింది.

“కామ్రేడ్ డేవిడ్ ఓ ఇందాక మీకు చెప్పేడు. అవీ కాక ఇలాంటివి మాయలు మాట్లాడేటందుకు కాదు ఈ సభ ప్రారంభించేస్త.....” ఆండ్రి నిట్టూర్పు విడిచేడు.

“అంతా కలిసి పండికొమ్మలను చంపడానికి వెళ్ళవలసి ఉండవచ్చేత.”

ఆండ్రి వాళ్ళని మాయచేసి, మరిపించడానికి చూసేడు. కాని లాభం లేకపోయింది.

“పండికొమ్మలెమిటి?”

“ఇప్పుడు పండికొమ్మలు ఉన్నా చచ్చినా ఎవడికీ అక్కరలేదు.”

“మా ధాన్యం మాకిచ్చేయ్యి.”

“పండికొమ్మల్ని చంపడానికి బయలుదేరుతున్నాగాని, ముందు మా ధాన్యం మాట ఏమంటావు?”

“ఏమంది అనడానికి, ఏమీలేదు.”

“ఏమిటి! ఏమీలేదా? ముందు ధాన్యం ఇచ్చి మరి మాట్లాడు.”

అంటూ గుల్మ్యాక్సాయా, మరికొంతమంది ఆడవాళ్ళు వేదిక దగ్గరికి వచ్చారు. అక్కడే వేదిక మీద దగ్గరలో బడియన్న ఆండ్రి వాళ్ళ కేసి చిరువత్స నవ్వుతూ చూస్తూన్నా లోలోపల అసహనం గాభరాగా నేవురింది. ఆడవాళ్ళ వెనక దూరంగా నిలబడ్డ కోసమ్మలు కూడ చాలా తీవ్రంగా నేవున్నారు.

“శీతకాలం, వేసవికాలంకూడా నీవు మంచిఖరీదైనబూట్లు తొడుక్కనేఉంటావు; మాకుమాత్రం ఆవేమిఉక్కరలేదులావుంది.” అందిబికితె.

“కమిసారు అయిపోయేడు!”

“మేరీనామొగుడు బ్రౌజరు తొడగటంమానేసేవు ఎంతకాలంనుంచి?”

“బట్టలు లాగేద్దరండి!”

చెవులు గింగురుమనీలా ఒక్కటేగోల. ఆదాశ్వంతా వేదికిచుట్టూ మూగారు. అండ్రీ వాళ్ళనందరీని శాంతపరచడానికి ఎంతోప్రయత్నించేడు కాని లాభంలేకపోయింది. ఆగోలలో అతనిమాట వివబడలేదు.

“ముందుగా బూట్లులాగేద్దం; అంతా ఒక్కసారిగా వెడద్దరండి!”

అంతాఒక్కసారిగా వేదికియెక్కి అండ్రీఎడమకాలుపట్టుకున్నారు. అతడు కాలువదుల్పుగోడానికి చాలాప్రయత్నించేడు. కాని ఇంతలో ఎవరో బూటు కాలినుంచిలాగేసి జంపెనుంచిగిరవజేసేరు. ఆబూటు ఎవరికిఅంకుతే వాళ్ళుపట్టుకుని ఇంకావెక్కిపారేస్తూ పకపకనవ్వుడం మొదలెట్టేరు. కెనక నుంచి మగవాళ్ళ కింకాలుకూడా వినిపించేయి.

“గుడ్డలులాగెయ్యండి!”

“దిసమొలతో ఒదిలెయ్యండి!”

“రెండోబూటుకూడా లాగెయ్యండి!”

“చూస్తారేం కిందపడతోసి.....”

వాళ్ళు అండ్రీరెండోబూటుకూడా లాగేసేరు. అతని కాలిపట్టీలు తీసేసి “కావలిస్తే ఇదికూడాతీసుకోండి! ఎవరేనా ముక్కుతుడుపుకునేందుకైనా ఉపయోగిస్తాయి!” అన్నాడు.

అంతవరకూ కెనక నిలబడిచూస్తూన్న కుర్రాళ్ళుకొంతమంది వేదికవైపుకి తోడుగువచ్చేరు. వాళ్ళలో ఇఫీమ్బుర్రేజేఛావ్ ఒకడు. తండ్రీ అటమాకొరెజమెంటులో పనిచేసేడు. ఇతనుకూడ అరడుగులకితక్కువయ్యాడడు. నీగోవాళ్ళలా తుట్టవెడవులు. ఆదాశ్వని వొత్తిగించుకుని వేదికిమీదికి ఎక్కేడు.

“కాలికిచుట్టుగున్న గుడ్డపీలికలు ఎవడికీఅక్కలేదు.” అన్నాడునవ్వుతూ
“కాని అబ్రోజర్లుమాత్రం నవ్వుయివ్వకపోయినా లాక్కుంటాము.”

“అవును. బ్రోజర్లు చాలాఅవునరం! చాలామంది బ్రోజర్లులేక ఎంతో
చిక్కుపడుతూన్నారు. మేంన్న భౌతికవంతులనగ్గరనుంచి తీసుకున్నవి అంద
రికిసరిపోలేదు.” అంటూ అతనికింటే కొంచెంకురచగాను వయస్సులో
కూడాలేతగానూ కనిపిస్తూన్న ఇంకొకడు అందుకున్నాడు. అవాలకంచూస్తే
శుద్ధగజేకాయలా వున్నాడు.

దొంగరాలుతిరిగి, సంస్కారంఏమియెరగని రుప్పలాంటిజుట్టు కోసకు
టోపీకిందనుంచి కనిపిస్తూంది. ఇతనిని “స్మోక్” అనిమారుడేరుతో పిలుస్తూం
టారు అందరూ. ఇతనితండ్రి జ్యోసీయర్థములో చచ్చిపోయేడు; తల్లితైఫా
యిడ్ జ్వరంవేత చచ్చిపోయింది; అందువేత చిన్నప్పటినుంచి మేనత్తపోషణ
లోనేవెరిగేడు. జ్ఞానంవచ్చిందిమొదలు ఎక్కడోడికనబడినా ఎత్తుకుపోవడమే
ఆతనివృత్తి. పెద్దవాడయినతరువాత దొంగతనానికీతోడు జారత్వంజూడ
ప్రారంభించేడు. ప్రేమచీలో ఈడేన ఆడపిల్లలన్న ఏతల్లికూడ ఇతనిని
చూస్తే అసహ్యించుకొనిదిలేదు. అతడుకనక వీధులోనుంచి వెడుతూకనిపిస్తే
చాలు “ఛీ. పొకిరీపెడవకి చిత్రకార్తికుక్కులా వీధులంటు తిరగడమేపని అస్త
మానూ.” అనితిట్టగని కూతుళ్ళకేసితిరిగి “ఏమమ్మా, అంతపీక్షగా అలామా
స్తూన్నా వెండుకు? ఏంపనివుందని, కిటికీదగ్గరనిల్చున్నావు? ఆఖరికియెప్పుడో
మనమడిని తీసుకొస్తావులావుంది నాకు, పీకిపిసిగిఅవతలకుగిరవపేస్తాను. ఏమను
కున్నావో! వెళ్ళి తట్టెడుపిడికలుఏరుకురా. పొయిలోకి ఏంలేవు. అలానిలబడ
కపోతే ఆవునగ్గిర గడ్డివున్న దోలేదో ఓసారిచూడకూడదూ.” అంటారు.

కాని స్మోక్మాత్రం చింకిరిబూట్టూఅతనూ, నిశ్శబ్దంగా అడుగులువేసు
గుంటూ ఈలవేస్తూదొడ్డిగుమ్మలకేసి, కిటిగీలకేసి చూస్తూ వెళ్ళడంత్రం
మానడు. ఎక్కడోనా ఆడపిల్లకనిపిస్తే ఊరికేఓదిలిపెట్టేవాడుకాదు. “ఫెక్టినా!
కనుచీకటిపడగానే మీదొడ్డివెనకొకలకవస్తాను.రాత్రి ఎక్కడోపడుకుంటావు

నువ్వు?" "చాలా! ఎవరేనాచూస్తేవ్విపోయేరు!" అని అపిల్ల అడావిడిగా వెళ్ళిపోయింది.

సోక్కి చిరునవ్వుతో ఆమెవైపుచూస్తూ వెళ్ళిపోతాడు. సాయంకాలానికి నెమ్మదిగా కమ్యూనల్ గ్రేసరీద్వర్గికిచేరి ప్రవాసం పంపబడ్డ అతనిన్నేహితుడు టిమోఫీ అకార్డియన్ నాయించుకుంటూ కూర్చుంటాడు. చీకట్లునాలుగు మూలలాకమ్మి గ్రామం కొంచెం సద్దురుణుగుతూంది అనగానే నిర్భీతిగా పక్కసందులపడి ఫెక్టీనాదొడ్డివెనకకి చేరుకుంటాడు.

వైగుడాలేకాక తాగుడుఅలవాట్లు రోడీతనముకూడా ఉంది అతనికి. ఎక్కడదొమ్ముంటుబరిగినా అతడు వుండకుండావుండడు. మొదటదూరం గా చూస్తూ నిలబడతాడు. కాని, చివరకి లోపలినుంచి తన్నుకువస్తూన్న ఉద్రేకం ఆపుకోలేక అతడుకూడా కలియబడతాడు. 20 సం॥లు వచ్చేటప్పటికి ఎలాగయితేం అతడు ఒకఅరడజనుపండ్లవరకు ఉడగొట్టించుకున్నాడు. అనవసరంగా ఇతరులచెబ్బలాటలలో కలగజేసుకుంటేనేమి, ప్రణయసంబంధాలలో నైతేనేమి, అనేకసార్లు గావుచెబ్బలుతిన్నాడు. మళ్ళీకొలుకునేవరకు నెలరోజులపాటు ఇంట్లోనే పడివుండి, మళ్ళీయధాప్రకారంగా ఈలలువేసుకుంటూ తిరుగుతూంటాడు.

అతనులేని విషయమేవుండదు. యంగ్ కమ్యూనిస్టులీగులోనుంచి తొలగించబడి, ఇళ్ళు, గడ్డివాములు మొదలైనవి అంటించినందులకు శిక్షించబడ్డాడు. ప్రతివాళ్ళతోనూ నిర్ణేతుకంగా పేచీలకి దిగినందుకు రజ్యట్నోవ్ అతనిని అనేకసార్లు సోవియట్ పెద్దలలోపెట్టి-ఆరాత్రిమట్టుగు తాళంవేస్తూవచ్చేడు. అందుచేత రజ్యట్నోవ్ అంటే సోక్కి తీరనిద్వేషం. అందుచేత ఇప్పుడు అకసితీర్చుకోడానికి వేదికఎక్కడు.

కృమంగా దోవచేసుకుని ఆండ్రీద్వర్గకి వెళ్ళేడు. కాళ్ళువణక సాగాయి.

ఆట్రోజ్లు మనకు అవసరమవుతాయి; చూస్తూ అలానిలబడతారేం-నిప్పేద్దం రండి!" అన్నాడు.

జనంవొత్తిడికి వదిక దడదడలాడింది. అంతా ఆండ్రి చుట్టూమూగి అతను ఎటువెళ్ళడానికి వీలులేకుండా చేసేరు.

“నేను సోవియట్ షైర్ మన్ ను. నన్ను చేసే ఈ అవమానం అంతా సోవియట్ ప్రభుత్వానికి చేస్తూన్నారన్నమాట. జాగ్రత్త తప్పగోండి! మిమ్మల్ని ధాన్యం మాత్రం పట్టుకు వెళ్ళనివ్వను. ఇంతటితో మీటింగు మూసేసేను. వెళ్ళి పోండి మీరంతా.” అన్నాడు ఆండ్రి పెద్ద గొంతుకతో.

“నువ్వు ఇచ్చేది ఏమిటి, మేమేమీ కుంటాము.”

“ఓహోహో! మీటింగు మూసేసేడుట!”

“అయితే మనం మళ్ళీ తెరుద్దం!”

“జేవిడోవ్ పని పడితే కొని లాభంలేదు. రండర్రా!”

“రండి! అఫీసుకి వెడదం రండి!”

“మందు రజ్యట్నోవ్ ని తైదు చెయ్యండి!”

“ఓ దరువు పట్టక మాస్తారేం, కుర్రాళ్ళు!”

“ఇంకా వెర్రిముఖాలేసుకు నిలబడతారే?”

“ప్రాలిన్ కి వ్యతిరేకుడు వీడు!”

“తైదులో పారెయ్యండి!”

ఒక ఆమె జేబు లుమిద పరిచియున్న గుడ్డలాగి, వెనక చైపునుంచి రజ్యట్నోవ్ ముఖం మీద ముసుగు వేసింది. దుమ్ముతోనిండియున్న అగుడ్డ రీసిపారెయ్యడానికి అతడు వెనుగులాడుతూంటే, స్మోకీవచ్చి పాట్లలో ఒక్కపోటు పొడిచేడు. ఆండ్రి బాధచేత ఒగరుస్తూ ప్రాణరక్షణకోసం జేబులోని పిప్పలు వైకిలాగేడు. అదవాళ్ళంతా హాహాకారాలు చేస్తూ పరుగెత్తేరు. కాని స్మోకీ మరెముగ్గురుకోసక్కల్నూ కలిసి అతని చేతులోని పిప్పలు ఊడలాక్కున్నారు.

“అరివెధన! పిప్పలుతో కాల్చి పారేద్దం అనేకీ” అంటూ ఒకకోసక్కలు గుళ్ళులేని వట్టి పిప్పలు వైకియెత్తుతూ అన్నాడు.....

గాదులదగ్గరనుంచి సముద్రపువోరులా వెడ్డగోల వినిపిస్తూంది. జేవిడోవ్ గమన వేగంతగ్గించి నిలబడ్డాడు. అగోలనంతను మించి ఒక స్త్రీ

ఆర్తనాదం చెవులలో గింగురుమంది.

“గాదులుబద్దలకొట్టి ధాన్యం పట్టుకుపోతారేమో, రెండోబ్రిగేడు కోసం కథురుపంపేస్తేనయ్యరే, ఎందుకై నామంచిది.” అనుకున్నాడు డేవిడ్‌తో వ గాదులతాళంచెవులు దాచడానికై, తిరిగిఆఫీసుకిపోవడానికి నిశ్చయించేసుకున్నాడు. అక్కడికి వెళ్ళేటప్పటికి గేటుదగ్గర డెమాన్‌పుమోన్ అందోళనలో నిలబడివున్నాడు.

“కామ్రేడ్ డేవిడ్‌తో, తాళంచెవులకోసం నన్ను వెతుక్కుంటూ వస్తారుఇప్పుడు. ఎక్కడికోపోయి దాంతుంటాను.” అన్నాడు.

“సరే నీయివ్వు. నైడియనోవు ఇక్కడవున్నాడా?”

“లేదు. రెండోబ్రిగేడుతో వెళ్ళేడు.”

“రెండోబ్రిగేడు వాళ్ళూ ఎవరూలేరూ ఇక్కడ?”

“కోండాల్ మైడనికోన్ ఉన్నాడు.”

“ఏదీ? ఏంచేస్తున్నాడు?”

“లిత్తనాలు పట్టుకు వెళ్ళడానికి వచ్చేడు. అదేగో!”

మైడనికోన్ వాదావిడిగా పరుకెత్తుకుంటూ వాళ్ళకేసివచ్చి “ప్రిజలంతా ఆంద్రోరజ్యట్నవుని పట్టుకుని కొట్టులోవెట్టి, గాదులదగ్గరికి వెదురున్నారు. కామ్రేడ్ డేవిడ్‌తోవు ఎక్కడేనాదాంకోండి, లేకపోతే హానికలుగవచ్చు.....ఇసంతా వెర్రెత్తినట్లు ఉన్నారు.” అన్నాడు ఆకురతతో.

“నేనుమాత్రం దాంకోను. మరీపోయిందాఏమిటిసీకు? ఈతాళంచెవులు తీసుకో. వెంటనే ట్రిగేడుదగ్గరికివెళ్ళి లువిష్కిన్‌తో, 15 మందిని గుర్రాల మీద అగ్లంటుగా రమ్మన్నాననిచెప్పు. పరిస్థితులు ఎంతోషమంగావున్నాయో నువ్వుచూడనేదూనేవు. డేనిమిదవచ్చేవు నువ్వు!”

“బండిమీద.”

“అయితే ఒకగుర్రాన్నివిప్పి, దానిమీదవెళ్ళు. జనాన్ని ఇక్కడవున్నట్లుగా పంపించాలి.”

“ఇప్పుడు ఒచ్చెయ్యనూ!” మైడనికోవ్ తాళంచెవులు జేబులోతేసు
కుని పక్కసందంపటు పరుగెత్తేడు.

దేవిదోవు నెమ్మదిగా గాదులవర్గికి వెళ్ళేడు. అతనురాగానే అంతా
సద్దురుణిగి చూస్తూనిలబడ్డాయ. “అదుగో ఒస్తున్నాడు!” అంది ఒకామె.
వేలెత్తిచూపిస్తూ, ఆవేశంతో.

కాని అతడు నడుచుకెడుచు లేకుండా వాళ్ళ అందరికీ కనబడేట్లు ఎద
రికివచ్చి నిలబడి, గాలివాలుకుతిరిగి, అగ్గిపుల్లగీసి సిగరెట్టు ముట్టించేడు.

“సిగరెట్టు తరువాత కాబుద్దువుగానిలే-రా! రా!”

“ఇక్కడకాదు పైలోకంలో కాబుద్దువుగాని!”

“తాళంచెవులు కూడా తెస్తున్నావా, లేదా?”

“సాధారణంగా లేకుండారాదు.”

పోగ చుట్టలుచుట్టలుగా వొడులుతూ జేబులలో చేతులుపెట్టుకుని
తాపీగా జనందగ్గరగా వచ్చేడు. అతనిగుండె దిటువుదోవిధంగా ప్రజలమీద
పనిచెయ్యకపోలేదు. వెనక అసరాశేకపోలే ఇంతభైర్యంగారాడని కొంతమంది
అనుకున్నారు. వర్షంకురిసినట్లు ప్రశ్నలుకురిసేయి.

“తాళంచెవులు ఇచ్చెయ్యి.”

“అంతా కట్టకట్టుకు తగులడండి! ఎవడురమ్మన్నాడు మిమ్మల్ని
ఇక్కడికి?”

“మాదితనాలు చూకుఇచ్చెయ్యి!”

“మేము వ్యవసాయముచేసుకోకుండా అడ్డురావడానికి నువ్వెవడవు?”

ఉత్తరాన్నంది వీక్షాన్న పిల్లగాలులకి ఆదవాళ్ళు పెత్తికిచుట్టగున్న
దుమాళ్ళకోసలు ఎగురుతూన్నాయి. గాదులవైనవేసిన రెల్లుకర్రలు పైకి
లేస్తూన్నాయి.

“ఏమిటి ఈచూడావిడంతా? సోనియట్ ప్రభుత్వపు ఆజ్ఞలు నెరవేర్చక
పోవడానికి కారణంఏమిటి? యార్స్కి సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రానికిధాన్యం
పట్టుకునిళ్ళకుండా అడ్డిగించేరెందుచేత? దీనికోసమూ, వసంతముతువుచల్లికలు

జరగకుండా చేసినందుకూ మీరు కోర్టులో సమాధానం చెప్పవలసివుంటుందని తెలియదా? సోవియటు ప్రభుత్వం ఇటువంటిపనులుచేసే వాళ్ళని ఎన్నడూ తుమించదు.”

“ఇంకా సోవియటుప్రభుత్వం ఎక్కడ? అయిపోయింది దానిపని.” అన్నాడు ఒకరైతు. పొట్టిగా, కుంటికాలూఅతనూ.

ఎవరోసవ్వరు. ఛేనిక్ ఎడటికి వచ్చినిలబడ్డాడు.

“ఇప్పుడుమీరే చేత్తాన్న పనులుఏమీ సోవియటుప్రభుత్వం చెయ్యమన లేదు. నువ్వు, మకార్ నగుల్నావ్ ప్రారంభించిన ఈసోవియటుప్రభుత్వానికి మేములాంగివుండం. రైతుల్ని భూములునున్నకోనివ్వకపోవడం న్యాయమేనా? పొట్టిపేరుచెప్పి మీయివ్వంవచ్చినట్లు ప్రవర్తించడం కాకపోతే ఏమిటిది?”

“అయితే మిమ్మల్ని చల్లికలు చల్లుకోనివ్వకుండా అడ్డుపెట్టేమామేము?” అని అడిగడు ఛేనికోవ్.

“అవును, లేదా!”

“నివీరైనా ఈ మృడికొట్టులో జాగ్రత్తపెట్టడానికి ఇచ్చేవా?”

“అ-ఇచ్చేను.”

“వాటిని మళ్ళిమీకిచ్చేసేరా?”

“ఇచ్చేసేరు, అయితే ఏమిటి?”

“అయితే నువ్వుచల్లుకోకుండా అడ్డుపెట్టినవారవరే! అసలు ఇక్కడికి ఎందుకువచ్చేవు నువ్వు?”

ఏమి చెప్పడానికోచక ఛేనిక్ కొంచెంతర్రపడ్డాడు, “ఇప్పుడు నేను రంటాలుబడుతూంటు సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామాయిచ్చి, వాళ్ళదూడలు, ధాన్యం తిరిగి పొందనివాళ్ళకుకాని నాకోసం కాదు. అదీకాకుండా, నాకుఇచ్చినభూమి ఎల్లాంటిది? ఊరికిదగ్గరగా ఉన్న భూమిలాక్కుని, ఎక్కడో దూరంగావున్న భూమి ఎందుక్కుయిచ్చేరు?”

“ఇంటనేఇక్కడినుంచిఅవతలిపో!” ఛేనికోవ్! కోపంతో అందికాదు.

“నీతో తరవాతమాట్లాడుతారే! సమిష్టివ్యవసాయ డేర్త్రవిషయాలలో నువ్వు అట్టేజోక్యం కలగజేసుకోకు, లేకపోతే మాటదక్కదు. జాగ్రత్త! దీనికంతకీ మూలకారకుడవునువ్వే! అవతలికి పామ్మని చెబుతూన్నావ్, వచ్చి చెడోసారి!”

సణుక్కుంటూ డేవిడ్ వెక్కిరింపుకున్నాడు. కాని, ఇంతలో ఆడా గువచ్చి అతనిస్థానం ఆక్రమించేరు. డేవిడ్‌తో మాటవిసపడకుండా గట్టిగా అరవటం మొదలెట్టేరు. అతడు ఎలానైనా లుబిష్కిన్ వచ్చేవరకు కాలంగడు పునంతనిచూసేడు. కాని, ఆడాగుచ్చెవులుబద్దలయేటట్లు గోలపెడుతూ, అతన్ని చూపుతుంటేరు. కోసక్కులంతా వెనక మాట్లాడకుండా నిలబడి చూస్తూన్నారు.

డేవిడ్‌తో చుట్టూకలయచూసేటప్పటికి మెరీనాపాయగోగ్గవా కనబడింది అతనికి. ఆమె బుజాలుకట్టుకునిలబడి కొంచెమంది అడవాళ్ళతో ఉద్దరికంగా మాట్లాడుతూంది. కనుబొమలు ముడిపడ్డాయి. అపక్కనే డైమిడ్‌తో గుసగుసలాడుతూన్న యాకోబ్ లూకుచ్ కనపడ్డాడు.

“తాళించెవులు ఇచ్చేయ్యి! నీమంచికోసమే చెబుతూన్నాం, విను.” ఒక ఆమె డేవిడ్‌తో జబ్బుపట్టుకుని, ప్రాసరుజీబులో చెయ్యి పెట్టింది తాళాలకోసం.

డేవిడ్‌వు ఆమెను ఒక్కతోపు తోసేటప్పటికి, వెగ్కి వెల్లకితూ పడిపోయి, “అయ్యో. వీడి అమ్మకుడువుమాడా, చంపేసేడు! చూస్తూఉండుంటారే!” అంటూ గోలపెట్టింది.

“ఏమిటా!” అన్నారు వెనకనుంచి యెవరో, కంటితగ్వరంతో తీవ్రంగా. “కొట్టడం కూడానా? సరే అయితే, ఏమాత్రం కొండతాడో అవీచూద్దం నడవండి!”

పడిపోయిన ఆమెను లేవతియ్యడానికి డేవిడ్‌తో 2.0 గోబోతూన్నాడు. ఇంతలో ఎవరో అతని నెత్తిమీదిటోపీ ఎగరకొట్టేరు. గబగబా అయిదారు చెబ్బలు నెత్తిమీద, ముఖంమీద పడ్డాయి. వాళ్ళు అతని చేతులు రెండూ గట్టిగా పట్టుకున్నారు. జబ్బులు రెండూ విడల్చుకొని, అతను కొట్టడానికి

వస్తూన్నవాళ్ళని 70టిసాకేసేడు. కాని వాళ్ళు గొల్లుపని గోలపెడుతూ మళ్ళీ అతనిమీదపడి పుట్టించేసేరు. జేయిలుండూ వెతిగేరు కాని ఏమీ కనిపించలేదు.

“దగ్గరలేవు తాళంచెవులు!”

“ఎక్కడదాచేవు?”

“ఇచ్చేయ్యి! లేకపోతే తాళాలబద్దలుకొడతాం.”

హద్దుపద్దులేకుండా ఇదతిమకూ మిమ్మా-ఇమ్మటియొకతల్లి దేవి డోవుదగ్గరికి తోసుకువచ్చి, అతనియభిమోద ఉన్నేసింది.

“దేవుడులేననే నీవంటివాస్త్రీక వెధవకి చేసేగౌరవం ఇదే!”

జేడిదోవ నిర్భంతరపాదేడు. వాళ్ళచేతులలోనుంచి విడిపించుకోవడానికి, శక్తిసంతకూ ఉపయోగించి అక్కరిప్రియత్నంచేసేడు. కాని ఏమీలాభంలేకపోయింది. కొంతమందికోసమ్మలు అడవాళ్ళకి సహాయంగావచ్చి, రెండు జబ్బులుకలిపి వెక్కిరి పట్టుకున్నారు. అందుచే విడిపించుకునే ప్రయత్నం ఒడుబుకున్నాడు. అక్కడవున్న వాళ్ళెవరూ రసనహాయానికిరారని తెలుసుకుని కొత్తపంధా ఆవలించాలనుకున్నాడు.

“గాదులతాళంచెవులు నాదగ్గరలేవు. అవి.....” అని మధ్యలో ఆగేడు: వాటిని తనదగ్గర ఉంచుకోలేదని చెబుదం అనుకున్నాడు. కానిమళ్ళీ అలాచెప్పినట్లయితే వాళ్ళంతా డెమ్మకాపాకోవకోసం పరుగెత్తి పట్టుకుంటారని తోచింది. డెమ్మకాసం దొరికినట్లయితే చంపేయ్యడానికికూడా వెనుతియ్యరు. “వాటిని ఇంట్లోనెట్టేనని చెప్పి, అక్కడవెతుగుతూ కాలక్షేపం చేస్తాను. కొంతసేపయేక, కనిపించలేదని చావుకబురు చల్లగాచెబుతాను. సాధారణంగా నన్ను చంపేటంత సాహసంచెయ్యరు. ఈలోపుగా బుద్ధిక్కిరా రానేరావచ్చు. నీళ్ళనితగలెయ్యా వీర్భోగం అలాకుదర్పావ!” అనుకున్నాడు. నిశ్శబ్దంగా, నడచిమీదనుంచి కారతూన్న రక్తం జబ్బితో తుడుచుకుని, “తాళంచెవులు నాబలలోఉన్నాయి, కాని మీకమాత్రంయివ్వను. ఇంకతాళాలబద్దలుకొడ తా మంటూరా, తరువాతదానికి ఫలితం

అనుభవిస్తున్నాను." అన్నాడు.

"మిషన్ టీసుకు వెళ్ళు. వెతికి మేమేమీ సుగుంటాము." అంది ఇన్న టియోనక్కులల్లి. ఆమె అందోళనకి మడతలుపడి వేళ్ళాడుతూన్న దవడలు, ముక్కుమీది ఉలికిరికాయ ఊసలాడేయి. చెమటప్రవాహంట్టి కారు తూంది. ఆమె దేవిదోషిని గెంటుడంతోలే, అతను ఇబ్బంటేనట్లుగా నడిస్తూ నెచ్చుదిగా అతని ఇంటికేసి నడవడం ప్రారంభించేడు.

"నిజంగా అక్కడ తాళం చెవులు ఉన్నాయా? మరిచిపోయేవేమో జ్ఞాపకంచేసుకో." అంది బేనీక్ భాగ్య అవ్వోయి.

"జ్ఞాపకంవుంది; అక్కడే వెళ్తేను." అని అతివ్యక్తంగా అని విరుగవ్వని వాళ్ళకు కనిపించకుండాగా రలవందుకున్నాడు.

నలుగురు అతని జబ్బుపట్టుకున్నారు. ఒక ఆమె దృఢమైన కర్ర చేతపుచ్చుకుని వెనక వస్తూంది. అతని మడివైపున ఇన్న టియోనక్ లల్లి మొగాళ్ళా నడుస్తూ వస్తూంది. ఎడమవైపున మిగిలిన ఆడాళ్ళంతా కేరింతలు కొడుతూ, మూట్లాడుకుంటూ గుంపులుగుంపులుగా బయలుదేరేరు. కోసమ్మలంతా అక్కడే నిలబడ్డారు తాళం చెవుల కోసం.

"చేతులు ఒదిలెయ్యండి; ఎక్కడికీ పారిపోను మరేం భయంలేదు." అని అడిగేడు దేవిదోషి.

"నువ్వు పారిపోవే మాత్రం ఏమిటి చేసేది."

"అబ్బే— ఎక్కడికీ పారిపోను."

"కూడా వస్తే ఏ బాధావుండదు మూట్లాడక రద్దూ!"

వాళ్ళంతా అతని ఇంటికే వెళ్ళేరు; వీధి కేటు తోసుకుని లోపలికి జొరబడ్డారు అంతా.

"లోపలికి వెళ్ళి తాళం చెవులు వెతికితీసుకురా. తీసుకురాకపోయేనం లేమాత్రం చూడదక్కదు; కోసమ్మల్ని నిలిపించి రెక్కలు విరిచి కట్టిపాడి పిస్తాను జాగ్రత్త!"

"నోనియటు ప్రభుత్వం సంఘటి మరిచిపోయేరులావుంది అప్పడే! కాని

అదిమిమ్మల్ని కృతగామరిచిపోదు ఈపనికి."

"చావుఅంటూ ఎన్నిమాట్లువుండేమిటి, ఎప్పుడో ఒకప్పుడు చస్తాము. ఈపది ఇంతవరకూ వ్యవసాయం ఏమీలేదు ముందులో తిండిలేక చస్తేం, ఇప్పుడు చస్తేం. ఈపాటికి వెళ్ళి అవిపట్టుకురా ఆల్టేకభుక్తుచెప్పక."

డేవిడోవ్ గదిలోకి వెళ్ళేడు. బయటనుంచి వాళ్ళంతా చూస్తూండడం చేత వెతుగుతున్నట్లు నటించసాగేడు. మాట్ కేసులోనివి టేబులుమీదివి అన్నీ తిరగబోర్లా పేసి వెలిగేడు. కాగితాలన్నీ చిందరవందరగా పడేసేడు. మంచంకింద దూరికూడా వెలిగేడు.

కొంతసేపటికి బయటికివచ్చి "తాళం చెవులు దొరకలేదు." అన్నాడు.

"అయితే ఏమయ్యేయి?"

"నగుల్నావు తీసుకువెళ్ళేదేమా అనుకుంటాను....." అన్నాడు.

"అతను ఊరికి వెళ్ళేడులావుంది."

"వెడితేమాత్రం? వెళ్ళేటప్పుడు తాళం చెవులు ఇంటిదగ్గరపడేసే వెళ్ళి వుంటాడు. రెండోబిగ్గెడుకి నిర్తనాలుకూడా ఇయ్యవలసివుంది ఈవేళ. తాళం చెవులు తప్పకుండా ఇచ్చిచూడతాడు ఏమీ సంగేహంలేదు."

అక్కడినుంచి వాళ్ళు డేవిడోవ్ ని నగుల్నా ఇంటికి తీసుకువెళ్ళేరు. దోవలోతనెన్ని కొట్టడం మొదలెట్టేరు. మొదట తిట్టడంతో సరిపెట్టేరుకాని ఆతను నవ్వుతూ వేళాకోళం చెయ్యడం మొదలెట్టేటప్పటికి వాళ్ళకి ఒళ్ళునుండి కొట్టసాగేరు.

"చేతులతో కొట్టడంచాలక వైగా కర్రతోకూడా కొడతారే!" అంటూ లేనినవ్వు తెచ్చిపెట్టుకున్నాడు. కాని వాళ్ళు నిగ్గాఢీభావంగా చావ కొట్టేరు. అన్ని చెబ్బలుతింటున్నా వేళాకోళాలు నవ్వులుమాత్రం మానలేదు.

"మీరు ఇన్ని చెబ్బలుకొట్టేరుకదా మరి వాటికి నేను బదులు తీర్పు గోవద్దా?"

"అరి... నీ మొహంమందా, నీది నూకరాయికాని ఒళ్ళుకాదురా!" అంది నవ్వి యాడోనిట్ స్కోవా రెండుచేతులా డేవిడోవునడ్డిమీద కొడుతూ.

వీళ్లు చూసేరు

నాచేతులు నెప్పెట్టాయి కాని వాడికి చీమకుట్టినట్లు కూడా లేదు.....” ముక్కులోనుంచి రక్తం కారుతుంది. పెదవులు బద్దలయ్యాయి. మెలి తిప్పడంచేత చెవులు కందిపోయి ఎర్రగావున్నాయి. అయినా కాని అతడు తొప్పిపన్ను నియటపడేటట్లు నవ్వుతూ బాగా కొట్టేవాళ్ళని నెమ్మదిగా పక్కకి గెంటేసేడు. వాళ్ళ అందరిలోను ఇగ్నటియానవ్ తల్లి పళ్ళు కొరుకుతూ విధివిరామం లేకుండా కొడుతుంది. ఒళ్ళు బాగా నొచ్చడానికి విడికిలి బిగించి ముడుసులతో ముక్కుమీద, కణతలమీద కొట్టింది. అద్దం వున్నవాళ్ళని పక్కకితోసి, ఒగరుస్తూ అతనిముందరికి వెళ్ళి “ఎంతపేపు వోద్దుగుంటాదోచూద్దాం, మీరంతా పక్కకి తప్పుగోండి. చెబుతాను” అంది.

“తొందరపడకు, రాక్షసిముండా! నీపని చెబుతాను. యిబిష్కిన్ రానీ!” అనుకుంటూ ఆమెదెబ్బలు తగలకుండా పక్కకి తొలగిపోయేడు.

ఎంతపేపు చూసినా యిబిష్కిన్ జాడ కనబడలేదు. ఇంతలో వాళ్లు డేవిడోవ్ ని నగుల్నోవ్ ఇంటికి లాక్కుపోయేరు. ఈసారి అడవాళ్ళు డేవిడోవ్ తో కూడా లోపలికివెళ్ళేరు. పుస్తకాలు, కాగితాలు, బట్టలూ అన్నీ చిందరవందరగా పారేసి గది అంతా గాలించేసేరు. ఆ ఇంటివాళ్ళు ఉన్న భాగంకూడ పూర్తిగా వెతిగేరుకాని తాళంచెవులు ఎక్కడా కనబడలేదు. అందుచేత వాళ్ళు డేవిడోవ్ ని బయటికి లాక్కుపోయి “తాళంచెవులు ఏంచేశావో చెబుతావా లేకపోతే చంపెయ్యమన్నావా!” అని మీదపడ్డారు.

“అస్ట్రోవ్ నావ్ దగ్గిరఉంటాయి.” అని సమాధానం చేప్పేడు డేవిడోవ్. గాదులదగ్గిరనవ్వుతూ నిలబడ్డ అవ్వవసాయక్షేత్రపు మేనేజరుముఖం జిప్టికి తెచ్చుకుని;

“అంతా ఆబద్ధం! అతన్ని మేము యిదివరకే అడిగేము. నీ దగ్గిర ఉంటాయని చెప్పేడు.”

ఏదో జిప్టికి తెచ్చుగుంటాన్నట్లుగా బాగా వాచిపోయివున్న ముక్కు తడుముకుంటూ చిరునవ్వు నవ్వేడు. “ఇంతపేపటినుంచి వృధాగా కొట్టేరు నన్ను! అఫీసులో నా బేబులులో ఉన్నాయి తాళంచెవులు! ఇప్పుడు జ్ఞాపకం వచ్చింది.”

“అటకింద పట్టించేవు మమ్మల్ని!” అంది ఎకచెరి నాగుల్యాళ్ళాయా.

“అక్కడికి తీసుకువెళ్ళండి : నిజమో అబద్ధమో మీకే తెలుస్తుంది. కొట్టడం మాత్రం వద్దు. ఆ ఒక్క ఉపకారం మాత్రం చెయ్యండి.” దెవిదోవ వీధిలోకి దోవతీపేడు. అతనికి నోరు ఇగిరిపోయింది; ప్రతిష్ట కోసం అని ఎల్లాగో నిలబడివున్నాడు. దెబ్బలుతినడానికి యిదే మొదటి సారి కాదుకాని ఇంతవరకు ఆడవాళ్ళచేత యెప్పుడూ దెబ్బలు తినివుండని వాడవడంచేత, మనస్సు మనస్సులోలేదు. “ఏమైనాసరే లొంగుబాటు చూపించకూడదు, లేకపోతే ఇంకా వెర్రెత్తి అఖరికి చంపేస్తారుకూడాను! అఖరికి నీచపుదావు దావనా!” అనుకుని ఆశాపూరిత దృష్టితో దూరాన్న నీలిగా కనబడుతున్న గుట్టలవరసకేసి చూడసాగేడు. కాని యెక్కడా గుర్రపురౌతుల జాడకాని, గుర్రపుదెక్కల ధూళికాని కనబడలేదు. ఆ ప్రాంతంలో కంటికి అనినంతవరకు యెక్కడా మనుష్యసంచారంలేదు. వీధులుకూడా అల్లాగే వున్నాయి. గ్రామంలో ఆబాలగోపాలం గాదులదగ్గర చేదారు.

అపీసుదగ్గరకి వచ్చేటప్పటికి, వాళ్ళు కొట్టేదెబ్బలకి దేవిదోవ ఇంక నిలబడలేకపోయేడు. పరిహాసంగా మాట్లాడడం మానేశాడు. తల రెండు చేతులా పట్టుకుని, తరచుగా తూలిపడిపోతూ, “చాలు! వృధాగా ఎందుకు కొట్టివంపుతారు! తాళంచెవులు నాదగ్గిరలేవు! తలమీదమాత్రం కొట్టకండి. సాయంత్రంవరకు కొట్టినాసరే పడతానుకాని నాదగ్గిరమాత్రం తాళంచెవులు లేవు!”

“సాయంత్రంవరకూ కొట్టినా పడతావేం?” అంటూ అంతా మళ్ళీ దేవిదోవమీద పడి, కొట్టి, తన్ని, పీకి, నానాహంసాపెట్టారు.

అపీసు ఆవరణకి యెదురుకుండా రోడ్డుమీద చతికిలపడ్డాడు దేవిదోవ. అతని కేన్వాసుషర్టు అంతా రక్తంతో తడిసిపోయింది. మోకాళ్ళ వరకూ మాత్రం ఉన్న ట్రౌజర్లు చిరిగిపోయాయి; పేలికలు అయిపోయిన షర్టులోనుంచి గుండెలు, నడ్డి, బాగా కనబడుతున్నాయి. దీర్ఘ విశ్వాసాలు వదుల్తూ, చూడడానికి జాలిగొలుపుతున్నాడు.

పీళ్లు దున్నేరు

“చతిగిలవద్దావేం లేవక!” అంటూ ఇగ్నటియోనవ్ తల్లి కాలితో తన్నింది.

“ఏకావంముండల్లాలా, మీకోసమే మేం పనిచేస్తూంటా! అల్లాంటి వాణ్ణి నన్ను చంపుతూన్నాడు!” అంటూ మెరుస్తూన్న కళ్ళతో వాళ్ళకేసి చూస్తూ కత్తికొలదీ గట్టిగా ఆర్చేడు. “తాళంచెవులు మీకు ఇవ్వను. తెలిసిందా? ఆర్చి చచ్చినాసరే ఇవ్వను! ఏం?”

“కోసక్కులు తాళాలు బద్దలుకొట్టి దాన్యం పంచేస్తూన్నారు—త్వరగా రండి!” అని కేకేస్తూ ఒకఆమె పరుగెత్తుకు వచ్చింది.

వాళ్ళంతా డేవిడోవ్ని అక్కడే ఒదిలేసి, గాదులదగ్గిరికి పరుగెత్తేరు. డేవిడోవ్ ఒక్కసారిగా లేనిబలం తెచ్చుకుని లేచి నిలబడి ఆపేసు ఆవరణ లోకి వెళ్ళేడు. ఎండకి గోరువెచ్చబద్ద బాల్చీ-నీళ్ళూ వరండామీదికి తీసుకువెళ్ళి కడుపుపట్టినన్ని నీళ్ళు తాగేశాడు. తరవాత ఆ నీళ్ళన్నీ నెత్తిమీద పోసు గున్నాడు. మూలుక్కుంటూ ముఖంమీద, మెడమీద నున్న రక్తం కడిగేసుకుని, ఆవరణ గోడమీద ఆరేసివున్న గుడ్డపెట్టి తుడుచుకుని కూర్చున్నాడు.

ఎక్కడా మనుష్యసంచారం లేదు. పెంటకుంప కెక్కరిస్తూ కోడి పెట్టి ఒకటి ‘క్లక్, క్లక్’ అంటూంది. వైప్పీమీద నుంచి ‘మార్కాట్లు’ చేసే కీచుధ్వని గాలివాన వాలుకి వినిపిస్తూంది. దూదిపింజల్లా చిన్న చిన్న మేఘాలు సూర్యుణ్ణి కప్పేసివప్పటికీ ఎండవేడిమి తీవ్రంగానే ఉంది. దొడ్డి అంతా ‘బుర్రు’మని చప్పుడుజేస్తూ తిరుగుతూండే పిచ్చికలు చదీచప్పుడూ లేకుండా, తలలు జాపుకుని చూస్తూ పడుకొని, మధ్యమధ్య రెక్కలు అల్లారుస్తూ ఉన్నాయి.

గుర్రపుడెక్కల చప్పుడు వినపడి డేవిడోవ్ తలయెత్తి చూసేడు. జీనుతోనున్న గుర్రం ఒకటి పుల్ గేలవ్మీద గేటులోనుంచి పరుగెత్తుకు వచ్చింది. నోటంపట తెల్లటి నురగపిసల్లు. కాలివున్న నేలమీద పడు తూంచే సకిలిస్తూ దొడ్డిచుట్టూ రెండు చక్కెల్లకొట్టి వచ్చి, తిన్నగా గుర్రపు సాల ఎదట ఆగి నేల మూచూడటం మొదలెట్టింది. కళ్ళెం వేల జీరాడు

తూంది. జీను పక్కకి వారిగిపోయింది. దొక్కలు ఎగరేస్తూ, ఉచ్చాస విశ్వాసలు తీవ్రంగా విడుస్తుంది.

దేవిదోవ గుర్రంకేసి, విస్తుపోయి చూస్తున్నాడు. ఇంతలో తలుపు తీసినధ్వని వినబడి ఆవైపు తిరిగేటప్పటికి చూకర్ తల బయటికి పెట్టి చూస్తూ కనబడ్డాడు. ఒక నిమిషంసేపు చూసి, చూకర్ జాగ్రత్తగా చప్పుడు అవకుండా తలుపుతెరిచి, నాలుగువైపులా భయంతో చూస్తూ బయటికి వచ్చేడు. చమటచేత తడిసి ఒంటినంటిపెట్టుకున్న చొక్కానిండా గడ్డివరకలు అంటుకుని ఉన్నాయి. ముఖం కండగడ్డలా ఎర్రబడి ఉంది. ఆ చూపుల్లో విపరీతమైన భయం ద్యోతకం అవుతుంది. నుదురంతా చెమటపట్టి, ప్రవాహాలు కారుతున్నాయి.

“కామ్రేడ్ దేవిదోవ!” చప్పుడు అవకుండా యెత్తియెత్తి అడుగులువేస్తూ, దేవిదోవకేసి వచ్చాడు. “త్వరగా దాగుకోండి - లేకపోతే ప్రాణాలుదక్కవు. వాళ్లు చూచేరంటే వెంటనే విలువునా ప్రాణాలు తీసేస్తారు. ఎల్లాకొట్టేరు మిమ్ముల్ని; ముఖంకూడా గుర్తుపట్టడానికి వీలులేకుండా ఉంది! గడ్డికోడూరి తప్పించుకున్నానుకాని లేకపోతే నాపనికూడా అంతే అవును..... ఊపిరి సలిపిందికాదు. ఒళ్ళు అంతా ఒకటే చెమట. మీ మనోధైర్యంమాత్రం ఆశ్చర్యంగా ఉంది! ఈ గడిబిడి తగ్గేదాకా యెక్కడైనా దాక్కుందాం వస్తారా? ఒక్కడినీ ఉండలేక చచ్చాను....విష్కారంగా చావు కోరితెచ్చుకొనడం యెందుకు? ఎల్లా గోలపెడుతున్నారో చూడండి. వాళ్ళను తగలెయ్యా! నగుల్నోవ్వి చంపేసినట్టున్నారే!.... ఆ - ఏం అనుమానంలేదు. అదిగో అతని గుర్తిం పారిపోయివచ్చింది. పొద్దుటే ఈ గుర్రంమీదే జిల్లా పట్టణానికి బయలుదేరాడు. ‘అడుగులోనే హంసపాదు’ అన్నట్లు రోడ్డు యెక్కకుండగానే బోకారింది. ‘మకార్! శకునం చుంచిదికాదు. ఒక్కసారి ఆగి మరీవేళ్ళు’ అన్నాను. కాని అల్లా చెబుతే వినీరకమా అతను! అతని జన్మలో యెరుగడు. బుద్ధికి యెంతోస్తే అంతా చెయ్యడమే, అఖరికి వాళ్ళచేత చావుమూడింది. అప్పుడు నామాటవిని వెనక్కి వచ్చేవున్నట్లయితే, నాతోపాటు దాగుకొని, చావునుంచి తప్పించుకునే ఉండును.”

బీళ్లు దున్నేరు

“అయితే ఇంటిదగ్గర ఉన్నాడేమో” అన్నాడు దేవిదోవ.

“ఇంటిదగ్గరా? అయితే గుర్రం యిల్లా యెందుకు పరుగెత్తుకు వస్తుంది అతను లేకుండాను? కాకపోయినా గుర్రం శవాన్ని పసికట్టినట్లు నేల వాసన చూడడాన్నిబట్టి అక్షరాలా నేను అన్నంతపసి అయివుంటుంది. అనుమానంలేదు. జిల్లా పట్టడాన్నుంచివచ్చి, ప్రజలంతా యెవరికి తోచినట్లు వాళ్ళు గాదులు బద్దలుకొట్టి, ధాన్యం పట్టుకుపోవడంచూసి, అడ్డగించేడు. అందుచేత వాళ్ళు చంపేశారు”!

దేవిదోవ ఏమీ మాట్లాడలేదు. గాదులదగ్గరనుంచి రణగొణ ధ్వని వినిపిస్తోంది. బళ్ళు వస్తూపోతూవున్న ధ్వని అతనిచెవిని పడుతుంది. “గాదులు బద్దలుకొట్టి ధాన్యం పట్టుకుపోతున్నారు. అయితే మకార్ యేమయిపోయేదో? నిజంగా అతన్ని చంపివుంటారా? వెళ్ళిచూడాలి” అనుకుంటూ దేవిదోవ లేచాడు.

చూకర్, దేవిదోవ తనకోకూడ దాగుకొనడానికి విశ్వయించి, లేచేదని ఊహించి, అతన్ని యింకా తొందరపెట్టసాగేడు.

“త్వరగా రండి: ఒక నిమిషంకూడా ఆలస్యం చెయ్యడానికి వీలు లేదు. వాళ్ళ కంటపడితే చచ్చేమన్నమాటే! గడ్డిమేటిలో దాగుకొనడానికి వీలుగానే ఉంది. ఎవరైనా తిండి తెచ్చిపెడుతుంటే, ఎన్నిరోజులైనా దాన్లో ఉండకలను నేను. ఇండాకా మేకఒకటి కంగారుపెట్టింది. నిలుపునా చంపెయ్యాలన్నంత కోపంవచ్చింది! ఆడవాళ్ళందరూ మిమ్మల్ని పట్టుకుని బాధించడం నేను చూస్తూనే వున్నాను. ఆదెబ్బతో నా పనికూడా అయిపోతుందనుకున్నాను. ఎందుచేతనంటారేమో — విప్లవ ప్రారంభంనుంచి ఒక్కలా పనిచేస్తూన్నది మీరూ నేనూ మాత్రమే అసీ, ఈడిశో పమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రం ఏర్పాటుచేసినదికూడా మనమేనని అందరికీ తెలుసును. అటువంటిప్పుడు మనం దొరుకుతే ఒదిలిపెడతారా! మన రోజులేమీ జాగులేవు. ఎవరికీ కనపడకుండా దాగుకోవాలి. లేకపోతే దేవిదోవని చంపేసి తరవాత నాపని పడతారు. తీరా, నేను చచ్చిపోతే దేవిదోవని ఫలానా వాళ్ళు చంపేరని సాక్ష్యం ఇచ్చేవాడెవడు? అనుకొని నెంటనే

గడ్డిలోదూరి, కనపడకుండా పైనకూడా గడ్డివేసుకుని అల్లాగే పడిఉన్నాను హడలిపోతూ ఇంతలో గడ్డిమీదికి ఎవరో ఎక్కుతూన్న చప్పుడయింది. ఆ గాబు ముక్కుల్లోకి దూరడంచేత తుమ్మారు. నన్నుకూడా పట్టుకుని చంపడానికి వెతుగుతున్నారేమోనని తోచి, ప్రాణాలు గుప్పెట్లో పెట్టుకు కూర్చున్నాను. ఆ గడ్డిమీద తిరిగితిరిగి అఖరికి నాపొట్టమీద పడింది కాలు. అల్లాగే పడిఉన్నాను! భయంచేత గుండెలు అగిపోయేయేమోకూడాను; అయినప్పటికీ ఎటుపోవడానికి గత్యంతరంలేక అల్లాగే పడివున్నాను; పోనీ అంతటితో అయిందా; ఇంకో నిమిషానికి ఆ కాలు తిన్నగా ముఖమీదే పడింది! చేతితో తడిమి చూస్తునుకదా గిట్టలా, బొచ్చుచేతికి తగిలాయ! నాపై ప్రాణాలుపైనే ఎగిరిపోయేయి. ఉచ్చాసన విశ్వాసలు అగిపోయేయి. ఏ బ్రహ్మరాక్షసోవచ్చి మీదపడింది అనుకున్నాను. 'ఇక్కడఉంటే యిది ఎల్లాగా బ్రతకనియ్యదు. ఇంతకంటే అడవాళ్ళ చేతుల్లో చావడమేమంచిది.' అప్పుడు నిజంగా అంతభయం వేసింది! మరొక రెవరైనా ఆ పరిస్థితుల్లో అయినట్లయితే గుండె బెజారెత్తి చచ్చును. నేను కొంచెం భయపడ్డా పస్త్రా యించి అల్లాగే పడుకుని వున్నాను. తరువాత కొంతసేపటికి గొర్రెవాసన వేస్తూండడం పసికట్టేను. వెంటనే బెటాక్ గొర్రె అప్రాంతాన తిరుగు తూండే విషయం జ్ఞప్తికి వచ్చింది. జాగ్రత్తగా బయటికి పొంచి చూసేను. తీరా చూస్తునుకదా అచ్చంగా అదే! అప్పుడులేచి దానికి తగిన శాస్త్రీ చేసేను. 'గ్రామం అంతా తిరుగుబాటుచేసిన ఇప్పుడా నీకు ఈ గడ్డిలో పికారు చేపేండుకు సమయం దొరికింది! అనవసరంగా ఇల్లా వచ్చినందుకు తగిన శిక్ష అనుభవించు.' అని దానిగద్దం ఊడపీకి దొక్కలో మరినాలుగు పోట్లు పుచ్చుకున్నాను.....అయితే, కామ్రేడ్ దేవిదోవ, ఇప్పుడు ఎక్కడికి వెడతావు?"

సమాధానం ఏమీ చెప్పకుండా దేవిదోవ తిన్నగా వీధులోకి బయలు దేరాడు.

"ఎక్కడికి?" అని మళ్ళీ అడిగాడు ఛాకర్ భయపడుతూ, సగం తెరిచియున్న కర్రగోటుదాటి దేవిదోవ తూలుతూ, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు గాదులవైపు వెళ్ళిపోయాడు.

ముప్పైనానగో ప్రకరణము

పాడుదిబ్బ

రోడ్డుకి పక్కనేవుంది ఒక పాడుదిబ్బ. అచ్చటచ్చట నున్న చిన్న చిన్న రుప్పలు గాలికి అల్లల్లాడుతూన్నాయి. దిబ్బ అంతా ఎండిపోయిన రెల్లుగడ్డితో నిండివుంది. ప్రపంచం అంతా నూతనశోభతో కలకల్లాడే వసంతరుతువులో కూడా అది కళాకాంతి, లేకుండా జీర్ణావస్థవి వెలిబుచ్చు తూంటుంది. ఆటైమ్ లో మాత్రం పూర్తిగా మంచుతో కప్పబడి ఉంటుంది.

వేసవిలో సంధ్యాసమయాల్లో రాబందు ఒకటి రెక్క-లల్లారుస్తూ వచ్చి వాలుతూంటుంది. రెండు అడుగులువేసి, రెక్కలు ముడుచుకుని, జోగుతూన్నట్లుగా ఆల్లాగే నిలబడి, ఎరకోసం ఒడుపువేసి నిలబడి చూస్తూంటుంది.

శీతకాలపుగాలి విసుళ్ళు! అది ఎక్కడికిపోతుంది? కాకేషియన్ వర్షకపాదపాలకా? ముగానస్కు-వైప్పీలకా? లేక వర్షియాకో, ఆఫ్గనిస్థానానికోనా?

కాని శీతకాలంలో అదిబ్బ అంతా మంచుమయమై ఉన్నప్పుడు, తూర్పున రేఖలు తెల్లబారుతూంటే నక్క ఆ దిబ్బపైకి ఎక్కి నిలబడు తూంటుంది. బూడిదరంగు రాయి మల్చిన విగ్రహంలా, నిలబడి, దృష్టి సారించి చూస్తూంటుంది.

అనేక శతాబ్దాలక్రిందట యుద్ధంలో చనిపోయిన పోలోవిట్స్కియన్ యువరాజుని బ్రహ్మాండమైన వైనికమర్యాదలతో అక్కడ నమాధిచేసి, అతని భార్యలు, ఇతర బంధువులు, సేనానాయకులు అంతా కలొక పారెడు మట్టి పోసినది మొదలు, ఎండకి ఎండుతూ, వానకి తడుస్తూ, ఇప్పటి వరకూ ఆల్లాగే ఉంది.

ఈ దిబ్బ, గ్రిమాచీలాగ్ కి 5 మైళ్ళలోనున్న గుట్టలవరుసలలో వుంది. పూర్వం ఎప్పుడో, గాయవడిన కోనక్కు ఒకడు ఈ దిబ్బదగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి చచ్చిపోవడంచేత అప్పటినుంచీ దానిని చావుదిబ్బ అని పిలుస్తారు.

నగుల్నోవ్ జిల్లాపట్నం దగ్గర ఎక్కిన గుర్రాన్ని ఎక్కడా దిగకుండా 15 మైళ్ళు గేలవమీద వచ్చి, ఈ పాడుదిబ్బదగ్గర ఆగేడు. అక్కడ గుర్రం దిగి దాని మెడమీద చెమటతుడుస్తూ నిలబడ్డాడు.

ఎండ మలమల మాడ్చేస్తూంది. కంటికి ఎక్కడా ఒక్క పిట్ట కూడా కనిపించడంలేదు. దూరాన్న ఉన్న నీటిపట్టునుంచి, బాతులు, నీటి కోళ్ళూ, కొంగలూ అరపులు గాలివాలున వినిపిస్తున్నాయి.

మకార్ గుర్రంనోటిలోని కళ్ళెం తీసేసి, జీనుతాళ్లు ఒడులుచేసి, మేతకి ఒదిలేసేడు. అదీ, అతురతగా కురచగానున్న గడ్డిచిగుళ్లు కొరుకుతూ ముందుకు పోసాగింది.

అదవిబాతుల పిండు ఒకటి రొదచేస్తూ ఆ పాడుదిబ్బమీదుగా ఎగురుతూ వెళ్ళి నీటిపట్టున వ్రాలింది. మకార్ వాటికేసి పరద్యాన్నంగా చూస్తూ నిలబడ్డాడు. ఇవి అక్కడ వాలగానే అంతవరకు అక్కడనున్న కొంగలు పెద్ద రొదచేస్తూ ఆకాశంలోకి లేచాయి.

పైప్పి అంతా నిర్మానుష్యంగా ఉంది. మకార్ ఆ దిబ్బమీద చాలా సేపు కూర్చున్నాడు. కొంతసేపటివరకు గుర్రం సక్లిస్తూ ఆదాయల తిరుగుతూ మేస్తూండడం అతని చెవిని పడుతూనేవుంది. కాని దూరాన్న వున్న కొండలోయలో గడ్డి బాగా యెదిగియుండడంచేత క్రమంగా అటు పోయింది.

“ఇంటికి వెళ్ళగానే అందీర్, దేవిడోవల దగ్గర నెలవు తీసుకొని, పోలిష్ యుద్ధరంగంనుంచి వచ్చేటప్పుడు నేను తొడుగుకొన్న దుస్తులు ధరించి కాయ్కు చచ్చిపోతాను. ఈ జీవితంలో యింక నాకు యేవిధమైన ఆశ లేనప్పుడు యెందుకింక : నేనులేకపోతే ప్రపంచ విప్లవం ఆగిపోదు; దానికోసం పనిచేసేవాళ్లు అనేకమంది ఉన్నారు. నావంటివాడు యెవడో ఒకడు పోతేమాత్రం లెక్కేమిటి? మకార్ బోర్లాపడుకుని పక్కనవున్న రుప్పలకేసి చూస్తూ అనుకుంటున్నాడు. “నేను చచ్చిపోయింతరువాత దేవిడోవ్, నగుల్నోవ్ లని పార్టీలోనుంచి అనవసరంగా గెంటేశాం పాపం; ఒకబోరకం కమ్యూనిస్టు. అతను చచ్చిపోయినంతమాత్రాన ఊరుకో

పీళ్లు దున్నేరు

కూడదు. అతను దేనికోసం రాత్రింబగళ్ళు అదే ధ్యాసగా పలవరించేదో ఆ ప్రపంచ విప్లవంకోసం యింకా తీవ్రంగా పోరాడి సాధిస్తాము అనుకుంటాడు బహుశా." తను చచ్చిపోయిందరువాత ప్రజలంతా చేరుతారనీ, వాళ్ళలో బేనిక్ మీసాలు ఒడేస్తూ 'మంచివి అయింది. ఇల్లాంటివాడికి ఇంతకంటే యెక్కువ చావు దొరుకుతుందా? ఈదేవువాళ్ళేనా లేకుండా కుక్కలా దిక్కులేని చావు వచ్చేదు!' అంటాడని ఊహించుకున్నాడు.

"ఒరేయ్! నేను అప్పుడే చస్తాననుకుంటున్నావేమో? అల్లా యెప్పటికీ చావను! ముందు సీవంటి వెనవలపని పట్టించి మరీచస్తాను." అనుకుంటూ మకార్ పళ్ళు కొరికాడు. హఠాత్తుగా లేచి నిలబడ్డాడు. బేనిక్ జిప్తికి వచ్చేటప్పటికి అతని వెనకటి అలోచనలన్నీ యెగిరిపోయాయి. "అటువంటి తెలివితక్కువపని యెప్పుడూచెయ్యను నీవంటివాళ్ళనందరినీ నాశనం చేసేతీరుతాను. తరవాత నేను యేమైనానరే! నేనువస్తే చంకలు కొట్టుకుని ఆనందిద్దామనుకుంటున్నారేమో, అల్లా యెప్పటికీ జరగదు. పార్టీ నెక్రీటరీ బహిష్కరించగానే అయిందా? ఈ చల్లకలయిపోగానే రిజియనల్ కమిటీకి అప్పీలుచేస్తాను. అక్కడా న్యాయం జరగకపోతే ప్రొవిన్షియల్ కమిటీకి వెడతాను: అదీకాకపోతే మాస్కోవుంది! వాళ్ళు కూడా నన్ను పార్టీలో చేర్చుకోకపోయినట్లయితే, బయటవుండే విప్లవ ద్రోహుల్ని అందరినీ నాశనం చెయ్యడానికి నా శక్తివంచన లేకుండా పాటు పడతాను!" అనుకుంటూ గుర్రంకోసం చూసేడు.

అతనికి తనస్థితి మొదట అనుకున్నంత దుర్భరంగా లేదనితోచింది. గుర్రం కనిపించకపోవడంచేత అదావిడిగా కొండలోయకేసి పరుగెత్తాడు. అతని ఆడుగుల చప్పుడువిని పొదచాటున కూర్చున్న తోడేలు ఉలికిపడి లేచింది. ఒక నిమిషంపేపు అతనికేసిచూసి 'చెవులు రిక్కించి, తోక ముడిచి, లోయలోకి పరుగెత్తింది.

మకార్ దగ్గరికి రాగానే గుర్రం తలెత్తిచూసింది. ముందరికాలికి కట్టిన కళ్ళెం పుటుక్కున తెగిపోయింది.

"డా! డా!" అంటూ మకార్ నెమ్మదిగా దాన్ని పట్టుకోడానికి వెనకనుంచి వెళ్ళాడు. కాని అది అతనికేసిచూస్తూ ముందికి చరచరా

అడుగులు వెయ్యసాగింది. మకార్ దానివెనక పరుగెత్తాడు. కాని అది అందకుండా పరుగెత్తుతూ మధ్యమధ్య వెనకకాళ్ళతో తన్నుతూ ఊరిపైపు పోవ సాగింది.

మకార్ తిట్టుకుంటూ దానివెనక్కాలె వెళ్లేడు. దోవ తెన్నులేకుండా అల్లాగే ఆ పైప్పి అడ్డపడి గ్రామానికి దగ్గరగానున్న దున్నిన చేలధగ్గిరికి చేరుకున్నాడు.

గుట్టు తిప్పులుపెట్టడంచేత అతికొవంతో పొలాలు అడ్డపడి గబ గబాపోతూ, మకార్ వంగి గుప్పెడుమన్ను చేతతీసుకున్నాడు. చచ్చిపోయిన తుంగమొక్కలూ అదీ అమన్ను ఎండకి వేగిపోయి వేడిగాఉంది. ఆఘామి చాలాకాలంనుంచి బీడుపడిఉంది. అందుచేత అయేడు నాలుగైదుదాళ్లు బాగా లోతుగా దున్ని, గుంటకతోలి అట్టేపెట్టేరు.

“అదును దాటిపోతూంది! అఖిరికి ఇంతవసీ వృధా అవుతుందేమో?” అనుకొంటూ అంతా కలయజూశాడు. ఇంకో రెండురోజులు ఇల్లా ఊరుకుంటే ఎందుకూ పనికిరాదొక. (అంతా అతీసరుపదును ఇది) అవు ఎదయినప్పుడు వెంటనే ఆబోతుని దాటించినట్లుగానే ఇదికూడా. అదునుచూసి విత్తనాలు చల్లకపోతే అంతావృధా. వెంటనేవెళ్లి అందర్నీ చల్లికలికి తరుమాలి ఒక్కవ్యక్తినికూడా వృధాగా కూర్చోనియ్యకూడదు. పెద్దపెద్ద అంగలువేసుకుంటూ గబగబానడుస్తూ, మధ్యమధ్య పరుగెత్తుతూ నగుల్నోవ్ గ్రహించేరాడు.

ముప్పైఅయిదో ప్రకరణము

స హా య ము

నగుల్నోవ్ ఊళ్ళోకి వచ్చేటప్పటికి ప్రజలంతా దాన్యం ఇళ్ళకి మోసుకుపోవడంలో ములిగిఉన్నారు. యిబ్షిన్ అతని బ్రిగేడుతోకూడా ఎక్కడో పొలాల్లో పనిచేస్తున్నాడు. గాదులచుట్టూ జనం తీర్థప్రజలా ఉన్నారు. దాన్యం బస్తాల్లోకి పట్టడం. కాటావేసి లాగెయ్యడం నిమిషాల మీద జరిగిపోతూంది. వచ్చేబళ్ళూ - పోయేబళ్ళూ వీధి అంతా ఒక్కటే

క్లడు న్నెరు

అదావిడి. అడమగ భేదంలేకుండా ఎవరు మొయ్యగలిగినన్ని వాళ్ళు బస్తాల తోనూ, తట్టలతోనూ, అఖరికి గుడ్డలతోనూ పోసుకుని మోసుకు పోతున్నారు.

ఈ దృశ్యం చూపేటప్పటికి నగుల్నోవ్ కి పరిస్థితులన్నీ అర్థం అయ్యాయి. జనాన్ని తోసుకుని కాటావై పుకి వెళ్ళాడు.

సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామాయించిన ఇవాన్ బెటవ్ శ్చికోవ్ కాటా దగ్గర నిలబడి ధాన్యం తూకంవేస్తున్నాడు. అపోస్టలన్ పై స్కోవాట్ స్కోవ్ దగ్గరే నిలబడి అతడికి సహాయం చేస్తున్నాడు. ఆ ప్రాంతంలో ఎక్కడా దేవిదోవ్ కాని, రజుట్నోవ్ కాని అఖరికి, బ్రిగేడు దళ సభ్యులు కాని ఎవ్వరూ కనబడలేదు. ఒక గుంపులో యాకోవ్ లాకుబ్ ముఖం కనబడిందికాని వెంటనే అబళబాటున ఎక్కడో నక్కిమరుగై పోయాడు.

“ఈధాన్యం పంచుకోడానికి ఎవరు పర్మిషన్ ఇచ్చేరుమీకు ?” అంటూ మకార్ బేట లశ్చికోవ్ ని పక్కకి లాగేశాడు. ప్రజలంతా విళ్ళబింకగా అతనికేసి చూస్తున్నారు. “ఈధాన్యం అన్నీ తూకంవేసి పట్టుకుపోమ్మవి ఎవడుచెప్పేడుమీకు ?” అదే తీవ్రతతో బెటలశ్చికోవ్ ని అడిగేడు.

“.....”

“దేవిదోవ్ ఎక్కడున్నాడు ?”

“ఏమో ఎవడికి తెలుసును; ఆదేవనా ఏమిటినాకు ?”

“అయితే మీకు పర్మిషన్ ఇచ్చినవాడెవడు ?”

కాటాదగ్గరే నిలబడ్డ డైమిడ్ చిరునవ్వునవ్వి చెమటతుడుచుకుంటూ “పర్మిషన్ ఒకరు ఇచ్చేదేమిటి; మాఅంతట మేమే తీసుకుంటున్నాము!” అన్నాడు పెడపరంగా.

“మీఅంతటమీరే ? అదీ - అల్లాచెప్పు !” రెండు అంగల్లో గాది మెట్ల మీదికి వెళ్ళి నిలబడ్డాడు. గాదిలోనుంచి ధాన్యం తోడుతున్నవాడిని ఒక్కపక్కపోటుతో ఎగరగొట్టి, తలుపుమూసేపేడు. “వెళ్ళిపోండి !

ఎవ్వడూకూడా దాన్యం తీసుకువెళ్ళడానికి వీలేదు. ఎవడైనా ఈప్రాంతాన్ని నిలబడితే వాణ్ణి సోవియటు ప్రభుత్వం శత్రువుగా ఎంచుతాను."

"అబ్బో!" అన్నాడు వెటకారంగా. బందిలోబస్తారు సద్దుతున్న స్మృతి.

అక్కడ ఉన్న కోసక్కులెవ్వరూ నగుల్నోవ్ ఆల్లా అంతట్లో వస్తాడని అనుకోలేదు. అతడు ఉదయాన్ని బయలుదేరి వెటతుంటే ఊరంతా, బేనిక్ ను కొట్టినందుకు నగుల్నోవ్ ని విచారణచేస్తారనీ, అతన్ని పదవినుంచి తొలగించడమే కాకుండా ఖైదుకూడా వేస్తారనీ ప్రచారమయింది. నగుల్నోవ్ ప్రయాణం సంగతి తెలియగానే బేనిక్ చంకలుకొట్టుకుంటూ "నగుల్నోవ్ మళ్ళీరాడు ఇంక. పెద్దశిక్షవదుతుందని ప్రాసెక్యూటరు నాతోచెప్పేడు. వెళ్ళనీ - ఈమాటతో పీడపదిలిపోతుంది. పార్టీలోనుంచి బయటికి గెంపేస్తే అప్పుడు తెలుస్తుంది రైతుల్ని కొట్టటం అంటే ఏమిటో. పూర్వంకిమల్లే ఇప్పుడెక్కడ సాగుతుంది ఈజబర్దస్తీ" అంటూ చాచేడు.

అందుచేత, మకార్ రావడంతోచే అంతా విస్తుపోయేరు. కాని అతను గాదిమెట్లు ఎక్కి తలుపుని జేరబడి నిలబడేటప్పటికి వాళ్లు ఒక విశ్వయానికి వచ్చేరు స్మృతిమాటవెంబడే నాలుగుమూలలనుంచి నలుగురూ అందుకున్నారు:

"నీసోవియటు ప్రభుత్వం పని అయిపోయింది!"

"ప్రజాప్రభుత్వం!"

"ఇంకాచూస్తూ నిలబడతారేం!"

వస్తాదులా జబ్బలు ఊపుకుంటూ స్మృతి అందరికంటే ముందు నగుల్నోవ్ వైపు దారితీసేడు. అతని వెనకాలే చాలమంది కోసక్కులు బయలుదేరారు. యాదాలాభాల వెదుతూ వెదుతూ రాయి ఒకటి చేత తీసుకున్నాడు ఓకోసక్కు.

నగుల్నోవ్ బ్రౌజరు జేబులోనుంచి పిష్టలు బయటికిలాగి ఎవరికి ఎత్తేడు. స్మృతి ఆగిపోయి, ముందుకి వెళ్ళడానికి తబపటాయస్తున్నాడు.

వీళ్లు దున్నేరు

మిగిలినవాళ్ళంతా కూడా అగిపోయేరు. నగుల్నోవ్ పిస్తలు ఎత్తుతే కాల్య దానికి వెనుదియ్యడన్న విషయం వాళ్ళందరూ ఎరుగుదురు. అందుకు తగ్గట్టుగా మకార్ వాళ్ళని “ఏడుగురిప్రాణాలు బలిపుచ్చుకుంటే కాని మిమ్మల్ని ఈగాది దగ్గరికి రానియ్యను. తెలిసిందా, ముందెవరు ? రండి” అన్నాడు.

ప్రాణాలు ఒడ్డదానికి సిద్ధపడ్డవాళ్లు ఎవరూలేరు అక్కడ. తటపటా యిస్తూ అంతా అలాగే నిలబడ్డారు. ముందరికి అడుగు వెయ్యడానికి ధైర్యం లేక స్మోకీ అలోచిస్తూ నిలబడ్డాడు. నగుల్నోవ్ పిస్తలు కిందికిదింపేడు.

“ఎవ్వరూ నిలబడవద్దు ఇక్కడ ! వెంటనే వెళ్ళిపోవాలి. లేకపోతే కాల్యడం ప్రారంభిస్తాను.”

ఆ మాట పూర్తి అయిందో లేదో; రయ్యమని ఇనపచీల ఒకటి వచ్చి అతని నెత్తిమీదినుంచి దూసుకుని, వెనకనున్న గాది తలుపుకి తగిలింది. మకార్ తలకి గురిచూచి స్మోకీ పేహితుడు యిపిమ్ట్రుబాచోవ్ విసిరేడు అది. కాని గురితప్పిపోవడంతో వెంటనే గభానిన కూర్చుని బండివెనక నక్కేడు. ఆ వెనువెంటనే గుంపులోనుంచి రాయికూడా ఒకటి తనవేపుకి రావడం చూసి నగుల్నోవ్ గాలిలోకి ఒకబారుకాల్చి మెట్లుదిగి గుంపువేపు పరుగెత్తేడు. గుంపు చెదిరిపోయింది. ఒకరినొకరు తోసుకుంటూ, కింద పడిపోయినవాళ్ళని తొక్కుకుంటూ పరుగెత్తారు.

“పరుగెత్తకండి ! ఇంక ఆరుగుళ్ళే ఉన్నాయి.” అంటూ అప్పుడే ఎక్కడినుంచో వచ్చిన బేచిక్ పారిపోతూన్నవాళ్ళకి ధైర్యం చెప్పేడు.

మకార్ మళ్ళీ గాదిదగ్గరికి వెళ్ళిపోయి గాదులన్నీ దృష్టికి అందు బాటలో ఉండేటందుకు క్రిందే నిలబడ్డాడు.

“ఎవ్వరూ దగ్గరికి రావద్దు !” అని నెమ్మది నెమ్మదిగా కాటాదగ్గరికి వస్తూన్న ‘స్మోకీ’ నీ, వాళ్ళనీ హెచ్చరించేడు. “దగ్గరికి రావద్దని చెబుతూ న్నాను ! ఒచ్చేరంటే కాల్చేస్తాను జాగ్రత్త !”

జనం అంతా గాదులకి 50 గజాల దూరంలో చుట్టూ నిలబడ్డారు. ఏదో మాయచేసి మకార్ని పట్టుకోవాలని ఇవాన్ బెటలెచ్కోవ్, అట్యుంచు

కోఫ్, మరిముగ్గురు కోసక్కులు ముందుకు పదిగజాల దూరంలో వచ్చి నిలిచారు.

“కామ్రేడ్ నగుల్నోవ్ : పిస్తలు ఎత్తక ఒక్కసారి అగి నేను చెప్పేది వినండి.” అన్నాడు బెటలెక్సికోవ్.

“ఇక్కడ నిలిచడవద్దంటే యెందుకు వచ్చావు ? అవతలికి పో !”

“ఇదిగో వెళ్ళిపోతున్నాము; అనవసరంగా అంత కోపపడతావెందుకు ? మేము యీ ధాన్యం యెవ్వరితోను చెప్పకుండా పట్టుకుపోవడం లేదు.....”

“అయితే యెవర్ని అడిగి తీసుకువెడుతున్నారు ?”

“ఎవరోకాని రిజియన్ రిజియన్ ల్ ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ నుంచి వచ్చి, పట్టుకుపోమ్మని చెప్పారు.”

“ఆ మనిషియేదీ ? డేవిడోవ్, రజ్నిట్సోవ్, యెవరూ లేరేమి యిక్కడ ?”

“వాళ్ళంతా ఆఫీసులో వున్నారు.”

“అంతా కుద్ధ అబద్ధం : ముందు యిక్కడినుంచి వెనక్కివెళ్ళి మరీ మాట్లాడు :

“మామాటలు నమ్మకం లేకపోతే యింకా వెళ్ళి కనుక్కండి. మీకే తెలుస్తుంది. మీరు వెళ్ళనంటే వాళ్ళని యిక్కడికే తీసుకొస్తాము లేకపోతే, కామ్రేడ్ నగుల్నోవ్ మీ బెసిరింపులకి జడిపే వా దెవడూలేదు యీ రోజుల్లో.”

“అట్టే దగ్గరకురాకు : అడుగు ముందరికివేళేవంటే మాటదక్కదు. జాగ్రత్త ! ఈ కామ్రేడ్ గా గీమ్రేడ్ గా తీసెయ్యి. పృథుక్వపు ఆప్తివిదోడు కొనడం ఎప్పుడైతే ప్రారంభించావో అప్పుడే నాకు గర్భశ్రువువన్నమాట. నా కంఠంలో పొరింపున్నంతవరకూ సోవియటు పృథుక్వాన్ని యెవడేవా అవమానిస్తుంటే ఊరుకోను.”

బెటలెక్సికోవ్ యింకా యెదో చెప్పబోతూన్నాడు. సరిగ్గా ఆ సమయంలో గాదులవెనుకనుంచి డేవిడోవ్ వచ్చేడు. ఒళ్ళంతా కముకుదెబ్బ

బీళ్లు దున్నేరు

లతో, గాయాలతో, కరుడుకట్టిన రక్తముతో కుంటుకుంటూ నెమ్మదిగా వచ్చిన అతన్ని చూడగానే నగుల్నోవ్ కి అంశా ఆర్థం అయి, “అరి దొంగ వెధవ ! నన్ను మోసంచేద్దాం అనుకుంటున్నావా ? కొడతావేం మమ్మల్ని?” అంటూ వాళ్ళ మీదికి ఉరికాదు.

బెటలెక్సికోవ్, అట్మంచుకోవ్ యెగిరిపోయారు. నగుల్నోవ్ వాళ్ళ మీదికి రెండుబాల్లు వదిలేడు కాని తగలేదు. జీములస్కోకి దడి కర్ర ఒకటి ఊడపీకి సిద్ధం అవుతూన్నాడు. మిగిలినవాళ్ళుకూడా యెవరూ పారిపోక విలబడి గుసగుస లాడుతూన్నారు.

“నేను ఉన్నంతకాలం మీరు సోవియటు పశ్చిమాలాన్ని యేమీచెయ్యలేరు. మిమ్మల్ని అందరినీ కుక్కల్ని కాల్చినట్లు కాల్చిపారేస్తాను యేమనుతున్నారో!” అని కేకేస్తూ మకార్ వాళ్ళవైపు పరుగెత్తాడు.

“చూస్తారేం!”

“ఒక్క ఆయుధంకనక ఉన్నట్లయితేనా!” యాకోవ్ బాకుచ్ చేతులు నలుపుకుంటూ వాపోయాడు.

“ఇంతమంది మొగాళ్లు వున్నారు యెందుకు - ఒక్కజో పట్టుకోలేక పోయినకరవాత!” మెరీనాపోయార్కోవా. వెనక జంకుతూన్న కోసక్కులిని, మకార్ వి పట్టుకోమని ముందుకుతోసి, దైమిదీని జబ్బపట్టుకుని “భయపడ్డావా ? యెందుకింక నీ మొగతనం ?” అంది.

కోసక్కులందరు చెదరిపోయి నాలుగుమూలలనుంచి కమ్ముకుని వచ్చి మకార్ మీదపడడానికి సిద్ధపడుతున్నారు. “మిలీషియా! మిలీషియా!” నాస్టియాదోనిట్స్కోవా ఒక్కటే వెరికేక వేసింది. అతివేగంగా గుర్రాల్ని పరుగెత్తించుకుంటూ గ్రామంవైపు వస్తూన్న రౌతులు యెదర గుట్టలమీద కనబడ్డారు గుర్రపుడెక్కల తాకిడికి ధూళి చినచిన్న పేహుల్లా పైకి లేస్తూ వుంది. అయిదు నిమిషాలయేటప్పటికి గాదులదగ్గర డేవిడ్కోవ్, మకార్ తప్ప ఒక్క సిట్టకూడలేదు. గుర్రపు డెక్కలదవ్వ విప్రస్ఫుటంగా వినబడుతుంది. రౌతులంతా స్పష్టంగా కనబడుతున్నారు. అందరికంపే ముందుగా పావెల్ బిషిక్సన్ తుమ్మగనిగ చేతవుచ్చుకుని లాప్సినోవ్ గుర్రంమీద వస్తున్నాడు. అతనివక్కనే విపరీతమైన ఉర్వేగంతో అగాధన్ దుబ్బివ్

ఉరకలమీద వస్తూన్నాడు. వాళ్ళవెనక మిగిలినవాళ్ళంతా అనేక రకాల గుర్రాలమీద రెండు, మూడు, బ్రిగేడులహాలీలంతా అనుసరించివస్తున్నారు.

సాయంకాలానికి జిల్లా పట్టణంనుంచి మిలీషియా మనుష్యుడు వచ్చాడు. ఊరిబయట పైప్పీలో యెక్కడో తిరుగుతూండగా ఇవాన్ బెట లిచ్చికోవ్వి, ఎప్పోలన్ ఏస్కావట్స్కోవ్వి, ఇఫిమ్ ట్రిబాథోవ్వి, ఆరెస్టుచేసేడు. ఇగ్నాటియోనవ్వి ఆమె యింటిలోనే ఆరెస్టుచేసేడు. వాళ్ళ నందరినీ సాజులతోనహా జిల్లాకి పంపించారు. స్మోకి స్వయంగా గాగ్రిమ సోవియటు ఆఫీసుకివచ్చి లొంగిపోయాడు.

“ఇదేమిటి - ఈవేళ ఏదోవుంది” అన్నాడు రజ్మిట్నోవ్.

స్మోకి వెర్రినవ్వు నవ్వుతూ రజ్మిట్నోవ్ కళ్ళల్లోకి చూశాడు.

“అవును, ముసుగులో గుడ్డులాట ఎందుకింక - అమీ తుమీ తేర్చే సుకోక ? ఇప్పుడు ఎక్కడికి తీసుకువెడతారు నన్ను ?”

“జిల్లా పట్టణానికి.”

“మిలీషియా ఏదీ ?”

“అంత కంగారుపడకు. ఇప్పుడే ఒకనిమిషంలో వస్తాడు. సోవి యట్ చైర్మన్ని కొట్టడం ఏమిటో కోర్టులో తేలుతుంది తొందరపడకు.”

“సరే దానికేం” అని స్మోకి అవలిస్తూ “రజ్మిట్నోవ్ కళ్ళమూసుకు వస్తున్నాయి. మిలీషియా వచ్చిడాకా ఏదేనా కొట్టులోపెట్టి తాళంవెయ్యి. హాయిగా పడుకుని నిద్రపోతాను.” అన్నాడు.

ఆ మరునాడు, ఎవరెవరు దాన్యం ఎత్తుకుపోయినదీ కనుక్కొనడా వికి ఆచోకి తియ్యసాగేరు. మకార్ నగుల్నోవ్ ప్రతి ఇంటికి వెళ్ళి కనుక్కొనాగేరు.

“నువ్వు దాన్యం ఏమైనా తీసుకువెళ్లేవా ?”

“ఆ తీసుకువెళ్ళేను.”

“అవి మళ్ళీ ఇస్తావా ?”

“ఆ. ఇస్తాను.”

“సరే - తీసుకురా.” అని చరచర ఆ ఇల్లు వదిలి మరొక ఇంటికి దారితీసేడు.

వీళ్లు దున్నేరు

సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యత్వాలకి రాజీనామాలు ఇచ్చేసినవాళ్లు వాళ్ళకి రావలసినదానికంటే ఎక్కువ ధాన్యం తీసుకుపోయేరు. మళ్ళీ అవి అన్నీ వసూలుచేసినప్పుడు 20 పూడులు తీసుకుపోయినవాడు, 10, 15 పూడులకంటే ఎక్కువ ఇవ్వలేదు. వైగా ఆడవాళ్ళు, పిల్లలు తూచకుండా తీసుకుపోయినవి 100 పూడుల వరకు ఉంటాయి.

సాయంకాలానికి ఏమాత్రమోతప్ప ఇంచుమించుగా అన్నీ వసూలు చేపేసేరు. 20 పూడుల బాగ్లీ. ఏమాత్రమో జొన్నలూ మాత్రం అంతు దొరకలేదు. ఆ సాయంకాలమే రైతులందరికీ ఎవరి విత్తనాలు వాళ్ళకి ఇచ్చేసేరు.

రాత్రి భోజనాలయేక గ్రామస్తులందరినీ పిలిచి పెద్దసభ ఏర్పాటు చేసేరు. గ్రామం అశేషజనం పోగడ్డారు. డేవిడోవ్ లేచి ఒకగంటసేపు మాట్లాడేడు.

“సోదరులారా! నిన్న కొంతమంది పెద్దమనుష్యులు ఎలా ప్రవర్తించేరో చూసేరా? దీనినిబట్టి చూస్తే వాళ్ళ కులకులవైపు మొగ్గుకున్నారన్నమాట! విత్తనాలకోసం అవి జాగ్రత్తపెట్టిన ధాన్యం నిన్న ఎవరికి వారు అందినన్ని పట్టుకుపోయీ, బూడిదలో రిమ్మేసీ, నానాగత్తరి చేయడం చాలా సిగ్గుపడవలసిన విషయం. మీరందరూ, నన్ను చావకొట్టవలసిందని, ఆదాళ్ళని ఉసుకొల్పేరు. ఎంతకొట్టినా నేను ఏడవకపోవడంచూసి ఒక ఆమె పాపం ఎంతోవాపోయింది!” డేవిడోవ్ గోడని జేరబడి నిలుచున్న ఏనియా దొనిట్ స్కోవాకేసి చూసేడు. డేవిడోవ్ తనపేరు ఎత్తేటప్పటికి చిన్న బుచ్చుకుని ముఖం చాటుచేసుకుంది. “ఎవరోకాదు, నువ్వే నన్ను తెగబాది, నేను ఎంతకీ నిన్ను ప్రాధేయపడకపోవడం చూసి, “ఎంతకొట్టినా మొద్దులా మాట్లాడడు!” అన్నావు.”

సభలో అందరి దృష్టులు ఆమెమీదికి తిరిగేయి. ఆమెసిగ్గుపడి నిలుపునా చచ్చిపోయింది.

“ఏం, అట్లాచూస్తావేం!” డేమ్మా ఉషాకోవ్ కి అరికాలుమంట నెత్తికి ఎక్కింది.

“నడ్డిగోడవిపెట్టి రాసి వెల్లంతా పాడుచేస్తూంది!” అని అగాఫన్ దుబ్బివకూడా తన కోపాన్ని వెల్లడించేడు.

“సిగ్గుపడి వెళ్ళిపోకు! కొట్టి సాహసం ఉన్నదానవు మీటింగులో నిర్భయంగా నిలబడలేవు!” అన్నాడు యిబ్సిగన్.

దేవిదోవ్ ఎక్కడా అగకుండా చెప్పకుపోతూనే వున్నాడు.

“నాచేత ‘దాసోహం’ అనిపించాలని ఆమెఉద్దేశం. కాని బోల్లివిక్కులం. అల్లా లొంగుతామా. వెనక, అంతర్యుద్ధంలో ‘జెంకర్లు’ ఎన్నో బాధలుపెట్టారు. కాని నాదగ్గరనుంచి ఒక్కమాటకూడ లాగలేకపోయేరు! బోల్లివిక్కులు ఇంతవరకూ ఎవ్వరికీ భయపడి లొంగలేదు. ముందుకూడ అటువంటి పనిచెయ్యరు!”

“నిజం! నిజం!” అన్నాడు మకార్ నగుల్నోవ్.

“క్రామికవర్గ శత్రువుల్ని లొంగతియ్యడమే మాపని. దాల్లో మేము నెగిరీరుతాం!”

“ఒక్క మనదేశంలోనేకాదు. ప్రపంచంలో అంతటా కూడాను” అని మకార్ మళ్ళీ అద్దంవచ్చాడు.

“నిన్న మీరు మన శత్రువులతోచేరి వాళ్ళకి మద్దత్తు ఇచ్చేరు. గాడుల్లో దాన్యం దోచుకొని, నన్ను పట్టుకుబాది, రజ్జుబొమ్మని నానా అవస్థల పాటుజేసిన మిమ్మల్నేమనాలి? రజ్జుబొమ్మని పట్టుకులాక్కుపోతూంటే మైకేల్ ఇగ్నటియోనవ్ ‘అడుగో నా సొక్కుణ్ణి లాక్కుపోతున్నారు. ఏకా చపు పీనుగ!’ అంది. ఆ ఆడాళ్లు అంతా కలసి క్రాసు ఒకటి అతనిమెళ్ళో కట్టబోయేరు. కాని రజ్జుబొమ్మ దానికంగీకరించక వాళ్ళని తిన్నీ, గుద్ది, ఎదిరింది. అతాడు తెంపేసేదాక వాళ్లు అతన్ని వదలిపెట్టలేదు. ఈవని చెయ్యడంలో మీ ఉద్దేశం ఏమిటి? అది ముమ్మాటికి తిరుగుబాటే! కోర్టు విచారణచేసి మైకేల్ ఇగ్నటియోనవ్ తల్లివంటివాళ్లందరికీ తగినశిక్ష విధిస్తుంది.”

వీళ్లు దున్నేరు

“చూ అమ్మ చేసినదానికి నేనేంచేస్తాను. ఎన్నిచెప్పినా ఆవిడ నా మాట వినదు. అందుకు ప్రతిఫలం అనుభవించనియ్యండి.” అన్నాడు ముందరవరనల్లో కూర్చున్న మైకేల్ ఇగ్నటియోనవ్.

“కామ్రేడ్, చర్చిలు మూసేసినందుకు గోలచేస్తూన్నవాళ్ళ నన్నాను కాని, ఇందులో నీ విషయం ఏంలేదు. మనం మతం నాశనంచేస్తూన్నామని వాళ్ళ ఉద్దేశం. ఆ ఉక్రోశంకొద్దీ కమ్యూనిస్టుమెళ్ళో క్రాసు ఒకటికట్టి వాళ్ళ కడుపు దుగ్గ తీర్చుకున్నారు కాని దానిలో ఏముంది. ఈ అల్లరికంతకీ కారకులైనవాళ్ళు అరెస్టు అయ్యేరు. కాని వాళ్ళ ననుసరించినవాళ్ళందరూ మాత్రం ఇకపైన అయినా బాగా ఆలోచించుకుని ప్రవర్తించడం మంచిది. ఎవరో ఇక్కడ ‘నిన్న వాన్యం తీసుకుపోయినవాళ్ళ నందర్నీ అరెస్టుచేసి, ప్రవాసానికి పంపించి, వాళ్ళ ఆస్తి ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుంటుందన్న మాట నిజమేనా?’ అని చీటీ వ్రాసిపెట్టేరు. అది అంతా వట్టి పుకారు. అలా ఎప్పటికీ జరగదు. బోల్షివికులు అంత క్రూరులుకారు. ఒక్క శత్రువుల్ని మాత్రమే క్రూరంగా శిక్షిస్తారు. కులకులమాట విని మీరు సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలలోనుంచి వెళ్ళిపోయి, మమ్మల్ని కొట్టి ధన్యం దోచుకుపోయినప్పటికీ మిమ్మల్ని మా శత్రువులుగా తావించము. ఇంకా ఏమిచెయ్యడానికి తోచక తటపటాయిస్తూ, తప్పకుండాగువేసిన మధ్యరకపు రైతులు మీరంతా. మీకళ్లు తెరిపిస్తాముకాని శిక్షలు విధించం ఎప్పుడూ.”

హాలంతా గుసగుసలు బయలుదేరాయి.

“మీరెవ్వరూ భయపడవలసిన అవసరంలేదు. ఇలా తలెత్తిచూడండి. నిన్న నన్నుకొట్టినందుకు ఏమీ అననుకాని, రేపటినుంచి మనం చల్లకలకి పొలాలకి పోయినప్పుడు మీరుకనక సరిగ్గా పనిచెయ్యకపోతే మాత్రం ఊరుకోను.”

అంతా పకపకానవ్వేరు.

“భూమి అంతా మంచి వదునుమీద ఉంది. ఇటువంటి సమయంలో ఒక్కనిమిషంకూడా వృధా చెయ్యకూడదు. చల్లకలు అయ్యేయంటే అంతా

తీరుబడే మనకి. ఒక్కముక్క చెబుతావినండి. సోవియట్ ప్రభుత్వానికి అనుకూలరంగా రేపే పొలాలకిపోయి పనులు ప్రారంభించాలి. వ్యతిరేకులు గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ కూర్చోవచ్చు. కాని రేపు వ్యవసాయపు పనులకి పోనివాళ్ళ భూములు సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రము స్వాధీనపరుచుకుని వ్యవసాయపు పనులు ప్రారంభిస్తుంది."

దేవిదోవ వేదిక వెనక్కిదిగి తన స్థానంలో కూర్చున్నాడు.

"దేవిదోవ ! నీ హృదయంలోనూ, మాటల్లోనూకూడా అమృతం ఉందోయ్. క్రొదానికి, ప్రతిక్రియకి చోటేలేదు నీ మనస్సులో.... ఇక్కడి వాళ్ళంతా సిగ్గుపడి నిలుపున చచ్చిపోయేరు..... ఇంతటి ఉదార స్వభావుడిమీద దౌర్జన్యం తలపెట్టేమని తలలెత్తుకోలేకుండా వున్నారు. అదాళ్ళ మనస్సులుకూడా మార్చేసేపు" అన్నారు యెవరో అత్యుత్సాహంతో.

మర్నాడు ఉదయం 57 మంది సమిష్టి వ్యవసాయదారులు తిరిగి తమని చేర్చుకోవలసిందని దరఖాస్తులు పెట్టుకున్నారు. తెల్లవారుఝామునే సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర దళాలు, ఇతర రైతులు అంతా యెవరి పనుల మీద వారు పొలాలకి వెళ్ళేరు.

గాదులదగ్గర ఒకిరిని విడచి ఒకర్ని నిత్యమూ కాపలావుంచాలని సలహాయచ్చేడు. "ఆ - అవసరంలేదు" అంటూ నవ్వేసేడు దేవిదోవ.

నాలుగురోజుల్లో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు బీడుదున్ని సగము వరకు చల్లడం ఆయిపోయింది. ఏప్రియల్ 2 వ తారీఖునుంచి సమిష్టి క్షేత్రపు 3 వ దశము మరొకచోట దున్నడం ప్రారంభించింది. మొత్తం యిన్నిరోజులకి దేవిదోవ ఒక్కసారిమాత్రం ఆఫీసుకి వచ్చేడు. పని చెయ్యకలిగినవాళ్ళ నందరికీకూడా పొలాలకి పంపేసేడు. అఖరికి బండి తోలే ముసలి భూకర్నికూడా రెండోదశంతో పంపేసేడు. అతను ఆ సాయంత్రమూ ఒకదశం దగ్గరనుంచి, మరొకదశం దగ్గరికి వెళ్ళి, వాళ్ళ పనిచేస్తూన్నదీ లేనిదీ అజమాయిషీచేసి యెప్పుడో అర్ధరాత్రివేళకి ఇంటికి చేరుకునేవాడు.

ము పై ఆరో పృ క రణ ము

అ ద ర్శ ము

సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర కార్యాలయం అవరణ అంతా గడ్డితో పచ్చగా కన్నుల పండువుగా ఉంది. మధ్యాహ్నపుటెండ తీవ్రంగా కాస్తున్నా. గాడిదీదన్ను గడ్డిమీది మంచుబొట్లు ఇంకా తళతళలాడుతూనే ఉన్నాయి.

మేక ఒకటి కాళ్ళు ఎడంగాపెట్టి నిలబడిఉంది. చిన్న మేకపిల్ల మోకాళ్ళమీదవంగి ఆతురతగా పాలుతాగుతూంది.

ఐబిష్కిన్ చిన్న గుర్రపు తట్టుమీద దొడ్లోకివచ్చేడు. గాడిదగిరి నుంచి వెడుతూ, పైన కప్పమీద నిలబడిచూస్తున్న మేకని చేతిలోని కొరడాతో ఒక్కవిసురు విసిరి “అస్తమానం కుప్పవిక్కి తగలేస్తున్నావు. నిన్ను తగలెయ్యా! దిగవే!” అన్నాడు. అతను ఎక్కిన గుర్రపుతట్టు మెడలోని చిరుగంట గణగణలాడుతూంది. అతనికాళ్ళ ఇంచుమించుగా నేలకు తగులుతున్నాయి.

వరండామీద నిలబడి, ఐబిష్కిన్ ని చూస్తూన్న డెమ్కా నవ్వుతూ “ఐబిష్కిన్! అచ్చంగా నువ్వు గాడిదమీద ఎక్కి జెరూపెలం ప్రవేశించిన క్రైస్తులా ఉన్నావోయ్! ఏమీతేడాలేదు!” అన్నాడు.

“ముందు నువ్వొకగాడిదలా ఉన్నావు!” అంటూ ఐబిష్కిన్ వరండాదగ్గరకి వచ్చేడు.

“కాళ్ళు నేలకి తగులుతున్నాయి, మోకాళ్ళలోకి తీయించేసుకోలేక పోయేవా!”

ఐబిష్కిన్ ఆతనిమాటలు వినిపించుకోనట్లుగా గుర్రం దిగి, కళ్ళెం పక్కనే స్తంభానికికట్టి, “డేవిడోవ్ లోపల ఉన్నాడా?” అన్నాడు.

“అ, సీకోనమే కనిపెట్టుకు కూర్చున్నాడు. మూడురోజులనుంచి నిద్రాహారాలులేకుండా, ‘ఐబిష్కిన్ ఏదీ అతను లేకపోతే ఈ ప్రపంచమే కూన్యంగా ఉంది!’ అని సీకోనం ఒక్కలా పలవరిస్తూన్నాడు”

“వాగుడు అంతకంతకు మితిమీరుతుంది. ఈమాట నానంగతి ఎత్తు! ఎముకలు విరిచేస్తాను జాగ్రత్త!!

చరచర లోపలికి పోతున్న యబిష్కిన్ చేతిలోని కొరడాకేసిచూసి దెమ్మకీక్కురుమనకుండా ఊరుకున్నాడు

దేవిదోవ్, రజ్జుబోవ్, మరికొంతమంది ఆడవాళ్లు కూర్చుని, క్రెచీ ఏర్పాటుచెయ్యడం విషయమై అప్పుడే ఒక నిర్ణయానికి వచ్చేరు. ఆడవాళ్లు బయటికి వెళ్లి పోయేవరకు యబిష్కిన్ బయటనే నిలబడితరువాత లోపలికి వెళ్ళేడు. బెల్టు బిగించకుండా, దుమ్ముతోకొట్లాడుతున్న అతని క్యాబికో వద్ద చెమటవాసన కొడుతుంది.

“నేను.....” అని యబిష్కిన్ ఏదో ప్రారంభించబోతున్నాడు.

“ఏం వచ్చేవు?” అన్నాడు దేవిదోవ్ కనుబొమలుయెత్తి.

“మా బిగ్గేడులో పనిచేసేవాళ్లు 28 గురు ఉన్నారు. కానిఒక్కడూ పనిచెయ్యడు. ఒకడు యేటికితీస్తే, మరొకడు కోటికితీస్తాడు..... వాళ్ళ చేత యెలా పనిచేయించాలో నాకు అర్థం అవకుండావుంది. పందెండు నాగళ్లుమాత్రం దున్నుతున్నాయి. వాళ్ళని నిర్బంధించి పనిచేయించవలసి వస్తోంది. అంతమందిలోను కోల్డాబ్రీట్ మైడియనోవ్ మాత్రం ఒళ్ళు వొంచి పనిచేస్తాడు. మిగిలినవాళ్ళు అందులోనూ అకిమ్ బెష్కిబోవ్, షేమోకాకుర్కుస్కోవ్, అటమంచుకోవ్ మొదలైనవాళ్లు ఏమీ చెయ్యడం లేదు. నా ప్రాణాలుతీస్తున్నారు ఒక్క కొండ్రీదున్ని, చుట్టలు కాల్చు కుంటూ చతికిలబడతారు. ఇంక వాళ్ళని కదపడం మన తరంకాదు.”

“రోజుకి సువ్వు యెంత దున్నుతున్నావు?”

“మైదవికోవు. నేనుమాత్రం రెండు ఎకరాలవరకుదున్నుతున్నాము. కాని మిగిలినవాళ్లు ఒకటింపాతికకంటే దున్నడంలేదు. ఇలాగే పనిసాగుతే మన చల్లకలు యెప్పటికీ పూర్తి అవుతాయి?”

దేవిదోవ్ మాట్లాడకుండా చేతిలోని పెనిసిలు తిరగేసి బల్లమీద వాయించేడు.

వీళ్లు దున్నేరు

“అయితే యిప్పుడు నువ్వు యెందుకు వచ్చినట్లు ? వీలయినంత వనే చెయ్యండి అని మాచేత అనిపించుకుని వెదదాం అనా ?” దేవిదోవ కళ్లు కోపంతో మెరిసేయి.

“అందుకని రాలేదు” అని సమాధానం యిచ్చేడు. “ఇంకా మనుష్యుల్ని, అరకల్ని యిస్తారని వచ్చేను. ఈ వేళాకోళం చెయ్యడంకేం - అందరికీ తెలుసును.”

“అమాట నిజమే నాకూ తెలుసును. కాని పనిచెయ్యడం మాత్రం తెలియదు మళ్ళీ బిగ్గేడు లీడరు (దళనాయకుడు) వు కూడాను ! సోమరి పోతుల్ని యెలా అదుపులోవుంచాలో తెలియదు. వాళ్ళకి తోచినట్లు వదిలేసి కృమశిక్షణ యేర్పాటుచెయ్యకపోతే యెలా లొంగుతారు !”

“ఆ కృమశిక్షణ నువ్వు యేర్పాటుచేద్దవుగాని చూస్తాను. ఈ గొడవంతా అటమంచుకోవ్ లేవతీస్తున్నాడు. చాలాగా అందర్నీ నామీదకు ఉసికొల్పి, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాన్ని వదిలెయ్యమని పురిగొల్పుతున్నాడు. పోనీ ఆతన్ని తరిమేద్దాం అంటే మిగిలినవాళ్ళనికూడా తీసుకుపోతాడు. ఈ విషయాలన్నీ చూడగా, తప్పు నామీదపారెయ్యడం ! వట్టి సోమరి పోతుల్ని, తుంటరుల్ని నాకు వప్పచెప్పి, పనిచెయ్యలేదంటే యెలాగ ? ముసలి ఛాకర్ యెందుకు ? ఆ ముసలివాగుడు పిట్టని అరక దున్నడానికంటే పిట్టల్ని తోలడానికిపెడితే నయం. కాని వాణ్ణి నాకు అంటగట్టేవు, ఎందుకు ? అరక దున్నలేదు, బండి తోలలేదు. అతనుతోలుతే ఎడ్లు ఒక్క అడుగుకూడ ముందుకు వెయ్యవు. అరకతో ఒక చుట్టు తిరిగివచ్చేటప్పటికి నాలుగుసార్లయినా సడతాడుక్రింద. బూట్లు సరిగా కట్టుకొనడానికని, ఏ కాలుకిగాని, చేతికిగాని గాయం తగులుతే చూసుకొనడానికని, వంకపెట్టి నిలబడుతూంటాడు. ఆ చుట్టుపట్ల జనం అంతా ఆతనిచుట్టూ మూగుతారు. ఆదేనా పని ? కాలికి దెబ్బతగిలిందని నిన్న ఆతనిని వంటపనికి నియమించేము. అందుకు పుషయోగంలేదు అతను. మాంసం కొంత యిస్తే అది అతను వండుకుతినేసి, అన్నింటిలోనూ ఉప్పు యెక్కువవేసి పాడుచేసి, పైగా యేవోతీసుకువచ్చి వందేడు. అలాంటివాడితో నేను ఏంచెయ్యను ?”

లాబిష్కిన్ పెదవులు చలించేయి. “ఈ పదవినాకు ఆక్కరలేదు. ఇటు వంటి వాళ్ళచేత పవిత్రమైనదం నావల్లకాదు.”

“తీసెయ్యవలసివస్తే మేమే తీసేస్తాములే నిన్ను. ప్రస్తుతం నీ పని లోకి వెళ్ళు. ఈ సాయంకాలానికి 30 యకరాలు దున్నేటట్లుచూడు. వాళ్ల చేత పవిత్రమైనదం నీకు చేతకాకపోతే కంగారుపడకు. ఇంకో రెండు గంటల్లో నేను వచ్చిచూస్తాను. ఇంకవెళ్ళు!”

లాబిష్కిన్ తలుపు జేరవేసి, వరండా మీదికివెళ్ళేడు. ఒక్క నిమిషం నిలబడి, గుర్తిం యెక్కేడు.

“కామ్రేడ్ లాబిష్కిన్, యేమాత్రం దున్నేరు?”

“ఎంతో కొంత దున్నేము — నీ కెందుకు?”

“అవునులే, నాకు అవసరంలేదు.....ఇలా చూడు, నీకు ఒక్క పర్యాయం గట్టిగా బుద్ధి చెబుతేకాని లాభంలేదు.”

లాబిష్కిన్ గుర్రంమీద కూర్చునే వెనకతిరిగి, పిడికిలి బిగించి బెదిరించేడు.

“దగ్గిరకిలా, ఆ బుద్ధి నీకే చెబుతాను. మహాపౌగరుగా వుంది నీపని.”

దేమ్మా తుఘ్కుని వుమ్మేపేడు

“ఒకడాక్టర్ని తీసుకువస్తాను. కొంచెం చికిత్సచేయించు మీవాళ్ళకి త్వరగా దున్నేటందుకు” అన్నాడు.

లాబిష్కిన్ మాట్లాడకుండాగుర్రాన్ని దొడుతీయించివెళ్ళిపోయాడు. ఇంతలో దేవిదోవ వరండా మీదికి వచ్చి దేమ్మాతో తొందరగా,

“నేను రెండవదశంతోకూడా వుంటాను కొద్దిరోజులు. నువ్వు చూస్తూండు యిక్కడి పనులు. క్రెచీ నిర్మాణం యెలాజరుగుతుందో చూస్తూండు. మూడవదశానికి ‘ఓట్లు’ ఏమీ యివ్వకు, తెలిసిందా? అవసరం అయితే వెంటనే నాకు కబురుచెయ్యి. గుర్రాన్ని ఒకదాన్ని సిద్ధంచేసి, రజ్జుబొవ్వికి కబురుచెయ్యి. నా బసలో వుంటాను,”

బీళ్లు దున్నేరు

“మాదళంకూడా లుబిష్కిన్ దళంకి సహాయంగావెళ్ళి పని త్వరగా ముగించుకువస్తే వీలుగావుంటుందనుకుంటాను.” అన్నాడు డెమ్మా.

“వాళ్ళకి సహాయంగా యెవ్వరూ వెళ్లొదు. వాళ్ళు పూర్తిచేసుకోవలసిందే. ఇప్పుడు నేను వెళ్ళి తొందరపెట్టి ప్లాను ప్రకారం పనిపూర్తి అయేటట్లు చూస్తాను.”

‘డ్రోజ్కో’ (బండి) తోలుకుని రజుబ్నోవ్ దేవిదోవని యెక్కించుకు వెళ్ళడానికి అతని బనదగ్గరకి వచ్చేడు. అప్పటికప్పుడే దేవిదోవ చంకలో ఏదో కట్టబెట్టుకుని గుమ్మంలో నిలబడి వున్నాడు.

“ఎక్కు. చంకలోది ఏమిటి?”

“గుడ్డలు”

“ఎందుకు?”

“ఎందుకేమిటి? ఒకజత బట్టలు తెస్తున్నాను”

“ఇప్పుడు తిరిగివచ్చేవానికి అవియెందుకు?”

“బండిపోనియ్యి; ఇంకా చూస్తావెందుకు? దున్నడం పూర్తి అయే వరకు దళాలతోకూడా వుంటాను. ఒక్కజత గుడ్డలయినా లేకపోతే యెల్లాగ?”

“మతి చలించలేదుగదా, నీకు? దుక్కిపూర్తి అయేవరకు అక్కడ యేంచేస్తావు?”

“నేనుకూడా దున్నుతాను”

“అఫీసుపని అంతా వదిలేసి దున్నడానికి వెడతావా? చాలాబాగుంది”

“త్వరగా పోనియ్యి”

“అంత హడావిడి యెందుకు?” రజుబ్నోవ్ కి అంతా అగమ్యగోచరంగా వుంది. “నువ్వలేకపోతే అక్కడ పని అడ్డుతుందా? వాళ్ళచేత పని చేయిస్తూ, సలహాయిస్తూ నడిపించాలి కాని, నాగలిపడితే యేమవుతుంది? సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు చైర్మన్ వుకూడాను నువ్వు.....”

“వేగంగా పోనియ్యి. నాకు నీసలహా అపుసరంలేదు. మొదట కమ్యూనిస్టునీ, తరువాత చైర్మనునీను, నేను. దుక్కిసరిగా జరగడంలేదు. చూస్తూ అఫీసులో కూర్చోనానేను?”

“సరే, నీకు తోచినట్లుచెయ్యి; నాకెందుకు? ఏం - కదలవేం! కునికిపాట్లు పడుతూన్నావా?” రజ్జుబ్నోవ్ గుర్రాన్ని రెండుకొట్టాడు. గుర్రం అతాత్తుగా వేగం హెచ్చించడంతో దేవిడోవ్ వెనక్కి తూలేడు. మోచెయ్యి కమ్మకి తగిలి ‘అబ్బా’ అన్నాడు.

పూరుదాటివెళ్ళాక రజ్జుబ్నోవ్ బండి వేగం తగ్గించేడు.

“దేవిడోవ్, చదవెయ్యగా వున్న మతికూడా పోయినట్లుందే నీ వ్యవహారం?” అని మళ్ళీ ప్రార్థించేడు. “వాళ్ళను కొంచెం అదమాయించి, పనిసాగేటట్లుచూచి లేచిరా. దున్నడం పెద్ద గగనంకాదు. పేనా నాయకుడు యెప్పుడూ యెదర వుండకూడదు. వెనకనుంచి తెలివితేటలు వుపయోగించి నడిపిస్తుంటావి; అదీ నా సలహా.”

“నీకొక్క నమస్కారం, అంతటితో కట్టిపెట్టు. ఎలా పని చెయ్యాలో చేసి చూపించాలి వాళ్ళకి. అదీ నడిపించడం అంటే. మొదటి దళం, మూడోదళం వాటి వాటి పనులు పూర్తిచేసేసేయి. రెండోదళం వెనకపడిపోయింది. బుబ్కిన్ కి చేతకాకపోయింది. అటువంటి పరిస్థితుల్లో మనం దగ్గరవుండి వాళ్ళచేత పనిచేయించాలి. అంతేకాని ఆఫీసులో కూర్చొని ఆర్డర్లు జారీచేస్తే లాభంలేదు. అందుచేతనే నేను వెదుతూన్నది కూడాను.”

“మొదటిదళం పని పూర్తి అయిందికనక రెండునాగళ్ళు పంపు, సకాలంలో పని పూర్తి అయేటట్లు.”

“మనుష్యులు మరీ?”

గుట్టలవరకూ యెవరూ మాట్లాడలేదు. ఆకాశంమీద మేఘాలు అక్కడక్కడ చేరుతున్నాయి. క్రమంగా సూర్యుడు మేఘాలచాటున మరుగుపడ్డాడు.

వైప్పీలో ఒక గడ్డిసరకకూడా లేక అంతా నల్లగావుంది. వర్షం కావాలి, యిప్పుడు. అతాత్తుగా గాలిదుమారం ప్రారంభమయింది. క్రమంగా చినుకులు పడసాగేయి. వర్షపుచినుకులకు రోడ్డుమీది దుమ్ము తడిసి బండి చక్రాలకు అంటుకుంటుంది. మేఘాల క్రిందుగా గాలివాలున రెక్కలుజాపి కాకి యెగురుతుంది. తరుక్కున మెరిసిన మెరుపుకు ఆ కాకి ఆరుస్తూ,

బిళ్ల దున్నేరు

నిటారుగా భూమివైపు తిరిగింది. నేల వందగజాలు వుందనగా మళ్ళీ యెదరకి తిరిగి రెక్కలు ఆడిస్తూ వెళ్ళిపోయింది. అప్పుడే పెద్ద పురుము ఒకటి పురిమింది.

దూరంగా రెండవదశం మకాం పాకలు కనిపిస్తున్నాయి. ఇంతలో యెదర సొలోపులో వారివైపు ఒకవ్యక్తి కంగారుగా వస్తుండడం కనిపించింది రజుల్తోవకి. అతను దోవవదిలి అడ్డంగా పరుగెడుతున్నాడు. అంద్రీ గుర్రాన్ని అతనివైపు తిప్పేడు. కొంతదూరాన వుండగానే అతనిని చూకర్ గా గుర్తించేడు. చూకర్ కూడ బండివైపు వచ్చేడు. అతని వాలకం చూస్తే యేదో సంఘటన జరిగినట్లు తోస్తుంది. వర్షానికి అతనిజుట్టు తలకి అంటుకుపోయింది. ముఖంలో భయోద్వేగాలు కనిపిస్తుండడంచూసి, రెండోదశంలో యేదో గలఠా జరిగివుంటుందనుకున్నాడు డేవిడోవ్.

“ఏమిటి సంగతి?”

“ప్రాణాలు గుప్పెట్లో పెట్టుకు పరుగెత్తవలసివచ్చింది.” చూకర్ ఒగర్చేడు. “చంపెయ్యడానికి సిద్ధపడ్డారు.....”

“ఎవరు?”

“లబిష్కిన్ - వాళ్ళు”

“ఎందుకు?”

“ఏమో యెందుకో! భోజనంచేస్తూ పులుసునుగురించి కేకలు ప్రారంభించేరు. కోపం ఆగక నేను యెదురుకున్నాను. లబిష్కిన్ పెద్ద కత్తి తీసుకొని మీదపడ్డాడు. నిజంగా వాళ్ళకు దొరకకుండా పారిపోయి వచ్చేసేనుకాని, లేకపోతే ముక్కలక్రింద నరికేసివుండురు.”

“సరే. వూళ్ళోకివెళ్లు; తరువాతచూద్దాం” అని డేవిడోవ్ ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచాడు.

కాని, అరగంట క్రితం నిజంగా జరిగినది యిది. అంతక్రితం రోజు సాయంత్రం చూకర్ వంట పాడుచేసేడు. ఇకనుంచి బాగావండి ‘రెడ్ మార్కు’ తెచ్చుకోవాలనుకున్నాడు. రాత్రి వూళ్ళోకి వచ్చేసేడు. వుదయాన్నే యింటిదగ్గరనుంచి సంచి తీసుకుని బయలుదేరేడు. దోవలో క్యాస్నోకుటోవ్ దొడ్లోకిదూరి గడ్డి మేటివార యెవరికీ కనబడకుండా

దాగేడు. అతను వేసినస్లాను యిది : గింజలు యేరుకుతినేటందుకు యే కోడి అయినా అటువస్తుందనీ, వెంటనే దానిని పట్టుకొని, పీకనొక్క, సంచిలో దాచేసి, తీసుకుపోయి పులును వండిపెట్టి, రెండవదళంచేత మెప్పుపొందాలని. గాలికూడా గట్టిగా వదలకుండా అతను అలాగే కూర్చున్నాడు చాలసేపు. కాని ఒక్క కోడిపిల్లకూడా అతనికి అందుబాటులోకి రాక దూరదూరంగా తిరుగుతున్నాయి. ఇంకలాభంలేదని చూకర్ “ట్విట్ ట్విట్ ! ట్విట్ !” అని పిలవసాగేడు. ఆ ప్రాంతంలోనేవున్న క్రాస్సోకు టోవ్ అది విని చూడడానికి వస్తున్నాడు. కోళ్లకూడా చూకర్ వున్నచోటికి వచ్చేయి. ఎవరిదో ఒకచేయి ఒక కోడిపెట్ట కాళ్ళుపట్టుకుని లాగెయ్యడం కనుపించింది క్రాస్సోకుటోవ్కి. రెప్పపాటుకాలంలో చూకర్ దాని పీక నొక్కేసి సంచిలో పెట్టేసేడు. “ఏంచేస్తున్నావిక్కడ ?” అని అడిగేడు క్రాస్సోకుటోవ్. అతనిని చూడగానే చూకర్ కంంగరుపడి చేతిలోసంచి వదిలేసేడు. నెత్తిమీది టోపీతీసి “అపనాసీ పెట్రోవిచ్, ఆరోగ్యంగా వున్నావా !” అన్నాడు ఆనందర్యంగా. “అ, నీ దయవల్ల. కోళ్ళనిచూస్తున్నావా ?” అన్నాడు క్రాస్సోకుటోవ్. “అఁ. అవును. దోవను పోతూంటే ఆ కోడి కనపడింది. ఎన్నిరంగుల ఈకలు వున్నాయోదానికి ! పరిశీలనగా దగ్గరనుంచి చూద్దాం అని వచ్చేను. పట్టుకుని చూడాలనుకుంటున్నాను. అంత అందమైనదానిని యెప్పుడూ చూడలేదు నేను.”

క్రాస్సోకుటోవ్ దగ్గర చూకర్ తెలివితేటలు పనికివచ్చేయికావు. “ఈ మాయలు నాదగ్గర ! చూడడానికివస్తే పట్టుకుని సంచిలో పెట్టడం యెందుకు ? ఎవరికోసం యెత్తుకుపోతున్నావో చెప్పు వాటిని.” ఇంక గత్యంతరంలేక అంతా చెప్పేసేడు చూకర్. “సరే, తీసుకెళ్ళు. అందులో తప్పేముంది ? ఆ ఒక్కటి చాలకపోతే యింకొకటికూడా తీసుకుపో. దీన్ని తీసుకువెళ్ళకు, గుడ్లు పెడుతూంది; అదిగో దాన్ని తీసుకుపో. ఎవరికీ కనబడకుండా త్వరగా వెళ్ళిపో. చూస్తే చిక్కిస్తుంది.”

ఈ మాటలు వినేటప్పటికి పట్టరాని ఆనందం కలిగింది అతనికి. ఇంకోదాన్నికూడా పట్టుకుని తీసుకుపోయేడు. ఇంకో రెండు గంటలలో రెండవదళం మకాముకి చేరేడు. లుబిష్కిన్ వూళ్ళోనుంచి వచ్చేటప్పటికి

వీళ్లు దున్నేరు

పులుసు ఉడుకుతూంది. కళవెళలాడుతున్న పులుసులో మాంసపుముక్కలు పైకి కిందికి తిరుగుతున్నాయి. ఛూకర్ ప్లాను చక్కగా నెరవేరింది. కాని అతను ఒక్కదానికి భయపడుతున్నాడు. మంచిసీళ్ళకి దూరం వెళ్ళలేక దగ్గరలోవున్న గుంటలో సీళ్ళతో వండుతున్నాడు పులుసు పసరుపట్టి పున్న సీళ్ళవల్ల పులుసుకూడా వాసన వేస్తుందనుకున్నాడు. భోజనం చేసేటప్పుడు పులుసు బాగులేదని యెప్పుడూ అనలేదు సరికదా. చాలా బాగుందని కళాయిలో పులుసు తా అవగాహిస్తేరు. దళనాయకుడు యబిష్కిన్ “నా జీవితంలో యెప్పుడూ యిలాటిపులుసు తింలేదు అందరితరపున నేను ఛూకర్ ని అభినందిస్తున్నాను” అన్నాడు

పులుసు అంతా అయిపోవచ్చింది ఇంకా తృప్తితీరక కొంతమంది అడుగునవున్న ముక్కలకోసం గరితెతో వెతుకుతున్నారు. ఆ వెతకడంలో యబిష్కిన్ కి ఒకముక్క దొరికింది. దానిని అతను తినబోతూ నోటివరకూ వెళ్ళక ఆరాత్తుగా ఆగి ఆ ముక్కకేసి తేరి బారచూసేడు.

“ఛూకర్ ! ఏమిటిది ?” బాగా వుడికిన తెల్లటి మాంసపుముక్కను చూపిస్తూ యబిష్కిన్ కోపంతో.

“బహుశా, రెక్క అయివుంటుంది.” అన్నాడు ఛూకర్ ప్రశాంతంగా. యబిష్కిన్ ముఖం కోపంచేత క్రమంగా జేవురించింది.

“రెక్కా యిది ! ఏదీ చూడు.”

“ఏమిటో గోళ్ళలావున్నాయి—బాబోయ్ !” ఒక ఆమె చూసి,

“నోటికివచ్చినట్లల్లా ఆసహ్యంగా మాట్లాడకు. రెక్కకి గోళ్ళు యెల్లావుంటాయి ?” అంటూ చేతిలో స్పూను క్రిందపడేసి చూసేడు. ఒణుకు తూన్న యబిష్కిన్ చేతిలో చిన్న చిన్న వేళ్ళలావున్న మాంసపుముక్క ఒకటి వుంది.

“కప్ప అయివుంటుంది.” అన్నాడు ఆకిమ్ బెష్కిచ్చోవ్. ఆమాట వినేటప్పటికీ ఒకామెకి ఆసహ్యంచేత వాంతి రాబోయేటప్పటికీ నోటికి చెయ్యి అడ్డంపెట్టుకుని బయటికి వెళ్ళిపోయింది. మైదనికోవు. తెల్లబోయి చూస్తూన్న ఛూకర్ కేసి చూస్తూ కడుపు చెక్కలయ్యా నవ్వుసాగేడు. “ఓహో ! ఎల్లాంటి వంటవాడు దొరికేడండీ, మనకి. మన అదృష్టం”

నీళ్లు దున్నేరు

అన్నాడు. “నవ్వుతారెందుకు ? చూకర్కి గట్టిగా బుద్ధిచెప్పాలి ఒకసారి!” అన్నాడు అకిమ్ బేష్కిచ్చోవ్.

“పులుసు కళాయిలోకి కప్ప యెల్లావచ్చింది ?” యిబ్సిన్ ఆశ్చర్యంగా అన్నాడు.

“ఈ వక్కనేవున్న గుంటలో నీళ్లు తెచ్చివుంటాడు. దాల్లో ఏమి వుందోకూడా చూడలేదు.

“ఛీ! ఎన్ని యేళ్లువచ్చేయి నీకు! కప్పలు పులుసువండి పెడతావా!” అంది అవిష్కా. “ఇప్పుడు నేను కడుపుతోవున్నాను. నువ్వు చేసిన ఈ పనికి ఏమైనా తేడావస్తే.....” అంటూ ప్లేటులో మిగిలిన పదార్థం చూకర్ ముఖాన వేసికొట్టింది.

వెంటనే పెద్దగోల బయలుదేరింది. ఆడవాళ్ళంతా కొట్టేటట్లు చూకర్ మీదికి వచ్చేరు.

“ఆగండి! అది కప్పకాదు. క్రైస్తుసాక్షిగా అది కప్పకాదు.”

“అయితే అదియేమిటి?” అని అడిగింది అవిష్కా.

“ఏమీ కాదు. పూరికే అల్లా కనిపిస్తూంది అంతే మీకు.” అని తప్పించుకో చూసేడు. కప్ప కాకపోతే తినమని యిబ్సిన్ యిస్తే అంగీకరించలేదు. బహుశా ఆ విషయం అంతటితో ఆఖరయే వుండును, చూకర్ మాట్లాడక పూరుకుంటే.

“అది ఓస్టర్ కాని కప్పకాదు. ఒక్కరుకూడా తెలుసుకోలేక పోయేరు.”

“ఏమిటి?” అంది ఒకామె.

“ఓస్టర్, నిజంగా చెబుతున్నాను. కప్ప తినకూడదుకాని, ఓస్టర్ చాలామంచిది, నూ బంధువు ఒకడు జనరల్ ఫిలిమోనోవ్ దగ్గర ఆర్డర్లీగా వుండేవాడు. అతడు చెప్పేడు. వందలకొలది తిరేసేవాడట ఫిలిమోనోవ్. బతికివున్న వాటినికూడా మింగేసేవాడట. మీ అదృష్టంచేత దొరికిందికాని, జమిందార్లు, ధనవంతులు తినేది మీకు దొరుకుతుందా! ఎంతతంటాలుపడ్డానో దానికోసం,”

ఈ వాగుడుచూచిలబిష్కన్ కోపం పట్టలేకపోయేడు. దగ్గరనే నున్న పులుసుగరిచెతీసి లేచేడు.

“ఏమిటి! కప్పలువండిపెట్టి పైగా పేలుతున్నావు? అక్కడ విలబడి.” అన్నాడు.

ఛాకర్ లబిష్కన్ చేతిలోవున్నది కత్తి అనుకున్నాడు. అక్కడ విలబడితే ప్రాణాలుదక్కవని బయపడి వెనకతిరిగికూడ చూడకుండా పరుగెత్తేడు.

దేవిదోవ ఛాకర్ ని పంపేసి, తొందరగా పోనిమ్మని రజుబ్నోవ్ కి చెప్పేడు. రెండవదశం మకాందగ్గరకు వచ్చేటప్పటికి అక్కడ యెవ్వరూ లేరు. వర్షం విడవకుండా కురుస్తూనేవుంది. గ్రహించినచి దూరానవున్న కొండలవరకు ఆకాశంలో యింద్రిధనస్సు వ్యాపించివుంది. రజుబ్నోవ్ ని అక్కడే దిగవిడచి దేవిదోవ రెండవదశం పనికేస్తున్నచోటికి బయలు దేరేడు. అరకలు వదిలేసిన యెడ్లు మేస్తున్నాయి. మకాములోకి వెళ్ళడానికి బద్దకించి, అకిమ్ బెష్లబ్నోవ్ నెత్తిమీద కోటు కప్పుకొని పడుకున్నాడు. దేవిదోవ అతనిని తట్టి లేపి యెందుచేత దున్నడంలేదని అడిగాడు.

అకిమ్ తప్పదు అన్నట్లుగా లేచి, అవలించాడు.

“కామ్రేడ్ దేవిదోవ, వర్షంలో దున్నకూడదు. అవిషయం మీరు యెరగరా? మెడమీద వర్షంపడి కాడి రాపాడుతే వుండు పడుతుంది భుజం అంతా. దానితో యెడ్లు యెందుకూ పనికిరాకుండాపోతుంది.” దేవిదోవ అనుమానంగా చూస్తుంటే ఆ విషయం అపేసి, యిలా సలహాయిచ్చాడు: “అక్కడవాళ్ళు యిద్దరూ కొట్టుకుంటున్నారు. వెళ్ళి విడతీయండి. కోండాల్లో అరక వదిలెయ్యమంటాడు. అటమంచుకోవు “దగ్గరకు రాకు. నా యిష్టంవచ్చినట్లు చేస్తాను. చెప్పడానికి నీవెవరు?” అంటాడు. అందుకని పేచీపడుతున్నారు.”

దేవిదోవ అకిమ్ చూపించినవైపు చూసేడు. దూరంగా యేదో గందరగోళం జరుగుతున్నట్లే కనబడింది. మైదానికోవ్ చేతిలో యినప వూచవుంది. అటమంచుకోవ్ అతనిని ఒకచేతితో యెడ్లదగ్గరనుంచి వెనుకకు గెంటుతూ, రెండవచెయ్యి పిడికిలి బిగించి నడ్డివెనుక పట్టుకున్నాడు.

చాలా దూరాన వుండడంచేత వాళ్ళమాటలు వినపడడంలేదు. వేగంగా అటు వైపు పరుగెత్తి ఇంకా దూరంగా వుండగానే కేకేశాడు.

“ఏయ్ ! ఆగండి ; ఆగండి !”

“డేవిడోవ్, చూడండి ఏంచేస్తున్నాడో ! వర్షంలోకూడా దున్నుతా నంటున్నాడు. ఎద్లమెడలు పుళ్ళుపడతాయి వద్దు, అన్నా వినడంలేదు. పైగా తిడుతున్నాడు.” అంటూకోడ్రాట్ ఇనపపూచ అటమంచుకోవ్ మీదకు యెత్తాడు.

అంతక్రితం వాళ్ళిద్దరూ కొట్టుకున్నట్లున్నారు. మైడనికోవ్ నుదురు మీద దెబ్బ కనుపిస్తుంది. అటమంచుకోవ్ కోటు చిరిగిపోయింది. అతని పెదవికి దెబ్బతగిలి రక్తం కారుతుంది.

సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానికి నష్టం కలిగిస్తుంటే నేను చూస్తూ వూరు కోను. అంటూ మైడనికోవ్ లేచేడు, డేవిడోవ్ రావడంవల్ల దైర్యంగా “సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానివి కాని తనవికావట ఆ యెడ్లు. అయితే మాత్రం వాటిని చేతులారా పాడుచేస్తావా ? దూరంగావుండి మాట్లాడు.”

“నువ్వెవరు చెప్పడానికి ? కాడిమీద చెయ్యివేసేసంటే మాట దక్కదు. నేను దున్నవలసినంతభూమి దున్నుతేనే కాని యెడ్లను పద లను. నా పని చేసుకోనియ్యకుండా అడ్డంవస్తున్నావు జాగ్రత్త. అని కేక లేస్తూ అటమంచుకోవ్ ఎడమచేతితో గుండెలమీద కాలరుఅంచులుదగ్గరగా చేర్చి పట్టుకున్నాడు. “వర్షం కురుస్తుంటే దున్నచ్చా ?” అన్నాడు డేవి డోవ్ కోండ్రాట్ చేతిలో ఇనపపూచ లాగిపారేసి.

“స్వంతం అయితే దున్నుకోము. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానిది కనుక దున్నవలసిందే.”

“ఎందుచేత ?”

“ప్లానుప్రకారం పని పూర్తిచెయ్యవలసి వుండడంచేత. పని పూర్తి కాకపోతే యిట్కిన్ రోజు స్తమానూ సాధిస్తునే వుంటాడు.”

“నిన్న వర్షంలేకుండా వుండికదా ఎంతనేల దున్నావు ?”

“శక్తివంచనలేకుండా చేతనయినంత దున్నాను.”

నీళ్లు దున్నేరు

“గీ కుంచాల భూమికూడా దున్నలేదు నిన్న” అంటూ మైదవికోవ్ అన్నాడు. “ఎంతమంచి ఎడ్లో చూడండి. చెయ్యియెత్తినా కొమ్ములు అందవు. ఇల్లాంటి దూడలతో దుక్కి యెంత అందంగా దున్నుతూన్నాడో చూడండి” అంటూ డేవిడోవ్ చెయ్యిపట్టుకుని నాగలి చాలుదగ్గరకి తీసుకువెళ్ళేడు.

“ఏటుఅంగుళాల లోతుకు తక్కువకాకుండా దున్నాలనుకున్నాము. చూడండి, ఎంతలోతు దున్నేదో మీరే కొలవండి” డేవిడోవ్ వంగి నాగలి చాలులోకి చెయ్యి పోనిచ్చాడు. మొత్తం మూడు అంగుళాలకంటే లోతుకి దిగలేదు ”

“ఇల్లాగేనా దున్నడం ? నేల గోకడంగావి, దున్నడంకాదు అది. ఈవేళ వుదయాన్నే బుద్ధిచెబుదాం అనుకున్నాను అసలు. అతను దున్ని నంతనేల—ఎక్కడచూడండి అంతకంటే లోతులేదు.”

“ఇల్లారా, నువ్వు నిన్నే!” అని పిల్చేడు డేవిడోవు. అటమంచు కోపు ఎడ్లని పదిలేసి తాపీగా డేవిడోవువైపు వచ్చేడు.

“ఇల్లాగేనా దున్నడం ?” అని అడిగేడు డేవిడోవు.

“ఇంక యెల్లాదున్నాలి ? పదహారు అంగుళాలలోతు దున్నాలా ?” కోవంతో అటమంచుకోవ్ కనుబొమలు ముడేసి చూసి, బోడినెత్తిమీది బోపీతీసి చేతపట్టుకున్నాడు. “ఇంకా లోతుగా కావలసివుంటే మీరు దున్నుకోండి. కబుర్లుచెప్పడమే కాని పనిచెయ్యడం అంటూ చేతనవును కనకనా మీకు !”

“సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలోనుంచి గెంటేస్తాను జాగ్రత్త !”

“ఓ ! తప్పకుండాను ! అంతవరకు అవసరంలేకుండా నేనే వెళ్లి పోతాను, రోజుస్తమానం ఇక్కడ చాకిరీచెయ్యవలసిన అవసరంలేదు నాకు. ఇదంతాచేస్తే యేమైనా వుపయోగంవుంది కనకనా !” అంటూ ఈలవేసుకుంటూ వెళ్ళిపోయేడు.

సాయంకాలానికి రెండవదళ సభ్యులంతా క్యాంపుకి చేరేరు. డేవిడోవ్ వారినందరినీ సమావేశపరచేడు.

“మిమ్మల్ని ఒక్కప్రశ్న అడుగుతాను. సమిష్టి, వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యుడనని చెప్పకునే అవ్యక్తి సోవియటు ప్రభుత్వాన్నీ, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాన్నీ కూడా మోసం చేస్తూన్నాడు. అందరూ 7 అంగుళాల లోతు దున్నుతూంటే అతను 3 అంగుళాల లోతు దున్నుతూన్నాడు. వర్షంలోకూడా దున్ని చేతులారా ఎద్దని పాడుచెయ్యడానికి చూస్తూన్నాడు. అందరూ చేసినపనిలో సగంకూడ చెయ్యడంలేదు. అతనిని యేం చెయ్యవలసినదీ మీ నిర్ణయానికి వదిలేస్తూన్నాను.”

“బయటికి గెంటెయ్యండి” అన్నాడు లుబిష్కిన్. ఇంచుమించుగా అందరూ, ముఖ్యంగా ఆడవాళ్ళు ఆ వుద్దేశాన్ని బలపరచేరు.

“మనలో సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాన్ని నాశనంచేద్దాం అనే వుద్దేశంతో చేరిన ద్రోహులు కొంతమంది వున్నారు. అందుకు ఉదాహరణగా ఆయన ఒకడు.” దేవిదోవు దూరంగా కూర్చునియున్న అటమంచుకోవుని చూపించేడు. “రెండవదశ సభ్యులంతా యిక్కడేవున్నారు. పై విషయాన్ని ఓటింగుకు పెడుతున్నాను. అటమంచుకోవు సభ్యత్వాన్ని రద్దు చేయాలనేవారు యెవరు?”

అక్కడవున్న 27 గురులోను 23 రు చేతులుయెత్తేరు. దేవిదోవు చేతులు రెండుసార్లు లెక్కపెట్టి అటమంచుకోవువైపు తిరిగేడు.

“బయటికి వెళ్ళిపో! నీ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యత్వాన్ని రద్దుచేసేము. అవసరమయితే తిరిగి ఒక సం॥రం పోయినతరువాత ఆలోచిస్తాము. నీప్రవర్తనలో మార్పుయేమైనా కనుపిస్తే తిరిగి చేర్చుకుంటాం. కామ్రేడ్సు, మీ అందరికీ ముఖ్యమైన విషయం ఒకటి చెబుతున్నాను వినండి. ఇంచుమించు మీలో అందరూకూడ సరిగా పనిచెయ్యడం లేదనే చెప్పవచ్చు. మైదనికోవ్ మినహాగా యెవ్వరూ వారి వారి బాధ్యతలను నిర్వర్తించడంలేదు. రెండవ దశానికి ఇటువంటి చెడుపేరు రావటం చాల విచారకరమైన విషయం. వెంటనే మేలుకొని పరిస్థితులు చక్కబరచుకోకపోతే ‘బ్లాక్ - లిస్టు’లో యెక్కుతాము. ఈ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రానికి స్టాలిన్ పేరుపెట్టినందుకయినా మనం దానిగౌరవం కాపాడవలసియుంది.”

వీళ్లు దున్నేరు

“మనశక్తికి మించినదని అది, ఎడ్లుకూడా దున్నలేవు.” అన్నాడు ఆకిమ్ బెస్టితోపు.

“శక్తికి మించినదా ? ఎడ్లుకూడా చెయ్యలేవు ? కాదు. కాదు : మైదనికోవు. అతనియెడ్లు యెల్లా చెయ్యగలుగుతాన్నాయి ? నేను మీదళం లోనే వుంటాను. అటమంచుకోవ్ ఎడ్లు తీసుకుంటాను. రోజుకి మూడు, మూడున్నర యెకరాలు కూడ దున్నడం సాధ్యం అవుతుందో. లేదో చూపిస్తాను.”

“కామ్రేడ్ దేవిదోవ ! అదొక పెద్ద కష్టమైనదనికాదు.” అన్నాడు కురుస్కోవ్ గడ్డం గుప్పెటలో పట్టుకుని. “అటమంచుకోవు ఎడ్లతో ఎంత దున్నినా దున్నవచ్చు ! వాటిని నాకు యిస్తే రోజుకి 2½ ఎకరాలు దున్నుతాను....”

“నీ యెడ్లతో దున్నలేవా ?”

“ఎన్నటికీ సాధ్యపడదు.”

“సరే అల్లా అయినట్లయితే మనం యిద్దరం ఫిరాయింపు చేసు కుందాం. అటమంచుకోవ్ యెడ్లు నువ్వుతీసుకో : నీవి నాకు ఇయ్యి. బాగుందా ?”

“సరే, చూద్దాం.” అన్నాడు కురుస్కోవ్ కొంచెం ఆలోచించి.

ఆ రాత్రి దేవిదోవుకి సరిగా నిద్రపట్టలేదు. అతను పడుకున్నది రేకుపాక అవడంచేత కాకిచప్పుడయి తరుచు నిద్రాభంగం కలుగుతూనే వుంది. చలికూడా హెచ్చుగానేవుంది. వీటితోడు నల్లలబాధ వొకటి.

తెల్లవారకట్ల మైదనికోవు లేపేడు. అప్పటికప్పుడే రెండవదళంలో వారినందరినీ లేపేసేడు. పళ్ళిమాకాళంలో చుక్కలు మినుకుమినుకుమంటు న్నాయి. చంద్రవంక తూర్పునుంచి కొండ యెక్కుతూంది. దేవిదోవ ముఖం కడుక్కుంటూంటే కోండాగ్రీట్ పక్కన నిలబడ్డాడు.

“రోజుకి 2½ ఎకరాలు వైగా దున్నడం అంటే బరువైనదనే అటు వంటిది నీ ఎకరాలవరకూ దున్నుతామన్నారు : దున్నకలమా అని....

“అంతా మన చేతుల్లోనే వుంది ! భయపడతావే ?” అని దైర్యం చెప్పేడు. కాని తనలో ఆలోచించుకుంటున్నాడు. “పని పూర్తి అయే

వరకు చచ్చినానరే కదలను. రాత్రి దీపం పెట్టుకొని అయినానరే 31 ఎకరాలు దున్నితీరుతాను. అన్నంతా చెయ్యవలసిందే! లేకపోతే నాకేకాదు, శామికవద్దాని కంతకూ ఆపృతిష్ట.”

దేవిదోవ ముఖం తుడుచుకుంటూంటే కోండాల్ ఎడ్లను తోయకు వచ్చి నాగళ్ళకు కట్టేడు. ఇద్దరూ బయలుదేరి వెడుతూంటే కోండాల్ అరక దున్నడంలోని మెలకువలు దేవిదోవకి బోధించసాగేడు.

“మొదటి భూమిని ముక్కలుముక్కలుగా కొలిచి, విడగొట్టి, యెవరిభాగం వాళ్ళు దున్నుకోవాలనుకున్నాం. కాని, లుబిష్కిన్, కుర్చున్కోవ్, బెష్టిబోవ్, అటమంచుకోవులు నాగలివెనక నాగలిపెట్టి అంతా కలసి దున్నాలనుకున్నారు. అల్లాగే ప్రారంభంచేసేరు. నేను దానికి అంగీకరించలేదు. మొదటినాగలి అగితే మిగిలినవన్నీరూడా అగుతూండాలి. పని చురుకుగా సాగదు. అందుచేత ‘అందరికంటే యెదర నా నాగలి వుండనియ్యండి, లేదా ఎవరికివారు వేరే దున్నుకుందాం’ అన్నాను నేను. కలసి దున్నుతే యెవరు యెంత దున్నినదీ తెలియదుకూడాను. అఖరుకు లుబిష్కిన్ వేరువేరుగా దున్నుకొనడానికి అంగీకరించేడు. రెండున్నర యెకరాల ప్రభులుగా భూమి అంతా కొలిచి విడదీసేము. 370 గజాల పొడుగు, 310 గజాల వెడల్పు.”

“అయితే, అడ్డం, నిలువూ రెండూ యెందుకు దున్నరూ?” అన్నాడు దేవిదోవ దున్నిన భూమికేసి చూసి.

“ఇదివరకు దున్నడం అలవాటువుందా, ఇదే ప్రారంభమా?”

“ఇదే ప్రారంభం. ఎల్లా దున్నాలో చెబుతేసరి మీరు. త్వరగా గ్రహించగలనులెండి.”

“నాగలి పన్ని, ఎడ్లవికట్టి నాలుగుచుట్లు దున్నిచూపెడతాను. దానిని బట్టి మీరే గ్రహించవచ్చు కృమంగా.”

కోండాల్ దేవిదోవ నాగలికి ఎడ్లుకట్టి, నాగలి ఏడు అంగుళాల లోతుకు దున్నేటట్లు అమర్చి, నాగలి దున్నడంలోని సులువు, బలపులు దేవిదోవుకి చెప్పేడు.

పీళ్లు దున్నేరు

“సరే: ప్రియంబిందేదామా?” అని అడిగేడు దేవిదోవ.

“నేను సిద్ధంగానే వున్నాను. అనూటా ఎద్దని తోలుతు.”

కళాబాలతరబడి పీడుబారియున్న ఆ భూమిని కృమంగా నాగళ్లు బిగ్గిలచేస్తూ పోతున్నాయి. గడ్డి తిరగబడి పోతుంది. సాయంకాలానికి దేవిదోవ చాలా అలిసిపోయేడు. నడుము నొప్పికూడా ప్రియంబించింది. ఎంతదున్నోదో కొలిచేడు. ఒకరోజులో 2½ ఎకరాలు దున్నేడు దేవిదోవ.

“ఎంత దున్నేరు?” అని అడిగేడు కురుస్కోవ్ చిరునవ్వు నవ్వుతూ, కాళ్లు ఈడ్చుకుంటూవచ్చిన దేసిదోవనిమాసి.

“చెప్పకో, చూద్దాం!”

“ఎకరంపైచిల్లర దున్నివుంటారు; అవునా?”

“బాగా చెప్పకున్నావు. రెండున్నర యెకరాలు దున్నేను.”

కాలికి దెబ్బకొలిచినచోట మానిరాసుకుని కురుస్కోవ్ ఎంతదున్నోదో చూసిరావడానికి వెళ్ళేడు. ఒక అరగంటలో తిరిగివచ్చి మాట్లాడకుండా నెగడుకు దూరంగా కూర్చున్నాడు.

“కురుస్కోవ్! మాట్లాడకుండా కూర్చున్నావేమి? అని అడిగేడు దేవిదోవు.

“కాలిగాయం నలుపుతుంది కాకపోయినా మాటాడేటందు కేముంది? రెండున్నర ఎకరాలూ దున్నేరు....అంత దున్నగలుగుతారను కోలేదు.” అని కోటుపరచుకుని నెగడుదగ్గరకువచ్చి పడుకున్నాడు.

“నోరు పడిపోయింది. ఇంక ఆస్తే యెగరడు.” అని కోండాట్ నవ్వేడు. విననట్లు కురుస్కోవ్ మాట్లాడక వూరుకున్నాడు.

దేవిదోవకూడా పడుకుని కళ్లుమూసేడు. పగలంతా నడవడంచేత కాళ్ళు పీకుతున్నాయి. ఎటు తిరిగి పడుకున్నా వీలు కుదరకపోవటంచేత ఇటనినటు దొర్లుతూనేవున్నాడు. ఆరోజు పనిఅంతా స్మృతిపధానికి వచ్చింది. ఏమీతోచక, కళ్లుతెరిచి కోండాట్ని కేకేసేడు.

“నిద్రపట్టడంలేదా?” అని అడిగేడు కోండాట్.

“నిద్రరావడంలేదు. పగలుచేసిన పని జ్ఞాపకంవచ్చి ఆ ఆలోచనలే బుర్రలో తిరుగుతున్నాయి.....”

“అందరికీ అల్లాగే వుంటుంది.” అన్నాడు కోండాల్. అతని స్వరంలో సంతోషము, సానుభూతి ప్రతిఫలిస్తున్నాయి. “దున్నేటప్పుడు మీరు కాళ్ళకేసి క్రిందికి చూస్తూన్నాడు పగలంతా. అందుచేత తల తిరుగు తూన్నట్లుగా వుందిమీకు. రేపటినుండి కిందికిచూడక ప్రక్కలకి, యెడరికి చూస్తూండండి.”

ఆ రాత్రి దేవిదోవుకి గాఢంగా నిద్రపట్టింది. నల్లలా కుట్టడంగాని, దగ్గర ఉట్టలమీది అడవికొంగల అర్చులుగాని, గుర్రాల సకలంతలుగాని యెరగడు. తిరిగి తెల్లవారురూమున మెలకువవచ్చింది. కోండాల్ కోటు తొడుగుకొని ఎక్కడినుంచో వస్తూండడం చూసేడు.

నిరబద్ధకంతో తలయెత్తి “ఎక్కడనుంచి వస్తున్నావు?” అని అడిగేడు.

“మన యిద్దరి యెట్లని చూసివద్దం అని వెళ్లేను. బాగా మేస్తూ న్నాయి. ఆ గుట్టలమధ్య బాగా గడ్డివుంటే అక్కడ వదిలేసేను.” అంటూ కోండాల్ మళ్ళీ యెక్కడికో వెళ్ళేడు. దేవిదోవు మళ్ళీ పడుకుని నిద్రపోయేడు.

ఆ రోజు సాయంకాలానికి దేవిదోవు రెండున్నర యెకరములపైగా దున్నేడు. లిబిష్కిన్ సరిగా రెండున్నర యెకరాలు దున్నేడు. కురున్ కోవు రెండున్నర యెకరాలకు కొంచెం తక్కువగా దున్నేడు. అన్నిటి కంటే ఆశ్చర్యకరమైన విషయం ఏమిటంటే ఎప్పుడూ అందరికంటే వెనక పడివుండే ఆంటివగ్రాజ్ అందరికంటే హెచ్చుభూమి దున్నేడు. అతనికి టిటాక్ బక్క యెట్లు వచ్చేయి. వుదయం అరకలు వదిలిపెట్టేక అతడు యెంత దుచ్చినదీ యెవరికీ చెప్పలేదు. భోజనం అయ్యాక ఆంటివ భార్య ఎడ్లకి గడ్డివేసి మేపుతూంది గ్రాజ్ తినగా మిలిన రొట్టెముక్కులు కూడా తీసుకువెళ్ళి ఎడ్లకు పెట్టమని భార్యకు యిచ్చేడు. లిబిష్కిన్ అది చూసి నవ్వేడు.

“ఆంటివ : చాలా పట్టుదలగా వున్నట్లున్నావే!”

బీళ్లు దున్నేరు

“అ—అంతే! పనిచెయ్యడం అంటూవస్తే మా కుటుంబం యెవరికీ తీసిపోదు.” నిజంగా, క్రియారూపంగా చూపించేడు కూడాను, ఆవిషయం. ఆ సాయంకాలానికి అతను మూడుయెకరాలు దున్నేడు.

కాని, కోండాల్ చీకటిపడ్డాక కాని యెద్దని తోలుకువిరాలేదు.

“ఎంత. ఈవేళ?” అని అడిగేడు డేవిడ్‌వ్.

“మూడున్నర యెకరాలకి ఒక కొండ తక్కువగా వుంటుంది. కొంచెం పుగాకువుంటే యిస్తారా.....పువయాన్నుంచీ చుట్ట కాల్చినే లేదు.” అంటూ అతడు డేవిడ్‌వువైపు చూసేడు.

రాత్రిభోజనాలు అయేక డేవిడ్‌వ్ ఆరోజువరకు జరిగిన పని సమీక్ష చేసేడు.

“కామ్రేడ్స్, సోషలిస్టు పోటీ ప్రారంభమయేక మనము అంతవరకు వూహించడానికి కూడా సాహసించనంత పని చేస్తూన్నాము. పని చాలా సంతృప్తికరంగా సాగుతుంది. మీ రెండవదళం చేస్తూన్న పనికి మేనేజి మెంటు తరపున అభినందిస్తున్నాను. కామ్రేడ్స్! మనం వెనకపడతామన్న భయంలేదు యిప్పుడు. అందరికంటే బాగా ఆదర్శప్రాయంగా పని చేస్తూన్న Shock-worker కామ్రేడ్ మైడనికోవుకి ప్రత్యేక అభినందనాలు.

ఆడవాళ్ళ పాత్రలు కడుగుతున్నారు. ఎద్దని బీళ్ళకి తోలేసి మగ వాళ్లు నడుములువచ్చేరు. అతని భార్య పనులు ముగించుకు వచ్చేటప్పటికి కోండాల్‌కి నిద్రవట్టింది. నెమ్మదిగా లేపి అడిగింది.

“కోండాల్! డేవిడ్‌వ్ మిమ్మిల్ని ఏదో.....పొగుడుతున్నట్లు అర్థమయింది నాకు....Shock-worker అంటే యేమిటి?”

ఆమాట కోండాల్ కూడా చాలాసార్లు విన్నాడు. దాని అర్థం అతనికి తెలియదు సరిగా. “డేవిడ్‌వుని అడగాలి.” అనుకున్నాడు లోలోపల. కాని భార్యకి ఆమాటకి అర్థం తెలియదంటే గౌరవభంగం అనుకున్నాడు.

“ఆడవాళ్ళ తెలివితక్కువతనం నీలోకూడా వుందనిపించుకున్నావు మొత్తంమీద! ఆ మాటకే అర్థం తెలియదు! ఏమిటంటే.....నమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో ప్రధానమైన వ్యక్తిని అల్లా అని పిలుస్తారు. తెలిసిందా? మాట్లాడకుండా పోయి పడుకో. నాకు నిద్రవస్తోంది.”

ముప్పైయేడో ప్రకరణము

మార్పులు

మే 15 వ తారీఖునాటికి మొత్తంమీద జిల్లా అంతటా వరిచల్లకలు పూర్తి అయ్యాయి. ఆ తారీఖునాటికి గ్రామాచీ 'స్టాలిన్' వ్యవసాయక్షేత్రం చల్లకలు పూర్తిచేసింది. పదవతారీఖున మిగిలియున్న 20 ఎకరాలలో జొన్న, సన్ ఫ్లోర్ మూడవదశం చల్లేసింది. వెంటనే దేవిదోవ చల్లకలను గురించిన రిపోర్టు జిల్లాకమిటీకి సంపించేడు.

గోధుమచేలలో మొలకలు బాగానే వస్తున్నాయి. కాని, రెండవ దశం మే మొదటివారంలో చల్లిన క్యూబన్ గోధుమ 250 ఎకరాలు వెలి పడును అవడంచేత కొంచెం జబ్బుయిచ్చేటట్లు వుందని దేవిదోవు, లుబి స్కిన్లు భయపడ్డారు. కాని, యాకోవ్ లాకుచ్ మాత్రం ఇల్లా అన్నాడు.

“ఏం లాభంలేదు. బయలుదేరడం కష్టమే. కాలంకానికాలంలో చల్లుతే యెల్లా బయలుదేరుతుంది? ఈజిప్టులో సంవత్సరానికి రెండు పంటలు పండిస్తారుట. అయితేమాత్రం కామ్రేడ్ దేవిదోవ, ఈజిప్టులో పండినట్లు గ్రామాచీలో పండుతుందా? మనం చల్లుకునేకాలంలో మనం చల్లుకోవాలి.”

“ఏమిటి, అంత నిరుత్సాహంగా మాట్లాడుతావు?” దేవిదోవుకి కోపంవచ్చింది. “అవసరంవస్తే మనమూ పండించాలి. ఈభూమి మనది. మన అవసరానికి కావలసినది ఆ భూమిలోనుంచి మనం పండుతాము. సందేహంలేదు.”

“కుర్రవాడు మాట్లాడినట్లు మాట్లాడుతూన్నాడు.”

“సరే, చూద్దాం. ఆస్ట్రోవ్ నోవ్, మీ మాటలు మితవాద దృక్పథాన్ని వెల్లడిస్తున్నాయి. ముందుముందు అది చాల ప్రమాదకరమైన పరిస్థితుల లోకి తీసుకువస్తుంది. కాగ్రీత్.”

“నేను ఈ భూమివిషయం మాట్లాడుతున్నానుకాని మితవాద, ఆతి వాద దృక్పథాలు నాకేమీ తెలియవు.

వీళ్లు దున్నేరు

క్యూబాన్ గోధుమ మొలస్తుండని దేవిదోవు పైకి అంటున్నా లోపల అతనికి అనుమానం లేకపోలేదు. అందుచేత ప్రతిరోజు గుర్తిం మీద బయలుదేరి చేలు చూసివస్తున్నాడు.

భూమి పడును త్వరగా లాగేసింది. ఎండలు బాగా కాస్తున్నాయి. గోధుమ మొలకలు సాఫీగారావడంలేదు. దేవిదోవ గుర్రంబిగి, మోకాళ్ళ మీద వంగి గుప్పెడు మట్టితీసి, ఆ గోధుమ మొలకలు పరీక్షగాచూసి జాలి వడతాడు. వర్షంకావాలి. ఒక్క వర్షం కురిసిందంటే చల్లిన గింజలన్నీ ఒక్కటికూడా వీరుపోకుండా మొలిచి బాగా బయలుదేరుతాయి. కాని, వర్షం కురవలేదు. కలుపుబాగా పెరిగిపోయింది.

ఒకరోజు సాయంకాలం వూళ్ళో ముసలివాళ్ళంతా దేవిదోవుదగ్గరికి వచ్చేరు మాట్లాడడానికి.

“మేమంతా ఒక్కవిషయమై మిమ్మల్ని కోరడానికి వచ్చేము.” అన్నాడు ముసలి ఆకిము: ఆ గదిలో శిలువ యొక్కదేనావుంటే దానికి మోకరించాలని నలుమూలలా చూస్తూ.

“ఏమి మాట్లాడాలని? ఇక్కడ శిలువలేవు, తాతా. చూసి లాభం లేదు.”

“నరే:.....వూళ్ళో పెద్దవాళ్ళ దగ్గరనుంచి.....”

“అసలు విషయం ఏమిటో త్వరగా తెమల్పండి.”

“రెండవదశం పనిచేస్తూన్న చేలు మొలవడంకూడలేదు. అంత వరకూ నిజం.”

“అయితే?”

“ఇప్పుడు వర్షం కురవాలి.”

“అవును - కావాలి.”

“వర్షంకోసం ప్రార్థించడానికి, ఒక మతగురువును తీసుకురావడానికి (మనవ్రహ్మ స్ర పట్టాభిషేకంమాదిరి) అనుమతించండి.”

“అల్లా అయితే వర్షం కురుస్తుందా?”

“భగవంతుడికి అనుగ్రహం కలుగుతే తప్పకుండా వర్షం కురి పిస్తాడు.”

“సరే, ఆ విషయం అంతటితో చాలించి దయచెయ్యండి. ఇంక ఆ విషయమై నా దగ్గర ఒక్కమాటకూడ మాట్లాడవద్దు.”

“ఏమి ? ఈచేయి మావికావా ?”

“సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రానివి.”

“కామ్రేడ్, ఆ విషయం మాకు తెలుసు. భగవంతుణ్ణి నమ్మరు మీరు. కాని, మాకు నమ్మకంవుంది కనక మమ్మల్ని ప్రార్థించుకోవితే నేమి ?”

“నేను అంగీకరించను. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రసభ్యులు మిమ్మల్ని పంపించేరా ?”

“లేదు. మా అంతట మేమే వచ్చేము.”

“అయితే వినండి, చెబుతాను. మనం శాస్త్రీయపద్ధతుల్లో వ్యవ సాయం చెయ్యాలి. కాని మతగురువుల సహాయంతో కాదు.”

దేవిదోవు వాళ్ళకి నచ్చచెప్పడానికి చాలాసేపు ప్రయత్నించేడు. వాళ్ళు మాట్లాడలేదు. ఇంక వెళ్ళిపోయేముందు నగుల్నోవు వచ్చేడు. వర్షం కురవడానికి మతగురువుచేత ప్రార్థన చేయించడానికి కొంతమంది దేవిదోవు దగ్గరికి వెళ్లేరని విని నగుల్నోవు పరుగెత్తుకుని వచ్చేడు. ఏమి జరుగుతుందో చూద్దాం అని.

“అలా అయితే ఏయిలేదంటారా ?” అన్నాడు ముసలి ఆకిమ్.

“ఆ - నిస్సందేహంగా. కురుస్తే వర్షం దానంతటదే కురుస్తుంది; ప్రార్థన అవుసరంలేదు.”

వాళ్లు బయటికి వెళ్ళిపోయేరు. నగుల్నోవు వారివెనక వెళ్లేడు.

“ఏయ్, ఇల్లా వినండి. మీరు యెందుకు వచ్చేరో తెలిపింది. ఎన్నిచెప్పినా మీ పద్ధతులు మీరు వాదలడంలేదు. పూరుకుంటే మీరు యేం చేసినా చెయ్యగలరు. ఆ మతగురువుని తీసుకువస్తారేమో జాగ్రత్త— వాడి రోజులు బాగుంటే రాడు.”

అని అతను దేవిదోవ దగ్గరికి వెళ్ళి, ప్రక్కనవున్న కర్రపెట్టెమీద చికిరిపడ్డాడు.

“వాళ్ళతో ఏమిటి మాట్లాడుతున్నావు?” అని అడిగేడు దేవిదోవు.

“అబ్బే—మరేంలేదు. ఏదో లోకాభిరామాయణం విడనేము.”

“అంతేనన్నమాట.”

“మతగురువుని తీసుకువచ్చే వుద్దేశం వదులుకున్నాడు.”

“ఇంకా యేమన్నారు?” పెదవులమీది చిరునవ్వు కనబడకుండా ముఖం మరియొకవైపుకి తిప్పేసుకున్నాడు.

“వారికి మతంమీద, దేవుడిమీద గల భక్తిఅంతా వట్టి మూఢ నమ్మకం తప్ప మరేమీ కాదని కూడ అంగీకరించేరు....అయితే, సైమియన్, ఈ కూపీఅంతా తీస్తున్నావు, యెందుకు? జరిగలా పట్టిన పట్టు వదలవు నువ్వు. వాళ్ళతో నేను యేమని మాట్లాడేననా? ఏదోమాట్లాడేను. వాళ్ళకి మనం వచ్చచెప్పడానికి ప్రయత్నించేమంటే ప్రోత్సహమిస్తున్నా మన్నమాట వాళ్ళకి. అదికాదు వాళ్ళకి చేప్పేవిధానం. జబర్దస్తీ ఒక్కటే వాళ్ళదగ్గర పనికొస్తుంది.”

దేవిదోవు నవ్వి, విరాళాసూచకంగా చెయ్యి వూపేడు. ఇంక మకార్ని నరిదిద్దడం ఆనంభవం

మకార్ రెండు వారాలపాటు పార్టీలోనుంచి తొలగించబడ్డాడు. కాని ఆ కాలంలోనే జిల్లాపార్టీ నాయకత్వంలో మార్పులు వచ్చేయి. శైక్రటరీ యైన కార్పిన్ స్కీ, అర్గనై జేషన్ డిపార్టుమెంటు అధికారియైన హోమూదోవలు వారి పదవులలోనుంచి తొలగించబడ్డారు. నగుల్నోవ్ కేసును పునర్విచారణ చెయ్యవలసిందని రిజియనల్ కంట్రోలు కమీషనునుంచి కొత్తజిల్లా పార్టీశైక్రటరీకి తాఖీదు వచ్చింది. అతడు, నగుల్నోవు మీద నేరములు కొన్ని రుజువుకావండువల్లనున్న, ప్రవర్తననుబట్టి చూసినా అంతశిక్ష పనికిరాదనియూ, నిర్ణయించి, వెనుకటిశిక్ష రద్దుచేసి పట్టి మరదలింపుతో వదిలివెట్టేడు. అంతటితో ఆ విషయం వదిలిపోయింది.

గ్రహచీపార్టీ శైక్రటరీ విధులు తాత్కాలికంగా నిర్వహిస్తున్న దేవిదోవు ఆ వదలిని తిరిగి నగుల్నోవుకి వప్పగించేడు.

వీళ్లు దున్నేరు

“ఇప్పటికైనా గ్రహించేవా? ఇంకా తప్పుమార్గాలు తొక్కుతావా?”

“జుట్టుంగా గ్రహించేను. తప్పుమార్గం తొక్కింది నేనో జిల్లా కమిటీయో తెలియలేదు?”

“ఇద్దరూ కూడా తప్పుదోవే తొక్కిరు.”

“కాని, రిజియనల్ కమిటీ కూడా కొద్దిగా తప్పుదోవ తొక్కుతూం దేమో నవి వుందనాకు.”

“ఏం—ఏందుచేత?”

“సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామా యిచ్చిన రైతుల పకువుల్ని తిరిగి వారికి యిచ్చేయ్యాలని యెందుకు ఆర్డరు యివ్వలేదు? అది మాత్రం రైతుల్ని విర్బంధించడంకాదూ? తప్పకుండా అవును! ఇక్కడ రైతులు ఇష్టంలేకపోతే వాళ్ళ సభ్యత్వంకి రాజీనామాయిచ్చి వెళ్ళి పోవచ్చు; కాని వ్యవసాయం చేసుకొనడానికి పకువులుకాని, పనిముట్లు కాని వుండవు. అందుచేత గతిలేక తిరిగి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలోనే చేరుతారు.”

“కాని, పకువుల్ని తిరిగి యెవరిని వారికి యిచ్చేయడానికి ‘రూపు’ అంగీకరించవు.”

“ఇష్టంలేనిదే రైతుని బలవంతంగా అందులో సభ్యుడుగా వుంచేట ప్పుడు ఆ ‘రూపు’ యెందుకు? వాళ్ళ ఆస్తి వాళ్ళమొత్తానపారేసి మీ ఇష్టం వచ్చినట్లు పొంది అని యెందుకు చెప్పరు? నే నయినట్లయితే వాళ్ళని యీ పాగ్గితానికికూడా చేరనిచ్చియుండను. సమయానుకూలంగా యెల్లా ఫడితే అల్లా తిరిగే యీ రైతులు క్రమంగామారి వాళ్ళే మంచి తెలివైన సమిష్టి వ్యవసాయరైతులు అవుతారని అనుకుంటున్నావు. అదే పొరపాటు! బయటికి పోనియ్యకపోతే ఇందులోనేవుంటారు. కాని, ఈ జన్మలో వాళ్ళ శక్తిత్వంమాత్రం వలదు. ఎప్పుడైనా అవకాశం దొరుకుతే ఈ సమిష్టి వ్యవసాయ విధానం నాశనంచేసి, వ్యక్తిగతంగా వ్యవసాయం చేసుకుని, జీవించడానికే ప్రయత్నిస్తారు. వాళ్ళని నేను యెరుగుదును. వాళ్ళ ఆస్తి పాస్తులు యివ్వకపోవడం Left ward deviation, వెళ్ళిపోయిన వాళ్ళని తిరిగి సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యులుగా చేర్చుకొనడం Right ward

నీళ్లు దున్నేరు

deviation. కామేర్డ్ : అప్పటికి, ఇప్పటికి రాజకీయంగా నాలో చాలా అభివృద్ధి కలిగింది. అంత సులువుగా కొరకపడను యిప్పుడు.”

“ఈ వ్యవసాయక సంస్థం పూర్తికావడే రాజీనామా ఇచ్చిన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యులతో మనకుగల యక్కొంట్లు ముగింపుకు రావనే విషయం తెలుసుకోలేకపోవడమే నువ్వు రాజకీయంగా యెంత అభివృద్ధి పొందేవో తెలుస్తుంది.

ఇల్లాగే చాలపేపు మాట్లాడుకున్నారు; కాని, ఇద్దరూ ఒక విర్ణయానికి రాలేక తలొకదారిని వెళ్ళిపోయేరు.

ఆ రెండువారాలలోను గిరిమాచీలాగ్ లో అనేకమార్పులు జరిగేయి. మేరియా పోయార్కోవా ‘మూగడై మిడ్’ని వివాహంచేసుకుంది. అతని కున్న కొద్ది సామానులు బండిమీదవేసుకుని ఒక రాత్రి పోయార్కోవా యింటికి బస మార్చేడు.

“మేరియాకి తగిన ‘ఉడ్డా’ దొరికింది!” అనుకున్నారు ప్రజలంతా.

ఈ విషయం తెలియగానే ఆండ్రి విర్ణాంతపోయేడు. అనేక సంఘాల తన భార్యగావున్న మేరియా మరొకవిని పెళ్ళిచేసుకున్నందుకు అతనికి యెంతో కష్టంగావున్నా మొదట కొంచెం విగ్రహించుకున్నాడు. కాని క్రమంగా ఆ విచారం మరచిపోవడానికి తాగిగుడు ప్రారంభించేడు. దేవి దోవకి కనబడకుండా తప్పుకుతిరగసాగేడు. దేవిదోవు ఈ విషయమంతా గ్రహించి ఒకరోజున మందలించేడు.

“ఆండ్రి! నీ వ్యవహారం ఏమీ బాగులేదు. ఒకపార్టీసభ్యుడు చెయ్యవలసిన పనికాదు అది.”

“ఇంక మానివేస్తాను. వైమియన్, నాకు చాలా చిన్నతనంగా వుంది. నన్ను వదిలి ఆ కుంటరివెధవనా పెళ్ళిచేసుకొనడం? నన్ను యెందుకు వదిలినట్లు?”

“అది ఆమె యిష్టం.”

“కాని నాకు ఆగౌరవం కాదా?”

“అవుతే అవచ్చు. కాని త్రాగుడు ప్రారంభించడం యెందుకు? త్రాగి తందనాలాడేందుకు సమయంకాదు. కలుపుతీతలు వస్తున్నాయి.”

మేరియా తరచు రజ్యబ్నోవ్ కి కవిపిస్తూనేవుంది. వెనకటికంటె పుత్తాహంగాను, తృప్తిగాను వున్నట్లే కవిపించింది.

డైమిడ్ పొలంపనులు, ఇంటి మరాఘతులు ఇరవై నాలుగుగంటలూ చేస్తున్నాడు వొళ్ళువంచుకుని. మేరియా అతనినికూడ యెంతో ప్రేమగా చూస్తూ ఇరుగుపొరుగువాళ్ళదగ్గర అతని పనిని గురించి, బలాన్ని గురించి పొగడుతుంటుంది.

“ఉంటే అలాంటి మొగుడే వుండాలి. ఏనుగుబలం! అస్తమానూ దబదబ వాగకపోతే యేమి? మేము యెప్పుడూ పోట్లాడుకోము.....”

డైమిడ్ భర్తగా దొరికినందుకు ఆమె సంతృప్తిగానే వుండని తెలిసి ఆండ్రి తనలో తను ఇల్లా అనుకున్నాడు.

“మేరియా! డైమిడ్ మాత్రంపని నేను చెయ్యలేనా? నా జీవితం అంతా నాశనం చేసేవు.”

కులక్ గెయివ్ ప్రవాసంనుంచి తిరిగి వచ్చేడు. ఎలక్టరోల్ రైట్లు కమీషను అతని పౌరసత్వహక్కులు తిరిగి సంక్రమింపజేసింది. పిల్లల్ని అందర్నీ వెంటబెట్టుకుని పూల్గోకిరాగానే డేవిడోవు అతనిని సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రపు అఫీసుకి పిలువనంపేడు.

“గెయివ్, ఇకముందు యేమిచేద్దాం అనుకుంటున్నారు. వెనుకటి మాదిరిగా స్వంత వ్యవసాయమా, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరుతారా?”

“సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలోనే చేరవలసి వుంటుందనుకుంటాను.”

“అయితే వెంటనే అప్లికేషను ఒకటి రాసి ఇయ్యండి.”

“మరి నా ఆస్తి విషయం ఏం చేస్తారు?”

“మీ పశువులు, వ్యవసాయపనిముట్లు సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలోనే వున్నాయి. ప్రజలకి పంచిపెట్టిన సరుకును కొన్నిమాత్రం తిరిగి యివ్వ గలుగుతాము. మిగిలిన వాటికి ఖరీదు యిస్తాము.”

“నా తిండికి అడ్డేవుంచుకున్న గోధుమ అంతా వాడేసేరు?”

“దానికేమీ కష్టంలేదు. మేనేజరు దగ్గరికి వెళ్ళండి. మీ తాత్కాలికావసరాలకి సరిపోయేటట్లు 2, 3 బస్తాలు యిస్తాడు.”

బీ క్ల దు న్నె రు

“దోషనుబోయే జనాన్ని కూడా సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యులుగానే చేరుస్తున్నాడు.” అన్నాడు మకార్, డేవిడోవ్ కులక్ గేయావ్ సభ్యత్వ దరఖాస్తు తీసుకున్నాడని విని. “ప్రవాసానికి పంపేసిన జనాన్ని అందిరీనీ కూడా సభ్యులుగా చేర్చుకుంటామని వత్రికల్లో ప్రచురిస్తేసరి, కావలసినంత మంది భేరుకారు.” అన్నాడు ఆంద్రీరజ్జుబోవ్ నుతో.

చల్లికలు పూర్తిఅయేక గ్రిమాచీ పార్టీసభ్యత్వం రెట్టింపుకి పెరిగింది. పావెల్ బుదిష్కిన్, నెస్టర్ లాభ్చిన్, డెమ్కా ఉషాకోపులు కేందిదేట్లుగా అంగీకరించబడ్డారు. బుదిష్కిన్ మొదలయిన వాళ్ళని పార్టీమీటింగులో, తీసుకొనడానికి అంగీకరించిన నాడే నగుల్నోవ్ కోంద్రాట్ మైడినకోవ్ తో ఇల్లా అన్నాడు.

“కోంద్రాట్ : నువ్వుకూడా పార్టీలోచేరు. నీ దరఖాస్తును నేను సంతోషపూర్వకంగా తప్పక బలపరుస్తాను. వెనక సైన్యంలో నువ్వు నాకింద పనిచేసేవు. అప్పుడు నువ్వు యుద్ధంలో ఎల్లా పేరుపొందేవో, అల్లాగే ఇప్పుడు సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో మంచి వ్యవసాయదారు పని పేరుపొందేవు. నువ్వు యింకా పార్టీలో చేరలేదంటే నాకు ఆశ్చర్యంగా వుంది. ప్రపంచం అన్ని దేశాల్లోనూ కార్మికవిప్లవాలు వచ్చేరోజులు వచ్చేయి. పార్టీలో చేరడానికి నువ్వు యింకా ముందుకురాకపోవడం బాగు లేదు. వెంటనే దరఖాస్తుపెట్టు.”

కోంద్రాట్ ఒక్క విజ్ఞాపు విడిచేడు.

“కామ్రేడ్ నగుల్నోవ్, పార్టీలో చేరడానికి ఇంకా నా అంతరాత్మ అంగీకరించడంలేదు. అవసరం అయితే సోవియట్ ప్రభుత్వంకోసం తిరిగి యుద్ధంచేస్తాను, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో కూడా నా శక్తివంచన లేకుండా పనిచేస్తాను. కాని పార్టీలో చేరడానికిమాత్రం అంగీకరించలేను....”

“ఏం—ఎందుచేత ?”

“సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరినప్పటికి స్వంతఅస్తి అంటే వుండే అభిమానం నాలో యింకా చావలేదు.” అతని పెదవులు వణికేయి. “నా యెడ్లనుగురించి యెంతో విచారంగావుంది....వాటికి తగిన సంరక్షణ జరగడంలేదు. అకిమ్ బెస్లెబోవ్ నా గుఱ్ఱంచేత దాని ఈడుకి తగని బరువు

పని చేయిస్తున్నాడు. అది న్యాయమేనా? నేను చేరకపోవడానికి అదీ కారణం. ఆ ఆస్తిమీది అభిమానం చావనంతకాలం పార్టీలో చేరకూడదని నా వుద్దేశం."

మకార్ ఒక్క నిమిషం ఆలోచించేడు.

"అవును, నువ్వు ఆన్నది చాలా సబబుగావుంది. కొద్దికాలం అగి ఆ తరువాతనే చేరు. సమిష్టి వ్యవసాయనిధానంలోవున్న లోపాలన్నీ సరి దిద్దడానికి పాటుపడదా. స్వంత ఆస్తిమీది ముకుకారం చావనిదే పార్టీలో చేరడం అనవసరం. పార్టీలో చేరిన వ్యక్తికి ఒక్కటే ఆలోచన, అదర్హం వుండాలి; అది ప్రపంచ ప్రజావిప్లవం. మా తండ్రికి కొద్దో గొప్పో ఆస్తి వుండేది. చిన్నతనంనుంచీ నేను వ్యవసాయమే చేస్తుండేవాడిని. కాని యెన్నడూకూడ ఆ స్వంత ఆస్తిమీద అభిమానంలేదు. నాలుగుజతల ఎడ్లు, వ్యవసాయం, సుఖమైన జీవితం వదలి కూలిపనికి సిద్ధపడ్డాను. నువ్వు కూడా ఆస్తిమీది అభిమానం వదిలేకే చేరుదువుగానిలే."

యట్కిన్, ఉఫాకోవ్, లోబ్విన్లు పార్టీలో చేరుతున్నారన్న వార్త గ్రామాచీలో తెలిసేక ఒక కోసక్కు హాస్యానికి చూకర్తో యిల్లా అన్నారు.

"నువ్వు పార్టీలోచేరడానికి దరఖాస్తు పెట్టలేదేమి? యీ పార్టీలో చేరేవాళ్ళంతా నీకంటే ఎక్కువవాళ్ళా? పార్టీలోచేరావంటే ఏదో వుద్యోగం ఒకటి. పారేస్తారు. డాక్యుమెంటుకేసు ఒకటికొని చంకని పెట్టుకొని పోతూంటే దర్జాగావుంటుంది."

చూకర్ ఆలోచించేడు. ఆరోజు సాయంకాలం చీకటిపడ్డాక సగు టోవ్ దగ్గరకివెళ్ళేడు.

"మకార్, ఏంచేస్తున్నావు?"

"ఏం - చీకటిపడ్డాక వచ్చేవు?"

"చాలామంది పార్టీలో చేరుతున్నారని...."

"అయితే ఏం చెయ్యమంటావు?"

"నన్నుకూడా చేర్చుకోండి. గుర్రాలవిచూస్తూ, బండితోలుతూజీవితం అంతా యిల్లా గడపడం నాకు యిష్టంలేదు. వాటికి నేను పుస్తేకట్టేనా?"

వీళ్లు దున్నేరు

“నీవు ద్వేషం ఏమిటో నాకు అర్థంకాలేదు.”

“పార్టీలో చేరడానికి వచ్చేను. నాకుకూడా యేదో ఒక ఉద్యోగం
యివ్వండి..... దరఖాస్తు యెల్లా రాయాలో కొంచెంచెప్ప.”

“అయితే నువ్వు పార్టీలో చేరి యేదో ఉద్యోగం సంపాదించాలని
వచ్చేవన్నమాట!”

మకార్ కోపం ఆవుకుని సంభాషణ మార్చేడు.

“మొన్న ఈస్టరుకి మతగురువు వచ్చేడా మీయింటికి?”

“ఆఁ. — రాకేం!”

“ఏమైనా ముట్టచెప్పేవా?”

“మనకున్నంతలో యేదోయిచ్చేను. రెండు కోడిగుడ్లు, ఒక పాను
పంది మాంసము.”

“దేవుడిమీర నమ్మకంవుందా సీకు?”

“ఏవో కొంచెం వుండకపోతుందా. ఏదేనా జబ్బుచేసినప్పుడు.
కష్టాలువచ్చినప్పుడు, బాగా ఉరుముతేనూ, తప్పకుండా దేవుణ్ణిప్రార్థిస్తాను.”

సంభాషణ ప్రారంభించినప్పుడు మకార్ మంచి మాటలచేత
ఛాకర్ ని ఆతను పార్టీలోకి యెందుకు చేరడానికివీలలేదో చెబుదాం అను
కున్నాడు. కాని సంభాషణ కొంతదూరం నడిచేత ఆతనికి కోపం ఆగింది
కాదు.

“ఛీ, అవతలికిపో. ఇంకా మతగురువులకి కోడిగుడ్లు, మాంసం
యిస్తాన్నావా? పార్టీలో ఉద్యోగంకూడా కావాలానీకు! నీవంటివాళ్ళంతా
పార్టీలో చేరుతే పార్టీ బాగానే ముందుకివస్తుంది. వేళకోళం అనుకున్నావా
పార్టీలో చేరడంఅంటే? మారుమాటాడక నా యెదరనుంచిపో. వెడతావా
వెళ్ళవా?”

“నేను వచ్చినవేళ మంచిదయిందికాదు. భోజనంఅయి స్థిమితంగా
వున్నప్పుడు రావలసింది.” అనుకుంటూ ఛాకర్ వెళ్ళిపోయేడు.

ఈ 15 రోజుల్లోను గ్రహచీప్రజల్ని ముఖ్యంగా ఆడపిల్లల్ని కలవర
పెట్టిన మరియొకవార్త ‘స్మృతి’ చావునిగురించి.

యెస్పిమ్ట్రుజిఫోవ్, బెటలక్చికోవలు పీపుల్సు కోర్టుచేత కఠినశిక్షలు విధించబడి ప్రవాసం వంపబడ్డారు. వాళ్ళే 'స్మోకీ' మరణాన్ని గురించి గ్రీమాచీకి వ్రాసేరు. అతనిని గ్రీమాచీనుంచి తీసుకునిపోయేటప్పుడు పారి పోవడానికి ప్రయత్నించేడు. అతనిని కూడా తీసుకుపోతూన్న వైనికుడు 'ఆగు!' అని మూడుసార్లు హెచ్చరించేడు. కాని అతడు లక్ష్యపెట్టక వంగుని దగ్గరనేవున్న అడవివైపు వరుగెత్తసాగేడు. ఇంకో 40 గజాలు వెడితే స్మోకీ రుప్పలచాటునుంచి తప్పించుకుపోయి వుండును. కాని ఆ వైనికుడు తుపాకి గురిచూచి మూడవదెబ్బతో అతని ఆయుర్దాయం ఆఖరుచేసేడు.

ఒక్క అతని ముసలిమేనత్తతప్ప అతనికోసం విచారించేవారెవరూ లేరు. అతనితో పరివర్యం వున్న ఆడవాళ్ళెవరైనా కొంచెం విచారించినా ఆదెంతోకాలం నిలవదు.

—o—o—o—

ముప్పైనిమిదో ప్రకరణము

సమర్థుడైన మేనేజరు

రైతులుకి ఊడ్చులదగ్గరనుంచి కోతలవరకు రెండుమాసములు ఇంచుమించుగా పనివుండదు. మొట్టమొదటిసారిగా 1930 సం॥ సమిష్టి వ్యవసాయం ప్రారంభించిన మొదటి సం॥రం. ఆ రెండుమాసాలూకూడ పూర్తిపని తగిలిందిరైతులకి. అంతవరకు, పాతపద్ధతులమీద వ్యవసాయము చేసేటప్పుడు చల్లకలు అయినవెంటనే రైతులు కుప్పమార్పులు వచ్చేవరకు ఖాళీగావుండేవారు. పశువులు బీళ్ళలో మేస్తూ కోలుకునేవి. కోసక్కులు బిళ్లు. కోతపనిముట్లు బాగుచేసుకునేవారు. మే మాసపు మండుబెండలో యెవరో కాని దున్నేవారుకాదు. గ్రామాలన్నీ విళ్ళబ్బంగా వుండేవి. తీరికరోజులవదండేత కోసక్కులు బంధువుల్ని చూడడానికి యితర గ్రామాలకి వెళ్ళడం గాని, పిచ్చాపాటి మాట్లాడుతూ కూర్చోవడంగాని చేసేవారు.

బీళ్లు దున్నేరు

కానీ, సమిష్టివ్యవసాయ విధానం ప్రారంభించిన మొదటి సంవత్సరమే గ్రహించలేకుండా ఈ రెండునెలలుకూడ పూర్తిపని తగిలింది. చేతు మొలిచిన కొద్దిరోజులకే కలుపుతీతలు ప్రారంభమయ్యాయి.

“ఈ సం॥రం సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు చేలలో మూడుసార్లు కలుపులు తియ్యాలి మనం. ఒక్క కలుపుయొక్కకూడా మిగలకూడదు.” అన్నాడు దేవిదోవు మీటింగులో.

అందుకు యాకోబ్ లూకువ్ చాల బాగుండన్నాడు. స్వతహాగా కూర్చునే స్వభావంలేని వాడవడంచేత ఈ ఆలోచన అతనికి నచ్చింది. “సోవియట్లు ప్రభుత్వం పట్టినదల్లా బంగారం అవుతూంది. కానీ, పర్యవసానం యెలా తేలుతుందో చూద్దాం. ఇప్పుడు కలుపుతీతలు, బీడుభూములు సేవ్యంకి తీసుకురావడం, వ్యవసాయపనిముట్లు మరామతుచేసుకొనడం, పశువుల్ని, గుర్రాలని మేపడం, అయితే, ప్రజలు పనిచేస్తారా? కలుపు తీతలకి ఆడవాళ్లు వస్తారా? ఇదివరకు యెన్నడూ విననైనా లేదు. ఈ ‘డాన్’ నదీ ప్రాంతంలో ఇంతవరకు యెన్నడూ కలుపులు తియ్యడం యెరగం. కానీ కలుపులు తియ్యకపోవడం అంత తెలివితక్కువలేదు. పంట బాగా పండుతుంది. నా చేలల్లో యెప్పుడూ కలుపులు తీసుకోలేదు. యెంత తెలి తక్కువ! ఈ ఆడపినుగులు ఆ స్త్రీమానూ కూర్చుని కబుర్లుచెబుతూ అనే కానీ యిల్లాంటి పనులు చేసుకుందాం అని ఉంచేనా!” అనుకుని, తను స్వంతంగా వ్యవసాయం చేసుకొనేటప్పుడు కలుపులేనా తీసుకొనకుండా వ్యవసాయం చేసినందుకు యెంతో బాధపడ్డాడు.

“కామ్రేడ్ దేవిదోవ్, ఈయేడు మనకి యెంత పంట అయినా పండుతుంది. పూర్వం అంతాకూడా విత్తనాలుచల్లి కూర్చునేవారు చేలు కోతకి వచ్చేవరకు. వరిమొక్కలతోపాటు భూమిమీదివున్న యొక్కడి కలుపు మూసుకువచ్చేది చేలల్లో. చేలు బాగా పండేయనే అనుకునేవాళ్ళు. కానీ తీరా చూసేటప్పటికి ఎకరానికి 4 బస్తాలకంటే సాధారణంగా యొక్కవ పండేవేకావు.” అన్నాడు.

ప్రజలు యెవరిని ఆడగకుండా విత్తనపుధాన్యం యెవరికి కావలసినవి వాళ్ళు గాదులు బద్దలుకొట్టి పట్టుకొనిపోయినప్పటినుంచీ ఆస్ట్రోవనోవ్ ని

మేనేజరు పదవినుంచి తొలగించాలనే చూస్తున్నాడు దేవిదోవ్. దాన్యం తీసుకొనిపోవడానికి ఆప్పుడు పోగుపడ్డ జనంలో లూకువ్ ముఖం కనబడి నప్పటినుంచీకూడా అనుమానంగానే వుంది అందుచేత ఆ మరునాడు దేవిదోవు ఆతవిని గదిలోకి పిలిచి, మిగిలినవాళ్ళందరినీ బయటికి వెళ్ళి పొమ్మన్నాడు. వారిద్దరూ నెమ్మదిగా మాట్లాడుకున్నారు.

“నిన్న గాదులదగ్గర నువ్వు యేంచేస్తున్నావు?” అని అడిగేడు దేవిదోవ్.

“కామ్రేడ్ దేవిదోవ్, ప్రజలకి సచ్చెప్పి నెమ్మదిగా పంపెయ్య దానికి ప్రయత్నించేను. సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రపు అస్తి లూటీచేస్తే చాలా ప్రమాదంవుందనీ, తొందరపడవద్దనీ చాలాదూరం చెప్పేను” అన్నాడు యాకోవ్ లూకువ్ తడుముకొనకుండగా.

“అయితే ఆడవాళ్ళు.....? గాదుల తాళంచెవులు నాదగ్గర వున్నాయని వాళ్ళతో యెందుకుచెప్పేవు?”

“అది అంతా వట్టిది, భగవంతుడుసాక్షిగా చెబుతూన్నాను. ఆ మాట నేను యెవ్వరితోను ఆనలేదు.”

“నన్ను పట్టుకుని తీసుకుపోయేటప్పుడు వాళ్ళచెప్పేరు ఈ విషయం”

“అంతా కల్పితం. మంటావధంగా చెబుతాను. పచ్చి అబద్ధాలు. యెల్లాగయినా నన్ను నాశనంచెయ్యాలని చూస్తున్నారు.”

దేవిదోవుకి యేమిచెయ్యడానికి పాలుపోలేదు. కాని, తరువాత లూకువ్ మేనేజిమెంటులోను, కలుపు తీతలలోను, పశువుల మేత విషయంలో చేసిన యేర్పాటులు, ఇంకా అనేక కొత్తకొత్త ప్లానులువేసి సమిష్టి వ్యవసాయాభివృద్ధికి పాటుపడడంలోను చూపిన తెలివితేటలు, వుత్సాహం చూచి దేవిదోవుకి ఆతనిమీది అనుమానం పూర్తిగా తొలగిపోయింది. ఈ పర్యాయంకూడా లూకువ్ దేవిదోవు కళ్ళలో దుమ్ముకొట్ట గలిగేడు.

లూకువ్ వేర్వేరు ప్రాంతాలలో నూతులు తవ్వించాలన్నాడు. వర్షపునీరు వృధాపోకుండా అడ్డుకట్టలుకట్టి చేలకు వుపయోగపడేప్లాను తయారుచేసేడు. కొత్తనూతులు తవ్వించినందువల్ల అడుసురోజుల్లో పశువులను వాటి మకాములలోనుంచి నీళ్ళకోసం ప్రతిసారి 2 మైళ్ళదూరం

బీళ్లు దున్నేరు

తోలుకువెళ్ళవలసిన అవస్థ తప్పిపోతుంది. అందువల్ల యెంతోపని కలిసి వస్తుంది. అందుచేత వెంటనే ఆ పని ప్రారంభించబడింది.

అంతేకాదు అంతవరకు 100 ఇటిక 4½ రూబుల్సు యిచ్చి 20 మైళ్ళ దూరంనుంచి బళ్ళవార్జీలు పెట్టి మోసి తెచ్చుకోవలసివస్తుంది. అందుచేత ఇక్కడే ఇటుకలు తయారుచేసి, దూడల పాకలకు, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు బిల్డింగులకు కావలసిన యిటుక అంతా కొనవలసిన అవసరం లేకుండా చవకగాగిట్టే ప్లాను తయారుచేసేడు. మూడవ బ్రిగేడు పనిచేసే భూమిలో 'చాగు' ఒకటి మంచి సారవంతమైన భూమిని ప్రత్యేకంగా కోనేస్తోంది. అందుచేత వాగుకి అడ్డుకట్టవేసి, రెండు గట్లు కొయ్యకుండా పాపూర్, విల్లోచెట్లను పాతవలసిందని సలహా ఇచ్చేడు.

నీటి అన్నిటివలన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో ఆస్ట్రోవ్ నోవు స్థానం బలపడింది. డేవిడ్ వో అతనిని యే పరిస్థితులలోనూ మేనేజరు పదవి నుంచి తొలగించకూడదనుకున్నాడు. క్రమంగా ఆస్ట్రోవ్ నోవుమీద నగు లోన్నపు అభిప్రాయం కూడా మారింది. "అతని వృద్ధేకాలు యెల్లావుంటే మనకేమి — ప్రస్తుతం మనకి బాగా వుపయోగిస్తున్నాడు." అన్నాడు నూక్లెస్ మీటింగులో, "మనవాళ్ళలోనుంచి అంత సమర్థుణ్ణి తయారుచేసు కొనేవరకు ఆస్ట్రోవ్ నోవునే వుంచాలి మేనేజరుగా. మన పార్టీకి అసమానమైన తెలివితేటలు వున్నాయి. లక్షలకొలది వ్యక్తులచేత నడిపించ బడు తూండడం చేతనే యంత కట్టుదిట్టంగా నడుస్తుంది. సోవియట్ ప్రభుత్వ వ్యతిరేకి, ద్రోహి అయిన ఇంజనీరు ఒకడు వున్నాడనుకోండి. సామాన్య దృష్టిలో అతనిని తుపాకితో కాల్చి చంపాలి. కాని మనపార్టీ యేం చేస్తోంది? అతనికి ఒకపని పురమాయించి 'నువ్వు చదువుకున్నావు, నీకు కావలసిన డబ్బు యిదిగో. మస్తుగాతిను. నీకు తోచినట్లు ఖర్చుపెట్టుకుని సుఖపడు. కాని నీ తెలివితేటల్ని ప్రజలకోసం, ప్రపంచవిప్లవంకోసం ఇంజనీరింగు పనిద్వారా వుపయోగించు.' అని చెబుతారు. అతడు చేస్తాడు. అతని మనస్సు పూర్వపుజీవితంకోసం కలలు కంటూండవచ్చు కాని అతను పని చేస్తూనేవుంటాడు. అతనిని చంపినందువల్ల లాభంయేమిటి? నీసం

యెత్తుకూడా లేదు. పని చేయించుకొనడం ద్వారా వేలకొలది ప్రజలకి పుపయోగపడేటట్లు చెయ్యవచ్చు. అతనినే, మన ఆస్ట్రోవ్ నోవు విషయంలో కూడా అంతే. వాగులకి అడ్డుకట్టలు కట్టనియ్యండి. అవసరమైనచోట్ల నూతులు తవ్వమనండి. అదంతా సోవియట్ ప్రభుత్వ పురోభివృద్ధికే. ప్రపంచవిప్లవాన్ని ఇంకా త్వరగా తీసుకురావడానికే.

ఆస్ట్రోవ్ నోవు జీవితంలోని ఒడుదుడుకులు కొంచెం తగ్గేయి, పొలో విట్టివు. అతని వెనుకనున్న సోవియట్ వ్యతిరేకశక్తులు తాత్కాలికంగా నైనా అపజయం పొందేయని గ్రహించేడు. ఇంక సోవియటుప్రభుత్వం మీద తిరుగుబాటు జరిగే అవకాశం లేదనీ, కోసక్కులకు సోవియటు ప్రభుత్వం మీద గల విద్వేషం కూడ క్రమంగా నశిస్తుందనీ గ్రహించేడు. “పొలో విట్టివు, లెటెస్కిలు విదేశాలకి పారిపోయి వుంటారు.” అనుకున్నాడు. సోవియటుప్రభుత్వాన్ని కూలద్రోసే మంచి అవకాశం జారి పోయిందనే విచారంవున్నా. తన వునికికి ప్రమాదం కలిగించేవ్యక్తులు పోయేసే సంతోషం కూడా అతనికి కలిగింది. గ్రిమాచీలాగ్ కు వచ్చే మిలీషియామెన్ ను చూసి అతను భయపడడంలేదు యిప్పుడు. వెనక నల్లటి మిలీషియా యూనిఫారం చూసేటప్పటికి గజగజలాడేవాడు.

“నాయనా, ఈ నాస్తికప్రభుత్వం పోయి మన ప్రభుత్వం ఎంత కాలంలో వస్తుంది?” అని అడిగింది ఒకరోజున అతని తల్లి.

అప్రస్తుతమైన ఆ ప్రశ్నకి చాల కంగారుపడి అతను తల్లిని కేకలేసేడు.

“అమ్మా, ఈ గొడవలన్నీ నీ కెందుకు?”

“అందరికీ కావాలి. వాళ్ళు చెప్పిలు మూసేసేరు. మతగురువుల్ని ‘కులక్’లు అని తరిమిసేరు. న్యాయమేనా అది?”

“నీకు బాగా మునులతనం వచ్చింది. భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించుకో.... ఈ ప్రపంచవిషయాలన్నీ వదిలెయ్యి!”

“అయితే, ఆ ఆఫీసర్లు యెక్కడికి వెళ్లేరు? నువ్వు నన్ను ఆశీర్వాదింపమని, తిరిగి ఈ ప్రభుత్వంక్రిందే వుద్యోగం చేస్తున్నావేమి?”

పీళ్లు దున్నేరు

“అఖరికి నా కొంప ముంచీలావున్నావు నువ్వు. ఇంక ఈవిషయం యెప్పుడూ యెత్తకు. ఆ గొడవలన్నీ నీ కెందుకు? ఇప్పుడు నా దగ్గిర అన్నట్లే మరొకరిదగ్గిర అంటావు. దానితో నా పని అఖరు. భగవంతుడు ఏం చేసినా మనమేలుకే” అని మాట్లాడక పూరుకో. తి.డికీ, దిట్టకీ రోటు రేడుకదా! అంతటితో సంతోషించి పూరుకో.”

తల్లితో ఈ సభాషణ అయిన తరువాత భయము, కంగారుతో బయటికివచ్చి కొడుకుని, కోడల్ని, భాగ్యిని పిలిచేడు.

“దాన్ని ఓకంట చూస్తుండండి” అన్నాడు. “శనిగ్రహంలా దావరించింది. మన యింటికి కొత్తవాళ్ళు యెవరయినావస్తే వెంటనే దానిని గదిలోపెట్టి తాళం వెయ్యండి.”

అప్పటినుంచీ ఆమెను రాత్రింపగళ్ళు గదిలోపెట్టి తాళంవేసి నిర్బంధించి వుంచుతుండేవారు. అదివారంనాడు మాత్రం స్వేచ్ఛగా వదిలేవారు. తన వయస్సు ముసలమ్మల దగ్గరకువెళ్ళి తన కష్టాలన్నీ వెళ్ళబుచ్చుకునేది.

“నా కొడుకు, కోడలు మునుపటిలాకాదు యిప్పుడు. గదిలోపెట్టి తాళం వేస్తున్నారు పాడుతిండి పెడుతున్నారు. కాని ఆమధ్య ఆఫీసర్లు వచ్చి మా ఇంట్లోవున్న రోజుల్లో యెంతో బాగా చూసేవారు నన్ను. యెందుకో నేనంటే మండిపడుతున్నాడు యిప్పుడు. ఇవివరకు ఈ నాస్తిక ప్రభుత్వాన్ని నాశనంచేసే ప్రయత్నంలో నా ఆశీర్వాచనంకోసం వచ్చిన కొడుకు యిప్పుడు ఈ ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఒక్కమాట అంటే మండిపడతాడు యెందుకో.”

—o—o—o—

ముప్పైతొమ్మిదో పరీకరణము.

నగుల్నోవ్ వెనుకటిభార్య లుకిరియా చల్లికలనాటినుంచీ కూలిపని చేస్తూంది. మూడవదశంలో కలిసి పనిచెయ్యమన్నారు ఆమెను. అందుకు అంగీకరించి వాళ్ళతోనే వుంటూంది. పగలల్లా యేదో పనిచేసి, రాత్రి భోజనాలయినది మొదలు తెల్లవారుదూమువరకు ఆమె బాటలైకా. (ఒక విధమైన సంగీతవాయిద్యం) వాయిస్తూంటే. వయస్సులోవున్న ధీ పురు

మలు పాడుతూ, నాట్యంచేస్తూ మహోత్సాహంగా వుండేవారు. మొత్తం మీద దీనినంతను నడిపించేది ఆమె.

కులాసాగా గడవడంతప్ప ప్రపంచ విషయాలు యేమీ ఆమెకు వట్టపు. ఆమె ముఖంమీద యెప్పుడూ ఆందోళనగాని, విచారంగాని కనబడదు. తనజీవితంలో ప్రతినిమిషము కొత్తకొత్త సుఖాలేకాని కష్టాలు లేవన్నంత వుత్సాహంగా, సంకోషంగా కాలం గడుపుతుంది. ఆమె మకార్తో విడిపోయిన రోజునుంచే అతన్ని గురించి ఆలోచించడం మానేసింది. టిమోఫీ యెక్కడో దూరంగా ప్రవాసంలోవున్నాడు దగ్గరలేని ప్రియులకోసం విచారించడం ఆమె స్వభావంకాదు పాతవాళ్ళుపోతే కొత్తవాళ్ళని వెతుకుతూండడమే ఆమె జీవితాదర్శం.

అల్లాంటివాళ్ళు అనేకమంది దొరుకుతారుకూడాను : మూడవదశలోని యువకులంతా ఆమెచుట్టూ చేరసాగేరు. వినీల ఆకాశంక్రింద, చంద్రకాంతిలో ఆమెచుట్టూ చేరి కోసకు యువకులు నాట్యం ఆడుతూంటే నేల తాపటం అయిపోయింది. ప్రతివాడూ ఆమె అనుగ్రహం సంపాదించాలని చూస్తూ దగ్గరికి చేరడంలో వారిలో వారికి పేచీలు ప్రారంభమయ్యాయి. ఆమె యెవరినీ కొదనదు. అందరికీ అందుబాటులో వుంటుంది. పూర్వం ఆమెతో సంబంధంవున్న టిమోఫీ ప్రవాసంపంపబడ్డాడు. భర్త వదిలేసేడు. అందుచేత ఆ స్థానానికి ప్రతివారూ ఆశించడంలో ఆశ్చర్యం యేముంది ?

అగాఫన్ దుబుస్టీవ్ ఈవిషయమై ఆమెను కొంచెం మందలించ చూచేడు కాని లాభంలేకపోయింది.

“నాకు నియమించినపని నేనుచేస్తున్నాను; అటువంటప్పుడు నన్ను నాట్యంచెయ్యొద్దు అనీ, ఇతరులని ప్రేమించవద్దనీ అనడానికి యెవరికీ అధికారంలేదు. అగాఫన్, కోప్పడకు యిల్లా అన్నానని. ముసుగుతన్ని సుఖంగా నిద్రపో. నీకూ రావాలనివుంటే - రా; మా అభ్యంతరంలేదు. ప్రతివాళ్ళూ రావచ్చు.”

వెంటనే అగాఫన్ గిరిమాచీవచ్చి దేవిదోవుకి రిపోర్టుచేసేడు.

“కామేర్డ్ దేవిదోవ్, మీరుచేసిన యేర్పాట్లు యేమీ బాగులేవు.” అనడంతోనే ప్రారంభించేడు రావడంతో. “ముసలి ఛాకర్ ని లుబిష్కిన్

బీళ్లు దున్నేరు

దళంలోను, యికిరియా నగుల్నోవాని నా దళంలోనూ వేసేడు. మిగిలినవాళ్లు కూడా పనిచెయ్యకుండా చెయ్యడానికికాకపోతే వాళ్ళెందుకు? ఒక రాత్రివచ్చి చూడండి: క్యాంపులో యేం జరుగుతుందో తెలుస్తుంది. యికిరియా మా దళంలోవాళ్ళ నందరినీ చెడకొడుతుంది. దానికోసం అందరూ కోడిపుంజుల్లా దెబ్బలాడుతున్నారు. రాత్రి తెల్ల వార్లు ఒక్కటేగోల, నాట్యంచేస్తున్నారు. చుక్కపొడిచేకూడా మా క్యాంపు దగ్గరనుంచి సంతగోలలా ఒక్కటేగోల వినబడుతుంటుంది. జర్మనీతో యుద్ధంలో నాకు గాయంతగిలి ఖార్కోవ్ హాస్పిటల్ లో ఉన్నప్పుడు నర్సులు నన్ను 'ఒపేరా'కి తీసుకువెళ్ళేరు. ఎప్పుడు వచ్చేస్తానా అన్నంత అసహ్యంగా వుంది దాన్ని మించిపోయింది మా క్యాంపులోగోల. రాత్రి అంతా అల్లా కాలక్షేపంచేసి పగలు యేంపని చెయ్యగలుగుతారు? యికిరియాని మా దళంలోనుంచి తీసివేసినారే. లేదా సరిగా ప్రవర్తించమని మందలించినారే."

"ఏమిటి - ఈ గొడవ అంతా? దీనికి నేనేం చేస్తాను? సరిగా పనిచెయ్యకపోతే వెంటనే బయటికి గెంటివెయ్యి. అంతే కాని ప్రతి విషయానికి నా దగ్గర ఫిర్యాదు చేస్తూండకు. 'ఎద్దుకు కాలునొప్పి పెట్టిందనీ' 'నాగలి విరిగిపోయిందనీ' ప్రతివిషయం నా వరకూ యెందుకు? బాధ్యత తీసుకుని పనిచెయ్యడం ఎప్పుడు నేర్చుకుంటారు? ఎంతకాలం నేను సహాయం చేస్తాను? ఇంక యెప్పుడూ నా దగ్గరకిరాకు-పో."

ఆగాఫన్ అసంతృప్తితో వెళ్ళిపోయేడు. దేవిదోవు వరసగా రెండు సిగరెట్లు త్రాగి, తలుపులు బిగించేసి కూర్చున్నాడు.

డుబ్ స్టీవ్ రిపోర్టు ఆతనిని ప్యాకులపరచింది. బ్రిగేడు లీడర్లు వాళ్ళ స్వంతబాధ్యతమీద పనిచేయించే చొరవలేదనిగాని, సలహాలకోసం అస్తమానావచ్చి వేదిస్తున్నారనికాదు డుబ్ స్టీవును కేకలువేసింది. ఆతను 'యికిరియా అందరితోను యిష్టంవచ్చినట్లు తిరిగి పాడుచేస్తూంది' అన్నాడని కేకలేసేడు.

యికిరియా ఆతనికి అఫీసుయెదుట కనబడి భర్తను చూసిపెట్టడంగాని, లేక తనే పెళ్ళిచేసుకోవడంగాని, చెయ్యవలసిందని అడిగినప్పటినుంచీ

వీళ్ళ దున్నేరు

ఆమెయెడల అంతక్రితంవున్న అభిప్రాయం క్రమంగా మారింది. తరుచుగా ఆమెను గురించిన ఆలోచనలు బుర్రలోకి వస్తూన్నాయి.

లుకిరియా రూపం అతనిని ఆకర్షించింది. ఆ వసంతకాలంకూడా కొంతవరకు దేవిదోవుమీద పనిచేసివు టుంది ఈ విషయంలో. తరుచుగా అతడు రాత్రులు నిద్రపట్టక నిగరెట్లు కాల్చిపారేస్తూ, ఇటునటు పదారు చేసి, చివరకు రగ్గు కప్పుకుని ఏదో ఆలోచిస్తూ పడుకునేవాడు.

లుకిరియా చల్లకలు పూర్తిఅయేవరకూ ఆ దళంతోనేవుంది. ఆ దళం వూళ్లొకి తిరిగి వచ్చిన రోజు సాయంకాలం ఆమె దేవిదోవును చూడడానికి వెళ్ళింది.

అతను భోజనంఅయి గదిలోఎదుకొని 'ప్రవచా' చదువుతున్నాడు. తలుపు దగ్గర ఏదో చప్పుడయింది.

"లోపలికి రావచ్చా?" అన్న స్త్రీ కంఠధ్వని వివదించింది.

"ఆ." అని దేవిదోవు పక్కమీదనుంచిలేచి జాకెట్టువేసుకున్నాడు.

లుకిరియా లోపలికివచ్చి. నెమ్మదిగా తలుపులు వేసింది.

"మిమ్మల్ని ఒక్కసారిచూసి వెడదాం అని వచ్చేను....."

"ఇల్లావచ్చివచ్చా?" అని దేవిదోవు స్థూలుఒకటి యెదరకిలాగేడు. జాకెట్టుబొత్తాలు పెట్టుకుని అతను పక్కమీద కూర్చున్నాడు. ఆయా చితంగా ఆమె వచ్చినందుకు లోపల సంతోషంగావుంది అతనికి.

"ఏంచేస్తూన్నారు?" అని ఆమెయే సంభాషణ ప్రారంభించింది.

"చేసేందుకేముంది—యేదో నడుస్తూంది."

"పెళ్ళివిషయం ఏమాలోచించేరు?"

"ఆ విషయం ఆలోచించేందుకు కూడా తీరికలేదు."

"పోనీ, యిప్పుడైనా కొంచెం తీరికగా నావిషయమై ఆలోచిస్తారా?"

గంభీరమైన గేవిదోవు ముఖం కొంచెం తెల్లబోయింది. ఆమె అతినప్రకరగా రెప్పులువాల్చి కూర్చుంది. పెదవులమీద చిరునవ్వు తొలు కాడుతుంది.

"....."

“నేనంటే యిష్టంలేదా?”

“దానికేం—ఆ విషయం తరువాతచూద్దాం. నువ్వు వచ్చినవనేమిటి?”

“నేనా—....పత్రికావిశేషాలేమిటి? విదేశాలలో విప్లవాలు వచ్చే సూచనలు యేమైనా వున్నాయా?” అని యికిరియా ఆ సంభాషణకి అనుగుణ్యంగా ముఖం ‘సీరియస్’గా పెట్టింది.

“పత్రికలో చాలా విశేషాలుంటాయి.....అయితే, నువ్వు వచ్చినవనేమిటి?” దేవిదోవ కొంచెం దైర్యం తెచ్చుకున్నాడు. ముళ్ళమీద కూర్చున్నట్లు వుండి అతనికి. పక్కనున్న గుమ్మంచాటునుంచి అయింటి ఆమె ఈ సంభాషణఅంతా వింటూంటుంది. తెల్లవారకుండా ఆమె ఇంటికి వెళ్ళి రాత్రివేళ యికిరియా దేవిదోవ గదికి వెళ్ళిందని.....ఏదేదోచెబుతుంది. పల్లెటూళ్ళలో ఇటువంటిపుకార్లు పడ్డాక యింక చెప్పేదియేముంది! వందుల్లోను, నూతులదగ్గిర, వన్నెలు, చిన్నెలు పెట్టి చెప్పుకుంటారు. అంతవరకు యెంతో గౌరవంగా చూసిన సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యులు అతన్ని చూసి నవ్వుతారు. యికిరియా లొంగతీసేసిందని రజ్జుబోవ్ యెదురుగుండనే వేళాకోళంచేస్తాడు. ఆఖరకు యిది జిల్లాకుకూడా తెలుస్తుంది. వ్యవసాయడిపార్టుమెంటు అధికారులకి తెలుస్తే, వాళ్లు “అందు చేతనే 10 వ తారీఖువరకూ చల్లికలు పూర్తిచెయ్యలేకపోయేడు; ప్రేమ వ్యవహారాల్లో అతనికి చల్లికలు అనుకున్నరోజుకు పూర్తిఅయేటట్లు చూసేటందుకు తీరికయెక్కడ!” అంటారు. రిజియనల్ కమిటీ కేక్రటరీ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణకార్యక్రమం కొనసాగించడానికి తరిఫీదుయిచ్చిన వర్కర్లకు వీడ్కోలుయిచ్చేటప్పుడు వారితో “కార్మికవర్గాధికారానికి అప్రతిష్ట తేకండి. పల్లెటూళ్ళలో ఆప్రతిష్ట మీ చేతలమీద ఆధారపడుతుంది. కామ్రేడ్లు, మీరు మామూలుగా ప్రవర్తించేకంటే రెండురెట్లు జాగ్రత్తతో ప్రవర్తించాల్సి వుంటుంది. పెద్దపెద్ద విషయాలసంగతికాదు నేనుచెప్పేది. దైనందిన కార్యక్రమంలో సాధారణంగా మనం చేసే ప్రతిచిన్నవిషయంలోనూ జాగ్రత్త, దూరదృష్టి వుండాలి.”

యికిరియా తరుచుగా వస్తూంటే అందువల్ల మునుముందు కలిగే ఫలితాలు అలోచించేటప్పటికి అతనికి శరీరం కంపంయైత్తింది. ఆమె మాట

వీళ్లు దున్నేరు

లకి యెదురుచెప్పలేక మొహమాటపడి అంగీకరించే పరిస్థితివచ్చింది అతనికి. కాని, యికిరియా ఏమీ యెరగనట్లు ప్రకాంతంగా కూర్చుంది. అతను కంగారుచేత తడదబడుతూ ఇల్లా అడిగేడు.

“నువ్వు యిక్కడికివచ్చిన పనియేమిటి? నీతో బాతాఖానీవేస్తూ కూర్చోడానికి తీరుబడిలేదునాకు. నీపని యేదోచూసుకునివెళ్ళిపో.”

యికిరియా అతని కంగారు గ్రహించింది.

“సరే, అల్లాఅయితే, మంచిమంచి విషయాలుండే పత్రిక ఒకటి ఇయ్యండి. అంతకంటే మరేమీ పనిలేదు మీతో. శ్రమ కలిగించినందుకు షమించండి.....”

ఆమె వెళ్ళిపోయింది. బుజాలమీదనుంచి పెద్దబరువు దిగిపోయి నట్లుగా ‘అమ్మయ్యా!’ అనుకున్నాడు. ఆ మరుక్షణమే తేబుబుడగ్గర కూర్చుని తల రెండుచేతులలోను పెట్టుకుని, జుట్టులోకి వేళ్ళను పోనిస్తూ ఆలోచించసాగేడు “ఎంత పిరికివాణ్ణి! సాహసం చెయ్యలేకపోయేను. ఒక పత్రీ వచ్చి మాట్లాడుతే తప్పేముంది నేనంత భయపడటానికి? అదీ కాక, సన్యాసినా నేను? మేమిద్దరం మాట్లాడుతే వైవాళ్ళకేంసంబంధం? ఆమె అంటే నేను యిష్టపడతాను; అటువంటప్పుడు నాకు తోచినంత సేపు మాట్లాడుతుంటూ కూర్చుంటాము! నావిధి నేను నిర్వర్తిస్తూన్నంతకాలం యెవ్వరినీ లక్ష్యపెట్టనవసరంలేదు. ఆమె యింకరాదు. చాలాపరుషంగా మాట్లాడేను, నేను భయపడుతూన్నాననే సంగతికూడా గ్రహించింది....”

కాని, డేవిడోవు భయపడనవసరంలేదు. యికిరియా అనుకున్న పని సాదిస్తేకాని, వదలదు. ఆమె డేవిడోవని లోబరచుకొనాలనుకొంది. గ్రిమాచీలో మరి యెవరినైనా పెళ్ళిచేసుకోలేకపోదు కాని, పుషయోగం యేముంది? చాకిరీతో సరిపోతుంది జీవితం అంతా. సుఖం వుండదు. డేవిడోవు దృఢమైనవాడు; మంచివాడు, నిరాడంబరమైనవాడు. మకార్ మాదిరిగా అస్తమానూ ప్రపంచవిప్లవం’ అని కలబుకంటూండడు. ఒక్క లోపంమాత్రం వుంది. యెదరపన్ను ఒకటి పోయింది. కాని, అది అంత లెక్కపెట్టదగిన విషయంకాదు. యికిరియా అంత పెద్దవయస్సు లేక

పీళ్లు దున్నేరు

పోయినా, ఆమె అనుభవంలో ఒక వ్యక్తిని యెంచుకొనేటప్పుడు పళ్ళు అంత ముఖ్యవిషయంగా పరిగణించకూడదని తెలుసుకుంది.

ఆ మరునాడు సాయంకాలం ఆమె మరల వచ్చింది. క్రితం రోజు కంటే బాగా విలువైన బట్టలువేసుకుని ముస్తాబయి వచ్చింది. పత్రిక యిచ్చెయ్యడానికని నెపంపెట్టి వచ్చింది.

“మీ పత్రిక యిదిగో. ఇంకొకటి యిస్తారా ? మంచి పుస్తకాలు యేమీలేవు, మీస్గర్ ? ఉత్సాహం కలిగించే పుస్తకాలు చదవాలని వుంది.... పేరీమనిగురించి.”

“పేవరు ఒకటి తీసుకువెళ్లు, పుస్తకాలు యేమీలేవు. లైబ్రరీకాదుగా యిది !” అన్నాడు.

అతను ఆహ్వానం చెయ్యనవసరంలేకుండానే కూర్చుని సంభాషణ ప్రారంభం చేసింది. చల్లకలలో తను పనిచేసిన మూడవవణాన్ని గురించి, కొత్తగా యేర్పరచి నడుపుతూన్న ‘డైరీ’లో వున్న లోపాలను గురించి అతనితో తర్కించింది. అతనికి యెందులో అభిరుచి వుందో ఆ విషయ మయ్యే మాట్లాడుతూ క్రమంగా అతన్ని సంభాషణలోకి దింపి పరిచయం వృద్ధిచేసుకొనాలని ఆమె యెత్తు.

మొదట దేవిదోవు ఆమె మాట్లాడే విషయాలు అంత శ్రద్ధగా వినలేదు. కాని, క్రమంగా ఆ సంభాషణ సాగినకొలదీ అతను విదేశాలలో అవలంబిస్తున్న నూతన పద్ధతులనుగురించి, పాలు అభివృద్ధిచేసే విధానాలనుగురించి చెప్పేడు. అఖరుకు యిల్లాఅని ముగించేడు.

“వీటి అన్నిటికీమూలం డబ్బుకావాలి మనకి. చాలా పాలు యిచ్చే సాంప్రదాయంగల ఆవుదూడలు, ఎన్నిక అయిన అడోతులు.... యెంత త్వరగా సంపాదిస్తే అంతమంచిది. ‘డైరీ’ సరియైన పద్ధతులలో నడిపించి నట్లయితే చాలా లాభంవస్తుంది. ఇప్పుడు మన ‘డైరీ’లో వెన్నతీసే యంత్రం బహు పురాతనపుదివుంది. అదైనా వుపయోగించదు పాలు విరిగిపోతున్నాయన్నావు. ఎందుచేత ? పాత్రలు పరిశుభ్రం చెయ్యడంలో వున్న లోపంచేత.”

“అనేక లోపాలున్నాయి లెక్కపెట్టడం ప్రారంభిస్తే” అంది ఆమె.

“నేను చెప్పేదికూడా అదే. అందుచేత ఆ ‘దైరీ’ని నడిపే బాధ్యత నువ్వుతీసుకుని అభివృద్ధిలోనికితీసుకురా, మేనేజిమెంటు నీకు అన్నివిధాలా సహాయపడుతుంది. పాత్రను పరిశుభ్రంగా వుంచకపోవడంచేత పాలు తరుచుగా విరిగిపోతున్నాయి ఈమధ్య ఒకామె పాలుపితగడంచూసేను అవు దగ్గరకుచ్చుంది. పొదుగు కడగలేదు. నాలుగు చళ్ళుబాడి, పేడతో వున్నాయి. అఖరికి ఆమె చేతులయినా కడుక్కోలేదు. ఇటువంటివాళ్ళు వున్నారు ‘దైరీ’లో యిప్పుడు. అప్పుడు తీరికలేక అవిషయంలో కలగ చేసుకోలేదు. ఇంక తగిన శ్రద్ధతీసుకోవాలి. సీతాకోకచిలకలా ముస్తాబయి వీధులు తిరిగేకంటే ‘దైరీఫారం’ మేనేజిమెంటు తీసుకుంటే బాగుంటుంది నువ్వు. నిన్ను మేనేజరుగా చేస్తాము. వైకివెళ్ళి చూపుకుని ‘దైరీఫారం’ ఘడిపించడం నేర్చుకుందువుగాని.”

“వద్దు. వాళ్ళనే తంటాలు పడనియ్యండి. నాకంటే సమర్థులైన వాళ్లు అనేకమందిదొరుకుతారు మీకు. నాకు మేనేజరుపదవి అవసరంలేదు. ఎక్కడికోవెళ్ళి త్రైనింగు పొందడం అసలేవద్దు. అనేక చిక్కులున్నాయి అందులో. ఎద్దులా శ్రమపడి పనిచేసేవనులు నాకువద్దు. ఏదో కొద్దిగా పనిచేస్తూ మిగిలినకాలం సుఖంగా గడపాలని నా ఆశయం. నా దృష్టిలో కష్టించి పనిచేసేవాళ్ళు మూర్ఖులు.”

“మళ్ళీ నీ పాతదోరణి ప్రారంభించేవు” అన్నాడు దేవిదోవు కోపంగా. అవిషయమై ఇ క తర్కించలేదు ఆమెతో.

కొద్దిసేపటికి ఆమె వెళ్ళిపోడానికి లేచింది. యికిరియా యిల్లుచూడడానికి అతసుకూడ బయలుదేరేడు. చాలసేపు ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడకుండావెళ్ళారు. యికిరియాయే తిరిగి సంభాషణ ప్రారంభించేసింది. అతని అభిరుచుల్ని ఆమె బాగా యెరుగును.

“ఈవేళ క్యూబాన్ గోధుమ యెల్లావుందో చూశారా?”

“ఆ — ”

“ఎల్లావుంది?”

“అట్టే బాగులేదు. ఈవారంలోపుగా వర్షాలు కురవకపోతే చేలు యెండిపోతాయి. అంతటితో అవదు. సంతోషించేవాళ్ళున్నాకు వూళ్ళో

పీళ్లు దున్నేరు

చాలామంది. “నర్సంకోసం భగవంతుణ్ణి పూర్ణించకపోతే యెందుకు కురుస్తుంది ? మంచిదాగా అయింది” అంటారు ముసలీవాళ్ళంతా. నర్సం కురవడం వాతావరణ పరిస్థితుల్నిబట్టి వుంటుందని వాళ్ళకి తెలియదు. కాని, నర్సం కురవకపోతే వాళ్ళ మూఢనమ్మకం ఇంకా ధృఢపడుతుంది అందుకు మనమేంచేస్తాం : మనకోసంకూడా కొంత లేకపోలేను. అన్నిటికంటే ముందుగా గోధుమచల్లి వుండవలసింది.” అని దేవిదోవు చెప్పుకు పోతూన్నాడు. లుకిరియాకి విసుగుకలిగింది.

“అవిషయం వదిలిపెట్టండి ఇంకి.” అంది ఆమె “ఇక్కడ కూర్చుని కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకుందాం” చంద్రకాంతిలో దగ్గరలో కవిపిస్తూన్న ఏటవాలుప్రదేశంకేసి చూపించి.

అక్కడికివెళ్ళి నిలబడి గొనుఅంచులు దగ్గరగాచేర్చి పట్టుకొంది.

“మీ కోటు పరవండి, నేలమీద. దానిమీద కూర్చుందాం. లేకపోతే నా గొనుబాడి అవుతుంది.....”

ఆ కోటుమీద ఇద్దరూ దగ్గరగా కూర్చున్నారు. ఎందుకో నవ్వు కుంటూన్న అతని ముఖం దగ్గరగా ముఖంపెట్టి ఇల్లా అంది.

“వ్యవసాయంగౌడవ యెత్తకండి యింక. ఇటువంటి సమయంలో మాట్లాడుకోదగిన విషయంకాదు. పాప్లూచెట్ల చిగుళ్లవాసన యెల్లా వేస్తూందో!”

అంతవరకు దేవిదోవ మనస్సుని బాధిస్తూన్న సందేహాలన్నీ యెక్కడివక్కడపోయేయి. ఒక దృఢవిశ్వయానికి వచ్చేడు. లుకిరియా అందానికి వ్యామోహం కలిగినా తనపనికి, గౌరవానికి లోపం ఏమో అని భయపడ్డాడు.....

తరువాత కొంతసేపటికి అతను లేచి నిలబడ్డాడు. లుకిరియా చేతులు జాపుకొని వెల్లికితలాపడుకొని, కళ్ళుమూసుకొనివుంది. అందులో యెవరూ మాట్లాడలేదు. ఆమె అలాత్తుగాలేచి కూర్చుని చేతులు మోకాళ్ళకు చుట్టేసి నవ్వసాగింది. ఎవరో కిత్కితలు పెడుతూన్నట్లు తెగనవ్వింది.

“ఎందుకు, అల్లా నవ్వుతావు ?” అని అడిగేడు దేవిదోవ ఆళ్ళ ర్యంగా.

ఎంత ఆశాత్తుగా నవ్వు ప్రారంభించిందో అంత ఆశాత్తుగాను అపేసి కాళ్లుబారజాపి, చేతులతో తొడలమీద కొడుతూ “ఇప్పుడు యెంతో తేలికగావుంది.... ..” అంది

“రెండు ఈకలు గుచ్చుకో యెగవచ్చు” అన్నాడు డేవిడోవ్ కోపంగా.

“కంగారు పడకండి.....ఇప్పుడు యెంతో సుఖంగా వుంది. అందుచేత నవ్వేను. ఇటువంటి సమయంలో నవ్వక. యేడవాలా ? కూర్చోండి. లేచి నిలబడ్డారెందుకు ?”

డేవిడోవు అనుమానిస్తూ కూర్చున్నాడు. “ఇప్పుడు ఈమెతో యేమిటి చేసేది ? ఇదో గడ్డుసమస్య అయేలావుంది. ఇంతవరకూ యే బాదరబందీలేకుండా వున్నానుకాని, ఇకనుంచి కావలసినన్ని !” అనుకుంటూ, చంద్రకాంతిలో ఇంకా అందంగా కనబడుతూన్న ఒకిరియా ముఖంకేసి ఓరగా చూసేడు.

ఆమె చేతులు నేలమీద మోపకుండగనే లేచి నిలబడింది.

“అందంగా కనిపించడంలేదూ, నేను ?” అంది.

“లేకపోతే యింతవరకూ యెందుకు వస్తుంది ?” డేవిడోవ్ ఆమె రెండుభుజాలూ పట్టుకొని దగ్గరగా చేర్చుకొన్నాడు.

—o—o—o—

నలభయ్యో ప్రకరణం

పునరావృత్తి

ఆ మరునాడు యాకోవ్ లూకువ్ అడవికి వెళ్లేడు. వాగుకు డాము కట్టడానికి కావలసిన కలవకోసం మూడవదశం వస్తుంది. ఏ యే చెట్లు కొట్టవలసినదీ ఇతను గుర్తుపెట్టాలి.

యాకోవ్ లూకువ్ వుదయాన్నే బయలుదేరేడు. అంత క్రితంరాత్రి బాగా వర్షం కురవడంచేత నేల అంతా బాడిగావుంది. నెమ్మదిగానే పోనిస్తూ న్నాడు గుర్రాన్ని. కళ్లెంపదలి సిగరెట్టువెలిగించి నలుమూలలా చూసేడు.

బీళ్లు దున్నేరు

“ఆ తొస్సిముండాకొడుకు వాన కరుస్తుందన్నాడు. అల్లాగే కురిసింది. ఈ వర్షంతో చేలు యెల్లాపడితే అల్లా వస్తాయి. ఈ ప్రభుత్వం వచ్చేక కాలమానంకూడా బాగుంది. అంతకుపూర్వం ప్రతినంవత్సరం ఏవో ఈతి బాధలవల్ల దేశంలో కరువుకాటకాలు యేదో ప్రాంతంలో వుంటూనే వుండేవి. దానంతటదే పోయేటట్లుగాలేదు ఈ పాడుప్రభుత్వం. ఈకమ్యూనిస్టుల్ని విదేశాల సహాయంలేవిదే మనం ఒక్కళ్ళం యేమీ చేయలేము. పోలోవిట్సీవులు ఎంతమందివున్నా లాభంలేదు. ప్రజలకి ఒకరిమీదవొకరు చాడీలు చెప్పడమేవని, ‘నన్ను తప్పించి వూరంతపిడుగుపడు’ అని తన బాగుచూసుకుని మిగిలినవాళ్లు యెల్లాపోయినా సరే అవి చూస్తూంటారు. బ్రితుకే కష్టం ఈ గరిస్థితుల్లో. నా రోజులు బాగుండబట్టికాని, లేకపోతే పోలోవిట్సీవుతో నాకుగల సంబంధానికి ఈ మెడమీద తలకాయ వుండక పోను. ఇంతటితో తెమిలినందుకు అదృష్టవంతుణ్ణి. మనం చెయ్యగలిగిన దేమీలేదు, చూస్తూ కూర్చోవడంతప్ప” అనుకున్నాడు.

అడవిదగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి మధ్యాహ్నం అయింది. నోట్లోనుంచి కళ్ళెంతీసి గుర్రాన్ని మేతకి చదిలేడు. బెట్టలోనుంచి చేగొడ్డలితీసి ఓకు చెట్టు కొట్టవలసిన వేవో యెంచి గుర్తుపెట్టడానికి బయలుదేరేడు. అడవి అంచునే బాగా యెదిగియున్న అరుచెట్లు గుర్తుపెట్టి ముందుకు బయలుదేరేడు. నిటారుగా బాగా యెత్తుయెదిగి బాగా విస్తరించిన ఓకుచెట్టు ఒకటి కనబడింది. మ్రానులావునుబట్టిచూసి దానికి తన వయస్సే వుంటుందని వూహించి, దానిని కొద్దెయ్యాలికదా అనుకున్నాడు.

దానిమ్రానుమీద గ్రి. స. క్షే. అని బెరడుచెక్కేసిన స్థలంలో పెని సీలతో వ్రాసి, సిగరెట్టు కాల్చుకొనడానికి కూర్చున్నాడు. “నువ్వు యెంత కాలం జీవించినా నీ మీద పెత్తనం చెలాయించీవాళ్ళు యెవరూలేరు!” అనుకున్నాడు ఆ చెట్టుకేసీచూస్తూ. “కాని, ఇప్పటికి నీ రోజు వచ్చింది. వాళ్లువచ్చి మొదలుకొట్టి, కొమ్మలనరికి, తుండెతుండెములుగా నరికి తీసుకు పోయి వాగుకు అడ్డకిట్టకోసం వుపయోగిస్తారు. క్రమంగా బులికిపోయి, ప్రవాహానికి కొట్టుకుపోయి నామరూపాలులేకుండా నశిస్తావు.”

ఆ ఆలోచన యెందుకో అతనికి బాధకలిగించింది. రోజూమాదిరిగా లేదు అతని మనస్సు ఆ రోజున. “నిన్ను కొట్టవియ్యను. ఈ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రం బారి పడకుండా కొంత కాపాడినా మంచిదే. చిరకాలం జీవించు. ప్రపంచంలోని యీబాధలు నిన్ను అంటవు. నీకు వన్నులలేవు. సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలలో చేరవలసిన పనిలేదు. ఆ భగవంతుడుయెల్లా పుట్టించేదో అల్లాగే నిర్విచారంగా పెరుగు.”

హడావిడిగాలేచి నిలబడి పట్టెడు బాడితీసి బెరడుచెక్కేసినచోట ఆ చెట్టు మ్రోసుకుపూసి ఆనవాలు కనబడకుండాచేసి కొంత సంతృప్తితో అక్కడినుంచి ముందుకు వెళ్ళిపోయేడు.

మొత్తం 67 ఓలచెట్లు గుర్తుపెట్టి, యాకోవ్ లాకువ్ గుర్రం యెక్కి వెనక తిరిగివస్తున్నాడు.

“యాకోవ్ లాకువ్, కొంచెం ఆగు” అని యెవరో పిలిచినట్లు అయింది. ఒకరుప్పచాటునుంచి నల్లటిబోపీ, బొత్తాయలేని జాకెట్టుతో ఒక వ్యక్తి బయటికివచ్చేడు. అతని ముఖం అంతా మాడిపోయి నల్లగావుంది యెండదెబ్బకి. కళ్లు గుంటలుపట్టేయి. తెల్లటి పెదవులపైన నల్లటిమీసాలు తెలుపుమీద మనబొగ్గుతో గీసినట్లువున్నాయి.

“నన్ను గుర్తుపట్టలేమా?” అతను బోపీతీసేసి, జాగ్రత్తగా నలు వైపులూచూస్తూ యెదరికివచ్చేడు. యాకోవ్ లాకువ్ అతనిని ఫోర్ కోడుకు టిమోసీ అని గుర్తించేడు.

“ఎక్కడినుంచి వచ్చేవు?” అన్నాడు యాకోవ్ ఆశ్చర్యంగా. అతని స్వరూపంకూడా గుర్తుపట్టడానికికూడా వీలులేనంతగా మారిపోయింది. అతినికృష్టంగా వున్నాడు.

“రావడానికి అసంభవమైనచోటనుంచి..... ప్రవాసంనుంచి కోట్లాసనుంచి....”

“తప్పించుకు పారిపోయి రాలేదుకదా?”

“అవును. తప్పించుకువచ్చేసేను. యాకోవ్ : తినడానికి యేమైనా వుందా వీదగ్గర? రొట్టెకాని మరి యేదయినాసరే!”

దీక్షదున్నేరు

“అఁ - వుంది.”

“వుంటే యిద్దూ, యెంతోపుణ్యం వుంటుంది నీకు. నాలుగురోజుల నుంచి.... ఆకులు, బెరడుతిని పూజాలు నిలబెట్టుకుంటున్నాను” ఆహారం వుండనగానే నోరూరి గుటకవేసేడు. లూకుచ్ రొట్టెతీస్తుంటే ప్రాణాలలో కుళ్లుపెట్టుకుచూస్తూ నిలబడ్డాడు. పెదవులు చలించేయి.

ఎన్నడూ తిండి యెరగనివానిలా అత్యాసతో అదావిడిగా ఆరొట్టె టిమోఫీ నమలకుండా తినేస్తూంటే యాకోవ్ లూకుచ్ నోరు తెరచుకుని చూస్తున్నాడు. అఖరిముక్కుకూడాతినేసేక తాగినవానిలా టిమోఫీ యాకోవ్ వైపు చూసేడు.

“పాపం, నీకు చాలా రోజులనుంచి తింటి లేనట్లుందే!” అన్నాడు లూకుచ్.

“ఈవేళకి అయిదురోజులయింది తిండితిని. ఆకులలములు తిని ఈడ్చుకువచ్చేను. ఒక్కొక్కచోట అవికూడలేవు. కొంచెం చిక్కిపోయి వుంటాను.”

“అయితే; ఇక్కడికి యెల్లా రాగలిగేవు?”

“స్తేషనునుంచి నడిచివచ్చేను; ఎవరికీ కనబడకుండా రాత్రివచ్చేను” అన్నాడు నీరసంగా. ముఖం ప్రేతకళపడింది. ఎక్కెళ్ళు రావడం ప్రారంభించేయి.

“నీ తండ్రి బాగున్నాడా? మీవాళ్ళంతా యేంచేస్తున్నారు? అంతా క్షేమమా?” అని లూకుచ్ కుశలప్రశ్నలు వేస్తున్నాడు. కాని అతను గుర్తిం దిగకుండా యెవరేనా వస్తున్నారేమోనని నలువైపులా భయంతో చూస్తున్నాడు.

“మా తండ్రి చచ్చిపోయేడు జబ్బుచేసి. తల్లి, చెల్లెలుమాత్రం బ్రతిగి వున్నారు. కాని ఇక్కడి వ్యవహారాలు యెల్లావున్నాయి? లుకేరియా వగుల్నోవా యేంచేస్తోంది?.....”

“భర్తనుంచి విడిపోయింది.....”

“అయితే యిప్పుడు యెక్కడవుంది?”

“మేనత్త దగ్గరవుంటుంది.....”

“యాకోబ్ ఇల్లాచూడు. నువ్వు వూళ్ళోకి వెళ్ళగానే ఆమెతో ఈవేళే ఇక్కడికి తిండితెచ్చి పెట్టమన్నాననిచెప్ప. వూళ్ళోకి వచ్చేందుకు కూడా శక్తిలేదు నాలో యిప్పుడు. ఇక్కడేవుండి కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకుంటాను. 120 మైళ్ళు నడక....దోవ - తెన్ను యెరగనిదేశం....అందులోను రాత్రిపూట.... యెంతకష్టమోచూడు. తప్పకుండా ఏదైనా తెచ్చి పెట్టమను. కాస్త బలంచేరగానే వూళ్ళోకి వస్తాను.”

“ఇకనుంచి నువ్వు యెల్లా జీవిస్తావు?” అని అడిగేడు లూకుచ్. టిమోఫీని కలుసుకొనడంతో ఆతనికి మళ్ళీ వెనకటి భయం పట్టుకుంది.

“యెల్లాగంటావా? ఇప్పుడు కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకుంటాను. తరువాత వూళ్ళోకివస్తాను. దాచివుంచిన నా తుపాకీతవ్వి బయటికితీస్తాను. దానితో నా జీవితం గడుపుతాను. ఒక్కటేవుంది నేచేనేది. చాళ్ళు నన్ను శిక్షించేరు; దానికీతగిన ప్రతీకారంచెయ్యాలి నేను. ముందుముందు వింటారు నన్నుగూఁచి. ఒకరిద్దరి బలివుచ్చుకుని వేసవివరకూ ఈ ప్రాంతంలోనే వుండి ఆ తరువాత క్యూబానకిగావి, మరి యే యితర ప్రాంతానికిగావి పోతాను. ఇంతదేశం వుంది. నా బోటివాళ్ళు అనేకమంది దొరుకుతారు సహచరులుగా.”

“లుకీరియా సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు చైర్మన్ దేవిదోవతో తిరుగుతూన్నట్లు తోస్తుంది” అన్నాడు లూకుచ్ దేవిదోవ యింటికి ఆమె వెదుతూండడంచూసి.

టిమోఫీకి కడుపులో పోటువచ్చి మూలుగుతూ క్రింద కూలబడ్డాడు.

“అందురికంటే ముందు దేవిదోవనేచంపుతాను....చచ్చినవాడిక్రింద జమకట్టండి యింక వాణ్ణి....లుకీరియాకి నేనంటే చాలాప్రేమ. ఈ జన్మలో ఆ ప్రేమ నశించదు. దానిహృదయం నే నెరుగుదును. దానిని వశపరచుకోగలను. ఎందుచేతనో పొట్టలో పోట్లువస్తున్నాయి, లుకురియాతో....చాలా రొద్దెలా తీసుకురమ్మని చెప్పు.”

వీళ్లు దున్నేరు

ఆ మరునాడు ఆక్కడికి చెట్లు కొట్టడానికి వస్తారనీ, జాగ్రత్తగా వుండమనీ చెప్పి వెళ్ళిపోయేడు. ఆక్కడనుంచి తిన్నగా రెండవదళం పనిచేసే చేలవైపు వెళ్లేడు. ఆక్కడ చల్లిన క్యూబాన్ గోధుమ బాగానే వస్తూంది. అంతవరకు నల్లగా కనబడేనేల పచ్చబడుతుంది. చీకటిపడ్డాక వచ్చేడు లాకుచ్ పూళ్లొకి. గుర్రాన్ని సమీపిత్ బేలాలో వదిలేసి ఇంటికివచ్చేడు. టిమోఫీని కలుసుకొన్నప్పటినుంచి ఎందుకోకాని మనిషిదిగులుగావున్నాడు. తీరా యింటికి వచ్చేటప్పటికి 'పులిమీద పుట్ర'లా యింకొకటి వచ్చింది. లోపలికి వెళ్ళేటప్పటికి కోడలు అడావిడిగా వచ్చి ఇల్లా అంది :

“మనయింటికి యెవరో అతిథులు వచ్చేరు....”

“ఎవరు వారు ?”

“పోలోవిట్సీవు. ఆయనతో కూడా వున్న యింకొకరూను. చీకటి పడుతుందనగా వచ్చేరు అత్తగారు, నేను పాలు పితుకుతున్నాము. అప్పుడు..... గదిలోవున్నారు వాళ్ళు. ఇద్దరూ బాగాత్రాగి ఒళ్లు తెలియని స్థితిలో వున్నారు. గుడ్డలన్నీ చిరిగి పేలికలు అయిపోయాయి.”

అతిథులిద్దరూ వున్న గదిలోనుంచి మాటలు వినబడుతున్నాయి. లిచెస్కివి ఆ మాటలు.

“..... సరే, బాగానేవుంది. అయితే తమరు యెవరు ? నీకు తెలియకపోతే నేను చెబుతాను విను. ఏం - అంతేనా ? మాతృభూమిలేని దేశభక్తుడవు, నైన్యంలేని సేనానాయకుడవు. ఈ రెండూ బాగులేకపోతే ఇంకొకటి చెబుతాను, చేతిలో యెరిటి యాగవికూడలేని పెద్ద జూదగా డవు.” అందుకు సమాధానంగా పోలోవిట్సీవు యేదో చెబుతున్నాడు. అదేదీ వినిపించుకోకుండా లాకుచ్ పక్కనే వున్న గోడనానుకొని రెండు చేతులతోను తలపట్టుకున్నాడు.

కథ అంతా తిరిగి ప్రారంభం అయింది.

సంపూర్ణం.

ప్రజాశక్తి ప్రెస్, బెజవాడ.

